

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

**ΤΜΗΜΑ :
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

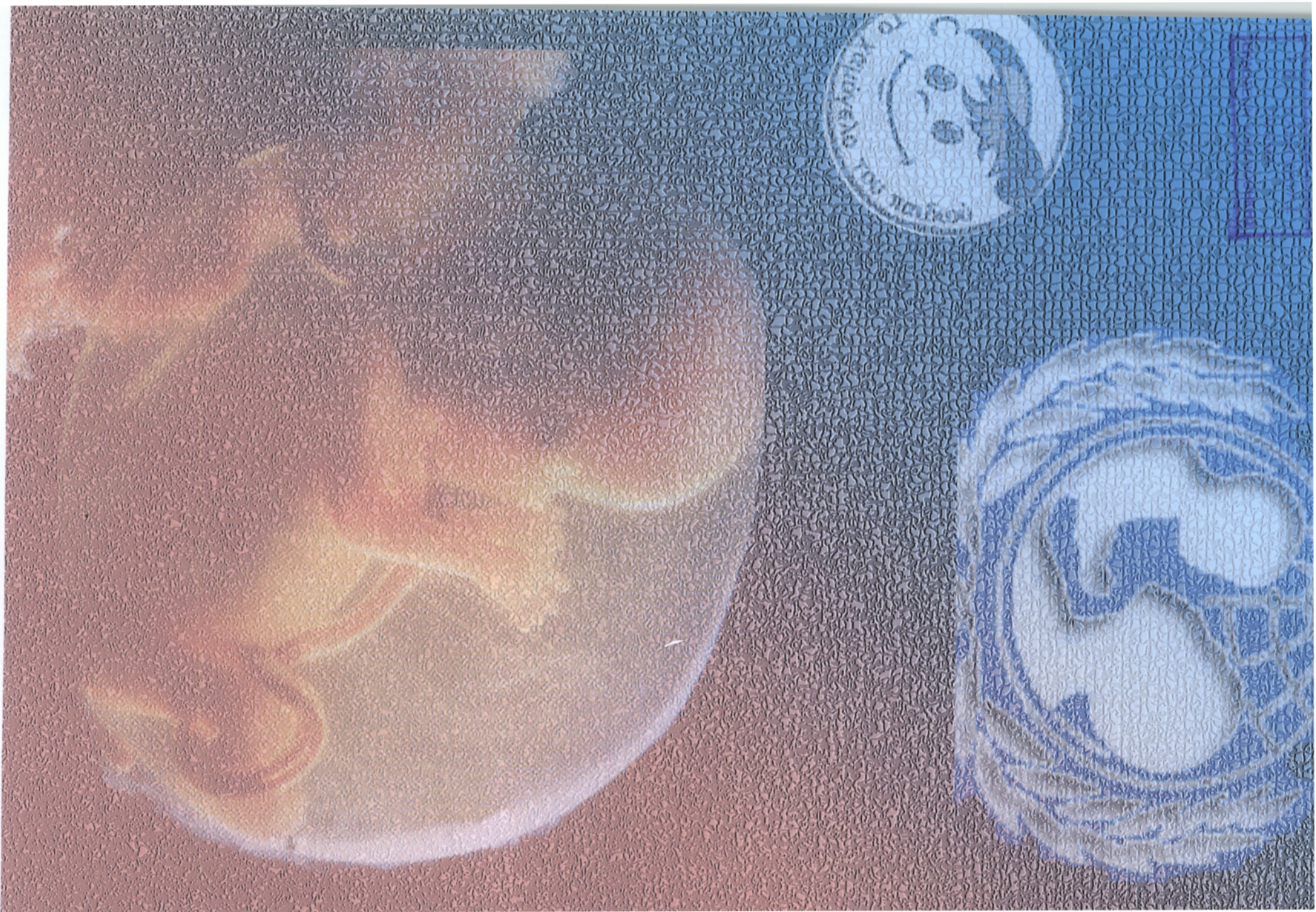
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ
ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ
«ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ», «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΚΑΙ «UNICEF».**

**Εισηγητής :
Μπιτσάνη Ευγενία**

**Σπουδάστριες :
Κύρκου Διαμαντίνα
Πάτρα Ευθυμία**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2001

*Αφιερώνεται στους γονείς μας και στις αξέχαστες
φοιτητικές αναμνήσεις μας στην Καλαμάτα.....*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (Ποιήμα)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ _____ **1**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ _____ **4**

Α' ΜΕΡΟΣ

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ – ΕΝΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

1.1.	Το φαινόμενο του εθελοντισμού στην Ελλάδα	_____	8
1.2.	Διεθνής Εμπειρία	_____	12
1.3.	Ο διακρατικός εθελοντισμός στον Ευρωπαϊκό χώρο	_____	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

2.1.	Η κρίση του κοινωνικού κράτους	_____	19
2.2.	Η κρίση των κομμάτων	_____	24
2.3.	Οι νέες λειτουργίες της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι	_____	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

3.1.	Οι Μ.Κ.Ο. σε διεθνές επίπεδο– ο παράδειγμα της UNICEF	_____	31
3.2.	Συγχρηματοδοτήσεις των μη κυβερνητικών οργανώσεων από το κοινοτικό προϋπολογισμό	_____	42
3.2.	Volmed –Hellas – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	_____	57
3.3.	Συνέντευξη από την πρόεδρο κ. Ρόζυ της Ομοσπονδίας Εθελοντικών Μ.Κ.Ο. ΕΛΛΑΔΟΣ.		134

Β' ΜΕΡΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΓΕΝΙΚΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ

4.1.	Ο κοινωνικός ανθρωπισμός – Γενική φυσιογνωμία	137
4.2.	Ο κοινωνικός ανθρωπισμός στο νέο Σύνταγμα.	138
4.3.	Η ανθρώπινη αξία.	139
4.3.1.	Η ανθρώπινη αξία ως το ύψιστο αγαθό και κατευθυντήρια αρχή του κοινωνικού ανθρωπισμού	139
4.3.2.	Η ανθρώπινη αξία, ως σκοπός και καταστατική αρχή του δικαίου.	140
4.3.3.	Η ανθρώπινη αξία καταστατική αρχή της νέας ελληνικής συνταγματικής τάξης–	140
4.3.4.	Το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας	141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ & ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

5.1.	Κοινωνικός ανθρωπισμός και κοινωνικό κράτος.	142
5.2.	Η συνταγματική υποχρέωση σεβασμού της ανθρώπινης αξίας	142
5.3.	Η συνταγματική υποχρέωση προστασίας της ανθρώπινης αξίας	143
5.3.1.	Η προστασία της φυσικοπνευματικής υπόστασης	144
5.3.2.	Η προστασία της κοινωνικής υπόστασης.	145
5.3.3.	Η οικονομική εξασφάλιση του ανθρώπου.	145

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ – ΓΕΝΙΚΑ

6.1.	Της κοινωνικής πρόνοιας	147
6.2.	Των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	150
6.3.	Νομικός ατομικισμός, ατομικά δικαιώματα στον κυβερνοχώρο, ανθρώπινη αξία.	152
6.3.1.	Νομικός ατομικισμός (ατομικιστική αρχή το συνταγματικό πρότυπο μεμονωμένου ατόμου)	152
6.3.2.	Τα ατομικά δικαιώματα στον κυβερνοχώρο.	153
6.3.3.	Φίλελευθερισμός ή ατελής προστασία ανθρώπινης	156

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

7.1.	Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.	159
7.2.	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού.	163
7.3.	Τοπική και περιφερειακή αρχή για την προστασία των παιδιών – εφήβων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	173
7.4.	Κοινωνική προστασία του παιδιού στην Ελληνική Νομοθεσία.	181

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

8.1.	Γενικά για το Σύλλογο «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».	189
8.2.	Δραστηριότητες του συλλόγου «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».	193
8.3.	Αξιολόγηση των οικονομικών πόρων του Συλλόγου	218
8.4.	Συνέντευξη προέδρου του Συλλόγου	222
8.5.	Συμπεράσματα έρευνας.	230

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

9.1.	Γενικά για το Σύλλογο « ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».	231
9.2.	Δραστηριότητες του συλλόγου « ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».	232
9.3.	Αξιολόγηση των οικονομικών πόρων του Συλλόγου «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».	237
9.4.	Συνέντευξη προέδρου του Συλλόγου.	241
9.5.	Συμπεράσματα έρευνας	247

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

10.1.	Γενικά για το σύλλογο UNICEF.	249
10.2.	Δραστηριότητες της UNICEF	250
10.3.	Οικονομική Κατάσταση της UNICEF	296
10.4.	Συμπεράσματα Έρευνας (τριών συλλόγων).	299

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Συμπεράσματα για τις Εθελοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ————— 303
Προτάσεις ————— 304

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ————— 307

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

« ΚΑΘΕ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ
ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ»

*Τα παιδιά σας δεν είναι παιδιά σας. Είναι οι γιοι και οι θυγατέρες
Της Ζωής, που λαχταρούν γι' αυτή. Έρχονται μέσα από σας, αλλά
όχι από σας. Και μόλο που είναι μαζί σας δε σας ανήκουν.*

Μπορείτε να τους δώσετε την αγάπη σας, αλλά όχι τις σκέψεις σας. Γιατί έχουν τις δικές τους σκέψεις. Μπορείτε να στεγάσετε το σώμα τους, αλλά όχι την ψυχή τους. Γιατί οι ψυχές τους κατοικούν στο σπίτι του αύριου, που δε μπορείτε να το επισκεφθείτε ούτε στα όνειρα σας.

Μπορείτε να προσπαθήσετε να είστε σαν κι αυτά, αλλά μη δοκιμάσετε να τα κάνετε σαν κι εσάς. Γιατί η ζωή δεν πάει πίσω, ούτε καθυστερεί στο χθες.

Είστε τα τόξα, από τα οποία τα παιδιά σας, σαν βέλη ζωντανά εκτοξεύονται.

Ο Τοξότης βλέπει το στόχο στο δρόμο του άπειρου, και σας τεντώνει με τη δύναμη Του, για να μπορέσουν τα βέλη Του να πετάξουν γρήγορα και μακριά.

Το τέντωμα σας αυτό από το χέρι του Τοξότη, ας είναι για τη χαρά. Γιατί εξίσου, όπως αγαπά το βέλος που πετά, Αυτός αγαπά και το τόξο που είναι σταθερό.

Khalil Gibran – Le Prophète

Σύμφωνα με το Gibran τα παιδιά αποτελούν το ζωντανό παράδειγμα της ζωής, τα οποία προέρχονται μέσα από εμάς, αλλά όχι από μας. Μ' αυτό εννοεί ότι μεγαλώνουν μαζί μας, ζουν μαζί μας αλλά δεν μας ανήκουν. Μπορούμε να τους δώσουμε την αγάπη μας και την φροντίδα μας αλλά όχι να τους επιβάλλουμε τι σκέψεις μας και τα όνειρα μας γιατί είμαστε τα τόξα και αυτά τα βέλη που εκτοξεύονται ζωντανά αλλά ο Τοξότης είναι αυτός που με τη δύναμη του δίνει το ερέθισμα στα τόξα να πετάξουν τα βέλη γρήγορα – μακριά, σταθερά προκειμένου να βρουν το στόχο τους στο δρόμο του άπειρου ενώ ταυτόχρονα ο ποιητής κάνει μια ευχή: « Η δύναμη, αυτή που δίνεται στο τόξο από τον Τοξότη να χρησιμοποιηθεί για το καλό».

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ**Α' ΜΕΡΟΣ**

- **Ε.Τ.Α.** = Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης
- **W.H.O.** = Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας World Health Organisation
- **Γ.Γ.Ν.Γ.** = Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
- **Δ.Σ.** = Διοικητικό Συμβούλιο
- **Ε.Ε.Σ.** = Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- **Ε.Ε.** = Ευρωπαϊκή Ένωση
- **Ε.Κ.** = Ευρωπαϊκή Κοινότητα
- **Ε.Μ.Κ.Ο.** = Εθελοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- **Ε.Ο.Κ.** = Ευρωπαϊκός Οργανισμός Κοινοτήτων
- **ΕΣΔΑ** = Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- **Ε.Υ.Σ.** = Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία
- **ΚΕ.Κ.ΜΟ.ΚΟ.Π.** = Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας & Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου
- **Μ.Κ.Δ.Ο.** = Μη Κυβερνητικοί Διεθνείς Οργανισμοί
- **Μ.Κ.Ο.** = Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- **Μ.Κ.Ο.Α.** = Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί Ανάπτυξης
- **Μ.Μ.Ε.** = Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- **Ν.Δ.** = Νομικό Διάταγμα
- **Ν.Π.Δ.Δ.** = Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
- **Ν.Π.Ι.Δ.** = Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
- **Ο.Τ.Α.** = Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- **Π.Ο.Υ.** = Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας
- **ΥΠ.Υ.Π.Κ.Α.** = Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- **Χ.ΑΝ.** = Χριστιανική Αδελφότητα Νέων
- **Χ.Ε.Ν.** = Χριστιανική Ένωση Νέων
- **ΧΩΡΕΣ Α.Κ.Ε.** = Χώρες Αφρικής - Καραϊβικής - Ειρηνικού

Β' ΜΕΡΟΣ

- **C.A.R.E.** = Διανομές τροφίμων στις οικογένειες απροστάτευτων παιδιών
Fund - Διεθνές Κεφάλαιο Προστασίας Παιδιών.
- **I.L.O.** = International Labour Organisation
- **UNESCO** = Κέντρο Διεθνούς Προγραμματισμού & Βοήθειας στον Τομέα της Εκπαίδευσης
- **UNICEF** = Unided Nation International Children's Emerngency
Διεθνές Κεφάλαιο Προστασίας Παιδιών
- **Δ.Ο.Ε.** = Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας
- **Δ.Σ.Α.Π.Δ.** = Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

- **Ε.Σ.Δ.Α.** = Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- **ΕυρΣ.Δ.Α. Ανθρώπου** = Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Θεμελιωδών Ελευθεριών
- **Ο.Δ.Δ.Α.** = Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- **Ο.Η.Ε.** = Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- **Σ.Α.Π.** = Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
- **Σ.Ο.Κ.Π.** = Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά & Πολιτιστικά Δικαιώματα

Γ' ΜΕΡΟΣ

- **D.P.T.** = Σειρά Εμβολίων διφθερίτιδας/κοκίτη/τετάνου

- **ΓΙΑVI** = Παγκόσμια Συμμαχία για την Ανοσοποίηση και τον Εμβολιασμό
- **Ε.Ε.Σ.** = Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- **Ε.Ρ.Α.** = Ελληνική Ραδιοφωνία
- **Η.Σ.Α.Π.** = Ηλεκτρικός Σιδηρόδρομος Αθηνών Πειραιώς
- **Ο.Α.Ε.Δ.** = Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού
- **Ο.Γ.Α.** = Οργανισμός Γεωργικής Ανάπτυξης
- **Π.Ι.Κ.Π.Α.** = Περιφερειακό Ίδρυμα Κοινωνικής Προστασίας Ανηλίκων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία με τίτλο « Η δραστηριοποίηση των Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, συγκεκριμένα το παράδειγμα των συλλόγων «Χαμόγελο του Παιδιού», « Προστασίας Αγέννητου Παιδιού» και «UNICEF», στόχο έχει να αναδείξει κατά πόσο μπορούν οι εθελοντικές ΜΚΟ να καλύψουν το κενό του κράτους στην παιδική προστασία.

Λαμβάνοντας υπόψη τον παραπάνω τίτλο της εργασίας αναλύουμε βασικές έννοιες όπου εθελοντική εργασία εννοούμε τη συνεισφορά ατόμων στο πλαίσιο μιας μη-κερδοσκοπικής, μη-αμειβόμενης δράσης που δεν προβλέπει επαγγελματική εξέλιξη. Σκοπό έχει την ευημερία του συνανθρώπου, της κοινότητας, ή της κοινωνίας γενικότερα.

Ο εθελοντισμός παίρνει διαφορετικές μορφές, που κυμαίνονται από τις παραδοσιακές συνήθειες, της αμοιβαίας εξυπηρέτησης σε χειρισμούς της κοινότητας σε ώρα κρίσης και στην πρωτοποριακή εθελοντική προσπάθεια ανακούφισης επίλυσης συγκρούσεων και εξάλειψης της φτώχειας. Περιλαμβάνει τοπικές και εθνικές προσπάθειες καθώς και διμερή ή διεθνή προγράμματα που εφαρμόζονται διασυνοριακά.

Ο ρόλος των μη-κυβερνητικών οργανώσεων (NGOS), τόσο στην επισήμανση παραβιάσεων, όσο και στην προώθηση νομοθεσίας διεθνούς και εσωτερικής για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων, γίνεται ολοένα σημαντικότερος. Οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις, είναι νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου που ασχολούνται, είτε με το σύνολο των ανθρώπινων δικαιωμάτων, είτε με συγκεκριμένους τομείς, όπως οι εργασιακές σχέσεις, η κατάργηση των διακρίσεων, οι μειονότητες, οι μετανάστες, η κατάσταση της γυναίκας, του παιδιού, το περιβάλλον, ο αφοπλισμός, η ειρήνη, η υγεία κλπ.

Ο όρος παιδί δηλώνει ένα ανθρώπινο ον, που διανύει τα πρώτα χρόνια της ηλικίας του, όσο συνεχίζονται και μέχρι να ολοκληρωθεί η σωματική του ανάπτυξη και οι πνευματικές του ικανότητες. Το παιδί ήταν και εξακολουθεί να είναι σήμερα το πρώτο θύμα στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπου λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας χρειάζεται ειδική προστασία και μέριμνα,

συμπεριλαμβανομένης και της νομικής προστασίας τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του.

Η παρούσα εργασία προσπαθεί να απαντήσει στα ερωτήματα αυτά και να παρουσιάσει μια όσο το δυνατόν καλύτερη εικόνα του τρόπου λειτουργίας και δράσης των συγκεκριμένων εθελοντικών – μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Η εργασία αποτελείται από 3 μέρη και πιο συγκεκριμένα:

Το *Α' μέρος* με την ονομασία ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ – ΕΝΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ. Αποτελείται από 3 κεφάλαια. Στο κεφάλαιο 1^ο αναφερόμαστε στις νέες διαστάσεις του εθελοντισμού, εξετάζοντας το φαινόμενο του εθελοντισμού στην Ελλάδα, τη διεθνή εμπειρία και το διακρατικό εθελοντισμό στον Ευρωπαϊκό χώρο. Στο κεφάλαιο 2^ο που ακολουθεί, εξετάζουμε τις αιτίες ανάπτυξης του εθελοντισμού που οφείλονται στην κρίση του Κοινωνικού Κράτους, την κρίση των κομμάτων, και στις νέες λειτουργίες της ελευθερίας του συνεταιρίζεσαι.

Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις εθελοντικές μη-κυβερνητικές οργανώσεις και συγκεκριμένα σε διεθνές επίπεδο (π.χ. της UNICEF) παρουσιάζουμε την έρευνα της Στασινοπούλου για τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις και τέλος της συγχρηματοδοτήσεις τους.

Όσον αφορά το *Β' μέρος* με τίτλο ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΓΕΝΙΚΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, περιλαμβάνει 4 κεφάλαια με υποενότητες το καθένα και αναφέρονται τα δικαιώματα του παιδιού σύμφωνα με τις συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών. Γίνεται λόγος για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ατομικά, ανθρώπινη αξία, κοινωνικός ανθρωπισμός, νομικός ατομικιστικός σε κάθε κεφάλαιο.

Στο *Γ' μέρος* όπου είναι και το ερευνητικό κομμάτι παρουσιάζουμε τους 3 συλλόγους και την ανάλυση τους. Στο κεφάλαιο 8^ο έχουμε το σύλλογο « Χαμόγελο του Παιδιού» όπου γίνεται λόγος για τον τρόπο ίδρυσης του, τα πρώτα βήματα του, οι δραστηριότητες του, τα οικονομικά στοιχεία του και συνέντευξη απ' τον ιδρυτή και πρόεδρο του συλλόγου. Μ' αυτόν τον τρόπο ακολουθούν και οι υπόλοιποι δύο Σύλλογοι.

Έχοντας ολοκληρώσει την περιγραφή της δομής της παρούσας εργασίας και το θεωρητικό άξονα πάνω στο οποίο κινήθηκε, θα πρέπει να τονίσουμε τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν και τις μεθόδους που ακολουθήθηκαν για την υλοποίηση της. Οι

βασικότερες δυσκολίες και προβλήματα ως προς τη συγκέντρωση του υλικού για την συγγραφή της εργασίας αλλά και κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της ερευνάς εστιάζονται:

Πρώτον, στην έλλειψη υλικού όσον αφορά τις εθελοντικές, μη-κυβερνητικές οργανώσεις.

Δεύτερον, στη δυσκολία εντοπισμού των πηγών εκείνων από τις οποίες θα προσκομίζαμε το απαιτούμενο υλικό.

Τρίτον η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή του Α' και Β' μέρους της πτυχιακής μας ήταν ελλιπής όσον αφορά την εύρεση βιβλίων και εντείναμε την προσοχή μας γι' αυτό στην συλλογή άρθρων – αποσπάσματα από διάφορα περιοδικά, εφημερίδες συλλόγων, έντυπα διαφημίσεων κ.α..

Επίσης πρόβλημα αντιμετωπίσαμε στην απροθυμία συνεργασίας που έδειξαν ορισμένοι σύλλογοι για την συγκέντρωση των στοιχείων που αφορούσαν τη δραστηριότητα των συλλόγων. Ένα άλλο πρόβλημα που δημιουργήθηκε ήταν η άρνηση συμπλήρωσης ερωτηματολογίων από χρήστες και προέδρους. (βλέπε παράρτημα).

Τέλος, χαρακτηριστικό είναι το γεγονός της μη διαθεσιμότητας στο να δώσει συνέντευξη από την πλευρά προέδρου ενός συλλόγου.

Οι μέθοδοι που ακολουθήθηκαν είναι οι εξής:

Για την συγγραφή της παρούσας πτυχιακής αναζητήθηκαν στοιχεία από βιβλιογραφία που αναφερόταν στον Εθελοντισμό αλλά και σε θέματα παιδικής προστασίας και στις εθελοντικές – μη κυβερνητικές οργανώσεις. Αναζητήθηκε επίσης, υλικό από τον γραπτό τύπο, με τη συλλογή άρθρων από βιβλία και επιστημονικά περιοδικά.

Ένα μεγάλο μέρος της εργασίας που αποτελεί το ερευνητικό κομμάτι, του οποίου τα στοιχεία που συλλέξαμε, προέκυψαν από προσωπικές συνεντεύξεις, επιτόπια έρευνα, και συμμετοχική παρατήρηση.

Πηγές για την συγγραφή της εργασίας αποτέλεσαν οι εμπλεκόμενοι σύλλογοι και οι βιβλιοθήκες των διαφόρων πανεπιστημίων.

Βέβαια, ιδιαίτερο ρόλο για την καλύτερη κατανόηση του θέματος αλλά και την ορθότερη αξιοποίηση των στοιχείων αποτέλεσε το γεγονός της προσωπικής επαφής με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Για την εκπόνηση της μελέτης θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τους υπεύθυνους των Συλλόγων και τους προέδρους των Συλλόγων « Χαμόγελο του Παιδιού», «Προστασίας Αγέννητου Παιδιού», κο. Μεταλληνό, κο. Γιαννόπουλο και την εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Ε.Μ.Κ.Ο. κα. Ρόζυ. Καθώς επίσης να ευχαριστήσουμε και την επιβλέπουσα καθηγήτρια μας κ. Μπιτσάνη Ευγενία για την αμέριστη συμπαράσταση και βοήθεια της στην εκπόνηση αυτής της εργασίας.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

**ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ
ΕΝΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

1.1. Το φαινόμενο του εθελοντισμού στην Ελλάδα

Τα τελευταία χρόνια, η παρουσία του οργανωμένου εθελοντισμού, δηλαδή της οργανωμένης παροχής υπηρεσιών δια μέσου εθελοντικής εργασίας, γίνεται ολοένα και πιο αισθητή στην ελληνική κοινωνία.

Χαρακτηριστικά δείγματα της παρουσίας αυτής είναι: αύξηση του αριθμού των οργανώσεων που έχουν ως κύριο ή και αποκλειστικό σκοπό την παροχή εθελοντικής εργασίας και η ανάπτυξη προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας από οργανώσεις με ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων: το ζωηρό ενδιαφέρον που δείχνουν απέναντι στις οργανώσεις αυτές και στις εθελοντικές τους δραστηριότητες τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και η κοινή γνώμη (το θέμα είναι ευπρόσδεκτο από το κοινό): η αύξηση της συμμετοχής των νέων σε εθελοντικές δραστηριότητες και ιδίως η εντυπωσιακή διαθεσιμότητα τους να λάβουν ενεργά μέρος σε τέτοιες δραστηριότητες (αν και μεταξύ προθέσεων και πραγματικής δραστηριοποίησης η απόσταση είναι ακόμη μεγάλη): η πραγματοποίηση μιας σειράς συνεδρίων και συναντήσεων γύρω από το θέμα του εθελοντισμού: το διαφαινόμενο ενδιαφέρον του Κράτους και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για μια θετική προστασία και προώθηση του εθελοντισμού: τέλος, η αφύπνιση του επιστημονικού ενδιαφέροντος για μια συστηματική προσέγγιση και σπουδή του εθελοντικού φαινομένου από κοινωνιολογική, ιστορική, οικονομική, πολιτική, και νομική σκοπιά¹.

Το φαινόμενο του εθελοντισμού δεν είναι βέβαια άγνωστο στον ελληνικό χώρο.

Η πρώτη ιστορικά μορφή εθελοντισμού στο πλαίσιο του σύγχρονου Ελληνικού κράτους ήταν ιδιωτική φιλανθρωπική δραστηριότητα όπου δημιουργήθηκε αρχικά στην Αθήνα και εξαπλώθηκε και σ' άλλες ελληνικές πόλεις από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα με τη μορφή φιλανθρωπικών σωματείων. Η πρακτική αυτή συναντάται σε κάποιο βαθμό μέχρι σήμερα και οι παρεμβάσεις από τις οποίες χαρακτηρίζεται έχουν «επανορθωτικό»

¹ Χ.Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1998, σελ. 249

αναγκών τους που προέρχονται από τις κοινωνικές αντιθέσεις, αδικίες, χωρίς να συμβάλλουν όμως στην εξουδετέρωση των αιτιών αυτής της κοινωνικής δυστυχίας.

Μια άλλη μορφή παροχής εθελοντικών υπηρεσιών δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της οργάνωσης και της δράσης των αλληλοβοηθητικών σωματείων που εμφανίζονται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, παράλληλα με το ξεκίνημα του εργατικού κινήματος και σε μια εποχή που δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη ένα στοιχειώδες δημόσιο σύστημα κοινωνικής προστασίας. Αυτή η μορφή εκπροσωπεί μια διαφορετική αντίληψη από εκείνη των φιλανθρωπικών σωματείων πιστεύοντας ότι η κοινωνική δυστυχία δεν πρέπει μόνο να θεραπεύεται αλλά να προλαμβάνεται και αυτό γίνεται με την αναγνώριση σε κάθε μέλος του σωματείου ενός «δικαιώματος» σε συγκεκριμένες παροχές και αυτό γιατί εκφράζει δεσμούς συναδελφικής και ταξικής αλληλεγγύης των μελών του, τα οποία συμμετέχουν είτε οικονομικά ή συνεισφέροντας μέσω γνώσεων και ενεργειών για την πραγματοποίηση των αλληλοβοηθητικών σκοπών.

Ο σύγχρονος οργανωμένος εθελοντισμός δεν μοιάζει με τις παλιότερες μορφές αλληλεγγύης για αυτό όταν μιλάμε για τον εθελοντισμό εννοούμε την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών δια μέσου εθελοντικής εργασίας, με την προϋπόθεση ότι αναφερόμαστε μόνο στις πιο πρόσφατες εμπειρίες. Και αυτό για να μην υπάρχει ταύτιση των παλαιότερων μορφών αλληλεγγύης που έχουν ορισμένα κοινά στοιχεία αλλά στο σύνολο διαφέρουν.

Οι ιδιαιτερότητες του σύγχρονου εθελοντισμού εκδηλώνονται σε πολλά επίπεδα:

- Στην οργανωτική λειτουργία, η οποία διακατέχεται από την επιδίωξη μιας διαρκής μεγαλύτερης κοινωνικής επαγγελματικότητας (η κατάρτιση των εθελοντών είναι μια βασική λειτουργία των εθελοντικών οργανώσεων).
- Στον τρόπο, παρέμβασης του, που συνδυάζει τις παραδοσιακές μεθόδους (π.χ. οικονομική και υλική βοήθεια) και νέες μεθόδους (π.χ. δικτυωμένη κοινωνική εργασία), ορισμένες οι οποίες συνδυάζουν αρμονικά την κοινωνική συνείδηση με την δημιουργική λαϊκή φαντασία (π.χ. τράπεζες χρόνου).
- Στους τομείς παρέμβασης του, που περιλαμβάνουν εκτός από τις παραδοσιακές προβληματικές, που συχνά εντοπίζονται κάτω από ένα άλλο πρίσμα (όχι απλώς ή

μόνο βοήθεια στους φτωχούς αλλά καταπολέμηση της φτώχειας ως κοινωνικού φαινομένου).

- Στα κοινωνικά του κίνητρα, που ολοένα έχουν λιγότερη ταύτιση με την φιλανθρωπία και τείνουν να ενοποιούνται ανεξάρτητα του γενικότερου προσανατολισμού, οι μεμονωμένες εθελοντικές οργανώσεις, στην διεκδίκηση των μη πραγματοποιημένων θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Στην πολιτική του διάσταση που απουσίαζε από τις παλαιότερες μορφές εθελοντικής δραστηριότητας και εκφράζεται με διάφορους τρόπους π.χ. με επεξεργασίες και πρωτοβουλίες μεταρρύθμισης των κοινωνικών πολιτικών του κράτους.
- Στην δημοκρατική του όψη, σαν πλαίσιο πάνω στο οποίο εκφράζεται ο κοινωνικός πλουραλισμός (μια σημαντική συνιστώσα του οποίου είναι οι εθελοντικές οργανώσεις), το πνεύμα αλληλεγγύης και κοινωνικής συνοχής με σκοπό την προστασία των «αδυνάτων» και μη ευνοημένων ατόμων και ομάδων και της αυτοαντιπροσώπευσης των πολιτών με την άμεση και ενεργή συμμετοχή τους στην πραγματοποίηση σχεδίων με σκοπό την καλύτερευση της ποιότητας της κοινωνικής ζωής.
- Και τέλος, όσον αφορά το οικονομικό του βάρος το οποίο αυξάνεται ραγδαία και προέρχεται από την ικανότητα να συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός τρίτου οικονομικού τομέα, του τομέα της λεγόμενης «αλληλεγγύης, οικονομίας», που σε άλλες χώρες ήδη έχει καθοριστικό ρόλο στην δημιουργία νέων θέσεων, εργασίας². Σύμφωνα με την κοινωνιολογική έρευνα του εθελοντικού τομέα στην Ελλάδα βρίσκεται στα πρώτα της βήματα και έχει ξεπεράσει σημαντικές δυσκολίες, αφού στην χώρα μας δεν υπάρχει παράδοση ερευνών για τον ευρύτερο μη-κερδοσκοπικό τομέα (σωματεία, ενώσεις προσώπων, ιδρύματα, αστικές μη-κερδοσκοπικές εταιρείες), μια συνιστώσα του οποίου είναι οι εθελοντικές οργανώσεις και οι δραστηριότητες τους (σε άλλα κράτη αντίθετα, η παρουσία μιας τέτοιας ερευνητικής παράδοσης διευκόλυνε την προσέγγιση και εμβάθυνση του φαινομένου του οργανωμένου εθελοντισμού).

Με δεδομένες τις δυσκολίες αυτές που οφείλονται στο ότι δεν υπάρχουν σαφής και σταθερά όρια του εθελοντικού τομέα σε αντίθεση με τους άλλους υποτομείς του

² Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», σελ. 250

ευρύτερου μη-κερδοσκοπικού τομέα, στοιχείο που επισημαίνεται και στην διεθνή βιβλιογραφία για το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού.

Με βάση τα στοιχεία του ερευνητικού προγράμματος Volmed – Ελλάδα, ο αριθμός των οργανώσεων εθελοντικής προσφοράς υπηρεσιών στη χώρα μας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οργανώσεις με «μικτή» δραστηριότητα (π.χ. άσκηση πίεσης και παροχή υπηρεσιών), ανέρχεται στις 1.200 όμως αυτό δεν αποτελεί επίσημο στατιστικό στοιχείο γιατί αφορά μια πρώτη προσέγγιση η οποία χρειάζεται περισσότερες έρευνες για να επαληθευθεί εφ' όσον δεν είναι δυνατόν να εξακριβώσουμε την πραγματική δραστηριοποίηση αυτών των οργανώσεων στο τομέα εθελοντικής εργασίας (διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν μόνο για 400 οργανώσεις).

Όσον αφορά την οργάνωση του εθελοντικού τομέα στη χώρα μας δεν περιορίζεται ωστόσο μόνο, σ' αυτές τις διαστάσεις γιατί υπάρχει μια έντονη αύξηση της συμμετοχής των Ο.Τ.Α. στον σχεδιασμό και στην πραγματοποίηση των προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας σημαντικού αλλά δυσεξακρίβωτου αριθμού οργανώσεων, που ιδρύθηκαν αρχικά σαν ομάδες άσκησης πίεσης αλλά στην συνέχεια επεκτείνουν βαθμιαία τη δραστηριότητα τους στον εθελοντικό τομέα καθώς και την συνεισφορά της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στην προώθηση της εθελοντικής παροχής υπηρεσιών (για τις συνιστώσες αυτές του οργανωμένου εθελοντισμού, τα διαθέσιμα στοιχεία είναι ακόμη λιγότερα και δίνουν μια μερική μόνο εικόνα του). Το μόνο σίγουρο δεδομένο ίσως όμως και το πιο σημαντικό σε μακροσκοπικό επίπεδο είναι η γενική τάση ενδυνάμωσης του εθελοντικού τομέα, που επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι οι περισσότερες οργανώσεις από εκείνες που διερευνήθηκαν στο πρόγραμμα Volmed – Ελλάδα έχουν ιδρυθεί την τελευταία περίοδο, μετά το 1985.

Εν συντομία, σύμφωνα με τα παραπάνω παρατηρούμε ότι ο εθελοντικός υπήρχε στις Ελληνικές πόλεις από το 19^ο αιώνα με την μορφή φιλανθρωπικών σωματείων, όπου είχαν σαν στόχο την εξάλειψη ή τον περιορισμό του ανθρώπινου πόνου και κυρίως απευθυνόντουσαν στον φτωχό πληθυσμό όπου αντιμετώπιζαν τα περισσότερα προβλήματα.

Τα τελευταία χρόνια, δηλαδή από το 1985 μέχρι και σήμερα παρατηρούμε ότι ο εθελοντισμός έχει αναπτυχθεί με πολύ γρήγορους ρυθμούς, επίσης υπάρχει καλύτερη οργανωτική δομή ενώ παράλληλα παρεμβαίνει σε όλα τα θέματα που προβληματίζουν τον πληθυσμό (όπως κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά κ.α.). Σήμερα μια εθελοντική

οργάνωση θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια ομάδα άσκησης πίεσης προς το κράτος και αυτό οφείλεται στα κοινωνικά κίνητρα που την διακατέχουν καθώς επίσης και στην προσπάθεια τους να συμβάλλει στην υποστήριξη και την προστασία των αδυνάτων ή μη ευνοημένων ατόμων και ομάδων.

1.2. Διεθνής Εμπειρία.

Εντυπωσιακή επίσης είναι η ανάπτυξη του εθελοντισμού σε διεθνές επίπεδο η οποία αποτελεί ένα σημαντικό φαινόμενο. Αυτό το διαπιστώνουμε μέσα από τα διάφορα παραδείγματα του Αμερικανού Οικονομολόγου Jeremy Rifkin του οποίου το έργο του με τίτλο «Τέλος της Εργασίας» πήρε μεγάλες διαστάσεις γιατί αποτέλεσε στο χώρο του εθελοντικού τομέα την κύριο λύση όσον αφορά το πρόβλημα της ανεργίας και της κρίσης των δημόσιων συστημάτων της κοινωνικής προστασίας όπου αντιμετωπίζεται με έντονο σκεπτικισμό (όταν δεν απορρίπτεται ως ανεδαφική). Ωστόσο δεν αμφιβάλλουμε ότι είναι σωστή η διάγνωση του για την αύξηση της οργανωτικής δύναμης και της κοινωνικό-οικονομικής και πολιτικής επιρροής του εθελοντικού τομέα σε διεθνή κλίμακα³.

Επίσης τα παραπάνω επιβεβαιώνονται με την πιο πρόσφατη διεθνή έρευνα για τις οργανωτικές και οικονομικές διαστάσεις του ευρύτερου μη-κερδοσκοπικού τομέα, που καλύπτει 12 χώρες (Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ιαπωνία, Βραζιλία, Γκάνα, Αίγυπτος, Ταϊλάνδη, Ινδία) και σχεδιάστηκε και διενεργήθηκε υπό την επίβλεψη των καθηγητών και διεθνώς αναγνωρισμένων ειδημόνων πάνω στο θέμα αυτό, Lester Salamon και Helmut Anheier του Ινστιτούτου Πολιτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου John Hopkins της Βαλτιμόρης.

Από τη συγκριτική αυτή έρευνα προκύπτουν μεταξύ άλλων και τα εξής στοιχεία:

- Πρώτο: «ότι η εθελοντική εργασία των μελών και των συνεργατών των διάφορων οργανώσεων που αποτελούν τον τομέα "non profit" αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα του τομέα αυτού όσον αφορά το κόστος των κοινωνικών υπηρεσιών που παράγει, εν σχέση προς το αντίστοιχο άλλων οικονομικών και θεσμικών τομέων που

³ Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 251

δεν μπορούν κατά κανόνα να κινητοποιήσουν εθελοντική εργατική δύναμη, και δεύτερον ότι η προστιθέμενη αξία που παράγουν οι εθελοντές – η οποία μπορεί να υπολογισθεί κατά προσέγγιση με διάφορους τρόπους αυξάνει σημαντικά το οικονομικό βάρος του τομέα αυτού στις εθνικές οικονομίες, καθιστώντας τον έναν όχι αμελητέο συντελεστή της διαμόρφωσης του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι στην έρευνα αυτή ο οργανωμένος εθελοντισμός δεν αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστός υποτομέας του ευρύτερου μη-κερδοσκοπικού τομέα. Αυτό σημαίνει ότι δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των μεγάλων ιδρυμάτων Ford και Rockefeller ή του Πανεπιστημίου του Harvard που ελάχιστα ή καθόλου στηρίζονται σε συνεισφορά εθελοντικής εργασίας, χωρίς αυτό να επιδρά στην ένταξη τους στον τομέα non-profit, και σε μια μικρή εθελοντική οργάνωση που παρέχει κοινωνικές υπηρεσίες σε μια φτωχή συνοικία, στηριζόμενη κατά κύριο λόγο στην εθελοντική εργασία των μελών της. Παρόλα αυτά, από το σύνολο των στοιχείων και των αναλύσεων που τροφοδότησαν τη συγκριτική αυτή έρευνα και έχουν δημοσιευθεί ξεχωριστά βλέπουμε στο εσωτερικό του ευρύτερου μη κερδοσκοπικού τομέα, μιας συνιστώσας την οποία αποτελούν οργανώσεις με μικρότερο οικονομικό βάρος κατά κανόνα αλλά με τη μεγαλύτερη συγκριτικά συμμετοχή εθελοντών, που παράγουν κοινωνικές υπηρεσίες αξιοποιώντας κυρίως, αν και όχι αποκλειστικά, την εθελοντική εργασία των μελών και των συνεργασιών τους και το αλτρουιστικό τους αίσθημα, το οποίο δίνει ένα ξεχωριστό περιεχόμενο κοινωνικότητας στην προσφορά τους αυτή».

Η διαφοροποίηση του εθελοντισμού από τον ευρύτερο τομέα non profit, γίνεται φανερό και στη συγκριτική έρευνα Volmed – Greece, Italy, Portugal, Spain που συντόνισε η Fondazione Italiana per Il Volontariato (F.I.V.O.L.) από την οποία αναδύονται ως διακριτικά χαρακτηριστικά του εθελοντικού τομέα στις χώρες της μεσογειακής Ευρώπης, η κεντρική θέση του αλτρουιστικού προσανατολισμού που συνδυάζεται συχνά με μια κριτική συνείδηση που αμφισβητεί το υφιστάμενο σύστημα των κοινωνικών πολιτικών, η στήριξη των πρωτοβουλιών που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών σε τρίτους, και αποτελούν το «σκληρό πυρήνα» του εθελοντισμού κατά κύριο λόγο σε εθελοντική εργασία και τέλος η στράτευση στον αγώνα εναντίον της περιθωριοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού, που αποτελεί την πρωταρχική

αναφορά για πολλές εθελοντικές οργανώσεις ιδίως εκείνες που ιδρύθηκαν τα τελευταία χρόνια⁴.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, καταλήγουμε ότι όντως ο εθελοντισμός είναι ένα διεθνές φαινόμενο και αυτό πιστοποιείται και από το έργο του Rifkin « Τέλος της Εργασίας» το οποίο στρέφεται κατά της ανεργίας με τη βοήθεια του εθελοντισμού. Είναι δεδομένη πλέον η κρίση που υπέστη το κράτος και το σύστημα κοινωνικής προστασίας. Έτσι έρχεται ο εθελοντισμός να καλύψει τα αδύνατα σημεία τους παρέχοντας κοινωνικής υπηρεσία δια μέσου εθελοντικής εργασίας. Μέσα από αυτή την έρευνα είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες κουβαλούν ένα μεγάλο οικονομικό κόστος που δεν μπορούν να καλύψουν όλες τις ανάγκες του πληθυσμού.

Σ' αυτό το σημείο ο οργανωμένος πλέον εθελοντισμός παρέχει αυτές τις κοινωνικές υπηρεσίες με αποτέλεσμα να μειώνεται το λειτουργικό κόστος και δεύτερον η προστιθέμενη αξία που δημιουργείται από τους ίδιους τους εθελοντές να κατευθύνεται στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν.

Τέλος θα θέλαμε να τονίσουμε ότι οι εθελοντικές οργανώσεις τόσο στον Ευρωπαϊκό χώρο όσο και στον Ελλαδικό κάνουν σημαντικά και σταθερά βήματα για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και τις περιθωριοποίησης που έχουν δώσει θετικά αποτελέσματα μέχρι στιγμής μια και η κρατική δύναμη αδυνατεί να προστατέψει τον πληθυσμό της από αυτά τα φαινόμενα.

1.3. Ο διακρατικός Εθελοντισμός στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, ειδικότερα, ο εθελοντισμός δεν αναπτύσσεται μόνο σε εθνικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο, με πρωτοβουλίες που προωθούνται τόσο από το Συμβούλιο της Ευρώπης, όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα των πολιτικών για τους νέους, που αποτελούν την πιο ενθουσιώδη και πολυάριθμη συνιστώσα του σύγχρονου εθελοντισμού.

⁴ Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 252

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ενδιαφέρεται κυρίως για την αναγνώριση ενός νομικού status του εθελοντή νέου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που θα επιτρέψει και θα διευκολύνει την ανάπτυξη και τη δυναμική της εθελοντικής υπηρεσίας μακράς διάρκειας (πέραν των 3 μηνών) σε μια ξένη χώρα και προωθεί για το σκοπό αυτό την υπογραφή σχετικής σύμβασης, κατά το πρότυπο της Σύμβασης του 1969 που αφορά τις λεγόμενες δραστηριότητες «au pair» (νέοι που διαμένουν ένα χρόνο σε οικογένειες στο εξωτερικό για να μάθουν την γλώσσα της χώρας που τους φιλοξενεί και να έλθουν σε επαφή με τον πολιτισμό της).

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων εμπίπτει στο αντικείμενο πολλών Γενικών Διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (της I, της V, της VIII, της X, της XXIII) κυρίως όμως της Γενικής Διεύθυνσης XXII Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Νεότητα, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της για την ανάπτυξη της κινητικότητας των νέων στο εσωτερικό της Ε.Ε. και την ενθάρρυνση της κοινωνικής δημιουργικότητας τους⁵.

Το πολιτικό σχέδιο Gresson για την « Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία» (E.V.S.) που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της άσκησης πολιτικής για τους νέους σε κοινοτικό επίπεδο (άρθρο 126 της Συνθήκης του Μάαστριχ) και δίνει τη δυνατότητα σε νέους ηλικίας από 18 μέχρι 25 ετών να πραγματοποιήσουν μια εθελοντική δραστηριότητα σε μια από τις χώρες της ΕΟΚ για διάστημα από 6 μήνες έως ένα χρόνο. Ήδη αυτό το πιλοτικό σχέδιο βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη (με τη συμμετοχή 2.000 περίπου Ευρωπαϊκών νέων) όπου έθεσε στέρεες βάσεις για τη δρομολόγηση ενός πολυετούς προγράμματος «Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας», κατά το πρότυπο των άλλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τους νέους (Σωκράτη, Λεονάρντο, Νέοι για την Ευρώπη).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασχολείται με το ζήτημα της αναγνώρισης του νομικού status του Ευρωπαίου εθελοντή πάνω στα ουσιώδη θέματα όπως (δικαίωμα παραμονής, κοινωνική προστασία, δικαίωμα σε επιδόματα ανεργίας και οικογενειακές παροχές, απαλλαγή από φορολογικές κρατήσεις). Υπάρχει βέβαια μια ταύτιση απόψεων πάνω στα ουσιώδη σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, αν και το ζήτημα που αναφέρθηκε πιο πάνω εν' όψει του άρθρου 126 της Συνθήκης του Μάαστριχ αποκλείει

⁵ Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 253

κάθε εναρμόνιση στο τομέα αυτό παρόλα αυτά έχει αφηθεί στη μέριμνα των μεμονωμένων κρατών – μελών.

Μιλώντας για το διακρατικό εθελοντισμό στον Ευρωπαϊκό χώρο ως αντικείμενο ενδιαφέροντος πρωτοβουλιών και ρυθμίσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης ή και της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να διευκρινίσουμε ότι η μορφή αυτή του εθελοντισμού έχει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που τη διαφοροποιούν εν μέρει από τον εθελοντισμό που αναπτύσσεται σε εθνικό επίπεδο και δικαιολογούν την υπαγωγή της σ' ένα ειδικό νομικό καθεστώς. Η διαφορά τους εντοπίζεται κυρίως στο ότι ο διακρατικός εθελοντισμός είναι *full time* ενώ η εθελοντική δράση σε εθνικό επίπεδο είναι *part time*. Ένα δεύτερο στοιχείο διαφοράς είναι ότι στο διακρατικό εθελοντισμό παίρνουν μέρος νέοι πολίτες από 18-25 ετών και όχι μόνον. Τρίτο, στο πλαίσιο των εθελοντικών αυτών δράσεων, κεντρική θέση κατέχει η παιδαγωγική διάσταση και η διαπολιτιστική μαθητεία, από την πλευρά δε των εθελοντών το κίνητρο της συμμετοχής τους στις δράσεις αυτές μπορεί να είναι πρωταρχικά η επιθυμία απόκτησης νέων εμπειριών σ' ένα διαφορετικό κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον και δευτερευόντως μόνο ο αλτρουιστικός προσανατολισμός, που χαρακτηρίζει κατεξοχήν την εθελοντική δράση σε εθνικό επίπεδο.

Ο διακρατικός εθελοντισμός που είναι μακράς διάρκειας και full time ο οποίος αναπτύσσεται στον ευρωπαϊκό χώρο μέσω του προγράμματος « Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία» της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αποτελέσει το εκκολαπτήριο για την καθιέρωση στα ευρωπαϊκά κράτη μας « Εθνικής Κοινωνικής Θητείας». Πράγματι, σε ορισμένες χώρες όπου έχει καταργηθεί η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, αντικαθιστώντας την καθολική στράτευση με τον επαγγελματικό στρατό συζητείται προς το παρόν βέβαια σ' ένα καθαρά θεωρητικό επίπεδο η καθιέρωση μιας υποχρεωτικής «κοινωνικής θητείας» τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες για ορισμένο χρονικό διάστημα έως ένα χρόνο. Αυτή θα πραγματοποιείται δια μέσου κυρίως των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή των εθελοντικών οργανώσεων αναγνωρισμένης και αποδεδειγμένης κοινωνικής αξίας, σε τομείς της κοινωνικής ζωής όπου παρουσιάζονται ανάγκες τις οποίες δεν αρκεί να καλύψει το δημόσιο σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Μια τέτοια «εθνική κοινωνική θητεία» διαφέρει από τον θεσμό της κοινωνικής εναλλακτικής θητείας των αντιρρησιών συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία, γιατί

υποκαθιστά την υποχρεωτική καθολική στράτευση και δεν περιορίζεται μόνο στις αντιρρησίες συνείδησης. Με αυτήν την άποψη δεν θα αντιμετώπιζε προβλήματα από την άποψη του διεθνούς δικαίου, αφού θα ίσχυε αναλογικά γι' αυτήν το άρθρο 4 §3 ΕΣΔΑ, σύμφωνα με το οποίο η υπηρεσία που παρέχουν οι αντιρρησίες συνείδησης σε αντικατάσταση της υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας δεν θεωρείται ως απαγορευμένη υποχρεωτική ή αναγκαστική εργασία υπό την έννοια του άρθρου 4 §3 ΕΣΔΑ. Βέβαια η ύπαρξη μιας «εθνικής κοινωνικής θητείας» μελλοντικά, θα διαφέρει απ' τον καθαρό εθελοντισμό αφού αυτή θα εκπληρώνεται στο πλαίσιο ενός νομικού καθήκοντος (το ίδιο ισχύει και για την κοινωνική – εναλλακτική θητεία των αντιρρησιών συνείδησης που αναγνωρίζεται σήμερα ως νόμιμη στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη πρόσφατα και στην Ελλάδα)⁶.

Παρόλα αυτά, τόσο αυτή όσο και η κοινωνική-εναλλακτική θητεία των αντιρρησιών συνείδησης, έχουν ένα βασικό κοινό στοιχείο με τον εθελοντισμό, την παροχή προσωπικών υπηρεσιών για σκοπούς κοινωνικής αλληλεγγύης και δεν αποκλείεται στο μέλλον μια πιο στενή συνεργασία των αντιρρησιών συνείδησης και εκείνων που θα εκπληρώνουν την «εθνική κοινωνική θητεία» με τον εθελοντικό τομέα (π.χ. ένταξη των αντιρρησιών συνείδησης στην «Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία» εκπλήρωση της «εθνικής κοινωνικής θητείας» διαμέσου ιδιωτικών εθελοντικών οργανώσεων υπό την εποπτεία του κράτους κλπ.).

Από την άλλη πλευρά ανεξάρτητα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του διακρατικού εθελοντισμού, δεν χωρεί αμφιβολία ότι εκτός από τις ευκαιρίες νέων εμπειριών που δίνει στους νέους συμβάλλει ωστόσο και στην ανάπτυξη του Εθελοντισμού σε εθνικό επίπεδο αφού η πείρα που αποκτούν οι νέοι εθελοντές και οι οργανώσεις που εμπλέκονται στην υποδοχή ή αποστολή τους, ενθαρρύνει την ανάληψη πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο – ιδιαίτερα σε χώρες που δεν έχουν αναπτυγμένο το επίπεδο του εθελοντισμού και μ' αυτό τον τρόπο διευρύνει τους ορίζοντες των ήδη υφισταμένων εθελοντικών δραστηριοτήτων.

Έτσι με λίγα λόγια πιστοποιείται εδώ ότι ο εθελοντισμός είναι ένα διεθνές φαινόμενο που αναπτύσσεται όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Από την άλλη το Συμβούλιο της Ευρώπης ενδιαφέρεται να δημιουργήσει ένα νομικό status του

⁶ Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 259

Ευρωπαϊού εθελοντή όπου θα μπορεί να μετακινηθεί σ' άλλη χώρα και να προσφέρει εθελοντική εργασία μεγαλύτερη των 3 μηνών. Βέβαια, θα πρέπει να τονίσουμε σύμφωνα με αυτά που ειπώθηκαν πιο πάνω ότι οι κύριες διαφορές του διακρατικού απ' τον εθνικό εθελοντισμό είναι η ύπαρξη του full time και η μακράς διάρκειας εθελοντικής δράσης που αναπτύσσεται στην Ευρώπη και δεύτερον τον υπεύθυνο ευρωπαϊό εθελοντή σε σχέση με τον εθνικό εθελοντισμό όπου ο εθελοντής διακρίνεται για την μη συνέπεια του στη συμμετοχή των εθελοντικών ενεργειών του και το μειωμένο ενδιαφέρον του στις ανάγκες της ομάδας καθώς επίσης και στην ύπαρξη του εθελοντισμού ως part time.

Αυτό που θα πρέπει να θυμόμαστε είναι ότι ο διακρατικός εθελοντισμός βοηθάει τον εθνικό σε μεγάλο βαθμό αφού θεωρούνται ως πρότυπο οι ευρωπαϊκές εθελοντικές οργανώσεις για τις τοπικές και με αυτόν τον τρόπο λειτουργούν προωθητικά για την ανάπτυξη και τη διάδοση του εθελοντισμού σε εθνικό επίπεδο αφού η πείρα που αποκτούν οι νέοι εθελοντές και οι οργανώσεις ενθαρρύνονται με την ανάληψη εθελοντικών πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ.

2.1. Η Κρίση του Κοινωνικού Κράτους.

« Χωρίς αμφιβολία ένας σημαντικός παράγοντας που συντέλεσε στην ενδυνάμωση του εθελοντισμού είναι η κρίση των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Η κρίση αυτή έχει τις ρίζες της τόσο σε υποκειμενικούς όσο και σε αντικειμενικούς παράγοντες. Σε υποκειμενικούς παράγοντες: στο μετασχηματισμό των κυρίαρχων πολιτικών αντιλήψεων για την αξία και την αποτελεσματικότητα του κοινωνικού κράτους, το οποίο εδώ και 20 χρόνια υφίσταται μια μετωπική πολιτική, οικονομική, ιδεολογική, επίθεση «από τα δεξιά» (δηλαδή από την σκοπιά του νέοφιλελευθερισμού), που κατάφερε να κλονίσει την άλλοτε σχεδόν γενική νομιμοποίηση του και δεν άφησε ανεπηρέαστη ούτε τη θεωρία και την πρακτική των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων⁷. Αλλά και σε αντικειμενικούς παράγοντες όπως: πρωτίστως στην οικονομική παγκοσμιοποίηση (στις διάφορες όψεις της) που υποχρεώνει τα εθνικά κράτη να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών τους στην παγκόσμια αγορά, να λαμβάνουν μέτρα που πλήττουν ανεπανόρθωτα τη συνοχή των κοινωνιών τους καθώς και σε άλλους αντικειμενικούς λόγους, που αφορούν στις δυσκολίες προσαρμογής των παραδοσιακών προγραμμάτων του κοινωνικού κράτους στους μετασχηματισμούς της δημογραφικής πυραμίδας (γήρανση πληθυσμού), της οικογένειας, της αγοράς εργασίας, και γενικότερα των τρόπων παραγωγής (μετάβαση απ' τον φορντισμό στον μεταφορντισμό).

Λόγω της κρίσης του κοινωνικού κράτους η κινητοποίηση των εθελοντικών ενεργειών της κοινωνίας μπορεί να συμβάλλει στην διατήρηση της κοινωνικής συνοχής με ένα σχετικά μικρότερο κόστος για τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω της ικανότητας των εθελοντικών οργανώσεων να παράγουν κοινωνικές υπηρεσίες αξιοποιώντας την εθελοντική υπηρεσία των μελών ή των συνεργατών τους ή της αγοράς και συμπληρώνοντας τη δημόσια οικονομική ενίσχυση τους με δωρεές ή με άλλους πόρους.

⁷ Χ.Ανθόπουλος «« ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 255

Αυτή ακριβώς η δυνατότητα του εθελοντισμού να προσφέρει κοινωνικές υπηρεσίες με λιγότερο κόστος για το κράτος οδηγεί στο αυξανόμενο ενδιαφέρον του εθελοντικού τομέα από τους υποστηρικτές του νέο-φιλελευθερισμού, οι οποίοι βασιζονται στην αντίληψη ότι τα κοινωνικά δικαιώματα με όρους φιλανθρωπίας και στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού όχι σαν «κοινωνικό ζήτημα» αλλά ως «ηθικό ζήτημα» το οποίο θα πρέπει να διέπει κυρίως την ατομική ευθύνη. Έτσι ο εθελοντισμός υπερφορτώνεται με καθήκοντα στην προσπάθεια του να υποκαταστήσει το κοινωνικό κράτος, στα οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί λόγω το ότι οι εθελοντικές οργανώσεις δεν έχουν κατάλληλη οργανωτική δομή, ελλιπή οικονομική υποστήριξη και μη εξειδικευμένες υπηρεσίες.

Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι ένας «συμπληρωματικός» ρόλος του εθελοντισμού δεν είναι αποδεκτός και επιθυμητός γιατί αυτός είναι που θα βοηθήσει και θα προεκτείνει τις παρεχόμενες κοινωνικές υπηρεσίες του κράτους στα άτομα και στις ομάδες που δεν έχουν πρόσβαση.

Θα ήταν πάντως απλουστευμένη μια ερμηνεία της ανάπτυξης του εθελοντικού φαινομένου που θα το συσχέτιζε αποκλειστικά με την ανάγκη συγκράτησης ή μείωσης των κοινωνικών δαπανών για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα χρηματοδότησης του κοινωνικού κράτους.

Πρέπει να πούμε ότι μορφές εθελοντισμού αναπτύσσονται και σε τομείς που βρίσκονται έξω από τα κλασσικά πεδία των κοινωνικών πολιτικών (π.χ. εθελοντισμός για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, για το περιβάλλον για την τουριστική ανάπτυξη τοπικών περιοχών, διεθνής εθελοντισμός σε χώρες του Τρίτου κόσμου κλπ.).

Παρόλα αυτά έστω και αν περιορισθούμε μόνο στις μορφές του κοινωνικού εθελοντισμού εκείνου δηλαδή που αναπτύσσεται στο πεδίο του κοινωνικού κράτους, η ταύτιση του αποκλειστικά με τις οικονομικές δυσκολίες του δημοσίου συστήματος κοινωνικής προστασίας, δεν εξηγεί πλήρως τη δύναμη του. Και αυτό γιατί ακόμη και αν δεν υπήρχαν οικονομικές δυσκολίες του κοινωνικού κράτους, το περιθώριο παρέμβασης του εθελοντισμού θα ήταν το ίδιο ή και ευρύτερο σε ορισμένα τουλάχιστον πεδία των κοινωνικών πολιτικών και αυτό γιατί σήμερα αναδύονται τόσες ανάγκες κοινωνικής προστασίας που είναι από τη φύση τους σύνθετες, που απαιτούν

εξειδικευμένες υπηρεσίες και απόθεμα ψυχικής διαθεσιμότητας, πράγμα που είναι πολύ δύσκολο να προσφέρει ένα δημόσιο σύστημα κοινωνικής προστασίας (ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που μπορούμε να σκεφτούμε είναι οι ασθενείς με AIDS όπου εκεί η εθελοντική προσφορά, π.χ. με το «Buddy System», το οποίο στηρίζεται σε μια άμεση και σταθερή φιλική επικοινωνία μεταξύ οροθετικού ή ασθενή και εθελοντή είναι αναντικατάστατη).

Εκτός αυτού, έχει γίνει σήμερα φανερό ότι επικρατεί ένα γενικότερο πρόβλημα προσανατολισμού του κοινωνικού κράτους και αυτό γιατί έτσι ιστορικά έχει διαμορφωθεί δηλαδή με κεντρικό άξονα την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και συνταξιούχων όπου δεν φαίνεται να είναι ικανό να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού, που είναι ένα φαινόμενο «νέο» τουλάχιστον ως προς το ενδημικό του χαρακτήρα και τις πρωτόγνωρες διαστάσεις του⁸.

Οι διαδικασίες του κοινωνικού αποκλεισμού συνδέονται με περισσότερες από μιας μορφές αποστέρησης, όχι μόνο με τη μαζική και μακρόχρονη ανεργία, αν και ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας έχει σίγουρα ένα καθοριστικό ρόλο αλλά και με την υποαπασχόληση και τα χαμηλά εισοδήματα με τις εκπαιδευτικές ανισότητες και τον εκπαιδευτικό αποκλεισμό με τον γεωγραφικό αποκλεισμό, με τις ανισότητες στον τομέα της υγείας και της κατοικίας, με τις ρατσιστικές διακρίσεις, με τις δυσκολίες κοινωνικής ένταξης των απεξαρτημένων ατόμων, των πρώην φυλακισμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες κ.α., παράγοντες που συχνά λειτουργούν σωρευτικά και οδηγούν στην περιθωριοποίηση σημαντικές κοινωνικές ομάδες ειδικότερα στη χώρα μας, όπου ο τομέας των κοινωνικών υπηρεσιών χαρακτηρίζεται απ' την υπερπροστασία ορισμένων κοινωνικών στρωμάτων (δημόσιοι υπάλληλοι, τραπεζικοί, εργαζόμενοι δημόσιων επιχειρήσεων) και την υποπροστασία ή και ανύπαρκτη προστασία άλλων στρωμάτων (άνεργοι επί μακρόχρονο, νέοι άνεργοι σε αναζήτηση πρώτης εργασίας, χαμηλοσυνταξιούχοι, ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού που απειλούνται περισσότερο με τον κοινωνικό αποκλεισμό) αν και δεν υπήρχε (ακόμη...) η οικογενειακή και συγγενική αλληλεγγύη, οι συνεπείς της ανεπάρκειας ή και της ανυπαρξίας κοινωνικής προστασίας αυτών των τελευταίων ομάδων, θα ήταν ήδη απειλητικές για την εσωτερική κοινωνική συνοχή⁹.

⁸ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 257

⁹ Στο ίδιο σελ. 257

Η θεμελιώδης διάσταση του σύγχρονου εθελοντισμού έχει σχέση με την παροχή υπηρεσιών στις ομάδες και στα άτομα που είναι αποκλεισμένα από ομαλό κανονικό τρόπο ζωής και το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την κατάρτιση που παρέχουν οι εθελοντικές οργανώσεις στους διάφορους εθελοντές η οποία βελτιώνει την ικανότητα μισθωτής απασχόλησης τους είτε στον ευρύτερο μη-κερδοσκοπικό τομέα είτε στο δημόσιο τομέα και την ιδιωτική αγορά, και τη συμβολή του εθελοντικού τομέα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, δικαιολογεί την αναγνώριση στον εθελοντισμό ενός σημαντικού ρόλου στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο ρόλος αυτός δεν πρέπει βέβαια να υπερεκτιμάται ούτε να απαλλάσσει το κράτος απ' το δικό του καθήκον εξουδετέρωσης των αιτιών ή των αποτελεσμάτων του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στην προκειμένη περίπτωση η θετική προστασία του εθελοντισμού από το κράτος συμβάλλει στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Παρόλα αυτά δεν αρκεί από μόνη της αλλά ούτε και οι άλλες κρατικές πολιτικές στα πλαίσια του κοινωνικού αποκλεισμού αν δεν παρθούν πιο αποφασιστικά μέτρα όπως η εγγύηση ενός ελάχιστου εισοδήματος για τα άτομα που δεν μπορούν να βρουν μισθωτή εργασία και δεν έχουν άλλη πηγή εισοδήματος και η αναδιανομή της απασχόλησης διαμέσου της μείωσης του χρόνου εργασίας. Και είναι δύσκολο να αντιμετωπισθεί αυτό το φαινόμενο σε μια εποχή όπου η οικονομική ανάπτυξη αντί να συμβάλλει στην σμίκρυνση της περιθωριοποίησης οδηγεί στην αναπαραγωγή της σε πιο ευρύτερη κλίμακα.

Ο εθελοντισμός εκτός από τη σημαντική του προσφορά, κατά του κοινωνικού αποκλεισμού έχει να επιδείξει και μια δεύτερη συνεισφορά που δεν της αποδίδεται η πρέπουσα αναγνώριση – λειτουργεί κατά κάποιο τρόπο ως «κατάσκοπος» των νέων αναγκών της κοινωνικής προστασίας, προπορευόμενος από το κράτος στον εντοπισμό τους και στην επεξεργασία προγραμμάτων αντιμετώπισης τους, ευαισθητοποιώντας και πληροφορώντας την κοινή γνώμη και τους θεσμούς για τις καταστάσεις αυτές.

Μια άλλη κριτική στο κοινωνικό κράτος αυτή τη φορά « από αριστερά» πιο συγκεκριμένα από εκείνο το τμήμα της αριστεράς που σκέπτεται ακόμη την υπόθεση του κοινωνικού μετασχηματισμού, με αφετηρία την αξία της κοινωνικής ανατομίας και την ιδέα της αυτόνομης συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία παραγωγής της κοινωνικότητας έχει συμβάλλει σημαντικά τα τελευταία χρόνια σε μια θεωρητική κατοχύρωση των εθελοντικών εμπειριών, που πηγαίνει πέρα από τα ιδεολογικά θεμέλια

του παραδοσιακού κοινωνικού κράτους. Αναφερόμαστε εδώ στο προβληματισμό του Allain Caille, του George Latouche, του Andre Corz, του Marco Develli και άλλων στοχαστών της «κοινωνικής αριστεράς» που έχει σαν θεωρητικό-πολιτικό υπόβαθρο την υπόθεση γύρω από ορισμένα ζητήματα όπως της υγείας, εκπαίδευσης, εργασίας κ.α. υπάρχει μια αυθεντική ικανότητα των πολιτών να αυτοοργανώνονται για να ανταποκριθούν σε συγκεκριμένες κοινωνικές ανάγκες. Η εκχώρηση στο κράτος του μονοπωλίου της κοινωνικότητας, που εδώ και εβδομήντα τουλάχιστον χρόνια (σε θεωρητικό επίπεδο ήδη από την εποχή του προγράμματος της Ερφούρτης το 1892) αποτέλεσε το κεντρικό άξονα της πολιτικής λειτουργίας της αριστεράς, σ' όλες τις επιμέρους συνιστώσες της με βάση την πεποίθηση ότι η σφαίρα του κράτους αποτελεί το ιδεώδες πλαίσιο για τη δημιουργία μιας «δίκαιης κοινωνίας» δεν αποτελεί πλέον αναμφισβήτητο δείγμα.

Αντιθέτως αναπτύσσεται η ιδέα ότι το «λιγότερο κράτος» δεν είναι συμμετρικό υποχρεωτικά με «περισσότερη αγορά» αλλά μπορεί να ευνοήσει την ανάπτυξη μιας αυθεντικής «κοινωνικότητας του κοινωνικού» που θα δραστηριοποιήσει στην προσπάθεια όχι μιας πιο «δίκαιης κοινωνίας» αλλά και λιγότερο κρατικοποιημένης και παθητικής¹⁰.

Στις επεξεργασίες αυτές αρχίζει να διαφαίνεται μια στροφή στο θεωρητικό και πολιτικό προβληματισμό της αριστεράς για το κοινωνικό κράτος στην κατεύθυνση όχι της αποδιάρθρωσης αλλά της πλουραλιστικής του επανασυγκρότησης που θα αξιοποιεί τις εθελοντικές ενέργειες της κοινωνίας – της αρχής της επικουρικότητας, με την αναγνώριση στις εθελοντικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο ενός «θεσμικού» δικαιώματος τους στην οικονομική και άλλη ενίσχυση απ' το δημόσιο τομέα, αλλά και με τη διαφύλαξη της αυτονομίας τους.

Σύμφωνα, με όσα ειπώθηκαν καταλήγουμε στα εξής ότι με βάση την αποδεδειγμένη κρίση του κοινωνικού κράτους ο εθελοντισμός δίνει το δικό του «στίγμα» στην προσπάθεια να λυθούν τα προβλήματα του κράτους. Συγκεκριμένα οι εθελοντές και οι εθελοντικές οργανώσεις παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες με λιγότερο κόστος για το κράτος όπου αυτό αυξάνει το ενδιαφέρον των υποστηρικτών του νέο-φιλελευθερισμού για την ανάπτυξη του εθελοντισμού. Και κατά δεύτερον, φαινόμενα

¹⁰ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 258

όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, περιθωριοποίησης, ανεργία και άλλα κοινωνικά προβλήματα τα οποία δεν έχουν λυθεί μέχρι στιγμής από το κράτος, βρίσκουν διέξοδο μέσα από τις δραστηριότητες των εθελοντικών οργανώσεων που εκπαιδεύουν τους εθελοντές και βοηθούν στην καταπολέμηση αυτών των φαινομένων.

Τέλος, με τις συνεχείς κρίσεις του κοινωνικού κράτους, η κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη διαταράσσεται γι' αυτό το λόγο ο εθελοντισμός συμβάλλει στην ενίσχυση τους και παράλληλα προσπαθεί να υποστηρίξει οικονομικά και ηθικά το δημόσιο τομέα.

2.2. Η κρίση των κομμάτων.

Εκτός από την κρίση του κοινωνικού κράτους ένας άλλος παράγοντας που βοηθάει στην ανάπτυξη του εθελοντισμού είναι η κάμψη της πολιτικής συμμετοχής δια μέσου των κομμάτων. Σύμφωνα με σχετικές έρευνες που έχουν γίνει μειώνεται διαρκώς η κοινωνική αποδοχή των κομμάτων και η ενεργητική στράτευση των πολιτών ενώ αντίθετα δεν έχει εκλείψει το ενδιαφέρον των πολιτών στα δημόσια πράγματα ούτε η διαθεσιμότητα πολιτικής κινητοποίησης τους.

Στην Ελλάδα, όπου κατά την πρώτη περίοδο της μεταπολίτευσης τα πολιτικά κόμματα γνώρισαν μια ισχυρή νομιμοποίηση που συνέβαλαν σημαντικά στην διαδικασία του εκδημοκρατισμού όπου η πρώτη πτώση της επιρροής των κομμάτων μες την κοινωνία γίνεται αισθητή κατά την πενταετία 1985-1990 και σταθεροποιείται ως γενική τάση κατά τη δεκαετία του '90 με πιο φανερά συμπτώματα της, τη μαζική απομάκρυνση των νέων πολιτών από την κομματική στράτευση και την προοδευτικώς αυξανόμενη χαλάρωση των κομματικών ταυτίσεων σε ολόκληρο το κοινωνικό σώμα.

Υπάρχει μια επιστημονική συζήτηση γύρω από τις αιτίες της κρίσης των κομμάτων και της κομματικής στράτευσης: ο μετασχηματισμός τους από οργανωτές σταθερών συλλογικών ταυτοτήτων στην πρακτική της αλλαγής (ή της διατήρησης) του κοινωνικοπολιτικού status quo σε «πολυσυλλεκτικά» κόμματα, που έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τον ανταγωνισμό στην εκλογική αγορά και ακολούθως η θεσμοποίηση τους στον κρατικό μηχανισμό που τα απομακρύνει ακόμα περισσότερο από τις κοινωνικές τους αναφορές, ο κατακερματισμός και η υπερδιαφοροποίηση των

συμφερόντων στις πλουραλιστικές κοινωνίες που καθιστούν ολοένα πιο δύσκολη τη μεσολαβητική τους λειτουργία, η απόκτηση από το σύστημα των μέσων μαζικής επικοινωνίας μιας αυτόνομης ικανότητας πολιτικής νομιμοποίησης που μειώνει το πολιτικό βάρος των κομμάτων, η «προσωποποίηση» της leadership του κόμματος που οδηγεί στην αποδυνάμωση του ρόλου και των εξουσιών των άλλων οργάνων του κόμματος και στη συγκέντρωση της εξουσίας λήψης των κρίσιμων αποφάσεων στο πρόσωπο του αρχηγού, αναφέρονται στη σχετική βιβλιογραφία ως οι κύριοι λόγοι που έχουν οδηγήσει στην απομάκρυνση των πολιτών απ' τα κόμματα¹¹.

Το κενό που δημιουργεί η κρίση της κομματικής στράτευσης είναι δύσκολο να καλυφθεί από τη συμμετοχή στα κοινωνικά κινητά, γιατί από τη φύση τους έχουν εφήμερη οργάνωση και εξαντλούνται αργά ή γρήγορα. Ωστόσο, δεν παρατηρείται σήμερα στον Ευρωπαϊκό χώρο μια ανάλογη άνθηση των συλλογικών κινημάτων με εκείνη των δεκαετιών του '70 και '80 σε αντίθεση με το αντιρατσιστικό κίνημα. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, από το 1975 και ύστερα, ο πολιτικοκοινωνικός ρόλος των συλλογικών κινημάτων ήταν περιορισμένος με εξαίρεση το φοιτητικό κίνημα όπου κατά την πρώτη περίοδο της μεταπολίτευσης δεν κατάφερε να αμφισβητήσει το μονοπώλιο των κομμάτων στην πολιτική διαδικασία.

Αντίθετα από τα μέσα της δεκαετίας του '80 είναι αισθητή, και στην Ελλάδα η αύξηση της συμμετοχής σε σωματεία και σε άλλες οργανώσεις του μη-κερδοσκοπικού τομέα, μεταξύ των οποίων και σε οργανώσεις εθελοντικής παροχής υπηρεσιών.

Οι οργανώσεις αυτές εγγυώνται στα μέλη τους αυτή δυνατότητα να αποφασίζουν οι ίδιοι όπου τους προσφέρουν εμπειρίες αμοιβαιότητας και αλληλεπίδρασης δίνουν νόημα στον τρόπο ζωής ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στις οργανώσεις εθελοντικής παροχής υπηρεσιών, ανταποκρίνονται στη θέληση πολλών πολιτών νέων και όχι μόνον να ασχοληθούν με δραστηριότητες κοινωνικά ωφέλιμες παρέχοντας τους επιπλέον την ευκαιρία – κάτι που δεν ισχύει στο εσωτερικό των κομμάτων- να επηρεάζονται μέσω της συγκεκριμένης διαχείρισης των προγραμμάτων και να βλέπουν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα τους, συνδυάζοντας την ηθική στράτευση με συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

Αυτή η συμμετοχή μπορεί να θεωρηθεί, από την μια πλευρά, ως μια μορφή πολιτικοποίησης της κοινωνίας και από την άλλη, ως μια μορφή κοινωνικοποίησης της

¹¹ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 259

πολιτικής. Με τον όρο πολιτικοποίηση της κοινωνίας εννοούμε την άσκηση λειτουργιών αυτών των οργανώσεων όπου αρχικά τις θεωρούσαν κτήμα των πολιτικών θεσμών των κομμάτων και του κράτους.

Έτσι οι εθελοντικές οργανώσεις εισχωρούν σ' ένα πεδίο που μέχρι τότε ασκούσε πολιτική μόνο η δημόσια διοίκηση με τις υπηρεσίες της κοινωνικής πρόνοιας.

Η κοινωνικοποίηση της πολιτικής εκφράζεται με τον πολιτισμό και τη διαφοροποίηση των παραγόντων του πολιτικού συστήματος. Τα κόμματα παύουν πια είναι τα σημαντικότερα στοιχεία της πολιτικής ζωής, αφού οι οργανώσεις αυτές συμμετέχουν στην ανάπτυξη των πολιτικών και κοινωνικών δρώμενων, επηρεάζοντας τα κόμματα και τη δημόσια διοίκηση στις επιλογές τους, και συνάμα αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα εκείνων των κομμάτων τα οποία απευθυνόμενα πλέον στους «εκλογείς» και όχι σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες όπου δυσκολεύονται να εκφράσουν (π.χ. τα συμφέροντα των πιο ευάλωτων ομάδων) και αναζητούν εξόδους επικοινωνίας και σύνδεσης με τους δημόσιους θεσμούς αυτόνομους απ' τα κόμματα. Για να αναφερθούμε ξανά μόνο στις εθελοντικές οργανώσεις, αυτές διαδραματίζουν έναν αυτόνομο πολιτικό ρόλο με διάφορους τρόπους π.χ. ευαισθητοποιώντας την κοινή γνώμη να αντιμετωπίζει συγκεκριμένα κοινωνικά προβλήματα από την πλευρά, των αποκλεισμένων και των περιθωριοποιημένων, προτείνοντας νέες μορφές παρέμβασης των κοινωνικών υπηρεσιών του κράτους στους τομείς όπου και αυτές δραστηριοποιούνται με την μορφή διαδικτύωσης μεταξύ τους αναφέρονται στην ίδια φιλοσοφία όσον αφορά την αυτόνομη πολιτική υποκειμενικότητα, ενσταλάζοντας στα μέλη τους και διαδίδοντας στο κοινωνικό σώμα την αξία της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ όλων των πολιτικών και θεμελίωση διάσταση της «ιδιότητας του πολίτη» κλπ.

Έχοντας, τέλος τα παραπάνω στοιχεία δηλαδή τους λόγους της κρίσης των κομμάτων συνειδητοποιούμε ότι μειώνεται σταδιακά η κοινωνική αποδοχή των κομμάτων και η ενεργητική στράτευση των πολιτών σ' αυτά¹².

Αντίθετα αυξάνονται τα μέλη στις εθελοντικές οργανώσεις εφόσον βλέπουν ότι μέσα από τις δραστηριότητες τους αυτές αλλάζει το νόημα της ζωής τους, αποκτούν νέες εμπειρίες, δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως πολιτιστικούς, κοινωνικούς και

¹² Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 260

βοηθούν με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο να λυθούν τα κοινωνικά προβλήματα εφόσον το κράτος και η πολιτική αδυνατούν να πρωταγωνιστήσουν σ' αυτό το σημείο.

2.3. Οι νέες λειτουργίες της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

Τέλος ένας άλλος βασικός παράγοντας ανάπτυξης του εθελοντισμού είναι η σύγχρονη δυναμική της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

Η διάδοση των εθελοντικών δραστηριοτήτων υποστηρίζει ότι σ' ένα μέρος της κοινωνίας αναπτύσσεται η αντίληψη πως η προάσπιση των αξιών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας, και της αλληλεγγύης, των βασικών δηλαδή αξιών του κοινωνικού κράτους δεν αφορά μόνο το πολιτικό – διοικητικό σύστημα αλλά και των αυτό-οργανωμένων πολιτών που διεκδικούν κυρίως μέσα απ' τα σωματεία, ιδρύματα και άλλες μη-κερδοσκοπικές ενώσεις, έναν αυτόνομο ρόλο στην πραγματοποίηση των κοινωνικών δικαιωμάτων και γενικότερα στη δημιουργία μιας «δίκαιης κοινωνίας».

Στην προοπτική αυτή, η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η οποία αποτελεί το κεντρικό «όχημα» του εθελοντισμού, ειδικότερα στον ευρωπαϊκό χώρο, όπου ο ρόλος των σωματείων στην ανάπτυξη είναι καθοριστικός – δεν εξαντλείται πλέον στην παραδοσιακή «αμυντική» της λειτουργία, ως φραγμού ή αντίβαρου στις καταχρήσεις των δημοσίων ή ιδιωτικών εξουσιών, αλλά αποκτά μια νέα διάσταση, τη «διαχειριστική» η οποία εκδηλώνεται μέσω της παροχής υπηρεσιών προς την κοινωνία, με αιχμή την πραγματοποίηση των κοινωνικών δικαιωμάτων¹³.

Ζούμε σε μια εποχή όπου η οικονομική ανάπτυξη δεν συμβαδίζει κατ'ανάγκη με την κοινωνική πρόοδο, έτσι η χρήση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι έχει σκοπό να διατηρήσει την κοινωνική συνοχή και την καλύτερευση της ποιότητας της κοινωνικής ζωής.

Η «διαχειριστική» αυτή λειτουργία της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι εκφράζει μια νέα αντίληψη της «ιδιότητας του πολίτη», η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό ευθύνης για τα κοινωνικά προβλήματα και εκείνα που βρίσκονται σε έκτακτη ανάγκη και ταυτόχρονα από την εθελούσια ανάληψη καθηκόντων σε συλλογικό και

¹³ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 261

ατομικό επίπεδο (δηλαδή από την οργανωμένη ομάδα και τα μεμονωμένα μέλη της) τα οποία δεν ορίζονται υποχρεωτικά απ' το Σύνταγμα ή την κοινή νομοθεσία.

Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι δεν έχει μόνο τις πηγές της σε μια αλτρουιστική κινητοποίηση του κοινωνικού ιστού αλλά ανταποκρίνεται ταυτόχρονα και στους εξελικτικούς μετασχηματισμούς της δομής του κοινωνικού κράτους.

Όσον αφορά τον ευρωπαϊκό χώρο ήταν κυρίαρχη πολλά χρόνια η αντίληψη ότι τα κοινωνικά δικαιώματα πρέπει να έχουν για λόγους ισότητας μεταξύ των πολιτών, ως θεσμικό εγγυητή το κράτος και τις κοινωνικές πολιτικές που εκπορεύονται και υλοποιούνται από αυτό. Τα σύγχρονα (μεταπολεμικά) ευρωπαϊκά Συντάγματα, μεταξύ των οποίων και το ισχύον ελληνικό Σύνταγμα, αναγνωρίζουν βέβαια την ελευθερία παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από ιδιωτικούς φορείς κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο της ελευθερίας της ιδιωτικής οικονομικής πρωτοβουλίας, ωστόσο, το «ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο» (στις διάφορες τους πολιτικό-γεωγραφικές του εκφράσεις: σκανδιναβικό, αγγλοσαξονικό, κέντρο-ευρωπαϊκό, νοτιοευρωπαϊκό) διαμορφώθηκε ουσιαστικά με βάση την έννοια της δημόσιας ευθύνης, δηλαδή της «αλληλεγγύης του κράτους» απέναντι στις ανάγκες των πολιτών.

Από την άλλη, πρέπει να πούμε ότι τα κοινωνικά δικαιώματα ακόμη και στο πλαίσιο του «ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου» δεν απέκτησα μορφές εγγύησης ανάλογες με εκείνες των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Τούτο, δεν σημαίνει όμως ότι η συνταγματική αναγνώριση τους είναι μη δεσμευτική για το κοινό νομοθέτη και καθαρά «προγραμματική» ούτε ότι δεν είναι δυνατή η δικαστική εγγύηση τους (είτε κατά τρόπο έμμεσο, με την επέκταση αναγόμενων σε αυτά κοινωνικών παροχών και είδη προβλεπομένων από το νόμο, σε άλλες κατηγορίες υποκειμένων που αδικαιολόγητα αποκλείστηκαν απ' αυτές, είτε απευθείας με τον έλεγχο εκείνων των νομοθετικών επιλογών που περιορίζουν δραστικά τη συνταγματική τους προστασία). Μια αμιγής νεοφιλελεύθερη οικονομική και κοινωνική πολιτική, που θα επιχειρήσει να μετατρέψει το κοινωνικό κράτος σε μια μεταβλητή των λογικών της αγοράς (π.χ. με την εγκατάλειψη των κοινωνικών δικαιωμάτων στη ιδιωτική αγορά) δεν είναι πραγματοποιήσιμη εντός του ισχύοντος συνταγματικού πλαισίου στην Ελλάδα και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που αναγνωρίζουν στα Συντάγματα τους τα κοινωνικά δικαιώματα ή την αρχή του κοινωνικού κράτους εκτός εάν αποδυναμωθεί ουσιαστικά όπως ορισμένοι προβλέπουν ή φοβούνται το ίδιο το ιστορικό – σύγχρονο νόημα του

Συντάγματος ως συστήματος αξιολογικών ορίων στη λαϊκή κυριαρχία (στην προκειμένη περίπτωση τούτο θα σημαίνει ότι μια ισχυρή πολιτική μειοψηφία που στηρίζεται σε μια ευρεία κοινωνική συναίνεση θα μπορούσε να επαναπροσδιορίσει από μηδενική βάση το περιεχόμενο των κοινωνικών δικαιωμάτων)¹⁴.

Ένα πιο πιθανό - μακροπρόθεσμα – σενάριο, τουλάχιστον στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου η ιδέα των «κοινωνικών» καθηκόντων του κράτους είναι βαθιά ριζωμένη στον πολιτισμικό και θεσμικό ιστό (το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ του Ιουνίου 1997, κάτω από την πίεση της Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, πρόσεξε τη διάσταση αυτή), είναι η εσωτερική αναδιάρθρωση του κοινωνικού κράτους χωρίς εντυπωσιακή μείωση της συνολικής δημόσιας δαπάνης (π.χ. με μετακίνηση πόρων από υπερπροστατευμένες ομάδες σε υποπροστατευόμενες) σε συνδυασμό με την αναγνώριση ευρύτερου πεδίου στην ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία στους τομείς που υπάρχει ζήτηση κοινωνικών υπηρεσιών κερδοσκοπικού τύπου (π.χ. εκπαίδευση, υγεία) και με τη δημόσια οικονομική ενίσχυση οργανώσεων non profit για την υλοποίηση κοινωνικών παρεμβάσεων υπέρ των πιο «ευπαθών» κοινωνικών ομάδων η οποία μπορεί να εξασφαλίσει αν όχι λιγότερο οικονομικό κόστος, τουλάχιστον τη συγκρότηση του στα ίδια επίπεδα και παράλληλα κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, την καλύτερη ποιότητα και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών¹⁵.

Στο πλαίσιο αυτό, όλο και περισσότερο τα σωματεία, τα ιδρύματα και άλλοι μη-κερδοσκοπικοί ιδιωτικοί φορείς θα καλούνται απ' το κράτος να συμμετάσχουν στην πραγματοποίηση κοινωνικών δικαιωμάτων, στοιχεία που θα ενισχύσει περαιτέρω την ανάπτυξη του εθελοντικού τομέα, αφού στην περίπτωση αυτήν εκτός από την καθαρά αλτρουιστική διάθεση των εθελοντών θα υπάρχει και το κίνητρο της δημόσιας οικονομικής ενίσχυσης των δραστηριοτήτων τους, η οποία επιτρέπει καλύτερη οργάνωση και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των προσπαθειών τους (και ως ένα βαθμό τη δημιουργία ή την αύξηση θέσεων εργασίας επ' αμοιβή στο εσωτερικό των εθελοντικών οργανώσεων).

Η εξέλιξη αυτή φανερώνει την ανάδυση «νέων» προβληματικών για την ελευθερία του συνεταρίζεσθαι η οποία αποτελεί το κύριο όχημα του εθελοντισμού – που πηγαίνουν πέρα από την παραδοσιακή έκδοση της «αρνητικής» μόνο προστασίας της

¹⁴ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 262

που επικρατεί ακόμη στα σύγχρονα Συντάγματα, συμπεριλαμβανομένου και του ισχύοντος ελληνικού Συντάγματος. Ο εθελοντισμός εκφράζει τις αρχές του κοινωνικού πλουραλισμού, της κοινωνικής αλληλεγγύης, της επικουρικότητας και της κοινωνικής συνοχής όπου περιλαμβάνονται στο ελληνικό Σύνταγμα άμεσα ή έμμεσα. Βέβαια θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι συνταγματικώς μια καλοδεχούμενη μορφή συλλογικής δράσης. Θα ήταν όμως σκόπιμο να αναφέρουμε ότι στο άρθρο 12 του Συντάγματος προβλέπεται ρητά η θετική προστασία όλων εκείνων των μη-κερδοσκοπικών εθελοντικών οργανώσεων και ενώσεων προσώπων όπου συμβάλλουν με προγράμματα εθελοντικής εργασίας στην πραγματοποίηση συνταγματικής προστατευόμενων συμφερόντων.

¹⁵ Χ. Ανθόπουλος «ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», όπ., σελ. 263

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

3.1. Οι Μ.Κ.Ο σε Διεθνές Επίπεδο

Οι μη κυβερνητικοί διεθνείς Οργανισμοί αποτελούν τον βασικό κορμό των ιδιωτικών διεθνών οργανισμών. Σε αυτήν την ονομασία συνήθως περιλαμβάνονται και ορισμένες ιδιωτικές ενώσεις (όπως τα διεθνή συνδικάτα), ενώ κάποιοι συγγραφείς (όπως ο Ladog – Ledener) υποστηρίζουν ότι περιλαμβάνονται και οι υπόλοιπες ενώσεις. Πιστεύουμε ότι σ'αυτήν την πρόσφατη ονομασία εμπεριέχονται εκείνοι οι ιδιωτικοί οργανισμοί που δημιουργήθηκαν σε διεθνές επίπεδο και λειτουργούν ανεξάρτητα από το Κράτος και τις εκκλησίες (έστω και αν υπάρχει κάποια θρησκευτική παρέμβαση) και από τα πολιτικά κόμματα (ακόμα και αν υπερασπίζονται πολιτικές αντιλήψεις), ενώ δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, όπως οι πολυεθνικές εταιρίες. Περιλαμβάνουν μια τεράστια ποικιλία οργανισμών που καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων. Όπως διαπιστώθηκε οι δραστηριότητες αυτές εκτείνονται από την θεολογία στους Ολυμπιακούς αγώνες, από την κοντά στάση των παιδιών στην αστρονομία, από τον καρκίνο στα εργατικά προβλήματα, από την αεροπία στα ανθρώπινα δικαιώματα. Μερικοί από τους πρώτους οργανισμούς είναι: ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός (1863), το Ινστιτούτο Διεθνές Δικαίου (1873), η Διεθνής Λογοτεχνική και Καλλιτεχνική Ένωση (1889), το Διεθνές Γραφείο Ειρήνης (1892), η Διεθνής Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (1894), η Διεθνής Ένωση για την εργατική νομοθεσία (1900) κ.α.

Το μέγεθος και η επίδραση των οργανισμών αυτών ποικίλει σημαντικά. Ορισμένοι, όπως ο Σύνδεσμος των Εταιριών Ερυθρού Σταυρού, η Διεθνής Δημοκρατική Ομοσπονδία Γυναικών, η Διεθνής Συνεργατική Συμμαχία, αριθμούν σήμερα πάνω από 100εκ. μέλη ο καθένας τους. Πέντε άλλες έχουν πάνω από 30εκ. μέλη, ενώ υπάρχουν άλλοι 30 με περισσότερα από 1εκ. μέλη. Αντίθετα, το Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου έχει μερικές δεκάδες μέλη, αποτελούμενο από τους πιο διακεκριμένους διεθνολόγους. Συνήθως, βρίσκουμε στον ίδιο κλάδο περισσότερους από έναν οργανισμό και πολλές

φορές μεγάλο αριθμό οργανισμών. Στο κλάδο της ιατρικής, π.χ. υπάρχουν σήμερα 67 ιδιωτικοί διεθνείς οργανισμοί, ενώ στα νομικά 58.

Η πιο ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι αυτή του συμπλέγματος «του Ερυθρού Σταυρού». Το 1863 ιδρύθηκε η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ) με την πρωτοβουλία του Ελβετικού Ερ. Ντυνάν. Ο σκοπός ήταν ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού σε καιρό πολέμου. Το 1919 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος των Εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού, ενώ οι πάνω από 80 εθνικές εταιρείες Ερυθρού Σταυρού συνέρχονται κάθε 4 χρόνια σε συνδιάσκεψη όπου μετέχουν και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων που υπόγραψαν τις Συμβάσεις της Γενεύης του 1864 και η ΔΕΕΣ.

Η ανάπτυξη του φαινομένου των Ιδιωτικών Διεθνών Οργανισμών γενικά και ειδικότερα των Μη- Κυβερνητικών Διεθνών Οργανισμών δημιούργησε την ανάγκη για την ίδρυση ενός οργάνου το οποίο θα συντόνιζε τις δραστηριότητες τους. Αυτό το όργανο είναι ο Σύνδεσμος Διεθνών Ενώσεων (Union of International Associations 1910). Προϋπόθεση της εντάξεως στον Σύνδεσμο είναι η ύπαρξη των εξής χαρακτηριστικών: α) ενός μονίμου οργάνου, β) ο σκοπός να είναι κοινός σε όλα ή ορισμένα κράτη, γ) να μην έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και δ) να μπορούν να μετέχουν άτομα η ομάδες από διάφορες χώρες.

Οι ΜΚΔΟ αποτελούν, από νομικής πλευράς, πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, σε αντίθεση προς τους Διακυβερνητικούς διεθνείς οργανισμούς που'ναι υποκείμενα του διεθνούς δικαίου. Από λειτουργική όμως άποψη είναι δύσκολο να χαράξουμε αυστηρά όρια ανάμεσα στις δύο αυτές κατηγορίες οργανισμών. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την παρατήρηση δύο φαινομένων : α) ορισμένοι ΜΚΔΟ αποτελούνται όχι μόνο από άτομα ή ομάδες ατόμων, αλλά και από Κράτη. Συνήθως μνημονεύονται το Διεθνές Συμβούλιο των Επιστημονικών Ενώσεων, το Διεθνές Στατιστικό Ινστιτούτο και η Διεθνής Συνομοσπονδία Νοσοκομείων , β) Πολλές φορές οι ΜΚΔΟ δραστηριοποιήθηκαν για ορισμένα θέματα πολύ πιο πριν να ενδιαφερθούν τα Κράτη. Αυτό είχε για αποτέλεσμα, αφενός ότι ορισμένοι ΜΚΔΟ αποτέλεσαν την κινητήρια δύναμη για τη σύναψη διεθνών συμβάσεων μεγάλης σημασίας, όπως αυτές της Γενεύης του 1864 (και μεταγενέστερες) για την προστασία των ανθρωπιστικών δικαιωμάτων σε καιρό πολέμου, κάτω από την ώθηση του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού, ή οι συμβάσεις του 1914 και 1929 για την σωτηρία της ζωής στη θάλασσα με πρωτοβουλία της

Διεθνούς Ναυτικής Επιτροπής. Αφετέρου, ότι πολλοί ΜΚΔΟ προϋπήρξαν των Διακυβερνητικών διεθνών οργανισμών και αποτέλεσαν κατά κάποιον τρόπο τους προδρόμους των τελευταίων. Παραδείγματα αυτού του φαινομένου έχουμε με το Διεθνές Συνέδριο για τα Βάρη, Μέτρα και Χρήματα του 1867 που αντικαταστάθηκε αργότερα από την Μετρική Ένωση και ιδίως με τη Διεθνή Ένωση της Νομικής Προστασίας της Εργασίας που αντικαταστάθηκε το 1919 από την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας.

Η λειτουργική αυτή συγγένεια ανάμεσα στους ΜΚΔΟ και στους διακυβερνητικούς διεθνείς οργανισμούς επέδρασε στην ανάγκη της αναπτύξεως σχέσεων συνεργασίας ανάμεσα στις δυο αυτές κατηγορίες οργανισμών, σχέσεων που εγκαθιδρύθηκαν με ιδιαίτερη ένταση στα πλαίσια του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης³⁷.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ UNICEF

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ανέθεσε στη UNICEF να προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών, να τα βοηθά στην ικανοποίηση των βασικών αναγκών τους και να διευρύνει τις ευκαιρίες τους για πλήρη φυσική και πνευματική ανάπτυξη.

Έχει ως οδηγό της τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και μάχεται για την καθιέρωση των δικαιωμάτων των παιδιών ως σύνολο ηθικών αρχών και διεθνούς επιπέδου συμπεριφοράς προς αυτά.

Επιμένει ότι η επιβίωση, προστασία και ανάπτυξη των παιδιών είναι επιτακτική ανάγκη για την παγκόσμια ανάπτυξη που θα ολοκληρώσει την ανθρώπινη πρόοδο.

Η UNICEF κινητοποιεί την πολιτική βούληση και τους οικονομικούς πόρους για να βοηθηθούν οι χώρες και ειδικότερα οι αναπτυσσόμενες, ώστε να εξασφαλιστεί “ένα πρώτο κάλεσμα για τα παιδιά” και να οικοδομηθεί το υπόβαθρο για τη δημιουργία κατάλληλης πολιτικής και υπηρεσιών προς όφελος των παιδιών και των οικογενειών τους.

³⁷ ΑΝ.Μπερδίμας, «ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ : ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ
1983, σελ. 25-28

Έχει δεσμευθεί να εξασφαλίζει ειδική προστασία στα παιδιά που ζουν σε δύσκολες συνθήκες – θύματα πολέμου, καταστροφών, μεγάλης φτώχειας, κάθε τύπου βίας και εκμετάλλευσης και αυτά με ειδικές ανάγκες.

Επίσης ανταποκρίνεται σε καταστάσεις επείγουσας ανάγκης για να προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών. Η UNICEF, συνεργάζεται με άλλες οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών και ανθρωπιστικούς οργανισμούς και κυβερνήσεις, στους οποίους προσφέρει πρόσβαση στις εγκαταστάσεις της σε καταστάσεις επείγουσας ανάγκης – προσφέρει ανακούφιση όχι μόνο στα παιδιά που υποφέρουν αλλά και σε αυτούς που τα φροντίζουν.

Ακόμη είναι ένας αμερόληπτος οργανισμός που προσφέρει βοήθεια ανεξάρτητα από διακρίσεις. Σε οποιαδήποτε δραστηριότητα, τα πιο μειονεκτούντα παιδιά και οι χώρες που βρίσκονται σε δυσκολότερη θέση, έχουν πάντα προτεραιότητα.

Η UNICEF έχει στόχο, μέσω των εθνικών της προγραμμάτων, στην προώθηση ίσων δικαιωμάτων για τις γυναίκες και τα κορίτσια και στην υποστήριξη της πλήρους συμμετοχής τους στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων τους.

Η UNICEF μαζί με τους συνεργάτες της δουλεύουν για να επιτύχουν το στόχο για μια αειφόρο ανθρώπινη ανάπτυξη που τέθηκε από τη διεθνή κοινότητα και την πραγματοποίηση του οράματος της ειρήνης και της κοινωνικής προόδου όπως διαφυλάσσονται από τη Χάρτα των Ηνωμένων Εθνών.

Εάν μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η μόνη οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών που έχει δεσμευθεί αποκλειστικά για την ευημερία των παιδιών. Ιδρύθηκε το 1946 από τη Γενική Συνέλευση για να ικανοποιήσει τις επείγουσες ανάγκες των παιδιών της μεταπολεμικής Ευρώπης και Κίνας. Το 1950, η αποστολή της διευρύνθηκε και ανέλαβε την κάλυψη των μακροπρόθεσμων αναγκών των παιδιών και των μητέρων τους στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η UNICEF έγινε μόνιμο τμήμα του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών το 1953, και τότε άλλαξε το όνομα της από Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Ανάγκης για τα Παιδιά (United Nations International Children's Emergency Fund) σε Ταμείο των παρότι το πρωτότυπο ακρωνύμιο διατηρήθηκε. Ενώ εργάζεται για την εξασφάλιση της επιβίωσης, προστασίας και ανάπτυξης των παιδιών και δίνει πάντα προτεραιότητα σε αυτά όταν διαθέτει τους πόρους της, η UNICEF

συνεχίζει την παροχή επείγουσας βοήθειας και αποκατάστασης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Στην οργάνωση απονεμήθηκε το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης το 1965.

Η UNICEF διοικείται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο που αποτελείται από 36 κράτη-μέλη και συνεδριάζει τρεις φορές το χρόνο ενώ πραγματοποιείται μια ετήσια συνάντηση όπου αποφασίζεται η πολιτική που θα ακολουθηθεί, αναθεωρούνται προγράμματα και εγκρίνονται δαπάνες. Ο Εκτελεστικός Διευθυντής ορίζεται από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη του Εκτελεστικού Συμβουλίου. Σήμερα, τη θέση αυτή κατέχει η Carol Bellamy από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στα πλαίσια της αποστολής της να προστατεύει τα παιδιά και να εξασφαλίζει την επιβίωση και ανάπτυξη τους, η UNICEF προωθεί την παγκόσμια επικύρωση και την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η Σύμβαση υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση το Νοέμβριο του 1989, τέθηκε σε ισχύ το Σεπτέμβριο του 1990 και είχε επικυρωθεί από 181 χώρες μέχρι το Νοέμβριο του 1995.

Είχε αναλάβει τη διοργάνωση της Συνάντησης Κορυφής για τα Παιδιά του 1990 που την παρακολούθησαν αντιπρόσωποι από 150 χώρες, περιλαμβανόμενων 71 αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Η Συνάντηση υιοθέτησε μία Δήλωση και ένα Σχέδιο Δράσης και έθεσε στόχους για το έτος 2000 περιλαμβανόμενης της μείωσης των ρυθμών βρεφικής και κάτω των 5 ετών παιδικής θνησιμότητας κατά ένα τρίτο και της μείωσης των ρυθμών σοβαρού υποσιτισμού στο μισό, εξασφάλιση παγκόσμιας πρόσβασης σε ασφαλές πόσιμο νερό και βασική εκπαίδευση καθώς επίσης μείωση των ρυθμών αναλφαβητισμού ενήλικων και βελτίωση της προστασίας των παιδιών και ειδικά αυτών που ζουν σε δύσκολες συνθήκες. Η UNICEF προσπαθεί να επιταχύνει την πρόοδο για την επίτευξη αυτών των στόχων θέτοντας ενδιάμεσους στόχους μέσα στη δεκαετία του 1990.

Η UNICEF συνεργάζεται στενά με τις κυβερνήσεις, τις τοπικές κοινότητες και μη κυβερνητικούς οργανισμούς για την εφαρμογή των προγραμμάτων της που αφορούν στη βασική εκπαίδευση, την ύδρευση και την αποχέτευση, την ενδυνάμωση της θέσης των γυναικών, την ισότητα για τα κορίτσια και άλλες δραστηριότητες που βελτιώνουν τη διαβίωση των παιδιών.

Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μακροπρόθεσμη ωφελιμότητα των προγραμμάτων, τη χαμηλού κόστους τεχνολογία, την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων και τη δυνατότητα αποκόμιση οφελών από την κατάρτιση σε δεξιότητες όπως η νοσηλευτική, η μαιευτική και η διδασκαλία.

Η UNICEF υποστηρίζεται από 38 Εθνικές Επιτροπές οι οποίες λειτουργούν σε όλες σχεδόν τις βιομηχανικές χώρες, που συνεισφέρουν στη συλλογή πόρων, στην προώθηση των στόχων της UNICEF, στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση. Η UNICEF διατηρεί συνεργασίες με περισσότερους από 180 μη κυβερνητικούς οργανισμούς και συμμετέχει ενεργά στην εφαρμογή προγραμμάτων, τη συλλογή πόρων και την κοινωνική κινητοποίηση.

Η UNICEF ολοκληρώνει το έργο της μη εθελοντικές οικονομικές συνεισφορές από κυβερνήσεις και μη κυβερνητικές πηγές. Τα συνολικά έσοδα το 1994 ξεπέρασαν το 1 δισεκατομμύριο δολάρια. Τα έσοδα από κυβερνήσεις συνιστούν το 67% του συνολικού ποσού. Οι συνολικές δαπάνες για την ίδια χρόνια ήταν περίπου 999 εκατομμύρια δολάρια.

Η UNICEF απασχολεί σχεδόν 7.500 άτομα σε 251 γραφεία σε περίπου 130 χώρες. Περίπου το 10% αυτών, εργάζονται στα κεντρικά γραφεία στη Νέα Υόρκη.

Σε συνεργασία με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO), η UNICEF υποστηρίζει ένα πρόγραμμα εμβολιασμού το οποίο αποτρέπει ετησίως τον θάνατο περισσότερων από τρία εκατομμύρια παιδιά και την ασθένεια αμέτρητων άλλων από έξι αρρώστιες – διφθερίτιδα, ιλαρά, κοκίτη, πολιομυελίτιδα, τέτανο και φυματίωση. Όταν ξεκίνησε το πρόγραμμα το 1974, εμβολιαζόταν λιγότερο από 5% των παιδιών στον αναπτυσσόμενο κόσμο ενάντια στις θανατηφόρες αυτές ασθένειες, αλλά το 1991 οι δυο υπηρεσίες ανακοίνωσαν από κοινού ότι στόχος τους για προστασία του 80% των παιδιών ολόκληρου του κόσμου πριν φθάσουν στα πρώτα τους γενέθλια, είχε επιτευχθεί. Αυτό αναγνωρίζεται ευρέως ως το πιο σημαντικό επίτευγμα στον τομέα της δημόσιας υγείας την περασμένη δεκαετία και αντιπροσωπεύει ένα επιμελητειακό και εκστρατευτικό επίτευγμα, το οποίο καθιέρωσε επίσης,

διαύλους προσφοράς άλλων υπηρεσιών στα παιδιά όπως συμπληρωμάτων βιταμίνης Α και πρόσθετων εμβολίων κατά του κίτρινου πυρετού και της ηπατίτιδας Β.

Η UNICEF συνεργάζεται στενά με την WHO για τον έλεγχο της διαρροϊκής αφυδάτωσης, μιας από τις σημαντικότερες αιτίες θανάτου στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Προωθεί την κατασκευή και την χρήση συσκευασμένου άλατος ή τοπικές λύσεις. Η χρήση της θεραπευτικής αγωγής κατά της αφυδάτωσης με ενυδάτωση από το στόμα επεκτάθηκε από 17% το 1985 σε 44% το 1994, Σώζοντας τις ζωές περισσότερων από ένα εκατομμύριο παιδιών.

Όσον αφορά την ασφαλή ύδρευση και τη αποχέτευση παρατηρούμε ότι το νερό, που είναι η πηγή της ζωής, μπορεί να αποδειχθεί θανατηφόρο εάν είναι μολυσμένο. Μια ασφαλής πηγή καθαρού νερού είναι λοιπόν βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση της υγείας παντού στον κόσμο. Στον αναπτυσσόμενο κόσμο, σχεδόν 3 εκατομμύρια μικρά παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από ασθένειες που έχουν σχέση με το μολυσμένο νερό. Η UNICEF συνεργάζεται με τις κυβερνήσεις για να εγκατασταθούν πηγάδια με σωλήνες, αντλίες και άλλες πηγές νερού. Με τον ίδιο τρόπο η UNICEF βοηθά, να προμηθευτούν συστήματα ασφαλούς ύδρευσης ή αποχέτευσης οι περίπου 4 δισεκατομμύρια άνθρωποι σ'ολον τον κόσμο που στερούνται των συστημάτων αυτών. Η ύδρευση και η αποχέτευση, μαζί με την εκπαίδευση στην υγιεινή, αποτελούν τα κλειδιά για την επίτευξη των στόχων της Συνάντησης Κορυφής.

Επίσης κάθε χρόνο 585.000 γυναίκες - πολλές από τις οποίες έφηβες – πεθαίνουν από αιτίες συνδεδεμένες με την εγκυμοσύνη και τον τοκετό και εκατομμύρια άλλες υποφέρουν από αναπηρίες και τραύματα για όλη τους τη ζωή.

Οι γυναίκες εκτίθενται σε κινδύνους όταν μένουν έγκυες πολύ νωρίς ή πολύ αργά, σε μικρά διαστήματα μεταξύ δυο τοκετών ή όταν τους λείπει υγειονομική φροντίδα προ του τοκετού και ο τοκετός δεν γίνεται με καλές συνθήκες υγιεινής. Αυτοί οι κίνδυνοι μπορούν να μειωθούν, όπως συμβαίνει στις βιομηχανικές χώρες όπου μόνο μια γυναίκα στις 3.200 διατρέχει κίνδυνο να πεθάνει κατά την διάρκεια του τοκετού . Συγκριτικά, αυτό τον κίνδυνο διατρέχει μια στις 13 στην Νότια της Σαχάρας Αφρική και μια στις 35 στην κεντρική Ασία.

Η UNICEF βοηθά στην εκπαίδευση κοινοτικών υγειονομικών υπαλλήλων και μαιών για να μειωθεί αυτός ο ανησυχητικός αριθμός, ενθαρρύνει την κατάλληλη

χρονική μεσολάβηση μεταξύ των τοκετών και ενημερώνει τις μητέρες για την υγεία των παιδιών.

Ξανά σε συνεργασία με τη WHO, η UNICEF ξεκίνησε το 1992 μια πρωτοβουλία για «φιλικό προς τα μωρά νοσοκομείο» για να αποτρέψει να καταστεί ο θηλασμός μια «πρακτική προς εξάλειψη», μια τάση την οποία έχουν ενθαρρύνει νοσοκομειακοί και ιατρικοί παράγοντες τόσο στις πλούσιες όσο και στις φτωχές χώρες με το να χωρίζουν τα παιδιά από τις μητέρες κατά την γέννηση και να αρχίζουν την διατροφή των νεογνών με μη μητρικό γάλα. Η πρωτοβουλία αυτή έχει ως στόχο να εκπαιδεύσει αυτούς που παρέχουν υπηρεσίες υγείας στον αναπτυσσόμενο κόσμο έτσι ώστε να εξασφαλίσουν την πρώτη, καλύτερη, φθηνότερη και φυσικότερη επιλογή μιας μητέρας να αναθρέψει και να προστατέψει το παιδί της. Στοιχείει επίσης στο να

υποστηρίξει τον θηλασμό σε κοινοτικές υγειονομικές εγκαταστάσεις και νοσοκομεία. Έως τον Αύγουστο 1994, πάνω από χίλια νοσοκομεία είχαν μετατραπεί σε φιλικά προς τα νεογνά εφαρμόζοντας τα «δέκα βήματα για τον επιτυχή θηλασμό» που σύστηνε η UNICEF και η WHO.

Σημαντική είναι και η βιταμίνη Α όπου σχετικά προστατεύει αποτελεσματικά τα παιδιά. Όμως κάθε χρόνο, στον αναπτυσσόμενο κόσμο 500.000 από αυτά μένουν τυφλά για πάντα και εκατομμύρια αλλά δεν βλέπουν καθόλου τη νύχτα, λόγω έλλειψης βιταμίνης Α. Οι διαρροϊκές ασθένειες, η ιλαρά και η πνευμονία συμβαίνουν πολύ συχνότερα και είναι σοβαρότερες στα παιδιά που υποφέρουν από έλλειψη βιταμίνης Α, παράγοντας που συμβάλει κάθε χρόνο στο θάνατο μικρών παιδιών στον αναπτυσσόμενο κόσμο, στο 25% των περιπτώσεων.

Η UNICEF βοηθά τις χώρες να αντιμετωπίσουν αυτό το πρόβλημα υγείας με την πληροφόρηση γύρω από την αναγκαιότητα της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών, τροφών που είναι πλούσιες σε βιταμίνη Α και με τη διανομή δισκίων βιταμίνης Α στα παιδιά που κινδυνεύουν.

Επιπλέον η εκπαίδευση οδηγεί στη μόρφωση και είναι βάση κάθε προόδου που έχουν πραγματοποιήσει τα άτομα, οι κοινότητες και οι χώρες. Όμως, το ένα τέταρτο του παγκόσμιου πληθυσμού δεν γνωρίζει ούτε γραφή ούτε ανάγνωση και εκατομμύρια παιδιά (περισσότερο κορίτσια από αγόρια) δεν πηγαίνουν ποτέ σχολείο. Επιπλέον, πολλά από αυτά που αρχίζουν το σχολείο αναγκάζονται να το εγκαταλείψουν λόγω της φτώχειας τους ή λόγω άλλων οικογενειακών ή κοινωνικών πιέσεων. Ένα από τα

σημαντικότερα καθήκοντα της UNICEF είναι να εργάζεται μαζί με τις κυβερνήσεις και άλλες οργανώσεις, όπως η UNESCO, για την επιμόρφωση δασκάλων και για να καταστήσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση δωρεάν και υποχρεωτική για το κάθε παιδί.

Όσον αφορά την εκπαίδευση για την ανάπτυξη η UNICEF, για να βοηθήσει τα παιδιά και τους νέους του βιομηχανικού και του αναπτυσσόμενου κόσμου να γνωρισθούν καλύτερα και να καταλάβουν τα πιεστικά προβλήματα της αδιαλλαξίας, του ρατσισμού και του εθνοκεντρισμού, ξεκίνησε έναν σχετικά μεγάλο αριθμό νεωτεριστικών δραστηριοτήτων στη διάρκεια των τελευταίων ετών.

Το πρόγραμμα της UNICEF στο INTERNET, με τίτλο «Φωνές Νέων», προσκαλεί τους νέους να ενημερωθούν για τα δικαιώματα των παιδιών, τα παιδιά του πολέμου ή των πόλεων και τις προσκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράσουν τις απόψεις τους, να μοιράσουν τις σκέψεις τους με άλλους και να αναζητήσουν τρόπους επίλυσης των προβλημάτων. Ένα άλλο πρόβλημα που εντοπίζεται διεθνώς είναι ότι εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο είναι εκτεθειμένα σε ιδιαίτερους κινδύνους λόγω της μεγάλης φτώχειας, των πολέμων, των φυσικών καταστροφών, των αναπηριών και άλλων συνθηκών επί των οποίων ούτε αυτά, ούτε οι οικογένειες τους έχουν τον παραμικρό έλεγχο. Τα παιδιά που ζουν κάτω από τέτοιες συνθήκες έχουν συχνά χωρισθεί από τις οικογένειες τους, στερούνται προστασίας και ασφάλειας της οικογένειάς τους και γίνονται ευάλωτα σε φοβερές μορφές εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

Υπολογίζονται σε 250 εκατομμύρια τα παιδιά που εργάζονται για να εξασφαλίσουν την επιβίωση τους και αυτήν της οικογένειάς τους. Εκτελούν καθήκοντα καταπιεστικά και συχνά επικίνδυνα μέσα σε εργοστάσια, εργάζονται ως υπηρεσίες ή μέσα στους δρόμους και στα δρομάκια των μεγάλων και μικρών πόλεων, σε συνθήκες ταπεινωτικές και συχνά γίνονται θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η UNICEF υποστηρίζει ειδικά προγράμματα για τα παιδιά αυτά, συμβάλλοντας στο να τους προσφερθεί εκπαίδευση, συμβουλευτική και ιατρική περίθαλψη. Συνηγορεί έντονα ενάντια στην εκμετάλλευση των παιδιών, συνεργαζόμενη με κυβερνήσεις και διεθνείς οργανώσεις στην προσπάθεια της να εμποδίσει την παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών όπως αυτά αναφέρονται μέσα στη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ειδικότερα όσον αφορά τα κορίτσια αποτελούν αντικείμενο διακρίσεων που απειλούν συχνά τη ζωή τους και την ευτυχία τους από τη γέννηση τους και στη διάρκεια όλης της ζωής τους. Η κατάσταση τους

αντιπροσωπεύει επομένως μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις ανάπτυξης και προτεραιότητα πρώτου βαθμού για τη UNICEF. Οι προκαταλήψεις κατά των κοριτσιών είναι ευρέως διαδεδομένες και καταστροφικές. Τα κορίτσια συχνά λαμβάνουν λιγότερη τροφή και ιατρικές φροντίδες από τα αγόρια και μορφώνονται πολύ λιγότερο: 78 εκατομμύρια κορίτσια από 6 μέχρι 11 ετών, έναντι 52 εκατομμύρια αγοριών, δεν φοιτούν στο δημοτικό σχολείο.

Καταδικασμένα να ζουν με μια μέτρια υγεία, με μειωμένες προσδοκίες και υποβαθμισμένες ικανότητες, τα κορίτσια γίνονται γυναίκες που μεταφέρουν τις ίδιες συμπεριφορές και αναπηρίες στα δικά τους παιδιά. Η UNICEF κάνει προσπάθειες να βελτιώσει τη ζωή των κοριτσιών και να εξαλειφθούν οι απόψεις και πρακτικές που καταστρέφουν το δυναμικό τους.

Το AIDS αποτελεί κρίση της δημόσιας υγείας σε όλον τον κόσμο. Έχει ήδη καταστρέψει μεγάλους προόδους που έγιναν στο χώρο της υγείας και της καλής διαβίωσης των παιδιών στη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας και εξαπλώνεται με ρυθμό ανησυχητικό, ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Υπολογίζεται ότι 3,2 εκατομμύρια παιδιά κάτω των 15 ετών έχουν πεθάνει από τον ιό.

Πολλά άλλα, χωρίς να'χουν τα ίδια μολυνθεί, αισθάνονται τις επιπτώσεις της ασθένειας όταν οι γονείς τους πεθαίνουν από αυτή. Μέχρι το έτος 2000, περίπου 10,5 εκατομμύρια παιδιά έμειναν ορφανά από τον ένα ή και τους δυο γονείς λόγω του AIDS.

Η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και η πρόσβαση σε υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού είναι βασικές εάν θέλουμε να βάλουμε φρένο στην εξάπλωση της ασθένειας και των επιπτώσεων της. Για αυτό το σκοπό, η UNICEF συνεργάζεται με κυβερνήσεις και άλλες οργανώσεις.

Σε συνεργασία με το UNDP και το UNFPA, το UNICEF υποστηρίζει την φόρμουλα 20/20 (μια πρωτοβουλία που καλεί τις κυβερνήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών να διαθέσουν τουλάχιστον 20% του προϋπολογισμού τους σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες και τις χώρες – δωρητές να προορίσουν αντίστοιχο μερίδιο της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας για τέτοιες υπηρεσίες. Η UNICEF στηρίζεται ολοκληρωτικά σε εθελοντικές ατομικές και κυβερνητικές εισφορές. Περισσότερο από το 30% των εσόδων του και 1,006 δισεκατομμύρια δολαρίων το 1994, προέρχονται από το κοινό.

Η UNICEF υποστηρίζει πρόγραμμα για τα παιδιά σε 144 χώρες και περιοχές.

Η UNICEF βραβεύτηκε με το Βραβείο Nobel για την ειρήνη το 1965.

3.2. Συγχρηματοδοτήσεις των μη κυβερνητικών οργανώσεων από το κοινοτικό προϋπολογισμό.

Εδώ και 25 έτη η συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών ΜΚΟ για την ανάπτυξη και της Ε.Ε. συμβαδίζει με την αλληλεγγύη που δείχνουν οι πολίτες με το να στηρίζουν το έργο των ΜΚΟ όσον αφορά τους φτωχούς και περιθωριοποιημένους πληθυσμούς στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΕ συμβάλλει κυρίως μέσω της συγχρηματοδότησης αναπτυξιακών προγραμμάτων που υλοποιούνται από ΜΚΟ σε αναπτυσσόμενες χώρες και εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε αναπτυξιακά θέματα στην Ευρώπη, μέσω της παροχής επισιτιστικής βοήθειας και της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας και της παροχής βοήθειας σε πολλούς άλλους ειδικότερους τομείς.

Το 1997 χορηγήθηκαν από τον κοινοτικό προϋπολογισμό περισσότερα από 675 εκατ. ECU σε ΜΚΟ για δραστηριότητες ανάπτυξης και ανθρωπιστικής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Επιπλέον, οι ΜΚΟ έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των προγραμμάτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων της Ε.Ε για την Ασία, τη Λατινική Αμερική και τη Μεσόγειο καθώς και στην εφαρμογή προγραμμάτων του ΕΤΑΚ Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης στις χώρες ΑΚΕ.

Το ειδικό κονδύλιο του προϋπολογισμού για τη συγχρηματοδότηση δράσεων ανάπτυξης με ευρωπαϊκές ΜΚΟ ανήλθε σε 170 εκατ. ECU το 1996 και 174 εκατ. ECU το 1995.

Η παρούσα ετήσια έκθεση επικεντρώνεται στο τμήμα I σε δράσεις των ΜΚΟ που συγχρηματοδοτήθηκαν από την Επιτροπή μέσω του κονδυλίου B7-6000. Λόγω του μεγάλου αριθμού των δράσεων αυτών, οι κατάλογοι των αναπτυξιακών έργων και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης δεν επισυνάπτονται στην έκθεση. Οι κατάλογοι αυτοί διατίθενται από την Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης (ΓΔ-V II/A/4). Το τμήμα II της έκθεσης με τον τίτλο "άλλοι τομείς συνεργασίας" παρέχει πληροφορίες σχετικά με άλλους κύριους τομείς παροχής κοινοτικής αναπτυξιακής βοήθειας στους οποίους οι ΜΚΟ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και οι οποίοι χρηματοδοτούνται από

τον κοινοτικό προϋπολογισμό αλλά και βάσει των άρθρων 254 και 255 της Σύμβασης Λομέ IV³⁸.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΜΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 1997

Το εύρος των κονδυλίων του κοινοτικού προϋπολογισμού από τα οποία οι ΜΚΟ άντλησε κεφάλαια το 1997 αντικατοπτρίζει το ρόλο που διαδραματίζουν σε όλες σχεδόν τις πτυχές των κοινοτικών προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας.

Ο ακόλουθος πίνακας καλύπτει τους κύριους τομείς συνεργασίας με ΜΚΟ .

ΠΙΝΑΚΑΣ 23 : ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΜΚΟ

	1997	1996
1. Συγχρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων σε αναπτυσσόμενες χώρες	εκατ. ECU 150	εκατ. ECU 155
2. Συγχρηματοδότηση δράσεων ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης στην Ευρώπη και της Επιτροπής Συνδέσμου των ΜΚΟ για την ανάπτυξη.	20	18,3 -
3. Επισιτιστική βοήθεια	87	111,2
4. Ανθρωπιστική βοήθεια (ECHO)	306	301
5. Προγράμματα αποκατάστασης σε αναπτυσσόμενες χώρες	23,4	42,8
6. Προγράμματα αποκατάστασης στη Νότιο Αφρική	12,4	14,6
7. Παροχή βοήθειας σε πρόσφυγες και ακουσίως μετακινήθέντες	35,4	25,4
8. Ειδικό πρόγραμμα για τη Νότιο Αφρική	21	13,6
9. Άλλα κονδύλια του προϋπολογισμού στα οποία έχουν πρόσβαση οι ΜΚΟ	20	20

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής των ΜΚΟ, έτους 1997

Η συμβολή της Κοινότητας από τον προϋπολογισμό της ΕΚ σε έργα που υλοποιήθηκαν από ΜΚΟ το 1997 ανέρχεται σε 675εκατ. ECU περίπου.

³⁸ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, "Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη" σελ. 1

1. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ΚΟΝΔΥΛΙΟ Β7-6000 ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ).

1.1. Γενική επισκόπηση

Οι τρεις κύριοι στόχοι του προγράμματος του 1997 ήταν:

- α) Στις αναπτυσσόμενες χώρες να ενισχύσει τοπικές πρωτοβουλίες οι οποίες δημιουργήθηκαν σε συνεργασία με ευρωπαϊκές ΜΚΟ ώστε να καταπολεμηθεί η φτώχεια στις αγροτικές περιοχές.
- β) Εντός της Ε.Ε. να ενισχύσει δραστηριότητες που αφορούν την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στην Ευρώπη όσον αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες και τις σχέσεις Βορρά – Νότου και
- γ) για να στηρίξει τη συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών ΜΚΟ και των οργάνων της Κοινότητας μέσω της Επιτροπής Συνδέσμου ΜΚΟΑ –ΕΚ.

Η επιτροπή διοχέτευσε περίπου το 90% των πιστώσεων του κονδυλίου Β7-6000 στη συγχρηματοδότηση δράσεων υλοποιούμενων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Το υπόλοιπο 10% χορηγήθηκε για τη συγχρηματοδότηση δραστηριοτήτων με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την παροχή στήριξης στην Επιτροπή Συνδέσμου ΜΚΟΑ-ΕΚ.

Οι πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων που εγγράφηκαν στον προϋπολογισμό του 1997 βάσει του κονδυλίου Β7-6000 ανέρχονταν σε 196 εκατ. ECU (συν 36 εκατ. ECU ως αποθεματικά). Οι δημοσιονομικές αρχές αποδέσμευσαν 10 εκατ. ECU από τα αποθεματικά, έτσι ώστε το σύνολο των διαθέσιμων πιστώσεων για το 1997 να ανέρχεται σε 170 εκατομμύρια ECU. Το ποσό αυτό δεσμεύτηκε πλήρως ενώ συγχρηματοδοτήθηκαν συνολικά 767 έργα.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει μια γενική επισκόπηση του αριθμού των έργων που εξετάστηκαν και συγχρηματοδοτήθηκαν από τη μονάδα συγχρηματοδότησης ΜΚΟ της Επιτροπής το 1997:

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

	Αριθ. Έργων που εξετάστηκαν το 1997	Αριθ. Έργων που συγχρηματοδοτήθηκαν το 1997	Αριθ. Έργων που απορρίφθηκαν το 1997	Αριθ. Έργων που μεταφέρθηκαν το 1998
Έργα σε αναπτυσσόμενες Χώρες	1.199	596	138	465
Έργα ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης στην Ευρώπη	302	171	45	86
Σύνολο	1.501	767	183	551

Πηγή : *Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής των ΜΚΟ, έτους 1997*

Οι αιτήσεις εξετάζονται λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια και τους κανόνες που έχουν καθοριστεί στους Γενικούς Όρους Συγχρηματοδότησης. Κατά την εξέταση κάθε πρότασης που έχουν υποβάλλει οι ΜΚΟ, ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στην επαγγελματική και χρηματοοικονομική αξιοπιστία της ΜΚΟ, στην ποιότητα του έργου, στην επιχειρησιακή ικανότητα του εταίρου του Νότου και στην ποιότητα των δεσμών του με την Ευρωπαϊκή ΜΚΟΑ, στις αναμενόμενες επιπτώσεις του έργου και στην βιωσιμότητα του³⁹.

1.2 Πρόγραμμα κοινοτικής συγχρηματοδότησης του 1997 για έργα σε αναπτυσσόμενες χώρες που πραγματοποιούνται από ευρωπαϊκές ΜΚΟ για την ανάπτυξη

1.2.1. Κύρια χαρακτηριστικά προγράμματος του 1997

Το 1997, συγχρηματοδοτήθηκαν 596 έργα, τα οποία αντιστοιχούν σε κοινοτική επιδότηση πάνω από 150 εκατ. ECU, συμπεριλαμβανομένων 179 συνολικών χορηγήσεων.

Το ποσοστό κοινοτικής συνεισφοράς στο συνολικό κόστος του έργου ανέρχεται στο 43% και η μέση κοινοτική συνεισφορά ανά δράση είναι 300.000 ECU.

Η Επιτροπή συνέχισε να δίνει προτεραιότητα σε έργα τα οποία έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην αγροτική ανάπτυξη καθώς και σε ομάδες οι οποίες δεν έχουν πρόσβαση σε επίσημη αναπτυξιακή συνεργασία.

Βασικοί τομείς παρέμβασης ήταν η αγροτική ανάπτυξη (36%), η εκπαίδευση και η κατάρτιση (28%), η υγεία και η υγιεινή (21%), οι οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ενίσχυσης σε μικρές επιχειρήσεις με τη μορφή μικροπιστώσεων (7%) και τα έργα κοινωνικής στήριξης (8%).

Όπως και κατά το 1996, δόθηκε μεγάλη έμφαση σε έργα στα οποία εμπλέκονται γυναίκες και η Επιτροπή έχει συγχρηματοδοτήσει έναν αριθμό έργων που έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης των γυναικών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση καθώς και σε δραστηριότητες που αναφέρονται στην δημιουργία εισοδήματος τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές.

Τα παιδιά που ζουν στους δρόμους είναι μια ακόμη σημαντική ομάδα δικαιούχων. Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την κλίμακα στην οποία τα φτωχά παιδιά είναι ευάλωτα απέναντι στην βιομηχανία σεξουαλικού τουρισμού έχει δώσει πρόσθετη ώθηση στην απόδοση προτεραιότητας σε αυτή την ευάλωτη ομάδα. Εγκρίθηκαν διάφορα έργα, τα οποία συνδυάζουν την πρόσβαση σε εκπαίδευση και τις ευκαιρίες δημιουργίας εισοδήματος για τις εμπλεκόμενες οικογένειες.

Η στήριξη των αναγκών των εταιρών ΜΚΟ του Νότου για την ανάπτυξη δυναμικού αυξήθηκε επίσης ως αναπόσπαστο μέρος των έργων που εγκρίνονται για χρηματοδότηση. Η Επιτροπή, τα τελευταία χρόνια έχει ενθαρρύνει ενεργά τις Ευρωπαϊκές ΜΚΟ εταιρούς της να λάβουν υπόψη τις ανάγκες των εταιρών τους του Νότου όσον αφορά τις θεσμικές τους ανάγκες και την ανάπτυξη δυναμικού.

1.2.2. Συνολικές χορηγήσεις

Κατά το 1997, χορηγήθηκαν 179 συνολικές χορηγήσεις προς τις ΜΚΟ για συνολικό ποσό 24,8εκατ. ECU.

Συνολικές χορηγήσεις παρέχονται σε Ευρωπαϊκές ΜΚΟ με τις οποίες η Επιτροπή έχει αναπτύξει ήδη ικανοποιητική και μακροχρόνια εταιρική σχέση. Κύριος στόχος των

³⁹ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, "Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις

συνολικών χορηγήσεων είναι να αποτελέσουν για τις ΜΚΟ ένα ευέλικτο χρηματοδοτικό εργαλείο για δράσεις μικρής κλίμακας (π.χ. προμήθεια εξοπλισμού, κατασκευή έργων υποδομής μικρής κλίμακας, κατάρτιση, κτλ.). Οι δράσεις αυτές συνήθως συμπληρώνουν

μεγαλύτερα έργα και πολλές από αυτές επίσης χρησιμεύουν για τη δημιουργία αρχικών επαφών συνεργασίας με νέους εταίρους στο Νότο.

Μεταξύ 1984 και 1997, η Επιτροπή συγχρηματοδότησε 1509 συνολικές χορηγήσεις, συνολικού ποσού 192,7 εκατ. ECU.

1.2.3. Δικαιούχοι χώρες

Η γεωγραφική κατανομή⁵ των κοινοτικών συνεισφορών παρουσιάζεται ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

	1997		1996 (%)	1995 (%)
	εκατ. ECU	%		
- Αφρική νοτίως της Σαχάρας	45,7	36,3	35,5	32,4
- Λατινική Αμερική	41,2	32,7	34,6	36,1
- Ασία	28,5	22,6	18,3	17,5
- Καραϊβική	2,2	1,8	4,5	6,0
- Μεσόγειος	8,0	6,4	5,8	8,0
- Ειρηνικός	0,5	0,2	0,7	0
- Λοιποί ⁶	0	0	0,6	0
ΣΥΝΟΛΟ	126,1	100,0	100,0	100,0

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής των ΜΚΟ, έτους 1997

Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη", σελ. 1

⁵ Δεν περιλαμβάνονται οι συνολικές χορηγήσεις της γεωγραφικής κατανομής του 1997, που ανέρχονται σε 24,8 εκατ. ECU. Το στοιχείο αυτό θα είναι διαθέσιμο τέλη 1998 και δεν επηρεάζει αισθητά την ολική εικόνα των χορηγήσεων ανά δικαιούχο χώρα.

Η κατανομή μεταξύ χωρών ΑΚΕ και χωρών εκτός ΑΚΕ ήταν η ακόλουθη:

	1997 ⁶		1996 (%)	1995 (%)
	εκατ. ECU	%		
- χώρες ΑΚΕ	47	38,3	40,7	38,4
- χώρες εκτός ΑΚΕ	79,1	61,7	59,3	61,6
ΣΥΝΟΛΟ	126,1	100,0	100,0	100,0

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής των ΜΚΟ, έτους 1997

1.3. Συγχρηματοδότηση εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης στην ΕΚ.

1.3.1. Κύρια χαρακτηριστικά του προγράμματος του 1997.

Το 1997, συγχρηματοδοτήθηκαν 171 έργα συνολικού ποσού 16,8 εκατ. ECU, τα οποία αντιστοιχούν στο 9,4% των αναλήψεων υποχρεώσεων του κονδυλίου Β7-6000. Σε αυτά περιλαμβάνονται 61 προγράμματα πολύ-έργων, τα οποία περιελάμβαναν 479 μικρό-έργα, συνολικού ύψους 2,52εκατ. ECU.

Γενικά, στόχος των έργων αυτών είναι να ενημερωθούν, να ευαισθητοποιηθούν και να κινητοποιηθούν οι Ευρωπαίοι πολίτες όσον αφορά τα θέματα ανάπτυξης ώστε να αυξηθεί η στήριξη που δίδεται σε πολιτικές και προγράμματα που μπορούν να έχουν θετικές επιπτώσεις στους πληθυσμούς των αναπτυσσόμενων χωρών.

Ο τομέας της επίσημης εκπαίδευσης αποτελεί και πάλι ένα σημαντικό τομέα εργασίας των ΜΚΟ (το 1997 συγχρηματοδοτήθηκαν 30 έργα, τα οποία είχαν μεταξύ των ομάδων στόχων τους σχολεία και πολλά άλλα). Έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αξιολόγηση στην οποία εξετάζονται ειδικότερες στρατηγικές των ΜΚΟ που έχουν σκοπό να καθιερώσουν την εκπαίδευση σε θέματα ανάπτυξης στα σχολικά συστήματα, ενώ τα σχετικά αποτελέσματα θα είναι διαθέσιμα αρχές του 1998.

Υπό το φως των ατομικών αξιολογήσεων των έργων, αναθεωρήθηκαν επίσης προσεγγίσεις προς την κατάρτιση των καθηγητών και προς τις εκπαιδευτικές αρχές ενώ σχεδιάζονται για το 1998 περαιτέρω εργασίες στα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Τα προγράμματα που απευθύνονται προς τους νέους έδειξαν ελαφρά αύξηση (10 κατά το 1996, 13 κατά το 1997) ενώ δείχνουν μιας γενική τάση να προτείνουν την ενεργό συμμετοχή με διάφορους τρόπους, όπως οι πρωτοβουλίες θεμιτού εμπορίου, οι εκστρατείες για τα δικαιώματα του παιδιού ή οι εκπαιδευτικές συναντήσεις για την ανάπτυξη που καθοδηγούνται από νέους. Τα προγράμματα που αποβλέπουν στην οικοδόμηση μιας τέτοιας συμμετοχής πρόκειται επίσης να ενθαρρυνθούν.

Από την άποψη των θεμάτων στα οποία απευθύνεται, ο αντίκτυπος της παγκοσμιοποίησης και τα θέματα της αγοράς εργασίας παραμένουν τα κύρια θέματα ενώ το θεμιτό εμπόριο εξακολουθεί να καταλαμβάνει σημαντική θέση στην εργασία των ΜΚΟ, όπως και οι θέσεις των Ευρωπαίων για τις πολιτισμικές συνήθειες του Νότου και τους δεσμούς μεταξύ της μετανάστευσης και των προοπτικών ανάπτυξης. Το 1997 ξεκίνησε η αναθεώρηση των προγραμμάτων πολλαπλών έργων και τα συμπεράσματα της θα ληφθούν υπόψη κατά την αναθεώρηση των γενικών όρων.

Τελικά, το πρώτο θερινό ευρωπαϊκό σχολείο έλαβε χώρα στο ΗΒ, παρέχοντας ευκαιρίες εκμάθησης στις ΜΚΟ από όλα τα κράτη-μέλη, για της μεθοδολογίες εργασίας για τους δεσμούς μεταξύ αντιρατσιστικής και αναπτυξιακής εκπαίδευσης και για την εκπαίδευση στα κοινωνικά προβλήματα Βορρά – Νότου. Το ετήσιο Φόρουμ Εκπαίδευσης σε θέματα ανάπτυξης, που έλαβε χώρα στο Λουξεμβούργο το Σεπτέμβριο του 1997 πρότεινε ένα δεύτερο σχολείο, που θα λάβει χώρα στην Ιταλία κατά το 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη⁴⁰.

1.4 Πρόγραμμα συγχρηματοδότησης από το 1976 έως το 1997.

Το πρόγραμμα συγχρηματοδότησης που χρηματοδοτείται από μια ειδική γραμμή του προϋπολογισμού ξεκίνησε το 1976 σε δοκιμαστική βάση με πολύ χαμηλές πιστώσεις υποχρεώσεων (2,5 εκατ. ECU). Στη διάρκεια των επόμενων ετών, οι

⁶ Έργα που καλύπτουν πολλές χώρες

⁴⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, "Εκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη", σελ. 6

πιστώσεις σταδιακά αυξήθηκαν, εν μέρει χάρη στην ενεργό στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και το 1997 έφθασαν τα 170 εκατ. ECU.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει μια γενική επισκόπηση της εξέλιξης των διαθέσιμων πιστώσεων και αναλήψεων υποχρεώσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του κονδυλίου Β7-6000 του προϋπολογισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

ΕΤΟΣ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (εκατ. ECU)	ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (εκατ. ECU)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ
1976	2,5	2,5	100
1986	46,0	45,0	98
1990	90,2	90,2	100
1991	104,6	104,1	99,5
1992	110,0	109,9	100
1993	145,0	135,0	100
1994	135,0	145,0	100
1995	[174,0] 157,5	157,3	99,9
1996	[174+1] 175,0	175,0	100
1997	170	169,9	99,9

Η κατανομή των δράσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης είχε ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

1976-1997	Αριθμός έργων	Συνεισφορά των ΕΚ (εκατομμύρια ECU)	%
Έργα σε αναπτυσσόμενες χώρες	8,022	1,381	90,3
Εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε θέματα ανάπτυξης	1,869	148	90,7
ΣΥΝΟΛΟ	9,891	1,529	100

Περίπου 8.022 αναπτυξιακά έργα πραγματοποιήθηκαν από 700 περίπου ΜΚΟΑ σε 133 αναπτυσσόμενες χώρες.

Οι πίνακες I και II στο παράρτημα παρουσιάζουν αντίστοιχα την κατανομή ανά δικαιούχο αναπτυσσόμενη χώρα και ανά χορήγηση σε ΜΚΟ σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Κ.

Το ήμισυ περίπου του συνόλου των δράσεων που συγχρηματοδοτήθηκαν και πάνω από το 50% του συνόλου των αναληφθέντων κεφαλαίων αφορούσαν τα 5 τελευταία οικονομικά έτη, δηλαδή από το 1992 έως το 1997. Η μέση κοινοτική συνεισφορά στις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στις αναπτυσσόμενες χώρες αυξήθηκε από 123.000 ECU το 1985 σε 301.700 ECU το 1997.

1.5. Σχέσεις με την Επιτροπή Συνδέσμου των ΜΚΟ για την ανάπτυξη με των ΕΕ.

Κατά το 1997, οι σχέσεις με την επιτροπή συνδέσμου (ΕΣ) των Ευρωπαϊκών ΜΚΟ επικεντρώθηκαν σε δυο τομείς : το διάλογο για την πολιτική και τα πρακτικά προβλήματα διαχείρισης που προκύπτουν από τη χρηματοδότηση των έργων των ΜΚΟ από την ΕΚ.

Η ετήσια διάσκεψη του 1997 έλαβε χώρα τον Απρίλιο του 1997 με θέμα «από τη Λαμέ. Για την ανανέωση της μελλοντικής εταιρικής σχέσης συνεργασίας ΕΕ/ΑΚΕ». Αυτό αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης διαδικασίας της ΕΣ για την ενημέρωση και τη διαβούλευση σχετικά με την πράσινη βίβλο της Επιτροπής που αφορά τις “σχέσεις μεταξύ ΕΕ και χωρών ΑΚΕ κατά την αρχή του 21^{ου} αιώνα” . Επιπλέον, η ΕΣ υποστήριξε πολλές διαβουλεύσεις με τα δίκτυα των νότιων ΜΚΟ σχετικά με την πράσινη βίβλο της Επιτροπής η οποία διεξήχθη με την υποστήριξη και τη συμμετοχή της Επιτροπής. Τα δυο κύρια σημεία της συμφωνίας τα οποία οι ΜΚΟ θεωρούν ως ζωτικά για τις διαπραγματεύσεις ΕΕ/ΑΚΕ είναι : συνοχή μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών ως εταίρων στη μελλοντική συνθήκη. Το θέμα του μέλλοντος της συνθήκης Λομέ ενσωματώθηκε επίσης στα προγράμματα των ΕΣ για την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Κατά το 1997 η επιτροπή συνδέσμου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντατικοποίησαν το διάλογο τους για γεωγραφικές περιοχές και τομείς που έχουν ειδικό αμοιβαίο

ενδιαφέρον. Η διαδικασία αυτή αποκαλείται διάλογος μέσο-πολιτικής. Δύο τέτοιοι διάλογοι έλαβαν χώρα κατά το 1997: ένας στη Νιγηρία, ο άλλος στο Κονγκό, ενώ δυο ακόμη διάλογοι σχετίζονται για το 1998: ο ένας στην Αϊτή και ο άλλος στην Παλαιστίνη. Η ΕΣ και η Επιτροπή συνέχισαν το κοινό τους έργο ώστε να εξασφαλίσουν την μεγαλύτερη δυνατή διάδοση των πληροφοριών και την κατανόηση των αποκεντρωμένων προσεγγίσεων συνεργασίας των Ε.Κ. και με τις ευρωπαϊκές και τις νότιες ΜΚΟ. Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις ενώ διατυπώθηκε ένα επιτυχές ειδησεογραφικό δελτίο για τις ανησυχίες και για τα θέματα που εθίγησαν. Δημιουργήθηκε μια σελίδα του διαδικτύου στο δίκτυο EUFORIC και στην θέση ένας κόσμος (one world).

Έγιναν συγκεκριμένα βήματα με την υποστήριξη της Επιτροπής για να ενισχυθεί ο ρόλος των εθνικών εξεδρών ώστε να εξασφαλιστεί η ευρύτερη ιδιοκτησία του ευρωπαϊκού κινήματος ΜΚΟ για την ανάπτυξη.

Αυτό επετεύχθη μέσω της βελτιωμένης κυκλοφορίας της πληροφορίας, της ευρύτερης χρήσης των νέων τεχνολογιών όπως το διαδίκτυο και της εξασφάλισης ευρύτερης εμπλοκής των πρωτοβουλιών των ΕΣ. Η ενίσχυση των εθνικών εξεδρών είχε επίσης θεωρηθεί ότι θα μειώσει το φόρτο εργασίας στη γραμματεία της ΕΣ στις Βρυξέλλες.

Το 1997 ξεκίνησε επιτυχώς το πρόγραμμα στήριξης της συγχρηματοδότησης (ΠΣΣ). Ο βασικότερος στρατηγικός στόχος του ΠΣΣ είναι κυρίως η βελτίωση της ποιότητας της τεκμηρίωσης που υποβάλλουν οι ΜΚΟ στην Επιτροπή καθώς και η βοήθεια των ΜΚΟ να καταλάβουν καλύτερα τους κανόνες και τις πρακτικές που επικρατούν στη μονάδα ΜΚΟ της Επιτροπής. Η επιτροπή συνεχίζει να διατηρεί την πλήρη υπευθυνότητα της στην διαδικασία συγχρηματοδότησης, όπως η επιλογή και η ποιοτική αξιολόγηση των έργων και των αποφάσεων επιλεξιμότητας των ΜΚΟ.

Η ομάδα εργασίας όσον αφορά την ανάπτυξη των οικονομικών της ΕΣ συνέχισε να δίνει χρήσιμες εισηγήσεις σε διάφορα θέματα που ενδιαφέρουν της ΜΚΟ που έχουν σχέση με την αναθεώρηση των γενικών όρων συγχρηματοδότησης και την σύνταξη ενός πρότυπου συμβάσεως για όλες τις χορηγήσεις ΜΚΟ από την ΕΚ.

Η Επιτροπή συμμετείχε στη δημιουργία ενός διεθνούς φόρουμ για την ανάπτυξη ικανότητας, μια πρωτοβουλία της ομάδας των νότιων ΜΚΟ από κοινού με τις βόρειες

ΜΚΟ και τους κύριους δωρητές για να δημιουργήσουν απευθείας διάλογο στο θέμα αυτό.

Η Επιτροπή ανέλαβε τη διοργάνωση μιας ανεπίσημης συνεδρίασης με τους αντιπροσώπους των κρατών μελών της ΕΕ τον Απρίλιο του 1997 για να μοιραστεί μαζί τους τις πληροφορίες για τις εξελίξεις στα θέματα συγχρηματοδότηση τόσο μέσα στην Επιτροπή όσο και σε εθνικό επίπεδο⁴¹.

1.6. Κανονισμός του Συμβουλίου σχετικά με τις δράσεις συγχρηματοδότησης με τις Ευρωπαϊκές ΜΚΟ.

Τον Ιούλιο του 1997 το Συμβούλιο κατέληξε σε μια κοινή θέση για τον κανονισμό του σχετικά με τη συγχρηματοδότηση επιχειρήσεων από κοινού με τις ευρωπαϊκές ΜΚΟΑ. Η Επιτροπή επιδοκίμασε τη θέση αυτή και το Δεκέμβριο το Κοινοβούλιο εξέφρασε τη γνώμη του σε δεύτερη ανάγνωση, όπου ενέκρινε οκτώ τροπολογίες. Κατά το πέρας του 1997, η Επιτροπή βρίσκονταν στη φάση της επανεξέτασης μιας πρότασης που θα ενσωμάτωνε τις τροπολογίες αυτές τις οποίες αποδέχτηκε, σύμφωνα με το άρθρο 189γ (Δ) της Συνθήκης ΕΚ⁴².

1.7. Προοπτικές

Οι Ευρωπαϊκές ΜΚΟ και οι εταίροι τους του Νότου αντιμετωπίζουν νέες προκλήσεις την εποχή αυτή της ταχείας παγκοσμιοποίησης της διεθνούς οικονομίας κατά την οποία σε πολλές χώρες αυξάνει το χάσμα μεταξύ πλουσίων και πτωχών. Έχει ευρέως αναγνωριστεί ότι οι μεμονωμένες πρωτοβουλίες έχουν μόνο περιορισμένη και συχνά μη βιώσιμη επίπτωση στις ζωές των επωφελούμενων ομάδων και ότι απαιτείται μεγαλύτερη συνάφεια και συντονισμός των δραστηριοτήτων.

Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό κίνημα των ΜΚΟ με τους εταίρους τους του Νότου μέσω του διαλόγου εξετάζουν τις προκλήσεις αυτές με:

⁴¹ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, "Εκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη", σελ. 10

⁴² Το Συμβούλιο ενέκρινε επανυποβληθείσα τελική πρόταση της Επιτροπής επανεξετασθείσας πρότασης κατά τον Ιούλιο 1998. Ο κανονισμός του Συμβουλίου, αριθμ. 1658/98, άρχισε να ισχύει στις 3/08/98

- μια αυξανόμενη πολιτική διαλόγου για το πώς θα εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνάφεια και συμπληρωματικότητα μεταξύ των συγχρηματοδοτούμενων έργων ΕΚ-ΜΚΟ και των προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας της ίδιας της ΕΚ σε βάση χώρας και /ή σε περιφερειακή βάση.
- Την αυξημένη έμφαση στη σημασία του συντονισμού με άλλους φορείς ειδικότερα, στο πλαίσιο μιας πλέον αποκεντρωμένης προσέγγισης συνεργασίας.
- Την αυξημένη διαβούλευση στην ανάπτυξη των τομεακών κατευθυντήριων γραμμών.
- Τις ανταλλαγές πληροφοριών και απόψεων για τις επιπτώσεις του προγράμματος προσέγγισης και σχεδιασμού

Η αναθεώρηση των γενικών όρων συγχρηματοδότησης πλησιάζει προς το τελικό της στάδιο και η Επιτροπή θα εκτελέσει εσωτερικές διαβουλεύσεις στα πλαίσια της Επιτροπής και της Κοινότητας των ΜΚΟ κατά τους επόμενους μήνες. Προτίθεται να συνεκτιμήσει στους αναθεωρημένους γενικούς όρους τα κριτήρια και τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζονται στον Κανονισμό του Συμβουλίου για τη συγχρηματοδότηση και να ενσωματώσει άλλες βέλτιστες πρακτικές που θα επιτρέπουν στις ΜΚΟ να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

Θα συνεχίσουν οι εργασίες της εναρμόνισης για τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ΜΚΟ έχουν πρόσβαση στις διάφορες γραμμές του προϋπολογισμού της ΕΕ από τις οποίες μπορούν να λαμβάνουν χρηματοδότηση με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται το δικαίωμα πρωτοβουλίας και αυτονομίας των ΜΚΟ.

Η Επιτροπή θα διατηρήσει τις επαφές της με τους συγχρηματοδοτούμενους ομολόγους της κράτη μέλη έτσι ώστε να διερευνήσει τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος και να ανταλλάξει πληροφορίες.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει την ενεργό υποστήριξη της για την καθιέρωση γνήσιων εταιρικών σχέσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών ΜΚΟ και των εταίρων τους του Νότου ειδικότερα, μέσω της στήριξης των μέτρων ανάπτυξης ικανοτήτων των ΜΚΟ του Νότου ώστε να τους επιτραπεί η συμμετοχή στην οικοδόμηση ισχυρής πολιτικής κοινωνίας και να τους εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους. Έχουν επίσης προωθηθεί σχέδια οργάνωσης μιας διάσκεψης για την ανάπτυξη ικανότητας η οποία θα φέρει κοντά τις ΜΚΟ του Βορρά και του Νότου ως δωρητών ποσίμου ύδατος

και των υγειονομικών συνθηκών των προσφύγων της Λιβερίας και του τοπικού πληθυσμού, το δεύτερο μέρος με τους Γιατρούς χωρίς Σύνορα – Γαλλία, αποβλέπει την προμήθεια βασικής υγειονομικής περίθαλψης στους ίδιους αυτούς πληθυσμούς⁴³.

1.8. Δράση αποκατάστασης (κονδύλια του προϋπολογισμού του 1997)

Από την έναρξη της Ειδικής Πρωτοβουλίας για την Αφρική το 1993, οι ΜΚΟ έχουν αποκτήσει ένα ρόλο σύλληψης όσον αφορά την αποκατάσταση – από όπου προκύπτει και ο ρόλος που διαδραματίζουν οι εκπρόσωποι τους στην προετοιμασία εγγράφων συζήτησης σχετικά με “ Τους δεσμούς μεταξύ βοήθειας έκτακτης ανάγκης, αποκατάστασης και ανάπτυξης” – πέρα από το ρόλο τους που περιλαμβάνει την υποβολή προτάσεων και την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων στον τομέα αυτό.

Αυτή η ιδιαίτερη συμβουλή όσον αφορά την αποκατάσταση προβλέπεται ειδικότερα στον κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 2258/96 του Συμβουλίου της 22 Νοεμβρίου 1996 σχετικά με τις δράσεις αποκατάστασης και ανοικοδόμησης στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου θεωρεί τις ΜΚΟ ως εταίρους συνεργασίας, ικανοί να στηριχθούν χρηματοδοτικά στον τομέα αυτό από τον γενικό κοινοτικό προϋπολογισμό ενώ παράλληλα μπορούν να αναζητούν συγχρηματοδότηση. Με τον τρόπο αυτό έγινε αναφορά στον σημαντικό τους ρόλο, κατά την ανταλλαγή απόψεων που έλαβαν χώρα το Μάρτιο και τον Απρίλιο του 1997 από κοινού με τα κράτη μέλη, κατά τον καθορισμό των γενικών προσανατολισμών και της “δημοσιονομικής αποκατάστασης”.

Πραγματικά, κατά το 1997, με βάση τους διάφορους αυτούς τίτλους, 39 διαφορετικές ΜΚΟ, που ανήκουν στις επτά χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις οποίες προστίθενται αυτές των δυο χωρών ΑΚΕ (6 τοπικές ΜΚΟ στην Αϊτή και πολλές στη Μοζαμβίκη), που έλαβαν ουσιώδη οικονομική στήριξη προερχόμενη από τις δυο αυτές δημοσιονομικές γραμμές (B7-3210 “Προγράμματα αποκατάστασης στη Νότια Αφρική” και B7-6410 “Δράσεις αποκατάστασης και ανοικοδόμησης υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών ΑΚΕ”) : 35,8 εκατ. ECU στα 38,86 εκατ. ECU που αποφασίστηκαν, ήταν 92,1% για τις παρεμβάσεις αποκατάστασης που πρέπει να εφαρμοστούν σε δέκα επιλέξιμες χώρες ΑΚΕ.

⁴³ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, “Εκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη”, σελ. 11

Αντίθετα, για το σύνολο σχεδόν των έργων, προστέθηκε μια συγχρηματοδότηση, που πρέπει να αναζητηθεί με βάση το άρθρο 4 του κανονισμού αριθ. 2258/96, η οποία προσεγγίζει, με την πρώτη, κατά την πρώτη χρονιά εφαρμογής του κανονισμού, ένα ποσό περίπου 10,7 εκατ. ECU, ήταν το 25% του συνόλου των έργων, που έχει διατεθεί από διάφορους επιχειρησιακούς εταίρους, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τις οικονομικές επιπτώσεις της γραμμής και ανταποκρινόμενοι στους στόχους της “κατάλυσης” των ταμείων και της εταιρικής σχέσης.

Ειδικότερα, για την εφαρμογή της γραμμής του προϋπολογισμού B7-3210 “Προγράμματα αποκατάστασης στην Νότια Αφρική”, από τις 23 επιχειρήσεις που αποφασίστηκαν, οι 20 πρέπει να εφαρμοστούν απευθείας από ΜΚΟ οπότε έχουν λάβει ένα ποσό χρηματοδότησης 12,35 εκατ. ECU, ήταν το 82,6% του συνολικού ποσού που χορηγήθηκε, για τις επεμβάσεις στην Αγκόλα στο Μαλάουι, στην Μοζαμβίκη και στη Ναμίμπια. Εδώ συγκεκριμένα πρόκειται για 17 διαφορετικές ΜΚΟ, που ανήκουν σε έξι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε μια χώρα του ΑΚΕ, τη Μοζαμβίκη. Εξάλλου, η οικονομική συνεισφορά των επιχειρησιακών εταιρών ελήφθη για όλα σχεδόν τα έργα, σε σημαντικό επίπεδο, δεδομένου ότι η χρηματοδοτική προσφορά των ΜΚΟ αντιπροσωπεύει κατ’ αρχήν 3,4 εκατ. ECU, ήταν το 27,5% της χρηματοδότησης των εν λόγω έργων. Κατά μέσο όρο, το ποσό των έργων που έχουν αποφασιστεί υπέρ των ΜΚΟ ανέρχεται σε 600.000 ECU.

Ομοίως, με ειδικό τρόπο, όσον αφορά το τμήμα που διαχειρίζεται η ΓΔ V III, της δημοσιονομικής γραμμής B7-6410 “Δράσεις αποκατάστασης και ανοικοδόμησης υπέρ των χωρών υπό ανάπτυξη”, 43 επιχειρήσεις αποφασίστηκε να εφαρμοστούν από 29 διαφορετικές ΜΚΟ, που αντιπροσωπεύουν 6 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 1 χώρα του ΑΚΕ (6 τοπικές ΜΚΟ στην Αϊτή) για συνολικό ποσό 23,4 εκατ. ECU, πράγμα που αντιπροσωπεύει το 98% των πιστώσεων που αποφασίστηκαν. Εξάλλου, η χρηματική συνεισφορά των επιχειρησιακών εταιρών ελήφθη, ήδη από το πρώτο έτος, σε όλα σχεδόν τα έργα και φθάνει εκ πρώτης όψεως άνω των 7 εκατ. ECU, ήταν περίπου το 29,9% του συνόλου των έργων. Το μέσο ποσό κοινοτικής χρηματοδότησης των έργων που εφαρμόστηκαν από τις ΜΚΟ ανέρχεται περίπου σε 544.000 ECU και εμφανίζει μια ασθενή αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρήση⁴⁴.

⁴⁴ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, “Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ανάπτυξη”, σελ. 12

3.3. VOLMED-HELLAS – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Ο ορισμός της εθελοντικής δραστηριότητας δεν είναι εύκολος, ιδίως αν επιχειρείται στα πλαίσια έρευνας και ανάλυσης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικής με πλουραλιστικό χαρακτήρα. Ιστορικοί και πολιτισμικοί παράγοντες επιδρούν βαθύτατα στις διαφορετικές μορφές οργάνωσης της εθελοντικής δράσης, στο νόημα και τη σημασία τους σε διαφορετικές κοινωνίες. Επιπλέον, υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για την εθελοντική εργασία, οι οποίες επηρεάζουν τις στάσεις απέναντι στις εθελοντικά προσφερόμενες υπηρεσίες από την πλευρά των φορέων διαμόρφωσης πολιτικών και των πολιτών, ως αποδεκτών ή στελεχών παροχής.

Η επιστημονική διερεύνηση του εθελοντικού χώρου έχει αναπτυχθεί σε πολλές χώρες εντός και εκτός Ευρώπης και ήδη υπάρχει εκτενής βιβλιογραφία, ιδίως για ζητήματα οργάνωσης, διοίκησης, προσέλκυσης και εκπαίδευσης εθελοντών, σχέσεων με το κράτος, καθώς επίσης την έκταση και τον χαρακτήρα του εθελοντισμού.

Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος των ερευνών έχουν περιγραφικό χαρακτήρα πράγμα που σημαίνει –χωρίς αυτό να υποβαθμίζει τη χρησιμότητα τους – ότι δεν προάγεται η βαθύτερη γνώση για την εθελοντική δραστηριότητα στις διάφορες μορφές οργάνωσης της. Υπάρχουν ενδιαφέρουσες απόψεις οι οποίες θεωρούν τις εθελοντικές οργανώσεις ως μια όψη της κοινωνίας των πολιτών και έκφραση της ιδιότητας του πολίτη. Τέτοιες προσεγγίσεις είναι ενδιαφέρουσες, τόσο για το τι περιλαμβάνουν, όσο και για το τι παραλείπουν. Ο τρόπος με τον οποίο τη οριοθετούν, η κατανόηση της εσωτερικής της δυναμικής, οι σχέσεις με το κράτος, αλλά και τον οικιακό χώρο, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τον χαρακτήρα της ανάλυσης. Άλλοτε πάλι υιοθετείται μία πιο διευρυμένη αντίληψη κοινωνίας πολιτών, εμπλουτισμένη με τις οπτικές από τη σκοπιά του φύλλου, της ράτσας και της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, η οποία περιλαμβάνει και τον οικιακό χώρο. Ο εθελοντικός τομέας προσεγγίζεται ως ένας ενδιάμεσος χώρος διαπλοκής της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας, ως όψη ενός δυναμικού κοινωνικού πεδίου το οποίο οριοθετείται από την αλληλεπίδραση κράτους, αγορά και οικογένειας. Αποφεύγεται έτσι η μονομερής προσήλωση στη σχέση κράτους – εθελοντικών οργανώσεων.

Ένα άλλο ζήτημα στη διερεύνηση και κατανόηση του εθελοντικού τομέα είναι το νόημα και η κυρίαρχη σε μια κοινωνία, μορφή της εργασίας. Στις αγοραίες,

καπιταλιστικές οικονομίες η απασχόληση αναγνωρίζεται ως η κύρια μορφή εργασίας, για την εξασφάλιση των απαραίτητων πόρων, αλλά και για την απόκτηση κοινωνικής θέσης.

Μιλούμε για ένταξη στην αγορά εργασίας και θεωρούμε την μη ένταξη ως πηγή κοινωνικού αποκλεισμού. Όταν χρησιμοποιούμε τον όρο εργαζόμενος ο νους μας πάει στην απασχόληση και όχι στην εθελοντική εργασία ή στην εργασία παροχής φροντίδας στην οικογένεια.

Η εθελοντική εργασία αναγνωρίζεται ως κοινωνικά υπαρκτή και χρήσιμη εργασία, όχι όμως με τον ισότιμο τρόπο που θα τοποθετούσε τις οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα με τους άλλους κοινωνικούς εταίρους. Ο ίδιος τρόπος ορισμού είναι συνήθως αρνητικού χαρακτήρα με γνώμονα την απασχόληση, την αγορά και το κράτος: μη-αμειβόμενη εργασία, μη κερδοσκοπικού, μη-κρατικού χαρακτήρα.

Στο VOLMED-HELLAS υιοθετώντας μια άλλη –θετική και καταφατική αντίληψη για το τι είναι, και όχι τι δεν είναι οι εθελοντικές οργανώσεις αναζητήσαμε ορισμούς και οριοθετήσεις, μέσα από έναν προβληματισμό για τα κριτήρια χαρακτηρισμού μιας οργάνωσης ως εθελοντικής οργάνωσης παροχής υπηρεσιών.

Ποια είναι λοιπόν αυτά τα κριτήρια; Η απάντηση δεν είναι καθόλου απλή, γιατί αναφερόμαστε σε ένα ευρύ πεδίο δραστηριοτήτων, μορφών οργάνωσης και παροχής, που αποτελεί σημαντική έκφραση δικαιωμάτων των πολιτών. Βέβαια παίζει ρόλο ποιος και για ποιο σκοπό ενδιαφέρεται να δοθεί ένας τέτοιος ορισμός: Οι ίδιοι οι εθελοντικά εργαζόμενοι σε ένα φορέα: κρατικοί φορείς για τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου; Επιστήμονες ερευνητές για την ανάπτυξη της επιστημονικής ανάλυσης ; στελέχη εφαρμογής πολιτικών στον κρατικό ή ιδιωτικό τομέα; Αποδέκτες των υπηρεσιών που προσφέρονται εθελοντικά;

Όσον αφορά σε ένα ευρύτερο ορισμό, θεωρείται ότι υπάρχει ευρεία συναίνεση ως προς το τι δεν είναι εθελοντικές οργανώσεις. Τα πράγματα όμως δυσκολεύουν όταν ο ορισμός αυτός πρέπει να είναι καταφατικού χαρακτήρα και κυρίως όταν εξειδικεύεται με στόχο την επιλογή, στη βάση κριτηρίων, για ορισμένους σκοπούς, όπως π.χ. τη συμμετοχή σε ομοσπονδία ή δίκτυο, τη συμμετοχή σε προγράμματα, ή την παροχή οικονομικών και άλλων πόρων. Στην παρούσα έρευνα ο σκοπός ήταν η οριοθέτηση της διακρατικής έρευνας και η εγγραφή σε συγκεκριμένη βάση δεδομένων. Αναπτύχθηκε έτσι ένας ενδιαφέρων προβληματισμός με αφορμή τα ερωτήματα που έθεσε το

πρόγραμμα σχετικά με τον προσδιορισμό των κριτηρίων για την συμμετοχή στην έρευνα και την εγγραφή στη βάση δεδομένων VOLMED, θεωρώντας ότι κάθε μη-κερδοσκοπική, μη-κρατική οργάνωση δεν είναι αυτομάτως και εθελοντική, αλλά, επίσης, ότι στην πράξη είναι ιδιαίτερα δύσκολο σήμερα, που οι περισσότερες οργανώσεις αναπτύσσουν μικτές μορφές, να οριοθετήσουμε εκείνα τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν τον εθελοντικό τους χαρακτήρα¹⁶.

α. Το ποσοστό και ο ρόλος των εθελοντών στην οργάνωση

Ως προς αυτό το κριτήριο διακρίνουμε διαφορετικές εκδοχές:

1. Οργανώσεις με εθελοντικά διοικητικά συμβούλια, οι οποίες απασχολούν σε μεγάλο ποσοστό αμειβόμενα στελέχη για την υλοποίηση των δράσεων και την παροχή υπηρεσιών.
2. Οργανώσεις οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες με μεγάλο αριθμό εθελοντών, αλλά ένα σημαντικό μέρος των διοικητικών και υποστηρικτικών λειτουργιών τους στηρίζεται σε αμειβόμενο εργατικό δυναμικό. Στα όργανα όμως λήψεως αποφάσεων υπερτερούν οι εθελοντές.
3. Οργανώσεις οι οποίες έχουν μικρό ποσοστό εθελοντών σε τακτική βάση, αλλά μπορούν να κινητοποιήσουν πολύ περισσότερους ανάλογα με το πρόγραμμα που υλοποιούν.

Απ'αυτά και άλλα παραδείγματα προέκυψε ότι δεν μπορούμε να ορίσουμε ένα συγκεκριμένο ποσοστό(π.χ. 2/3), ως κριτήριο εθελοντικού χαρακτήρα. Ζητήσαμε, όμως – για τους σκοπούς της VOLMED ως απαραίτητο κριτήριο – να στηρίζονται οι οργανώσεις, κατά κύριο λόγο σε εθελοντική προσφερόμενη εργασία για την επίτευξη των στόχων τους.

β. Πηγή και μέγεθος Οικονομικών πόρων

1. Εκτεταμένη χρηματοδότηση σε τακτική βάση από το κράτος ή άλλους δημόσιους φορείς (π.χ. Ευρωπαϊκοί Ένωση), μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις για

¹⁶ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 3

τον εθελοντικό χαρακτήρα των οργανώσεων και να υπονομεύσουν την απαραίτητη αυτοτέλεια τους. Από αυτό το πρίσμα, εταιρείες μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα οι οποίες δημιουργήθηκαν με αφορμή την ύπαρξη χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και με κύριο στόχο τους την απορρόφηση τέτοιων κονδυλίων μπορεί να είναι οριακές περιπτώσεις εθελοντισμού, στις οποίες το εθελοντικό στοιχείο έχει δευτερεύουσα ή και καθόλου σημασία, όπως π.χ. σε ένα κοινωφελές ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι η κατάταξη των φορέων σύμφωνα με το θεσμικό τους ένδυμα (π.χ. σωματεία) δεν αρκεί, γιατί ταυτίζεται έτσι απόλυτα ο μη-κερδοσκοπικός με τον εθελοντικό χαρακτήρα μιας οργάνωσης. Κριτήρια που αφορούν την παροχή οικονομικών πόρων είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αξιολογηθούν, γιατί μπορεί να έχουμε μια – εύρωστη οικονομικά εθελοντική οργάνωση, η οποία αναπτύσσει έτσι καλύτερα το έργο της. Ακόμα και η πληρωμή αποζημίωσης στους εθελοντικά εργαζόμενους δεν καταλύει τον χαρακτήρα της προσφοράς τους, αλλά συμβάλλει στη διεύρυνση της και ενισχύει την ισότητα ευκαιριών στην εθελοντική εργασία.

Συγχρόνως υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου ο προβαλλόμενος εθελοντικός αποτελεί προκάλυμμα άλλου τύπου δραστηριοτήτων. Γι' αυτό το λόγο, η πηγή και το μέγεθος της χρηματοδότησης πρέπει να συναρτάται και με τα αλλά κριτήρια.

Ο ίδιος προβληματισμός ισχύει για τις περιπτώσεις όπου ένας φορέας εξαρτάται απόλυτα, ή σε μεγάλο βαθμό για τους οικονομικούς τους πόρους από το κράτος, ή από ιδιωτικό-κερδοσκοπικό φορέα. Η απαιτούμενη ελεύθερη βούληση και αυτοτέλεια των εθελοντικών δραστηριοτήτων περιορίζεται, ή κινδυνεύει να περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό. Επιπλέον, είναι φανερό ότι η εξασφάλιση χρηματικών πόρων είναι ένα μέσον και δεν πρέπει να καταντά αυτοσκοπός.

Τελικά, η πραγματικότητα αναδεικνύει τις έντονες πιέσεις για τις αντιφάσεις που βιώνουν οι εθελοντικές οργανώσεις, στην διαρκή προσπάθεια τους για επιβίωση, που θα μπορούσαν να εξομαλυνθούν σε μεγάλο βαθμό με την κατάλληλη θεσμοθέτηση του χώρου και των πηγών οικονομικών πόρων, εξασφαλίζοντας την απαραίτητη βιωσιμότητα και ανάπτυξη, χωρίς να απειλείται η αυτοτέλεια του και ενισχύοντας την εθελοντική πρωτοβουλία.

γ. Συμβολισμοί και ιδεολογική χροιά των όρων.

Στη διάρκεια των συζητήσεων εκφράστηκαν αντιρρήσεις για την χρήση του όρου “παροχή υπηρεσιών” για τον εθελοντικό τομέα, με το σκεπτικό ότι δεν αποδίδει ορθά τον χαρακτήρα του έργου του και κυρίως την ιδιαίτερη φιλοσοφία τους. Αναζητήθηκαν άλλοι όροι, όπως “προσφορά”, “έργο”, επισημαίνοντας κάθε φορά τους συμβολισμούς πίσω από τις λέξεις. Τελικά, το σημαντικό αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν η αναγνώριση της σημασίας των συμβολισμών και της γλώσσας που χρησιμοποιείται όταν αναφερόμαστε στις εθελοντικές οργανώσεις, συνειδητοποιώντας ότι οι όροι εκφράζουν διαφορετικές κοινωνικές πραγματικότητες. Στην περίπτωση συγκριτικών μελετών (όπως το παρόν πρόγραμμα) αυτό γίνεται ακόμα πιο αισθητό, όπως και σε περιπτώσεις συνεργασίας με φορείς διαφορετικού χαρακτήρα, που χρησιμοποιούν διαφορετικούς όρους για να υποδηλώσουν αυτό που κάνουν.

Όσον αφορά στην έρευνα και τη διαμόρφωση πολιτικής παρόμοιος προβληματισμός ισχύει για την υιοθέτηση και την χρησιμοποίηση του όρου “κοινωνική οικονομία” και την ένταξη σε αυτήν των εθελοντικών οργανώσεων. Η χρήση ενός τέτοιου γενικευμένου όρου εγκυμονεί κινδύνους ομογενοποιήσεων διαφορετικών μορφών οργάνωσης και έκφρασης συλλογικότητας, όπως οι οικονομικοί συνεταιρισμοί και οι εθελοντικές οργανώσεις. Η ιδεολογική σημασία και φόρτιση του όρου πρέπει να αποτελέσει ζήτημα διερεύνησης και ανοικτής συζήτησης, ιδίως γιατί ολοένα περισσότερο “αξιοποιείται” για την προώθηση προγραμμάτων που στήνουν δομές, για την πρόταση και προώθηση πολιτικών που ταυτίζουν την εθελοντική εργασία με την επιδοτούμενη απασχόληση ανέργων σαν ένα μέσο διαχείρισης της πολύπλευρης κρίσης που προκαλεί η αποδόμηση της εργασίας. Αρκεί κανείς να διαβάσει το τελευταίο κεφάλαιο στο δημοσιογραφικού χαρακτήρα επιστημονικοφανές βιβλίο του Rfikin “ Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της” για να πάρει μια γεύση της χρήσης των όρων και των αριθμών για την θεωρητικοποίηση πολιτικών επιλογών και την νομιμοποίηση τους με αυτόν τον τρόπο. Ίσως και γι’ αυτό η γλώσσα που χρησιμοποιείται με αναφορά στον εθελοντισμό, οι όροι, οι έννοιες, όπως “φιλοanthρωπία”, “αλληλεγγύη”, και βέβαια ο ίδιος ο όρος “ εθελοντισμός” πρέπει σήμερα να αποτελέσουν όχι μόνο αντικείμενο μελέτης, αλλά και ανοικτής συζήτησης μέσα στη κοινωνία μας.

δ. Προσφορά υπηρεσιών σε τρίτους – Οι αποδέκτες των υπηρεσιών

Το τελευταίο ζήτημα που συζητήθηκε με αφορμή τα κριτήρια που έθεσε το πρόγραμμα αφορούσε στους αποδέκτες των υπηρεσιών. Η προϋπόθεση ότι η δραστηριότητα των οργανώσεων πρέπει να απευθύνεται σε τρίτους και όχι αποκλειστικά στα μέλη τους εγείρει ορισμένες ενστάσεις, κυρίως γιατί αποκλείει τους φορείς αυτοβοήθειας, οι οποίοι συχνά προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο με διάφορους – άμεσους ή έμμεσους – τρόπους. Συχνά η δράση τους δρα πολλαπλασιαστικά, γιατί προωθούνται νέες θεσμικές ρυθμίσεις, νέες μορφές παρέμβασης, αλλά και η ευαισθητοποίηση των ανθρώπων για ανάγκες και καταστάσεις που αλλιώς δεν θα γνώριζαν. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, αναπτύσσουν σε αυτά τα πλαίσια και υπηρεσίες προς τρίτους (π.χ. υπηρεσίες πληροφόρησης, εκπαιδευτικά προγράμματα). Σίγουρα με τα παραπάνω δεν δίνουμε την πλήρη εικόνα των κριτηρίων προσδιορισμού του εθελοντικού χαρακτήρα μιας οργάνωσης. Το θέμα είναι ανοικτό και έχει αρχίσει να τίθεται εκ νέου από τις ίδιες τις οργανώσεις, από κρατικούς φορείς και την κοινωνία ευρύτερα.

Εμείς στο VOLMED δεν είχαμε αυτό σαν στόχο μας, αλλά, αναπόφευκτα μας απασχόλησε ως προβληματισμός με αφορμή τα κριτήρια που έθεσαν οι Ιταλοί συντονιστές για τους σκοπούς του προγράμματος. Εξ'άλλου, οργανώσεις με αξιόλογη δράση δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις, όπως άτυπες ομάδες πρωτοβουλίας πολιτών. Η θεσμική υπόσταση των φορέων είναι ένα θέμα με πολλές και ενδιαφέρουσες πτυχές. Όπως γνωρίζουμε στην Ελλάδα, η ύπαρξη τυπικής θεσμικής μορφής (π.χ. σωματείο) δεν είναι εγγύηση ότι η οργάνωση είναι ενεργή, ακόμα λιγότερα μπορεί να μας πει αν είναι εθελοντικού χαρακτήρα, ακόμα και αν αυτό αναφέρεται στο καταστατικό.

Από την άλλη πλευρά, η θεσμική υπόσταση, η έγγραφη σε μητρώα και οι κανόνες λειτουργίας, κατοχυρώνουν υποχρεώσεις και δικαιώματα του φορέα και συμβάλλουν στην δυνατότητα του ελέγχου. Το φάσμα όμως των διαφορετικών μορφών αντί να διευρύνεται στενεύει, εξαιτίας, επίσης των αλλαγών στις φορολογικές ρυθμίσεις για εταιρείες και μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Τόσο η οικονομική πολιτική, όσο και το αυξανόμενο ενδιαφέρον – μαζί με τα προγράμματα-από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δρουν ως υπολογίσιμοι παράγοντες διαμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου και της

ποικιλίας των θεσμικών μορφών που μπορεί να υιοθετήσει η συλλογική εθελοντική πρωτοβουλία.

Από μία ευρύτερη, κοινωνιολογική οπτική, οι εθελοντικές οργανώσεις αποτελούν μορφές συλλογικής αλληλεγγύης και οργάνωσης εργασίας με κύριο χαρακτηριστικό τους την ελεύθερη βούληση ένταξης και την ανταπόκριση σε υπαρκτές ανάγκες ανθρώπων αλλά και του όλου οικοσυστήματος. Βρίσκονται σε διαρκή διαντίδραση με το κράτος, την αγορά και τον οικιακό χώρο όπως επίσης και με άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, εκφράζοντας συγκεκριμένες ιστορικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνθήκες, για τους στόχους και την οργάνωση διαφορετικών μορφών εργασίας.

Σε αυτά τα πλαίσια, τα κριτήρια του προσδιορισμού του εθελοντικού χαρακτήρα δεν είναι στατικά, ούτε γενικώς αποδεκτά, αλλά αποτελούν, περισσότερο, αναγνωριστικά στοιχεία μιας πορείας, όπου το πραγματικό ζητούμενο είναι το νόημα της εθελοντικής πράξης¹⁷.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ιστορία της οργανωμένης εθελοντικής δραστηριότητας στην Ελλάδα έχει προσελκύσει πολύ λίγο το ενδιαφέρον των επιστημονικών ερευνητών. Εξαιρέση αποτελούν ορισμένα πρόσφατα έργα (Κορασίδου 1995, Σταθόπουλος 1995) τα οποία αποτελούν σημαντικές διεισδύσεις στην πολυμορφία και τα μετατοπιζόμενα όρια του προνομιακού μείγματος στην Ελλάδα, αλλά, επίσης, μας προϊδεάζουν για τον πλούτο των πηγών που περιμένουν τους ερευνητές. Στο μεγαλύτερο μέρος της η ιστορία αυτή παραμένει άγνωστη. Η παρούσα αναφορά στα πλαίσια του προγράμματος VOLMED δεν φιλοδοξεί να καλύψει αυτό το κενό. Αποτελεί μόνο μια περιορισμένη προσπάθεια σκιαγράφησης ορισμένων ορόσημων μιας μακράς πορείας.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να τονίσουμε ότι μια ευρύτερη διερεύνηση της ιστορίας του εθελοντισμού στην Ελλάδα περιλαμβάνει όχι μόνο επίσημες οργανώσεις, αλλά, επίσης, ομάδες αυτοβοήθειας και ανεπίσημες ομάδες πρωτοβουλίας πολιτών, καθώς και την οργάνωση και ένταξη της ατομικής εθελοντικής πρωτοβουλίας στη δράση μη-εθελοντικών φορέων, όπως είναι η εκκλησία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, κρατικοί φορείς

¹⁷ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 7

και Μη- κυβερνητικοί φορείς, χωρίς εθελοντικό χαρακτήρα, το νόημα και ο χαρακτήρας της ατομικής εθελοντικής πράξης αξίζει να μελετηθεί, γιατί θεωρούμε ότι είναι πολύ πιο διαδεδομένη από ότι νομίζουμε, μέσα στις ποικίλες μορφές έκφρασης αλληλεγγύης και γενικευμένης ανταποδοτικότητας που συνθέτουν τον συνεκτικό ιστό των κοινωνιών μας. Η εθελοντικά προσφερόμενη υπερωριακή απασχόληση στους χώρους εργασίας, η έμπρακτη συμπαράσταση σε κρίσιμες στιγμές, είναι μερικές από τις μορφές με τις οποίες την εντοπίζουμε.

Η οργανωμένη εθελοντική προσφορά υπηρεσιών σε τρίτους αποτελεί, επομένως, μια μόνο μορφή εθελοντισμού, σημαντική για την συλλογική κάλυψη αναγκών, έκφραση του ενεργού πολίτη και μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής, που αναπτύσσεται στην Ελλάδα, με την επίδραση ορισμένων παραγόντων:

- Τις αξίες της Χριστιανικής πίστης και την δράση της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας.
- Τη συγκρότηση του ιδιωτικού-οικιακού και του Δημόσιου-κρατικού χώρου, τον διαχωρισμό και τις διαπλοκές τους και την οριοθέτηση μιας κοινωνίας των πολιτών στη σύγχρονη Ελλάδα.
- Τη σχέση εκκλησίας, κράτους, οικογένειας, όπως μεσολαβείτε από τις κυρίαρχες ταξικές σχέσεις και τις αντιλήψεις για το ρόλο των δυο φύλλων.
- Τις κρατούσες αντιλήψεις για την οργάνωση και τις κοινωνικά αποδεκτές μορφές εργασίας, την έκταση και κυριαρχία της επίσημης απασχόλησης.
- Την επίδραση των πολέμων, της μετανάστευσης και παλιννόστησης και των καταστάσεων ανάγκης.
- Την αναγνώριση και κάλυψη διαφορετικών αναγκών σε αγροτικό και αστικό χώρο, μέσα από διαφορετικές ατομικές και συλλογικές μορφές.
- Το βαθμό και τον χαρακτήρα της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και της ανάπτυξης πλέγματος κοινωνικών υπηρεσιών από το κράτος, την τοπική κοινότητα και την οικογένεια.
- Την επίδραση εξωτερικών παραγόντων, διεθνών οργανισμών και με αυξανόμενη βαρύτητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ευρέως διαδεδομένη άποψη ότι οι εθελοντικές οργανώσεις αναπτύσσονται κυρίως για να αναπληρώσουν την απύσχα ή ανεπαρκή κρατική παροχή αφορά σε μια μόνο πτυχή ενός πολυπαραγοντικού πλέγματος.

A. Οι ρίζες : Εθελοντική Φροντίδα και Ορθοδοξία

1. Τις πρώτες μορφές οργανωμένης εθελοντικής κάλυψης αναγκών τις συναντάμε στις πρωτοχριστιανικές κοινότητες και την δράση των Αγίων Αποστόλων. Η αγάπη είναι το κίνητρο και η κοινότητα η βάση για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν οι άνθρωποι. Η φιλανθρωπία – η αγάπη για τον άνθρωπο, όχι η επιθυμία για ηθική αναμόρφωση της κοινωνίας, ήταν το κίνητρο και η φιλοσοφία της αναγνώρισης και κάλυψης αναγκών του συνανθρώπου, ανεξαρτήτως φύλου, προέλευσης ή θρησκείας, γιατί μέσα από την αγάπη μας προς τον συνάνθρωπο εκφράζουμε την αγάπη μας προς το Θεό. Η δημιουργία πολυσκοπών, πολυλειτουργικών κέντρων κοινωνικής προστασίας στηριζόταν στις δωρεές και την εθελοντική εργασία. Η « Βασιλείας», ήταν ένα τέτοιο κέντρο που δημιούργησε με την περιούσια του και την εθελοντική εργασία – τη δική του και άλλων χριστιανών – ο Βασίλειος ο Μέγας.

Στόχευε όχι μόνο στην ανακούφιση και την άμεση ανταπόκριση σε ανάγκες επιβίωσης, αλλά και στην καλλιέργεια της αυτονομίας με την εκμάθηση της τέχνης. Για την Βασιλειάδα δεν υπήρχαν αξιοπαθούντες και αναξιοπαθούντες, ούτε όσοι προσέφεραν την εθελοντική εργασία τους είχαν σαν κίνητρο την υπόσχεση της σωτηρίας της ψυχής τους.

Αυτή η παράδοση βρίσκεται στη βάση της οργανωμένης φιλανθρωπίας στο Βυζάντιο, όπου η εθελοντική προσφορά αποτέλεσε κύριο παράγοντα ανάπτυξης και λειτουργίας της ιδρυματικής κοινωνικής προστασίας. Οι εθελοντές - σε μεγάλο βαθμό γυναίκες – εκπαιδεύονταν για τα καθήκοντα που αναλάμβαναν σε νοσοκομεία, πτωχοκομεία και άλλα ιδρύματα. Η εθελοντική προσφορά ήταν τρόπος ζωής και ύψιστη αξία, γι αυτό και ο Αυτοκράτορας έπρεπε να έχει να επιδείξει πλούσιο φιλανθρωπικό έργο, αλλά, επίσης να προωθεί το ενδιαφέρον για τις αιτίες των κοινωνικών προβλημάτων και τους τρόπους θεραπείας τους.

Στους Βυζαντινούς χρόνους υπάρχει σχέση συναλληλίας μεταξύ κράτους-εκκλησίας, άλλοτε μέσα από συγκρούσεις και άλλοτε με συναίνεση. Η Αλεξιάδα της

Άννας Κομνηνής είναι ένα ενδιαφέρον ντοκουμέντο για την οργάνωση της πρόνοιας και του εθελοντισμού επί βασιλείας του Αλεξίου Α (1081-1118). Το κράτος, η εκκλησία, τα μοναστήρια και οι άνθρωποι στην καθημερινότητα τους εμπλέκονται στην εθελοντική δράση που αποτελεί τρόπο ζωής για τους Βυζαντινούς. Όχι μόνο η βοήθεια των φτωχών και αρρώστων, αλλά και η απελευθέρωση σκλάβων, η προστασία αιχμαλώτων πολέμου, γυναικών και παιδιών, αποτελούν το αντικείμενο ευρείας και πολύμορφης κοινωνικής οργάνωσης. Μερικές ιστορικές αναφορές είναι πράγματι εντυπωσιακές. Ο Sheppard, αναφέρει ότι στην Κωνσταντινούπολη παράγονταν και διανέμονταν εθελοντικά 80.000 καρβέλια ψωμί στους άπορους σε καθημερινή βάση (αναφέρεται στον Σταθόπουλο 1995).

2. Η Βυζαντινή παράδοση συνεχίστηκε στο καιρό της Τουρκοκρατίας με την συμβολή του κατώτερου κλήρου στη διατήρηση της πίστης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην προτροπή των πιστών να προσφέρουν εθελοντικά, αλλά και μέσα από τη δράση των μοναστηριών. Η μορφή της προσφοράς είναι διαφορετική από τα μοναστήρια της Δύσης. Για να την αξιολογήσει πρέπει να κατανοήσει κανείς την φιλοσοφία της βάσης του Ορθόδοξου μοναχισμού, τον αναχωρητισμό. Η χριστιανική παρέμβαση εξακολουθεί να έχει τον αναπτυξιακό και ριζοσπαστικό χαρακτήρα της παράδοσης. Ένα γνωστό παράδειγμα αποτελεί η δράση της Αγίας Φιλοθέης (της Αθηναίας), η οποία μαζί με 200 γυναίκες εθελόντριες δημιούργησε ίδρυμα για την παροχή βοήθειας στους φτωχούς, απελευθέρωση σκλάβων, βοήθεια σε γυναίκες – ανεξαρτήτως πίστης- που δραπέτευαν από τα χαρέμια και εκπαίδευση. Η ίδρυση σχολείου για γυναίκες αντιμετώπισε την αντίσταση και τα ειρωνικά σχόλια της κοινωνίας του 16^{ου} αιώνα. Εκτός από τους Χριστιανούς, ορισμένοι φωτισμένοι Μωαμεθανοί αξιωματούχοι συνέβαλλαν επίσης στην προώθηση της εθελοντικής προσφοράς. Ο Μεχμέτ Αλί στην Καβάλα ίδρυσε το Ιμαρέτ, ένα πολύσκοπο προνοιακό ίδρυμα για τους φτωχούς – ανεξαρτήτως θρησκείας- καθώς επίσης, βιβλιοθήκη και σχολείο για τους κάτοικους της πόλης. Παράλληλα με τον ρόλο της εκκλησίας, οι κοινότητες των Ελλήνων στο εξωτερικό έπαιξαν μεγάλο ρόλο με τις δωρεές τους στη δημιουργία ιδρυμάτων και έργων που υποστηρίχθηκαν από εθελοντές.

Β. Η οργανωμένη εθελοντική πρωτοβουλία στο 19^ο αιώνα – Αρχή μιας νέας εποχής

Η δημιουργία του σύγχρονου Ελληνικού αστικού κράτους μετά την απελευθέρωση σηματοδοτεί μια μεγάλη στροφή στην οργάνωση της εθελοντικής πρωτοβουλίας. Η εκκλησία εξακολουθεί να έχει σημαντικό ρόλο, μέσα όμως σε νέα δεδομένα, ενώ αναδεικνύεται σε ρυθμιστικό παράγοντα η πολιτική του παλατιού σε συνεργασία με τα νέα αστικά στρώματα. Στις αξίες της ορθοδοξίας προστίθενται οι ιδέες του Διαφωτισμού, μέσα στα νέα κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.

Ένα πρώτο παράδειγμα βρίσκουμε στη Σύρο με την δημιουργία του νέου βιομηχανικού κέντρου της Ερμούπολης, που ίδρυσαν πρόσφυγες από τη Χίο και τα Ψαρά. Η κοινωνία που αναδύεται, αλλά και η συνύπαρξη με την αγροτική, καθολική Σύρο με επίκεντρο την Άνω-Σύρο, αποτελούν το εργαστήρι για τη δημιουργία νέων ταξικών και πολιτισμικών σχέσεων, σε συνάρτηση με τις οποίες η εθελοντική δράση γίνεται σημαντική δύναμη και αξία, σε ένα ευρύ φάσμα έργων, που περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα ιδρύματα, το Νοσοκομείο, το πτωχοκομείο, τα ορφανοτροφεία, αλλά, επίσης, τη φιλαρμονική και το θέατρο. Οι μεγάλοι βιομήχανοι (όπως ο Βάρδακας και ο Πρώιος), οι γυναίκες της τοπικής αστικής τάξης, άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών και η εκκλησία ενώνουν τις δυνάμεις τους σε δραστηριότητες που αντιμετωπίζουν άλλοτε την ευγνωμοσύνη και άλλοτε την καχυποψία της ντόπιας εργατικής τάξης.

Η ανάπτυξη της Αθήνας και τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία του 19^{ου} αιώνα στην Ελλάδα στις νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες συντελούν σε μια στροφή της οργανωμένης εθελοντικής δραστηριότητας. Η ιστορικός Μαρία Κορασίδου περιγράφει τη νέα αυτή πραγματικότητα που θα επηρεάσει βαθιά την εξέλιξη του εθελοντισμού στην Ελλάδα.

B. Η οργανωμένη φιλανθρωπία στην Αθήνα του 19^{ου} αιώνα.

Οι βάσεις του εθελοντισμού στα πλαίσια του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους τίθενται στα μέσα περίπου του περασμένου αιώνα. Κατά την περίοδο αυτή, εμφανίζεται στην Αθηνά αλλά και σε άλλες ελληνικές πόλεις μια νέα μορφή κοινωνικής παρέμβασης, που οι ίδιοι οι φορείς της, μια κατηγορία δηλαδή μορφωμένων ανθρώπων προερχόμενων από τα μεσαία στρώματα, αποκαλούν «φιλανθρωπία».

Η φιλανθρωπική δραστηριότητα οργανώνεται μέσω συλλόγων και εταιρειών και ιδρύει νέους θεσμούς περίθαλψης για τον φτωχό πληθυσμό και κυρίως για τα παιδιά και τις γυναίκες, με σκοπό τη διαχείριση της ζωής τους.

Μπροστά στην αδυναμία του κράτους να ασκήσει συγκροτημένη κοινωνική πολιτική κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα και την απουσία ενός σοσιαλιστικού και εργατικού κινήματος, η φιλανθρωπική κίνηση έρχεται να αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες στο χώρο της περίθαλψης του φτωχού πληθυσμού της Αθήνας.

Η φιλανθρωπική παρέμβαση γνωρίζει μια διαδικασία εξέλιξης, της οποίας τα αρχικά στάδια ανάγονται στα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Η εταιρεία και η περιπλάνηση, η φτώχεια και η εξαθλίωση αποτέλεσαν σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα του ελληνικού 19^{ου} αιώνα. Κατά τις πρώτες μετεπαναστατικές δεκαετίες, το φαινόμενο της φτώχειας συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές μεταβολές που ακολούθησαν την ελληνική Επανάσταση του 1821 και τη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Την επομένη της Ανεξαρτησίας, η διάλυση των άτακτων στρατιωτικών σωμάτων της Επανάστασης δημιούργησε μια νέα κατάσταση για τους παλιούς άγνωστες : ένας σημαντικός αριθμός απ'αυτούς βρέθηκε ξαφνικά χωρίς απασχόληση, χωρίς σπίτι και γη, στερημένος από κάθε μέσο επιβίωσης, στο έλεος της νέας πολιτικής εξουσίας.

Ένα μεγάλο σχετικά τμήμα αυτών των αγωνιστών κατέφυγε στη ληστεία. Ένας σημαντικός αριθμός επίσης απ'αυτούς, καθώς και οι οικογένειες των νεκρών αγωνιστών, εξαθλιωμένοι έφθαναν στην Αθήνα, μετά την ανακήρυξη της, το 1834, σε πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους. Αυτοί θα αποτελέσουν τον πυρήνα της νέας κοινωνικής κατηγορίας των ζητιάνων και των φτωχών, απέναντι στην οποία η πολιτική εξουσία των πρώτων μετεπαναστατικών δεκαετιών θα υποχρεωθεί να υιοθετήσει μια νέα πολιτική¹⁸.

Το ζεύγος καταστολή – πρόνοια αποτελεί το κλειδί για να κατανοήσουμε τις απόπειρες που έγιναν από μέρους της κεντρικής εξουσίας για την εξάλειψη του φαινομένου της επαιτείας από τους δρόμους της ελληνικής πρωτεύουσας.

Η κεντρική εξουσία, επιλέγοντας την εφαρμογή κατασταλτικών μεθόδων εναντίον των ζητιάνων, όπως την ποινικοποίηση της επαιτείας και περιπλάνησης και την λήψη

¹⁸ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ.

παράγοντες, που συνέβαλε στη μετατροπή των τελευταίων σε αντικείμενα περιφρόνησης και κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο αποκλεισμός αυτός θα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια για την ενίσχυση της κεντρικής εξουσίας και θα δικαιολογήσει την άρνηση της να αναλάβει την ευθύνη περίθαλψης των ενδεών της Αθήνας.

Η δημόσια όμως αυτή παρέμβαση γνωρίζει ένα όριο.

Η επιδημία χολέρας το 1854, που αποδεκάτισε τον φτωχό πληθυσμό της πρωτεύουσας, κατέδειξε την ανικανότητα του κράτους στην οργάνωση ενός συστήματος δημόσιας πρόνοιας. Μια νέα στροφή σηματοδοτείται από δω και πέρα στην αντιμετώπιση του κοινωνικού ζητήματος της φτώχειας.

Την θέση της καταστολής παίρνει τώρα η πρόνοια. Εφόσον η φτώχεια αποτελεί μια κοινωνική πραγματικότητα, αντί να καταστέλλεται και να αγνοείται, είναι προτιμότερο να προστατεύεται και να ενσωματώνεται κοινωνικά, εξουδετερώνοντας με τον τρόπο αυτό στην διασφάλιση της κοινωνικής ισορροπίας και γαληνής.

Η φιλανθρωπική δραστηριότητα στην διασφάλιση θα έρθει να οργανώσει ένα νέο κοινωνικό πεδίο παρέμβασης. Πολυάριθμοι σύλλογοι και εταιρείες φιλανθρωπικού χαρακτήρα θα αναλάβουν το έργο του «εκπολιτισμού» των «βαρβάρων», που θεωρούν ότι αποτελούν οι απόκληροι της ελληνικής πρωτεύουσας.

Η καταπολέμηση τη εγκατάλειψης των παιδιών, της άγνοιας, των προλήψεων, της αρρώστιας, της επαιτείας και της περιπλάνηση θα αποτελέσουν τους πρωταρχικούς στόχους της φιλανθρωπικής δραστηριότητας.

Οι σημαντικότεροι σύλλογοι και εταιρείες που διακρίθηκαν για την έκταση και τη διάρκεια της δράσης του και που ιδρύουν νέους θεσμούς περίθαλψης με στόχο την υποδοχή, τη διατροφή, την περίθαλψη, την ανατροφή και εκπαίδευση συγκεκριμένων ομάδων του φτωχού πληθυσμού της Αθήνας, ήταν οι εξής: η «Φιλανθρωπική Εταιρεία Κυριών», που το 1855, ιδρύει το Αμαλείο Ορφανοτροφείο κοριτσιών, η «Ελεήμων Εταιρεία», που, το 1864 ιδρύει το Πτωχοκομείο, ο Φιλολογικός Σύλλογος «Παρνασσός», που ανάμεσα στις άλλες δραστηριότητες του, το 1872, ιδρύει της Σχολή των απόρων παιδιών, ο «Σύλλογος κυριών υπέρ της γυναικείας παιδείσεως», που το 1872, ιδρύει το Εργαστήριο απόρων γυναικών και από το 1875, είχε αναλάβει την

επαγγελματική εκπαίδευση γυναικών νοσοκόμων, η «Φιλόπτωχος Εταιρεία Κυριών» που από το 1874, αναπτύσσει δράση προς την κατεύθυνση των απόρων αρρώστων, η «Αδελφότης η Καλή προαίρεσης» που το 1891, ιδρύει το Άσυλο Ανιάτων, η «Ένωσις Ελληνίδων» που το 1897, ιδρύει την Οικοκυρική και Επαγγελματική Σχολή¹⁹.

Άλλα ιδρύματα και έργα, στην δημιουργία και λειτουργία των οποίων εμπλέκεται άμεσα η εθελοντική δράση, είναι: Το Ορφανοτροφείο αγοριών Γεωργίου και Αικατερίνης Χατζηκώνστα, που ιδρύεται το 1856, το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών, που ιδρύεται το 1859, το Κυριάκειο Σχολείο των απόρων γυναικών και κοριτσιών, που ιδρύθηκε, το 1889, από την Καλλιρρόη Παρρέν, το Άσυλο των εργατριών και υπηρετριών της Αγίας Αικατερίνης, που ιδρύθηκε το 1892, από την ίδια, το Φροντιστήριο των νηπίων, που ιδρύθηκε, το 1897, για την προστασία της υγείας των μικρών παιδιών, με πρωτοβουλία και ατομική ευθύνη της Μαριέτας Κεφαλά.

Παράλληλα, αναπτύσσεται και μια άλλη ιδιαίτερη μορφή φιλανθρωπικής δραστηριότητας από την «εν Χριστώ Αδελφότητα των Κυριών» (1891), την «Επιτροπή των Κυριών η Ευοιομία» (1899), την « Εταιρεία των Φυλακών» καθώς και την «Επιτροπή των Φυλακών», που συγκροτήθηκε στα πλαίσια του νομικού τμήματος του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός». Η παραπάνω δραστηριότητα αποβλέπει στην προσφορά κάθε είδους υλικής ή ηθικής υποστήριξης στους άνδρες, γυναίκες, εφήβους και παιδιά που κρατούνται στις φυλακές του κράτους.

Η φιλανθρωπική όμως δραστηριότητα δεν περιορίζεται μόνο στην ελληνική πρωτεύουσα. Σύσταση φιλανθρωπικών συλλόγων και εταιρειών, δημιουργία ιδρυμάτων και έργων με την άμεση εθελοντική συμμετοχή συναντάμε και σε πολλές επαρχιακές πόλεις: στην Ερμούπολη, το 1854, έχουμε την ίδρυση του Ορφανοτροφείου κοριτσιών από τις «αδελφές του St. Vincent de Paul», το 1855, του Δημοτικού Ορφανοτροφείου των αγοριών (Ισιδώρειο) και το 1874, του Ορφανοτροφείου κοριτσιών των αδελφών Μπαμπαγιώτου. Στον Πειραιά, σημειώνουμε την ίδρυση του Γηροκομείου το 1874 και την ίδια χρονιά του Παιδαγωγείου ορφανών και απόρων παιδιών (Ζάννειο Ορφανοτροφείο). Ακόμη, στον Πειραιά, σ'αυτές τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, έχουμε την ίδρυση πολυάριθμων σχολών για την επαγγελματική εκπαίδευση της εργατικής τάξης και στην Πάτρα, το 1873, την ίδρυση του Δημοτικού Βρεφοκομείου.

¹⁹ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 13

Την ίδρυση και λειτουργία των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων και έργων χρηματοδοτούν με τις δωρεές και τα κληροδοτήματα τους πλούσιοι ομογενείς αστοί και έμποροι της διασποράς, αυτοί που είναι γνωστοί ως οι εθνικοί ευεργέτες. Την οργάνωση και εμπύχωση της φιλανθρωπικής δραστηριότητας και τη διοίκηση και διαχείριση των ιδρυμάτων αναλαμβάνει μια κατηγορία μορφωμένων ανθρώπων από τα ανώτερα και μεσαία στρώματα της αθηναϊκής κοινωνίας.

Οι τελευταίοι ενήμεροι για την αντίστοιχη δραστηριότητα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και ως ένα βαθμό επηρεάζονται απ' αυτή ως προς τον τρόπο οργάνωσης τους και ως προς τους στόχους που καθορίζουν.

Στηριζόμενοι στην φιλελεύθερη άποψη ότι η ανισότητα αποτελεί απόρροια φυσικών νόμων και θεϊκής θέλησης, οι φιλάνθρωποι θα επιχειρήσουν την πραγματοποίηση των μεταρρυθμιστικών τους στόχων, την διευθέτηση δηλαδή των συνθηκών ύπαρξης των οικονομικά και κοινωνικά ανίσχυρων της Αθήνας. Στόχος τους δεν θα είναι η εξάλειψη της φτώχειας αλλά η άμβλυνση του υποτιθέμενου επικίνδυνου χαρακτήρα της φτώχειας και η ενσωμάτωση των φτωχών για την εξασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης και τάξης.

Ο κοινωνικός έλεγχος του φτωχού πληθυσμού τον οποίο επιδιώκουν θα στηριχτεί στην ηθικοποίηση των απόκληρων, στην μετάδοση δηλαδή σε αυτούς εκείνων των αξιών που κυριαρχούν στους κόλπους των ανώτερων και μεσαίων στρωμάτων της Αθήνας και που είναι ικανές να τους μετατρέψουν σε χρήσιμους κοινωνικά πολίτες.

Ανάμεσα σε αυτές τις αξίες, οι οικογενειακές καταλαμβάνουν πρωταρχική θέση και αυτές θα επιχειρήσουν οι φιλάνθρωποι να μεταδώσουν στα φτωχά στρώματα της αθηναϊκής κοινωνίας.

Η επιχείρηση «ανόρθωσης» της λαϊκής οικογένειας στην οποία επιδίδεται η φιλανθρωπική δραστηριότητα έχει ως σημείο αναφοράς και προωθεί εκείνο το οικογενειακό πρότυπο που ο ιδεολογικός λόγος του 19^{ου} αιώνα προβάλλει για τα μεσαία στρώματα.

Σύμφωνα με το πρότυπο αυτό, η οικογένεια θεωρείται ως ο κατεξοχήν «φυσικός» χώρος οργάνωσης της κοινωνικής ζωής, ως ένα προστατευτικό καταφύγιο, στο εσωτερικό του οποίου καθορίζεται για τα μέλη του ένας αυστηρός φυλετικός διαχωρισμός ως προς τους ρόλους και τα καθήκοντα. Ακόμη, το παραπάνω πρότυπο

στηρίζεται στην υπερβατική θεώρηση της οικογένειας ως του μοναδικού τόπου διατήρησης και μεταβίβασης ηθικών και πνευματικών οξιών.

Τα παιδιά και οι γυναίκες θα αποτελέσουν τα προνομιακά μέσα για την αναβάθμιση του οικογενειακού «ιδεώδους» στους κόλπους του φτωχού πληθυσμού της Αθήνας του περασμένου αιώνα.

Με βάση την αντίληψη ότι τα παιδιά αντιπροσωπεύουν την εν δυνάμει πηγή του εθνικού πλούτου, ένα αναντικατάστατο ανθρώπινο δυναμικό, την ενσάρκωση της κοινωνικής προόδου και ότι η οικογένεια οφείλει να επωμίζεται την επιβίωση, τη φυσική προστασία, την ηθική ανατροφή και εκπαίδευση τους, οι φιλόθρωποι θα επιχειρήσουν την παρέμβαση τους προς την κατεύθυνση της φτώχης παιδικής ηλικίας.

Η παρέμβαση τους αυτή νομιμοποιείται ακόμη από τη θεώρηση της φτώχειας ως «φυσικής» αρρώστιας που απειλεί να καταστρέψει το κυρίαρχο κοινωνικό και πολιτιστικό οικοδόμημα της εποχής.

Η θεραπεία και πρόληψη της επαπειλούμενης καταστροφής, από την εκδήλωση των πρώτων κιάλας συμπτωμάτων της, προβάλλει ως επιτακτική ανάγκη.

Έτσι, για τη διατήρηση της «κοινωνικής υγείας», οι φιλόθρωποι επιδίδονται σε μια επιχείρηση υπεράσπισης, εξάπλωσης και μετατροπής των οικογενειακών οξιών σε οικουμενικές αξίες ολόκληρης της ελληνικής κοινωνίας.

Στην απόπειρα τους αυτή, θα δημιουργήσουν νέους προστατευτικούς θεσμούς, που έρχονται να υποκαταστήσουν τις ανεπάρκειες και ελλείψεις του οικογενειακού χώρου των φτωχών στρωμάτων. Διαπιστώνοντας την αδυναμία της λαϊκής οικογένειας να αναλάβει τα καθήκοντα φυσικής προστασίας ηθικής ανατροφής, επιτήρησης και εκπαίδευσης των παιδιών της, οι φιλόθρωποι θα προσφέρουν ως εναλλακτική λύση την δημιουργία ιδρυμάτων περίθαλψης της φτώχης παιδικής ηλικίας, που υποκαθιστούν τους «φυσικούς» γονείς.

Μέσω των ιδρυμάτων αυτών, που θα αποτελέσουν κέντρα περίθαλψης, ηθικής ανατροφής, στοιχειώδους και επαγγελματικής εκπαίδευσης, οι φιλόθρωποι θα προσπαθήσουν να αποτρέψουν τον κίνδυνο μιας ενδεχόμενης μελλοντικής κοινωνικής αναταραχής και να μετατρέψουν τα παιδιά στους καλύτερους «αποστόλους» σταθεροποίησης του φτωχού πληθυσμού και «ανόρθωσης» του λαϊκού σπιτιού.

Προς την κατεύθυνση αυτή, θα δημιουργηθούν το 1859, το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών, το 1855, το Αμαλείο Ορφανοτροφείο των κοριτσιών και το 1856, το Ορφανοτροφείο των αγοριών Χατζηκόνστα.

Τα δυο παραπάνω Ορφανοτροφεία υπόκεινται σε πειθαρχικές προδιαγραφές λειτουργίας, ενδεικτικές της παιδαγωγικής αντίληψης της εποχής για την εκπαίδευση των παιδιών. Η παιδαγωγική αυτή αντίληψη προκρίνει την υπακοή και την πειθαρχία ως πρωταρχικά στοιχεία της ηθικής ανατροφής των παιδιών, άρα και της συνεπαγόμενης κοινωνικοποίησης τους.

Φαίνεται όμως ότι δεν αρκεί η ηθική ανατροφή και η απόκτηση στοιχειωδών γνώσεων, κατάλληλα προσαρμοσμένων στην κοινωνική θέση των ορφανών παιδιών. Η σπουδαιότητα του φιλανθρωπικού έργου κρίνεται από τη δυνατότητα επαγγελματικής προετοιμασίας που προσφέρει στα φτωχά παιδιά, προκειμένου να επιτύχει την κοινωνική τους ενσωμάτωση.

Η πρακτική άσκηση σε μια βιοποριστική τέχνη επιβάλλει την πειθαρχία, σταθεροποιεί το φτωχό παιδί και παρεμποδίζει την απείθαρχη δύναμη του να μετατραπεί σε κοινωνικό κίνδυνο. Η δουλειά αποτελεί επομένως το σημαντικότερο μέσο ηθικοποίησης του. Μέσω αυτής, οι φιλάνθρωποι επιχείρησαν να καταπολεμήσουν την οκνηρία, την ζητιανιά και την περιπλάνηση, να περιορίσουν τις παρεκκλίσεις των φτωχών παιδιών και να τα αποδώσουν τελικά στην αναβαθμισμένη οικογένεια.

Η εκμάθηση ενός επαγγέλματος παρουσιάζεται διαφοροποιημένη κατά φύλο. Για τα ορφανά κορίτσια, η έμφαση δίδεται στην εκμάθηση ενός «γυναικείου επαγγέλματος». Οι «γυναικείες τέχνες» θα αποτελέσουν τον πρωταρχικό στόχο της εκπαίδευσης των κοριτσιών, στο βαθμό που μπορούν να τους εξασφαλίσουν τα μέσα βιοπορισμού.

Αλλά η σημασία η οποία αποδίδεται στην πρόσδεση στην εργασία, διαφαίνεται και από το παράδειγμα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», που το 1872, ιδρύει τη «Σχολή των απόρων παιδιών». Στόχος των ιδρυτών της Σχολής δεν υπήρξε η κατάργηση της παιδικής εργασίας, την οποία ασκούσαν οι μαθητές της Σχολής, ούτε και ο καθορισμός ορίου ηλικίας για την είσοδο των παιδιών στην αγορά εργασίας.

Βέβαια, αντιτάχτηκαν στις πιο σκανδαλώδεις, σκληρές και απάνθρωπες μορφές της παιδικής εργασίας. Μια από τις σημαντικότερες ενέργειες της Σχολής των απόρων παιδιών υπήρξε ο αγώνας για τον περιορισμό της παιδικής «σωματεμπορίας». Το

φαινόμενο «σωματεμπορίας» αφορούσε παιδιά προερχόμενα από τις πιο φτωχές περιοχές του ελληνικού κράτους, των οποίων την εργασία εκμίσθωναν οι λεγόμενοι «μάστοροι» αφού πρώτα προκατέβαλαν ένα ετήσιο χρηματικό ποσό στους γονείς των παιδιών. Μ' αυτό τον τρόπο αποκτούσαν πλέον απόλυτα δικαιώματα πάνω στα παιδιά και εκμεταλλεύονταν άγρια την εργασία τους.

Βασικός στόχος των ιδρυτών της Σχολής των άπορων παιδών υπήρξε η μετατροπή των φτωχών παιδιών σε εργατικούς, πειθαρχημένους, τακτικούς και προνοητικούς ενήλικες μέσω της ηθικής ανατροφής τους και της ανάπτυξης σ' αυτά του πνεύματος αποταμίευσης. Με αυτόν τον τρόπο πίστευαν οι υπεύθυνοι της Σχολής ότι θα άμβλυναν τις ταξικές διαφορές και θα διασφάλιζαν την κοινωνική ειρήνη.

Στο εσωτερικό του ευρύτερου φιλανθρωπικού πεδίου του περασμένου αιώνα αναδύεται μια ξεχωριστή δραστηριότητα. Αυτή που απευθύνεται σε εργάτριες, υπηρέτριες και οι νοικοκυρές των φτωχών οικογενειών και ασκείται από γυναίκες προερχόμενες από πλούσιες οικογένειες της αστικής τάξης της διασποράς που εγκαταστάθηκαν στην πρωτεύουσα του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, ή ακόμη, σε ένα σημαντικό ποσοστό από τα μεσαία και μικροαστικά στρώματα Αθήνας.

Βασικός στόχος της παραπάνω δραστηριότητας υπήρξε η «ανόρθωση» του λαϊκού σπιτιού μέσω του «εκπολιτισμού» των φτωχών γυναικών. Οι τελευταίες θεωρούνται στυλοβάτες του σπιτιού και κύριες υπεύθυνες της οικογενειακής συνοχής στους κόλπους των λαϊκών στρωμάτων.

Η φιλανθρωπική παρέμβαση των γυναικών επιχειρεί να μεταδώσει στις φτωχές γυναίκες το θετικό πρότυπο της μητέρας παιδαγωγού, πρότυπο το οποίο ο ιδεολογικός λόγος για την εκπαίδευση των γυναικών του περασμένου αιώνα στηρίζει στη «βιολογική διαφορά» και προβάλλει στα μεσαία στρώματα.

Μια από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες της γυναικείας φιλανθρωπικής δραστηριότητας υπήρξε η ίδρυση, το 1872, του «Εργαστηρίου των απόρων γυναικών», από το «Σύλλογο κυριών υπέρ της γυναικείας παιδείσεως».

Σε μια εποχή παντελούς έλλειψης κάθε μορφής κρατικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, η ίδρυση του Εργαστηρίου εμφανίζεται σαν μια πραγματική καινοτομία.

Βέβαια, η καινοτομία αυτή δεν είναι απαλλαγμένη από σημαντικά στοιχεία κοινωνικού ελέγχου και οικονομικής σκοπιμότητας.

Το Εργαστήριο προσφέροντας εργασία σε οικονομικά αδύναμες γυναίκες, αλλά συγχρόνως φροντίζοντας και για την ηθική του εκπαίδευση, θα αποτελέσει έναν από τους πιο ενεργούς φορείς διαχείρισης της ζωής ενός τμήματος του φτωχού γυναικείου πληθυσμού της Αθήνας.

Μια δεύτερη σημαντική πρωτοβουλία της γυναικείας φιλανθρωπικής δραστηριότητας υπήρξε η ίδρυση, το 1892, του « Ασύλου των απόρων εργατίδων και υπηρετριών» από την Καλλιρόη Παρρέν, ορισμένες συντάκτριες της Εφημερίδος των Κυριών και άλλες Αθηναίες, γνωστές από την ενεργή συμμετοχή τους στη φιλανθρωπική κίνηση της εποχής τους.

Προορισμός του Ασύλου ήταν η παροχή περίθαλψης και ηθικής προστασίας στα κορίτσια που έφθαναν από τα χωριά τους για πρώτη φορά στην πρωτεύουσα, προκείμενου να αναζητήσουν μια υπηρετική θέση σε κάποια εύπορη αθηναϊκή οικογένεια, ή βρίσκονταν, μετά την απόλυση τους, σε αναζήτηση νέας θέσης.

Πέρα όμως από την ηθικοποίηση των υπηρετριών, το Άσυλο επιδιώκει την σταθεροποίηση στην εργασία τους. Έτσι, οι υπεύθυνες του Ασύλου θα επιχειρήσουν την επιτήρηση των υπηρετριών μέσω της πρακτικής χρήσης του υπηρετικού βιβλιαρίου και μέσω του καθορισμού μιας σειράς ανταμοιβών για εκείνες τις υπηρέτριες, που θα ήταν πρόθυμες να ακολουθήσουν τον επιδιωκόμενο στόχο του Ασύλου.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε τη δημιουργία του « Κυριακού σχολείου των γυναικών και κορασιών του λαού», το 1889, με πρωτοβουλία της Κ. Παρρέν και των συνεργατριών της Εφημερίδος των Κυριών.

Εκτός από τη προσφορά στοιχειώδους εκπαίδευσης, το Κυριακό σχολείο επιδιώκει την ηθική μόρφωση των φτωχών γυναικών έτσι ώστε αυτές να μπορέσουν να «εξημερώσουν τα άγρια ένστικτα των ανθρώπων του λαού» και να εκριζώσουν τη βία και την αγριότητα τους.

Οι πρωτοβουλίες για την παροχή προστασίας, εργασίας και εκπαίδευσης στις γυναίκες και τα κορίτσια του «λαού» μετέτρεπαν τις γυναίκες φιλάνθρωπους σε «υποκατάστατα μητέρων».

Μέσω της άσκησης της «ηθικής τους μητρότητας» πέτυχαν να βγουν από το σπίτι τους, να δραστηριοποιηθούν στη δημόσια σφαίρα, να χαράξουν το δικό τους χώρο στο εσωτερικό του φιλανθρωπικού πεδίου, και να επιφέρουν έτσι ένα ρήγμα στη διαδοχική

αντίληψη, του περασμένου αιώνα, που πρόβαλε τον αυστηρό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων, των καθηκόντων και των χώρων των δυο φύλων.

Γ. Ορόσημα στη εξέλιξη των εθελοντικών οργανώσεων στον 20^ο αιώνα.

Η παράδοση του 19^{ου} αιώνα συνεχίζεται και μέσα στο πρώτο μισό του 20^{ου}, στη διάρκεια του οποίου διαγράφει μια πολύ πιο σύνθετη και ιδεολογική τροχιά. Το κράτος εξακολουθεί να στηρίζεται στην ιδιωτική φιλανθρωπία και την εθελοντική εργασία για την αντιμετώπιση σημαντικών αναγκών κοινωνικής προστασίας. Ο πόλεμος και η εισροή προσφύγων το 1920 από τη Μικρά Ασία ασκούν μεγάλη επίδραση. Μεγάλοι μη-κυβερνητικοί οργανισμοί, όπως το ΠΙΚΠΑ, στηρίζονται στην εθελοντική εργασία για τις δραστηριότητές τους, ενώ μικρές ομάδες αυτοβοηθείας εξελίσσονται με τα χρόνια σε οργανισμούς με αξιόλογη δράση. (Η ΧΕΝ Ελλάδας δημιουργήθηκε από μια ομάδα γυναικών προσφύγων, για την αλληλοϋποστήριξη των γυναικών).

Στην αρχή υπερτερούν οι εθελοντικές οργανώσεις στην υγεία, την κοινωνική προστασία και τον πολιτισμό. Μετά το 1930 όμως οι οικολογικές οργανώσεις αρχίζουν να κερδίζουν έδαφος. Ήδη από το τέλος του 19^{ου} αιώνα έχουμε προσπάθειες οργάνωσης αναδάσωσης της Αττικής και τη δημιουργία συλλόγων προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς επίσης των Ελλήνων προσκόπων και των Ελληνίδων οδηγών. Η ζωή στη φύση, η προστασία των ζώων και φυτών αποτελούν στόχους της εθελοντικής δραστηριότητας, διευρύνοντάς την πέρα από μια αποκλειστικά ανθρωποκεντρική αντίληψη.

Στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η εκκλησία έχει πρωτοστατεί στην αντιμετώπιση άμεσων αναγκών τροφής, θέρμανσης και στέγης, διανομή φαρμάκων και την πρόληψη θανατηφόρων ασθενειών.

Μετά το τέλος του πόλεμου οι εθελοντικές οργανώσεις ηγεμονεύονται από το κράτος και διεθνείς οργανισμούς, κάτω από την επίδραση της μεταπολεμικής δόμησης και εξάρτησης από αυτό της μεσαίας τάξης και μέσα στο πνεύμα της ανοικοδόμησης. Τόσο προπολεμικά στη διάρκεια του φασιστικού καθεστώτος, όσο και μετά τον εμφύλιο δημιουργούνται εθελοντικές οργανώσεις με έκδηλους ιδεολογικό-πολιτικούς στόχους.

Το τοπίο αλλάζει σημαντικά μόνο μετά τη μεταπολίτευση και κυρίως στη διάρκεια του 80. Σε όλο το φάσμα του τρίτου τομέα επιχειρείται μία αναδιάρθρωση, τόσο με την εμφάνιση νέων μορφών και αντικειμένων, όσο και με την σταδιακή απόρριψη της στρεβλωτικής αντίληψης της φιλανθρωπίας. Καινοτόμα προγράμματα προωθούνται από εθελοντικές οργανώσεις που αργότερα υιοθετούνται από το κράτος (π.χ. ΚΑΠΗ), και αναπτύσσονται με ταχύτητα οι οργανώσεις για το περιβάλλον και τον πολιτισμό, την καταπολέμηση του ρατσισμού και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά, επίσης, την προστασία των ελευθέρων ζωών και των βιοτόπων. Η συμμετοχή σε εθελοντικούς φορείς, ομάδες πρωτοβουλίας πολιτών και ομάδες αυτοβοήθειας γίνεται πράξη πολιτική με την έννοια της συμμετοχής του ενεργού πολίτη, σε σύνδεση με τα νέα κοινωνικά κινήματα.

Παράλληλα, προβάλλεται η ανάγκη ανάπτυξης σύγχρονων μεθόδων διοίκησης, τεχνολογικής υποδομής και εκπαιδευμένου επαγγελματικού και εθελοντικού δυναμικού.

Τις σύγχρονες τάσεις ενισχύει ιδιαίτερα η παρούσα πολιτική της Ε.Ε. για τις εθελοντικές οργανώσεις, που αντιμετωπίζονται πλέον ως πηγές δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και παραγωγής της κοινωνικής συνοχής.

Αυτός ο κοινωνικός χώρος, με τις αντιθέσεις και την πολυμορφία που αποτελεί το πλαίσιο αναφοράς του VOLMED-HELLAS. Ένας χώρος δυναμικός, μεταβαλλόμενος. Ένα κοινωνικό καλειδοσκόπιο²⁰.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

1. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Ο πιο διαδεδομένος τύπος ενεργοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας είναι η σύσταση Φιλανθρωπικού Σωματείου. Σύμφωνα με το αρ. 1 Ν.Δ. 1111/72 'περί Φιλανθρωπικών Σωματείων' τα Φιλανθρωπικά Σωματεία αποτελούν μια ειδική κατηγορία σωματείων που επιδιώκουν την παροχή υλικής και

²⁰ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 38

ηθικής προστασίας ή αρωγής σε άτομα ή ομάδες ατόμων που βρίσκονται νόμιμα ή πρόσκαιρα σε κατάσταση αποδεδειγμένης ανάγκης.

Από κανονιστική άποψη το σωματείο είναι ΝΠΙΔ και συγκεκριμένα ένωση προσώπων που επιδιώκει μη κερδοσκοπικό σκοπό και απόλυτα νομική προσωπικότητα όταν εγγράφει σε ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας, ύστερα από αίτηση τουλάχιστον είκοσι προσώπων και σχετική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας τους. Τα σωματεία μπορεί να επιδιώκουν μόνο τους συγκεκριμένους στόχους του αρ. 1 & 1 Ν.Δ. 1111/72 και δεν μπορούν να προβλέπουν στο καταστατικό τους και άλλους σκοπούς, παρά μόνο εάν αυτοί συνδέονται άμεσα με τις γενικότερες επιδιώξεις τους.

Τα Φιλανθρωπικά Σωματεία διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: στα ειδικά και μη ειδικά αναγνωρισμένα. Η σημασία της διάκρισης συνδέεται με τα πλεονεκτήματα που συνοδεύουν τη διαδικασία της ειδικής αναγνώρισης. Μόνο τα ειδικά αναγνωρισμένα σωματεία δικαιούνται να λαμβάνουν εισφορές και επιχορηγήσεις πάσης φύσεως από το Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα υπόλοιπα ΝΠΔΔ όπως επίσης και από τα ΝΠΙΔ που είναι εξοπλισμένα με ειδικά προνόμια εκ μέρους του κράτους.

Από την άλλη πλευρά τα σωματεία αυτά υπόκεινται σε ιδιαίτερες διαδικασίες ελέγχου από την δημόσια διοίκηση. Το πλέγμα των διαδικασιών που προβλέπονται εκτείνεται από την έγκριση του προϋπολογισμού τους και τη μεταβίβαση ακινήτων ή εκτέλεση έργων μέχρι την ενημέρωση της εποπτεύουσας αρχής για θέματα λειτουργίας και διαχείριση των πόρων που προέρχονται από επιχορηγήσεις.

Στην πράξη η υποχρέωση ειδικής αναγνώρισης αντιστοιχεί στην κατοχύρωση της πληροφόρησης της δημόσιας διοίκησης και στην διαχείριση των δημοσίων δαπανών κατά τέτοιο τρόπο που επιτρέπει την ορθολογική κατανομή των πόρων. Σε σχέση με την δυνατότητα των σωματείων να παρέχουν οργανωμένες υπηρεσίες προς συγκεκριμένες ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού επιβάλλεται μία περιπτωσιολογική διερεύνηση που επικεντρώνεται στους σκοπούς, στους πόρους χρηματοδότησης και κυρίως στην περιούσια και στους μηχανισμούς αξιοποίησης της. Συνήθως η παροδική διοίκηση δεν προβαίνει σε αντίστοιχες αξιολογήσεις πριν προχωρήσει στην έκδοση εγκριτικών πράξεων για την επιχορήγηση κάθε σωματείου. Αναγνωρίζεται επομένως

ευρεία διακριτική ευχέρεια των οργάνων της διοίκησης που ασκείται τις περισσότερες φορές με αναγωγή σε κοινωνικοπολιτικά κριτήρια.

Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση των κριτηρίων επιλογής κάποιου σωματείου για τη χρηματοδότηση του από τη διοίκηση περιορίζεται απλώς στον έλεγχο πλήρωσης δύο προϋποθέσεων:

- α. υπαγωγή του σωματείου στο καθεστώς των ειδικά αναγνωρισμένων φιλανθρωπικών σωματείων
- β. συνδρομή όλων των όρων για τη νομική λειτουργία του ως σωματείο

Το Ν.Δ. 1111/72 πρόβλεψε ειδικές προϋποθέσεις για τη δυνατότητα των φιλανθρωπικών σωματείων να επιδιώκουν την παροχή κοινωνικής προστασίας με την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων. Πρόκειται συγκεκριμένα για τα σωματεία που αποβλέπουν στην παροχή οργανωμένης περίθαλψης.

Η παροχή οργανωμένης περίθαλψης αποτελεί μία αόριστη νομική έννοια που εξειδικεύεται με χρήση ποσοτικών μάλλον παρά ποιοτικών κριτηρίων. Αναμφισβήτητα συνδέεται κυρίως με την παροχή υπηρεσιών σε ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Για την παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών το αρ. 6 Ν.Δ. 1111/72 υποχρεώνει τα σωματεία να προβούν σε διάθεση περιούσιας και σύσταση ιδρύματος.

Ποιες είναι όμως οι νομικές συνέπειες της διάταξης αυτής; Τα σωματεία είναι υποχρεωμένα να προβούν σε ίδρυση ενός νέου ΝΠΙΔ που έχει τη μορφή του Ιδρύματος και διέπεται από τις ρυθμίσεις των άρθρων 108-121 του Αστικού Κώδικα. Το ίδρυμα αυτό θα εξυπηρετεί αποκλειστικά το στόχο της οργανωμένης περίθαλψης και θα διαθέτει αυτοτελή όργανα διοίκησης και ξεχωριστή περιούσια σε σχέση με το σωματείο²¹.

2. ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ένας άλλος μηχανισμός που χρησιμοποιείται συχνά για την εξυπηρέτηση στόχων κοινωνικής προστασίας από την ιδιωτική πρωτοβουλία είναι η σύσταση Κοινοφελούς ιδρύματος.

²¹ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 18

Τόσο τα φιλανθρωπικά Σωματεία όσο και τα Κοινωφελή Ιδρύματα αποτελούν ΝΠΙΔ. Προβλέπονται όμως διαφορετικές διαδικασίες για την ίδρυση και την αναγνώριση τους. Τα σωματεία αποκτούν νομική προσωπικότητα με απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου ύστερα από αίτηση είκοσι τουλάχιστον προσώπων και αναγνωρίζονται ως ειδικά φιλανθρωπικά με απόφαση του Νομάρχη της έδρας τους ύστερα από αίτηση του Διοικητικού τους Συμβουλίου. Από την άλλη πλευρά τα Ιδρύματα αποκτούν νομική προσωπικότητα με αυτεπάγγελτη έκδοση Προεδρικού Διατάγματος που εγκρίνει τη σύσταση τους σε περίπτωση που με ιδρυτική πράξη μία περιουσία δεσμεύεται για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού.

Τα κοινωφελή Ιδρύματα είναι μια ειδική κατηγορία ιδρυμάτων. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους αντιστοιχεί στην υλοποίηση όχι κάθε είδους στόχων αλλά μόνο εκείνων που μπορεί να θεωρηθούν κοινωφελείς. Σύμφωνα μάλιστα με το άρθρο I Α.Ν. 2039/39 «περί τροποποίησης συμπλήρωσης και κωδικοποίησης των Νόμων περί εκκαθαρίσεως και διοικήσεως των εις το Κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπτόμενων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών» η έννοια για κοινωφελούς σκοπού εξειδικεύεται ως προώθηση συλλογικών επιδιώξεων:

« Κοινωφελής σκοπός κατά την έννοια του παρόντος νόμου είναι κατ'αντίθεσιν προς τον ιδιωτικό πας κρατικός θρησκευτικός ή φιλανθρωπικός, εν γένει δ' επωφελής εις το κοινόν εν όλω η εν μέρει σκοπός».

Από την ερμηνεία της διάταξης συνάγεται ότι η εξυπηρέτηση στόχων κοινωνικής προστασίας και παροχή υπηρεσιών σε άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της αφού αποτελούν εμφανείς γνήσιου κοινωφελούς σκοπού. Επομένως όλα τα ιδρύματα που αποβλέπουν παρόμοιους στόχους υπάγονται *de facto* (χωρίς ανάγκη δηλαδή ειδική αναγνώριση όπως στην περίπτωση των Φιλανθρωπικών Σωματείων) στην κατηγορία των Κοινωφελών Ιδρυμάτων προνιακού τύπου.

Υπάρχουν δυο διαφορετικοί μηχανισμοί διάθεσης ιδιωτικής περιουσίας για την εξυπηρέτηση κοινωνικών στόχων. Ο πρώτος εντοπίζεται κανονιστικά στο άρθρο 95 παρ.1 Α.Ν. 2039/39 που ρυθμίζει τη σύσταση ιδρύματος σε περίπτωση που η εκτέλεση του στόχου ανατίθεται:

- σε φυσικά πρόσωπα (κληρονόμους, κληροδόχους, εκτελεστές διαθήκης)
- σε νομικά πρόσωπα που ιδρύονται με αυτόν ακριβώς τον σκοπό.

- Σε νομικά πρόσωπα που ήδη λειτουργούν αλλά με μεταβολή των οργάνων διοίκησης τους.

Ο δεύτερος αναπτύσσεται στο άρθρο 96 παρ. 1 Α.Ν. 2039/39 που προβλέπει την τύχη περιουσίας που διατίθεται για την εκπλήρωση ειδικού κοινωνικού σκοπού αλλά εκτέλεση του ανατίθεται σε άλλα ιδρύματα που ήδη λειτουργούν, σωματεία Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλα νομικά πρόσωπα, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης. Η περιουσία αυτή αποτελεί τότε κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης που διακρίνεται από την υπόλοιπη περιουσία των νομικών προσώπων.

Τα κοινωφελή ιδρύματα λειτουργούν στην πράξη με βάση τις διατάξεις καταστατικού ή οργανισμού που καθορίζονται από το διαθέτη της περιουσίας. Ο οργανισμός ρυθμίζει τη διοίκηση, διαχείριση και εκπροσώπηση του ιδρύματος, την εκλογή των οργάνων διοίκησης, την πρόσληψη του απαραίτητου προσωπικού, τους τρόπους εκτέλεσης των σκοπών του και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Το Προεδρικό Διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή ακόμα και να τροποποιήσει τον οργανισμό, με την προϋπόθεση ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή.

Η εποπτεία των κοινωφελών ιδρυμάτων ανήκει στο Υπουργείο Οικονομικών. Κατ' εξαίρεση τα ιδρύματα προνοιακού τύπου υπάγονται στην αρμοδιότητα και εποπτεία του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων²².

3. ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Πρόκειται για την πιο συνηθισμένη μορφή εθελοντικού οργανισμού στην Ελλάδα. Αποτελούν ένωση προσώπων που αποκτά νομική προσωπικότητα από την κατάθεση του σχετικού καταστατικού στο Πρωτοδικείο. Η λειτουργία τους διέπεται από τους όρους του καταστατικού (ορίζει τα ειδικότερα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών τους) και επικουρικά από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί εταιρειών (άρθρα 741-784).

²² Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 19

4. ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Συγκεκριμένες διατάξεις που υπάρχουν διάσπαρτες στην Ελληνική νομοθεσία προβλέπουν τη δυνατότητα σύστασης οργανισμών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Από το σύνολο των διατάξεων εντοπίζονται τρεις χαρακτηριστικές περιπτώσεις που συνδέονται με το αντικείμενο της παρούσας έρευνας για τις εθελοντικές οργανώσεις.

Η πρώτη ρυθμίζει τη τύχη της περιουσίας διαλυθέντος Φιλανθρωπικού Σωματείου. Σύμφωνα με το αρ. 15 Ν.Δ. 1111/72 η περιουσία αυτή μεταβιβάζεται σε άλλο Φιλανθρωπικό Σωματείο ή και σε Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας που ορίζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο με αίτηση του Νομάρχη. Συστηματική ερμηνεία της διάταξης μας οδηγεί στην αναγνώριση της δυνατότητας σύστασης Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας (πρόκειται για εφαρμογή της γνωστής εξουσιοδοτικής διάταξης του αρ. 1 παρ. 3 Ν 3703/57) με τη μορφή ΝΠΔΔ που θα λειτουργεί με βάση την περιουσία του διαλυθέντος σωματείου.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγνώριση αυτή αποτελεί η συνέχεια του σκοπού του σωματείου από τον νέο οργανισμό.

Η δεύτερη προβλέπει την ίδρυση Θεραπευτηρίων Χρονίων Παθήσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα από ΝΠΔ. Σύμφωνα με το αρ. 7 Ν.Δ. 162/73 για την ίδρυση απαιτείται προηγούμενη άδεια του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών (πλέον Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) που κρίνει τη σκοπιμότητα σύστασης από χωροταξική άποψη, τις υφιστάμενες ανάγκες και την επάρκεια των πόρων για την κάλυψη των δαπανών ανέγερσης, και λειτουργίας του κέντρου, γενικές προϋποθέσεις και οι όροι λειτουργίας, οι εγκαταστάσεις και η επιφάνεια των χώρων καθώς η έκταση και το περιεχόμενο της εποπτείας της διοίκησης ορίσθηκαν με το Π.Δ. 631/74 «περί προϋποθέσεων αδειας ιδρύσεως και λειτουργίας Ιδιωτικών Οίκων Ευγηρίας και Θεραπευτηρίων Χρονίων Παθήσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα».

Η ανάλυση του περιεχομένου της απόφασης του Υπουργού που απαιτείται ως προηγούμενη άδεια για την ίδρυση κάθε κέντρου οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αντίστοιχη διάταξη εισάγει – για πρώτη φορά ίσως στα πλαίσια άσκησης ελέγχου της δράσης ιδιωτικών φορέων- κριτήρια κοινωνικού σχεδιασμού και προγραμματισμού για την ανάπτυξη κοινωνικών υποδομών. Είναι άλλωστε μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις

που ο νομοθέτης κατοχυρώνει κριτήρια ελέγχου της άσκησης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους της διοίκησης για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από ιδιωτικούς φορείς²³.

Ποια είναι τα κριτήρια αυτά;

α. Η σκοπιμότητα σύστασης από χωροταξική άποψη. Εδώ ο έλεγχος επεκτείνεται τόσο στη χωροθέτηση του προβλεπόμενου έργου όσο και στην ύπαρξη άλλων αντίστοιχων κέντρων που λειτουργούν στα όρια της συγκεκριμένης περιφέρειας. Από το κείμενο του νόμου δεν προκύπτει άμεσα η έκταση του ελέγχου σε σχέση με το επίπεδο της περιφέρειας του νομού. Τούτο όμως συνεπάγεται έμμεσα από τον τύπο του οργάνου που είναι αρμόδιο να εκδώσει την απαραίτητη άδεια. Από τη στιγμή που στο αρ. 7 παρ. 3 Ν.Δ. 162/73 ορίζεται ότι η άδεια λειτουργίας του Κέντρου χορηγείται με απόφαση του οικείου Νομάρχη, προκύπτει ότι ο έλεγχος του Υπουργείου περιορίζεται σε επίπεδο νομού.

β. Η κάλυψη των δαπανών ανέγερσης και λειτουργίας του κέντρου. Είναι προφανές ότι οι περισσότερες πιθανότητες για την έκδοση της σχετικής άδειας συγκεντρώνουν οι φορείς εκείνοι που έχουν την δυνατότητα συμμετοχής με δικούς τους αυτοτελείς πόρους ή περιούσια στις δαπάνες ανέγερσης (παραχώρηση οικοπέδου) και λειτουργίας του κέντρου (εξασφάλιση μισθοδοσίας του προσωπικού).

Στην πράξη βέβαια δεν μπορεί να γίνει λόγος για τυποποιημένη εφαρμογή του συνόλου των κριτηρίων κατά τις διαδικασίες έκδοσης της ανάγκες Υπουργικής Απόφασης. Αυτό οφείλεται κυρίως στις αδυναμίες της κεντρικής διοίκησης αλλά και στην έλλειψη των επιτελικών οργάνων – σε επίπεδο νομού – που θα μπορούσαν να συλλέγουν σε μόνιμη βάση τα απαραίτητα στοιχεία και να γνωμοδοτούν υποχρεωτικά ιδίως για την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου: την σκοπιμότητα σύστασης δηλαδή από χωροταξική άποψη.

Η σημασία των προϋποθέσεων αυτών παραμένει όμως μεγάλη. Και τούτο γιατί σε αντίθεση με τη σύσταση θεραπευτηρίων Χρόνιων Παθήσεων ΝΠΠΔ ή σύσταση Θ.Χ.Π. που θα λειτουργούν με τη μορφή ΝΠΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα απαιτεί την πλήρωση συγκεκριμένων όρων που ουσιαστικά εμπίπτουν στην διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου Υπουργού. Μια παρόμοια διάκριση οριοθετεί και τις δυνατότητες ελέγχου από κανονιστική άποψη της σκοπιμότητας ίδρυσης Θ.Χ.Π. δημοσίου δικαίου. Η Ελληνική νομοθεσία δεν επιβάλλει αλλά ούτε και προβλέπει τη συνδρομή

²³ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas, Αθήνα 1997, σελ. 20

συγκεκριμένων προϋποθέσεων κοινωνικού χαρακτήρα για τη σύσταση Θεραπευτηρίων Χρόνιων Παθήσεων ΝΠΔΔ. Η ίδρυση του απαιτεί απλώς τη χρήση εξουσιοδοτικής διάταξης (αρ.3 Ν.Δ. 162/73) και έκδοση αντίστοιχου Καταστατικού Οργανισμού.

Η τρίτη αναφέρεται στη σύσταση στεγών αυτόνομης διαβίωσης για άτομα με ειδικές ανάγκες και δεν αφορά μόνο την ιδιωτική πρωτοβουλία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αλλά και την επιχειρηματική δραστηριότητα. Το άρθρο 30 Ν. 2072/92 προβλέπει σχετικά:

« Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να ιδρύουν και να έχουν σε λειτουργία στέγες αυτόνομης διαβίωσης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή με μορφή ιδιωτικών επιχειρήσεων για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οικονομικών και Εργασίας κι του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την ίδρυση και λειτουργία των στεγών αυτόνομης διαβίωσης και κυρίως το αναγκαίο προσωπικό, τα στεγαζόμενα ή περιθαλπόμενα άτομα, οι αναγκαίοι πόροι, ο κανονισμός εσωτερικής λειτουργίας και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ».

Η διάταξη αυτή δεν έχει ακόμα εφαρμοσθεί καθώς δεν έχει εκδοθεί η κοινή απόφαση των αρμόδιων Υπουργών. Πρέπει πάντως να τονισθεί ότι μάλλον αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα περιορισμού των αρμοδιοτήτων του Υπουργού ΥΠ.Υ.Π.Κ.Α. γιατί εισάγει υποχρέωση σύμπραξης άλλων Υπουργών για ένα ζήτημα που υπάγεται αποκλειστικά στο πεδίο των δραστηριοτήτων του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με βάση μια παρόμοια προσέγγιση γίνεται δεκτό ότι η δεύτερη παράγραφος του αρ. 30Ν. 2072/92 πρέπει να τροποποιηθεί και η κοινή απόφαση των διαφόρων Υπουργών να αντικατασταθεί από την απόφαση μόνο του Υπουργού ΥΠ.Υ.Π.Κ.Α²⁴.

²⁴ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 24

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Α. ΣΤΟΧΟΙ – ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το VOLMED-HELLAS είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα επιστημονικής διερεύνησης του Ελληνικού εθελοντικού τομέα, μέσα στο συγκριτικό πλαίσιο και τις ευρύτερες προδιαγραφές του διακρατικού προγράμματος VOLMED το οποίο συντονίζει το Ιταλικό Ίδρυμα για τον Εθελοντισμό, με την υποστήριξη της διεύθυνσης XXIIIτης Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι κύριοι στόχοι του, όπως προσδιορίζονται στη σύμβαση με τον ιταλικό φορέα είναι δύο:

- α. η διεύρυνση των οργανώσεων εθελοντικής παροχής υπηρεσιών και
- β. η δημιουργία μια πιλοτικής βάσης δεδομένων.

Το VOLMED-HELLAS έχει τους δικούς του πρόσθετους στόχους και μία εθελοντική προοπτική:

- α. Να συμβάλλει στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και πληροφόρησης μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων
- β. Να παράγει την επιστημονική έρευνα του εθελοντικού τομέα, θεωρητικά και μεθοδολογικά και με την συγκέντρωση της σχετικής βιβλιογραφίας.
- γ. Να προάγει την γνώση και κατανόηση του Ελληνικού εθελοντισμού στην Ευρώπη.
- δ. Να διερευνήσει μορφές στενότερης συνεργασίας πανεπιστημίου και εθελοντικών οργανώσεων.

Το Ελληνικό πρόγραμμα υιοθέτησε τις αρχές της έρευνας δράσης, στη βάση της δημιουργίας ομάδας εργασίας, των συλλογικών διαδικασιών και της συνεργασίας μεταξύ ερευνητών και εθελοντικών οργανώσεων. Το Πάντειο Πανεπιστήμιο, μέσω της επιτροπής ερευνών προσέφερε το απαιτούμενο από τη σύμβαση ποσοστό συμμετοχής και την οικονομική διαχείριση του προγράμματος, και το Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας και Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΕΚΜΟΚΟΠ) του Παντείου την υλικοτεχνική υποδομή.

Η ερευνητική ομάδα αποτελείται από τη συντονίστρια του προγράμματος, η οποία έχει κι την επιστημονική ευθύνη, τον συντονιστή της επιτροπής των εθελοντικών οργανώσεων, έναν κύριο βοηθό ερευνητή, που ασκεί επίσης καθήκοντα γραμματέα και ένα εκπρόσωπο του ΚΕΚΜΟΚΟΠ. Οι δυο επιτροπές και το φόρουμ συνεργάστηκαν στενά με τους συντονιστές τους και είχαν σειρά συναντήσεων ανάλογα με τις ανάγκες του προγράμματος.

Η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε από εκπαιδευμένους φοιτητές-εθελοντές, με την εποπτεία των συντονιστών και της επιστημονικής επιτροπής. Με το πρόγραμμα συνεργάστηκαν επίσης μέλη εθελοντικών οργανώσεων και της επιστημονικής επιτροπής. Με το πρόγραμμα συνεργάστηκαν επίσης μέλη εθελοντικών οργανώσεων, δημόσιοι λειτουργοί και επαγγελματίες, προσφέροντας τις συμβουλές τους και την πολύτιμη πείρα τους²⁵.

B. Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Από την αρχή το VOLMED-HELLAS έθεσε σαν προτεραιότητα την αλληλοκατανόηση, το συλλογικό πνεύμα και την καλλιέργεια θετικών ερευνητικών σχέσεων με τις εθελοντικές οργανώσεις. Απευθύνουμε πρόσκληση συνεργασίας στις οργανώσεις τις οποίες είχε ήδη επισκεφθεί η Δρ. Stefania Manzini – γενική συντονίστρια- στη διάρκεια της πρώτης, ενημερωτικής της επίσκεψης στην Ελλάδα ανταποκρίθηκαν 30 φορείς. Στη διάρκεια της πρώτης συνάντησης που έγινε στο Πάντειο στις 28 Ιανουαρίου 1996, συζητήσαμε τους στόχους και την προοπτική του VOLMED για τον εθελοντικό τομέα στην Ελλάδα, το αντικείμενο και τις υποχρεώσεις των δυο επιτροπών, τις πιθανές δυσκολίες και τους τρόπους στήριξης του προγράμματος από τις οργανώσεις. Αποφασίσαμε ότι το πρόγραμμα ήταν πολύ ενδιαφέρον και έπρεπε να προχωρήσουμε, παρά τον πενιχρό προϋπολογισμό του.

Στη συνάντηση της 12^{ης} Φεβρουαρίου 1996 που ακολούθησε, το φόρουμ όρισε μια επιτροπή από 12 οργανώσεις, με στόχο τη στενότερη συνεργασία με την επιστημονική επιτροπή, συζητήθηκαν τα κριτήρια συμμετοχής στο πρόγραμμα και εγγραφής στη βάση δεδομένων και άλλα μεθοδολογικά ζητήματα. Αποφασίστηκε επίσης, να συνεχιστούν οι συναντήσεις όχι μόνο με την επιτροπή, αλλά και με το

²⁵ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 21

φόρουμ στη διάρκεια της έρευνας. Το φόρουμ είχε τρεις συναντήσεις, ενώ η επιτροπή συνήλθε αρκετές φορές μέχρι τον Μάη. Με τη συνεργασία τους έγινε επεξεργασία του ερωτηματολογίου που πρότειναν οι Ιταλοί συντονιστές, και ρυθμίστηκαν θέματα διεξαγωγής της ερευνάς. Η επιτροπή και το φόρουμ, με την πρωτοβουλία του συντονιστή τους εντόπισαν οργανώσεις, μας έδωσαν λίστες που είχαν και γενικά βοήθησαν αποφασιστικά στη δημιουργία μιας ευρύτερης βάσης δεδομένων 1200 εθελοντικών οργανώσεων σε πολλές μεριές της Ελλάδας. Σε αυτές αποφασίσαμε να στείλουμε ένα σύντομο απογραφικό δελτίο. Στη βάση αυτής της πληροφόρησης επιλέξαν, σύμφωνα με τα κριτήρια του προγράμματος, τις οργανώσεις στις οποίες στείλαμε τα ερωτηματολόγια του VOLMED.

Εκτός από τα πρακτικά ζητήματα της έρευνας, συζητήθηκαν επίσης θέματα ευρύτερης πολιτικής του εθελοντικού τομέα και βασικές έννοιες, ενώ μέλη της επιστημονικής επιτροπής ενημέρωναν το φόρουμ για την πορεία του προγράμματος. Το κύριο θέμα ενδιαφέροντος ήταν ο ορισμός και η οριοθέτηση μιας εθελοντικής οργάνωσης προσφοράς υπηρεσιών, και τα κατάλληλα κριτήρια προσδιορισμού του εθελοντικού χαρακτήρα.

Η δημιουργία μιας ευρύτερης λίστας οργανώσεων από την οποία επιλέξαν τις οργανώσεις για βάση δεδομένων ήταν μια δύσκολη και κοπιαστική διαδικασία για τους εξής λόγους:

- α. Η έλλειψη μιας ευρύτερης, επιστημονικής καταγραφής των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα μας ανάγκασε να κάνουμε τη διπλή δουλειά στο ίδιο χρονικό διάστημα και με τα ίδια πενιχρά μέσα. Χωρίς την πολύτιμη συμβολή των ίδιων των οργανώσεων δεν θα είχαμε τα ίδια αποτελέσματα ποσοτικά, αλλά και ποιοτικά, γιατί έτσι αποφύγαμε τις οργανώσεις «σφραγίδες».
- β. Η ελλιπής οργάνωση του εθελοντικού τομέα σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα είχαν ακόμα πιο δύσκολη την αναζήτηση μας και την πρόσβαση σε πανελλαδικό επίπεδο.
- γ. Δεν υπήρχε προηγούμενη παρόμοια ερευνητική εμπειρία από την οποία θα μπορούσαμε να ωφεληθούμε.

δ. Δημόσιοι φορείς οι οποίοο έπρεπε να έχουν λίστες οργανώσεων και επικοινωνία μαζί τους (όπως π.χ. οι Τ.Α.) δεν είχαν πάντα τη δυνατότητα ή το ενδιαφέρον να βοηθήσουν²⁶.

Για τους παραπάνω λόγους δεν ήταν δυνατό να έχουμε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των εθελοντικών οργανώσεων της Ελλάδας στους τομείς της υγείας και πρόνοιας, του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της προστασίας των δικαιωμάτων, όπως απαιτούσε το διακρατικό πρόγραμμα, μέσα στα δεδομένα πλαίσια χρόνου και οικονομικών πόρων.

Η ευρύτερη καταγραφή των 1200 οργανώσεων έγινε στη βάση χαλαρότερων κριτηρίων : οργανώσεις έπρεπε να έχουν μη-κερδοσκοπικό και μη-κρατικό χαρακτήρα, να προσφέρουν υπηρεσίες στους τομείς του προγράμματος, και να βρίσκονται σίγουρα σε λειτουργία. Οι λίστες που συλλέξανε ελέγχθηκαν πολλές φορές για την αποφυγή διπλοεγγραφών και λαθών με την εποπτεία του συντονιστή των εθελοντικών οργανώσεων και περάστηκαν στον Η/Υ.

Για τη Βόρειο Ελλάδα αποφασίσαμε να κάνουμε ξεχωριστή συνάντηση με εθελοντικούς φορείς στη Θεσσαλονίκη. Στα μέσα του Μάη, με την υποστήριξη της ΧΑΝ και της ΧΕΝ οργανώθηκε μία συνάντηση, στην οποία εκφράστηκε έντονο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα και τέθηκαν οι βάσεις για μελλοντική συνεργασία. Μέλη εθελοντικών οργανώσεων της Θεσσαλονίκης προσφέρθηκαν να συλλέξουν τα ερωτηματολόγια από την περιοχή τους, για αυτό τον σκοπό οργανώθηκε μετά από λίγο καιρό εκπαιδευτική συνάντηση με την παρουσία του συντονιστή της εθελοντικής επιτροπής και του βοηθού ερευνητή.

Από τα 1200 απογραφικά που στείλαμε πήραμε πίσω συμπληρωμένα 400. Από τις υπόλοιπες οργανώσεις 80 είχαν πρόσφατα αλλάξει διεύθυνση και δεν μπορέσαμε να τις εντοπίσουμε. Για τις υπόλοιπες δεν είχαμε τη δυνατότητα λόγω χρονικών και οικονομικών περιορισμών να γνωρίζουμε γιατί δεν απάντησαν. Μέσα όμως από σειρά τηλεφωνημάτων σχηματίσαμε την εντύπωση ότι πολλές από αυτές ήταν οργανώσεις ευρύτερου δημόσιου χαρακτήρα ή ΜΚΥΟ που δεν απασχολούσαν εθελοντές. Έτσι μια πιθανή εξήγηση, που όμως μπορούμε να προβάλλουμε μόνο με τη μορφή της υπόθεσης, είναι ότι ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα και έδειξαν έμπρακτο ενδιαφέρον κυρίως οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα. Από τις 40 επιλέξαμε τις 200 σύμφωνα με τα

²⁶ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 23

κριτήρια και τον αριθμό που μας ζητούσε πρόγραμμα. Τα ερωτηματολόγια για τη βάση δεδομένων VOLMED εστάλησαν ταχυδρομικώς. Στη συνέχεια, εκπαιδευμένοι φοιτητές επισκέφθηκαν τις οργανώσεις στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη, τη Ρόδο, τη Πάτρα, την Καλαμάτα, συζήτησαν μαζί τους με στόχο την ολοκληρωμένη και ορθή συμπλήρωση και την έγκαιρη επιστροφή τους. Τα υπόλοιπα εστάλησαν ταχυδρομικώς, εκτός από περιπτώσεις (π.χ. Σύρος) όπου είχαμε βοήθεια από μεμονωμένα άτομα, κοινωνικούς λειτουργούς, κ.α. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων έγινε από εκπαιδευόμενους φοιτητές, ενώ η εισαγωγή των στοιχείων και η ανάλυση σε πρόγραμμα ACCESS, όπως μας είχε ζητηθεί, από τον βοηθό ερευνητή με την εποπτεία της υπευθύνου και μελών της επιστημονικής επιτροπής. Το VOLMED-HELLAS ολοκληρώθηκε εμπρόθεσμα και στάλθηκε στους Ιταλούς συντονιστές στο τέλος του Ιανουαρίου 1997. Ωστόσο, η εγγραφή συνεχίστηκε, με εθελοντική εργασία του βοηθού ερευνητή και με εποπτεία της συντονίστριας για την Ελλάδα. Μέχρι στιγμής έχουν εγγραφεί 228 οργανώσεις και έχει γίνει επεξεργασία των στοιχείων με το πρόγραμμα SPSS. Με την παρούσα έκθεση ολοκληρώνεται η Ελληνική συμμετοχή στο διακρατικό πρόγραμμα. Η συλλογική διαδικασία και η επικοινωνία που ξεκίνησαν ελπίζουμε ότι θα συνεχιστούν, καθώς επίσης και η προσπάθεια επίτευξης των υπόλοιπων στόχων που θέσαμε²⁷.

²⁷ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas, Αθήνα 1997, σελ. 24

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

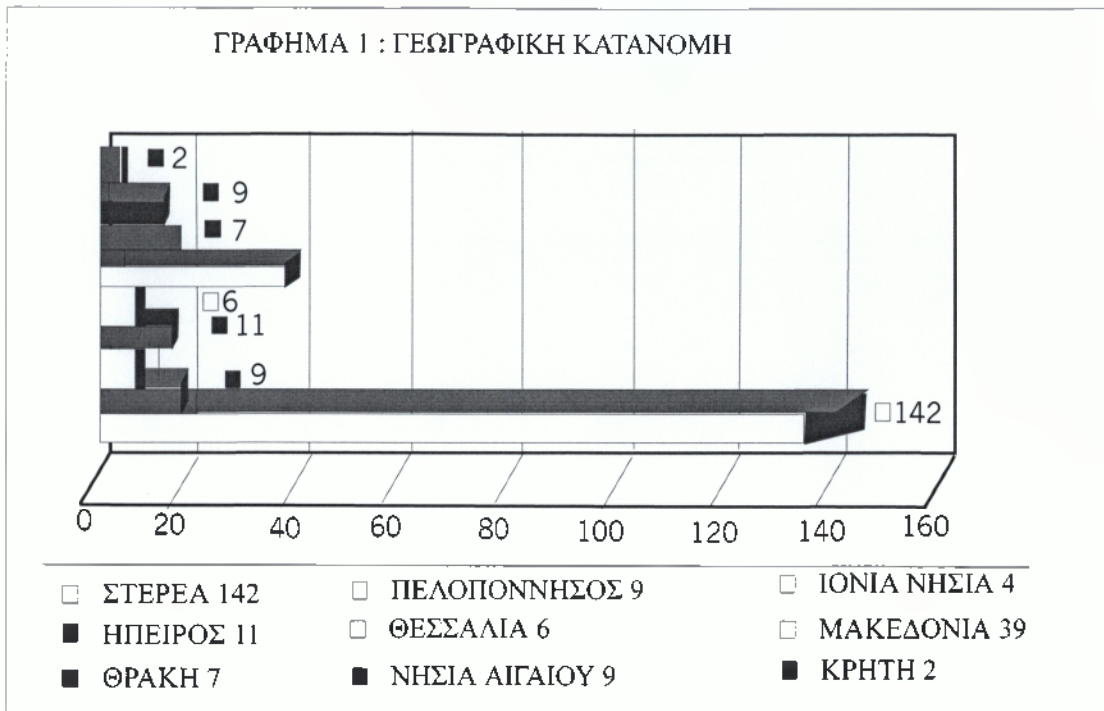
1. Γεωγραφική Κατανομή

1.1. Γεωγραφική κατανομή των οργανώσεων

Η γεωγραφική κατανομή των 228 οργανώσεων δεν είναι απαραίτητα αντιπροσωπευτική της κατανομής του συνόλου των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα. Ωστόσο, αν λάβουμε υπόψη μας ορισμένες σημαντικές παραμέτρους, ιδίως την γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού της χώρας καθώς και την έκταση και τον χαρακτήρα της οστεοποίησης, μπορούμε τουλάχιστον να υποστηρίξουμε την υπόθεση ότι δίνει μια εικόνα χωρίς τη μεγάλη απόκλιση από την παρούσα γεωγραφική κατανομή των οργανωμένων εθελοντικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Από τις 228 οργανώσεις της βάσης δεδομένων 128 βρίσκονται στην ευρύτερη Αθήνα, 29 στη Θεσσαλονίκη και 71 στην υπόλοιπη Ελλάδα. Η γεωγραφική κατανομή τους αλλά και η κατανομή σύμφωνα με τους τέσσερις τομείς, καθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό και από την ανταπόκριση των οργανώσεων στο κάλεσμα για συνεργασία, με τη συμπλήρωση του απογραφικού δελτίου. Έτσι, οι 400 οργανώσεις οι οποίες συνεργάστηκαν αποτέλεσαν το πλαίσιο από το οποίο, σύμφωνα με τα κριτήρια του VOLMED, επιλέξαμε τις 228.

Αν και από την αρχή και με τη βοήθεια εθελοντικών οργανώσεων έγινε σοβαρή προσπάθεια να απευθυνθούμε σε όλη την Ελλάδα, το μικρό χρονικό διάστημα, η πενιχρή χρηματοδότηση και η έλλειψη ευρύτερης καταγραφής φορέων του μη-κυβερνητικού χώρου αποτέλεσαν σοβαρά και σε μεγάλο βαθμό αξεπέραστα εμπόδια²⁸.

²⁸ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas, Αθήνα 1997, σελ. 25

Πηγή: Ιδία έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

Η κατανομή σε αστικές και αγροτικές περιοχές, μεγαλύτερες ή και μικρότερες αστικές μονάδες παρουσιάζει επίσης ενδιαφέρον. Η πλειονότητα των οργανώσεων έχουν έδρα τους την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, δηλαδή τα μεγάλα αστικά κέντρα. Αλλά και την περιφέρεια, οι περισσότερες έδρες είναι σε μεγαλύτερες πόλεις και κυρίως στις πρωτεύουσες των νομών. Η εικόνα που παίρνουμε μας ωθεί στη υπόθεση ότι οι εθελοντικές οργανώσεις που παρέχουν υπηρεσίες αναπτύσσονται κυρίως στον αστακό χώρο, κα πολύ λιγότερο, στον αγροτικό. Αυτό φαίνεται να ισχύει πολύ περισσότερο για τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, αντίθετα με τους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Προσπάθειες διερεύνησης τέτοιων υποθέσεων πρέπει να αντλήσουν από την εμπειρισταωμένη ανάλυση και την κατανόηση σε βάθος των ιστορικών και πολιτισμικών εκφάνσεων της ανάπτυξης του εθελοντικού χώρου. Δεδομένης της απουσίας παρόμοιων αναλύσεων για την Ελλάδα, μπορούμε εδώ απλώς να εκφράσουμε ορισμένες σκέψεις και να προτάξουμε υποθέσεις εργασίας.

Στις αγροτικές περιοχές έχουμε ισχυρή παρουσία της ανεπίσημης φροντίδας από την οικογένεια, τους συγγενείς και την τοπική κοινότητα. Οι συγγενικοί και κοινοτικοί δεσμοί, όπως διαπλέκονται με την παρουσία και δυναμική τοπικών ομάδων συμφερόντων (πολιτικών και άλλων), υπερισχύουν στη διαμόρφωση ευρύτερων

υποστηρικτικών δικτύων κάλυψης αναγκών σε ατομική και συλλογική βάση. Η τοπική παρουσία επίσημων φορέων, ιδίως της εκκλησίας και σε μικρότερο βαθμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο, αν και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές, ιδίως εκεί όπου η ερήμωση της υπαίθρου έχει αποσιλώσει τις ανθρώπινες κοινότητες από τα υποστηρικτικά τους δίκτυα, παρατηρείται σωρευτική απουσία επίσημων και ανεπίσημων δικτύων κάλυψης αναγκών. Αυτή η κατάσταση πλήττει ιδιαίτερα τους ηλικιωμένους αγρότες, ιδίως όπου αποτελούν τον κύριο πληθυσμό. Ωστόσο, μία υπόθεση η οποία στηρίζεται στην ιδέα της υποκατάστασης των υπηρεσιών και μόνον δεν αρκεί. Η σύγχρονη ανάπτυξη προγραμμάτων με κομβικής σημασίας την δράση εθελοντικών σχημάτων σε περιοχές όπου οι κοινοτικοί δεσμοί εξακολουθούν να είναι ισχυροί, προτάσσει μια άλλη υπόθεση: τη σημασία κοινωνικού υποβάθρου πλέγματος σχέσεων για την ανάπτυξη του εθελοντικού χώρου. Σε αυτό θα πρέπει να προσθέσουμε και την παροχή υλικοτεχνικής βοήθειας και τεχνογνωσίας από άλλους μη-κυβερνητικούς φορείς, αλλά και από δημόσιους, την Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις κρατικές υπηρεσίες.

Με άλλα λόγια, η σύνθετη πραγματικότητα η οποία αναδύεται, σε σχέση με τη γεωγραφική κατανομή των οργανώσεων αυτού του τύπου μας προϊδεάζει για τον πλούτο και την πρόκληση που προβάλλει η μελέτη του εθελοντικού χώρου στην Ελλάδα, σε σχέση με ζητήματα κι ερωτήματα τα οποία έχουν ήδη τεθεί στην ευρύτερη, Ευρωπαϊκή και διεθνή επιστημονική κοινότητα. Μία χαρακτηριστική τέτοια περίπτωση αποτελεί η Σύρος, όπου αναδεικνύεται στην ιστορική της διάσταση η σημασία της διαπλοκής επίσημων και ανεπίσημων, ιδιωτικών και δημόσιων φορέων με κεντρικό άξονα την οργανωμένη εθελοντική πρωτοβουλία για την λειτουργία πρότυπο προγράμματος “κατ’ οίκον νοσηλείας”.

Αν λοιπόν επιδιώξουμε να προχωρήσουμε βαθύτερα από μία περιοριστικά εμπειριστική και απλουστευτική προσέγγιση στην γεωγραφική κατανομή των εθελοντικών οργανώσεων, θα πρέπει να αποφύγουμε γενικεύσεις στη βάση μιας στατικής και μονοσήμαντης διάκρισης αστικού και αγροτικού χώρου, βορρά – νότου, μεγάλου ή μικρού μεγέθους αστικής μονάδας κλπ. Όπως, ήδη αναφέραμε περισσότερες από τις μισές οργανώσεις έχουν την έδρα τους στην ευρύτερη Αθήνα. Η Θεσσαλονίκη εκπροσωπείται μόνο με 26 οργανώσεις, ενώ έχουμε και ένα μικρό αριθμό από άλλες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας.

Σύμφωνα με τη γνώμη ανθρώπων ενεργών στον εθελοντικό χώρο, με εκτενή γνώση των δραστηριοτήτων του, αυτή δεν είναι η αληθινή εικόνα του βορρά. Υπάρχουν πολλές και σημαντικές οργανώσεις που είναι γνωστή η δράση τους σε όλους τους τομείς. Αυτό θα μπορούσε να διερευνηθεί στη βάση σειράς υποθέσεων για το ρόλο τους και τις τυχόν διαφορές με την υπόλοιπη Ελλάδα. Στο νότο, ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο, τα στοιχεία που έχουμε από τη Καλαμάτα και την Πάτρα αναδεικνύουν ένα δραστήριο εθελοντικό χώρο, ιδιαίτερα στους τομείς του πολιτισμού και περιβάλλοντος, με λιγότερη ή περισσότερη συνεργασία με την Τ.Α. Όσο για την νησιωτική Ελλάδα τα λίγα στοιχεία όπου έχουμε δεν μας επιτρέπουν τίποτα άλλο από το να επισημάνουμε την ανάγκη της εκ βάθους διερεύνησης λαμβάνοντας υπόψη τις γεωγραφικές, ιστορικές, πολιτισμικές τους ιδιαιτερότητες τουλάχιστον ανάμεσα στα βασικά συμπλέγματα, αλλά ακόμα και ατομικά. Η μελέτη της παραπάνω περίπτωσης της Σύρο αναδεικνύει πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για την οργάνωση υπηρεσιών με συνεργασία εθελοντικών και κρατικών φορέων.

Μαζί με τα όσα ήδη αναφέραμε πρέπει επίσης να εκφράσουμε την επιφύλαξη μας για τη σημασία της γεωγραφικής κατανομής των οργανώσεων με κριτήριο την έδρα τους. Γιατί αν και αυτό έχει ενδιαφέρον, δεν μας αποκαλύπτει την εικόνα της γεωγραφικής διασποράς των παρεχόμενων υπηρεσιών τους, δεδομένου ότι τουλάχιστον οι μισές οργανώσεις της έρευνας προσφέρουν υπηρεσίες σε όλη την Ελλάδα. Επίσης, γνωρίζουμε χωρίς δυστυχώς να το έχουμε εκτενώς διερευνήσει, ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός φορέων με έδρα την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, δημιουργία κατοίκων αγροτικών περιοχών που μετακινήθηκαν προς τα αστικά κέντρα με το μεγάλο κύμα της εσωτερικής μετανάστευσης. Κύριος στόχος τους είναι η διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς, αλλά και της ταυτότητας, των άτυπων δικτύων φροντίδας και της παροχής, συχνά, πλέγματος υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας, υποστήριξης νέων για εκπαίδευση και απασχόληση αλλά και λειτουργία πολιτιστικών κέντρων και λαϊκών μουσείων, μέχρι την ανοικοδόμηση σπιτιών στη γενέτειρα τους. Αυτό σημαίνει ότι το τοπικό στοιχείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη γεωγραφική κατανομή των οργανώσεων όσον αφορά την έδρα τους, την εξασφάλιση υποδομής, συνεργασιών κλπ., αλλά όχι τόσο σημαντικά προκείμενου να αναδειχθεί ο πλούτος της παροχής υπηρεσιών, ακόμα περισσότερο το περιεχόμενο και το νόημα της εθελοντικής δραστηριότητας.

1.2. Γεωγραφική κατανομή εθελοντικού δυναμικού:

Η γεωγραφική κατανομή των εθελοντών, ιδιαίτερα σε μια ποσοτική διάσταση, δεν ήταν εφικτή για τους εξής λόγους:

- Ήταν πολύ δύσκολο για ορισμένες οργανώσεις να δώσουν τον ακριβή αριθμό των εθελοντών που απασχολούν. Αυτό διαφέρει κατά τομέα. Οι οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος και των ζώων έχουν τη δυνατότητα να κινητοποιήσουν πολλούς εθελοντές για συγκεκριμένα προγράμματα (π.χ. αναδάσωση, καθαρισμός ακτών, προστασία ζώων). Σε τέτοιες περιπτώσεις, ιδίως όταν αναπτύσσονται ευρύτερες συνεργασίες (π.χ. με σχολεία), δεν είναι εφικτό να κρατούνται κατάλογοι εθελοντών.
- Πολλές μικρότερες ιδίως οργανώσεις δεν κρατούν τέτοια στοιχεία με συστηματικό τρόπο.
- Η διασπορά των υπηρεσιών, μαζί με την έλλειψη σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και αρχειοθέτησης μειώνουν τις δυνατότητες παροχής τέτοιων στοιχείων.

Λίγοι, μεγάλοι και καλά οργανωμένοι φορείς μπόρεσαν να μας δώσουν αριθμούς απασχολούμενων εθελοντών σε τακτική βάση παρά την γεωγραφική διασπορά των εθελοντών τους (π.χ. ΣΕΠ, ΧΕΝ,)²⁹.

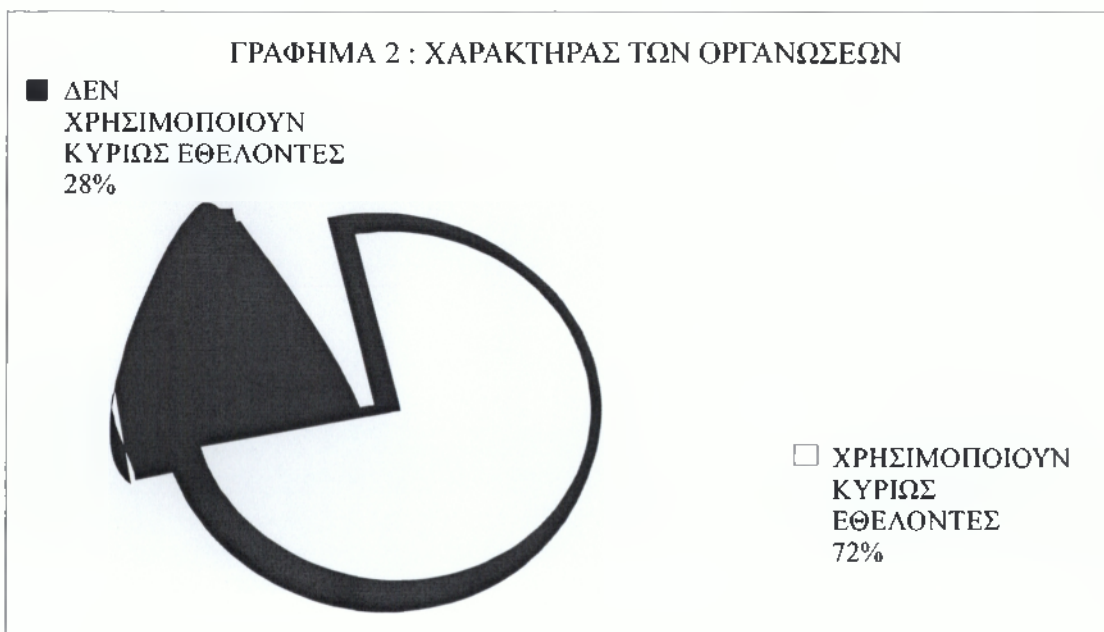
2. Θεσμική μορφή; Οργάνωση και διοίκηση

2.1. Εθελοντικός Χαρακτήρας των Οργανώσεων

Όπως ήδη εκτενώς συζητήσαμε στο πρώτο μέρος της έκθεσης το ερώτημα τι συνιστά τον εθελοντικό χαρακτήρα μιας οργάνωσης και στη βάση ποιων κριτηρίων, είναι ακανθώδες όσο και επίκαιρο. Γι' αυτό απασχόλησε ιδιαίτερα τις οργανώσεις που συνεργάστηκαν για το πρόγραμμα. Ως εθελοντική οργάνωση προσδιορίστηκε τελικά, εκείνος ο μη-κρατικός, μη-κερδοσκοπικός φορέας, που απασχολεί κατά κύριο λόγο εθελοντές για την επίτευξη των στόχων του. Στην έρευνα όμως συμπεριλάβαμε και ερώτηση για μη-κυβερνητικούς φορείς που απασχολούν έναν αριθμό εθελοντών, χωρίς να στηρίζονται κυρίως στο έργο τους. Οι περισσότερες οργανώσεις (165) ανήκουν στη

²⁹ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas, Αθήνα 1997, σελ. 27

πρώτη κατηγορία. Όμως ο αριθμός (63) των οργανώσεων που εμπίπτουν στη δεύτερη κατηγορία είναι σημαντικός, αν λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι ήδη με τα απογραφικά δελτία είχαν προεπιλεγεί για την έρευνα οργανώσεις που ανταποκρίνονταν περισσότερο στα κριτήρια του VOLMED. Θεωρούμε ότι αυτά τα στοιχεία μας προϊδεάζουν για τον αυξανόμενο μικτό χαρακτήρα των εθελοντικών οργανώσεων στη χώρα μας – τάση η οποία φαίνεται να υπάρχει και σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο – και που θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης στα πλαίσια της διερεύνησης των κριτηρίων για τον χαρακτηρισμό μιας οργάνωσης ως εθελοντικού χαρακτήρα³⁰.

Πηγή: Ίδια έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

2.2. Οργανωτική Δομή – συγκρότηση σε δευτεροβάθμια όργανα.

Ο εθελοντικός χώρος στην Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλό βαθμό συγκρότησης σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα, καθώς και εκπροσωπευτικούς φορείς. Αυτό αναδεικνύεται και στις οργανώσεις του προγράμματος. Οι περισσότερες δηλώνουν ανεξάρτητες (210), πολύ λιγότερες είναι μέλη ομοσπονδίας (62) ή Συνομοσπονδίας (19), ενώ υπάρχει και ένας ενδιαφέρον αριθμός πιο ευέλικτων μορφών δικτύωσης (70). Ωστόσο, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί ως προς την έννοια του όρου

³⁰ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas, Αθήνα 1997, σελ. 28

“ανεξάρτητος”. Αρκετές οργανώσεις που κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία είναι συγχρόνως μέλη ομοσπονδίας ή παράρτημα άλλης οργάνωσης. Από έναν αριθμό συνεντεύξεων με στελέχη φορέων προέκυψε ότι ο αυτοχαρακτηρισμός της οργάνωσης ως ανεξάρτητης σε τέτοιες περιπτώσεις ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της εμπειρίας τους, αν και δεν ισχύει τυπικά. Πολλά ζητήματα που αφορούν την ύπαρξη και λειτουργία τους, όπως εξεύρεση πόρων, οικονομικών και ανθρώπινων, προγραμματισμός και υλοποίηση δράσεων κ.α. ρυθμίζονται τοπικά από την οργάνωση, ακόμα και όταν ανήκουν σε μεγαλύτερο φορέα. Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις όπου το κέντρο δρα πιο οργανωμένα και υποστηρικτικά, ενώ σε άλλες υπάρχει έλλειψη συντονισμού, ως και αντιπαράθεση. Τυχόν ερμηνείες αυτών των φαινομένων πρέπει να αντλήσουν από μια βαθύτερη διερεύνηση και κατανόηση της κοινωνικής βάσης των οργανώσεων, των ευρύτερων αντιθέσεων της Ελληνικής κοινωνίας, όπως εκφράζονται γεωγραφικά, πολιτισμικά κλπ. Επί πλέον, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η εθελοντική δραστηριότητα βρίσκεται σε άμεση σχέση με την τοπική κοινότητα και επηρεάζεται συχνά από τις ιδιαίτερες συνθήκες διαβίωσης, εργασίας, τις αξίες, τις δομές εξουσίας, και την λειτουργία των ανεπίσημων δικτύων³¹.

³¹ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 29

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Διασύνδεση	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Μέλος Συνομοσπονδίας	19	8,3
Μέλος μιας ή περισσότερων Ομοσπονδιών	62	27,1
Μέλος ενός ή περισσότερων Δικτύων ή άλλων μορφών	70	30,7
Παράρτημα κάποιου κοινωνικού οργανισμού στην αλλοδαπή	19	8,3
Ανεξάρτητος	210	92,1

Πηγή : *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997*

Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι ο εθελοντικός τομέας έχει την δυνατότητα για καλύτερη συγκρότηση σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα, αλλά και ευέλικτες μορφές δικτύωσης, επιδεικνύοντας συγχρόνως ην ικανότητα και αναγκαιότητα ανάπτυξης μιας ουσιαστικά αποκεντρωμένης δομής όπου ο υψηλός βαθμός διαφοροποίησης και οι ιδιαιτερότητες (τοπικές ή πολιτισμικές), απαιτούν πιο ευέλικτες μεθόδους διοίκησης και σχεδιασμού, καθώς και ένα ευρύ πλέγμα υποστηρικτικών υπηρεσιών. Αυτό είναι μια ενδιαφέρουσα υπόθεση εργασίας και προγράμματα αναπτυξιακού χαρακτήρα με στόχο τη διερεύνηση της σχέσης εθελοντικών και δημόσιων φορέων, ιδίως της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2.3 Θεσμική Μορφή – εγγραφή σε δημόσιο μητρώο

Οι περισσότερες εθελοντικές οργανώσεις στην Ελλάδα έχουν τη θεσμική μορφή του Σωματείου, με αυξανόμενη προτίμηση πρόσφατα λόγω των νέων περιοριστικών φορολογικών ρυθμίσεων που πλήττουν τις αστικές μη-κερδοσκοπικές εταιρείες. Περισσότερες από τις μισές οργανώσεις του προγράμματος (133) έχουν τη μορφή του Σωματείου, ενώ ένας πολύ μικρότερος αριθμός (32) είναι ειδικώς αναγνωρισμένα φιλανθρωπικά σωματεία. Οι αστικές μη-κερδοσκοπικές εταιρείες είναι πολύ λιγότερες (30), και πιστεύουμε ότι στον χώρο αυτό θα συνεχίσουν να έχουν περιορισμένη παρουσία λόγω των αλλαγών που αναφέραμε. Λόγω της προεπιλογής στην βάση των

κριτηρίων του VOLMED ο αριθμός των οργανώσεων χωρίς τυπική θεσμική μορφή είναι ελάχιστος (15) λόγω των αλλαγών που αναφέραμε³².

³² Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 30

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Είδος σημερινής θεσμικής μορφής	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Ομάδα πρωτοβουλίας ή άτυπη ένωση προσώπων	9	3,9
Σωματείο ειδικώς αναγνωρισμένο ως Φιλανθρωπικό	32	14,0
Φιλανθρωπικό σωματείο μη ειδικώς αναγνωρισμένο	11	4,8
Σωματείο	131	57,0
Ίδρυμα	3	1,2
Κοινωφελές Ίδρυμα	5	2,1
Αζτική μη κερδοσκοπική Εταιρεία	30	13,2
Συνεταιρισμός (αστικός)	1	0,4
Άλλο	6	2,
Σύνολο	228	100,0

Πηγή: Ιδία έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

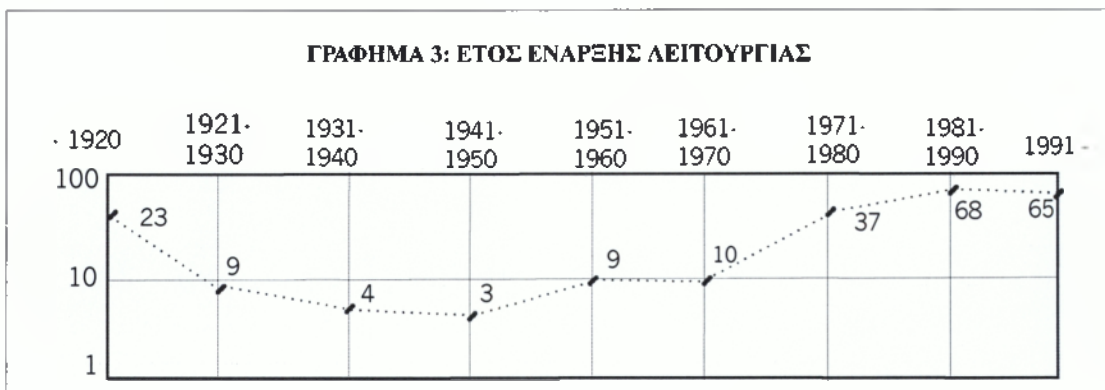
Σχεδόν όλες οι οργανώσεις έχουν καταστατικό (αυτό άλλωστε απαιτείται στις κρατούσε θεσμικές μορφές), ενώ μερικές έχουν επίσης, ιδρυτική πράξη και κανονισμό λειτουργίας.

Όσον αφορά στη χρονολογία ίδρυσης των φορέων, διακρίνουμε ορισμένες κατηγορίες, μέσα από τις οποίες φαίνεται το ιστορικό οδοιπορικό του εθελοντικού χώρου όπως εκπροσωπείται στο πρόγραμμα κυρίως η ανάπτυξη του στη μεταπολεμική περίοδο και ,μετά τη δεκαετία του 1960.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΕΤΟΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Πότε άρχισε ο φορέας σας να λειτουργεί	Συχνότητα	Ποσοστό επί τοις %
Έως και το 1920	23	10,1
Μετά το 1920 και έως και το 1930	9	3,9
Μετά το 1930 και έως και το 1940	4	1,7
Μετά το 1940 και έως και το 1950	3	1,3
Μετά το 1950 και έως και το 1960	9	3,9
Μετά το 1960 και έως και το 1970	10	4,4
Μετά το 1970 και έως και το 1980	37	16,3
Μετά το 1980 και έως και το 1990	68	29,9
Μετά το 1990	65	28,5
Σύνολο	228	100,0

Πηγή: Ιδία έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

Μέχρι το 1920 εγγράφονται 23 οργανώσεις, ενώ μέχρι τον Β' Π.Π. προστίθενται άλλες 13. Μερικές από αυτές αποτελούν παραρτήματα μεγάλων διεθνών μη κυβερνητικών οργανισμών (π.χ. ΕΕΣ, ΣΕΠ). Η εικόνα παραμένει περίπου η ίδια μέχρι το 1960, με 16 νέες εγγραφές, αλλάζει όμως σημαντικά στο διάστημα 60-90, οπότε εγγράφονται οι περισσότερες από τις οργανώσεις του προγράμματος, ιδίως στις δεκαετίες 1970, 1980 και 1990. Η αύξηση αυτή συμβολίζει με τη διερεύνηση των τομέων της προστασίας του προβάλλοντος, του πολιτισμού και των δικαιωμάτων του πολίτη.

2.4. Διοικητικά όργανα

Στις περισσότερες οργανώσεις (ιδίως μικρού ή μεσαίου μεγέθους), η διοικητική δομή είναι απλή, και υπάρχουν μόνο όσα απαιτούνται από το νόμο για την έννομη λειτουργία τους. Σχεδόν όλες έχουν διοικητικό συμβούλιο και πρόεδρο, ενώ περίπου οι μισές διαθέτουν εκτελεστικά και ελεγκτικά όργανα (εσωτερικά ή εξωτερικά). Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι στις περισσότερες περιπτώσεις εθελοντές οι οποίοι απασχολούνται σε τακτική βάση, ενώ σε λίγες περιπτώσεις συμμετέχουν και χρήστες των υπηρεσιών που παρέχονται μέσα από τις δραστηριότητες του φορέα, ή άλλοι.

2.5. Μέλη και χρήστες υπηρεσιών

Η ταύτιση ή ο διαχωρισμός της ιδιότητας του μέλους και του χρήστη των προσφερόμενων υπηρεσιών είναι ένα σημαντικό στοιχείο για τον προσδιορισμό των φορέων. Αν οι δραστηριότητες τους απευθύνονται κατά κύριο λόγο στα μέλη τους, τότε έχουμε μια μορφή –σε αρχικό ή πιο προχωρημένο στάδιο ομάδας αυτοβοηθείας, ή συλλόγου για την επιδίωξη κοινών στόχων. Πολλές φορές βέβαια εθελοντικές οργανώσεις προσφοράς προς τρίτους ξεκινούν ως ομάδες αυτοβοηθείας και σταδιακά διευρύνουν τη δράση τους προς άλλες ομάδες πληθυσμού ή όλο το κοινωνικό σύνολο. Στο πρόγραμμα έχουμε μια μικτή εικόνα. Οι περισσότερες οργανώσεις προσφέρουν υπηρεσίες αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο σε τρίτους, περίπου το ¼ κατά κύριο λόγο, αλλά όχι αποκλειστικά στα μέλη τους και μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις αποκλειστικά στα μέλη τους. Εκεί όπου δεν ταυτίζεται η ιδιότητα του μέλους με του χρήστη υπηρεσιών, η έκταση συμμετοχής των χρηστών στη διοίκηση και λειτουργία του φορέα αποτελεί δείκτη συμμετοχής διοίκησης στον εθελοντικό χώρο.

2.6. Μη – κερδοσκοπικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων

Ο μη-κερδοσκοπικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων στις περισσότερες οργανώσεις έχει ήδη καθοριστεί από τη διαδικασία προεπιλογής στη βάση των κριτηρίων του προγράμματος. Οι λίγες που αναφέρουν μικτό χαρακτήρα

δραστηριοτήτων, αναφέρονται κυρίως στην κάλυψη των βασικών λειτουργικών εξόδων, ή στην εξασφάλιση ειδικών για την υλοποίηση των δράσεων τους.

2.7. Σύνδεση με Εκκλησία

Οι περισσότερες οργανώσεις δεν συνδέονται άμεσα – οργανωτικά και διοικητικά – με κάποια εκκλησία, δεν έχουν δηλαδή άμεσο θρησκευτικό χαρακτήρα. Αυτό ισχύει μόνο για το ¼, η πλειοψηφία των οποίων συνδέονται με την Ελληνική Ορθόδοξη, ενώ μερικές γνωστές για το έργο τους όπως η Caritas συνδέονται με την Καθολική και άλλες με την Ευαγγελική εκκλησία. Αυτά τα στοιχεία δεν δίνουν βεβαίως την πλήρη εικόνα για την παρούσα έκταση του ρόλου των εκκλησιών στην προώθηση της εθελοντικής πρωτοβουλίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Με ποια εκκλησία	Απόλυτοι Αριθμοί
Την Ελληνική Ορθόδοξη	44
Την Καθολική	6
Την Ευαγγελική	4
Άλλη	0
Απαντήσεις	54

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997*

Η ανάπτυξη του εθελοντισμού στην Ελλάδα είναι στενά συνυφασμένη με την Ορθοδοξία, το ίδιο ισχύει και στις άλλες χώρες του VOLMED, για την Καθολική Εκκλησία. Σε περιοχές όπου έχουμε συνύπαρξη καθολικών και ορθόδοξων, (π.χ. Σύρος, Επτάνησα), αναπτύσσεται συχνά στενή συνεργασία μέσα στις εθελοντικές οργανώσεις.

Στο συγκεκριμένο βέβαια πρόγραμμα δεν διευρύνεται ο εθελοντισμός σε όλο το φάσμα, αλλά μόνο εθελοντικές οργανώσεις με τη δική τους χωριστή θεσμική υπόσταση και σύμφωνα με τα κριτήρια που ήδη έχουμε αναφέρει. Μια συγκριτική διερεύνηση του ρόλου της εκκλησίας στην προαγωγή της εθελοντικής προσφοράς στην Ευρώπη θα αποτελούσε πολύπλευρα πολύτιμη προσφορά στην κατανόηση του εθελοντισμού, αλλά και της κοινωνικής πολιτικής ευρύτερα.

3. Οικονομικοί πόροι – Ανθρώπινο δυναμικό

3.1. Πηγές χρηματοδότησης

Η εξασφάλιση οικονομικών πόρων και εθελοντών είναι τα δυο μείζονα θέματα, πρώτα σε μια σειρά ζητημάτων που απασχολούν τον εθελοντικό χώρο. Σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος αναζητήσαμε τις πηγές χρηματοδότησης και τα ποσοστά που αντιστοιχούν στην κάθε μια και όχι τα ακριβή ποσά.

Οι τρεις κύριες πηγές χρηματοδότησης είναι το κράτος, οι δωρεές και χορηγίες, οι εισφορές των μελών και τα έσοδα από υποστηρικτικές δράσεις με αυτό το στόχο. Πρόσφατα, όχι όμως με τον ρυθμό των προσδοκιών, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναδεικνύεται σε σημαντική πηγή χρηματοδότησης μεταφοράς τεχνογνωσίας και πολλαπλής υποστήριξης, προς την οποία προσβλέπουν όλο και περισσότερο οι οργανώσεις, χωρίς όμως να έχουν την ίδια δυνατότητα αξιοποίησης της.

Σε αυτό συμβάλλουν πολλοί παράγοντες, όπως η έλλειψη έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης, τεχνογνωσίας και κατάλληλα εκπαιδευμένου στελεχιακού δυναμικού, η ελλιπής συγκρότηση σε όργανα συλλογικής εκπροσώπησης και διεκδίκησης αλλά και η έλλειψη επίσημης κρατικής πολιτικής για τις ΜΚΥΟ και εθελοντικές οργανώσεις, η οποία ενισχύει κινδύνους αναπαραγωγής και έντασης πελατειακών σχέσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ποσοστό κρατικής χρηματοδότησης	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
0-10%	24	10,5
11-20%	14	6,1
21-30%	17	7,4
31-40%	10	4,3
41-50%	9	3,9
51-60%	2	0,8
61-70%	6	2,6
71-80%	3	1,3
81-90%	3	1,3
91-100%	6	2,6
Σύνολο	94	100,0

Πηγή: Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα 1997

Πολλές οργανώσεις (2/3) δέχονται δωρεές οι οποίες συνεπάγονται φοροαπαλλαγές για τους δωρητές. Αυτή είναι μια γνωστή και δημοφιλή πρακτική για την ιδιωτική πρωτοβουλία. Οι προωθούμενες αλλαγές με στόχο την μείωση των φοροαπαλλαγών αυτού του τύπου, θεωρείται ότι θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις για τον εθελοντικό χώρο. Πολλές οργανώσεις δεν γνωρίζουν αν οι ίδιες δικαιούνται φοροαπαλλαγές για τις δραστηριότητες τους, διότι συνήθως αυτά τα ζητήματα διευθετούνται από ένα εξωτερικό ειδικό συνεργάτη.

Περίπου το 30% των οργανώσεων έχουν αμειβόμενο προσωπικό που καλύπτεται ασφαλιστικά από το ΙΚΑ και το ΤΕΒΕ και ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους ως εργοδότες. Όμως δεν υπάρχει στη χώρα μας πρακτική ασφαλιστικής κάλυψης των εθελοντών στη διάρκεια εκτέλεσης των καθηκόντων τους, εκτός από λίγες περιπτώσεις αποστολής εθελοντών στο εξωτερικό και σε συνθήκες που συνεπάγονται κινδύνους. Επίσης, οι περισσότερες οργανώσεις δεν μπορούν να προσφέρουν στους εθελοντές τους αποζημίωση ή έξοδα κινήσεως, λόγω των πενιχρών τους πόρων. Δηλαδή, οι εθελοντικά εργαζόμενοι όχι μόνο δεν αμείβονται, αλλά υφίστανται το κόστος της προσφοράς τους.

Η οικονομική κατάσταση των εθελοντικών οργανώσεων, αναδεικνύει επομένως τον γνήσια εθελοντικό χαρακτήρα τους, πρέπει ωστόσο να μας προβληματίσει για την ανισότητα η οποία εδραιώνεται με αυτόν τον τρόπο, ως προς την δυνατότητα συμμετοχής όλων των πολιτών στην εθελοντική δράση. Η περίφημη ισότητα των ευκαιριών δεν πρέπει να περιορίζεται στην επίσημη απασχόληση, αλλά να επεκτείνεται και στην εθελοντική εργασία.

3.2. Σύνθεση εθελοντικού και αμειβόμενου εργατικού δυναμικού.

Στις περισσότερες οργανώσεις το μεγαλύτερο μέρος του ανθρώπινου δυναμικού είναι εθελοντές, οι οποίοι ασχολούνται σε τακτική βάση, χωρίς αποζημίωση, ή μέλη του νομικού προσώπου (εταιρείας, σωματίου κ.α.) που επίσης προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά. Αντιρρησίες συνείδησης οι οποίοι κάνουν την στρατιωτική τους θητεία μέσα από κοινωνικά ωφέλιμη εργασία είναι μόνο δύο, αλλοδαποί, γιατί τη χρονιά εκπόνησης του προγράμματος δεν ισχύει τέτοια ρύθμιση για τους έλληνες πολίτες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Αριθμός εθελοντών	01-20	21-50	51-100	100-500	500-1000	>1000	Σύνολο
Συχνότητα	71	64	27	38	5	9	212
Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων	31,1	28,0	11,8	16,6	2,2	3,9	92,9
Αριθμός πλήρως απασχολούμενων εργαζομένων	0	1-2	3-5	6-10	11-20	>20	
Συχνότητα	147	29	16	13	11	9	225
Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων	64,4	12,7	7,0	5,7	4,8	3,9	98,6
Αριθμός πλήρως απασχολούμενων εργαζομένων	0	1-2	3-5	6-10	11-20	>20	
Συχνότητα	153	39	21	8	1	4	226
Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων	67,1	17,1	9,2	3,5	0,4	1,7	99,1
Συνολικός αριθμός απασχολούμενων εργαζομένων	0	1-2	3-5	6-10	11-20	>20	
Συχνότητα	128	32	22	17	15	12	226
Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων	56,1	14,0	9,6	7,4	6,5	5,3	99,1

Πηγή: *Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Το 44,9% των οργανώσεων απασχολούν αμειβόμενο εργατικό δυναμικό, με μεγάλο ποσοστό των λεγόμενων ευέλικτων μορφών απασχόλησης. Η εικόνα αυτή εκφράζει πιστεύουμε τις κύριες τάσεις απασχόλησης μικτού εργατικού δυναμικού-εθελοντικού και μη-εθελοντικού – σε φορείς εθελοντικού χαρακτήρα. Είναι μια νέα πραγματικότητα η οποία, χωρίς να καταλύει τον εθελοντικό χαρακτήρα των οργανώσεων, διαμορφώνει νέες συνθήκες διοίκησης, εσωτερικών σχέσεων και εξωτερικών συνεργασιών με φορείς του δημοσίου, της αγοράς ή και άλλους ΜΚΥΟ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, οι οποίες

πρέπει να διερευνηθούν σε βάθος, δεδομένης μάλιστα της σύγχρονης αναδόμησης της εργασίας στις κοινωνίες μας.

Ο αριθμός των απασχολούμενων εθελοντών διαφέρει σημαντικά μεταξύ των οργανώσεων. Αυτό οφείλεται σε μια σειρά παραγόντων, όπως το είδος των δραστηριοτήτων, η γεωγραφική θέση του φορέα, η μορφή των παρεχόμενων υπηρεσιών και ο χαρακτήρας τους, που απαιτούν σε κάθε περίπτωση διαφορετικούς αριθμούς εθελοντών σε διαφορετικές στιγμές και τοποθεσίες. Επίσης, η διοικητική οργάνωση, η δυνατότητα τήρησης λεπτομερών αρχείων – που συναρτώνται με τη δυνατότητα απασχόλησης εκπαιδευμένων στελεχών (εθελοντικών ή μη), αλλά και την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή.

3.3. Χρόνος απασχόλησης εθελοντών

Σχεδόν όλες οι οργανώσεις ζητούν από τους εθελοντές τους ένα μίνιμουμ ωρών απασχόλησης. Οι ώρες εργασίας σε εβδομαδιαία βάση ποικίλουν σημαντικά. Πολλές οργανώσεις αναπτύσσουν προγράμματα σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, που απαιτούν διαφορετικά ωράρια. Σχεδόν οι μισές οργανώσεις απασχολούν τους εθελοντές του λιγότερο από (5) ώρες, περίπου το 1/3 από 6 ως 10 ώρες και μόνο το ¼ περισσότερο από 15 ώρες την εβδομάδα.

Επίσης πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας τη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων. Περισσότερες από τις μισές οργανώσεις υλοποιούν προγράμματα μακράς διάρκειας (6-24 μήνες) και περίπου το ¼ μικρής διάρκειας (2-3 εβδομάδες). Η εικόνα λοιπόν που έχουμε είναι ότι υπερισχύουν τα προγράμματα μακράς διαρκείας και η μέση εβδομαδιαία απασχόληση (5-10 ώρες). Ωστόσο, τα στοιχεία μας δεν μας δίνουν τις ώρες απασχόλησης ανάλογα με τη διάρκεια του προγράμματος.

3.4. Ηλικία και φύλο του εθελοντικού δυναμικού

Το κύριο χαρακτηριστικό όσον αφορά την ηλικία και το φύλο των εθελοντών που απασχολούνται στις οργανώσεις του προγράμματος είναι η έλλειψη στοιχείων. Λίγες οργανώσεις μπόρεσαν να μας δώσουν την σχετική πληροφόρηση, κυρίως γιατί (όπως μας εξήγησαν σε σχετική μας επικοινωνία), δεν κρατούν αρχεία με τέτοια λεπτομέρεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Φύλο των εθελοντών	Αριθμός εθελοντών	Ποσοστό επί της %
Άνδρες	23523	45,8
Γυναίκες	27883	54,2
Σύνολο	51356	100,0

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Ηλικίες	Αριθμός εθελοντών	Ποσοστό επί της %
Κάτω των 18	19061	34,6
18-29	11920	21,7
30-45	11946	21,8
45-65	10583	19,3
65 και άνω	1460	2,6
Σύνολο	54970	100,0

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Στον τομέα Υγείας πρόνοιας απασχολεί έντονα τις οργανώσεις ο μικρός αριθμός νέων στην ηλικία εθελοντών σε εθελοντική εργασία πρώτης γραμμής που αφορά την φροντίδα ευπαθών ομάδων. Αντίθετα, ιδίως την τελευταία δεκαετία φαίνεται ότι οι τομείς του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – με έμφαση στον αντιρατσιστικό αγώνα- είναι πιο προσφιλή για τις νεότερες ηλικίες από ότι οι άλλοι. Προγράμματα για την ενίσχυση του εθελοντισμού στους νέους και σειρά πρωτοβουλιών σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο (όπως τα προγράμματα της Γ.Γ. Νέας Γενιάς, του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας, του Παντείου Πανεπιστημίου και άλλων τριτοβάθμιων ιδρυμάτων), αναγνωρίζουν και ενισχύουν αυτή την τάση.

Από την άλλη πλευρά, η εθελοντική εργασία των ηλικιωμένων αποτελεί σημαντική μορφή ενεργοποίησης τους στην κοινωνία και πηγή προσφοράς τους με πολλαπλά οφέλη. Εκτός από την διευρυμένη παρουσία τους σε πολλές από τις εθελοντικές οργανώσεις, προωθούνται σήμερα και μορφές συνεργασίας μέσα από ισχύοντες φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Στη βάση της εθελοντικής τους συμμετοχής σε δραστηριότητες και προγράμματα (π.χ. συμβολή μελών ΚΑΠΗ σε πολιτιστικές δραστηριότητες). Εξ' άλλου δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα ΚΑΠΗ ξεκίνησαν ως πρωτοβουλία εθελοντικών οργανώσεων με πρωτοπόρο τον Όμιλο Εθελοντών που δημιούργησε « Τη Γωνιά του Παππού και της Γιαγιάς». Η σύγχρονη αντίληψη για τον ρόλο των ηλικιωμένων εθελοντών, αναδεικνύει επίσης την θετική τους προσφορά στην αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών.

Η διερεύνηση της ηλικιακής σύνθεσης του εθελοντικού δυναμικού των ΜΚΥΟ αποτελεί όχι μόνο σημαντική πτυχή της μελέτης του τρίτου τομέα, αλλά και της μελέτης του καταμερισμού της εργασίας από μια ευρύτερη οπτική, η οποία

περιλαμβάνει όλους τους τομείς (κρατικό, ιδιωτικό αγοραίο, ΜΚΥΟ και εθελοντικό και Οικιακό-Οικογενειακό) και γι' αυτό ακριβώς θα πρέπει να συνδεθεί με τον χαρακτήρα και την κατανομή της εργασίας και των κοινωνικών ρόλων ευρύτερα, αλλά και με όλη την κλίμακα των ηλικιών. Γιατί ακόμα λιγότερα γνωρίζουμε για την εθελοντική δραστηριότητα των οικονομικά ενεργών ηλικιών.

Οι περισσότερες οργανώσεις δεν μας έδωσαν στοιχεία για το εθελοντικό τους δυναμικό κατά φύλο. Οι λίγες οργανώσεις που απάντησαν σ' αυτήν τη ερώτηση έχουν ιστορικά μεγαλύτερη (ή και αποκλειστική) παρουσία ανδρών ή γυναικών, όπως το ΣΕΠ, το ΣΕΟ, η ΧΕΝ, το Λύκειο των Ελληνίδων. Επομένως, η εικόνα που παίρνουμε δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα αντιπροσωπευτική ούτε για τις οργανώσεις του προγράμματος. Πάντως και σε σχέση με αυτές τα πράγματα έχουν αλλάξει από τη δεκαετία του '70, είτε όσον αφορά στα μέλη, είτε σε σχέση με το εθελοντικό δυναμικό που κινητοποιούν κατά περίπτωση για την υλοποίηση προγραμμάτων. Μία ενδιαφέρουσα άποψη – υπόθεση, είναι ότι στις μικρότερες πόλεις της περιφέρειας και στον αγροτικό χώρο οι γυναίκες εθελόντριες είναι πολύ λιγότερες από τους άνδρες-απόρροια και αυτό του αποκλεισμού των γυναικών από τα κοινά, αλλά επίσης, των αυξημένων ευθυνών τους για παροχή φροντίδας μέσα στην οικογένεια στις οποίες συχνά προστίθεται η συμβολή τους στην οικογενειακή επιχείρηση ως συνβοηθούν και μη αμειβόμενο μέλος. Αντιθέτως, στα μεγάλα αστικά κέντρα και στα μεσαία ή εύπορα κοινωνικά στρώματα οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα να δρουν ως μέλη της κοινωνίας των πολιτών, καταλαμβάνοντας συχνά θέσεις Προέδρου ή μέλους του διοικητικού συμβουλίου.

Η σύνδεση φύλου και προσφοράς εθελοντικής εργασίας σε οργανωμένα πλαίσια προσδιορίζεται από σειρά παραγόντων που αφορούν στην ιστορική εξέλιξη και το αντικείμενο του συγκρινόμενου φορέα, αλλά και στην επίδραση, ευρύτερα, κυρίαρχων αντιλήψεων και αξιών στην Ελληνική κοινωνία για τους κοινωνικούς ρόλους των δύο φύλων, όπως διαφοροποιούνται ταξικά και πολιτισμικά.

3.5. Μορφωτικό επίπεδο εθελοντών – προϋποθέσεις συμμετοχής

Η πληροφόρηση για το μορφωτικό επίπεδο των εθελοντών ήταν μικρή, κυρίως γιατί οι οργανώσεις δεν καταγράφουν τέτοια στοιχεία. Πολύ λίγες ζητούν συγκεκριμένα

τυπικά προσόντα ή δεξιότητες ως προϋποθέσεις, παρά μόνον στην περίπτωση υλοποίησης δράσεων όπου απαιτούνται ειδικές γνώσεις (π.χ. ιατρική φροντίδα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Μορφωτικό επίπεδο των Εθελοντών	Αριθμός εθελοντών	Ποσοστό επί της %
Αναλφάβητοι	660	4,1
Δημοτικό	531	3,2
Γυμνάσιο	767	5,0
Λύκειο	5571	36,0
Τεχνική Εκπαίδευση	1000	6,2
ΤΕΙ	1764	11,1
ΑΕΙ	5000	32,1
Μεταπτυχιακές Σπουδές	427	2,3
Σύνολο	15258	100,0

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Η εικόνα η οποία προκύπτει από τα στοιχεία που έχουμε για το μορφωτικό επίπεδο των εθελοντών στηρίζεται στην υπόθεση της μεσοαστικής τουλάχιστον προέλευσης των εθελοντών και θέτει ερωτήματα για την ισότητα ευκαιριών συμμετοχή. Συγχρόνως αναδεικνύεται τον ποιοτικό χαρακτήρα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Το 1/3 δεν θέτουν καμία προϋπόθεση για την αποδοχή εθελοντών, ενώ λιγότερες από τις μισές απαιτούν μίνιμουμ ωρών εθελοντικής εργασίας. Άλλες προϋποθέσεις είναι η ιδιότητα του μέλους (50%), η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα (20%), και ορισμένες δεξιότητες (20%). Επίσης, αξιολογούνται ως σημαντικές οι αξίες και οι στάσεις ζωής με έμφαση στην αλληλεγγύη, την συλλογικότητα την ευαισθησία και την αγάπη.

3.6. Προσέλκυση εθελοντών

Η προσέλκυση εθελοντών δεν είναι εύκολη υπόθεση. Οι οργανώσεις χρησιμοποιούν ποικιλία μεθόδων, αλλά ορισμένες είναι πιο γνωστές και (θεωρούνται) εφικτές. Υπερτερούν η προσωπική επαφή, ο ρόλος των άλλων μελών, οι διάφορες εκδηλώσεις κοινωνικού χαρακτήρα. Οι διαφημιστικές καμπάνιες μέσω των ΜΜΕ και η χρήση έντυπου ενημερωτικού υλικού (αφίσες, φυλλάδα κλπ.) είναι γνωστά μέσα, αλλά

πολλές οργανώσεις στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη ακούστηκαν πολλά παράπονα για τα ΜΜΕ, την έλλειψη ενδιαφέροντος και υποστήριξης για τον εθελοντικό χώρο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Τρόποι προσέλκυσης εθελοντών	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστά επί της % των 228 Οργανώσεων
Μέσω προσωπικών επαφών	199	87,3
Μέσω των μελών σας	186	81,6
Μέσω επαγγελματικών φορέων	31	13,6
Μέσω διαφημίσεων ή προγραμμάτων στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση	67	29,4
Μέσω των άλλων εθελοντικών οργανώσεων	67	29,4
Μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων, πόστερς, κ.λ.π.	107	47,0
Μέσω δημοσίων φορέων και επαγγελματιών	45	19,7
Μέσω της εκκλησίας	25	10,9
Μέσω των εκδηλώσεων	128	56,1
Άλλο	6	2,6
Απαντήσεις	862	

Πηγή: Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997

Εκτός από τις δικές τους προσπάθειες, οι οργανώσεις αναγνωρίζουν τη σημασία της εκκλησίας και ευαισθητοποιημένων επαγγελματιών (ιδίως κοινωνικών λειτουργών) για την προαγωγή του έργου τους και την ανάπτυξη της εθελοντικής πρωτοβουλίας. Πάντως, προσωπική επαφή και μεταφορά εμπειρίας θεωρείται ως ο πιο διαδομένος τρόπος προσέλκυσης εθελοντών.

3.7. Εκπαίδευση εθελοντών

Η εκπαίδευση των εθελοντών αναγνωρίζεται σήμερα ως αναγκαία, αλλά πολλές οργανώσεις δεν έχουν τη δυνατότητα να την παρέχουν στα μέλη τους εσωτερικά. Επίσης, η έλλειψη ενδιαφέροντος από πλευράς εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για τον εθελοντικό τομέα μειώνει τις δυνατότητες διαμόρφωσης σε συνεργασία μαζί τους κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Εδραιωμένοι φορείς όπως ο ΕΕΣ, το ΣΕΠ και η ΧΕΝ οργανώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τους ίδιους αλλά και ευρύτερα, συχνά σε συνεργασία με άλλους φορείς, εθελοντικούς ή του δημόσιου τομέα. Επίσης, ορισμένες οργανώσεις τείνουν να εξειδικευτούν σε αυτόν τον τομέα (π.χ. όμιλος εθελοντών, Κοινωνική Εργασία). Σε περιπτώσεις όπου προωθείται η συνεργασία

εθελοντικών οργανώσεων και επαγγελματιών η εκπαίδευση των εθελοντών οργανώνεται και προσφέρεται από τον επαγγελματικό φορέα (π.χ. Νοσοκομείο Μεταξά, Γενικό περιφερειακό νοσοκομείο Σύρου).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Δυνατότητες Εκπαίδευσης	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστά επί της % των 228 Οργανώσεων
Περιοδικά μαθήματα	33	14,4
Ετήσια προγράμματα εκπαίδευσης	19	8,3
Σεμινάρια	79	34,6
Ημερίδες	81	35,5
Πρακτική άσκηση	78	34,2
Ατομική Εκπαίδευση	48	21,0
Άλλο	4	1,7
Απαντήσεις	342	

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Οι πιο διαδεδομένες μορφές είναι οι ημερίδες, τα σεμινάρια και η πρακτική άσκηση σε φορείς. Συνήθως είναι βραχείας διάρκειας. Προγράμματα διάρκειας είναι δύσκολο να εφαρμοστούν, όχι μόνο γιατί λίγοι φορείς μπορούν να διαθέσουν τους απαραίτητους πόρους, αλλά γιατί λίγοι εθελοντές μπορούν να παρακολουθήσουν σε τακτική βάση. Δεν πρέπει βέβαια να προβλέψουμε τη σημασία της εκπαίδευσης μέσα στον φορέα από έμπειρους και εξειδικευμένους εθελοντές. Ωστόσο αυτό είναι ακόμα πιο αποτελεσματικό, όταν πλαισιώνεται με τις μορφές που αναφέραμε. Η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών εκπαίδευσης εθελοντών δυσχεραίνει σημαντικά τις προσπάθειες των φορέων, αλλά αποδεικνύει και μία ανεκμετάλλευτη πηγή δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

4. Δραστηριότητες - Προσφορά υπηρεσιών

4.1. Τομείς δραστηριοποίησης - πληθυσμοί στόχοι - υπηρεσίες

Μια από τις πιο δύσκολες και ενδιαφέρουσες πτυχές της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου αφορούσε στην καταγραφή των κυριότερων, κατά προτεραιότητα, δραστηριοτήτων και την προσφορά υπηρεσιών σε διαφορετικούς πληθυσμούς και τομείς. Οι περισσότερες οργανώσεις δεν δέχθηκαν να σημειώσουν μόνο τρεις, κατά σειρά σπουδαιότητας, αλλά πολλές, στην ίδια κατηγορία (κυρίως πρώτη και δεύτερη). Μετά από συζητήσεις με τους υπεύθυνους συμπλήρωσης και συλλογής των ερωτηματολογίων και σειρά επεξηγηματικών επαφών με οργανώσεις, διαπιστώσαμε ότι η πολυτομεακή δράση και το ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, ή πληθυσμών στόχων πολλών οργανώσεων δεν επέτρεπαν έναν τέτοιο περιορισμό. Αυτό βεβαίως σήμαινε ότι τελικά δεν στάθηκε δυνατό να δώσουμε μια εικόνα των δραστηριοτήτων κατά τομέα και κατά πρώτη, δεύτερη και τρίτη κατηγορία σπουδαιότητας, αλλά ούτε να κατατάξουμε τις οργανώσεις στους τέσσερις τομείς που ζητούσε το VOLMED, γιατί η πραγματικότητα, στην ελληνική τουλάχιστον περίπτωση, είναι άλλη.

Οι εθελοντικές οργανώσεις είναι ζωντανοί οργανισμοί που δημιουργούνται, αναπτύσσονται ή μαραζώνουν, μεταλλάσσονται, ή ακόμα παύουν να υπάρχουν, σε αμεσότερη σύνδεση με τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας από ότι οι κρατικές γραφειοκρατίες. Ένα χαρακτηριστικό των καταστατικών τους - ιδίως τη σύγχρονη εποχή - είναι η ευρύτητα των σκοπών της οργάνωσης και των αναγκών που προτίθεται να καλύψει. Πολλές αναπτύσσουν δραστηριότητες, ή στρέφονται προς νέους τομείς, λόγω έλλειψης πόρων, ή αλλαγής συνθηκών χρηματοδότησης, ή νέων αναγκών και πληθυσμών στόχων, ή όλων αυτών μαζί. Π.χ. οι νέες μορφές μετανάστευσης και παλιννόστησης, τα κύματα των προσφύγων, αλλά και η επισήμανση φαινομένων ξενοφοβίας συνέβαλλαν στην ανάδειξη φορέων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση του ρατσισμού, αλλά και την αύξηση των δραστηριοτήτων ήδη υπαρκτών φορέων για την κάλυψη αναγκών προσφύγων, μειονοτήτων και άλλων ομάδων που υφίστανται τις συνέπειες του κοινωνικού αποκλεισμού.

Από την οπτική της άσκησης πολιτικής, μία μεγαλύτερη εξειδίκευση των οργανώσεων ανά τομέα ή πληθυσμό στόχο, θεωρείται ότι συμβάλλει στην

αποτελεσματικότερη και ποιοτικά καλύτερη παρέμβαση. Ωστόσο μπορούμε εξίσου να υποστηρίξουμε ότι ένα από τα θετικά χαρακτηριστικά, σε σύγκριση μάλιστα με τον κρατικό τομέα, των εθελοντικών οργανώσεων, είναι ακριβώς αυτή η πολυσθένεια και ευελιξία τους που τους δίνει τη δυνατότητα να δράουν με μεγαλύτερη αμεσότητα, ετοιμότητα και ευαισθησία και να κινητοποιούν, αν χρειαστεί, τους πολίτες με τρόπους που δεν μπορούν ούτε η κρατική εξουσία, ούτε η προοπτική του κέρδους.

Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι πολλές κοινωνικές υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα, δημιουργήθηκαν αρχικά από εθελοντικές οργανώσεις οι οποίες με την καινοτόμα δράση τους έχουν συμβάλει στην αλλαγή του τοπίου των κοινωνικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και στην ανάδειξη νέων επαγγελμάτων.

Οι κύριοι τομείς που δραστηριοποιούνται οι οργανώσεις του προγράμματος παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΤΟΜΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κύριοι τομείς ανάπτυξης δραστηριοτήτων	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Προστασία του περιβάλλοντος	77	33,7
Προστασία ζώων	32	14,0
Πολιτισμός	90	39,5
Προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών	61	26,7
Ηλικιωμένα άτομα (γενικά)	23	10,1
Ηλικιωμένοι μη αυτοεξυπηρετούμενοι	8	3,5
Βρέφη	18	7,9
Παιδιά	54	23,7
Έφηβοι	37	16,2
Νέοι	41	18,0
Κακοποιημένα παιδιά	2	0,8
Ειδικά κοινωνικά προβλήματα των γυναικών	18	7,9
Κακοποιημένες γυναίκες	7	3,1
Ζευγάρια και οικογένειες	13	5,7
Οικογένεια σε ρίσκο	8	3,5
Μονογονεϊκές οικογένειες	7	3,1
Ανύπαντρες μητέρες	11	4,8
Πόρνες	3	1,3
Αλκοολικοί	5	2,2
Εξαρτημένα άτομα –Τοξικομανείς	9	3,9
Φυλακισμένοι και αποφυλακισθέντες	5	2,2
Φορείς και ασθενείς του AIDS	4	1,7
Άστεγοι	6	2,6
Παλιννοστούντες	16	7,0
Πρόσφυγες	19	8,3
Μετανάστες	11	4,8
Τσιγγάνοι – νομαδικοί πληθυσμοί	13	5,7
Μειονότητες	9	3,9
Άτομα που ζουν σε κατάσταση φτώχειας	26	11,4
Κοινωνική απόκλιση και περιθωριοποίηση	13	5,7
Ομοφυλόφιλοι	1	0,4
Άτομα με κινητικές αναπηρίες	5	2,2
Άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες	6	2,6
Άτομα με πολλαπλές αναπηρίες	16	7,0
Άσθενείς	17	7,4
Ψυχικά ασθενείς	6	2,6
Άτομα με νοητική καθυστέρηση	16	7,0
Ανίατοι – Ασθενείς τελευταίου σταδίου	5	2,2
Καρκινοπαθείς	9	3,9
Αιμοδοσία	28	12,3
Δωρεά οργάνων	13	5,7
Αναλφάβητοι	4	1,7
Καταστάσεις ανάγκης (φυσικές καταστροφές κ.α.)	11	4,8
Άλλο	19	8,3
Απαντήσεις	818	

Πηγή: Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997

Οι κύριοι τομείς παροχής υπηρεσιών από τις οργανώσεις παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Προσφερόμενες Υπηρεσίες	Συχνότητα	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Προστασία περιβάλλοντος	73	32,0
Προστασία ζώων	29	12,7
Διάσωση και διάδοση πολιτιστικής κληρονομιάς	58	25,4
Προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών	48	21,0
Προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων	32	14,0
Υποστήριξη και συντονισμός κοινωνικών προγραμμάτων	33	14,5
Εξειδικευμένες υπηρεσίες	9	3,9
Επισκέψεις	19	8,3
Βοήθεια στο σπίτι	15	6,5
Συντροφιά – Συνοδεία	17	7,4
Βοήθεια σε παροχή στέγης	7	3,0
Φροντίδα υγείας	22	9,6
Ιατρικές υπηρεσίες	5	2,2
Κοινωνική Προστασία και Πρόνοια	28	12,3
Νομική αρωγή	13	5,7
Ηθική, θρησκευτική αγωγή	11	4,8
Ακρόαση (listening services)	5	2,2
Οργάνωση κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων	83	36,4
Εκπαίδευση – κατάρτιση	38	16,6
Επαγγελματική κατάρτιση	6	2,6
Επανεπίκλιση – Μετεκπαίδευση	0	0
Κοινωνική Επανάταξη	19	8,3
Ανίχνευση, αξιολόγηση προσωπικών αναγκών	11	4,8
Συμβουλευτικές υπηρεσίες	26	11,4
Υπηρεσίες τηλεφωνικής υποστήριξης	5	2,2
Πρόληψη	18	7,9
Αποκατάσταση υγείας	9	3,9
Μεταφορά ασθενών και πρώτες βοήθειες	1	0,4
Βοήθεια (σε ειδικές περιστάσεις)	13	5,7
Υπηρεσίες φιλανθρωπικού χαρακτήρα	41	18,0
Υπηρεσίες παροχής Τροφής	8	3,5
Παροχή ρουχισμού	16	7,0
Υπηρεσίες πλυντηρίου	1	0,4
Υπηρεσίες υγιεινής	2	0,8
Μελέτη και έρευνα	17	7,4
Τεκμηρίωση	7	3,0
Εκπαίδευση με στόχο την διεθνή αλληλεγγύη	6	2,6
Οργάνωση και προώθηση της αιμοδοσίας	22	9,6
Προώθηση της δωρεάς οργάνων	11	4,8
Προώθηση της υιοθεσίας	1	0,4
Προώθηση της αναδοχής	3	1,3
Άλλο	11	4,8
Απαντήσεις	799	351,56

Πηγή: Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997

4.2. Εξυπηρετούμενος πληθυσμός

Οι αποδέκτες των δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών τους δεν είναι μόνο οι φτωχοί και κοινωνικά αποκλεισμένοι, αλλά ένα ευρύτερο φάσμα ανθρώπων, οικονομικό, πολιτισμικό και κοινωνικό, καθώς επίσης τα ζώα, το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Η εικόνα αυτή αντιπαρέχεται σε στερεότυπα που ακόμα έχουν ισχύ στην Ελληνική κοινωνία και συνδέουν την εθελοντική πρωτοβουλία με μία στρεβλή αντίληψη φιλανθρωπίας – η οποία στην ουσία είναι φιλαυτία – περιορίζοντας την συγχρόνως, σε μία καθαρά εκκοσμικευμένη, ανθρωποκεντρική αντίληψη.

Στη θέση των στερεότυπων προβάλλει μία άλλη πραγματικότητα, η οποία ανταποκρίνεται στη σύγχρονη δημοκρατική πρόκληση, αναδεικνύοντας συγχρόνως τις ρίζες του εθελοντισμού στην Ελλάδα, ως γνήσιας έκφρασης αγάπης, συμμετοχής του ενεργού πολίτη και αλληλεγγύης, η οποία διευρύνει τα όρια της συλλογικής ευθύνης πέρα από την ανθρώπινη κοινωνία σε όλη τη φύση.

Αυτό υλοποιείται μέσα από ένα φάσμα υπηρεσιών, όπου ξεχωρίζουν:

- α) παροχή προστασίας – ευπαθών ομάδων, περιβάλλοντος, ζώων, πολιτιστικής κληρονομιάς
- β) η αναγνώριση και προστασία ανθρώπινων δικαιωμάτων και δικαιωμάτων των πολιτών, η οργάνωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών πολιτιστικών και κοινωνικών προγραμμάτων,
- γ) η παροχή φάσματος υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας (σε χρήμα ή σε είδος), με αισθητή την παρουσία της αιμοδοσίας και της δωρεάς οργάνων
- δ) η παροχή πληροφόρησης και συμβουλευτικής

Αλλά και ποιοτικά, ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός δεν είναι καθόλου μικρός, ιδίως αν λάβουμε υπόψη τις δυσκολίες που πρέπει να υπερπηδήσουν οι περισσότερες οργανώσεις. Στην διάρκεια ενός έτους οι οργανώσεις μας δήλωσαν ότι εξυπηρετούν 331.307 άτομα και στην διάρκεια μιας εβδομάδας 13112 αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ Ο ΦΟΡΕΑΣ

Ο πληθυσμός που εξυπηρετεί ο φορέας	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Άποροι	18	7,8
Χαμηλού εισοδήματος	29	12,7
Μεσαίου ως υψηλού εισοδήματος	2	0,8
Μεικτός	179	78,5
Απαντήσεις	228	100,0

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

4.3. Ακτίνα δράσης

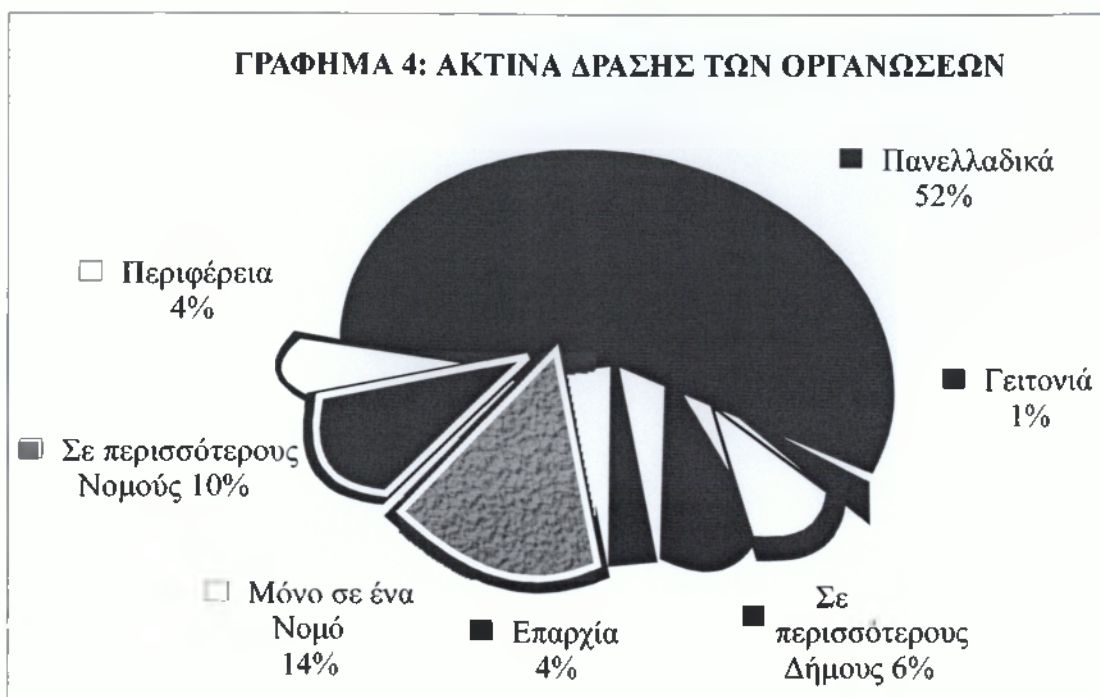
Η δράση των φορέων εκτείνεται σε όλη την Ελλάδα, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό κινείται στα πλαίσια της νομαρχίας ή ενός δήμου. Οι αστικές περιοχές συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο φάσμα των υπηρεσιών, ενώ λίγες δρουν μόνο στο πλαίσιο της γειτονιάς.

Το 30% κινείται σε διεθνή πλαίσια, προσφέροντας υπηρεσίες και στο εξωτερικό. Δυστυχώς το VOLMED περιορίζεται μόνο στις οργανώσεις που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα και δεν διερευνά ευρύτερα τον εθελοντισμό των Ελλήνων, αφήνοντας έτσι έξω την πλούσια δράση και εμπειρία στις κοινότητες της ομογένειας σε πολλές χώρες του κόσμου. Αυτό είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο που πρέπει να διερευνηθεί σε έκταση και βάθος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΑΚΤΙΝΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Ακτίνα δράσης	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Γειτονιά	3	1,1
Μόνο σε ένα δήμο	20	8,8
Σε περισσότερους Δήμους	13	5,8
Επαρχία	8	3,5
Μόνο σε ένα νομό	32	14,0
Σε περισσότερους νομούς	23	10,01
Περιφέρεια	10	4,4
Πανελλαδικά	119	52,1
Απαντήσεις	228	100,0

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Πηγή: Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997

4.4. Εγκαταστάσεις – Υποδομή

Σε τι χώρους και εγκαταστάσεις δρουν οι οργανώσεις και παρέχονται οι υπηρεσίες τους; Πολιτιστικά κέντρα, εκπαιδευτήρια, νοσοκομεία, κέντρα πληροφόρησης και συμβουλευτικής, αλλά και τα γραφεία του φορέα είναι οι πιο συχνοί χώροι, ενώ πολύ λιγότερο αναφέρονται οι συνεταιρισμοί, τα ιδρύματα, τα γηροκομεία, τα κέντρα αποκατάστασης, τα μουσεία, τα φυσικά πάρκα, οι κινητές μονάδες και τα κέντρα προσωρινής φιλοξενίας. Πολλές δραστηριότητες αναπτύσσονται επίσης μέσα στον οικιακό, οικογενειακό χώρο, ή σε ανοικτές, φυσικές περιοχές, κατασκηνώσεις και καταυλισμούς, ανάλογα με τον πληθυσμό και τις ανάγκες.

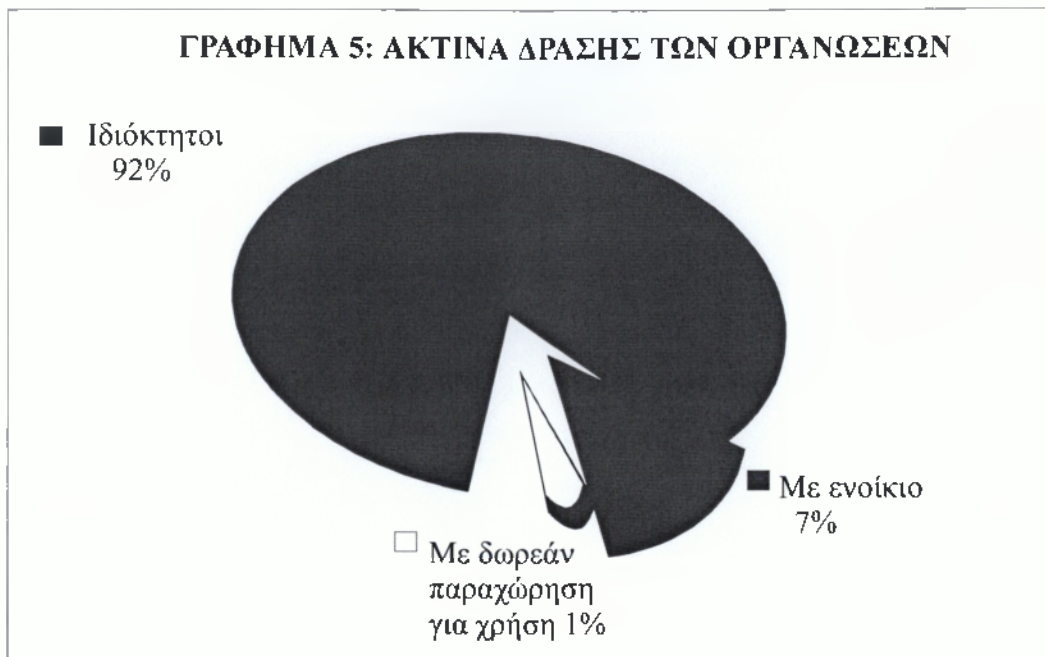
Η υποδομή για την εκτέλεση των διοικητικών λειτουργιών είναι για πολλές οργανώσεις υποτυπώδης. Μόνο σε λίγες μεγάλες και εδραιωμένες έχουν τους απαραίτητους χώρους κατάλληλα εξοπλισμένους. Πολλές ενοικιάζουν κόπιο μικρό χώρο, ή χρησιμοποιούν – περιστασιακά ή μόνιμα- παραχωρημένους χώρους. Συχνά το σπίτι ή το γραφείο μέλους του Δ.Σ. ή του προέδρου είναι η έδρα του φορέα. Από την άλλη πλευρά, σε πολλές περιοχές υπάρχουν ακίνητα αναξιποίητα λόγω της ύπαρξης κληροδοτήματος για ανάγκες ή πληθυσμούς στόχους που έχουν εκλείψει. Έτσι από τη μια πλευρά έχουμε κτίρια ή και χρηματικούς πόρους που δεν αξιοποιούνται και από την

άλλη ακάλυπτες ανάγκες και οργανώσεις που παλεύουν με πενιχρά μέσα να ανταποκριθούν. Το πρόβλημα είναι γνωστό στους αρμόδιους φορείς και τους πολίτες, αλλά τα μέσα αντιμετώπισης του είναι μικρά και διστακτικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Εγκαταστάσεις	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστά επί τοις % των 228 Οργανώσεων
Κέντρα υποδοχής	25	10,9
Κέντρα προσωρινής φιλοξενίας	17	7,4
Κέντρα προσωρινής διανυκτέρευσης	7	3,1
Καταλύματα φιλοξενίας από οικογένειες	1	0,4
Ημιαυτόνομη στέγη	3	1,3
Ιδρύματα	24	10,5
Γηροκομεία	9	3,9
Σωφρονιστήρια	3	1,3
Θεραπευτικές Κοινότητες	2	0,8
Συμβουλευτικοί σταθμοί	21	9,2
Κέντρα ακρόασης (listening centers)	10	4,3
Κοινωνικά κέντρα	17	7,4
Κέντρα αποκατάστασης υγείας	12	5,6
Κέντρα κοινωνικής αποκατάστασης και επανένταξης	12	5,6
Κέντρα επαγγελματικού προσανατολισμού	17	7,4
Κέντρα προσανατολισμού σπουδών	2	0,8
Συνεταιρισμοί	5	2,2
Εκπαιδευτήρια –χώροι σχολικής υποβοήθησης	39	17,1
Χώροι συζητήσεων-σεμιναρίων	67	29,4
Νοσοκομεία, Ιατρεία	31	13,6
Κινητές μονάδες για βοήθεια σε κρίσιμες Καταστάσεις	3	1,3
Άλλες κινητές μονάδες	14	6,1
Κέντρα πληροφόρησης	32	14,03
Κέντρα μελέτης, έρευνας και τεκμηρίωσης	15	6,6
Μουσεία	10	4,3
Φυσικά πάρκα	14	6,1
Πολιτιστικά κέντρα	43	18,8
Εγκαταστάσεις γραμματειακής υποστήριξης Κοινωνικών προγραμμάτων	17	7,4
Γραφεία της οργάνωσης	30	13,1
Άλλο	7	3,1
Απαντήσεις	508	

Πηγή: *Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

Πηγή: *Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

4.5. Διοικητικές λειτουργίες

Οι κυριότερες διοικητικές λειτουργίες διεκπεραιώνονται κατά κύριο λόγο από εθελοντές. Λίγες είναι οι οργανώσεις που μπορούν να απασχολήσουν και αμειβόμενα στελέχη γι' αυτό το σκοπό. Ωστόσο, οι ανάγκες για εκσυγχρονισμένη διοίκηση, με εξειδικευμένα στελέχη και χρήση νέου τεχνολογιών γίνονται ολοένα πιο πιεστικές, απαιτώντας νέες, ποιοτικά αναβαθμισμένες μεθόδους. Το γεγονός ότι ακόμα περισσότερες οργανώσεις στηρίζονται σε εθελοντές για τη διοίκηση τους εκφράζει μια ανάγκη, παρά μία προτίμηση. Η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών για την διοίκηση, την έρευνα και την ανάπτυξη του εθελοντικού τομέα είναι αισθητή, αναδεικνύοντας, συγχρόνως μία ανεκμετάλλευτη πηγή νέων θέσεων εργασίας, η οποία συναρτάται με την ανάπτυξη των ίδιων των οργανώσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Υπηρεσίες για την εσωτερική λειτουργικότητα του φορέα	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστά επί τοις % των 228 Οργανώσεων
Γραμματεία	150	65,7
Διοικητικές υπηρεσίες	58	25,4
Τηλεφωνική υπηρεσία	48	21,0
Αρχεία ενημερωτικού υλικού	101	44,3
Εκπαίδευση εθελοντών	69	30,2
Συντονιστικά όργανα	62	27,2
Υπεύθυνοι τύπου και δημοσίων σχέσεων	89	39,0
Αρχεία-μητρώα προσωπικού και εθελοντών	84	36,8
Διεύθυνση	31	13,6
Συντήρηση κύριου κτιρίου-τεχνικές υπηρεσίες	18	7,9
Υπηρεσία για οικονομικά θέματα	36	15,8
Υπηρεσία πληροφόρησης – εκδόσεων	33	14,5
Άλλο	12	5,2
Απαντήσεις	791	

Πηγή: Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997 7

5. Υποστηρικτικές δραστηριότητες – Συνεργασίες

5.1. Σχέση με άλλους φορείς – Συνεργασίες

Οι σχέσεις με άλλες οργανώσεις – δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα είναι ένα σημαντικό στοιχείο προαγωγής της εθελοντικής εργασίας με πολλαπλασιαστικά οφέλη και για την κοινωνία. Οι συνεργασίες σε συγκεκριμένα προγράμματα ή στην λειτουργία υπηρεσιών με το κράτος, φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελούν ένδειξη της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ τους. Από την άλλη πλευρά, οι συνεργασίες με άλλους ΜΚΥΟ και εθελοντικούς φορείς, συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλους συγκάτοικους της κοινωνίας των πολιτών είναι εξίσου σημαντικές, αν και δεν έχουν αναπτυχθεί στο βαθμό που να συνθέτουν έναν συγκροτημένο «τρίτο τομέα». Σύμφωνα με τα στοιχεία του προγράμματος, άλλες εθελοντικές οργανώσεις, η εκκλησία και οι εταιρείες μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι οι συχνότεροι εταίροι και έπονται το κράτος και η τοπική αυτοδιοίκηση. Η συνεργασία εθελοντικών φορέων και ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι ακόμα στα σπάργανα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Κοινές δραστηριότητες	Συχνότητα	Ποσοστά επί τοις % των 228 Οργανώσεων
Άλλους εθελοντικούς φορείς	158	69,3
Συνεταιρισμούς - Κοινοπραξίες	18	7,9
Ομάδες αυτοβοήθειας	19	4,4
Κοινωνικούς πολιτιστικούς φορείς -ομάδες, εταιρείες, κινήματα	118	51,7
Εκκλησιαστικούς φορείς	50	21,9
Πολιτικά κόμματα και συνδικαλιστικούς φορείς	21	9,2
Επιχειρήσεις	33	14,5
Σχολεία	105	46,0
Κοινωνικές υπηρεσίες δήμων, νομαρχιών	99	43,4
Υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας	79	34,6
Άλλους	5	2,2
Απαντήσεις	705	

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Φορείς	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό επί τοις % των 228 οργανώσεων
Ένα δήμο	48	21,0
Περισσότερους Δήμους	124	54,3
Κέντρο υγείας	15	6,5
Περισσότερα από ένα Κέντρο Υγείας	24	10,5
Νομαρχία	87	38,1
Περισσότερες από μία Νομαρχίες	49	21,5
Περιφέρεια	24	10,5
Περισσότερες από μία Περιφέρειες	29	12,7
Νομαρχιακό φορέα εκπαίδευσης	18	7,9
Υπουργείο	67	29,4
Περισσότερα από ένα Υπουργεία	85	37,3
Άλλους δημόσιους φορείς	72	31,5
Αθλητικούς φορείς	15	6,5
Σύνολο Απαντήσεων	657	

Πηγή: *Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Volmed-Hellas, Στασινοπούλου Ολγα, Αθήνα, 1997*

5.2. Υποστηρικτικές δραστηριότητες

Οι οργανώσεις χρησιμοποιούν διάφορες δραστηριότητες για να προβάλλουν το έργο τους, να προσελκύσουν εθελοντές και να εξασφαλίσουν πόρους. Οι δημόσιες σχέσεις απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις και δεξιότητες, που σε ελάχιστες περιπτώσεις διαθέτουν ελληνικοί φορείς. Ο ημερήσιος τύπος, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση χρησιμοποιούνται γι' αυτό το σκοπό. Πιο αποτελεσματικές όμως θεωρούνται εκδηλώσεις που δίνουν τη δυνατότητα συζήτησης και προσωπικής επαφής, όπου μπορεί

καλύτερα να παρουσιαστεί το έργο τους, να καταπολεμηθούν αρνητικά στερεότυπα και να σμιλευτούν συνεργασίες. Η έλλειψη σωστής ενημέρωσης για τον εθελοντισμό στο μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων, ιδιαίτερα των νέων, και η έλλειψη στελεχών σε κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς, με γνώση του τρίτου τομέα δυσχεραίνουν πολύ το έργο των οργανώσεων.

Επίσης, πολύ λίγες είναι οι οργανώσεις που αναπτύσσουν παραγωγική δραστηριότητα για την οικονομική υποστήριξη των δράσεων τους, γιατί αυτό συναντά εμπόδια που θέτουν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, αλλά και εδραιωμένες αντιλήψεις για το τι επιτρέπεται να κάνει μια εθελοντική οργάνωση. Εκδηλώσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα με στόχο την χρηματοδότηση του έργου συγκεκριμένων φορέων σίγουρα έχουν αξία, δεν μπορούν όμως να καλύψουν το κενό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

VOLMED – ΕΛΛΑΣ. Η αρχή μιας διεργασίας

Η εθελοντική δραστηριότητα έχει μακρά ιστορία στην Ελλάδα. Προπορεύεται του κράτους και της αγοράς στους τομείς της Υγείας, της Πρόνοιας, του Πολιτισμού και της Προστασίας του Περιβάλλοντος. Η επιστημονική διερεύνηση του εθελοντικού χώρου πρόσφατα αναπτύσσεται, με καταλύτη την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναπόφευκτα, αυτές οι εξελίξεις εγείρουν σημαντικά εννοιολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Έτσι, μέσα από τις διαδικασίες καταγραφής και καθορισμού σειράς κριτηρίων που αποτελούσε αναγκαία εργαλεία για την άσκηση πολιτικής, γίνεται αισθητό το κενό θεωρητικής ανάλυσης και επεξεργασίας κατάλληλων ερευνητικών εργαλείων.

Το VOLMED είναι ένα μικρό πρόγραμμα, περισσότερο περιγραφικού παρά αναλυτικού χαρακτήρα, το οποίο μας έδωσε τη δυνατότητα να ξεκινήσουμε μία από καιρό αναγκαία, επιστημονικά τεκμηριωμένη καταγραφή εθελοντικών οργανώσεων οι οποίες προσφέρουν υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο. Η καταγραφή συνεχίζεται και μετά τη λήξη του συγκεκριμένου προγράμματος, καθώς συνεχίζουν να έρχονται συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από εθελοντικές οργανώσεις. Ελπίζουμε ότι και οι συζητήσεις που άρχισαν μεταξύ οργανώσεων θα συνεχιστούν. Αυτές οι δραστηριότητες, μαζί με την θεωρητική ανάλυση, η οποία εμπλουτίζεται, είναι οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του προγράμματος, που υλοποιήθηκε σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα χάρη στη συμμετοχή των ίδιων των οργανώσεων, την προσπάθεια των δύο επιτροπών και κυρίως τη σκληρή δουλειά της ομάδας εργασίας, την αφοσίωση του γραμματέα και των φοιτητών και τη συμβολή πολλών ανθρώπων σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Το VOLMED λοιπόν, από τη σύλληψη του ήταν μια συλλογική διεργασία, στηριγμένη στη προσωπική δέσμευση – δηλαδή μια διεργασία με κύρια στοιχεία εθελοντισμού.

Έτσι, ο τρόπος που λειτούργησε η έρευνα-δράση εσωτερικά, ανέπτυξε χαρακτηριστικά συγγενή προς το αντικείμενο της³⁴.

³⁴ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 51

Το ευρύτερο πλαίσιο

Οι εθελοντικές οργανώσεις προσφοράς υπηρεσιών αποτελούν μία μόνο πτυχή της εθελοντικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Ένα μεγάλο –ίσως κατά πολύ μεγαλύτερο – μέρος της συνολικής εικόνας βρίσκεται στην εμφύχωση και οργάνωση των εθελοντών από την Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία, (ιδίως στα πλαίσια της ενορίας), από μεγάλους ΜΚΥΟ, από Τοπικές αυτοδιοικήσεις, φορείς κρατικούς και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το VOLMED-HELLAS, αναφέρεται επομένως σε μια μορφή οργανωμένου εθελοντισμού, η οποία όμως έχει παίξει μεγάλο ρόλο στην προώθηση των αρχών του, και είναι άρρηκτα δεμένη με την οικονομική, πολιτική και πολιτισμική εξέλιξη της χώρας μας. Ποια είναι τα πιο σημαντικά και δόκιμα στοιχεία των όψεων αυτής της εξέλιξης για την επιστημονική διερεύνηση του εθελοντικού χώρου; Η απάντηση αποτελεί η ίδια αντικείμενο μελέτης που υπερβαίνει τα όρια και τους στόχους του παρόντος προγράμματος. Η σύγχρονη Ελλάδα είναι μια χώρα περίπου δέκα εκατομμυρίων ανθρώπων, που ζουν κυρίως σε αστικό περιβάλλον, με μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στο αστικό κέντρο της Αθήνας και στην Αττική.

Η ερήμωση της υπαίθρου, ιδίως σε ορισμένες περιοχές, είναι πλέον μια πραγματικότητα η οποία φαίνεται μη ανατρέψιμη, ενώ η γήρανση του πληθυσμού δημιουργεί νέες ανάγκες και ανησυχίες. Οι πόλεμοι, η κατοχή από ξένες δυνάμεις, ο εμφύλιος, η μετανάστευση εσωτερική και εξωτερική, η παλιννόστηση, οι διάφορες μορφές φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, διαμορφώνουν το πλαίσιο των αναγκών μέσα στο οποίο αναπτύσσονται και δρουν οι εθελοντικές οργανώσεις. Κύριοι στόχοι τους, η προστασία και διεκδίκηση ανθρώπινων δικαιωμάτων, η ανταπόκριση σε συγκεκριμένες ανάγκες και η προώθηση της αλληλεγγύης και της αγάπης προς τους ανθρώπους και όλη τη φύση. Τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες (διαφόρων ηλικιών), οι μειονότητες, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες και οι παλιννοστούντες, οι άνεργοι είναι μερικοί από τους ανθρώπους που βιώνουν την εθελοντική προσφορά ως αποδέκτες της αλλά και ως φορείς δράσης. Συχνά τα πρώτα βήματα των οργανώσεων γίνονται με τη μορφή της αυτοοργάνωσης για αλληλοβοήθεια, ή για παρέμβαση σε σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Άλλοτε πάλι, κύριο ρόλο παίζει η πρωτοβουλία από φορείς κρατικής και άλλης δημόσιας εξουσίας, ή

και από την εκκλησία. Σήμερα βρισκόμαστε πάλι σε μια ιστορική κομβική στιγμή για τον εθελοντισμό. Η σύγχρονη πραγματικότητα απαιτεί νέες μεθόδους παρέμβασης, νέες μορφές οργάνωσης, μεθόδους διοίκησης και δράσης, στα πλαίσια νέων συνθηκών μετακίνησης πληθυσμών, οικονομικής οργάνωσης, πολιτισμικής έκφρασης, μεταβολών στους κοινωνικούς θεσμούς, ιδίως στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα, Η Ελλάδα από χώρα αποστολής, μετατρέπεται σε χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων. Οι διαδικασίες διεθνοποίησης, αποδόμησης και αναδόμησης της εργασίας και κυριαρχίας νέων τεχνολογιών και μέσων επικοινωνίας επιδρούν στη κοινωνία μας με τρόπους ακόμα πρωτόγνωρους, που δεν έχουμε επαρκώς εντοπίσει, πόσο μάλλον κατανοήσει. Το Ελληνικό προνοιακό μίγμα, το οποίο, μέχρι πρόσφατα χαρακτηριζόταν από αυτήν κυρίαρχη σχέση οικογένειας-κράτους δείχνει σημαντικές μετατοπίσεις προς την κατεύθυνση της αγοράς, με παράλληλη μείωση της ανεπίσημης φροντίδας στα πλαίσια της οικογένειας και της γειτονιάς και συρρίκνωση κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι εθελοντικές οργανώσεις προπορεύτηκαν πάντα ενός οριακού κοινωνικού κράτους, με καινοτόμες πρωτοβουλίες, και σοβαρή παρουσία σε πολλούς τομείς παροχής υπηρεσιών. Η αύξηση ακάλυπτων αναγκών, και η παρούσα όξυνση κοινωνικών προβλημάτων, συνυπάρχουν με την ανάδειξη νέων στάσεων και αντιλήψεων για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, που έρχονται σε αντίθεση με την καλλιέργεια ατομικιστικών επιλογών και σχέσεις πελατειακού χαρακτήρα με το κράτος, αλλά επίσης, με το πλέγμα προσωπικών εξαρτήσεων και ανταποδοτικών σχέσεων ενός υπερπροστατευτικού οικιακού χώρου. Θεωρούμε ότι σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να τοποθετήσουμε και να αξιολογήσουμε τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προώθηση εταιρικών σχέσεων μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων, κράτους και αγοράς, με κύρια αιχμή του δόρατος την πιθανότητα χρηματοδότησης προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, την μεταβίβαση τεχνογνωσίας και, κυρίως, την ενίσχυση της επικοινωνίας και συνεργασίας σε διακρατικό επίπεδο.

Οι οργανώσεις του VOLMED-HELLAS: Μία συνοπτική εικόνα.

Οι 228 οργανώσεις του προγράμματος δεν αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα (όπως ήδη έχουμε επισημάνει). Ωστόσο, η εικόνα που μας δίνουν βοηθά στη διαμόρφωση επιστημονικά ενημερωμένων υποθέσεων και προτάσεων για παραπέρα έρευνα³⁵.

Ειδικότερα:

1. Η αντίθεση αστικού – αγροτικού χώρου και το ζήτημα της υποκατάστασης

Η γεωγραφική κατανομή αντανακλά ως ένα βαθμό τους περιορισμούς του προγράμματος, δεν αποκλίνει όμως πολύ από την κυρίαρχη τάση στη χώρα μας συγκέντρωσης των υπηρεσιών στα αστικά κέντρα. Οι εθελοντικές οργανώσεις δεν φαίνεται να αποτελούν εξαίρεση σ' αυτόν τον κανόνα, γεγονός που μπορεί να οφείλεται τόσο στην ανάγκη τους για υποδομή και ευκαιρίες χρηματοδότησης (που βρίσκουν περισσότερο στις μεγάλες πόλεις), όσο και στην κυριαρχία του αγροτικού χώρου από την οικογένεια, τους συγγενικούς δεσμούς και τα υποστηρικτικά πλέγματα στην κοινότητα.

Βέβαια η ακτίνα δράσης των οργανώσεων μπορεί να είναι πολύ ευρύτερη από την έδρα της. Παρ' όλ' αυτά, σύμφωνα με τα στοιχεία του προγράμματος πολύ λίγες δρουν μόνο σε αγροτικές περιοχές.

Η απουσία ή ανεπάρκεια κρατικής παροχής δεν φαίνεται να συμβαδίζει με την παρουσία και ανάπτυξη της εθελοντικής προσφοράς. Με άλλα λόγια, η σχέση υποκατάστασης μεταξύ των δύο δεν φαίνεται να ισχύει στον αγροτικό χώρο.

Η ελληνική, μάλιστα, εμπειρία, ιδίως στη μεταπολεμική περίοδο, δείχνει ότι η δράση μεγάλων ΜΚΥΟ όπως το ΠΙΚΠΑ και ΕΟΠ στην ύπαιθρο εξαρτάται από την υποστήριξη της κρατικής εξουσίας στην περίοδο της βασιλευόμενης δημοκρατίας. Αντίθετα, στα αστικά κέντρα η εθελοντική πρωτοβουλία αναπτύσσεται, σε μεγάλο βαθμό, σε συνάρτηση με την απουσία του κράτους, με διεκδικητικούς και παροδικούς στόχους. Η άποψη της 'υποκατάστασης' του κράτους από τις εθελοντικές οργανώσεις αποτελεί, λοιπόν, μία υπόθεση εργασίας, η οποία πρέπει να διερευνηθεί από την οπτική

³⁵ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 53

της αντίθεσης αστικού-αγροτικού χώρου, δυναμικά, λαμβάνοντας υπόψη ταξικές και πολιτισμικές διαφοροποιήσεις στην ιστορική τους διάσταση.

2. Αποκέντρωση λειτουργιών και εκπροσώπηση σε συλλογικά όργανα.

Η ανάγκη αποκέντρωσης και η δυνατότητα εκπροσώπησης σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα αποτελούν τα δύο κομβικά σημεία οργάνωσης του εθελοντικού χώρου.

Ως προς το πρώτο, μόνο ένας μικρός αριθμός μεγάλων και εύρωστων οργανώσεων μπορούν να δρουν αποκεντρωμένα (π.χ. ΕΕΣ, ΣΕΠ, ΧΕΝ) παρ' όλο που η ανάγκη για αποκεντρωμένη και εξειδικευμένη παρουσία εκφράζεται από πολλές, μικρότερες οργανώσεις. Η οργάνωση αποκεντρωμένων εθελοντικά προσφερομένων υπηρεσιών, ιδίως σε συνεργασία με άλλους φορείς, αποτελεί πλέον προϋπόθεση ανάπτυξης της «κοινωνικής οικονομίας» και της σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής.

Ως προς το δεύτερο, η εκπροσώπηση των οργανώσεων μέσω ομοσπονδιών και ο συντονισμός της δράσης τους μέσω διάφορων μορφών δικτύωσης θα δώσουν μεγαλύτερη δυνατότητα εκπροσώπησης, αλλά και δύναμη διαπραγμάτευσης, με ευεργετικά αποτελέσματα ιδιαίτερα για τις μικρές και λιγότερο γνωστές οργανώσεις. Επίσης, υποστηρικτικές υπηρεσίες, τις οποίες δεν είναι οικονομικά και διοικητικά εφικτό να εξασφαλίσουν όλες οι οργανώσεις, μπορούν να παρέχονται από τα συλλογικά όργανα. Από την άλλη πλευρά, δεν πρέπει να υποτιμάμε τους κινδύνους ηγεμόνευσης μέσα από μια τέτοια οργάνωση του εθελοντικού χώρου. Γιατί τόσο το ζήτημα της αποκέντρωσης, όσο και της οργάνωσης σε συλλογικά όργανα, αποτελούν τα δυο πρόσωπα του Ιανού της δημοκρατίας.

Μια εμπειριστατωμένη μελέτη των μορφών οργάνωσης και του βαθμού συνοχής, των διοικητικών και διαχειριστικών πρακτικών, καθώς και των τρόπων συνεργασίας και εκπροσώπησης των εθελοντικών οργανώσεων μπορεί να συμβάλλει στην ανίχνευση και κατανόηση διαδικασιών αναδιάρθρωσης του «τρίτου τομέα».

3. Πολυδιάσταση ή πολυδιάστατη; Το φάσμα των υπηρεσιών

Σχετικά με το εύρος και την ποικιλία των προσφερομένων υπηρεσιών και των εξυπηρετούμενων πληθυσμών στόχων έχουμε μια εικόνα πολυτομεακής και πολυδιάστατης δράσης, αλλά, θα μπορούσε επίσης κανείς να ισχυριστεί, πολυδιάσπασης και έλλειψης ορθολογικής οργάνωσης. Μια εγγύτερη ματιά στα καταστατικά και το διαθέσιμο υλικό δείχνει ότι πολλές οργανώσεις ορίζουν ένα ευρύ φάσμα στόχων και αντικειμένου. Ένα σημαντικό ερώτημα που πρέπει να μας απασχολήσει, ιδίως από την σκοπιά της άσκησης πολιτικής, είναι αν ο πολυδιάστατος αυτός χαρακτήρας αποτελεί πολύτιμο στοιχείο αυτονομίας και ευελιξίας το οποίο πρέπει να διαφυλαχθεί, ή ένδειξη πολυδιάσπασης που πρέπει να περιοριστεί. Από μια άλλη οπτική, όμως, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις δυνατότητες πολυδιάστατης δράσης μέσα από τη σύμπραξη πολλών, εξειδικευμένων φορέων, του εθελοντικού και μη-εθελοντικού χώρου. Με αυτόν τον τρόπο οι οργανώσεις δεν θυσιάζουν την ευελιξία τους, ενώ εξασφαλίζουν – αν τηρηθούν οι σωστές προϋποθέσεις – πόρους και τεχνογνωσία μέσα από διαδικασίες που προάγουν την συνεργασία και μειώνουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό σε συνθήκες έλλειψης πόρων.

4. Υλικοτεχνική υποδομή – Διοίκηση

Η πολυδιάστατη αυτή δραστηριότητα υποστηρίζεται από μια ελλιπή υλικοτεχνική υποδομή, με έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών και απουσία σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και διαχείρισης. Αυτό τουλάχιστον ισχύει για τις περισσότερες οργανώσεις του προγράμματος. Είναι πραγματικά θαυμαστό το έργο όταν γνωρίζει κανείς τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι εθελοντές, αλλά αν στόχος είναι η υποστήριξη των οργανώσεων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν ως εταίροι στις σύγχρονες απαιτήσεις, τότε πρέπει τουλάχιστον να ανιχνεύσουμε τις ανάγκες τους και να τους δοθεί η δυνατότητα εξασφάλισης της απαραίτητης υποδομής και υποστήριξης του έργου τους.

5. Σχέσεις με το Κράτος

Οι σχέσεις με το κράτος κατέχουν συνήθως την πρώτη θέση στα ζητήματα που απασχολούν τις εθελοντικές οργανώσεις μαζί με την εξασφάλιση οικονομικών πόρων και εθελοντικών στελεχών. Στην πλειονότητα τους οι φορείς του προγράμματος εξαρτώνται από δωρεές και αυτοχρηματοδότηση για την επιβίωση τους. Το κράτος έχει περιορισμένη παρουσία και μόλις πρόσφατα έχει αναπτυχθεί το ενδιαφέρον του ωθούμενο, πιστεύουμε, σε μεγάλο βαθμό από την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κοινωνική οικονομία. Μέχρι πρόσφατα, το κράτος αντιμετώπιζε τους εθελοντές σαν βαλβίδες ασφαλείας σε ώρες ανάγκης ή απλήρωτο εργατικό δυναμικό, ιδίως σε τομείς όπου η παρουσία του είναι ανεπαρκής ή ανύπαρκτη. Ωστόσο, η έλλειψη εταιρικό σχέσεων με το κράτος δεν είναι χαρακτηριστικό των εθελοντικών οργανώσεων μόνο, αλλά και των άλλων κοινωνικών εταίρων. Η κύρια διαφορά όπως αποδεικνύεται από την πρόσφατη απόπειρα κοινωνικού διαλόγου, είναι ότι οι εθελοντικές οργανώσεις δεν αντιμετωπίζονται ως κοινωνικοί εταίροι από τους άλλους, όχι μόνο το κράτος. Το τι αποτελεί από μόνο του αντικείμενο έρευνας. Πάντως, θεωρούμε ότι η μελέτη της σχέσης κράτους τρίτου τομέα πρέπει να ενταχθεί στα πλαίσια ευρύτερης κατανόησης της εσωτερικής συγκρότησης της κοινωνίας των πολιτών και της διαπλοκής ιδιωτικού-δημόσιου χώρου, καθώς και των κυρίαρχων αντιλήψεων για την εργασία στην ελληνική κοινωνία. Πάντως οποιαδήποτε μελέτη η οποία απομονώνει τη σχέση αυτή από την υπόλοιπη κοινωνία είναι πολύ περιοριστική.

Με την ίδια λογική πρέπει να προσεγγίσουμε τις σχέσεις εθελοντικών οργανώσεων και άλλων φορέων του μη-κυβερνητικού χώρου, ή ευρύτερα της κοινωνίας των πολιτών. Στο πρόγραμμα υπάρχουν ενδείξεις έλλειψης ή περιορισμένης σχέσης με φορείς της αγοράς, εργατικά συνδικάτα και εργοδοτικές οργανώσεις, φθίνουσες σχέσεις με τις οργανώσεις βάσης των πολιτικών κομμάτων σε διαρκή προσπάθεια αποφυγής ηγεμόνευσης από κομματικά συμφέροντα (κυρίως σε τοπικό επίπεδο) και πιο εκτεταμένες με τα κοινωνικά κινήματα, ιδίως το οικολογικό και το αντιρατσιστικό. Ωστόσο υπάρχουν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις συνεργασιών που ίσως αποτελούν ενδείξεις αλλαγής αυτή της κατάστασης.

6. Αντιλήψεις – Στερεότυπα

Το πρόγραμμα VOLMED δεν διερευνά το νόημα της εθελοντικής δράσης, την έκταση διαφόρων μορφών εθελοντισμού, τις κυρίαρχες αντιλήψεις και τα πιθανά στερεότυπα. Όροι γνωστοί, όπως «αλληλεγγύη», φιλανθρωπία, χρησιμοποιούνται με άλλο νόημα από διαφορετικές ομάδες, πληθυσμούς διαφορετικές στιγμές. Η ίδια εικόνα του εθελοντή παρουσιάζεται διαφοροποιημένη, φορτισμένη συχνά αντιπαρατιθέμενους συμβολισμούς. Απλήρωτος εργάτης, ευεργέτης ανώτερης τάξης (συνήθως γυναίκα, φορέας άσκησης κοινωνικού ελέγχου, άνθρωπος που νοιάζεται, αληθινός χριστιανός, συνειδητός, ενεργός πολίτης, είναι μερικές μόνο από αυτές τις απεικονίσεις. Πώς δημιουργούνται και αναπαράγονται; Και με ποιους τρόπους επιδρούν στην ανάπτυξη των οργανώσεων, στην προσέλκυση εθελοντών και στην εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων, στην αποδοχή της προσφοράς τους. Ποια είναι η έκταση της προβολής του έργου τους από τα ΜΜΕ και σε ποια σχέση με αυτή τη σημαντική σήμερα κοινωνική δύναμη.

Το VOLMED δεν είχε σαν στόχο να θέσει και να απαντήσει τέτοια ερωτήματα. Ακόμα και η περιγραφή ορισμένων χαρακτηριστικών των οργανώσεων αντιμετωπίζει δυσκολίες. Ίσως ένα σημαντικό στοιχείο είναι η έλλειψη στοιχείων-κυρίως λόγω έλλειψης οργανωμένης μεθόδου καταγραφής. Έτσι δεν μπορούμε να στηρίξουμε απόλυτα μερικές ερωτήσεις³⁶.

7. Η αναγκαιότητα της έρευνας

Ο κατάλογος των ερωτημάτων και των πιθανών υποθέσεων εργασίας μπορεί να είναι πολύ μακρύς και η ανάγκη για έρευνα περισσότερο παρά ποτέ αντιληπτή. Από ποιους όμως και πως θα υλοποιηθεί; Και σε τι σχέση με τις ίδιες τις εθελοντικές οργανώσεις; Άποψη μας και εμπειρία μας είναι ότι η έρευνα σε αυτόν τον τομέα έχει πολλές και σημαντικές ιδιαιτερότητες οι οποίες απαιτούν την εδραίωση σχέσεων αλληλοαναγνώρισης και αποδοχής από τις ίδιες τις οργανώσεις, καθώς και κατανόηση «εκ των έσω» της δυναμικής του εθελοντικού χώρου. Για μια βαθύτερη ανάλυση απαιτείται συνδυασμός μεθοδολογικών εργαλείων και η δημιουργία νέων κατάλληλων

³⁶ Ολ. Στασινοπούλου <<ερευνητικό πρόγραμμα Volmed Hellas>>, Αθήνα 1997, σελ. 73

τρόπων προσέγγισης. Παράλληλα, είναι σημαντικό να προσχωρήσει η θεωρητική εμβάθυνση και να διερευνηθεί το επιστημονικό ενδιαφέρον πέρα από μια εμπειριστική προσέγγιση περιγραφικού χαρακτήρα.

Οι παρούσες συνθήκες παγκοσμιοποίησης και βαθύτερων αλλαγών καθιστούν την πολύπλευρη συγκριτική μελέτη του εθελοντικού χώρου ακόμα πιο επιτακτική.

Το VOLMED ολοκληρώνεται, αλλά το VOLMED-HELLAS μπορεί να συνεχιστεί. Ευχόμαστε να υπάρξει μια νέα φάση του προγράμματος, με στόχο την ανάπτυξη της συγκριτικής διερεύνησης του εθελοντικού χώρου και την αναγνώριση του ως επιστημονικού αντικειμένου στην χώρα μας.

3.4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Ε.Μ.Κ.Ο

Έχοντας μία θεωρητική εικόνα για τις Εθελοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κρίναμε απαραίτητη να πάρουμε συνέντευξη από την εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας των Ε.Μ.Κ.Ο. κα Ρόζυ, προκειμένου να μας πει από τη δικιά της πλευρά πως βλέπει τις Μ.Κ.Ο τόσο σε διεθνές όσο και σε τοπικό επίπεδο.

ΕΡ. 1 : Σε διεθνές επίπεδο πόσες ΕΜΚΟ υπάρχουν;

Κα. Ρόζυ : Σε διεθνές επίπεδο οι εθελοντικές οργανώσεις είναι 4.500.

ΕΡ. 2 : Όλες οι εθελοντικές οργανώσεις ασχολούνται με το ίδιο αντικείμενο;

Κα. Ρόζυ : Όχι. Υπάρχουν εθελοντικές οργανώσεις που ασχολούνται με την παιδική εργασία, άλλες με το περιβάλλον, άλλες με την υγεία κ.α. Παρατηρούνται ότι οι εθελοντικές οργανώσεις της επαρχίας και των νησιών ασχολούνται με πολιτιστικές δραστηριότητες ενώ αντίθετα στις μεγάλες πόλεις όπου οι εθελοντικές οργανώσεις είναι πιο αναπτυγμένες ασχολούνται περισσότερο με κοινωνικές δραστηριότητες.

ΕΡ. 3 : Υπάρχουν εθελοντικές οργανώσεις όπου στην πορεία της λειτουργίας τους δεν κατάφεραν να συνεχίσουν στην ολοκλήρωση του σκοπού τους;

Κα. Ρόζυ : Ναι σε μεγάλο ποσοστό υπάρχουν εθελοντικές οργανώσεις γνωστές «σύλλογος σφραγίδας» όπου δεν λειτουργούν ή υπολειτουργούν διότι ατόνησαν στην πορεία.

ΕΡ. 4 : Πως είναι καταμετρημένο το προσωπικό σε μια εθελοντική οργάνωση;

Κα. Ρόζυ : Σε μια εθελοντική οργάνωση θα πρέπει το 80% να 'ναι εθελοντές και το υπόλοιπο 20% επιστημονικό προσωπικό.

ΕΡ. 5 : Οι εθελοντικές οργανώσεις υποστηρίζονται από το κράτος;

Κα. Ρόζυ : Όχι, δεν υπάρχει μεγάλη βοήθεια από την πλευρά του κράτους αντίθετα οι εθελοντικές οργανώσεις υποστηρίζονται σε μεγάλο βαθμό, από τα

προγράμματα της ΕΟΚ. Τα έξοδα των εθελοντικών οργανώσεων καλύπτονται από την ΕΟΚ, χορηγίες και από τους ίδιους.

- ΕΡ. 6 : Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στον Ευρωπαϊό εθελοντή και τον Έλληνα;
- Κα. Ρόζυ : Ναι, μια ουσιώδης διαφορά είναι ότι ο Ευρωπαίος εθελοντής έχει συνέπεια και υπευθυνότητα, γνωρίζει ποιες είναι οι υποχρεώσεις του και τις αναλαμβάνει. Αντίθετα με τον Έλληνα εθελοντή όπου γίνεται εθελοντής για λίγο χρόνο δηλαδή ευκαιριακά. Βέβαια θα πρέπει να τονίσω ότι δεν φταίει μόνο ο εθελοντής αλλά και η διοίκηση της εθελοντικής οργάνωσης. Η διοίκηση θα πρέπει να προσέξει, θα πρέπει να δώσει κίνητρα στους εθελοντές που έρχονται και όχι μόνο να είναι γραμμένοι στα χαρτιά και να τους καλεί όπου υπάρχει ανάγκη.
- ΕΡ. 7 : Υπάρχει ενδιαφέρον από την πλευρά των νέων στις εθελοντικές δραστηριότητες των οργανώσεων;
- Κα. Ρόζυ : Ναι, πάρα πολύ. Υπάρχει μια στροφή των νέων στον εθελοντισμό και αυτό γιατί πλέον οι οργανώσεις ασχολούνται με πολλά αντικείμενα, έτσι δεν έχουμε, μόνο μεγάλους αλλά και μικρούς εθελοντές .
- ΕΡ. 8 : Από πού προέρχονται οι οικονομικοί πόροι μιας εθελοντικής οργάνωσης;
- Κα. Ρόζυ : Μια εθελοντική οργάνωση θα πρέπει να είναι οικονομικά ανεξάρτητη από το κράτος . Αυτό σημαίνει ότι κάτω από το 50% των πόρων θα προέρχονται από το κράτος και το υπόλοιπο από χορηγήσεις, και από τις εισφορές των ίδιων των μελών.
- ΕΡ. 9 : Τι είναι η ομοσπονδία εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων;
- Κα. Ρόζυ : Η ομοσπονδία είναι 2ο βαθμίο θεσμικό όργανο. Αυτό σημαίνει ότι παρεμβαίνει οποιαδήποτε στιγμή σε νόμους –διατάξεις που αφορούν κοινωνικά θέματα προς όφελος των οργανώσεων. Η ομοσπονδία αποτελείται από τα προεδρία των εθελοντικών οργανώσεων. Επίσης δεν είναι συνδικαλιστικό όργανο.

ΕΡ. 10 : Ποιες είναι οι προϋποθέσεις μιας εθελοντικής οργάνωσης να μπει στην ομοσπονδία;

Κα. Ρόζυ : α) Καταστατικό
β) Να λειτουργεί 2 χρόνια
γ) Σύμφωνη απόφαση Δ.Σ. του συλλόγου.

ΕΡ. 11 : Η εθελοντική οργάνωση είναι και ομάδα πίεσης;

Κα. Ρόζυ : Φυσικά, λειτουργεί και σαν ομάδα πίεσης προς το κράτος για να αλλάξει κάτι προς το καλύτερο.

Έχοντας ολοκληρώσει τη συνέντευξη με την κα. Ρόζυ μπορούμε να πούμε ότι οι Ε.Μ.Κ.Ο. είναι περίπου 4.500 χιλιάδες σε διεθνείς επίπεδο οι οποίες από αυτές μερικές λειτούργησαν στην αρχή και μετά σταμάτησαν διότι ατόνησαν στην προσπάθεια τους να πραγματοποιήσουν τους σκοπούς τους .Αυτοί οι οργανισμοί είναι γνωστοί ως «οργανισμοί σφραγίδα» .Επίσης δεν συνεργάζονται με το κράτος ούτε ενισχύονται προκειμένου οι αγώνες τους να ολοκληρωθούν. Τα έσοδα προέρχονται από δικές τους δραστηριότητες , από ιδιώτες και από τα προγράμματα της ΕΟΚ. Ακόμη μια σωστή και υγιής Μη Κυβερνητική Οργάνωση θα πρέπει το 80% να είναι εθελοντικό προσωπικό και το 20% να αποτελείται από έμμισθο προσωπικό για να λέγεται εθελοντική οργάνωση

Ενδιαφέρον είναι τέλος η διαφορά που επικρατεί ανάμεσα στον Έλληνα εθελοντή και τον Ευρωπαίο , όπου χαρακτηρίζεται από την υπευθυνότητα του και τη συνείδηση απέναντι στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ενώ ο Έλληνας εθελοντής δυστυχώς χαρακτηρίζεται στη μη υπευθυνότητα του απέναντι στις υποχρεώσεις του και στο ότι είναι εθελοντής για λίγο μόνο χρονικό διάστημα. Βέβαια , σε αυτό φταίει και η ίδια η εθελοντική οργάνωση διότι δεν δίνει κίνητρα στον εθελοντή για συνεχή παρακολούθηση –δραστηριοποίηση του μέσα στον σύλλογο παρά μόνο τον ειδοποιούν όταν υπάρχει ανάγκη.

Β' ΜΕΡΟΣ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΓΕΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ-ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

4.1. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός – γενική φυσιογνωμία

Η ιστορική ανάλυση των φιλοσοφικών βάσεων του κοινωνικού ανθρωπισμού είναι έξω από τα όρια της σημερινής διάλεξης. Θα ήταν όμως μεγάλη παράλειψη να μην αναφερθεί, ότι οι βάσεις αυτές, όπως διαπιστώνουν οι καθηγητές Glenn Morrow και Γ.Μιχαηλίδης – Νουάρος, βρίσκονται στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία και νομικοπολιτική ζωή. Στον αρχαίο ελληνικό χώρο ο άνθρωπος λατρεύτηκε σχεδόν ως θεός και καλλιεργήθηκε μια πίστη στις ικανότητες του και στην δημιουργική του δύναμη. Ο θαυμασμός προς τον ικανό συνδυάστηκε με την εξασφάλιση και την κατοχύρωση του λιγότερου δυνατού. Στο γενικότερο πνεύμα του «παν μέτρων άνθρωπος» ευδοκίμησε η πνοή μιας ανθρωπιστικής άμιλλας, που εξασφάλιζε την ανάπτυξη του ανθρώπινου παράγοντα, την πρόοδο και τη δημιουργία, όχι όμως σε βάρος της ανθρώπινης αξίας των άλλων πολιτών.

Ανάμεσα στο σύγχρονο κοινωνικό ανθρωπισμό και εκείνο της αρχαίας Ελλάδας δεν υπάρχουν βέβαια μόνο ομοιότητες αλλά και πολλές διαφορές, που επιβάλλει η ιστορική τους απόσταση. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός είναι θεωρία ελληνική. Είναι ξένος προς τον μωσαϊκό νόμο, «οφθαλμός αντί οφθαλμού», ενώ παράλληλα τοποθετεί το «αγαπάτε αλλήλους», πάνω σε ρεαλιστικές βάσεις. Η αλληλεγγύη της ανατολής και ο ανταγωνισμός της δύσης βρήκαν στον ελληνικό χώρο τον επιτυχέστερο συνδυασμό τους.

Στη νεώτερη εποχή οι ρίζες του κοινωνικού ανθρωπισμού βρίσκονται στη θεωρία του φυσικού δικαίου και συγκεκριμενοποιούνται στην αντίδραση που δημιουργήθηκε ενάντια στον απεριόριστο ατομικισμό με την αντικειμενική σχολή του δικαίου.

Αφενός η ιστορική διάψευση του άκρατου υποκειμενισμού, αφετέρου η ιστορική εμπειρία από την εφαρμογή του ολοκληρωτισμού που εξαφανίζει την ατομικότητα του ανθρώπου και υποτάσσει χωρίς όρια το άτομο στο σύνολο, οδήγησαν προς την κατεύθυνση μιας «τρίτης θεωρίας». Κυρίως η μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο

ιστορική εμπειρία απέδειξε ότι η ολοκληρωτική αρχή δεν λύνει το πρόβλημα της προστασίας του ανθρώπου. Προβλήματα τα οποία παλιότερα θεωρείτο ότι θα μπορούσαν να λυθούν με την εφαρμογή του ετατισμού παρέμειναν άλυτα ή και οξύνθηκαν. Δημιουργήθηκε έτσι η θεωρία του κοινωνικού ανθρωπισμού, νομική θεωρία που αναπτύχθηκε στις συμπληγάδες του ατομικισμού και του ετατισμού, για να προσφέρει τη «λύση», η οποία, όπως γράφει ο καθηγητής Μιχαηλίδης-Νουάρος : «είναι συμφωνότερα προς τας κρατούσας ηθικάς πεποιθήσεις και παραδόσεις, καθώς και προς τα κοινωνικάς ανάγκας της εποχής μας».

Ο όρος κοινωνικός ανθρωπισμός χαρακτηρίζει την φιλοσοφικονομική τάση, τη νομική ιδεολογία, που απομακρύνεται τόσο από την ατομικιστική, όσο και από την ετατιστική ολοκληρωτική αρχή. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός βασίζεται στην αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας. Στο φιλοσοφικονομικό αυτό πλαίσιο, ανήκει η συνταγματική θεωρία που ανέπτυξε το γερμανικό ομοσπονδιακό συνταγματικό δικαστήριο. Στο ιδεολογικό πλαίσιο του κοινωνικού ανθρωπισμού ανήκει η θεωρία της «τριτενέργειας» του H.C.Nipperdey, την οποία ακολουθεί το γερμανικό ομοσπονδιακό συνταγματικό δικαστήριο⁴⁵.

Ο κοινωνικός ανθρωπισμός με την έννοια που προσδιορίστηκε παραπάνω αποτελεί ένα γενικότερο φιλοσοφικονομικό ρεύμα, που άρχισε να σχηματίζεται κυρίως μετά το β' παγκόσμιο πόλεμο με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα την πίστη στην αξία του ανθρώπου. Στο πλαίσιο αυτό ανήκει η διεθνής μεταπολεμική τάση για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

4.2. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός στο νέο σύνταγμα

Ως σύστημα δικαίου ο κοινωνικός ανθρωπισμός αναγνωρίζεται από το νέο ελληνικό Σύνταγμα του 1975, του οποίου η όλη ρύθμιση βασίζεται στο απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας και στα συνταγματικά πρότυπα του κοινωνικού ανθρωπισμού. Είναι πράγματι κεφαλαιώδους θεωρητικής και πρακτικής σημασίας, το γεγονός ότι με την συνταγματοπολιτική μεταβολή του 1975, δεν επανασυνταγματοποιήθηκε ο ατομικισμός, αλλά καθιερώθηκε μια ποιοτικά νέα έννομη τάξη.

⁴⁵ ΑΝ.Γ. Δημητρόπουλος, "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ", ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 1998, σελ. 112

4.3. Η ανθρώπινη αξία

4.3.1. Η ανθρώπινη αξία ως την ανώτατη δικαιοπολιτική αρχή

Η ανθρώπινη αξία ως το ύψιστο αγαθό και κατευθυντήρια αρχή του κοινωνικού ανθρωπισμού

Την βάση της φιλοσοφικής θεωρίας του κοινωνικού ανθρωπισμού αποτελεί η ανθρώπινη αξία, η οποία και κατέχει την πρώτη θέση στο όλο αξιολογικό του σύστημα. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός ξεκινά από μια ακλόνητη πίστη προς το τελειότερο δημιούργημα, τον άνθρωπο. Στο σύστημα του κοινωνικού ανθρωπισμού αυτοσκοπός είναι μόνον ο άνθρωπος. Το αξίωμα “Der Mensch muss immer zweck an sich selbst bleiben” είναι το αξίωμα με καθολική δύναμη και γενική εφαρμογή. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός αποσκοπεί στην εξασφάλιση του ανθρώπου, που όπως επισημαίνουν καθηγητές E.R. Huber και U. Scheuner αποτελεί καθολικό αίτημα της σύγχρονης εποχής. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός αποσκοπεί στην προστασία της ανθρώπινης αξίας, στην προστασία του ανθρώπου από τον συνάνθρωπο είτε ως φορέας δημόσιας είτε ως φορέας ιδιωτικής εξουσίας. Παράλληλα αποσκοπεί ο κοινωνικός ανθρωπισμός στην κάθε είδους προαγωγή και στην εξέλιξη του ανθρώπου, που είναι δυνατή μόνο με την πλήρη απελευθέρωση της δημιουργικής δύναμης του ανθρώπινου παράγοντα, δύναμης έμφυτης στην ανθρώπινη φύση.

Η κάθε είδους και μορφής εξέλιξη του ανθρώπου προϋποθέτει την εξασφάλιση όλων των υλικών μέσων, που είναι απαραίτητα για την πνευματική του ανάπτυξη. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός δεν είναι θεωρία ιδεαλιστική. Γνωρίζει πολύ καλά, όπως όλοι γνωρίζουμε σήμερα, ότι η πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου δεν είναι δυνατή, χωρίς την εξασφάλιση των υλικών μέσων. Και αυτή κυρίως την έννοια έχουν τα λεγόμενα «κοινωνικά δικαιώματα», που κατευθύνονται στη εξασφάλιση υλικών παροχών, απαραίτητων για την πνευματική ανάπτυξη. Ο κοινωνικός ανθρωπισμός δεν αποβλέπει μόνο στην ηθική ανύψωση του ανθρώπου, γενικότερα στην πνευματική του βελτίωση.

Παράλληλα πιστεύει ότι η ανύψωση αυτή δεν είναι δυνατή χωρίς την εξασφάλιση των υλικών προϋποθέσεων⁴⁶.

4.3.2. Η ανθρώπινη αξία, ως σκοπός και καταστατική αρχή του δικαίου

Στον νομικό χώρο η ανθρώπινη αξία αποτελεί την βάση, την αρχή και το τέλος της έννομης τάξης. Η ανθρώπινη αξία αποτελεί τον σκοπό κάθε νομικού κανόνα. Το δίκαιο, ως σύνολο κανόνων δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την πραγματοποίηση του σκοπού, μέσο για την ολοκλήρωση της ανθρώπινης αξίας.

Η ανθρώπινη αξία αποτελεί την βάση της έννομης τάξης, την καταστατική αρχή του δικαίου οικοδομήματος. Από την αρχή αυτή αναπτύσσονται όλοι οι κανόνες δικαίου. Νομική διάταξη που βρίσκεται σε αντίθεση προς την αρχή της ανθρώπινης αξίας, δεν έχει θέση στο δικαίκο σύστημα του κοινωνικού ανθρωπισμού.

Έτσι η ανθρώπινη αξία ως καταστατική αρχή (konstitutives Prinzip) της έννομης τάξης, προσδιορίζει την ιδέα του δικαίου, την ιδέα της δικαιοσύνης. «Δίκαιο», με την ουσιαστική έννοια του όρου, είναι ό,τι δεν προσβάλλει, όπως επίσης και ό,τι προάγει την ανθρώπινη αξία. Αντίθετα, ό,τι προσβάλλει, ό,τι παραβιάζει την ανθρώπινη αξία είναι «άδικο». Το ουσιαστικό περιεχόμενο του δικαίου, προσδιορίζεται από το περιεχόμενο της ανθρώπινης αξίας.

4.3.3. Η ανθρώπινη αξία καταστατική αρχή της νέας ελληνικής συνταγματικής τάξης

Ίσως τα λόγια αυτά πριν λίγα χρόνια να αντηχούσαν ως απόηχος του κόσμου της ηθικής, που, όπως υποστηρίζουν μερικοί, δεν έχει σχέση με την σκληρή καθημερινή πραγματικότητα. Ίσως ο κοινωνικός ανθρωπισμός, να είχε πριν λίγα χρόνια την μορφή ενός νομικού ρομαντισμού ξένου προς την νομική πραγματικότητα. Δεν αποκλείεται και σήμερα ακόμη μερικοί νομικοί να πρόβαλαν τέτοιου είδους επιχειρήματα. Τέτοιες όμως αντεγκλήσεις δεν επιτρέπει η διάταξη του άρθρου 2 παρ.1 του ελληνικού Συντάγματος.

⁴⁶ ΑΝ.Γ. Δημητρόπουλος, "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ", ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 1998, σελ. 120

Ήδη στο πρώτο κεφάλαιο του Συντάγματος που καθορίζει την μορφή του πολιτεύματος, ο συντακτικός νομοθέτης περιέλαβε διάταξη κατά την οποία: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωσιν της πολιτείας» (άρθρο 2 παρ.1). Έτσι η ανθρώπινη αξία ανάχθηκε σε συνταγματοπολιτικό θεμέλιο, σε βασικό αξίωμα της συνολικής έννομης τάξης.

Ο κοινωνικός ανθρωπισμός δεν αποτελεί πλέον μια ρομαντική επιθυμία μιας ηθικολογικής τάσεως στην νομική επιστήμη. Αντίθετα αποτελεί, όσον αφορά τον ελληνικό νομικό χώρο, νομική πραγματικότητα. Η ανάπτυξη των λόγων που ώθησαν τον συγκεκριμένο συντακτικό νομοθέτη στην καθιέρωση της θεμελιώδους αρχής του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας περιλαμβάνεται στο νέο ελληνικό Σύνταγμα.

4.3.4. Το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας

Στην έννομη τάξη του κοινωνικού ανθρωπισμού, η ανθρώπινη αξία ως ανώτατη αξία, ως ανώτατη δικαιοπολιτική αρχή είναι απαραβίαστη. Το απαραβίαστο αυτό αποτελεί καταστατική αρχή του σύγχρονου δικαικού οικοδομήματος και την βασική ειδοποιό διαφορά που το διακρίνει από την ατομικιστική συνταγματική τάξη. Η αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας προκύπτει σαφώς από την διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του συντάγματος, όπως επίσης και από άλλες συνταγματικές διατάξεις, όπως εκείνες των άρθρων 4 παρ.1 και 2, 5 παρ.1 και 2,7 παρ.2, 25 παρ. 1-4, 106 παρ.2, καθώς και από τις περισσότερες διατάξεις που αναφέρονται στα θεμελιώδη δικαιώματα. Στην αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας μετουσιώνονται οι παλαιότερες διατάξεις και οι πρόσφατες τραγικές εμπειρίες της ανθρωπότητας.

Η ανθρώπινη αξία είναι έννοια διαλεκτική, εμφανιζόμενη άλλοτε με την αντικειμενική, άλλοτε με την υποκειμενική της μορφή στον συγκεκριμένο ερευνητή, ανάλογα με το πρίσμα, κάτω από το οποίο την εξετάζει. Εμφανίζεται φαινομενικά, άλλοτε ως έννοια γένους, άλλοτε ως έννοια είδους, ενώ στην πραγματικότητα και τα δυο αυτά στοιχεία, γενικό και ειδικό περιέχονται στην ανθρώπινη αξία που αποτελεί την διαλεκτική τους συνένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

5.1. Κοινωνικός ανθρωπισμός και κοινωνικό κράτος

Σε συγκεκριμένης μορφή έννομης τάξης αντιστοιχεί συγκεκριμένη μορφή κρατικής εξουσίας. Στο πλαίσιο του ατομικιστικού δικαίου αναπτύχθηκε η μορφή του φιλελεύθερου κράτους. Στο δικαιοϊκό πλαίσιο του κοινωνικού ανθρωπισμού αντιστοιχεί το συνταγματικό πρότυπο του κοινωνικού – ανθρωπιστικού κράτους (sozial –staat). Κοινωνικό – ανθρωπιστικό κράτος είναι το κράτος εκείνο που συνταγματικά υποχρεούται, όχι μόνο να σέβεται, αλλά και να προστατεύει την ανθρώπινη αξία. Είναι το κράτος που έχει ως κατευθυντήριο σκοπό της δράσης του την εξασφάλιση και την ανάπτυξη της ανθρώπινης αξίας. Η ανθρώπινη αξία αποτελεί το σκοπό της έννομης τάξης του κοινωνικού ανθρωπισμού. Παράλληλα αποτελεί τον σκοπό και το προστατευτικό αντικείμενο του κοινωνικού κράτους. Το νέο Σύνταγμα, όπως προκύπτει κυρίως από τα άρθρα 2 παρ. 1,25 και 106 παρ.1,2 και 3 δεν καθιερώνει την μορφή του παλαιού φιλελεύθερου κράτους, αλλά του κοινωνικού – ανθρωπιστικού κράτους.

5.2. Η συνταγματική υποχρέωση σεβασμού της ανθρώπινης αξίας

Όσον αφορά την συνταγματική υποχρέωση της κρατικής εξουσίας, πρέπει να σημειωθεί ότι περιεχόταν ήδη, όχι βέβαια χωρίς διαφορές, στο λογικό πυρήνα του κράτους δικαίου της φιλελεύθερης εποχής. Η κεντρική ιδέα του κράτους δικαίου ανάγεται στην από τα ατομικά δικαιώματα προερχόμενη συνταγματική δέσμευση να σέβεται, δηλαδή να μη παραβιάζει τα ίδια ατομικά δικαιώματα. Απ' αυτήν την άποψη η υποχρέωση του κράτους να σέβεται την ανθρώπινη αξία ανήκει στην συνεχιζόμενη συνταγματική παράδοση.

5.3. Η συνταγματική υποχρέωση προστασίας της ανθρώπινης αξίας

Ο συντακτικός νομοθέτης υποχρεώνει την κρατική εξουσία, όχι μόνο να σέβεται, αλλά και να προστατεύει την ανθρώπινη αξία. Όχι μόνο ο σεβασμός, αλλά και η προστασία της είναι πρωταρχική υποχρέωση του κράτους. Η καθιέρωση της συνταγματικής αυτής υποχρέωσης του κράτους στο νέο Σύνταγμα αποτελεί κεφαλαιώδη καινοτομία.

Ταυτόχρονα το Σύνταγμα καθιστά την κρατική εξουσία εγγυήτρια δύναμη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ορίζοντας στο άρθρο 25 παρ. 1, ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, τελούν υπό την εγγύηση του κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ακώλυτη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το βασιζόμενο στην κοινωνική αρχή προστατευτικό σύστημα της σύγχρονης έννομης τάξης έχει πολύ ευρύτερο περιεχόμενο από εκείνο της κλασσικής, το οποίο προέκυψε ως αποτέλεσμα ιστορικοπολιτικής διαδικασίας δύο αιώνων. Στην σύγχρονη εποχή η εξέλιξη οδήγησε στην νέα διαμόρφωση των προστατευτικών αντικειμένων του κράτους τα οποία άλλωστε συγκεκριμενοποιούν την μορφή του και αποτελούν ταυτόχρονα βασικά κριτήρια προσδιορισμού του περιεχομένου και της έκτασης των κανόνων δικαίου και κυρίως των συνταγματικών. Η εξέλιξη οδήγησε επίσης στην διαμόρφωση νέων τρόπων προστασίας, την οποία παρέχει η έννομη τάξη. Η ιδέα της εφαρμογής των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως ιδέα που αποσκοπεί στην προστασία του ανθρώπου, συνδέεται στενά με τους σκοπούς του κοινωνικού κράτους και ανήκει στο περιεχόμενο της περί κοινωνικού κράτους ρήτρας.

Για προστασία του ανθρώπου από τον ιδιώτη άνθρωπο, μόνο στο δικαιοϊκό και πολιτικό πλαίσιο του κοινωνικού κράτους είναι δυνατό να γίνει λόγος. Μόνο το κοινωνικό κράτος είναι εκείνο, που ενδιαφέρεται για τον κοινωνικά αδύνατο, εκείνο δηλαδή που έχει ανάγκη από προστασία.

Όπως γράφει καθηγητής U. Scheuner, ένα μέρος του προβλήματος των σχέσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων και κοινωνικού κράτους, βρίσκει την λύση του στην περιεχόμενη στην ρήτρα του κοινωνικού κράτους ρύθμιση. Όπως αναφέρει ο συγγραφέας, αντίθετα προς ορισμένες τάσεις που υποτιμούν την κανονιστική δύναμη

της ρήτηρας του κοινωνικού κράτους, σήμερα αναγνωρίζεται ότι η ρήτρα αυτή έχει ενεργητικό κανονιστικό περιεχόμενο, το οποίο θέτει όχι μόνο ερμηνευτικό κανόνα, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί την βάση για την δημιουργία αξιώσεων κοινωνικών παροχών και θέτει κατευθυντήριες οδηγίες για τον κοινό νομοθέτη, από τον οποίο εξαρτάται η πραγματοποίηση της αρχής. Η ρήτρα του κοινωνικού κράτους, αντιτίθεται στην ατομικιστική εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων (*individualistische Handhabung der Grundrechte*) και λειτουργεί ως βάση της νομοθετικής δραστηριότητας για την προστασία των κοινωνικά αδυνάτων. Η αρχή της ισότητας συνδέει την κοινωνική ιδέα με την δημοκρατική αρχή.

Αποτελεί σήμερα γενικότερη πεποίθηση ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν θέτουν απλώς όρια της κρατικής δραστηριότητας, αλλά έχουν αναχθεί σε κρατικούς σκοπούς, κατευθυντήριες γραμμές της κρατικής δραστηριότητας. Η «θετικοποίηση» των θεμελιωδών δικαιωμάτων έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των υποχρεώσεων της κρατικής εξουσίας. Γενικά το κράτος υποχρεούται να σέβεται, αλλά και να εξασφαλίζει τη συμμετοχή των ατόμων και την ελεύθερη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υποχρεούται σε πράξη και σε παράλειψη. Η αναγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε κρατικούς σκοπούς, συνεπάγεται την εφαρμογή τους στις διαπροσωπικές σχέσεις. Η αναγωγή αυτή σημαίνει διερεύνηση του δεσμευτικού για το κράτος περιεχομένου των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

5.3.1. Η προστασία της φυσικοπνευματικής υπόστασης

Όσον αφορά την φυσική υπόσταση του ανθρώπου το σύγχρονο κράτος προστατεύει, όπως και το παλαιό, την ζωή, ανεξάρτητα από το είδος της δύναμης που την απειλεί. Παράλληλα το σύγχρονο κράτος προχώρησε στην εξασφάλιση της υγείας με υλικές παροχές, υπηρεσίες κλπ. οδήγησε δηλαδή στην διαμόρφωση ενός συνταγματικού δικαιώματος υγείας. Ενώ στην ατομικιστική έννομη τάξη η εξασφάλιση της υγείας ήταν αποκλειστική ατομική υπόθεση, στη σύγχρονη κοινωνική ανθρωπιστική έννομη τάξη η υγεία ενδιαφέρει το σύνολο. Το κράτος υποχρεούται συνταγματικά να μεριμνά για την υγεία των πολιτών, όχι να απέχει, αλλά να επεμβαίνει για την εξασφάλιση της υγείας.

Στο πλαίσιο αυτό της εξασφάλισης της φυσικοπνευματικής υπόστασης του ανθρώπου ανήκει επίσης η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος της παιδείας, η οποία δεν αποτελεί μόνο ιδιωτική υπόθεση, αλλά βασική αποστολή του κράτους.

5.3.2. Η προστασία της κοινωνικής υπόστασης

Όσον αφορά την κοινωνική υπόσταση του ανθρώπου, στο πλαίσιο της οποίας ιδιαίτερη θέση κατέχει η ελευθερία, το σύγχρονο κράτος υποχρεούται συνταγματικά, όχι μόνο να μη παραβιάζει την ελευθερία, αλλά ταυτόχρονα να επεμβαίνει για την εξασφάλιση της στην κοινωνία. Η ελευθερία, στη σύγχρονη έννομη τάξη, δεν είναι μόνον ελευθερία από το κράτος, αλλά και ελευθερία μέσω του κράτους στην κοινωνία. Είναι ελευθερία και από την ιδιωτική εξουσία.

Ιδιαίτερο περιεχόμενο έχει αποκτήσει η ελευθερία του κοινωνικού και του πολιτικού χώρου, ενώ παράλληλα, η οικονομική ελευθερία έχει υποστεί όχι λίγους περιορισμούς. Η ποιοτική μεταβολή της έννομης τάξης, η οικοδόμηση των κανόνων δικαίου (επομένως και των θεμελιωδών δικαιωμάτων) πάνω στην αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας, έχει ως αποτέλεσμα την προστασία και από την ιδιωτική εξουσία.

Το ατομικιστικό στοιχείο, ο ατομικιστικός χαρακτήρας των ατομικών ελευθεριών, εκδηλώνεται ακριβώς στην έλλειψη της προς άτομα ενέργειάς τους, στην διαμόρφωση του όμως στον κοινωνικό χώρο, οι ατομικές ελευθερίες αποκτούν κοινωνική διάσταση. Χωρίς να παύουν να είναι ατομικές αποβάλλουν το ατομικιστικό τους περιεχόμενο και μετατρέπονται σε «κοινωνικά» δικαιώματα.

5.3.3. Η οικονομική εξασφάλιση του ανθρώπου

Όσον αφορά τέλος την οικονομική εξασφάλιση του ανθρώπου, στη σύγχρονη έννομη τάξη, δεν επιδιώκεται με την προστασία της ιδιοκτησίας και της οικονομικής ελευθερίας, αλλά και κυρίως με την προστασία της εργασίας και την εξασφάλιση με κρατικά οικονομικά μέτρα, εισοδήματος, προερχόμενου κυρίως από την εργασία και ανταποκρινόμενου στις ανάγκες της σύγχρονης ζωής.

Στο πλαίσιο του ατομικιστικού δικαίου – στην εποχή του οποίου η οικονομική αλληλεξάρτηση δεν είχε την πολυπλοκότητα και την ένταση, από τις οποίες σήμερα διακρίνεται – η εξασφάλιση ενός κάποιου εισοδήματος του ατόμου ήταν αποκλειστικά ατομική του υπόθεση που δεν ενδιέφερε το σύνολο. Αντίθετα το σύγχρονο κράτος «αποβλέποντας στην εξασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης και στην προστασία του γενικού συμφέροντος, προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα», απαγορεύει την ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή σε βλάβη της εθνικής οικονομίας και μεριμνά για την δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου πληθυσμού».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ - ΓΕΝΙΚΑ

6.1. Της Κοινωνικής πρόνοιας

Αρχίζοντας τη μελέτη μας όσον αφορά τη διεθνή προστασία του δικαιώματος της κοινωνικής πρόνοιας θα έπρεπε να αναφερθούμε στην έννοια και στο περιεχόμενο του δικαιώματος αυτού. Πρόκειται για ένα δημόσιο υποκειμενικό δικαίωμα όπου αντλείται ο ορισμός του από το Διοικητικό Δίκαιο σύμφωνα με το οποίο : Δημόσιο δικαίωμα είναι το δικαίωμα του ιδιώτη να απαιτήσει από το Κράτος, ιδιαίτερα την διοίκηση, πράξη ή παράλειψη δηλαδή δημόσια αξίωση. Επομένως θα λέγαμε ότι το δημόσιο δικαίωμα για κοινωνική πρόνοια χαρακτηρίζεται από την εξουσία βούλησης του ατόμου να ικανοποιήσει ένα βιοτικό του συμφέρον, απαιτώντας από δημόσιο φορέα κοινωνικής πρόνοιας να προβεί σε ορισμένη δικαστικά ελεγχόμενη πράξη ή παράλειψη.

Σ' αυτό το σημείο κάνουμε μια μικρή ιστορική ανασκόπηση σχετικά με το δικαίωμα της κοινωνικής πρόνοιας όπου ανήκει στην δεύτερη γενιά των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Αποτελεί ένα από τα βασικότερα κοινωνικά δικαιώματα τα οποία μαζί με τα οικονομικά προβλήθηκαν μαζικά και άρχισαν να κατοχυρώνονται στον 20^ο αιώνα, ιδίως μετά το Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο και εμπνεύστηκαν από χριστιανικές και σοσιαλιστικές ιδέες και συνδέθηκαν με τα αιτήματα δυο μεγάλων επαναστάσεων της μεξικάνικης (1913) και εκείνης των μπολσεβίκων (1917). Όλα τα κοινωνικά δικαιώματα ή θετικά δικαιώματα του ατόμου ανήκουν στο status positivus, αποτελούν δηλαδή αξιώσεις παροχής από το κράτος ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών και έρχονται σε αντίθεση με τα δικαιώματα της πρώτης γενιάς δηλαδή τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που ανήκουν στο status negativus. Πρόκειται δηλαδή για αποθετικά αρνητικά ή αμυντικά δικαιώματα, καθώς το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι, ότι απαιτούν από το κράτος στάση αποχής δηλαδή τη μη παρεμπόδιση της ασκήσεώς τους. Τα δικαιώματα αυτά είναι κλασικά και έλκουν την καταγωγή τους από τις διακηρύξεις της Αμερικάνικης και Γαλλικής Επανάστασης, έχουν αμυντικό περιεχόμενο αντιπαραιτιθέμενο στο κράτος και ενσωματώνουν το στοιχείο της νομικής αξίωσης.

Τα κοινωνικά δικαιώματα αντιθέτως δεν ενέχουν νομική αξίωση έναντι του κράτους, γεγονός που οδήγησε στην αντίληψη ότι εφόσον πρόκειται για δικαιώματα προαγωγής και όχι προστασίας δεν ανήκουν στην σφαίρα των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η αντίληψη όμως αυτή γρήγορα απορρίφθηκε και τα δικαιώματα αυτά όχι μόνο έχουν αναγνωρισθεί από τη διεθνή κοινότητα σε οικουμενικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και ο Ο.Η.Ε. προώθησε την ήδη παγιωμένη άποψη, ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αδιαίρετα και επομένως δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων χωρίς την ύπαρξη των κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών και το αντίστροφο.

Ενώ ο γενικός στόχος των κοινωνικών δικαιωμάτων είναι η εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής ποιότητας των φορέων τους, το δικαίωμα για κοινωνική πρόνοια εγγυάται για όλους την διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης και προστασίας από τους κοινωνικούς κινδύνους. Το ελάχιστο τούτο όριο δεν ταυτίζεται με την ικανοποίηση των στοιχειωδών μόνο βιοτικών αναγκών όπως υποστηρίζεται π.χ. από τον Μανιτάκη αλλά όσων επιβάλλει ο σεβασμός της ανθρώπινης αξίας. Η σχετική αξίωση σε ένα «Existenz minimum» θα μπορούσε άλλωστε να στηριχθεί απ' ευθείας στην Αρχή του κοινωνικού κράτους ακόμη και χωρίς καμία άλλη ειδικότερη συνταγματική διάταξη⁴⁷

Επιχειρώντας επιγραμματικά τον ορισμό της κοινωνικής πρόνοιας διαπιστώνουμε ότι πρόκειται για ένα ρυθμιζόμενο από κανόνες δικαίου θεσμό επικουρικής και εξατομικευμένης προστασίας, που παρέχεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς προς άτομα ή ομάδες, με σκοπό την πρόληψη, την μείωση, ή την επανόρθωση των συνεπειών μιας κατάστασης κοινωνικής ή οικονομικής ανάγκης. Η αντιμετώπιση πάντως έκτακτων και διαρκώς εξελισσόμενων αναγκών ήταν λογικό να οδηγήσει σε μια έντονη διάσταση απόψεων, ως προς τον ακριβή προσδιορισμό της κοινωνικής πρόνοιας. Υποστηρίζεται η άποψη ότι η κοινωνική ασφάλιση με την κοινωνική πρόνοια είναι έννοιες επάλληλες ενώ σύμφωνα με την κρατούσα άποψη έχουν τη σχέση υπερκείμενης (κοινωνική ασφάλιση) προς υποκείμενη (κοινωνική πρόνοια) έννοια. Η κοινωνική ασφάλεια που πρωτοεμφανίστηκε το 1935 σε αμερικανικό νόμο, υλοποιείται

⁴⁷ Σ.ΜΕΛΑ, "ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ" σελ. 1

με διάφορες τεχνικές μεταξύ των οποίων οι πιο σημαντικές είναι η κοινωνική πρόνοια και η κοινωνική ασφάλιση.

Η κοινωνική πρόνοια απέβλεπε κάποτε στην εμπέδωση της κοινωνικής φιλανθρωπίας και στην διασφάλιση της δημόσιας τάξης από αντικοινωνικά στοιχεία μέτρα επανορθωτικού και συχνά ιδρυματικού χαρακτήρα, ενώ σήμερα αποσκοπεί στην χορήγηση ελάχιστων μέσων για την αξιοπρεπή συντήρηση κάθε ατόμου και στην κατοχύρωση των ατομικών του συμφερόντων, με έμφαση στην προληπτική αποτροπή των κοινωνικών κινδύνων. Η κοινωνική πρόνοια στην τυπική της μορφή δεν απευθύνεται σε ολόκληρες επαγγελματικές ή κοινωνικές τάξεις αλλά σε μεμονωμένα άτομα και σε περιστατικές ομάδες μέσα στο κοινωνικό σύνολο και θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι προνομιακές παροχές έχουν κανονικά παροδικό χαρακτήρα δηλαδή διαρκούν μέχρι να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις αυτοβοήθειας του ατόμου ή μέχρι να παρέλθει η δεδομένη ανάγκη καθώς στην αντίθετη περίπτωση, θα υπήρχε κίνδυνος να αποτελέσουν αντικίνητρο για την επανένταξη του ατόμου στην παραγωγική διαδικασία.

Επομένως το περιεχόμενο της κοινωνικής πρόνοιας έγκειται στην εξασφάλιση των ελάχιστων μέσων συντήρησης για τους κοινωνικά αδυνάτους και στη λήψη στοιχειωδών μέτρων προστασίας για άτομα που βρίσκονται σε ειδικές ή έκτακτες καταστάσεις ανάγκης. Η αφηρημένη έννοια της «ανάγκης» στις διάφορες μορφές της αποτελεί βασική προϋπόθεση χορήγησης και με τον υπολογισμό των προνοιακών παροχών και ο προσδιορισμός της εντοπίζεται πρωταρχικά στην στέρηση των απαραίτητων μέσων για μια ανεκτή συντήρηση. Πρόκειται για αόριστη έννοια του δικαίου και σε ότι αφορά το δίκαιο κοινωνικής πρόνοιας ως «ανάγκη» με τη ευρεία έννοια του όρου θεωρείται η πραγματική κατάσταση ενός ατόμου, που στερείται κατά τρόπο απόλυτο ή σχετικό τους πόρους για να συντηρηθεί ή τα μέσα για να αντιμετωπίσει ορισμένους κοινωνικούς κινδύνους. Η ανάγκη πρέπει να είναι πραγματική, να διαπιστώνεται δηλαδή με αντικειμενικό τρόπο ανεξάρτητα από τα αίτια που την προκάλεσαν και άμεση, δηλαδή να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της μειονεκτικής κατάστασης που καλύπτουν οι παροχές κοινωνικής πρόνοιας και του κοινωνικού λόγου μιας τέτοιας προστασίας.

Με λίγα λόγια η κοινωνική προστασία προσφέρεται διαζευκτικά σε όποιον γενικά βρίσκεται σε οικονομική αδυναμία ή σε όποιον αποδεικνύεται ότι έχει μειωμένη

εργασιακή ικανότητα (αναπηρία, γήρας κ.α.) ή σε όποιον αντιμετωπίζει δυσμενείς συνέπειες από απρόβλεπτα γεγονότα (ασθένεια, σεισμοί, θεομηνίες κ.α.) αρκεί δηλαδή κάποιος να στερείται τους απαραίτητους πόρους συντήρησης, για να συντρέχει η αξία προνοιακής προστασίας έννοια της ανάγκης. Δεν θα πρέπει τέλος να ξεχνάμε, ότι αποστολή της κοινωνικής πρόνοιας είναι η ένταξη του ατόμου στην οικογενειακή, κοινωνική ή παραγωγική ζωή και θεμελιώδης της σκοπός η εξασφάλιση συνθηκών ζωής σύμφωνα με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

6.2. Των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατά κανόνα τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούνται από τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα τα οποία αποτελούν ιστορικό στοιχείο της μεταξύ επικοινωνίας του ατόμου προς το κράτος. Ωστόσο όμως σήμερα στην πλειονότητα τους, λειτουργούν εξελικτικά, προς όλους, κράτος και ιδιώτες.

Τα ατομικά (ή κατά τη γερμανική επιστήμη και νομολογία υποκειμενικά) δικαιώματα είναι εκείνα που αναγνωρίζονται υπέρ του ατόμου και του επιτρέπουν να απαιτεί πρώτον, την μη υπέρβαση ορισμένων ορίων κατά τη δράση των κρατικών οργάνων (και των ιδιωτικών) απέναντι του και δεύτερον, την ενεργοποίηση των κρατικών και ενδεχομένως διεθνών οργάνων για την προστασία τους. Με τις σύγχρονες εξελίξεις έχουν επίσης κατοχυρωθεί ή οδεύουν προς κατοχύρωση και τα συλλογικά δικαιώματα είναι αυτά που προβάλλονται από ομάδες ατόμων προς άλλες ομάδες ή προς το κράτος ή από κράτη προς άλλα κράτη και διεθνείς οργανισμούς. Τα συλλογικά δικαιώματα, είναι μεν σύμφωνη προς την έννοια άνθρωπος, συναρτώνται όμως προς το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε. Συχνά λοιπόν δεν αφορούν μόνο σε συγκεκριμένα άτομα, αλλά επεκτείνονται στην δράση ευρύτερων ομάδων ανθρώπων, ενώ κορμός των διεθνών προστατευόμενων δικαιωμάτων είναι τα ατομικά δικαιώματα.

Παρατηρούμε ότι κατά την τελευταία τριακονταετία διαπιστώθηκαν τάσεις διεθνούς εδραιώσεως «συλλογικών δικαιωμάτων» ή «δικαιωμάτων των λαών». Εμπειρογνώμονες και κυβερνήσεις, σοσιαλιστικές ή των αναπτυσσόμενων χωρών, υποστήριξαν συστηματικά ότι ως τώρα δεν τονίσθηκε κατάλληλα ο συλλογικός χαρακτήρας μερικών δικαιωμάτων, είτε δεν ανταποκρίνονταν στις σύγχρονες ανάγκες,

είτε αποτελούσε οπισθοδρόμηση ως προς την προστασία και την ανάπτυξη τους. Έγινε μάλιστα μεγάλη προσπάθεια εντοπισμού, πέρα από το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση των λαών, νέων συλλογικών δικαιωμάτων στην ειρήνη, την ανάπτυξη, το φυσικό περιβάλλον. Σήμερα, η αντιπαράθεση του ατομικού προς το συλλογικό δικαίωμα έχει κάπως κοπάσει στους διεθνείς οργανισμούς, λόγω κυρίως των πολιτικών μεταβολών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Αλλά όσο η έξαρση μόνο του ατομικιστικού χαρακτήρα των δικαιωμάτων δεν είναι ρεαλιστική, αλλά τόσο η υπερκαλύψει των πάντων απ' το συλλογικό χαρακτήρα των δικαιωμάτων μπορεί να οδηγήσει στο επικίνδυνο συμπέρασμα ότι, αφού κύριος εκφραστής του συλλογικού συμφέροντος είναι το κράτος, τότε το κράτος είναι ο τελικός αποδέκτης σειράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπάρχουν βέβαια δικαιώματα κατεξοχήν ατομικά και άλλα που παρουσιάζουν συλλογικό ή μεικτό χαρακτήρα. Και όταν ενδεχομένως τα προβάλλει διεθνώς, ενεργεί ως εντελοδόχος των γνήσιων αποδεκτών τους, δηλαδή των ατόμων. Ας σημειωθεί, ότι στο θέμα των δικαιωμάτων των ομάδων αρκετοί απ' τους δυτικούς, τους ανατολικούς, τους αναπτυσσόμενους ή τους λατινοαμερικάνους κάνουν πως λησμονούν τις μειονότητες.

Από την άλλη, στα ξένα κείμενα χρησιμοποιούνται οι όροι Civil Rights (αστικά) και Individual Rights (ατομικά) δικαιώματα. Παλαιότερα κείμενα, όπως η συνθήκη της Λωζάνης του 1923 μετέφεραν τον όρο Civil στην ελληνική με τον όρο αστικά. Για το λόγο αυτό μετακινούμαστε προς τον όρο ατομικά δικαιώματα προς αποφυγή συγχύσεων και διαφοροποιήσεων απέναντι στην τρέχουσα ορολογία και πρακτική. Δεν παραλείπουμε όμως να υπενθυμίζουμε ότι και το Σύνταγμα του 1975, ενώ στο «ειδικό μέρος» διαστέλλει μεταξύ ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων αλλού χρησιμοποιεί αδιακρίτως τον όρο ατομικά δικαιώματα. Στο διεθνές δίκαιο η αναφορά σε ατομικά δικαιώματα, Individual Rights, γίνεται σε μερικές περιπτώσεις για να υποδηλωθεί ο αγώγιμος χαρακτήρας τους, όχι το περιεχόμενο τους⁴⁸.

⁴⁸ Ε.ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, "Ατομικά και Συλλογικά Δικαιώματα", Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αθήνα 1995

6.3. Νομικός ατομικισμός, ατομικά δικαιώματα στον κυβερνόχωρο, ανθρώπινη αξία.

6.3.1. Νομικός ατομικισμός

Πριν 200 περίπου χρόνια η ιστορική σύγκρουση της αστικής τάξης και των ευγενών, που πραγματοποιήθηκε σε διεθνές επίπεδο, είχε ως αποτέλεσμα των υποχώρηση του απολυταρχισμού και την δημιουργία της κλασσικής φιλελεύθερης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Η μετάβαση από το απολυταρχικό κράτος στη φιλελεύθερη δημοκρατία, σήμαινε ταυτόχρονα την μετάβαση σε μια νέα έννομη τάξη. Η νέα μορφή κράτους παρήγαγε νέας μορφής δίκαιο.

Οι φιλοσοφικές βάσεις της εποχής εκείνης ανάγονται στη διδασκαλία του φυσικού δικαίου. Ελευθερία και ισότητα υπήρξαν οι βασικές αρχές από τις οποίες εμπνεύστηκαν οι πριν από τη γαλλική επανάσταση φιλόσοφοι και θεωρητικοί του φυσικού δικαίου. Η θεωρία του φυσικού δικαίου αρνούμενη τις θεοκρατικές αντιλήψεις, αναγνώρισε ως μοναδική πηγή δικαίου τον ορθό λόγο, την ανθρώπινη φύση. Οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι. Τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν προϋποθέτουν την ύπαρξη του κράτους.

Χαρακτηριστική των αντιλήψεων αυτών υπήρξε η εμπνευσμένη από την θεωρία του φυσικού δικαίου γαλλική διακήρυξη του 1789.

Η νομική φιλοσοφία και θεωρία που σχηματίστηκε την εποχή εκείνη, μέσα ασφαλώς στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικοκοινωνικής φιλοσοφίας, ήταν ο νομικός ατομικισμός, του οποίου την κυριότερη έκφραση αποτέλεσαν τα ατομικά δικαιώματα.

Νομικός ατομικισμός και ατομικά δικαιώματα συνδέθηκαν άρρηκτα. Η θεωρία του φυσικού δικαίου, βασιζόμενη σε μια πίστη προς τον άνθρωπο και τις ικανότητες του καλλιέργησε, όχι πάντα χωρίς υπερβολές, ένα ατομικιστικό πνεύμα, όχι ιστορικά αδικαιολόγητο. Γεγονός είναι ότι η επικράτηση της αστικής κοινωνίας (*buergerliche Gesellschaft*) στη μετά τη γαλλική επανάσταση εποχή, συμπίπτει με την απόλυτη έξαρση της ατομικιστικής ιδέας, που προχωρεί πλέον πολύ περισσότερο από την ατομικιστική, αλλά πάντως ανθρωπιστική, αντίστοιχη αντίληψη της διδασκαλίας ορισμένων τουλάχιστον θεωρητικών του φυσικού δικαίου.

Η ατομικιστική αρχή ανάχθηκε σε ανώτατη αρχή, καθοριστική της ιδέας του δικαίου. Ο προσδιορισμός της ιδέας της δικαιοσύνης, πάνω στην οποία θεμελιώνεται κάθε έννομη τάξη, δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί, χωρίς την ταυτόχρονη αναφορά σε συγκεκριμένη εποχή και σε συγκεκριμένη κοινωνία. Την εποχή της επικράτησης του φιλελευθερισμού, η ιδέα της δικαιοσύνης προσδιορίστηκε από γενικότερο φιλοσοφικονομικό κλίμα που κυριαρχούσε, προσδιορίστηκε δηλαδή από την ατομικιστική αρχή. Η δικαιοσύνη της ατομικιστικής κοινωνίας, όπως εύστοχα παρατηρεί ο E.R. Huber, ήταν η δικαιοσύνη του *sum cuique*. Στην αρχή αυτή βασίστηκε η ατομικιστική έννομη τάξη. Η ατομικιστική αυτή αρχή προσδιόρισε την μορφή του παλαιού φιλελεύθερου κράτους δικαίου και το συνταγματικό πρότυπο του μεμονωμένου ατόμου⁴⁹.

6.3.2. Τα ατομικά δικαιώματα στον κυβερνώχωρο

Τα ατομικά δικαιώματα ανήκουν στην πρώτη γενεά ανθρώπινων δικαιωμάτων, σύμφωνα με την διάκριση των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε τρεις γενεές κατά τον Karel Vsak και είναι τα δικαιώματα που κατά τη σύγχρονη εποχή προβλήθηκαν απ' την αμερικανική διακήρυξη της ανεξαρτησίας (1776) και τη γαλλική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη (1791). Κινούνται γύρω από τις βασικές αξίες της προστασίας της προσωπικότητας του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου, της ιδιοκτησίας, της κοινωνίας, της ελευθερίας, της σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, της επικοινωνίας και γενικά καλύπτουν τον ιδιωτικό βίο.

Πολλά ατομικά δικαιώματα θεωρούνται ότι ανήκουν και στη δημόσια εκδήλωση του βίου και συνδέονται με τις ελευθερίες της συνειδήσεως, της θρησκείας, της έκφρασης, του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Με τον όρο ατομικά δικαιώματα δεν εννοούμε μόνο δικαιώματα ατομικού δικαίου αλλά μια ευρύτερη κατηγορία που

αντιπαραβάλλεται προς τα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Η αντιπαράθεση έχει χρησιμότητα όταν αποφασίζονται ορισμένοι περιορισμοί στην άσκηση των δικαιωμάτων για λόγους δημόσιας τάξεως, υγείας ή προστασίας του έθνους «στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας».

Τα ατομικά και ανθρώπινα δικαιώματα εν γένει αναγνωρίζονται και προστατεύονται σήμερα από πληθώρα διεθνών και περιφερειακών κειμένων και

συμβάσεων καθώς και από τα επιμέρους συνταγματικά κείμενα κάθε χώρας. Σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών σημεία αναφοράς αποτελούν η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων – ΟΔΔΑ (1948) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα – ΔΣΑΠΔ (1966) ενώ σε περιφερειακό ξεχωρίζει για την πληρότητα, αποτελεσματικότητα και εφαρμογή της η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – ΕΣΔΑ (1950).

Τόσο τα διεθνή συμβατικά κείμενα, αλλά και τα επιμέρους συνταγματικά ή νομοθετικά κείμενα κάθε χώρας περιέχουν πάντοτε ρήτρες που επιτρέπουν στα κράτη να θεσπίζουν « δια νόμου» την προσωρινή αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών όταν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υπάρχει πράγματι σοβαρός κίνδυνος για την ασφάλεια του έθνους. Συγχρόνως όμως, τα κείμενα αυτά ορίζουν ποια δικαιώματα δεν επιδέχονται περιορισμούς και προβλέπουν τυχόν ικανοποίηση των περιορισμών αυτών σε αρμόδια διεθνή όργανα. Στην περιοχή των επιτρεπτών και προσωρινών αυτών περιορισμών των ανθρώπινων δικαιωμάτων λειτουργεί ως κριτήριο η αρχή της αναλογικότητας κατά την οποία πρέπει να υπάρχει πάντα αναλογική σχέση μεταξύ των λαμβανόμενων περιοριστικών μέτρων και των συγκεκριμένων εξαιρετικών περιστάσεων που επιβάλλουν τη λήψη αυτών των μέτρων⁵⁰.

* *Ατομικιστική αρχή και φιλελεύθερο κράτος.*

Το κράτος που δημιουργήθηκε την εποχή της επικράτησης του φιλελευθερισμού, σε αντικατάσταση του απολυταρχικού κράτους, χαρακτηρίζεται στην επιστήμη ως φιλελεύθερο κράτος δικαίου. Η μορφή αυτή κρατικής εξουσίας προσδιορίστηκε από την ατομικιστή αρχή. Το φιλελεύθερο κράτος δεσμεύτηκε συνταγματικά να μην επεμβαίνει στην κοινωνία, να μη θίγει το ίδιο, ως κρατική εξουσία, τα άτομα. Η ζωή και η ιδιοκτησία και κατά μια έννοια η ελευθερία, ανάχθηκαν σε προστατευτικά αντικείμενα του φιλελεύθερου κράτους. Το παλαιάς μορφής κράτος δικαίου, δεν είναι κράτος παρεμβατικό, αλλά κράτος αποχής.

Η συνταγματική δέσμευση του κράτους, να μην επεμβαίνει αρνητικά στην κοινωνική περιοχή, βρίσκει την ιστορική της δικαιολόγηση στην πριν από την γαλλική επανάσταση χρονική περίοδο. Τόσο η μεσαιωνική φεουδαρχία, όσο και το

απολυταρχικό κράτος που την διαδέχτηκε, υπήρξαν αυταρχικά συστήματα κρατικής οργάνωσης με έντονο, αυθαίρετης μορφής, κρατικό παρεμβατισμό. Η χωρίς όρια και φραγμούς άσκηση της κρατικής εξουσίας, είχε ως αποτέλεσμα την κοινωνικοοικονομική καταπίεση των ατόμων, κάτω από το βάρος του κρατικού μηχανισμού και της αριστοκρατίας.

Στο απολυταρχικό αυτό σύστημα διακυβέρνησης η πολιτική παντοδυναμία του μονάρχη, βρίσκει τη νομική της έκφραση στην ταύτιση του με το κράτος.

Η περίφημη ρήση του Λουδοβίκου του ΙΔ', « L' Etat c'est moi», είναι χαρακτηριστική του όλου πλέγματος αυτών των αντιλήψεων.

Την εποχή της επικράτησης του φιλελευθερισμού, κυριάρχησαν δύο παράλληλες και αλληλοσυμπληρωματικές τάσεις, οι οποίες και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην μορφοποίηση της νομικής επιστήμης και στην συγκεκριμενοποίηση του περιεχομένου της κοινώς νομοθεσίας. Οι τάσεις αυτές ήταν η δέσμευση του κράτους και η αποδέσμευση (η ελευθερία) του ατόμου. Η ελευθερία του ατόμου προϋπόθετε την δέσμευση του κράτους και η δέσμευση της κρατικής εξουσίας, είχε ως αποτέλεσμα – κατά τις τότε αντιλήψεις – την ελευθερία του ανθρώπου. Το κράτος δικαίου ήταν κράτος μη επέμβασης, κράτος αποχής και η έννοια της αρχής της νομιμότητας είχε αποκλειστικά αρνητικό περιεχόμενο.

Το φιλελεύθερο κράτος δεσμεύτηκε έτσι συνταγματικά, να μην θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου, ταυτόχρονα όμως απαλλάχτηκε και από την υποχρέωση να προστατεύει τα δικαιώματα αυτά στον κοινωνικό χώρο, εκτός βασικά από την ζωή και την ιδιοκτησία⁵¹.

* *Η ατομικιστική αρχή το συνταγματικό πρότυπο του μεμονωμένου ατόμου*

Στην ατομικιστική αρχή δεν βασίστηκε μόνο το συνταγματικό πρότυπο του φιλελεύθερου κράτους, αλλά και το συνταγματικό πρότυπο του μεμονωμένου ατόμου. Η λειτουργία της έννομης τάξης προϋποθέτει τον συνδυασμό των δυο αυτών προτύπων. Ενώ το κράτος υποχρεώθηκε συνταγματικά να δέχεται τα

⁵⁰ Ε.ΡΟΥΚΙΤΑΝΑΣ, "Γενικά περί ατομικών Δικαιωμάτων", Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Τα Ατομικά Δικαιώματα στον Κυβερνοχώρο, Αθήνα 1995

⁵¹ ΑΝ.Γ.Δημητρόπουλος, "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ", ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 1998, σελ. 30

ατομικά δικαιώματα, η ίδια συνταγματική δέσμευση δεν καθιερώθηκε και για τα ατομικά. Το μεμονωμένο άτομο σύμφωνα με τις ξένες προς της σημερινή πραγματικότητα αντιλήψεις της ατομικιστικής εποχής δεν είναι υποχρεωμένο να σέβεται τα ατομικά δικαιώματα, την ελευθέρια του άλλου. Στην κλασσική έννομη τάξη είναι νομικά επιτρεπτή η παραβίαση των συνταγματικών δικαιωμάτων των άλλων. Εφόσον ο ισχυρότερος μπορεί να επιβάλλει τη θέληση του, καλύπτεται νομικά με το «αξίωμα της αυτονομίας της ιδιωτικής θέλησης». Έτσι αφαιρέθηκε από την ελευθερία το κοινωνικό της περιεχόμενο και η ελευθερία για όλους μετατράπηκε σε ελευθερία των ισχυρών. Πάνω σ' αυτές τις βάσεις τα ατομικά δικαιώματα απέκτησαν έντονο ατομικιστικό χαρακτήρα. Δεν ήταν στην κυριολεξία του όρου ατομικά δικαιώματα, δικαιώματα του ατόμου, δικαιώματα για όλους, αλλά δικαιώματα ατομικιστικά του ισχυρότερου.

Σύμφωνα με αντιλήψεις αναγόμενες στην θεωρία του φυσικού δικαίου, οι αρχές της ελευθέριας και της ισότητας και τα ατομικά δικαιώματα του ανθρώπου που απορρέουν από αυτές, είναι καθολικά αξιώματα της έννομης τάξης ως συνόλου και ισχύουν όχι μόνον στις σχέσεις των πολιτών, αλλά και στις σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει ο Walter Leisner στη μελέτη του «θεμελιώδη δικαιώματα και ιδιωτικό δίκαιο». Ο καθολικός αυτός χαρακτήρας των δικαιωμάτων του ανθρώπου προκύπτει και από το περιεχόμενο της γαλλικής διακήρυξης του 1879.

6.3.3. Φιλελευθερισμός , η ατελής προστασία της ανθρώπινης αξίας.

** Η συμβολή του φιλελευθερισμού*

Ο φιλελευθερισμός έδωσε το σύνθημα για την απελευθέρωση του ατόμου από τα δεσμά του τιμαριωτικού μεσαίωνα και του απολυταρχικού κράτους και τάχθηκε ενάντια στις δεσμεύσεις και τους περιορισμούς του τελευταίου. Η ιδέα του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου συνδυάστηκε ιστορικά με την απόφαση της τρίτης τάξης να καθορίσει μόνη τα πεπρωμένα της. Στο φιλελευθερισμό οφείλεται η μετατροπή του υπηκόου σε πολίτη.

Ανεξάρτητα από την έντονη κριτική που ασκείται σήμερα στις κλασσικές φιλελεύθερες αρχές και αξιώματα, η μεγάλη συμβολή του φιλελευθερισμού δεν πρέπει να παραγνωρίζεται. Η συνταγματοποίηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έστω και με

το στενό ατομικιστικό τους περιεχόμενο, έστω ως δικαιωμάτων με αντικρατική μόνο κατεύθυνση, υπήρξε η μεγαλύτερη προσφορά του φιλελευθερισμού προς την ανθρωπότητα⁵².

** Η ατελής προστασία της ανθρώπινης αξίας*

Τα μεγάλα μειονεκτήματα του ατομικιστικού φιλελευθερισμού, εξεταζόμενου πάντα κάτω από το πρίσμα της σύγχρονης νομικής επιστήμης, είναι η ανεπάρκεια του να προστατέψει με πληρότητα τον άνθρωπο, την ανθρώπινη αξία, δηλαδή όχι μόνον από τις απειλές τις προερχόμενες από την κρατική, αλλά και από εκείνες της ιδιωτικής εξουσίας. Το οικοδομούμενο στην ατομικιστική αρχή προστατευτικό σύστημα της κλασσικής έννομης τάξης είναι βασικά σύστημα προστασίας από την κρατική και δευτερευόντως από την ιδιωτική εξουσία. Η παρεχόμενη με την κλασσική έννομη τάξη προστασία από το κράτος κατοχυρώνεται συνταγματικά και εκδηλώνεται με το συνταγματικό και το κοινό δημόσιο δίκαιο. Αντίθετα η προστασία από την ιδιωτική εξουσία δεν κατοχυρώνεται συνταγματικά, εκδηλώνεται με το κοινό δίκαιο, δημόσιο ή ιδιωτικό και επαφίεται στη θέληση του κοινού νομοθέτη.

Τόσο η ζωή, όσο και η ιδιοκτησία προστατεύτηκαν στο παλαιό φιλελεύθερο κράτος με διαφόρων ειδών νομικές διατάξεις και από την κρατική και από την ιδιωτική εξουσία. Όσον αφορά όμως την ελευθερία, στο προστατευτικό σύστημα της κλασσικής έννομης τάξης, προστατεύτηκε ως ελευθερία από το κράτος και όχι ως ελευθερία στην κοινωνία. Η διάκριση του κράτους από την κοινωνία να μην προστάτευε το άτομο από το κράτος, ταυτόχρονα όμως το άφηνε έκθετο στις απειλές της ιδιωτικής εξουσίας, «εν ονόματι» της ατομικής ελευθερίας. Το παλαιάς μορφής φιλελεύθερο κράτος δικαίου σαν κράτος αποχής, υποχρεωνόταν συνταγματικά να μην επεμβαίνει, καθόσον κατά κανόνα κάθε επέμβαση θεωρείτο περιορισμός της ατομικής ελευθερίας. Παράλληλα το άτομο, κατά του οποίου η προσβολή, δεν είχε το δικαίωμα να αντιτάξει κατά του προσβάλλοντος τα ατομικά του δικαιώματα, καθόσον ως δημόσια δικαιώματα στρέφονταν μόνο κατά του κράτους. Το ίδιο λοιπόν το σύστημα του κλασσικού φιλελεύθερου δικαίου παρείχε την δυνατότητα προσβολής των δικαιωμάτων των άλλων, προσβολής δηλαδή της ανθρώπινης αξίας. Η ελευθερία ως ζήτημα αρχής δεν

⁵² ΑΝ.Γ.Δημητρόπουλος, "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ",

προστατευόταν ως στοιχείο της απόλυτης ανθρώπινης αξίας, αλλά ως ελευθερία από το κράτος, εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις στις οποίες ελάμβανε την πρωτοβουλία ο κοινός νομοθέτης και κατοχύρωνε την ελευθερία και από την ιδιωτική εξουσία. Η ελευθερία του λόγου π.χ. συνταγματικά προστατευόταν μόνον έναντι κράτους, μέχρι τη στιγμή κατά την οποία ο κοινός νομοθέτης την προστάτευσε και από την ιδιωτική εξουσία.

Γι' αυτούς, όπως επίσης και για άλλους λόγους, η προστασία της ανθρώπινης αξίας στην κλασσική υποκειμενική έννομη τάξη, ήταν ατελής. Την ατέλεια του προστατευτικού συστήματος της κλασσικής έννομης τάξης εκφράζει ακριβώς ο δημόσιος χαρακτήρας των ατομικών ελευθεριών. Οι ατομικές ελευθερίες προστατεύουν μόνο το κράτος. Κάτω από αυτό το πρίσμα, ο δημόσιος χαρακτήρας των ατομικών ελευθεριών αποτελεί το μεγάλο νομικό τους μειονέκτημα. Τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν περιείχαν στην κλασσική έννομη τάξη αρχές καθολικές και απαραβίαστες, διότι δεν ίσχυαν στο ιδιωτικό δίκαιο. Η ανθρώπινη αξία δεν είχε απόλυτο χαρακτήρα⁵³.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν.ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 1998, σελ. 52

⁵³ Στο ίδιο, σελ. 52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

« ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

7.1. << Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού>>

Η σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού είναι μια συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών η οποία ξεκαθαρίζει το φάσμα των δικαιωμάτων που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν, θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών στα διάφορα στάδια της εξέλιξης τους.

Τα κράτη που επικυρώνουν την Σύμβαση (που γίνονται κατά συνέπεια συμβαλλόμενες χώρες) συμφωνούν να δεσμεύονται νομικά από τους όρους της διάταξης της. Δίνουν τακτική αναφορά σε μια ειδική επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού όσο αφορά τα μέτρα που έχουν λάβει για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της σύμβασης.

Έχοντας υπόψη ότι οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών έχουν διακηρύξει εκ νέου, στο καταστατικό χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και έχουν αποφασίσει να προαγάγουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερες συνθήκες ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας.

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υιοθετήθηκε το 1989 και στις διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και της ελευθερίας που αναφέρονται σ' αυτές χωρίς καμία απολύτως διάκριση ιδίως εξαιτίας της φυγής του χρώματος, του φύλλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών του ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της περιουσίας, της γέννησης ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης. Υπενθυμίζοντας ότι, στην παγκόσμια Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια όντας θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πληρέστερα το ρόλο της στην κοινότητα.

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Επειδή είναι σημαντικό να προετοιμαστεί πλήρως το παιδί για να ζήσει μια ατομική ζωή στην κοινωνία και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα μέσα στο πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης.

Έχοντας υπόψη ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24) στο Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στο καταστατικό και στα αρμόδια όργανα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανώσεων που μεριμνούν για την ελευθερία του παιδιού.

Έχοντας υπόψη ότι, όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του παιδιού, το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και μεριμνά, συμπεριλαμβανομένης και της νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του.

Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης για τις νομικές και κοινωνικές αρχές σχετικά με την προστασία και την ευημερία των παιδιών, ειδικά όσον αφορά την υιοθεσία και την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, τις διατάξεις του συνόλου των ελάχιστων κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για τη διοίκηση της δικαιοσύνης για ανήλικους (κανόνες του Πεκίνου) και της Διακήρυξης για την προστασία των γυναικών και των παιδιών σε περίοδο ελεύγουσας ανάγκης και ένοπλης σύρραξης.

Αναγνωρίζεται ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή.

Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού για την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού.

Αναγνωρίζεται η σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σ' όλες τις χώρες και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες. Έτσι δημιουργήθηκε η Σύμβαση που αποτελείται από 54 άρθρα (βλέπε παράρτημα) όπου κατά τη γνώμη μας τα σημαντικότερα άρθρα από τη Σύμβαση αυτή όσον αφορά το παιδί είναι τα εξής:

- Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά σε σχέση με τα Ιδρύματα κοινωνικής προστασίας, τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή τα νομοθετικά όργανα «το μέγιστο συμφέρον των παιδιών» πρέπει να αποτελεί πρωταρχική σκέψη για όλους μας (Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, Άρθρο 3).
- Τα συμβαλλόμενα κράτη εξασφαλίζουν σ' όλο το μέτρο του δυνατού την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού (Άρθρο 6). Τα συμβαλλόμενα κράτη ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που προσφέρουν κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη στα παιδιά (Άρθρο 7).
- Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει παροχές για την καλύτερη κατάσταση της υγείας του όπως και ιατρικών υπηρεσιών και αποκατάσταση (άρθρο 24). Επίσης τα κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν σε όλα τα παιδιά την απαραίτητη ιατρική και υγειονομική περίθαλψη στοχεύοντας πρωτίστως στην ανάπτυξη της βασικής υγειονομικής περίθαλψης. Ακόμη παίρνουν μέτρα για να αγωνισθούν ενάντια στις ασθένειες και τον υποσιτισμό με την παροχή θρεπτικής τροφής και καθαρού πόσιμου νερού.
- Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού να προστατεύεται απ' την οικονομική εκμετάλλευση (άρθρο 320).
- Τα κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να έχει στόχο την ανάδειξη της προσωπικότητας του παιδιού και την ανάπτυξη των ταλέντων και

ικανοτήτων του, φυσικών – πνευματικών, σε όλο το μέτρο των δυνατοτήτων του (άρθρο 29).

- Σύμφωνα με το άρθρο 38 τα κράτη παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την πρακτική αντιμετώπιση των αναγκών των παιδιών που έχουν πληγεί από εμπόλεμες συρράξεις έτσι ώστε να απολαμβάνουν προστασία και περίθαλψη.

7.2. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ στις 20 Νοεμβρίου του 1989. Είναι η πιο ευρέως αποδεκτή συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ιστορία. Η σύμβαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως η πιο ολοκληρωμένη σύμβαση που υιοθέτησε ποτέ ο ΟΗΕ όσον αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου, αφού προστατεύει όχι μόνο τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του παιδιού, αλλά και οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Ταυτόχρονα, προσπαθεί να ενσωματώσει όλες τις προηγούμενες διακηρύξεις και διεθνείς ρυθμίσεις που αφορούν το παιδί, με στόχο την προστασία αυτών που καλύπτουν το μισό πληθυσμό της γης. Η σύμβαση υιοθετήθηκε σ'αυτήν την πολύ κρίσιμη στιγμή για την κατάσταση των παιδιών στον πλανήτη μας με σκοπό την προστασία τους από την κακομεταχείριση, την αμέλεια, την εγκατάλειψη, την ανθυγιεινή εργασία, πορνεία, την έλλειψη εκπαίδευσης – οικογενειακής θαλπωρής, καθώς και το AIDS, τα ναρκωτικά – ακόμη και με τη βία – σε ένοπλες συρράψεις.

Από την άλλη πλευρά, η πρώτη διεθνής πράξη, γενικού χαρακτήρα αφιερωμένη αποκλειστικά στην προστασία του παιδιού ήταν η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού που υιοθετήθηκε στη Γενεύη το 1924, στα πλαίσια της Κοινωνίας των Εθνών. Επίσης, η Διακήρυξη αυτή αναφέρεται στην υποχρέωση και συνάμα αναγκαιότητα όλων των ανθρώπων και όλων των εθνών να προστατεύσουν το παιδί με κάθε τρόπο. Τέλος, αποτελεί το πρώτο διεθνές κείμενο που εισήγαγε βασικές αρχές για την προστασία του παιδιού στο διεθνή χώρο, προετοιμάζοντας το έδαφος για την «προοδευτική ανάπτυξη των διεθνών κανόνων και δεδομένων, έτσι όπως αργότερα ενσωματώθηκαν στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού του 1959».

Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός της δημιουργίας Διεθνούς Ταμείου κατά το έτος 1946 με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ., προκειμένου να καλυφθούν οι έκτακτες ανάγκες του παιδιού, το οποίο με μεταγενέστερη απόφαση του ίδιου οργάνου, το 1953, ονομάστηκε Ταμείο των ΗΕ για το παιδί, γνωστό ως UNICEF.

Αργότερα, το 1959, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των ΗΕ η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Πρόκειται για ένα κείμενο που καταγράφει κυρίως «γενικές αρχές» για τη φροντίδα και την προστασία του παιδιού, αποφεύγοντας να αναφέρει τη λέξη «δικαιώματα». Η διακήρυξη προβλέπει ότι το παιδί θα πρέπει «να

απολαμβάνει ειδικής προστασίας», θα πρέπει να του «παρέχονται ευκαιρίες για την υγιεινή και σωστή ανάπτυξή του, να απολαμβάνει αγαθά της κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης της στέγης, της διατροφής και των ιατρικών υπηρεσιών, να μορφώνεται και να προστατεύεται από κάθε μορφής εγκατάλειψη, σκληρότητα και εκμετάλλευση».

Η διεθνής αυτή πράξη παρόλο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα τολμηρό κείμενο για την εποχή του ακριβώς λόγω της έμφασης που δίδει στα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα, χαρακτηρίζεται από ορισμένους συγγραφείς ως «επικίνδυνο, προηγούμενο διακήρυξης». Και τούτο λόγω της έλλειψης ισορροπίας που το διακρίνει σε σχέση με τα ατομικά και πολιτικά, δικαιώματα. Η διακήρυξη μνημονεύει μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως τα δικαίωμα στη ζωή, την απαγόρευση βασανιστηρίων, την απαγόρευση αυθαίρετης σύλληψης και κράτησης, την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, τη σωστή απονομή της δικαιοσύνης, όπως αναγορεύθηκαν ήδη στην ΟΔΔΑ..

Επίσης, λίγα χρόνια αργότερα, το 1966, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. υιοθέτησε δύο σημαντικές διεθνείς πράξεις το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τα ΣΑΠ. και το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ΣΟΚΠ.). Και στις δύο αυτές διεθνείς πράξεις περιλαμβάνονται διατάξεις που προστατεύουν ειδικά το παιδί.

Επί προσθέτως, αναφέρουμε ότι η προστασία του παιδιού σε παγκόσμιο επίπεδο συμπληρώνεται με ρυθμίσεις που περιέχονται σε μια σειρά διεθνών συμβάσεων και αποφάσεων τόσο των οργάνων του ΟΗΕ., όσο και των Ειδικευμένων Οργάνων των ΗΕ. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις πιο σημαντικές: τη Σύμβαση κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση του 1960, την 4^η Σύμβαση της Γενεύης περί της προστασίας των πολιτών εν καιρώ πολέμου του 1949 και το 1^ο Πρόσθετο Πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης του 1977, τη Σύμβαση τη σχετική με το καθεστώς των Προσφύγων του 1951 και το συνοδευτικό Πρωτόκολλο του 1967, τη Σύμβαση για τη συναίνεση στο γάμο, στο ελάχιστο όριο ηλικίας για γάμο και την καταχώρηση του γάμου του 1962 και πολλές άλλες που ενώ δεν μνημονεύουν συγκεκριμένη προστασία υπέρ του παιδιού, καλύπτουν και τα παιδιά, εφόσον προστατεύουν όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας. Οι διεθνείς αυτές πράξεις δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι σημαντικές,

διότι δεσμεύουν τα κράτη, ανεξάρτητα αν τις έχουν επικυρώσει, στο μέτρο που ενσωματώνουν κανόνες του διεθνούς εθνικού και της διεθνούς πρακτικής.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η προστασία του παιδιού περικλείεται σε δύο σημαντικές συμβάσεις, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕυρΣΔΑ) και στην Αμερικάνικη Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Αμερικάνικη Σύμβαση).

Τέλος, το 1981, η περιφερειακή προστασία συμπληρώθηκε με την υιοθέτηση του Αφρικανικού χάρτη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των λαών.

Το ερώτημα που τίθεται στο σημείο αυτό είναι γιατί η διεθνής κοινωνία προχώρησε στην κατάρτιση μιας διεθνούς σύμβασης δικαιωμάτων του παιδιού, όταν το παιδί καλύπτεται ήδη είτε άμεσα είτε έμμεσα, από ένα πλήθος άλλων γενικών διεθνών συμβάσεων. Η απάντηση είναι μάλλον απλή: οι ανωτέρω διεθνείς συμβάσεις παρέχουν γενική προστασία στο άτομο. Το παιδί έχει ανάγκη από συγκεκριμένη προστασία λόγω των ειδικών αναγκών που παρουσιάζει. Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει η Σύμβαση των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του παιδιού.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ως ανθρώπινα όντα, τα παιδιά δικαιούνται όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, εδώ και καιρό όμως έχει γίνει αποδεκτό ότι τα παιδιά έχουν επίσης ανάγκη από ειδική φροντίδα. Η πρώτη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Παιδιού έγινε από την κοινωνία των Εθνών το 1924. Αυτή αντικαταστάθηκε το 1959 από τη Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Οι 10 αρχές της Διακήρυξης προσέφεραν ένα ισχυρό ηθικό πλαίσιο για τα Δικαιώματα των Παιδιών, χωρίς όμως νομική ισχύ. Το 1979, Διεθνές Έτος για το Παιδί, η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα παρέλαβε μια πρόταση από την Πολωνική κυβέρνηση και άρχισε το προσχέδιο μιας συνθήκης με νομική ισχύ. Ακολούθησαν δέκα χρόνια επίπονων διαπραγματεύσεων.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1989 και τέθηκε για υπογραφή στις 26 Ιανουαρίου 1990.

Εξήντα μία χώρες υπέγραψαν το κείμενο εκείνη την ημέρα, συμμετοχή ρεκόρ σε μία μέρα.

Με την υπογραφή της Σύμβασης, μια κυβέρνηση υποδηλώνει τις προθέσεις της να την επικυρώσει, αυτό όμως απαιτεί στη συνέχεια την έγκριση από τη Βουλή ή άλλες αρμόδιες αρχές. Παρόλα αυτά χρειάστηκαν 7 μήνες για να επικυρωθεί η Σύμβαση από τις χώρες που απαιτούνταν ακόμα και έτσι μπήκε σε ισχύ ως Διεθνής Νόμος στις 20 Σεπτεμβρίου 1990.

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ

Μια χώρα από τη στιγμή που επικυρώσει τη Σύμβαση γίνεται κράτος-μέλος και είναι υποχρεωμένο να αναθεωρήσει τους εθνικούς της νόμους ώστε να εξασφαλίσει την πλήρη συμμόρφωση τους με τα άρθρα της Σύμβασης. Η εφαρμογή της Σύμβασης παρακολουθείται από την **Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, που εδρεύει στη Γενεύη. Η Επιτροπή αποτελείται από δέκα ειδικούς υψηλού ηθικού κύρους και αναμφισβήτητης ικανότητας στους τομείς που καλύπτει αυτή η Σύμβαση. Εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία από όλα τα κράτη-μέλη, κάθε ένα από τα οποία μπορεί να προτείνει έναν εθνικό αντιπρόσωπο για συμμετοχή. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ εξασφαλίζει ότι η λίστα των υποψηφιοτήτων αντιπροσωπεύει ακριβοδίκαια όλες τις γεωγραφικές περιοχές του κόσμου και τα κυριότερα νομικά συστήματα. Αφού εκλέγουν, τα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν σύμφωνα με την προσωπική τους αντίληψη και ικανότητα και όχι ως αντιπρόσωποι των χωρών τους. Τα κράτη-μέλη πρέπει να υποβάλλουν μια εθνική έκθεση δύο χρόνια μετά την επικύρωση και κατόπιν κάθε πέντε χρόνια. Αυτές οι εκθέσεις, καθώς και η ίδια η Σύμβαση, πρέπει να τύχουν ευρείας δημοσιότητας σε κάθε χώρα. Η επιτροπή ενεργεί με βάση τις εκθέσεις αυτές με διάφορους τρόπους : μπορεί να ζητήσει από τα κράτη-μέλη συμπληρωματική έκθεση, μπορεί να κάνει συστάσεις στα ενδιαφερόμενα κράτη, να κάνει συστάσεις προς τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ή να προωθήσει αιτήματα βοήθειας προς άλλα κράτη-μέλη. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού επίσης συλλέγει πληροφορίες από πρώτο χέρι με επισκέψεις που πραγματοποιεί σε κράτη-μέλη. Μια εικόνα της προόδου του κάθε κράτους επιτυγχάνεται μέσω οργανισμών όπως η UNICEF και μία πλειάδα

άλλων, μη κυβερνητικών οργανισμών. Λόγω του φόρτου εργασίας της δεκαμελούς επιτροπής υπάρχει πρόταση για αύξηση του αριθμού των μελών της σε 18.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Σε κάθε δικαίωμα αντιστοιχεί μία υποχρέωση για να εξασφαλιστεί ότι αυτό το δικαίωμα εκπληρώνεται. Τα περισσότερα από τα δικαιώματα που στοιχειοθετούνται στη Σύμβαση αντιπροσωπεύουν και μια υποχρέωση από μέρους των κυβερνήσεων ή των ενηλίκων για να εκπληρωθούν. Παρόλα αυτά η Σύμβαση επίσης καλύπτει και τις υποχρεώσεις των παιδιών να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων, ιδιαίτερα τα δικαιώματα των γονέων τους. Βοηθώντας τα παιδιά να κατανοήσουν και τα δύο, δικαιώματα και υποχρεώσεις, θέτει το θεμέλιο για να ζήσουν μια ζωή όπως το προοίμιο της Σύμβασης αναφέρει, <<στο πνεύμα της ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανεκτικότητας, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης>>.

ΠΡΩΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στην αυτή της νέας χιλιετίας, είναι μια ευκαιρία να επισημανθεί η πρόοδος που έχει γίνει στη ζωή των παιδιών και να τεθούν οι προτεραιότητες για την ερχόμενη δεκαετία.

Από τότε που υιοθετήθηκε στις 20 Νοεμβρίου του 1989, η Σύμβαση κατέληξε σύντομα να είναι η πιο αποδεκτή συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημιουργώντας μια παγκόσμια δυναμική για τα παιδιά.

Καλεί να αντιμετωπίζονται τα παιδιά με σοβαρότητα και ο σεβασμός προς τα δικαιώματα τους να μην αποτελεί πλέον μία επιλογή ανάμεσα σε άλλες, θέμα καλοσύνης ή έκφραση συμπόνιας.

Θέτοντας τα πρότυπα βάσει των οποίων πρέπει να επιβιώνουν τα παιδιά να αναπτύσσονται, να προστατεύονται και να συμμετέχουν η Σύμβαση είναι ένα μέτρο για να μετρήσουμε πως οι κοινωνίες φέρονται προς τα παιδιά τους. Ένα μέτρο του κατά πόσο τα παιδιά έχουν το φαγητό, την υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση να αναπτυχθούν στο σώμα και το νου, τη δυνατότητα να εκφραστούν και να ζήσουν τα

πιστεύω τους, και την απαραίτητη προστασία για να μην κακοποιηθούν ή πέσουν θύματα εκμετάλλευσης στο σπίτι τους, στην εργασία ή σε πόλεμο.

Η Σύμβαση κάνει απόλυτα σαφές ότι η οικογένεια είναι συνήθως το καλύτερο μέρος για να μεγαλώσουν τα παιδιά, αλλά επίσης εκθέτει τον κρίσιμο ρόλο των κυβερνήσεων στο να παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες και να υποστηρίζουν και προστατεύουν τα παιδιά όταν οι οικογένειες τους αποτυγχάνουν.

Στόχος της UNICEF έως το έτος 2010 είναι το κάθε παιδί να φθάνει την ηλικία των έξι ετών υγιές, με σωστή διατροφή και έτοιμο για να μάθει. Να είναι εμβολιασμένο ενάντια στις προλαμβανόμενες ασθένειες και να έχει πρόσβαση σε μία εκπαίδευση όπου θα διαμορφώσει αξίες βασισμένες στο σεβασμό προς τους συνανθρώπους τους και την ισότητα των δύο φύλων.

Και ότι καθώς εισέρχεται στην εφηβεία η UNICEF θα εργάζεται για να εξασφαλίσει ότι τα παιδιά θα είναι προστατευμένα από τις συνθήκες εκείνες που εμποδίζουν πολλά από αυτά να ενηλικιωθούν και να αναπτύξουν ολόκληρο το δυναμικό τους ως ενεργοί και άξιοι πολίτες.

Η πρόοδος που έχει γίνει προς όφελος των παιδιών από τότε που υιοθετήθηκε η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, πράγματι αξίζει να επισημανθεί.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

(Διακήρυξη της Γενεύης)

Γενεύη 1924

(Κοινωνία των εθνών)

Με την παρούσα Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, γνωστή ως η Διακήρυξη της Γενεύης, άνδρες και γυναίκες όλων των εθνών, αναγνωρίζοντας ότι η ανθρωπότητα οφείλει στο παιδί το καλύτερο που έχει να του δώσει, διακηρύσσουν και δέχονται ως υποχρέωση τους ότι, πέρα και πάνω από θέματα φυλής, εθνικότητας ή πίστης:

- I. Θα πρέπει να παρέχουν στο παιδί όλα τα απαραίτητα υλικά και μη μέσα για τη φυσιολογική του ανάπτυξη.
- II. Στο πεινασμένο παιδί θα παρέχουν τροφή: στο άρρωστο παιδί, βοήθεια: στο υπανάπτυκτο, βοήθεια: στο παραμελημένο παιδί, περίθαλψη: και στο ορφανό και το άστεγο καταφύγιο και αρωγή.
- III. Το παιδί πρώτο θα λαμβάνει βοήθεια σε περιόδους ανάγκης.
- IV. Το παιδί θα τοποθετείται σε εργασία για να κερδίζει τα προς το ζειν, προστατευόμενο από κάθε μορφής εκμετάλλευση.
- V. Το παιδί πρέπει να ανατραφεί με την αντίληψη ότι η ιδιοφυΐα του θα πρέπει να αφιερωθεί στην υπηρεσία των συνανθρώπων του.

Διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού

Νέα Υόρκη 1959

(Ηνωμένα Έθνη)

Επειδή οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών επαναβεβαίωσαν στον Χάρτη την πίστη τους στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ατόμου και αποφάσισαν να προωθήσουν την κοινωνική πρόοδο και καλύτερες συνθήκες ζωής σε μεγαλύτερη ελευθερία.

Επειδή τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν, στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ότι κάθε ένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που περιλαμβάνονται σε αυτήν, χωρίς διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, ιδιοκτησίας, καταγωγής ή άλλης κοινωνικής θέσης.

Επειδή το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης και της νομικής προστασίας τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του.

Επειδή η αναγκαιότητα μιας τέτοιας ειδικής προστασίας διατυπώθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 1924 και αναγνωρίστηκε επισήμως από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από τα καταστατικά των ειδικευμένων και διεθνών οργανισμών που ασχολούνται με την ευημερία του παιδιού.

Επειδή το ανθρώπινο γένος οφείλει να προσφέρει στο παιδί ό,τι καλύτερο έχει.

Συνεπώς τώρα.

Η Γενική Συνέλευση.

Υιοθετεί τη διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, με σκοπό να έχει το παιδί μια ευτυχισμένη παιδική ηλικία και για να απολαμβάνει, για το δικό του καλό και το καλό της κοινωνία, τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που περιλαμβάνονται εδώ, και καλεί τους γονείς, τους άνδρες και τις γυναίκες σαν άτομα και τις εθελοντικές οργανώσεις, τις τοπικές αρχές και τις εθνικές κυβερνήσεις να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα αυτά και να μεριμνήσουν για την τήρησή τους με νομοθετικά και άλλα μέτρα τα οποία θα θεσπιστούν προοδευτικά σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

Αρχή 1. – Το παιδί θα πρέπει να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που διατυπώνονται στη Διακήρυξη αυτή. Κάθε παιδί, χωρίς οποιαδήποτε εξαίρεση, δικαιούται να απολαμβάνει τα δικαιώματα αυτά χωρίς διαφορά ή διάκριση εξαιτίας φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, ιδιοκτησίας, καταγωγής ή άλλης κοινωνικής θέσης, τόσο του ίδιου όσο και της οικογένειάς του.

Αρχή 2. – Το παιδί πρέπει να απολαμβάνει ειδικής προστασίας και πρέπει να παρέχονται σε αυτό οι ευκαιρίες και οι διευκολύνσεις, από το νόμο και άλλα μέσα, που θα το καταστήσουν ικανό να αναπτυχθεί φυσικά, διανοητικά, ηθικά, πνευματικά και κοινωνικά, κατά τρόπο υγιή και φυσιολογικό και σε συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας. Στη θέσπιση νόμων για το σκοπό αυτό, η υπέρτατη σκέψη πρέπει να είναι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού.

Αρχή 3. – Το παιδί δικαιούται από τη γέννηση του ένα όνομα και μια ιθαγένεια.

Αρχή 4. – Το παιδί απολαμβάνει τα οφέλη της κοινωνικής ασφάλισης. Δικαιούται να μεγαλώνει και να αναπτύσσεται υγιές για το σκοπό αυτό, προσφέρεται ειδική μέριμνα και προστασία και σε αυτό και στη μητέρα του, συμπεριλαμβανομένης και της επαρκούς φροντίδας πριν και μετά τη γέννηση. Το παιδί έχει δικαίωμα για ικανοποιητική διατροφή, στέγαση, αναψυχή και ιατρική περίθαλψη.

Αρχή 5. – Το παιδί που φυσικά, διανοητικά, η κοινωνικά βρίσκεται σε μειονεκτική θέση απολαμβάνει την ειδική θεραπεία, εκπαίδευση και μέριμνα που απαιτεί η ιδιαίτερη κατάσταση του.

Αρχή 6. – Το παιδί χρειάζεται αγάπη και κατανόηση για την πλήρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Πρέπει, όπου είναι δυνατό, να μεγαλώνει με τη φροντίδα και κάτω από την ευθύνη των γονέων του και, σε κάθε περίπτωση, σε ένα περιβάλλον στοργής και ηθικής και υλικής ασφάλειας. Ένα παιδί τρυφερής ηλικίας δεν πρέπει, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, να είναι χωρισμένο από την μητέρα του. Η κοινωνία και οι δημόσιες αρχές έχουν καθήκον να προσφέρουν ιδιαίτερη φροντίδα για τα παιδιά χωρίς οικογένεια ή για τα παιδιά που δεν έχουν επαρκή μέσα συντήρησης. Επιθυμητή είναι η καταβολή κρατικής και άλλης βοήθειας για τα έξοδα συντήρησης παιδιών πολυμελών οικογενειών.

Αρχή 7. – Το παιδί έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση, που πρέπει να είναι ελεύθερη και υποχρεωτική, τουλάχιστον η στοιχειώδης. Πρέπει να του παρέχεται μια εκπαίδευση η οποία θα προάγει τη γενική του παιδεία και θα το διευκολύνει, στη βάση ίσων

ευκαιριών, να αναπτύξει τις ικανότητες του, την ατομική του κρίση και το αίσθημα της ηθικής και κοινωνικής ευθύνης, και να γίνει ένα χρήσιμο μέλος της κοινωνίας.

Τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού πρέπει να είναι η κατευθυντήρια αρχή των ατόμων που είναι υπεύθυνα για την εκπαίδευση και την καθοδήγηση του. Η ευθύνη αυτή βαρύνει κατά πρώτο λόγο τους γονείς του.

Το παιδί πρέπει να έχει πλήρως την ευκαιρία για παιχνίδι και ψυχαγωγία, που να κατευθύνονται προς τους ίδιους σκοπούς με την εκπαίδευση. Η κοινωνία και οι δημόσιες αρχές θα προσπαθήσουν να προωθήσουν την πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού.

Αρχή 8. – Το παιδί πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να είναι μεταξύ των πρώτων που θα δέχεται προστασία και αρωγή.

Αρχή 9. – Το παιδί πρέπει να προστατεύεται από όλες τις μορφές αμέλειας, σκληρότητας και εκμετάλλευσης. Δεν πρέπει να είναι αντικείμενο συναλλαγής, σε καμία μορφή.

Το παιδί δεν πρέπει να γίνεται δεκτή για εργασία πριν από μια κατάλληλη ελάχιστη ηλικία. Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να καλείται ή να του επιτρέπεται να μετέχει σε οποιαδήποτε απασχόληση ή εργασία, η οποία θα βλάψει την υγεία ή την εκπαίδευση του ή θα έρχεται σε σύγκρουση με τη φυσική, διανοητική ή ηθική του ανάπτυξη.

Αρχή 10. – Το παιδί να προστατεύεται από πρακτικές οι οποίες υποθάλλουν φυλετικές, θρησκευτικές ή κάθε άλλης μορφής διακρίσεις. Πρέπει να ανατρέφεται μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ανοχής, φιλίας μεταξύ των λαών, ειρήνης και παγκόσμιας αδελφότητας και με πλήρη συνείδησης ότι η ενεργητικότητα του και οι ικανότητες του πρέπει να είναι αφιερωμένες στην υπηρεσία του συνανθρώπου του.

7.3. Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την απόφαση του Προεδρείου της στις 2 Ιουνίου 1999 σύμφωνα με το άρθρο 265 παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα την <<Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση>> και να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 7 <<Εκπαίδευση, Επαγγελματική κατάρτιση, πολιτισμός, νεολαία, αθλητισμός και δικαιώματα των πολιτών>>.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την γνωμοδότηση της για την <<Διασυνοριακή και διακρατική συνεργασία των οργανώσεων τοπικής αυτοδιοίκησης>>.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη γνωμοδότηση της για την <<Ανακοίνωση της Επιτροπής για την βία που ασκείται εις βάρος παιδιών και γυναικών>> και την <<Τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης (Πρόγραμμα DAPHNE) (2000-2004) σχετικά με μέτρα κοινοτικής δράσης που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος των παιδιών, εφήβων και γυναικών>>.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το σχέδιο γνωμοδότησης που υιοθέτησε η επιτροπή 7 την 1^η Οκτωβρίου 1999 (Εισηγήτρια : κα HENIG H.G.-ΕΣΚ), υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31^η σύνολο ολομέλειας της στις 17^η και 18^η Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18^η Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη κινητικότητα των πολιτών στην Ευρώπη αλλά ελάχιστες προσπάθειες έχουν καταβληθεί μέχρι πρόσφατα για τον συντονισμό των εφαρμοζομένων πρακτικών, την προαγωγή της ευημερίας και των παιδιών και την αναζήτηση τρόπων για την καλύτερη προστασία των παιδιών από την κακοποίηση. Η επιτροπή των Περιφερειών χαιρέται για την Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης (πρόγραμμα DAPHNE) (2000-2004) σχετικά με μέτρα κοινοτικής δράσης που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος των παιδιών, εφήβων και γυναικών, όπως ένα σημαντικό βήμα προς την πρόληψη της βίας και της κακοποίησης.

Θα αποφέρει ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία χάρη στην καθιέρωση και την ενίσχυση της συνεργασίας, του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σ' αυτόν τον τομέα⁵⁴.

Η πρωτοβουλία DAPHNE έχει ήδη συμβάλει στην ανάπτυξη της πρακτικής και της ανταλλαγής πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με την προστασία της ευημερίας και των δικαιωμάτων των παιδιών. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, η Επιτροπή των Περιφερειών έχει συνεργασθεί με Κυβερνητικούς Οργανισμούς για την ανάπτυξη της περιφερειακής συνεργασίας σχετικά με την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν πάνω από 120 εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι, οι οποίοι δικαιούνται μια παιδική ηλικία χωρίς βία και εγκατάλειψη. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, η αυξανόμενη ελευθερία κυκλοφορίας πέραν των εθνικών συνόρων και η δημιουργία μιας κοινής ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δικαίωμα διαμονής και εργασίας σε οποιοδήποτε κράτος μέλος τονίζουν την επείγουσα ανάγκη να χαραχθεί μια ευρεία στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη της κακομεταχείρισης και της εγκατάλειψης των παιδιών.

Αν και το πρόγραμμα DAPHNE θα έχει σημαντική συμβολή σε αυτό το θέμα, η σχετική γνωμοδότηση της ΕΤΠ εξέφρασε ανησυχία σχετικά με τον περιορισμένο προϋπολογισμό (25 εκατομμύρια ECU για την περίοδο 2000-2004 στην αρχική πρόταση, 20 εκατομμύρια ECU για την περίοδο 2000-2003 στην κοινή θέση του Συμβουλίου της 26.7.1999) και την προτεινόμενη νομική βάση (το άρθρο 129 δια την δημόσια υγεία λόγω της έλλειψης κατάλληλης νομικής βάσης για τις δράσεις που αφορούν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δίδεται ευρεία ερμηνεία στον όρο <<δημόσια υγεία>> ώστε να καλυφθούν από το πρόγραμμα όλες οι μορφές βίας, όπως τονίζεται και σε εκείνη τη γνωμοδότηση.

Η κακοποίηση παιδιών απαντάται σε όλα τα πλαίσια : στην οικογένεια, σε ημερήσια ιδρύματα και σε ορφανοτροφεία και σε περιβάλλοντα ψυχαγωγίας. Οι δράστες της κακοποίησης μπορεί να είναι ενήλικοι ή νέοι, μπορεί να είναι υπεύθυνοι παροχής φροντίδας σε οικογένειες ή να εργάζονται σε θέση που τους φέρνει σε επαφή με παιδιά. Κακοποίηση παιδιών σημειώνεται σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη. Ιδιαίτερα πρέπει να

⁵⁴ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειακών της 18^{ης} Νοεμβρίου 1999 για την Τοπική και Περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και εγκατάλειψη στην Ε.Ε. σελ. 7

εργασία, την εξώθηση τους στην επαιτεία ή την πορνεία και την εκμετάλλευση τους από την οικογένεια ή από τρίτους. Το φαινόμενο αυτό σχετίζεται με την ύπαρξη σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες οικονομικών προσφύγων, μειονοτήτων και γενικά ομάδων που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό και φτώχεια. Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν εκμετάλλευση των παιδιών, από τη βρεφική ακόμη ηλικία, εκθέτουν παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας σε πολλαπλούς κινδύνους, τους στερούν στοιχειώδη δικαιώματα ομαλής ανάπτυξης και προετοιμάζουν την περιθωριοποίηση τους ως ενηλίκων.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ τον Οκτώβριο του 1997 εισήγαγε μια νέα ρήτρα κατά των διακρίσεων, το άρθρο 13, το οποίο καλύπτει και τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, διευκρινίζοντας ότι τα παιδιά θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις διατάξεις της Συνθήκης. Αν και η πρόοδος αυτή είναι περιορισμένη, αποτελεί εντούτοις σημαντική υπογράμμιση της αναγνώρισης ότι τα παιδιά είναι και αυτά πολίτες Ευρώπης και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, να τους παρέχεται η δυνατότητα να αναπτύξουν το δυναμικό τους και να προστατεύονται από τη βία.

Το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών τονίζει ότι όλες τις δράσεις που αφορούν παιδιά, ανεξαρτήτως του αν αναλαμβάνονται από δημόσιους ή από ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής πρόνοιας, δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή νομοθετικά σώματα, το πρωταρχικό μέλημα πρέπει να είναι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η αρχή αυτή παρέχει ένα μέτρο βάσει του οποίου οι ενήλικοι πρέπει να αξιολογούν τις αποφάσεις και τις πράξεις τους σε σχέση με τα παιδιά. Τα παιδιά πρέπει να συμμετέχουν στις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους. Η ακρόαση των παιδιών και του τι έχουν να πουν είναι το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη αποτελεσματικών ανθρώπινων δικαιωμάτων για τα παιδιά. Αυτή τη διαδικασία λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των παιδιών, αλλά ούτε επιτυγχάνεται εύκολα ούτε είναι γενικά παραδεκτή.

Η απόδοση ορισμένων δυνατοτήτων και ιδιαίτερα της δυνατότητας λόγου στα παιδιά, ώστε να ξέρουν πως και πού να ζητήσουν βοήθεια, συμβάλλει στην πρόληψη. Οι τοπικοί πολιτικοί μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην απόδοση ορισμένων δυνατοτήτων στα παιδιά, ενθαρρύνοντας τη συμβολή τους στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη τοπικών και ανταποκρινόμενοι στις ανησυχίες των παιδιών για

συγκεκριμένα προβλήματα ή θέματα. Τα παιδιά και οι έφηβοι πρέπει να έχουν επίγνωση των δικαιωμάτων τους, πρόσβαση σε συστήματα διαμαρτυρίας και ανεξάρτητη υπεράσπιση. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές π.χ. μπορούν να υποστηρίξουν τα δικαιώματα των παιδιών και των εφήβων με διάφορους τρόπους. Ανάλογα με το πώς σε κάθε κράτος μέλος έχει οργανωθεί και προγραμματισθεί η παροχή βοήθειας και υποστήριξης προς αυτά. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά και τους εφήβους διορίζοντας έναν ανεξάρτητο Επίτροπο ή Διαμεσολαβητή των Παιδιών.

Η τοπική και περιφερειακή διοίκηση θα πρέπει να αναπτύξει ολοκληρωμένα και καθολικά σχέδια για τα παιδιά και τους εφήβους, συγκεντρώνοντας και συναρθρώνοντας όλες τις δράσεις και την προαγωγή των δικαιωμάτων και την πρόληψη των προβλημάτων και διασφαλίζοντας τον συντονισμό και την εποπτεία τους. Η ενσωμάτωση της αρχής της επικουρικότητας στις ευρωπαϊκές Συνθήκες έχει αναθέσει στις τοπικές και περιφερειακές αρχές πρόσθετες δραστηριότητες. Η <<Ευρώπη των Πολιτών>> θα επιτευχθεί με την θέσπιση αποκεντρωμένων μηχανισμών. Η διαδικασία αυτή δίνει μια νέα διάσταση στη διασυννοριακή και διεθνή συνεργασία και καταδεικνύει μια σημαντική προσέγγιση <<από τη βάση τα άνω>> της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το όλο και πιο αποκεντρωμένα συστήματα θα φέρουν τη διοίκηση κοντύτερα στον λαό και θα αυξήσουν τη δημοκρατική ευθύνη. Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν πρέπει να αγνοηθούν σε αυτή τη διαδικασία και η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προαγάγουν τα δικαιώματα των παιδιών και εφήβων με τους κατάλληλους τρόπους στα κράτη μέλη, ένα εκ των οποίων είναι η θέσπιση τοπικών Διαμεσολαβητών των Παιδιών που θα ανταλλάσσουν μεταξύ τους γνώσεις και πρακτικές για θέματα που αφορούν και επηρεάζουν τα παιδιά και τους εφήβους σε όλη την Ευρώπη.

Ακόμη οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στην Ευρώπη λόγω της εγγύτητας τους στις τοπικές κοινότητες και του αντιπροσωπευτικού τους χαρακτήρα, βρίσκονται σε ιδιαίτερα κατάλληλη θέση για να αναλάβουν θετική δράση υπέρ των παιδιών για την υποστήριξη των βασικών αρχών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η διασφάλιση της προστασίας των παιδιών από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη. Επίσης παρέχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών για τα παιδιά και τους εφήβους, όπως π.χ. κοινωνική πρόνοια, εκπαίδευση και ψυχαγωγία και

πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά και οι έφηβοι που χρησιμοποιούν αυτές τις υπηρεσίες είναι ασφαλή. Επιπροσθέτως έχουν την αρμοδιότητα να διασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε παιδιά ή έφηβοι εντός της δικαιοδοσίας τους υφίσταται κακοποίηση ή εγκατάλειψη εισακούνται και βοηθούνται με φροντίδα και ευαισθησία.

Οι συστάσεις αυτές για δράση από μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών της ΕΕ για την καταπολέμηση της κακοποίησης των παιδιών, οι οποίες διατυπώθηκαν στο σεμινάριο της Επιτροπής των Περιφερειών για την <<Τοπική και Περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση>> που πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 1998, καταδεικνύουν τη δέσμευση υπέρ της διασυνοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πρακτικών μεταξύ των αρχών, σε μια Ευρώπη όπου η αρχή της επικουρικότητας στις ευρωπαϊκές Συνθήκες έχει αναθέσει στις τοπικές και περιφερειακές αρχές πρόσθετες δραστηριότητες. Οι συστάσεις αυτές θα πρέπει να εξετασθούν τόσο στο τοπικό όσο και στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όταν υπάρχουν διαφορετικά συστήματα και διαφορετικοί οργανισμοί αρμόδιοι για τα παιδιά μεταξύ των χωρών, έχει ζωτική σημασία ο αποτελεσματικός συντονισμός και η επικοινωνία μεταξύ των αρχών. Η αμοιβαία επωφελής συνεργασία για την προαγωγή της ευημερίας των παιδιών περιλαμβάνει την ανταλλαγή εμπειριών και όταν είναι δυνατό, την υιοθέτηση <<βέλτιστων πρακτικών>>.

Πρέπει να ενισχυθεί η τοπική και περιφερειακή συνεργασία σε όλη την ΕΕ για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών. Στη συνεργασία αυτή πρέπει να συμμετέχουν οι υποψήφια προς ένταξη χώρες και ιδιαίτερα οι Συνδεδεμένες Χώρες Κεντρική και Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες θα αντλήσουν ιδιαίτερα οφέλη για τις προσπάθειες τους να ενισχύσουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής.

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε όλη την ΕΕ και στις υποψήφια χώρες, συνεργαζόμενες με ΜΚΟ για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών μέσω της διάδοσης των βέλτιστων και της συναλλαγής πληροφοριών, καθώς και με την ανάληψη εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού, ιδίως στο πλαίσιο του προτεινόμενου προγράμματος DAPHNE.

Με βάση τη διαπίστωση ότι υπάρχει σημαντικός αριθμός παιδιών που πέφτουν θύματα οικονομικής ή και σεξουαλικής παράλληλα εκμετάλλευσης από ενήλικους,

υφίσταται καθολική κακομεταχείριση και διαβιούν σε πλήρη εξαθλίωση, η ΕΤΠ θεωρεί ότι πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα τόσο στα πλαίσια του προγράμματος DAPHNE όσο και στη νομοθετική ρύθμιση αυτών των θεμάτων. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι οι πλέον κατάλληλες και πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να αναλάβουν την πρωτοβουλία για τη θέσπιση μηχανισμών εντοπισμού, παρακολούθησης και υποστήριξης των παιδιών που παραμένουν αποκλεισμένα από τις δομές εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας.

Από την άλλη τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών έχουν διαφορετικές ανάγκες.

Για παράδειγμα, τα παιδιά άνω των 12 ετών, που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είναι πιο κινητικά, πιο ανεξάρτητα και πιο ικανά να έλθουν σε επαφή και να χρησιμοποιήσουν το φάσμα των υπηρεσιών που παρέχουν τα τμήματα νεολαίας και κοινότητας των τοπικών αρχών και άλλες οργανώσεις.

Τα παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, από 4-5 ετών μέχρι την είσοδο τους στην δευτεροβάθμια, είναι πιο περιορισμένα όσον αφορά τις ανεξάρτητες δυνατότητες τους και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Σ' αυτή την ηλικιακή ομάδα ο ρόλος του σχολείου, όπου περνούν τον περισσότερο χρόνο τους και του δάσκαλου είναι πολύ σημαντικός. Οι δάσκαλοι μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό των παιδιών που υφίστανται κακοποίηση και στη δημιουργία περιβάλλοντος όπου τα παιδιά μπορούν να εκφραστούν ήδη σε πρώιμη ηλικία τις ανησυχίες τους. Ένα άλλο αποτελεσματικό μέσο που θα καθιστά εύκολη την κατάθεση καταγγελιών εκ μέρους των ανηλίκων είναι τα μέσα επικοινωνίας τα οποία είναι εύχρηστα για τους ανηλίκους, όπως η τηλεόραση που επιτρέπει την άμεση πρόσβαση στους ανηλίκους που συναντούν δυσκολίες απευθείας μέσα στο σπίτι τους ωστόσο, οι φορείς στους οποίους πρέπει να κατευθύνονται οι ανήλικοι πρέπει να είναι εκείνοι που ήδη χρησιμοποιούν, δηλαδή το σχολείο.

Σύμφωνα με τα πορίσματα των ερευνών, τα παιδιά έχουν περιγράψει τις αντιδράσεις που θέλουν από τους "επαγγελματίες" προσεκτική ακρόαση, διαθεσιμότητα και μη κριτική και μη αυταρχική στάση. Αυτό έχει συνέπειες για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, όπου πρέπει να διασφαλιστεί ότι αναπτύσσονται οι ικανότητες ακρόασης. Οι διαπιστώσεις αυτές παρέχουν δυνατότητες να αναπτυχθούν και να υιοθετηθούν προσεγγίσεις "βέλτιστων πρακτικών" από τα ιδρύματα κατάρτισης σε όλη την Ευρώπη.

Το σχολείο μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των γνώσεων των παιδιών για τον κόσμο και τις σχέσεις των ενηλίκων, για την απόφαση να γίνει κανείς γονέας, για την κατανόηση των δικαιωμάτων, των σχέσεων κακοποίησης και των ευθυνών και για το που μπορεί να βρει ένας νέος βοήθεια αν έχει ανησυχίες ή φόβους. Η ποικιλομορφία των οικογενειών και των πολιτισμών που υπάρχουν στην Ευρώπη θα πρέπει να γίνει σεβαστή, αλλά η κατανόηση των διαφορών μπορεί να βοηθήσει τη μάθηση για την ενήλικη και τη λήψη αποφάσεων.

Σε πολλά κράτη μέλη υπάρχει γενική παροχή υπηρεσιών προνοίας για τις οικογένειες με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Συγκεκριμένα, συνεργάτες ειδικά εκπαιδευμένοι στην υποστήριξη των νέων, ειδικά εκπαιδευμένοι νοσηλευτές ή επισκέπτες νοσοκόμοι της τοπικής κοινότητας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των οικογενειών με προβλήματα, στον εντοπισμό των πιθανών περιπτώσεων κακοποίησης και στην αναγνώριση και αντιμετώπιση ενδεχομένων αναπτυξιακών προβλημάτων ή νοητικών διαταραχών. Για την αξία που έχουν αυτές οι υπηρεσίες για την πρόληψη της κακοποίησης ότι και να πει κανείς δεν είναι αρκετό.

Τα παιδιά έχουν επίσης πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συχνά χωρίς επίβλεψη. Το Ίντερνετ είναι μια όλο και πιο προσιτή και σημαντική πηγή πληροφοριών, αλλά χρειάζεται να αυξηθεί η επίγνωση ότι το Ίντερνετ μπορεί να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά για τη μετάδοση παράνομου περιεχομένου.

Τα παιδιά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα εκμετάλλευσης μέσω εικόνων που προβάλλουν σκηνές κακοποίησης, ιδιαίτερα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Εκτός αυτού, τα παιδιά ενδέχεται να πέσουν τυχαία πάνω σε υλικό "για ενήλικους" να λάβουν ηλεκτρονικά μηνύματα που να τα προσκαλούν να επισκεφθούν πορνογραφικές ιστοθέσεις και να έλθουν εν αγνοία τους σε επαφή με ενήλικους που παριστάνουν τα παιδιά σε παιδικά φόρουμ συζητήσεων. Για την προστασία των παιδιών και των νέων από ανάλογες καταχρήσεις. Η ΕΕ πρέπει να επεξεργασθεί ένα ευρύτερης ισχύος νομικό πλαίσιο, το οποίο να καθιστά δυνατή τη δικαστική δίωξη των παραγωγών και των παροχών υπηρεσιών που επιτρέπουν την εγγραφή και τη διαβίβαση προϊόντων παιδικής πορνογραφίας στα μέσα που έχουν στη διάθεση τους.

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καλύτερη συνειδητοποίηση αυτών των προβλημάτων, ιδίως στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους για τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Ο ρόλος αυτός συνίσταται στην

εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις νέες τεχνολογίες των πληροφοριών, στη χρήση κατάλληλων ρυθμίσεων για την πρόσβαση στο Ίντερνετ στο σχολείο και στο σπίτι και στους δυνατούς τρόπους εκπαίδευσης των παιδιών και των εφήβων στην υπεύθυνη χρήση του δικτύου.

Επίσης είναι σημαντικό να υπάρχει ένα αποτελεσματικό δίκτυο καλά συντονισμένων τοπικών υπηρεσιών, που θα ακούν τους φόβους των παιδιών για κακοποίηση, θα μεριμνούν ώστε να διερευνώνται δεόντως αυτοί οι φόβοι και αν χρειάζονται ενέργειες για την προστασία των παιδιών, θα διασφαλίζουν ότι αναλαμβάνονται αυτές οι ενέργειες.

Οι φόβοι που εκφράζουν τα παιδιά ή άλλοι ενήλικοι πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Οι φόβοι αυτοί ενδέχεται να εκφραστούν σε εκπαιδευτικούς, σε κοινωνικούς λειτουργούς, σε εργαζόμενους, σε υγειονομικές ή ψυχαγωγικές υπηρεσίες ή στην αστυνομία. Τα παιδιά προσεγγίζουν τα πρόσωπα που πιστεύουν ότι μπορούν να εμπιστευθούν. Οι ενήλικοι δεν πρέπει να τα απογοητεύσουν.

Οι επαγγελματίες αυτοί πρέπει να καταρτισθούν καταλλήλως, ώστε να καταλαβαίνουν την κακοποίηση, να ξέρουν ότι οι φόβοι πρέπει να παίρνονται στα σοβαρά και να γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν. Η ύπαρξη τοπικών πρωτοκόλλων ή διαδικασιών αντίδρασης στους φόβους βοηθά τους επαγγελματίες να καταλάβουν τι πρέπει να κάνουν. Η κατάρτιση των επαγγελματιών έχει μεγάλη σημασία.

Όσοι εργάζονται με παιδιά, σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς, οικοτροφεία ή κέντρα υγείας, πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη κατάρτιση, για να αναγνωρίζουν την κακοποίηση και να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στους φόβους των παιδιών, εξασφαλίζοντας τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες πρακτικές τους σε αυτόν τον τομέα και να εντοπίσουν και να υιοθετήσουν τις προσεγγίσεις των "βέλτιστων πρακτικών".

Τα τμήματα προσωπικού και επιμόρφωσης των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων μπορούν να προωθήσουν μια πολύπλευρη επιμόρφωση του προσωπικού των διαφόρων υπηρεσιών και οργανώσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι όλο το προσωπικό είναι ικανό να αναγνωρίζει την κακοποίηση.

7.4. Κοινωνική προστασία του παιδιού στην Ελληνική Νομοθεσία

Είναι γνωστό ότι από τα αρχαία χρόνια ο άνθρωπος ενδιαφέρεται ενστικτωδώς για την διαίωσιση του είδους του και αυτό βασικά το πετυχαίνει με την δημιουργία οικογένειας. Ειδικότερα οι αρχαίοι Έλληνες μέσω της αποκτήσεως παιδιών είχαν σκοπό να δημιουργήσουν χρήσιμους πολίτες για χάρη της Πατρίδας και σαν συνέχιση της γενιάς αυτών τόσο για την τιμήση των ιερών πάτριων εδαφών τους αλλά και των πεθαμένων προγόνων τους.

Παρόλη την σπουδαιότητα που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στην τεκνοποιάν, ωστόσο η αγωγή αλλά και η ανατροφή των παιδιών ήταν αποκλειστική υποχρέωση των γονιών, χωρίς καμία ανάμειξη του Κράτους. Αξίζει να σημειώσουμε ότι πριν από την νομοθεσία του Σόλωνα η πατρική εξουσία υπερίσχυε στα παιδιά, ώστε ο πατέρας να θεωρείται κύριος ζωής και θανάτου αυτών. Εξαιρεση στον παραπάνω κανόνα είναι η Σπάρτη, στην οποία τόσο η οικογένεια, όσο και η αγωγή και ανατροφή των παιδιών, αποτελεί φροντίδα της πολιτείας, η οποία γι' αυτόν τον σκοπό είχε λάβει μια σειρά μέτρων (νομοθεσία του Λυκούργου), μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα πρώτα μέτρα ευγονίας (για παράδειγμα: περιορισμοί στην σύναψη του γάμου, απόρριψη των ασθενικών και ανάπηρων) παιδιών στον Καιάδα του Ταϋγετου κ.α.

Κατά την Βυζαντινή περίοδο η ανατροφή και η αγωγή των παιδιών εξακολουθεί να είναι αντικείμενο ευθύνης των γονιών όπου κυριαρχείται όμως από το πνεύμα και τις αρχές του Χριστιανισμού, αλλά παράλληλα και η Πολιτεία αρχίζει να λαμβάνει τα πρώτα βασικά μέτρα προστασίας της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας, τόσο για την ανάπτυξη της στο Δίκαιο (ιδιαίτερα στο Αστικό). Ταυτόχρονα η Εκκλησία, η ιδιωτική φιλανθρωπία και το Κράτος εμπνεόμενοι από τα διδάγματα του Θεανθρώπου, αναπτύσσουν σε ικανοποιητικό βαθμό την ιδρυματική προστασία του Παιδιού.

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η αγωγή και η ανατροφή των τέκνων αποτελεί αποκλειστική υποχρέωση των γονιών σε συνεργασία με την Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία και τους μεγάλους εθνικούς ευεργέτες, ενώ η νομική προστασία των παιδιών, υπό την τουρκική δουλεία ήταν παντελώς ανύπαρκτη των τουρκικών νόμων και όπως είναι γνωστό θεωρούσαν τους υπόδουλους Έλληνες σχεδόν σαν ζώα, με αποτέλεσμα το μέλλον των Ελληνοπαίδων να είναι αβέβαιο, γιατί τα αγόρια

απαγάγονταν για να μετατραπούν σε φανατικούς γενίτσαρους, ενώ τα κορίτσια για να στολίσουν τα χαρέμια έκφυλων και ακόλαστων πασάδων.

Από την ίδρυση του Ελληνικού Βασιλείου εκτός των πρώτων μέτρων, τα οποία πάρθηκαν για την οργάνωση του νεοπαγούς κράτους, περιλαμβάνονται και άλλα πολλά τέτοια αναφερόμενα στην νομική προστασία της παιδικής ηλικίας, σύμφωνα με τις αντιλήψεις της εποχής εκείνης, της ιδρυματικής προστασίας του παιδιού εξακολουθούσε να αποτελεί αντικείμενο κυρίως της ιδιωτικής φιλανθρωπικής δράσεως και της Εκκλησίας.

Ο 20^{ος} αιώνας ήταν επιβαρημένος με την διεξαγωγή δυο αιματοβαμμένων παγκόσμιων πολέμων, παρόλα αυτά, πολύ σωστά ονομάστηκε αιώνας της προόδου και του πολιτισμού και αυτό γιατί μέχρι εκείνη την περίοδο όλοι οι τομείς του ανθρώπινου πνεύματος και της δραστηριότητας παρουσίασαν αλματώδη εξέλιξη, την οποία και η πιο τολμηρή φαντασία ήταν αδύνατο να προβλέψει, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργήθηκαν και διαπλάστηκαν νέα ιδανικά και τέθηκαν νέοι στόχοι στις πολιτικοκοινωνικές και οικονομικές επιδιώξεις της ανθρωπότητας. Μεταξύ των μεταπολεμικών επιτευγμάτων της ανθρωπότητας αναμφίβολα περιλαμβάνεται και η εδραίωση της θέσεως του παιδιού το οποίο θεωρούσαν, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, αντικείμενο πρωταρχικής απασχόλησης και μέριμνας. Έγινε πλέον αντιληπτό και συνειδητοποιήθηκε απόλυτα, ότι ο λαός που στερείται στο έπακρο υγιή ψυχοσωματικό παιδικό πληθυσμό, είναι καταδικασμένος σε αφανισμό και ότι λόγω αυτού η αγωγή και η ανατροφή των παιδιών κάθε χώρας δεν είναι πλέον ατομική υπόθεση των γονιών αυτών, αλλά ένα ενδιαφέρον θέμα άμεσα τόσο για το κράτος όσο και για τη διεθνή κοινωνία. Συνέπεια αυτών των αντιλήψεων ήταν ότι κάθε κράτος έλαβε και λαμβάνει μια σειρά προστατευτικών μέτρων, κοινωνικών, διοικητικών, νομικών, για να αυξηθεί ο παιδικός αυτός πληθυσμός σε ικανοποιητικά επίπεδα και ταυτόχρονα να εξελιχθεί ψυχοσωματικά πάνω σε υγιείς βάσεις έτσι ώστε να είναι ικανός να αναλάβει τις πολλαπλές ευθύνες που προέρχονται από τις παραδόσεις της Χώρας και των απαιτήσεων της σύγχρονης ζωής. Αλλά και σε διεθνές επίπεδο, η παιδική ηλικία αποτελεί αντικείμενο σημαντικής μέριμνας και προσοχής και αυτό γιατί η αναπτυσσόμενη κατάλληλα εκπαιδευόμενη παιδική ηλικία αποτελεί την μοναδική ελπίδα της ανθρωπότητας, να οδηγήσει αυτήν, μέσω της συνεργασίας των λαών, στην οδό της ειρήνης και της προόδου.

Τι θεωρείται όμως παιδί; Κατά τους ειδικούς επιστήμονες: «Παιδί ονομάζεται η από τον τοκετό μέχρι της ενηβώσεως περίοδο της ανθρώπινης ζωής», δηλαδή από τον τοκετό μέχρι της ηλικίας 12-14 ετών χρονικό διάστημα της ζωής του ανθρώπου.

Την παιδική ηλικία την διακρίνουμε, βάση ορισμένων ανατομικοβιολογικών δεδομένων, σε α) την βρεφική περίοδο (0-24 μηνών), β) την προσχολική περίοδο (2-7 ετών) και γ) την μαθητική περίοδο (7-14 ετών).

Η διαφορά του παιδιού προς τον ενήλικα είναι ότι αυτό δεν έχει υποστεί την οριστική του λειτουργική και φυσιολογική διαμόρφωση. Κάθε περίοδο της ζωής του παιδιού ανταποκρίνεται προς ορισμένο βαθμό και επίπεδο στην διάπλαση της σωματοψυχικής εξελίξεως του, όπου συμβάλλει στην αύξηση γενικώς του παιδικού οργανισμού (ως) μια ελεγχόμενη από ενδογενείς παράγοντες που ακολουθεί μια προκαθορισμένη σταθερά χρονολογική πορεία. Παρολαυτά η πορεία αυτή υφίσταται εντονότερα από οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ζωής του ανθρώπου την επίδραση του περιβάλλοντος όπου αυξάνεται ανάλογα με την νεανική ηλικία του οργανισμού. Ωστόσο η διατροφή και η ανατροφή διαδραματίζουν τον σημαντικότερο ρόλο σ' αυτήν την άνετη εκδήλωση και εξέλιξη των φυσικών και ψυχικών ιδιοτήτων του παιδιού και εν μέρει αποτελούν πολύτιμα ερείσματα μέσω των οποίων επικοδομείται η ανάπτυξης αυτού.

Από τα παραπάνω σαφώς προκύπτει η σπουδαιότητα της παιδικής ηλικίας κατά την διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Είναι μια περίοδος αμέτοχη στις μικρότητες και τους συμφεροντολογικούς υπολογισμούς της κοινωνίας και της οποίας χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι η αθωότητα και οι άδολες ενέργειες του παιδιού. Το παιδί είναι μια εύπλαστη ζύμη, η οποία από θεία επιταγή παραδίδεται σε εμάς για να την διαπλάσουμε και να την καταστήσουμε ικανή να ανταποκριθεί στις αντιξοότητες της ζωής και να συμβάλλει στην συνέχεια, με την σειρά της, στην εξέλιξη και την ανάπτυξη της κοινωνίας της οποίας αποτελεί μέλος και του έθνους, στο οποίο ανήκει.

Το μεγαλείο της αθωότητας και της αδολίας του παιδιού κι οι ευθύνες απέναντι στους μεγαλύτερους, διακηρύσσονται παραστατικότερα στη θεία διδασκαλία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού : « Και αφού προσκάλεσε ο Ιησούς ένα παιδί, το έστησε στο μέσο αυτών και είπε : Αλήθεια σας βεβαιώ, ότι εάν δεν αλλάξετε φρόνημα και δεν γίνετε ταπεινοί και αφελείς και απονήρευτοι σαν τα παιδιά, δεν θα εισέλθετε στην βασιλεία των ουρανών. Όποιος λοιπόν ταπεινώσει τον εαυτό του σαν το παιδάκι αυτό,

αυτός είναι ο μεγαλύτερος στην βασιλεία των ουρανών. Πρέπει να εγκολωθοθείτε το παιδικό και ταπεινό αυτό φρόνημα τόσο πολύ, ώστε να τιμάτε και εκείνους, οι οποίοι το έχουν. Να ξέρετε ότι εκείνος, που θα υποδεχθεί για μένα και προς τιμήν μου έναν τέτοιο άνθρωπο ο οποίος ταπεινώθηκε σαν το μικρό παιδί, αυτός είναι σαν να υποδέχεται και να τιμά εμένα τον ίδιο.

Εκείνος όμως, που θα παρασύρει στην αμαρτία ένα από αυτούς τους ταπεινούς και απλούς που πιστεύουν σε εμένα, συμφέρει σε αυτόν να κρεμάσετε γύρω από τον λαιμό του μυλόπετρα από εκείνες που στρέφει ο όνος και να βουλιάζει στην ανοικτή και βαθειά θάλασσα».

Το παιδί όμως παρόλο που είναι αδύναμο πλάσμα το οποίο εξαρτάται από τους μεγάλους σε κάθε πράξη του, ωστόσο ανταποδίδει αυτήν την παρεχόμενη στοργή, προσδίδει νόημα και σκοπό στη ζωή και τον προσορισμό των ανθρώπων. Όπως λέει ο ποιητής για την ευεργετική παρουσία του παιδιού : « Κι ότι αγγίξη ανάλαφρα σε αυτό και το φαρμάκι, γίνεται χαμόγελο και γίνεται φιλάκι». Το αδύναμο όμως και το εύπλαστο της παιδικής ηλικίας, δυστυχώς πολλοί επιχειρούν να εκμεταλλευθούν αντικοινωνικά και αντεθνικά στοιχεία, για να δηλητηριάσουν την αθώα ψυχή των παιδιών, είτε για λόγους κερδοσκοπικούς, είτε προς επιτυχία των ανομολόγητων αντεθνικών σκοπών αυτών.

Παρότι είναι βαριές οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες όσων ασχολούνται με το παιδί, είτε σαν γονείς ή κηδεμόνες, είτε σαν κρατικοί λειτουργοί λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κίνδυνοι που το περιβάλλουν είναι οι μεγάλοι, ενώ συγχρόνως και οι στηριζόμενες ελπίδες σε αυτό είναι άπειρες όπως αναφέρει και ο Πλάτων στον Κρίτωνα : « Ἡ γάρ οὐ χρή ποιεῖσθαι παῖδας ζῆν δια ταλαιπωρεῖν και τρέφοντα και παιδεύοντα».

Όσον αφορά τις ολιγάριθμες διεθνείς διατάξεις για την προστασία του παιδιού κατά της θεομηνίας του πόλεμου, με τα πολεμικά η Διεθνή Κοινωνία έχει στο ενεργητικό της να αντιπαρατάξει αξιοθαύμαστη δραστηριότητα, αναφερόμενοι στα παιδιά και ιδίως για την υγιή ψυχοσωματική ανάπτυξη αυτών, σαν βασική ελπίδα τόσο κάθε έθνους όσο και της Διεθνούς Κοινότητας. Έτσι:

1. Στις 10 Δεκεμβρίου του 1948 η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ψήφισε την «Οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» η οποία μεταξύ των άλλων περιλαμβάνει και διατάξεις με βάση

- τις οποίες: α. « Η οικογένεια αποτελεί το φυσικό και βασικό στοιχείο της κοινωνίας και δικαιούται την προστασία της κοινωνίας και του Κράτους» (άρθρο 16 παραγρ.3). β. «Η μητρότητα και η παιδική ηλικία δικαιούται ειδική μέριμνα και περίθαλψη. Όλα τα παιδιά , νόμιμα ή εξώγαμα, πρέπει να απολαμβάνουν της αυτής κοινών. Προστασίας.» (άρθρο 25 παραγρ.2). γ. «Καθένας έχει το δικαίωμα της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν, τουλάχιστον όσον αφορά τις στοιχειώδης και βασικές βαθμίδες. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική, κ.α. (άρθρο 26 παραγ. 1).
2. Το έτος 1959 η Διεθνής Κοινωνία συνειδητοποιώντας την ανεκτίμητη αξία του παιδιού, αισθάνεται την ανάγκη να διακηρύξει ότι: « Όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, φύλου, θρησκείας και εθνικότητας πρέπει: α. Να έχουν τα ίδια δικαιώματα και να τυγχάνουν της ίδιας μεταχειρίσεως. β. Να απολαμβάνουν ειδική συμπαράσταση και μέριμνα για την παιδεία και την πλήρη ψυχοσωματική εξέλιξη τους. γ. Να αποκτούν κατά την γέννηση τους, επώνυμο και εθνικότητα. δ. Να έχουν κοινωνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένου το δικαίωμα της κατάλληλου ένδυσης και διατροφής, μέχρι και της καλής ψυχαγωγίας και ιατρικής φροντίδας. ε. Να τυγχάνουν ειδικής προστασίας στην περίπτωση που είναι ανάπηρα. στ. Να απολαμβάνουν την αγάπη και την στοργή των γονιών τους και την κατανόηση από το γύρω περιβάλλον τους. ζ. Να έχουν ίσες δυνατότητες εκπαίδευσης και γενικότερα ανάπτυξης της ηθικής και πνευματικής τους προσωπικότητας. η. Να τυγχάνουν πρωταρχικής και άμεσης βοήθειας στην περίπτωση κινδύνου, ανάγκης ή καταστροφών. θ. Να προστατεύονται από κάθε είδους εκμετάλλευση, εγκατάλειψης ή βάνουσης μεταχείρισης. ι. Να ανατρέφονται σε κλίμα ειρηνικής διαβίωσης και σε πνεύμα διεθνούς φιλίας και συναδελφώσεως.
3. Παρόλα αυτά υπάρχουν και πολλές διάφορες διατάξεις διεθνών συμβάσεων, που αναφέρονται στο παιδί (εργασία κ.λ.π.)όπου θα αναφερθούν στις οικείες περιπτώσεις της παρούσης εργασίας.
4. Πολλές διεθνείς οργανώσεις ή διακρατικές ασχολούνται σήμερα με την προστασία του παιδιού. Συγκεκριμένα αναφέρονται : α. Η UNICEF (Διεθνείς Κεφάλαιο Προστασίας Παιδιού). Η οργάνωση αυτή αποτελεί παράρτημα του ΟΗΕ και έχει έδρα την Νέα Υόρκη. Συγκεντρώνει τα κεφάλαια για την

εφαρμογή προ/των προς παροχή βοήθειας (υγεία – διατροφή) σ'όλα τα παιδιά του κόσμου, ιδίως των υποανάπτυκτων χωρών. Προς αυτό αποστέλλει εμπειρογνώμονες σε διάφορες χώρες, εργαλεία, τρόφιμα και κυρίως ενισχύει τις προσπάθειες για την εποπτεία παραγωγή παιδικών τροφών και τέλος παρέχει βοήθεια για συνεργασία με άλλες οργανώσεις. β. Το Διεθνές Κέντρο Προστασίας Παιδιού, το οποίο έχει έδρα στο Παρίσι. Ασχολείται με επιστημονικές έρευνες πάνω στην ιατροκοινωνική προστασία του παιδιού, για την πραγματοποίηση σεμιναρίων και συνεδρίων πάνω σε θέματα υγιεινής και κοινωνικής προστασίας του παιδιού και παρέχει υποτροφίες σε υγειονομικά και κοινωνικά στελέχη μέχρι και σε δικαστές ανήλικων για την παρακολούθηση των παραπάνω σεμιναρίων και συνεδρίων. γ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Προστασία της Οικογένειας όπου έδρα της υπήρχε στην Χάγη πραγματοποιεί συνέδρια σε επίπεδο κυρίως Υπουργών Κοινωνικής Πρόνοιας πάνω σε θέματα οικογένειας και παιδιού. δ. Τα προγράμματα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας δίνουν μια διακεκριμένη θέση σε θέματα τα οποία αναφέρονται στο παιδί. Βεβαίως οι αποφάσεις της είναι απλώς συμβουλευτικές για τις διάφορες χώρες, από τότε όμως καταλήγουν στην σύναψη διεθνών συμβάσεων. ε. Η UNESCO, κέντρο διεθνούς προγραμματισμού και βοήθειας στον τομέα της εκπαίδευσης. στ. Η International Labour Organisation (ILO), ενδιαφέρεται για την επαγγελματική εκπαίδευση, παράλληλα προς την UNESCO.

Τέλος σημαντικό θα ήταν να επεκταθεί στην Ελλάδα δημιουργική δράση των διακρατικών Αμερικανικών Οργανώσεων:

- α. Περίθαλψη πολεμοπαθών παιδιών η οποία παρέχει επιδόματα, τρόφιμα, ρούχα και υιοθετεί τα παιδιά χωριών για την ανάληψη της προστασίας αυτών.
- β. CARE : Διανομές τροφίμων (δέματα) στις οικογένειες απροστάτευτων παιδιών, απόρων οικογενειών που έχουν τέκνα, καθώς επίσης σε διάφορα ιδρύματα παιδικής προστασία, για π.χ. : ΠΙΚΠΑ, Γυμνασιακά Οικοτροφεία κ.α. Επίσης γίνονται διανομές καινούριων ενδυμάτων σε ορφανοτροφεία.
- γ. Αμερικανική Συνομοσπονδία για την σωτηρία του παιδιού: Άρχισε να λειτουργεί στην Ελλάδα τον Νοέμβριο του έτους 1947, με κύριο σκοπό την περίθαλψη απόρων Ελληνοπαίδων για την παροχή ιματισμού, είδη διατροφής και σχολικών εφοδίων, σε μεμονωμένες περιπτώσεις παιδιά εντός του

οικογενειακού πλαισίου και σε δημοτικά σχολεία αγροτικών περιοχών. Ήδη τα προγράμματα αυτής της οργάνωσης έχουν διευρυνθεί σημαντικά και προλαμβάνουν και άλλους τομείς προστασίας της οικογένειας. Από πλευρά παιδικής προστασίας και του προγράμματος της οργάνωσης της, συνίσταται παροχή οικονομικής βοήθειας 80-100δολλ. ετησίως, στα παιδιά 6-17 ετών που φοιτούν στο σχολείο και τα οποία είναι άπορα Α΄, Β΄ ή Γ΄ κατηγορίας.

Για τις συνταγματικές διατάξεις της Ελλάδας, όσον αφορά οικονομική προστασία του παιδιού βλέπε παράρτημα.

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην προσπάθεια μας να καλύψουμε πλήρως όλες τις πτυχές του θέματος μας δεν σταθήκαμε μόνο στο θεωρητικό αλλά προχωρήσαμε και στο ερευνητικό μέρος των 3 συλλόγων δηλαδή του «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ», «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» και «UNICEF».

Όσον αφορά τη μεθοδολογία που ακολουθήσαμε για την συλλογή στοιχείων στο ερευνητικό κομμάτι ακολούθησε η ίδια διαδικασία και στους τρεις συλλόγους. Συγκεκριμένα έχουμε την δημιουργία ερωτηματολογίων που απευθύνονται στους χρήστες αντίστοιχα του κάθε συλλόγου. Παρόλα αυτά παρατηρούμε ότι η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων των χρηστών δεν ήταν δυνατή από τους 3^ο συλλόγους διότι

- α) Η κοινωνική λειτουργός του «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» θεώρησε ότι θα επηρέαζε αρνητικά η όλη διαδικασία τον ψυχικό κόσμο των παιδιών και των γονέων
- β) Επίσης δεν υπήρξε επαρκής αριθμός των χρηστών του συλλόγου «Προστασία Αγέννητου Παιδιού» (για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων προσφέρθηκαν μόνο 2 χρήστες).
- γ) Ακόμα δεν ήταν δυνατόν η εύρεση των χρηστών της UNICEF λόγω ότι δρουν κυρίως σε διεθνές επίπεδο. Παρόλα αυτά τα ερωτήματα γίνανε και βρίσκονται στο παράρτημα.

Επόμενο βήμα ήταν η πραγματοποίηση συνεντεύξεων από τους 3 προέδρους των συλλόγων. Παρόλα αυτά στάθηκε αδύνατο να δοθεί η συνέντευξη από τον πρόεδρο της UNICEF λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων του στο εξωτερικό.

Επίσης κρίθηκε απαραίτητη η συλλογή των οικονομικών στοιχείων του κάθε συλλόγου με σκοπό να παρουσιάσουμε τη δράση τους και την οικονομική ισχύ τους τόσο στο παρόν αλλά όσο και στο μέλλον.

Από την άλλη πλευρά ο φορέας UNICEF δεν υπήρξε τόσο συνεργάσιμος για την παροχή των παραπάνω στοιχείων και έτσι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε λεπτομερώς την οικονομική δραστηριότητα τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

8.1. Γενικά για Το ΣΥΛΛΟΓΟ «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Α. ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ο Σύλλογος «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ιδρύθηκε, μετά από επιθυμία του μικρού Ανδρέα Γιαννόπουλου 10 ετών, λίγο πριν χάσει τη μάχη με τη ζωή μετά από 11 μήνες ταλαιπωρίας από όγκο στο κεφάλι.

Ιδέα του Ανδρέα ήταν όλοι εμείς μεγάλοι και μικροί, να προσπαθούμε με κάθε τρόπο να είναι όλα τα παιδιά χαρούμενα και ευτυχισμένα.

Μετά από ενεργοποίηση πολλών επωνύμων και ανωνύμων φίλων, ο Σύλλογος «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» οργανώθηκε και βρίσκεται κοντά σε όλα τα παιδιά που τους λείπει το χαμόγελο και όχι μόνο.

Ο Σύλλογος «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ», εδώ και 4 χρόνια περίπου βρίσκεται κοντά σε όλα τα παιδιά που διαμένουν εντός του Ελλαδικού χώρου, ανεξαρτήτως καταγωγής και υπηκοότητας αυτών, στα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας, στα παιδιά και τις οικογένειες τους που έχουν πρόβλημα διαβίωσης καθώς επίσης αγωνίζεται για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και συμφερόντων τους μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που ενισχύουν και στηρίζονται στην εθελοντική εργασία των νέων και κυρίως των παιδιών.

Ο Σύλλογος αυτή τη στιγμή απασχολεί έμμισθο προσωπικό σαράντα πέντε (45) ατόμων αποτελούμενο από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, παιδαγωγούς, γραμματείς, οδηγούς κ.α. Άνθρωποι που αγαπούν τα παιδιά και κύριο μέλημα τους είναι να τους προσφέρουν απλόχερα την αγάπη και την θαλπωρή που τους λείπει.

Στο δύσκολο αυτό έργο του Συλλόγου συμπαραστέκονται εθελοντές επώνυμοι και ανώνυμοι, από όλη την Ελλάδα, την Κύπρο και την ομογένεια. Στέκονται στο πλευρό του συλλόγου ακούραστοι αρωγοί, που αγωνίζονται για την επίτευξη των σκοπών του Συλλόγου και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών. Σημαντική είναι η βοήθεια που προσφέρεται στο Σύλλογο μέσω της συνεργασίας του με τα Υπουργεία και άλλους φορείς του κράτους. Είναι μια σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλοσυμπλήρωσης που

μέχρι τώρα έχει οδηγήσει σε επιτυχή αποτελέσματα για τα ίδια τα παιδιά. Ο Σύλλογος δεν ξεχνάει τις εταιρείες, το κράτος και τους ιδιώτες που χωρίς την ευγενική τους σύμπραξη και υποστήριξη δεν θα μπορούσε να λειτουργεί τόσο αποδοτικά.

Δυστυχώς, ο χώρος δεν είναι αρκετός για να συμπεριλάβει τα ανάμεικτα συναισθήματα που όλο το προσωπικό και εθελοντές έχουν γευθεί από αυτή την προσπάθεια και την πολύπλευρη δραστηριότητα που παρουσιάζει ο Σύλλογος σε όλη την Ελλάδα. Όμως χωρίς τους πολύτιμους αρωγούς το έργο τους δε θα ήταν τόσο αποτελεσματικό. Γι' αυτή τους την ουσιαστική υποστήριξη, τους οφείλουν ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ.

ΜΕΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος	(ΠΡΟΕΔΡΟΣ)
Πατήρ Γεώργιος Μεταλληνός	(ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ)
Αναστάσιος Τσούγιας	(ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ)
Ιωάννης Λαμπρόπουλος	(ΤΑΜΙΑΣ)
Σεμίνα Διγενή	(ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.)
Κωνσταντίνος Πουλημάς	(>> >>)
Παναγιώτης Γιαννάκης	(>> >>)
Πέτρος Φιλλιπίδης	(>> >>)
Θάνος Καλλίρης	(>> >>)
Τάσος Ζορμπάς	(>> >>)

Β. ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- Η κατοχύρωση, προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των ανήλικων παιδιών, που διαμένουν εντός του Ελλαδικού χώρου, ανεξαρτήτως υπηκοότητας αυτών (παιδιών).
- Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας και υποστήριξης ηθικής, οικονομικής, ψυχολογικής στα άπορα παιδιά, παιδιά με ειδικές ανάγκες, παιδιά εθνικών ή θρησκευτικών μειονοτήτων.

- Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας σε παιδιά που έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας και χρήζουν ιατρικής περίθαλψης σε νοσοκομεία του εσωτερικού ή του εξωτερικού.
- Η ανάπτυξη του μορφωτικού, βιοτικού και πνευματικού επιπέδου των παιδιών.
- Η διαφώτιση της κοινής γνώμης πάνω στα προβλήματα των παιδιών.
- Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών που χρήζουν κοινωνικής βοήθειας, που υφίστανται οποιασδήποτε φύσεως κακοποίηση και εκμετάλλευση από τους γονείς τους και οποιουσδήποτε τρίτους, συγγενείς ή μη.
- Η αγορά ή μίσθωση ακινήτων για την ίδρυση κέντρων αποκατάστασης των παιδιών που αντιμετωπίζουν οποιασδήποτε φύσεως προβλήματα, στέγασης, μόρφωσης, διατροφής, υγείας και διαβίωσης εν γένει.
- Η συμβολή στη βελτίωση και ανάπτυξη των πάσης φύσεως ιδρυμάτων αποκατάστασης ανήλικων παιδιών ορφανών, εγκαταλειμμένων από τους γονείς τους, παιδιών εισαχθέντων σε αναμορφωτήρια.
- Η ενασχόληση και η ζύμωση των μελών του σωματείου με τα προβλήματα, τα δικαιώματα και τις εν γένει ανάγκες των παιδιών.
- Η ανταλλαγή απόψεων σε σχέση συνεργασίας με όλους τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και η παροχή κάθε δυνατής υποστήριξης στα προβλήματα των παιδιών.
- Η συνεργασία με κοινωνικούς, ασφαλιστικούς, επιστημονικούς, πνευματικούς οργανισμούς και οργανώσεις με άλλους συλλόγους, με ενώσεις ή συνδέσμους ή ομοσπονδίες και γενικά με κάθε φορέα, προκείμενου να επιλυθούν και προωθηθούν οποιαδήποτε προβλήματα σχετικά με τα παιδιά.

- Συνεργασία με άλλους φορείς κυβερνητικούς (ή μη) που έχουν αναπτύξει πρωτοβουλία στον τομέα της εκπαίδευσης των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους.
- Συνεργασία με τα παιδιά για να έχουμε τις δικές τους απόψεις για τα δικαιώματά τους. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώνονται συνέδρια και ημερίδες καθώς επίσης και εκστρατείες ενημέρωσης (και στα σχολεία) με την συμμετοχή πάντα όλων των παιδιών.
- Συμβουλευτικό κέντρο παιδιών σχολικής ηλικίας και εφήβων

Στο κέντρο απευθύνονται:

ΠΑΙΔΙΑ που έχουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις (με γονείς, φίλους)

ΓΟΝΕΙΣ που θέλουν να μοιραστούν τις σκέψεις και τις ανησυχίες τους με κάποιο ειδικό για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τα πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ που εργάζονται με παιδιά και θέλουν να βοηθήσουν ποικιλοτρόπως, θέτοντας στη διάθεση του συλλόγου την πολύτιμη εμπειρία τους.

Γ. ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

- Μέριμνα για παιδιά με ειδικές ανάγκες, συνεργασίες με φορείς που έχουν εμπειρία
- Ανάπτυξη δραστηριοτήτων για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος - 116/296076-12
- ΧΙΟΣ BANK – 0112/150678/401
- Τράπεζα Πίστεως « ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΖΩΗΣ» ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΣΟΒΑΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ – 144-2001-11
- Τράπεζα Πίστεως – 144-002101046682
- Ιονική Τράπεζα – 070/34331294

8.2. Δραστηριότητες του Συλλόγου σε διάφορες περιοχές της ΕλλάδαςΕΛΛΑΔΑΣ

1. « ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ και επί της οδού Στουρνάρη 16, βρίσκεται το γραφείο που αποτελεί έδρα του Συλλόγου, με σταθερό προσωπικό, μηχανοργάνωση-μηχανογράφηση υψηλών απαιτήσεων και δίκτυο Η/Υ τελευταίας τεχνολογίας σε άμεση σύνδεση με το Internet.

Στο ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ και επί της οδού Τεμπών, Δημητροκάλη και Δραγούμη 4, βρίσκεται το νέο κτίριο φιλοξενίας του Συλλόγου για παιδιά ηλικίας 0-12 ετών είναι ένα τριώροφο οίκημα, προσφορά του Δήμου Περιστερίου, όταν προκλήθηκαν σοβαρές ζημιές στο σπίτι το οποίο λειτουργούσε εδώ και τρία χρόνια στα Άνω Πατήσια μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2000 στελεχωμένο από κοινωνικούς λειτουργούς, παιδαγωγούς και εθελοντές. Τα παιδιά έρχονται εδώ κατόπιν εισαγγελικής εντολής και γίνονται δεκτά με αγάπη και τρυφερότητας, σε μια προσπάθεια να καλύψουμε τα κενά που η μέχρι τώρα συνθήκες τους έχουν δημιουργήσει.

Κτίριο –πολλαπλών χρήσεων στη Νίκαια πρόκειται για ένα κτίριο πέντε ορόφων, που μας έχει παραχωρήσει ο Δήμος Νίκαιας και εξυπηρετεί τους παρακάτω σκοπούς :

- λειτουργία γραφείων της κοινωνικής υπηρεσίας του Συλλόγου, που απαρτίζεται από κοινωνικούς λειτουργούς και συνεργάζεται με φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κυβερνητικούς φορείς, καθώς και με άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, για την ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Λειτουργία γραφείων ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και οικογενειών

- Φιλοξενία παιδιών σε κίνδυνο, ηλικίας 12-18 χρονών που φιλοξενούνται όπως στο σπίτι Φιλοξενίας στα Άνω Πατήσια, μετά από εισαγγελική εντολή και έχουν την υποστήριξη των κοινωνικών λειτουργών, των παιδοψυχολόγων, των παιδαγωγών και άλλων επιστημόνων, καθώς επίσης την υποστήριξη των εθελοντών και των παιδιών – μελών του Συλλόγου
- «τράπεζα» ειδών πρώτων ανάγκης (τρόφιμα, ρούχα, παιχνίδια)
- οδοντιατρείο, ιατρείο και φυσικοθεραπευτήριο, για προληπτική ιατρική και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλα τα παιδιά
- λειτουργία χώρου αναψυχής ο οποίος περιλαμβάνει καλλιτεχνικό – θεατρικό εργαστήριο, χώρο παιχνιδιού, Home – cinema, βιβλιοθήκη
- αίθουσα πληροφορικής για τα μεγαλύτερα παιδιά
- επίσης στεγάζεται και η γραμμή SOS 1056

2. « ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ – ΠΥΡΓΟΣ

Ο Σύλλογος δραστηριοποιείται και στον Πύργο όπου προσπαθεί να καλύπτει τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών της ευρύτερης περιοχής της Πελοπόννησο.

Αναλυτικότερα:

- Κάλυψη φαρμακευτικής και ιατρικής περίθαλψης παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας.
- Υποστήριξη οικογενειών και παιδιών που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες, με την προσφορά ειδών ρουχισμού, τροφίμων, παιχνιδιών, σχολικών.
- Παροχή συμβουλευτικών, ψυχολογικών και κοινωνικών υπηρεσιών σε παιδιά και οικογένειες με προβλήματα.
- Εμβολιασμός παιδιών ειδικού πληθυσμού καθώς και καταγραφή ανεμβολίαστων παιδιών σε διάφορες περιοχές του νομού με τη συνεργασία του Νοσοκομείου Πύργου και του Κέντρου Υγείας Γαστούνης.

Ακόμα στον Πύργο λειτουργεί η γραμμή SOS 1056 που δέχεται καταγγελίες για περιπτώσεις κακοποίησης ή εκμετάλλευσης παιδιών.

Και δεν πρέπει να ξεχνάμε τα βοηθήματα και τα μαθήματα που προσφέρονται στα σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες και που δεν υποστηρίζονται από κρατικούς φορείς.

3. «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ- ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ο Σύλλογος στη Θεσσαλονίκη αναλαμβάνει την υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών της Βορείου Ελλάδος.

Πιο συγκεκριμένα:

- Αναλαμβάνει ιατρικά περιστατικά αλλά και καλύπτει άμεσες ιατρικές και φαρμακευτικές ανάγκες.
- Ακόμη ανταποκρίνεται σε ανάγκες παιδιών σε τρόφιμα, ρούχα, παιχνίδια, εκπαίδευση και στηρίζει και τις οικογένειες τους.
- Έχει δημιουργήσει πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά που νοσηλεύονται στα νοσοκομεία.
- Παρέχει ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη σε παιδιά και τους γονείς τους, με την βοήθεια κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων.

Και στην Θεσσαλονίκη λειτουργεί η γραμμή SOS 1056 που απαντάει σε κλήσεις έκτακτης ανάγκης και σε περιπτώσεις παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο.

Σκοπός του Συλλόγου είναι να αντιμετωπιστούν άμεσα προβλήματα που απασχολούν τα παιδιά, να μπει ένα τέλος σε περιπτώσεις κακοποίησης και εκμετάλλευσης και να βελτιθούν, όσο γίνεται οι συνθήκες ζωής των παιδιών που έχουν σταματήσει πια να χαμογελούν.

4. « ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΣΤΟ ΙΟΝΙΟ - ΚΕΡΚΥΡΑ

Ας μην ξεχνάμε και το πρόσφατο απόκτημα του Συλλόγου, μια μεγάλη έκταση που παραχωρήθηκε από την Κοινωφελή Αδελφότητα Χαμηλής Μαγουλάδων. Εκεί θα ιδρυθεί Ευρωπαϊκό Κέντρο Διατήρησης της Κερκυραϊκής Παράδοσης. Πρόκειται για μια αρκετά μεγάλη έκταση στην Κέρκυρα, την οποία « ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΟΥ» θα χρησιμοποιήσει για τη στέγαση παιδιών απόρων, εγκαταλελειμμένων, με προβλήματα υγείας. Φιλοδοξεί επίσης, στην ίδρυση τμημάτων εκμάθησης παραδοσιακών τεχνών και τεχνικών ώστε τα παιδιά να αποκτήσουν γνώσεις και δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης. Έτσι τα παιδιά θα ψυχαγωγούνται και ταυτόχρονα θα ενημερώνονται για την παράδοση και την ιστορία της περιοχής. Παράλληλα, και μέσα στα πλαίσια της συμμετοχής του Συλλόγου στα Ευρωπαϊκά προγράμματα, θα χρησιμεύσει και ως χώρος φιλοξενίας για τους νέους που θα έρχονται εδώ για να πάρουν μέρος σε προγράμματα εθελοντικής εργασίας και πολιτισμικών ανταλλαγών.

5. ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΟΧΗΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της κάλυψης ιατρικών αναγκών, ο Σύλλογος διαθέτει ένα στόλο άμεσης επέμβασης που αποτελείται από τα εξής:

- Δυο Ι.Χ. επιβατικά αυτοκίνητα SEAT IBIZA προσφορά της εταιρείας SEAT.
- Ένα Ι.Χ. επιβατικό αυτοκίνητο OPEL CORSA προσφορά του κ. Θάνου Καλλίρη και της κας. Πόπης Χατζηδημητρίου από συμμετοχή τους σε τηλεπαιχνίδι.
- Ένα Ι.Χ. φορτηγό FORD TRANSIT που χρησιμοποιείται για την μεταφορά και συγκέντρωση πραγμάτων δωρεών από εταιρείες και ιδιώτες προς τα παιδιά.
- Τρεις κινητές ιατρικές μονάδες MERCEDES SPRINTER. Η πρώτη είναι προσφορά της εταιρείας ALLIED DOMECQ. Η δεύτερη αγοράστηκε ελαφρώς μεταχειρισμένη και σε ειδική τιμή από την εταιρεία BINZ με χρήματα από τον Λογαριασμό Ζωής του Συλλόγου. Η τρίτη αγοράστηκε από κοινού με χρήματα του Λογαριασμού Ζωής και με χρήματα που προσέφερε η οικογένεια του κου. Γιάννη Λαμπροπούλου από τον Πύργο, τα οποία είχαν προσφερθεί από φίλους, γνωστούς και άγνωστους της οικογένειας προκειμένου να βοηθήσουν την μικρή τους κόρη Γιούλη να αντιμετωπίσει την αρρώστια του καρκίνου σε νοσηλευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Η κινητή αυτή μονάδα έχει τεθεί σε λειτουργία στον Πύργο σε συνεργασία με το Νοσοκομείο Πύργου. Και οι τρεις είναι κατασκευασμένες εξ

ολοκλήρου στη Γερμανία, από τις εταιρείες MERCEDES και BINZ, με τις πιο σύγχρονες και πιο τέλειες προδιαγραφές ώστε να αποτελούν εγγύηση για την ασφαλή και άμεση μεταφορά των παιδιών και ενήλικων με προβλήματα υγείας, είτε από Νοσοκομείο σε Νοσοκομείο, είτε προς το σπίτι ή το αεροδρόμιο, αν πρόκειται να νοσηλευτούν στο εξωτερικό. Μέσα στις κινητές μονάδες υπάρχουν μονάδες ανάνηψης, μονάδα αναίμακτης πίεσης, μονάδα ηλεκτροκαρδιογραφήματος, μονάδα αναίμακτης πίεσης, μονάδα αναρρόφησης, ηλεκτρονικό πιεσόμετρο, απινιδωτής, μόνιτορ εντατικής μονάδας, αναπνευστήρας, αισθητήρας δακτύλου, τελευταίας τεχνολογίας σύστημα οξυγόνου για την ασφαλή και μεγάλης διάρκειας μεταφορά του ασθενούς, εγκατεστημένο σύστημα θερμοκοιτίδας, φιάλες οξυγόνου, φορείο σε υδραυλικό σύστημα ώστε να απορροφά τους κραδασμούς κατά την μεταφορά του ασθενούς, σύστημα πολύδεσης ασθενούς, πυροσβεστήρας, fax, δυνατότητα σύνδεσης συστήματος τηλεϊατρικής, κινητά τηλέφωνα, ασύρματη επικοινωνία, κλιματισμός 220/12V, διπλά συστήματα θέρμανσης, ηχοσύστημα, τηλεόραση και video για την ψυχαγωγία των παιδιών κατά την μεταφορά, κ.α

- Μια κινητή μονάδα ιατρικής επέμβασης MERCEDES, που χρησιμοποιείται για την άμεση επέμβαση γιατρού και την αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων υγείας παιδιών στο σπίτι ή και στο δρόμο και για την κάλυψη παιδιών που πονάνε. Γι' αυτό είναι εξοπλισμένη με κινητά συστήματα.
- Ένα mini bus, δωρεά από την οικογένεια του κου. Τσούγια, στη μνήμη του μικρού γιου της Γιάννη, και που πάνω του απεικονίζονται οι αγαπημένοι του ήρωες, ο Πήτερ Παν και ο Λούκι Λουκ. Μπορεί να μετατραπεί σε κινητή μονάδα μεταφοράς παιδιών με ειδικές ανάγκες. Το λεωφορείο αυτό είναι τέλεια εξοπλισμένο. Έχει ειδική πρόσβαση για παιδιά με προβλήματα κίνησης ώστε να γίνεται πιο εύκολα η μετακίνηση τους χωρίς να ταλαιπωρούνται, και ιατρική υποδομή χάρη στην οποία μπορούν να παρασχεθούν οι πρώτες βοήθειες σε παιδιά με άμεσο κίνδυνο. Έχει κλιματισμό, ψυγείο, σύστημα οξυγόνου, αναπνευστήρα τελευταίας τεχνολογίας, ηλεκτρικό σύστημα οξυγόνου, αναπνευστήρα τελευταίας τεχνολογίας, ηλεκτρικό σύστημα ανάβασης καροτσιού, κ.α. Πέρα από τη μεγάλη διευκόλυνση που παρέχει σε ιατρικά περιστατικά, μπορεί να μετατραπεί και σε μεταφορικό μέσο για τη

συμμετοχή των παιδιών σε εκδηλώσεις του Συλλόγου καθώς και για την μεταφορά τους από και προς το σχολείο.

Κατόπιν συνεννόησης με το Υπουργείο Μεταφορών και προσωπικής παρέμβασης του Υπουργού, ο Σύλλογος παρέλαβε ένα πράσινο λεωφορείο του ΗΣΑΠ, που θα μετασκευασθεί για να χρησιμοποιηθεί ως κινητή μονάδα για την κάλυψη των παιδιών σε κίνδυνο.

“Το Χαμόγελο του Παιδιού” έχει πια στα χέρια του μια μηχανή μεγάλου κυβισμού που θα εξοπλιστεί κατάλληλα για να χρησιμοποιηθεί ως όχημα άμεσης επέμβασης στο σπίτι ή στον δρόμο.

Πρόσφατα απέκτησαν δυο ακόμα κινητές μονάδες MERCEDES VARIO και SPRINTER, πλήρως εξοπλισμένες που θα προστεθούν κι αυτές στον στόλο τους. Η αγορά τους καλύφθηκε από τον Λογαριασμό Ζωής του Συλλόγου. Η μία μάλιστα παραχωρήθηκε προς χρήση στο Νοσοκομείο Παιδων Αγία Σοφία για την κάλυψη των αναγκών των Νεογνολογικών μονάδων.

Όλες οι μονάδες επιθυμούν να είναι σε συνεχή συνεργασία με το ΕΚΑΒ κι έχει ζητηθεί να τεθούν στη διάθεση των νοσοκομείων παιδων για την ασφαλέστερη και ταχύτερη μεταφορά παιδιών με προβλήματα υγείας. Μάλιστα τα οχήματα αυτά είναι δυνατό να υποστηρίζονται και να επανδρώνονται με το νοσηλευτικό προσωπικό των μονάδων εντατικής θεραπείας των Νοσοκομείων Παιδων για να είναι τα παιδιά σε σίγουρα χέρια.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Έχουμε ξεκινήσει την προσπάθεια για εφαρμογή προγράμματος δημιουργικής απασχόλησης με το Internet για τα παιδιά και τους νέους που νοσηλεύονται στα νοσοκομεία ώστε να ενημερώνονται, και να αξιοποιούν τον χρόνο τους. Επίσης, καθημερινά πραγματοποιούνται προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών στα Νοσοκομεία, με την βοήθεια κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων και με την παιδική ομάδα στήριξης του Συλλόγου, ώστε τα παιδιά να αισθάνονται ότι η ζωή τους συνεχίζεται κανονικά και τίποτε δεν τους εμποδίζει να παίζουν, να διασκεδάζουν και να δημιουργούν.

ΡΑΔΙΟΔΙΚΤΥΟ

Ακόμη, ο Σύλλογος μας έχει λάβει ειδική άδεια από το Υπουργείο Μεταφορών για την δημιουργία ραδιοδικτύου UHF το οποίο λειτουργεί με επαναλήπτες από την Πάρνηθα και τον Υμηττό. Όλα τα οχήματα έχουν εφοδιαστεί με συστήματα UHF και με φορητά UHF ώστε να υπάρχει ταχύτερη επικοινωνία και αναφορά περιστατικών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

“Το Χαμόγελο του Παιδιού” στοχεύει στην απόκτηση ενός Jeep που θα μετατραπεί σε μονάδα άμεσης επέμβασης για να υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης σε δυσπρόσιτα ή ορεινά μέρη όπου δεν μπορούσαν να μεταβούν τα άλλα οχήματα του Συλλόγου.

ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ

Ο Σύλλογος διαθέτει ακόμα δύο θερμοκοιτίδες εντατικής θεραπείας για τις κινητές ιατρικές μονάδες του Συλλόγου που θα αποσκοπούν στην ασφαλέστερη μεταφορά των νεογνών. Η μία από αυτές βρίσκεται ήδη στο Νοσοκομείο Πύργου και η άλλη θα παραχωρηθεί προς χρήση στο Νοσοκομείο Παιδών Αγία Σοφία και θα προσφέρουν ελπίδες στις περιπτώσεις νεογνών που χρήζουν ιατρικής υποστήριξης.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Έχουνε ήδη ξεκινήσει την προσπάθεια συνεργασίας με το Νοσοκομείο Πατησιών ώστε με τον εξοπλισμό που διαθέτει ο Σύλλογος και με τις γνώσεις των παραγόντων του νοσοκομείου να λειτουργήσει ένας παραδειγματικός φορέας που θα προσφέρει ουσιαστική βοήθεια στα παιδιά που έχουν ανάγκη, σώζοντας έτσι περισσότερες ζωές.

Σε συνεργασία με το Νοσοκομείο Παιδών εδώ και καιρό έχει ξεκινήσει η υλοποίηση του προγράμματος για νοσηλεία στο σπίτι και για το Ιατρείο Πόνου, ένα πολύ σημαντικό έργο για τα παιδιά που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες που τα

αναγκάζουν να αντιμετωπίζουν καθημερινά έντονους πόνους. Η ψυχολογική υποστήριξη είναι για αυτούς το ίδιο σημαντική με την σωματική θεραπεία.

Συνεργάτες

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ

- Μαιευτήρια Έλενα
- Δήμοι από όλη την Ελλάδα
- Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας
- Ε.Ε.Σ.
- Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών
- Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών
- Εισαγγελία Ανηλίκων Πειραιώς
- Εισαγγελία Ανηλίκων Θεσσαλονίκης
- Εισαγγελία Πύργου
- Τηλεοπτικοί και Ραδιοφωνικοί Σταθμοί
- Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Αθηνών
- Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Θεσσαλονίκης
- Ψυχολογικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος
- Ειδικό Κέντρο Παιδιού
- ΠΙΚΠΑ
- ΜΗΤΕΡΑ
- Νοσοκομείο Παίδων : Αγία Σοφία
Αγλαΐα Κυριακού
Πεντέλης
- ΩΝΑΣΕΙΟ
- Λαϊκό Νοσοκομείο
- Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων
- Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού
- Ιωσηφώγλειο
- Πρόνοια Νομαρχών
- Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων

- Εκκλησιαστικοί φορείς
- Αστυνομικά Τμήματα
- Λιμενικό
- Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών
- Ειδικά Σχολεία
- Υπουργείο Παιδείας – Τμήματα
- Πρεσβείες
- Σχολεία
- Ιδιωτικοί & Δημόσιοι φορείς Κοινωνικής Πρόνοιας & Πολιτικής
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες

Lost child

Το [lost child.gr](http://lostchild.gr) είναι ένα πρωτοποριακό site που για πρώτη φορά εμφανίζεται στην Ελλάδα και στοχεύει στην on line αναζήτηση των χαμένων παιδιών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Στη Μ. Βρετανία λειτουργεί ήδη από το 1997 με επιτυχία ηλεκτρονικό site για την αναζήτηση παιδιών που έχουν χαθεί. Οι σχεδιαστές του βρετανικού site ξεκίνησαν τις εργασίες τους με συγκρατημένη αισιοδοξία και με την ελπίδα ότι οι επισκέπτες του site θα υποστήριζαν την όλη προσπάθεια, έχοντας «τα μάτια και τα αυτιά τους ανοιχτά» στην αναζήτηση των χαμένων παιδιών.

Στη συνέχεια, η επιτυχία του site ξεπέρασε τις προσδοκίες των βρετανών σχεδιαστών του όταν οι επισκέπτες του site έφθασαν τους 3.000 την ημέρα ενώ αργότερα ξεπέρασαν τους 200.000 ημερησίως (!)

Το [lost child](http://lostchild.gr) είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα που σε αρχική φάση λειτουργεί βάσει δειγματοληψίας, με προοπτική τη συνεργασία με το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, την Ελληνική Αστυνομία, τους Εισαγγελείς και όλους όσους εργάζονται για την ανεύρεση χαμένων παιδιών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Στόχος τους είναι να ενεργούν άμεσα και συντονισμένα ώστε να αποφεύγουν τις καθυστερήσεις που μπορεί να αποβούν μοιραίες για τη ζωή των παιδιών.

Μέσω του site θα δίνονται φωτογραφίες και χρήσιμες πληροφορίες παιδιών που εξαφανίστηκαν, θα εκτυπώνονται αφίσες που θα κολλιούνται παντού, θα κινητοποιείται η Interpol και η Αστυνομία και θα προχωρούν στην αναζήτηση των παιδιών πριν ακόμα περάσουν 24 ώρες, όπως είναι η μέχρι τώρα διαδικασία. Καλό είναι η αναζήτηση να αρχίζει αμέσως, ειδικά επειδή πρόκειται για παιδιά, αδύναμα να αντιμετωπίσουν δυσκολίες.

Παράλληλα, η διαδικασία θα κοινοποιείται στα ΜΜΕ για να έχουν ακόμα περισσότερη κάλυψη και να εξασφαλίζουμε όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες, από τον κόσμο που ίσως γνωρίζει κάτι.

Χορηγοί σε αυτήν την προσπάθεια είναι η FORTHNET που προσφέρει τη φιλοξενία της, η NOUS που ανέλαβε την ανάπτυξη και την τεχνική υποστήριξη, η INFOQUEST που να παραχώρησε τον τεχνικό εξοπλισμό, η HEWLETT PACKARD

που προσέφερε τους εκτυπωτές, η MICROSOFT που εφοδίασε με τα προγράμματα software. Όλες οι εταιρείες φιλοξενούν στο εταιρικό τους site ένα link που οδηγεί τον κάθε ενδιαφερόμενο στο lost child, για περισσότερες πληροφορίες.

ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΑ ΦΑΝΑΡΙΑ

Ήδη από τον περασμένο Μάρτιο ξεκίνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα στην Θεσσαλονίκη για την προστασία και την υποστήριξη των παιδιών στα φανάρια. Μια ειδικά καταρτισμένη ομάδα πλησίασε τα παιδιά του δρόμου, έπαιξε μαζί τους, μίλησε μαζί τους, μοιράστηκε τις ανησυχίες και τα προβλήματα τους. Τα αποτελέσματα αυτή της προσπάθειας χρησιμοποιήθηκαν σε συζητήσεις με επίσημους φορείς αποσκοπώντας στην αντιμετώπιση της εκμετάλλευσης και κακοποίησης των παιδιών που στέλνονται να δουλέψουν στο δρόμο.

Το πρόγραμμα, που έχει πια την υποστήριξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη ο οποίος τους ανέθεσε και τον συντονισμό του, θα συνεχιστεί στην Αθήνα, σε αρκετούς δήμους της περιοχής. Για να λειτουργήσει σωστά χρειάζεται την κατανόηση και την ευαισθησία των αρχών και των κρατικών φορέων ώστε να σταματήσουν οι επιχειρήσεις σκούπας που μόνο καλό δεν κάνουν στα παιδιά.

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προγράμματος, <<Το Χαμόγελο του Παιδιού>> συνεργάζεται και με φορείς εκτός Ελλάδος, όπως TERRE DES HOMMES, οργάνωση παιδικής προστασίας που έχει επικεντρώσει τη δραστηριότητά της στα παιδιά της Αλβανίας.

ΓΡΑΜΜΗ SOS 1056

Με την ευγενική χορηγία του ΟΤΕ, το τετραψήφιο 1056 λειτουργεί καθημερινά όλο το 24ωρο, δεχόμενο καταγγελίες ανώνυμες κι επώνυμες για περιστατικά βίας και κακομεταχείρισης παιδιών, καθώς και τηλεφωνήματα από τα ίδια τα παιδιά που χρειάζονται κάποιον να μιλήσουν.

Για τηλεφωνήματα που γίνονται από καρτοτηλέφωνα δεν χρεώνονται. Έτσι δίνεται η δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να χρησιμοποιούν το νούμερο, υπό κάθε δυνατή συνθήκη ώστε να επεμβαίνουν αμέσως και να τα βοηθάνε. Ήδη η γραμμή έχει

προσφέρει σημαντική υποστήριξη και στο πρόγραμμα για τα παιδιά στα φανάρια και σε πολλές περιπτώσεις παιδιών που βρίσκονταν σε κίνδυνο.

Η γραμμή SOS λειτουργεί στην Αθήνα, την Θεσσαλονίκη και τον Πύργο.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΥ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΦΑΔΩΝ

Μετά την ενημέρωση που έγινε προς τον Σύλλογο από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το δημοτικό σχολείο στο Δήμο Σοφάδων στην Καρδίτσα όπου φοιτούν 600 παιδιά αθίγγανης καταγωγής – που αδυνατούσε να καλύψει το ίδιο γρήγορα- διαθέσαμε ένα μεγάλο ποσό για την κάλυψη της τροφοδοσίας των μαθητών, την πρωινή σίτιση των παιδιών για όλο το έτος. Παρότι το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας τους είχε υποσχεθεί πως θα κάλυπτε, κάλυψε μόνο ένα μικρό μέρος και για το υπόλοιπο μας άφησε εκτεθειμένους. Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις με εθελοντές και επαγγελματίες για την διάθεση των παραπάνω.

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ – ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Αμέσως μετά το ξέσπασμα του πολέμου, ο Σύλλογος αναγνωρίζοντας το μέγεθος της οδύνης και της δυστυχίας των παιδιών της Γιουγκοσλαβίας, οργάνωσε μια μεγάλη ανθρωπιστική αποστολή στη Σερβία, μεταφέροντας τρόφιμα, φάρμακα, ρούχα και ομάδα ιατρών για την ανακούφιση, όσο βέβαια ήταν δυνατόν, της εμπόλεμης περιοχής. Προσπαθήσαμε να σταθούμε κοντά στα παιδιά που τραυματίστηκαν, που εκδιώχθηκαν, που έμειναν χωρίς οικογένεια, κάτω από επικίνδυνες και αντίξοες συνθήκες, με την πίστη ότι μπορούμε να κάνουμε καλό έστω και σε λίγα παιδιά. Ακόμη, με πρωτοβουλία του Συλλόγου και με τη βοήθεια των κινητών του μονάδων μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα παιδιά με σοβαρά προβλήματα υγείας για να νοσηλευτούν σε ελληνικά νοσοκομεία.

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Λίγο πριν ο σεισμός χτυπήσει την Αθήνα, «Το Χαμόγελο του Παιδιού» είχε συμπαρασταθεί στα παιδιά και στις οικογένειες που βρέθηκαν σε μεγάλη ανάγκη μετά τους τόσο καταστροφικούς σεισμούς στην Τουρκία. Η αποστολή τους, σε συνεργασία με τον Δήμο Πειραιά, μετέφερε ρούχα, παπούτσια, κουβέρτες στους ανθρώπους που ξεσπιτώθηκαν, στα παιδιά που υπέφεραν από το καταστροφικό γεγονός.

Η υπηκοότητά τους και η χώρα τους δεν στάθηκαν εμπόδιο στην επιθυμία μας να κάνουμε αυτά τα παιδιά να νοιώσουν πιο άνετα, με οποία μέσα διαθέταμε.

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΩΝ

«Το Χαμόγελο του Παιδιού» έχει ξεκινήσει διαδικασία συμπαράστασης στα παιδιά και στις οικογένειες που πλήγησαν από το ξαφνικό χτύπημα του εγκέλαδου. Ακολουθώντας για άλλη μια φορά το κάλεσμα των παιδιών που χρειάζονται τη συμπαράσταση μας, στεκόμαστε δίπλα τους, παρέχοντας υλική και ψυχολογική υποστήριξη, για να τα βοηθήσουμε να αντιμετωπίσουν όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα αυτό που τους συμβαίνει. Έχοντας προσωπική γνώση των δυσκολιών τους, ο Σύλλογος ξεκίνησε τη δημιουργία παιδότοπων και χώρων δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά στις πληγείσες περιοχές.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο Σύλλογος τους συμμετέχει σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ανταλλαγή εθελοντών από τις χώρες της Ευρώπης που επιθυμούν να συμμετάσχουν στις διαδικασίες και στο έργο του Συλλόγου και ταυτόχρονα να γνωρίσουν καλύτερα τη χώρα μας, να έρθουν σε επαφή με τη γλώσσα και τον πολιτισμό μας. «Το Χαμόγελο του Παιδιού» αναλαμβάνει την υποδοχή αυτών των νέων και τους φιλοξενεί στους χώρους του, καθ' όλη τη διάρκεια των προγραμμάτων.

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Στις 30 Ιουλίου 1999, ο Σύλλογος τους βραβεύτηκε ομόφωνα από τους ασκούμενους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετά από επιλογή ανάμεσα σε όλες τις εθελοντικές οργανώσεις της Ευρώπης, για το έργο και την προσφορά του Συλλόγου στα παιδιά. Μας δόθηκε ένα σημαντικό ποσό για την ενίσχυση του έργου και των σκοπών μας.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Ο Σύλλογος επέκτεινε τη δράση του και πέρα από τα όρια της Ευρώπης. Αναγνωρίζοντας στο πρόσωπο της Ακαδημίας Αγίου Βασιλείου ένα αδελφό ίδρυμα με τους ίδιους στόχους, την ίδια αγάπη για τα παιδιά και παρόμοιο τρόπο λειτουργίας συμμετείχε σε διαδικασία αδελφοποίησης με την Ακαδημία, μετά από επιθυμία και προτροπή του Αρχιεπισκόπου Αμερικής. Εγκαινιάστηκε έτσι ένας νέος δρόμος συνεργασίας με την ευαίσθητη κοινότητα των ομογενών για μια αποτελεσματικότερη δράση με επίκεντρο τα παιδιά.

ΑΜΕΣΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Σε λίγο καιρό πρόκειται να λειτουργήσει ένα νέο κτίριο στον Πειραιά, παραχώρηση του Δήμου Πειραιά, παρόμοιο με το κτίριο πολλαπλών χρήσεων της Νίκαιας. Το ίδιο θα γίνει και στα Κάτω Πατήσια. Αυτά τα δύο θα καλύψουν τις ανάγκες ενός ακόμα μεγαλύτερου αριθμού παιδιών μια και έχουν προβλεφθεί:

- Χώροι παιχνιδιού και δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών με την μέριμνα και την επίβλεψη παιδαγωγών και βρεφονηπιοκόμων.
- Ανοιχτή προστασία για όλα τα παιδιά και νομική κάλυψη για την διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους.
- Ιατρεία για δωρεάν προληπτική ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη για όλα τα παιδιά.
- Συμβουλευτικός σταθμός παιδιών και εφήβων στον οποίο θα μπορούν να απευθύνονται όσοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις καθημερινές τους σχέσεις με τους γονείς, τους φίλους, το περιβάλλον τους. Ακόμη θα μπορούν να έρχονται και οι γονείς που επιθυμούν να μοιραστούν τις σκέψεις τους και τις ανησυχίες τους με κάποιον ειδικό για να αντεπεξέλθουν έτσι στα προβλήματα που τυχόν παρουσιάζονται. Εκεί θα τους υποδέχονται επαγγελματίες που εργάζονται με τα παιδιά και θέτουν τη γνώση και την εμπειρία τους στην υπηρεσία των γονέων.
- Χώρος υποδοχής και εγκλιματισμού των παιδιών μέχρι να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες διαδικασίες με την Εισαγγελία Ανηλίκων και να μεταφερθούν σε κάποιο σπίτι φιλοξενίας.
- Χώρος ημερήσιας φροντίδας για παιδιά που δε γίνονται δεκτά σε κρατικούς παιδικούς σταθμούς ή που οι γονείς τους δεν έχουν τους πόρους να καλύψουν ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς.

Ακόμη στον Πύργο και στη Θεσσαλονίκη θα λειτουργήσουν χώροι φιλοξενίας για τα παιδιά των αντίστοιχων περιοχών.

«ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ – κάλυψη

Αναφορά σε προβλήματα που έχουμε καλύψει

- Πρόσθετα τεχνητά μέλη
- Ορθοπεδικά είδη
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Ιατρική κάλυψη νοσηλίων – Προβλήματα υγείας
- Κάλυψη εξόδων για την πραγματοποίηση μαγνητικών και αξονικών τομογραφιών
- Κάλυψη εξόδων διαφόρων εξετάσεων (υπερηχογραφήματα, ηλεκτρομυογράφημα κτλ)
- Αγορά ακουστικών βαρηκοΐας
- Αγορά γυαλιών
- Αγορά ειδικών τροφών κ.α.
- Κάλυψη εισιτηρίων μεταφοράς εσωτερικού και εξωτερικού
- Διαμονή παιδιών και οικογενειών σε ξενοδοχεία
- Κάλυψη επισκέψεων σε ιατρικά κέντρα
- Κάλυψη αποστολής ιατρικών εξετάσεων, μαγνητικών σε κέντρα του εξωτερικού
- Μεταφορά οδοντιατρικών αναγκών
-

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ – Οικονομικά & Άλλα

- Υποστήριξη οικογενειών με οικονομικές δυσχέρειες
- Διανομή τροφίμων σε οικογένειες άπορες
- Κάλυψη αναγκών σε ρούχα, είδη σπιτιού, σχολικά είδη, είδη πρώτης ανάγκης

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ SOS

Καταγγελίες – Κακοποιήσεις
Τηλεφωνικές συμβουλές σε παιδιά,
Εφήβους και οικογένειες.
Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών

ΆΛΛΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΙΣ

(Αναφορά σε διαφορετικές εξυπηρετήσεις)

Παρέμβαση σε προβλήματα με υπηρεσίες και άλλα

- Πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών στα Νοσοκομεία με μόνιμο επαγγελματία του Συλλόγου και εθελοντές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη
- Εξασφάλιση δωρεάν νοσηλείας
- Ανεύρεση εξειδικευμένων κέντρων στο εξωτερικό
- Υποστήριξη σε διαδικαστικά θέματα όπως έκδοση βιβλιαρίων απορίας, μεταφραστή, έκδοση άδεια παραμονής για παιδιά με σοβαρά προβλήματα
- Ανεύρεση σχολών ιδιωτικών και μη για παιδιά που υποστηρίζουμε
- Μεσολάβηση σε δημόσιες υπηρεσίες και άλλους φορείς για μεταθέσεις προστατευόμενων μελών.
- Μεσολάβηση σε επιτροπές Ασφαλιστικών Φορέων για κάλυψη νοσηλείων παιδιών
- Μεσολάβηση του Συλλόγου για μεταγραφή παιδιών σε σχολές
- Εκπλήρωση των επιθυμιών των παιδιών,
- Υποστήριξη σε ειδικά κέντρα που συμμετέχουν παιδιά με ειδικές ανάγκες
- Εύρεση και εξασφάλιση μεταφορικών μέσων για παιδιά με ειδικές ανάγκες
- Χορηγία σε φροντιστηριακή υποστήριξη για παιδιά που έχουν ανάγκη
- Ψυχαγωγικά προγράμματα για όλα τα παιδιά
- Κάλυψη αναγκών σε σχολεία ακριτικών περιοχών που έχουν άμεσα ανάγκη

Και πολλές άλλες προσπάθειες που έχουν σκοπό να λύσουν πρακτικά την καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

- Αξιόλογη η δραστηριότητα είναι η έκδοση της διμηνιαίας εφημερίδας του Συλλόγου όπου παίρνουν μέρος εκδόσεις βιβλίων, διαφημιστικές εταιρείες και τα ίδια τα παιδιά για το γράψιμο των κειμένων.
- Φέτος και για πρώτη φορά το «Χαμόγελο του Παιδιού» εξέδωσε χριστουγεννιάτικες ευχετήριες κάρτες. Οι κάρτες ήταν δημιουργήματα των ίδιων των παιδιών, φτιαγμένες με μεράκι, φαντασία, γούστο και φυσικά πολλά χαμόγελα...

- **Συνέδρια – Ημερίδες**

Στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης σχετικά με τα παιδιά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, οργανώνονται συνέδρια και ημερίδες με τη συμμετοχή ειδικών όλων των κλάδων και διαφόρων φορέων.

Τα αποτελέσματα εκδίδονται και προωθούνται σε αρμόδια κυβερνητικά όργανα και φορείς, και ακόμη αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη καινούριων δραστηριοτήτων του συλλόγου.

Η ημερίδα για τα παιδιά στα φανάρια, που διοργανώθηκε από «Το Χαμόγελο του Παιδιού» οδήγησε στην πρόταση δραστικών μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Τα μέτρα αυτά έχουν προωθηθεί στους αρμόδιους φορείς προκειμένου να λάβουν δράση για την ουσιαστική αντιμετώπιση του προβλήματος και επίσης αποτέλεσαν τη βάση για την μετέπειτα δράση του Συλλόγου.

Το 1^ο Συνέδριο για τα δικαιώματα του παιδιού που οργανώθηκε τον Ιούνιο του 1996 στέφθηκε με επιτυχία. Στο Συνέδριο συμμετείχαν τα ίδια τα παιδιά τα οποία εξέφρασαν την άποψη τους και μίλησαν για τα δικαιώματά τους.

Την Άνοιξη του 1999, διεξήχθη το 2^ο Συνέδριο για τα δικαιώματα του παιδιού όπου ακούστηκαν πάλι οι απόψεις από όλες τις πλευρές να παρθούν ουσιαστικά μέτρα για την κατοχύρωση και προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

- «Τράπεζα» ειδών πρώτης ανάγκης

Στη Νίκαια, στη Θεσσαλονίκη και στον Πύργο λειτουργεί η τράπεζα ειδών όπου συγκεντρώνονται είδη πρώτης ανάγκης (τρόφιμα, ρούχα, σχολικά, παιχνίδια) και στη

συνέχεια διανέμονται σε οικογένειες με σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Αυτή τη στιγμή υποστηρίζονται με διάφορα είδη περίπου 7.000 παιδιά σε όλη την Ελλάδα. Σκοπός του Συλλόγου είναι η αγορά, μίσθωση ή παραχώρηση αποθηκευτικών χώρων και η συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης, για να λειτουργήσει η «Τράπεζα ειδών» σε όλη την Ελλάδα και να στηρίξει όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά και ομάδες παιδιών μελών

ΟΜΑΔΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η ομάδα στήριξης, με την υποστήριξη παιδοψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού, επισκέπτεται παιδιά τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας και νοσηλεύονται στα νοσοκομεία παιδών. Τους παρέχεται ψυχολογική και ηθική υποστήριξη για να αντεπεξέλθουν στις δύσκολες στιγμές που περνάνε, συντροφιά πολλές φορές με αγαπημένους τους καλλιτέχνες.

Τα παιδιά που συμμετέχουν στην ομάδα στήριξης, μετά από κατάλληλη εκπαίδευση απαντούν σε κλήσεις που δεχόμαστε στη γραμμή S.O.S. για τα παιδιά, και δίνουν τη συμβουλή τους σε οποιοδήποτε παιδί αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα και θέλει να το συζητήσει με κάποιο συνομήλικό του.

ΟΜΑΔΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Τα παιδιά-μέλη αυτής της ομάδας συμμετέχουν σε προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος, εξοικονόμησης ενέργειας, ανακύκλωσης, αναδάσωσης-προστασίας των δασών, προστασίας της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας. Στο πλαίσιο αυτό συνεργάζονται με οργανώσεις οικολογίας, όπως η Greenpeace, Ορνιθολογική εταιρία, WWF, Ορειβατικούς Συλλόγους, Σπηλαιολογικές εταιρείες κτλ. Παραλληλα οργανωνονται εκδρομές για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη φύση και τις ομορφιές της.

ΟΜΑΔΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Ο Σύλλογος διαθέτει εξοπλισμό υπολογιστών, εκτυπωτών κτλ. Που θα είναι στη διάθεση των παιδιών για σεμινάρια και ενημέρωση πάνω σε θέματα πληροφορικής.

Παραδίδονται μαθήματα για γνωριμία με τους H/Y, Painter, Photoshop, Corel.

Σε άλλες πόλεις της Ελλάδας θα υπάρξει συνεργασία με εταιρείες πληροφορικής που θα προσφέρουν σεμινάρια σε τοπικό επίπεδο.

Τα παιδιά της ομάδας αυτής με την συμβουλή και επίβλεψη επαγγελματιών θα επιμελούνται τις διαφημιστικές καταχωρήσεις του Συλλόγου, καθώς επίσης και την σελιδοποίηση της εφημερίδας.

Σε λίγο καιρό μετά από προσφορά μεγάλων εταιριών θα διατεθεί χώρος στο Internet, και θα δοθεί η δυνατότητα σε όσα τα παιδιά που διαθέτουν κομπιούτερ ή έχουν πρόσβαση μέσω του Συλλόγου, να επικοινωνούν μεταξύ τους σε όλη την Ελλάδα, Κύπρο και εξωτερικό. Θα προτείνουν ακόμη συμβουλές σε φίλους των Η/Υ και του Internet.

Η ομάδα πληροφορικής όταν θα είναι έτοιμη, θα μπορεί να δημιουργεί προγράμματα που θα προσφέρονται για κοινωνικό σκοπό σε ιδρύματα, συλλόγους κ.α.

ΟΜΑΔΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Διοργάνωση αθλητικών ομάδων και διοργάνωση αθλητικών συναντήσεων με την συμμετοχή των παιδιών με ειδικές ανάγκες.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η ομάδα περιλαμβάνει Καλλιτεχνικό εργαστήριο-θεατρικό εργαστήριο, όπου τα παιδιά μαθαίνουν να κατασκευάζουν (μαριονέτες, πάνινες, κούκλες, μάσκα, σκηνικά).

Επίσης εξοικειώνονται με τον κόσμο του θεάτρου, μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και την παρακολούθηση θεατρικών έργων τα οποία είναι ικανά να αναπτύξουν τη φαντασία των παιδιών και να τους κεντρίσουν το ενδιαφέρον για το θέατρο.

Ήδη ετοιμάζεται η θεατρική ομάδα των παιδιών η οποία θα ανεβάζει παραστάσεις για ολόκληρη τη σεζόν.

Επίσης ασχολούνται με τη ζωγραφική, τη μουσική, το χορό, το τραγούδι.

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τα παιδιά συμμετέχουν σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές με ρεπορτάζ, ειδήσεις και γενικά συζητώντας θέματα τα οποία έχουν σχέση με τα παιδιά και τον Σύλλογο.

Τα παιδιά σε λίγο καιρό θα εκδίδουν την εφημερίδα του Συλλόγου, η οποία θα καλύπτει μία μεγάλη θεματολογία και τα άρθρα θα γράφονται από τα παιδιά όλων των ομάδων.

Την επιμέλεια και ευθύνη για την σελιδοποίηση και την έκδοση θα έχουν τα ίδια τα παιδιά, έχοντας όμως την πολύτιμη βοήθεια ανθρώπων κάθε ειδικότητας.

ΟΜΑΔΑ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Διοργανώνονται εκδρομές με την συμμετοχή όλων των παιδιών καθώς επίσης και των παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Για την επίτευξη αυτών των δραστηριοτήτων σημαντικό ρόλο έπαιξε η συμπαράσταση και η προσφορά ορισμένων οργανισμών δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα όπως:

- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
- ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ
- ΒΑΡΒΑΡΑΣ
- ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΖΕΦΥΡΙΟΥ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ – ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ & ΦΙΛΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ – ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ «Η ΖΕΣΤΗ ΦΩΛΙΑ»
- ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ»
- ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΝΟΤΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
- ΚΑΠΗ ΜΕΓΑΡΩΝ
- ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ & ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΩ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ
- ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
- ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

- ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ «Η ΑΓΑΠΗ»
- ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΕ ΑΝΑΓΚΗ
- ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ
- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΑΚΙΣΤΑΝ
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
- ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΙΜΙΑ
- ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΧΟΛΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ-ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ & ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ΟΜΙΛΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ
- ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝΙΚΟΣ
- ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΝΕΩΝ
- ΟΜΙΛΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ
- ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΡΟΧΑΙΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
- ΝΕΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΑΙΜΟΔΟΤΕΣ – ΑΙΜΟΔΟΤΙΚΟ ΤΡΕΝΟ
- ΑΡΣΙΣ – ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ «ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΑΚΙ»
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ – ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΠΑΙΔΙΑ» (ΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ)
- ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΩΔΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ
- ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΥΚΟΦΥΤΟΥ
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΣΣΥΡΙΩΝ
- ΕΝΩΣΗ ΣΠΕΤΣΙΩΤΩΝ

- ΣΟΡΟΠΤΙΜΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ
- ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ»
- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ
- ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ
- ΟΜΙΛΟΣ JUDO ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
- ΠΑΙΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ SOS ΒΑΡΗΣ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ «Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ» ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΡΙΜΝΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
- ΠΑΙΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ «ΦΙΛΥΡΟ»
- ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ «ΦΛΟΓΑ»
- ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΙΑ « Η ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»
- ΦΙΛΟΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ «ΠΝΟΗ»
- ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΟΥΜΠΑΣ
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ – ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΙΛΚΙΣ « ΤΑ ΚΡΟΥΣΙΑ»
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΕΠΕΛΕΝΙΟΥ
- ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ « ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ»
- ΚΑΙ ΠΟΛΛΟΙ ΝΕΟΙ ΑΚΟΜΗ ΠΟΥ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ

- ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΞΕΝΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
- ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ: ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ, ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΛΑΪΚΟ, ΙΑΣΩ, ΩΝΑΣΕΙΟ, ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, ΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ ΑΕ, ΠΙΚΠΑ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, Κ.Α.Π.
- ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
- ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ:

- THE DOWNSIDE CLUBS FOR YOUNG PEOPLE 90TH ANNIVERSARY APPEAL
- FORGOTTEN CHILDREN
- NSPCC – CRUELTY TO CHILDREN MUST STOP, FULL STOP
- ECOSE-EUROPEAN CULTURAL ORGANISATION- SOCIAL EDUCATION
- JONGEREN ZONDER GRENZEN – YOUTH WITHOUT FRONTIERS
- UFCV- CHAMRAGNE ARDENNE
- ASSOCIATION JUVENIL TREBOL DE 4 HOJAS
- CENTRE D'ORIENTATION D'ACCUEIL ET D'INSERTION LOCAL
- FONDATION DE FRANCE
- ASSOCIATION MORBIHANNAISE D'ECHANGES INTERNATIONAUX
- CONSEJO DE LA JUVENTUD DE CANTABRIA
- CEMEA-ALSACE-L'ELAN FORMATION
- FEDERATION DEPARTEMENTALE DES MAISONS DES JEUNES ET DE LA CULTURE DES COTES D'ARMOR
- LIFEGUARD – EMERGENCY PRODUCTS
- SANTA CASA DA MISERICORDIA DE CAMPO MAIOR
- ASOCIATION CULTURAL ANSUREZ

- ASSOCIATION COMPAGNONS BATISSEURS
- REUNITE – INTERNATIONAL CHILD ABDUCTION CENTRE
- EUROPEAN VOLUNTARY SERVICE-CENTRE REGIONAL INFORMATION JUNESSE POITOU – CHARENTES
- IPPF – HEALTH CHOICE RIGHTS-EUROPEAN NETWORK
- EUROPEAN FORUM FOR CHILD WELFARE
- SOS STRUCTURE FOR OPERATIONAL SUPPORT OF THE EUROPEAN VOLUNTARY SERVICE
- LEEDS CITY COUNCIL
- TERRE DES HOMMES
- NDIHME PER FEMIJET E ZHDUKUR ALBANIKOS ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΒΟΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΩΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ»
- NATIONAL CENTER FOR MISSING & EXPLOITED CHILDREN
- BALKAN CHILD RIGHTS INITIATIVE
- LEO LAGRANGE/INTER-ECHANGES
- FOYER DES JEUNES TRAVAILLEURS DE “L’ATLANTIQUE”
- EUROPEAN COMMISSION
- CARREFOUR VASTERNORRLAND
- UNHCR
- REUSSIR LE PLAN LILLOIS D’INSERTION
- AJUNTAMENT DE CALVIA MALLORCA
- CARRIBEAN DEVELOPMENT FOUNDATION

8.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ο Σύλλογος “ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ” είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός όπου σύμφωνα με το νόμο, είναι ο οργανισμός ο οποίος δεν διαμοιράζει κεφάλια ή εισόδημα ή προς όφελος των μελών διοικητικών, ή των διευθυνόντων. Ο οργανισμός μπορεί βέβαια να πληρώνει τους εργαζόμενους του συμπεριλαμβανομένου των διοικητικών, των μελών για τις υπηρεσίες τους και για τα αγαθά που προσφέρουν.

Αυτός ο ορισμός δεν απαγορεύει έναν οργανισμό να έχει κέρδη (profit). Αλλά απαγορεύει τη διανομή κερδών.

Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός χρειάζεται να έχει σεβαστά κέρδη, κατά μέσο όρο, να παρέχει κεφάλαια για κεφάλαιο κίνηση και για «δύσκολες» εποχές. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που ανταποκρίνονται σε αυτά τα κριτήρια του Section 501 του International Revenue Code εξαιρούνται από τη φορολογία εισοδήματος.

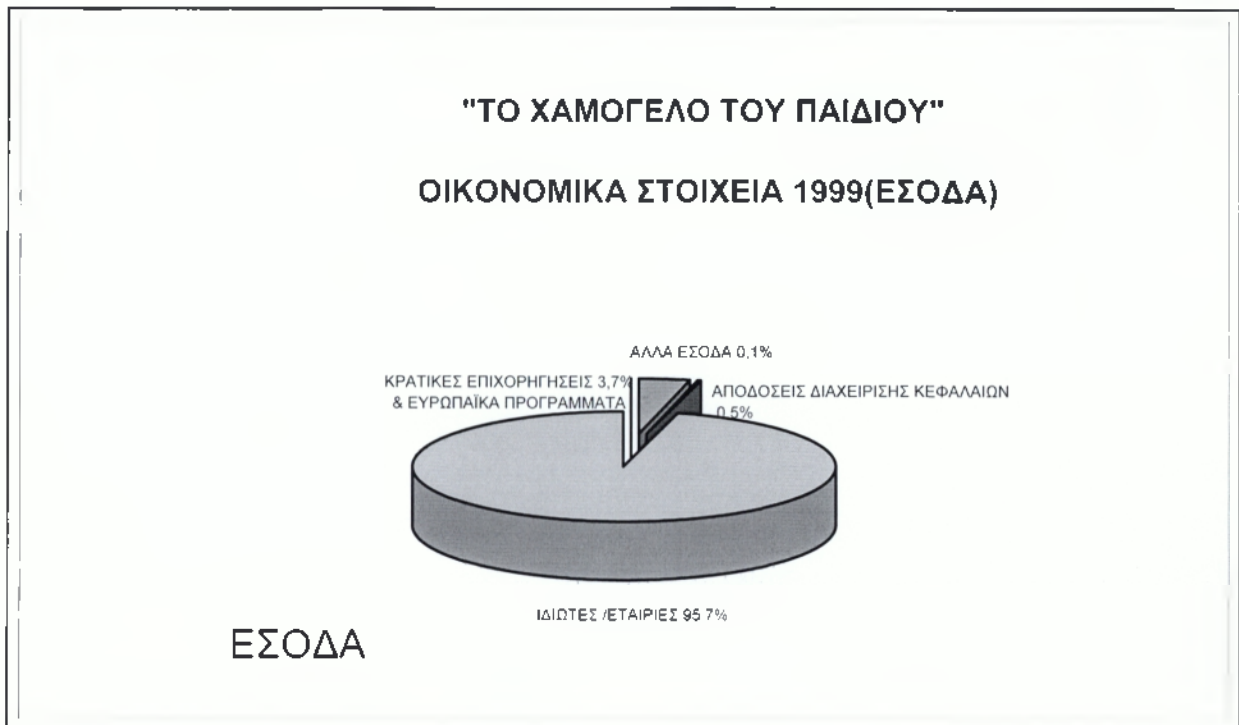
Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία του 1999 που μας δόθηκαν από το Σύλλογο τα έσοδα του προέρχονται από τις εξής πηγές

Ιδιώτες / εταιρείες	95,7%
Κρατικές επιχορηγήσεις & ευρωπαϊκά προγράμματα	3,7%
Άλλα έσοδα	0,1%
Αποδόσεις Διαχείρισης Κεφαλαίων	0,5%

Όσον αφορά τα έξοδα του Συλλόγου πηγαίνουν για την

Περιθαλψη και προστασία των παιδιών	68,3%
Αγορές παγίων	5,3%
Λειτουργικά έξοδα	26,4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 29 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΕΣΟΔΑ)-1999

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ - 1999

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία παρατηρούμε ότι το 95,7% των εσόδων προέρχονται από ιδιώτες και εταιρείες, ένα μικρό ποσοστό που αγγίζει το 0,1% προέρχεται από δική τους δραστηριότητα όπου μπορεί να είναι από την πώληση της διμηνιαίας εφημερίδας και των καρτών των παιδιών και μια μικρή οικονομική βοήθεια προέρχεται από το κράτος και την Ευρώπη (3,7%). Σχετικά με τα έξοδα, αυτά αφορούν στην πλειοψηφία (68,3%) τα παιδιά, την κάλυψη και την προστασία τους σύμφωνα και με τους σκοπούς του συλλόγου, ένα μικρό ποσοστό 5,3% αφορά την αγορά παγίων κάποια δηλαδή αγορά ακινήτων για την στέγαση των παιδιών και σημαντικό ποσοστό τέλος καταλαμβάνουν τα λειτουργικά έξοδα όπου δεν μπορεί να τα αποφύγει ο σύλλογος με ποσοστό 26,4% πληρωμή λογαριασμών, προσωπική πληρωμή ενοικίων για τα γραφεία στα οποία στεγάζονται.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 30 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΕΣΟΔΑ-ΕΞΟΔΑ) ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΤΟΥΣ 1996 - 1999**

Πηγή : Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, 1996-1999

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα θα μπορούσαμε να πούμε ότι σε γενικές γραμμές ο Σύλλογος παρότι των 4 χρόνων λειτουργίας του διαθέτει μια αρκετά ικανοποιητική οικονομική δύναμη που τους δίνει το δικαίωμα και τη δυνατότητα να συνεχίσει το σκοπό και τις δραστηριότητες του και να κοιτά το μέλλον ικανοποιητικά.

Δεν έχουμε το τελευταίο χρόνο λειτουργίας δηλ. τα έσοδα-έξοδα του 2000 αλλά έχοντας τα άλλα 4 χρόνια η καλύτερη οικονομική χρονιά του συλλόγου με το μεγάλο πλεόνασμα 73.713.602 ήταν το 1997 μόλις 2^{ος} χρόνος ύπαρξης του συλλόγου. Αυτό δείχνει το πόσο ανάγκη υπήρχε για τη δημιουργία ενός τέτοιου συλλόγου, το ενδιαφέρον και η οικονομική συμπαράσταση των πολιτών, φορέων, εταιρειών κ.α. Επίσης το 1996 τα έσοδα ήταν μεγαλύτερα από τα έξοδα του συλλόγου όπου του δίνει κίνητρο να προχωρήσει στο σκοπό για τον οποίο έχει ιδρυθεί ώστε το '97 και '98 να έχει μεγαλύτερη οικονομική άνεση. Ωστόσο το 1999 θα λέγαμε ότι υπήρξε πρόβλημα στην οικονομική διαχείριση του συλλόγου με έλλειμμα που φτάνει τα 22.758.587. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι ο σύλλογος επεκτάθηκε σε όλη την Ελλάδα προστάτεψε περισσότερα παιδιά, υπήρξαν μεγαλύτερα λειτουργικά έξοδα κ.α.

Αυτά όσον αφορά τους οικονομικούς πόρους του Συλλόγου όπου θα πρέπει να πούμε ελέγχονται από το σώμα ορκωτών ελεγκτών της Price Water House Coopers.

8.4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Για την καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα της εργασίας μας και για να καλύψουμε πλήρως τον τρόπο δράσης του Συλλόγου όσον αφορά την προστασία του παιδιού σας παραθέτουμε τη συνέντευξη που μας παραχώρησε ο Πρόεδρος του Συλλόγου «Χαμόγελο του Παιδιού» ο κύριος Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος :

Ερ. 1 – Φ : *Κύριε Γιαννόπουλε, θα θέλαμε να μας πείτε λίγα λόγια για το Σύλλογο σας, την ονομασία, διεύθυνση, έτος ίδρυσης ...*

Κ.Γ.: Μάλιστα. Η ονομασία του Συλλόγου είναι «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΟΥ», η διεύθυνση που μπορεί κάποιος να απευθυνθεί είναι ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 16 – ΑΘΗΝΑ. Το έτος ίδρυσης είναι το Μάρτιο του 1996, Νομική Μορφή του Συλλόγου είναι μ κερδοσκοπικός οργανισμός Τ.Δ.

και

το ωράριο λειτουργίας είναι όλο το 24ωρο.

Ερ. 2 – Φ : *Πολύ ωραία, όσο αφορά το νομικό καθεστώς που διέπει το σύλλογο, ποιο είναι;*

Κ.Γ.: Είναι ιδιωτικού Δικαίου- μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ερ. 3 – Φ : *Όσον αφορά τις δραστηριότητες του συλλόγου, ποιες είναι με λίγα λόγια;*

Κ.Γ.: Οι δραστηριότητες μας, επικεντρώνουν την προσοχή μας κυρίως στο παιδί, την προστασία του, την φροντίδα, τη στέγαση του, επίλυση προβλημάτων υγείας, αναβάθμιση του πνευματικού, κοινωνικού, μορφωτικού επιπέδου του. Υποστήριξη ψυχολογική και σε αυτά αλλά και στους γονείς κ.α.

- Ερ. 4 – Φ : *Μπορείτε να μας αξιολογήσετε το μέγεθος, τη σημασία καθώς και την ποιότητα των δραστηριοτήτων του συλλόγου;*
- Κ.Γ.: Μάλιστα. Όσον αφορά το μέγεθος είναι πολύ μεγάλο καθώς επίσης και η σημασία των δραστηριοτήτων αφού έχουν σαν στόχο την προστασία του παιδιού. Όσον αφορά τώρα την ποιότητα υπάρχουν καθημερινά προβλήματα που δυσχεραίνουν το έργο του συλλόγου με αποτέλεσμα να επηρεάζει και την ποιότητα.
- Ερ. 5 – Φ : *Με βάση την συνολική δραστηριότητα σας μέχρι σήμερα κατά πόσο και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του συλλόγου;*
- Κ.Γ.: Δεν έχουν επιτευχθεί ακόμη οι στόχοι του συλλόγου διαφορετικά ο σύλλογος δεν θα υπήρχε λόγος για να λειτουργήσει. Κάθε μέρα αντιμετωπίζουμε προβλήματα που μας αδυνατούν να φτάσουμε εκεί που θέλουμε. Ωστόσο πιστεύουμε ότι μέχρι τώρα οι κόποι μας για την επίτευξη ορισμένων από αυτών των στόχων έχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα αλλά δεν παύουμε να προσπαθούμε και άλλο.
- Ερ. 6 – Φ : *Πέρα από τις δραστηριότητες διοργανώνονταν κάποιες άλλες εκδηλώσεις για τα παιδιά;*
- Κ.Γ.: Βεβαίως, υπάρχει το συνέδριο του παιδιού όπου έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν και να αποφασίζουν τα παιδιά. Συμμετέχουν οι Σύεδροι και Πρόεδροι που είναι τα ίδια τα παιδιά. Επίσης, ημερίδα πραγματοποιείται με θέμα «παιδιά στους δρόμους» όπου συμμετέχουν 150 φορείς. Επίσης γίνονται εκδηλώσεις με σκοπό να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες για να καλύψουν τα παιδιά που έχουν ανάγκη.
- Ερ. 7 – Φ : *Θα θέλαμε να μας πείτε τώρα, το συνολικό αριθμό προσωπικού που απασχολεί ο σύλλογος.*

- Κ.Γ.: Απασχολούνται στο σύλλογο 47 άτομα, από τα οποία τα 5 είναι διοικητικό προσωπικό, 40 άτομα επιστημονικό προσωπικό και 2 ανήκουν στο βοηθητικό.
- Φ: *Αναλυτικά, μπορείτε να μας πείτε τις ειδικότητες των ατόμων που εργάζονται;*
- Κ.Γ.: Ναι, είναι διοικητικό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό (καθαρίστριες στους ξενώνες) και οι ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, παιδαγωγοί, γιατροί.
- Ερ. 8 – Φ: *Η δραστηριότητα σας περιορίζεται σε τοπικό επίπεδο ή αναφέρεται και σε διεθνές; Και αν ναι, με ποιο κριτήριο στέλνεται τα παιδιά στο εξωτερικό;*
- Κ.Γ.: Ναι, δραστηριοποιείται, πανελλαδικά ο σύλλογος και μερικές φορές και στο εξωτερικό. Τώρα, τα παιδιά τα στέλνουμε στο εξωτερικό χωρίς να υπάρχει κάποιο κριτήριο και μόνο όταν η Ελλάδα δεν μπορεί να ανταποκριθεί από άποψη ιατρική – επιστημονική κάλυψη (π.χ. κάποιο μόσχευμα).
- Ερ. 9 – Φ: *Να περάσουμε τώρα, στα οικονομικά στοιχεία του συλλόγου. Πώς εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση του; Από πού προέρχονται τα χρήματα και πώς διανέμονται (τι διαδικασίες);*
- Κ.Γ.: Το 93% προέρχονται από εταιρείες και δωρεές από πλούσιες οικογένειες, το 3% από κρατικές επιχορηγήσεις και το 4% από άλλες πηγές. Ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν, κάθε φορά δίνουμε προτεραιότητα χρημάτων, σ'αυτές τις ανάγκες.
- Ερ.10 – Φ: *Ο σύλλογος σας, κάνει επενδύσεις /αγορές νέων σύγχρονων*
α) ιατρικών οργάνων;
β) ιατρικές κινητές μονάδες
γ) άλλες ποιες;
- Κ.Γ.: Ναι, ο σύλλογος κάνει επενδύσεις σε ιατρικά όργανα και μονάδες.

Ερ.11 – Φ : *Πως βλέπετε, κύριε Γιαννόπουλε τη μελλοντική πορεία του συλλόγου σας με βάση τον ισολογισμό των 2 τελευταίων ετών και τα στατιστικά στοιχεία των δραστηριοτήτων σας ;*

Κ.Γ.: Πολύ δύσκολη για να συνεχιστεί . Χρειάζεται πολλά άτομα να πάρουν μέρος σε αυτό το έργο διότι είναι δημιουργία πολλών ατόμων και όχι λίγων.

Ερ.12 – Φ : *Ποιο είναι το βασικό κριτήριο επιλογής των παιδιών;*

α) προτεραιότητα

β) κλήρωση

γ) τόπος κατοικίας

δ) οικογενειακή κατάσταση

ε) άλλο; ποιο;

Κ.Γ.: Δεν υπάρχει συγκεκριμένο κριτήριο ανάλογα με την ανάγκη που υπάρχει κάθε φορά.

Ερ.13 – Φ : *Υπάρχει κτιριακή υποδομή για τη στέγαση των παιδιών;*

Κ.Γ.: Υπάρχουν κάποια κτίρια που δίνετε από την Τ.Α. ή από άλλους φορείς.

Ερ.14 – Φ : *Υπάρχει συνεργασία με το κράτος στην προσπάθεια σας, να προστατεύεται το παιδί. Αν ναι σε ποιες περιπτώσεις;*

Κ.Γ.: Ναι, υπάρχει συνεργασία με το κράτος π.χ. όταν χρειαστεί κάποια παιδιά να πάνε στο εξωτερικό, παιδί στο πανεπιστήμιο, έχουμε τη βοήθεια από το Υπουργείο Παιδείας οικονομικά.

Ερ.15 – Φ : *Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε όσον αφορά την προστασία του παιδιού;*

Κ.Γ.: - Μαιευτήρια ΕΛΕΝΑ

- Δήμοι από όλη την Ελλάδα

- Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας

- Ε.Ε.Σ.

- Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών

- Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών
- Εισαγγελία Ανηλίκων Πειραιώς
- Εισαγγελία Πύργου
- Τηλεοπτικοί – Ραδιοφωνικοί Σταθμοί
- Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Αθηνών
- >> >> Θεσσαλονίκης
- Ψυχολογικό κέντρο Βορείου Ελλάδας
- Ειδικό Κέντρο Παιδιού
- ΠΙΚΠΑ
- ΜΗΤΕΡΑ
- Νοσοκομείο Παίδων : Αγία Σοφία, Αγλαΐα Κυριακού, Πεντέλης
- Ωνάσειο
- Λαϊκό Νοσοκομείο
- Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων
- Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού
- Ιωσηφήλλειο
- Πρόνοια Νομαρχιών
- Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων
- Εκκλησιαστικοί φορείς
- Αστυνομικά Τμήματα
- Λιμενικό
- Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών
- Ειδικά Σχολεία
- Υπουργείο Παιδείας
- Πρεσβείες – Σχολεία
- Ιδιωτικοί – Δημόσιοι φορείς ΚΠ και πολιτικής
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Ερ.16 – Φ : *Πιστεύετε ότι έχετε καταφέρει να κεντρίσετε αρκετά το ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του παιδιού;*

Κ.Γ.: *Ναι, έχουμε κεντρίσει το ενδιαφέρον αλλά από την άλλη παρατηρείται δυσκολία στον συνεπή εθελοντισμό. Ο Έλληνας εθελοντής διαφέρει από*

τον Ευρωπαίο δεν έχει συνειδητοποιήσει ότι έχει κάποια δικαιώματα όσο και υποχρεώσεις και όχι κάθε φορά που υπάρχει πρόβλημα να εγκαταλείπει το έργο του.

Ερ.17 – Φ : *Προκειμένου για την σωστή ενημέρωση του κοινού, όσον αφορά τις δραστηριότητες του συλλόγου σας, τι έντυπο υλικό διακινείται;*

Κ.Γ.: Διακινείται υλικό από Η/Υ, κάρτες, εφημερίδες διημερησικές από τα παιδιά του συλλόγου.

Ερ.18 – Φ : *Ο σύλλογος προβάλλεται μέσω*

- α) διαφημίσεων*
- β) γνωστοποιήσεων*
- γ) αφισών;*

Κ.Γ.: Από όλα αυτά.

Ερ.19 – Φ : *Η προβολή γίνεται μέσα από :*

- α) τοπικά μέσα ενημέρωσης*
- β) εθνικά ;*

Κ.Γ.: Και από τα δυο.

Ερ.20 – Φ : *Η προβολή γίνεται σε*

- α) εφημερίδες*
- β) περιοδικά*
- γ) TV*
- δ) ραδιόφωνο*
- ε) άλλο;*

Κ.Γ.: Από όλα αυτά.

Ερ.21 – Φ : *Όσον αφορά την επικοινωνία με τους γονείς υπάρχει; Αν ναι, πώς γίνεται;*

- *Με προσωπικές συζητήσεις γονέων – εκπροσώπων*
- *Με ανοιχτές συζητήσεις*
- *Διοργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια*

- Υπάρχουν ενημερωτικά σημειώματα
- Διοργανώνονται εκδηλώσεις ;

Κ.Γ.: Η επικοινωνία γίνεται με προσωπικές συζητήσεις και υπάρχει και συμβουλευτική μεταξύ γονέων - εφήβων .

Ερ.22 – Φ : Ποιες κατηγορίες παιδιών εξυπηρετεί ο σύλλογος σας:

- α) άπορα
- β) εύπορα
- γ) άστεγα
- δ) εγκαταλελειμμένα
- ε) άτομα με ειδικές ανάγκες
- ζ) παιδιά με άλλα προβλήματα ;

Κ.Γ.: Δεν υπάρχει κριτήριο. Όλα τα παιδιά εξυπηρετούνται.

Ερ.23 – Φ : Υπάρχουν στο σύλλογο σας παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών. Αν ναι σε τι αριθμό είναι:

- α) ανύπαντρες μητέρες
- β) διαζευγμένες
- γ) ορφανός από πατέρα
- δ) ο πατέρας είναι έγκλειστος σε ίδρυμα ή φυλακή;
- ε) ο πατέρας είναι κηδεμόνας

Κ.Γ.: Ναι, υπάρχουν, αλλά δεν μπορώ να σας πω ακριβώς αριθμό. Είναι αρκετά.

Ερ.24 – Φ : Για να κλείσουμε εδώ, τη συνέντευξη μας κύριε Γιαννόπουλε, θεωρείτε ότι η προστασία του παιδιού είναι κοινωνικό αγαθό και κατά συνέπεια πρέπει να προσφέρεται δωρεάν στους χρήστες ή θα πρέπει να συμμετέχουν στο κόστος;

Κ.Γ.: Θεωρώ ότι η προστασία του παιδιού είναι κοινωνικό αγαθό και θα πρέπει να προσφέρεται δωρεάν.

- Ερ.25 – Φ : *Τέλος, πιστεύεται ότι ο σύλλογος σας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εθελοντικές, μη κυβερνητικές οργανώσεις στο χώρο προστασίας του παιδιού;*
- Κ.Γ.: Πιστεύω ότι είναι μια προσπάθεια μέσα από τις πολλές που γίνονται με τον καλύτερο συντονισμό όλων. Θα μπορούσαμε να παίξει ακόμα πιο σημαντικό ρόλο.
- Φ : *Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Γιαννόπουλε και ευχόμαστε όλοι οι σκοποί του Συλλόγου να πραγματοποιηθούν και μέχρι τότε να χαμογελούν όλο και περισσότερο τα παιδιά!*
- Κ.Γ.: Ευχαριστώ πολύ και ευχομαι μέσα από την πτυχιακή να καταλάβετε καλύτερα το ρόλο ύπαρξης του παιδιού και τη σπουδαιότητα στο να προστατεύεται.

Έχοντας τη συνέντευξη του κ. Γιαννόπουλου μπορούμε να πούμε ότι ο σύλλογος με την ίδρυση του έκανε πολλά παιδιά να ξαναβρούν το χαμόγελο τους και να συνεχίσουν τη ζωή τους από εκεί που την είχαν αφήσει. Το έργο του συλλόγου είναι αρκετά δύσκολο και συνάμα ενδιαφέρον αφού έχει να κάνει με το παιδί. Αντιμετώπιζαν αρκετά καθημερινά αφού έχουν να κάνουν με παιδιά κακοποιημένα, άπορα, εγκαταλελειμμένα, άστεγα, ορφανά παρόλα αυτά με τη βοήθεια του κοινού, του κράτους και διαφόρων οργανισμών για να επιτύχουν τους στόχους του συλλόγου. Τα έσοδα του συλλόγου προέρχονται κυρίως από δωρεές και εταιρείες, από το κράτος και από άλλες πηγές με αυτά προσπαθούν να καλύψουν τα έξοδα του συλλόγου.

Επίσης δεν υπάρχει κανένα κριτήριο για να βοηθηθούν τα παιδιά, όλα όσα έχουν ανάγκη γίνονται παιδιά του συλλόγου. Ο κ. Γιαννόπουλος θεωρεί την προστασία του παιδιού κοινωνικό αγαθό και θα πρέπει να διανέμεται δωρεάν.

Τέλος, θεωρεί το σύλλογο σημαντικό στο χώρο του παιδιού όπου αναμφισβήτητα έχει προσφέρει αρκετά και είναι ευχαριστημένοι για αυτό. Παρόλα αυτά δεν παύουν όμως να συνεχίζουν όλοι με τον ίδιο ενθουσιασμό για την ολοκλήρωση των στόχων του συλλόγου και από την άλλη με περισσότερη οργάνωση και συντονισμό.

8.5. <<ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΧΑΜΟΓΕΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ>>

Παρουσιάσαμε “Το Χαμόγελο του Παιδιού” από όλες τις πλευρές του και οδηγούμαστε στα εξής συμπεράσματα:

1^{ον}) Παρατηρούμε ότι στα 4 χρόνια λειτουργίας του συλλόγου υπάρχει μια γενική άνοδος στην όλη πορεία του με μια μικρή πτώση των εσόδων το έτος 1999. Παρόλα ταύτα η βοήθεια του υπήρξε πολύτιμη ακόμη και στο εξωτερικό ενώ αντίστοιχα υπήρχαν αρκετοί υποστηρικτές.

2^{ον}) Επιπλέον σημαντικό στοιχείο υπήρξε η συνεργασία με την κα. Νικολούλη προκειμένου να συμβάλλουν στην εύρεση χαμένων παιδιών. Αυτή η ιδέα υιοθετήθηκε από τις ξένες χώρες (Αμερική, Αγγλία) με την δημιουργία μια ιστοσελίδας στο Internet με την ονομασία “lost child”.

3^{ον}) Επίσης αξιοθαύμαστο είναι το γεγονός ότι συμβάλλει στην προώθηση και άλλων συλλόγων που έχουν το ίδιο σκοπό, που είναι η προστασία του παιδιού (όπως σύλλογος προστασίας αγέννητου παιδιού).

4^{ον}) Ακόμη παρέχει βοήθεια σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα καταγωγής και θρησκευματος καθώς επίσης και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης βοηθάει ακόμη και ενήλικες.

Τέλος κατόπιν προσωπικής επαφής με το Σύλλογο έχουμε να προσθέσουμε ότι είναι ένας αξιόλογος φορέας που έχει κάνει σημαντικά και μεγάλα βήματα όσον αφορά την προστασία των παιδιών και επιπλέον έγινε γνωστό από το πρώτο χρόνο λειτουργίας του χάρη στο μικρό Ανδρέα που έχει δώσει ξανά το χαμένο χαμόγελο σε παιδιά που τους έλειπε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

9.1. Γενικά για το Σύλλογο < ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ >

Ο Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού είναι ένας ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός φορέας παροχής υπηρεσιών. Ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του 1998 με σκοπό την προστασία αγέννητου παιδιού και την προβολή πνεύματος αποτροπής εκτρώσεων και των συνεπειών τους, προώθηση της φιλοτεκνίας και της προστασίας της μητέρας, είτε έγγαμης είτε άγαμης. Στα όρια των ενδιαφερόντων του εμπίπτουν τόσο οι γονείς όσο και το κυοφορούμενο βρέφος από τη στιγμή της σύλληψης τους και συνέχεια μετά τη γέννηση του.

Μέχρι στιγμής, οι υπηρεσίες που πρόσφερε στο κοινό είναι:

- 1) Η Ομάδα Εθελοντριών Κοινωνικής Πρόνοιας, αντιμετωπίζει τα προβλήματα όλων των γυναικών που τηλεφωνούν ή επισκέπτονται το Σύλλογο. Έως τώρα, έχουν αντιμετωπισθεί πάρα πολλά περιστατικά γυναικών, στις οποίες προσφέρθηκαν : Ρούχα εγκυμοσύνης και βρεφικά, φάρμακα, τρόφιμα, οικονομική ενίσχυση και το κυριότερο, ψυχολογική στήριξη.
- 2) Οι μαιευτήρες που συνεργάζονται με το Σύλλογο παρακολουθούν τις γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους και τις βοηθούν να γεννήσουν εντελώς δωρεάν, εφόσον αυτές είναι άπορες.
- 3) Οι Νομικοί Σύμβουλοι του Συλλόγου παρέχουν δωρεάν τις συμβουλές τους στις εγκυμονούσες γυναίκες που καταφεύγουν στο Σύλλογο και έχουν προβλήματα νομικής φύσεως.
- 4) Τα περιστατικά που αφορούν γυναίκες που χρειάζονται φιλοξενία, καλύπτονται – προς το παρόν – από ειδικούς ξενώνες σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Ακόμη, ο Σύλλογος προγραμματίζει την αγορά κεντρικού παλαιού ξενοδοχείου και τη διαμόρφωση του σε ξενώνα για γυναίκες που βρίσκονται σε εγκυμοσύνη και αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγης. Για το λόγο αυτό και για όλες τις οικονομικές ανάγκες του Συλλόγου έχουν ανοιχτεί λογαριασμοί σε τράπεζες (όπως η Εθνική, Εμπορική και Alpha Πίστεως).

- 5) Το γραφείο ευρέσεως εργασίας του Συλλόγου έρχεται σε επαφή με ιδιωτικές επιχειρήσεις και κρατικούς φορείς, κάνοντας τους, γνωστές τις περιπτώσεις γυναικών που είναι σε θέση να εργασθούν.
- 6) Τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό μήνυμα του Συλλόγου προβάλλεται δωρεάν από όλους τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς της χώρας, χάρη στο οποίο πολλές γυναίκες τους τηλεφωνούν ή τους γράφουν ότι δεν προχώρησαν σε έκτρωση.
- 7) Η διεύθυνση τους στο Internet είναι: <http://www.otenet.gr/unborn>. Εκεί, όποιος θέλει μπορεί να βρει χρήσιμα στοιχεία για το Σύλλογο, καθώς και πολύ ενδιαφέρουσες έρευνες συνεργατών τους από όλο τον κόσμο για το “καυτό” θέμα των εκτρώσεων.

9.2. Οι Δραστηριότητες του Συλλόγου « ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Όσον αφορά την δράση του συλλόγου προστασίας του αγέννητου παιδιού, παρατηρούμε τα εξής:

- 1) Μέχρι τώρα έχουν εξυπηρετηθεί από το τηλεφωνικό κέντρο του Συλλόγου 400 μητέρες, από όπου έλαβαν πληροφορίες για τα δικαιώματα τους και γενικότερα ζητήματα που τις αφορούν. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι γυναίκες εξέφρασαν την επιθυμία για τακτική, αλλά μόνο τηλεφωνική επικοινωνία με την κοινωνική λειτουργό του Συλλόγου, για ψυχολογική και συμβουλευτική στήριξη.
- 2) Ήρθαν σε επαφή με την κοινωνική λειτουργό και τις εθελόντριες κοινωνικής πρόνοιας του Συλλόγου 85 μητέρες και στηρίχθηκαν ψυχολογικά καθ'όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους καθώς και μετά τον τοκετό.
- 3) Συνολικά 80 μητέρες υποστηρίχθηκαν νομικά σε υποθέσεις τους από τον δικηγόρο του Συλλόγου.
- 4) Επίσης 60 άπορες μητέρες είχαν δωρεάν ιατρική παρακολούθηση από μαιευτήρες – γυναικολόγους που συνεργάζονται με το Σύλλογο.
- 5) Επιπλέον σε 9 μητέρες ή στους συζύγους –συντρόφους τους έχει βρεθεί εργασία.
- 6) Ακόμη, φιλοξενήθηκαν 6 μητέρες από το Σύλλογο σε ξενώνες.

7) Δόθηκε και δίνεται πρακτική βοήθεια σε 80 μητέρες, προερχόμενη από δωρεές εταιρειών και ιδιωτών που ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις του Συλλόγου.

Συγκεκριμένα έχουν δοθεί:

- 142 κιβώτια γάλα εβαπορέ
- 67 κιβώτια γάλα σκόνη
- 362 κιβώτια βρεφικές πάνες
- 3422 τεμάχια καινούρια ρούχα (βρεφικά και εγκυμοσύνης)
- 2353 τεμάχια βρεφικά είδη
- 356 κιβώτια τρόφιμα και βρεφικές τροφές
- 690 τεμάχια ειδών ατομικής υγιεινής, βιταμίνες και φάρμακα
- Δωροεπιταγές αξίας 200.000δρχ.
- Χρηματικά ποσά συνολικού ύψους 7.825.000δρχ. προς κάλυψη άλλων αναγκών των εγκύων έπειτα από έγκριση του Δ.Σ. για την κάθε περίπτωση ξεχωριστά. (Εδώ δεν συμπεριλαμβάνονται τα παραρτήματα άλλων πόλεων)

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1999 - 2000 ΑΠΟ ΔΩΡΕΕΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΑΝ

• Γάλατα εβαπορέ και σκόνη : 119 κιβώτια
• Βρεφικές πάνες : 231 κιβώτια
• Τρόφιμα και βρεφικές τροφές : 357 κιβώτια
• Βρεφικά ρούχα, γυναικεία : 4.246 Τεμάχια
• Βρεφικά είδη : 2.100 τεμάχια
• Είδη ατομικής υγιεινής : 1.079 τεμάχια
• Παιχνίδια : 203 τεμάχια
• Παπούτσια παιδικά & γυναικεία : 493 ζευγάρια
• Καθώς επίσης και διάφορα άλλα είδη όπως : 4 μπλέντερ, 1 σίδερο, βαπτιστικά, 2 παπλώματα διπλά, μπομπονιέρες κ.α.
• Χρηματική αξία των δωρεών : 53.050.730 δρχ.

**ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΙΧΑΝ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΔΗ ΎΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΕΙΝΑΙ :**

1. AGRINO, 2 σακκιά ρύζι
2. UNILEVER HELLAS, 11 κιβώτια είδη ατομικής υγιεινής.
3. ΑΦΟΙ ΚΑΛΥΒΙΩΤΗ Ε.Π.Ε., 2 κιβώτια λαζάνια και χυλοπίτες.
4. ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ, 4 κιβώτια μακαρόνια.
5. ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, 48 ζεύγη παπουτσάκια
6. ΑΝΤΥΠΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, 48 τεμάχια ρούχα βρεφικά και παιδικά.
7. LAPIN HOUSE, 360 τεμάχια ρούχα παιδικά και βρεφικά.
8. MINI RAXEVSKY, 94 τεμάχια ρούχα βρεφικά και παιδικά.
9. ΜΑΡΣΩΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, 4 τεμάχια βρεφικά είδη
10. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., 4 κιβώτια γάλατα και βρεφικές τροφές.
11. NESTLE ΕΛΛΑΣ Α.Ε., 9 κιβώτια γάλατα και βρεφικές τροφές.
12. NUK, 58 μπιμπερό.
13. PROCTER & GAMBLE, 16 κιβώτια πάνες.
14. ΠΗΓΗ Α.Ε.Β.Ε., 11 κιβώτια πάνες.
15. S.C.A. HYGIENE PRODUCTS, 21 κιβώτια πάνες.
16. APT Α.Ε., 226 τεμάχια ρούχα παιδικά και βρεφικά.
17. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗ Α.Ε., Δωροεπιταγές 2 επί 30.000

- ❖ Τακτοποίηση των παραληφθέντων ειδών στην αποθήκη και διάθεση αυτών στις προστατευόμενες γυναίκες.
- ❖ Επικοινωνία με τα προστατευόμενα μέλη για την προετοιμασία και παραλαβή των χορηγουμένων ειδών και με τις Εθελόντριες Κοινωνικής Πρόνοιας στα θέματα της γυναίκας και του παιδιού.

Από την άλλη πλευρά Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού, ενημερώνει καθημερινά το κοινό για τα δικαιώματα του παιδιού και τις υπηρεσίες που παρέχει, καλλιεργώντας πνεύμα σεβασμού προς την αγέννητη ζωή και τις μητέρες, Στα πλαίσια αυτής του της δραστηριότητας ο Σύλλογος έχει επιτύχει:

- α) Διανομές εντόπου υλικού σε πανεπιστήμια, σχολεία, φαρμακεία, μοναστήρια, εκκλησίες κ.α.
- β) Εκδοτικό οίκο με την επωνυμία “Εγρήγορη”, που ασχολείται με θέματα που συντελούν στο σεβασμό της ζωής των αγέννητων παιδιών άμεσα και έμμεσα.
- γ) Ανάρτηση αφισών σε Κοινοφέλειες και Δημόσιες Υπηρεσίες.
- δ) Μετάδοση τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων από τα Μ.Μ.Ε.
- ε) Ραδιοφωνική εκπομπή του Συλλόγου στο σταθμό της εκκλησίας της Ελλάδος 89,4 FM με τίτλο “Τα παιδιά που δεν βλέπουμε”.
- ζ) Μεγάλο αριθμό δημοσιευμάτων σε περιοδικά και εφημερίδες
- η) Έκδοση τηλεκαρτών, κοινωνική προσφορά του Ο.Τ.Ε.
- θ) Παρουσία στο Internet: <http://www.otenet.gr/unborn>.
- ι) Επικοινωνήσαν με το Σύλλογο το 2000 συνολικά 500 γυναίκες.
- κ) Παρείχαν υλική βοήθεια σε 90 γυναίκες.
- λ) Παρείχαν οικονομική βοήθεια σε 70 γυναίκες.
- μ) Ζήτησαν ψυχολογική υποστήριξη συνολικά 350 γυναίκες.
- ν) Συνεργάστηκαν με 32 αλλοδαπές γυναίκες.

Επίσης παρατηρούμε ότι ένας άλλος τρόπος παροχής βοήθειας στις μητέρες δίδεται μέσω της οικονομικής υποστήριξης του κόσμου σε είδη που χρειάζονται. Ειδικότερα:

- α) Με 100.000δρχ. ο Σύλλογος εξασφαλίζει στη μητέρα τις απαραίτητες βιταμίνες και συμπληρώματα διατροφής, που τρέφουν και δυναμώνουν εκείνη και το παιδί κατά την εγκυμοσύνη και το θηλασμό.
- β) Με 6.000δρχ. / μήνα εξασφαλίζει τις βρεφικές κρέμες
- γ) Με 15.000δρχ./μήνα καλύπτει τις πάνες του παιδιού από την στιγμή της γέννησης του.
- δ) Με 25.000δρχ./μήνα εξασφαλίζει το γάλα των πρώτων ημερών του παιδιού μέχρι να γίνει 7 μηνών, στην περίπτωση που η μητέρα του δεν μπορεί να το θηλάσει.
- ε) Τέλος, με 20.000δρχ./μήνα εξασφαλίζεται το γάλα του παιδιού από την ηλικία των 7 μηνών, που μπορεί να πίνει εμπορέ.

Επιπλέον μια άλλη σημαντική δραστηριότητα του συλλόγου είναι να πείσει όλο και πιο πολλούς Έλληνες να γίνουν ανάδοχοι γονείς παιδιών, δίνοντας έτσι την δυνατότητα στους ανθρώπους και κυρίως στα παιδιά να επιλεγούν ένα καλύτερο μέλλον. Το πρόγραμμα ανάδοχης παιδιού είναι ο βασικός τρόπος που χρησιμοποιεί ο Σύλλογος για να βοηθήσει μια γυναικά να κρατήσει το παιδί της.

Ακόμη έχει δοθεί δωρεά από εκκλησία για τη δημιουργία ξενώνα για το έτος 2002. Παιδίατρος δέχτηκε οικειοθελώς να συμβάλλει στη μάθηση των μητέρων για το πώς φροντίζουμε ένα παιδί.

Πρόσφατα γίνανε εκδηλώσεις που αφορούσαν χορό, τραγούδι, κλασσική μουσική για τις μητέρες.

Σχετικά με την συνεργασία του Συλλόγου με ειδικούς επιστήμονες, παρατηρούμε τα εξής:

- α) Την οργάνωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών σεμιναρίων με ελεύθερη είσοδο, πάνω σε θέματα που αφορούν το παιδί με ελεύθερη είσοδο, πάνω σε θέματα που αφορούν το παιδί και την μητέρα του:
 - 1) Προγενετική αγωγή, Νομική Προστασία της αγέννητης ζωής κ.α.
 - 2) Την εκπαίδευση εθελοντριών κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες στηρίζουν προσωπικά τις μητέρες.
 - 3) Την οργάνωση ομάδας αντιμετώπισης του μετεκρωτικού συνδρόμου με σκοπό:
 - i. την ενημέρωση του κοινού
 - ii. την παροχή ψυχολογικής βοήθειας στις γυναίκες που υποφέρουν από μετεκρωτικό σύνδρομο.

Όσον αφορά την συνεργασία του Συλλόγου με άλλους φορείς μπορούμε να αναφέρουμε ενδεικτικά τους εξής:

Σύλλογο Βορειοηπειρωτών, αρκετούς Δήμους, ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (άτομα με ειδικές ανάγκες), το Ι.Κ.Α, Ξενώνες Κακοποιημένων Γυναικών, Λύριο Ίδρυμα, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Νοσοκομείο – Αγίας Σοφίας, διάφορα μαιευτήρια, ο Ο.Α.Ε.Δ., το Ο.Γ.Α., η Εργατική Κατοικία, Η Εισαγγελία Ανηλίκων και διάφορες φυλακές, Ίδρυμα Βρεφονηπιακών Σταθμών, ο Ερυθρός Σταυρός, οι Ανώνυμοι Αλκοολικοί κ.α.

9.3. Αξιολόγηση των οικονομικών πόρων του Συλλόγου "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ"

**ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 1999
(1/1/1999 - 31/12/1999)**

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

ΕΣΟΔΑ	
Υπόλοιπο ταμείου 31/12/1998	3.674.177
Συνδρομές μελών	44.000
Δωρεών	31.716.304
Εκδρομών	7.062.000
Τόκοι καταθέσεων	216.266
Πωλήσεις βιβλίων	3.858.921
ΣΥΝΟΛΟ	39.509.668
ΕΞΟΔΑ	
Αγορά εξοπλισμού γραφείου (γρ. ύλη)	1.377.078
Ταχυδρομικά	2.045.220
Ε.Υ.Δ.Α.Π.- Ο.Τ.Ε.- Κοινόχρηστα	687.376
Φωτογραφικά-κασέτες	107.378
Αμοιβή Λογιστού	200.000
Αμοιβές προσωπικού (μισθοί + ΙΚΑ)	4.801.400
Τυπογραφικά διαφημιστικών εντύπων	3.928.563
Τυπογραφικά βιβλίων	2.090.800
Εξοδα κοινωνικών εκδηλώσεων	422.720
Φωτοτυπικά	150.000
Διάφορα μικροέξοδα	266.095
Οικονομικές ενισχύσεις 3.585.520+1.537.780)	5.123.300
ΣΥΝΟΛΟ	21.199.930
<u>ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ</u>	
ΕΣΟΔΑ	39.509.668
ΕΞΟΔΑ	21.199.930
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ	18.309.668

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου Προστασίας Αγέννητου Παιδιού-1999

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2000
(1/1/2000 - 31/12/2000)

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

ΕΣΟΔΑ	
Υπόλοιπο ταμείου 31/12/1999	18.309.668
Συνδρομές μελών	50.000
Δωρεών	15.000.000
Από διοργάνωση εκδρομών	5.000.000
Από διοργάνωση Συνεστιάσεων	1.500.000
Τόκοι καταθέσεων	300.000
Πωλήσεις βιβλίων	3.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	43.159.738
ΕΞΟΔΑ	
Αγορά εξοπλισμού γραφείου (γρ. ύλη)	2.500.000
Ταχυδρομικά	2.000.000
Ε.Υ.Δ.Α. - Ο.Τ.Ε. Κοινόχρηστα	1.000.000
Φωτογραφικά - κασέτες	50.000
Αμοιβές προσωπικού (μισθοί + ΙΚΑ)	6.500.000
Τυπογραφικά διαφημιστικών εντύπων	4.000.000
Τυπογραφικά και λοιπά έξοδα βιβλίων	4.000.000
Έξοδα κοινωνικών εκδηλώσεων	600.000
Φωτοτυπικά	100.000
Οικονομικές ενισχύσεις	8.000.000
Υπόλοιπο προς εξίσωση	14.409.738
ΣΥΝΟΛΟ	43.159.738
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	
ΕΣΟΔΑ	43.159.738
ΕΞΟΔΑ	43.159.738
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ	0

Πηγή : Ίδια Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου Προστασίας Αγέννητου Παιδιού-1999

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2000
(1/1/2000 – 31/12/2000)

ΠΙΝΑΚΑΣ 33:

ΕΣΟΔΑ	
Υπόλοιπο ταμείου 31/12/1999	18.309.738
Συνδρομές μελών	42.000
Δωρεές	41.259.404
Διοργάνωση Εκδρομών	2.780.000
Διοργάνωση Συνεστιάσεως	1.637.000
Διοργάνωση Λαχειοφόρων	920.000
Τόκοι Καταθέσεων	771.041
Πωλήσεις Βιβλίων	3.615.177
Πωλήσεις Καρτών Χριστουγέννων	467.296
ΣΥΝΟΛΟ	69.801.956
ΕΞΟΔΑ	
Αγορά εξοπλισμού γραφείου (γρ. ύλη)	3.203.277
Ταχυδρομικά	1.537.663
Ε.Υ.Δ.Α.Π. – Ο.Τ.Ε.- Κοινόχρηστα	1.478.425
Φωτογραφικά – κασέτες	1.344.482
PRESS CLIPPING (Αποκομ. Εφημερίδων)	424.800
Αμοιβές προσωπικού (μισθοί + ΙΚΑ)	6.320.778
Τυπογραφικά διαφημιστικών εντύπων	6.707.680
Τυπογραφικά και λοιπά έξοδα βιβλίων	3.795.200
Έξοδα κοινωνικών εκδηλώσεων	1.148.940
Φωτοτυπικά – Οδοιπορικά – Βενζίνες	331.350
Ενοίκια (1 Μήνας)	186.480
Εγγύηση Ενοικίου	180.000
Οικονομικές Ενισχύσεις	13.902.278
ΣΥΝΟΛΟ	40.561.353
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	
ΕΣΟΔΑ	69.801.956
ΕΞΟΔΑ	40.561.353
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ	29.240.603

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου Προστασίας Αγέννητου Παιδιού-1999

**ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2001
(1/1/2001 – 31/12/2001)**

ΠΙΝΑΚΑΣ 34 :

<u>ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΈΣΟΔΩΝ</u>	
Υπόλοιπο ταμείου 31/12/2000	29.240.603
Συνδρομές μελών	800.000
Δωρεές	42.000.000
Διοργάνωση Εκδρομών	5.000.000
Διοργάνωση Συνεστιάσεως	2.000.000
Τόκοι Καταθέσεων	800.000
Πωλήσεις Βιβλίων	4.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	83.840.603
<u>ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΈΞΟΔΩΝ</u>	
Αγορά εξοπλισμού γραφείου (γρ. ύλη)	2.000.000
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ	2.000.000
Ε.Υ.Δ.Α.Π. – Ο.Τ.Ε. – Κοινόχρηστα	2.000.000
Φωτογραφικά – κασέτες	1.500.000
PRESS CLIPPING (Αποκομ Εφημερίδων)	450.000
Αμοιβές προσωπικού (μισθοί + ΙΚΑ)	7.000.000
Τυπογραφικά διαφημιστικών εντύπων	7.500.000
Τυπογραφικά βιβλίων	3.000.000
Έξοδα κοινωνικών εκδηλώσεων	1.500.000
Φωτοτυπικά – Οδοιπορικά – Βενζίνες	400.000
Ενοίκια	2.238.000
Οικονομικές Ενισχύσεις	20.000.000
Υπόλοιπο προς εξίσωση	34.252.603
ΣΥΝΟΛΟ	83.840.603
<u>ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ</u>	83.840.603
ΈΣΟΔΑ	83.840.603
ΈΞΟΔΑ	0
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ	

Πηγή : Ιδία Έρευνα. Επεξεργασία στοιχείων Συλλόγου Προστασίας Αγέννητου Παιδιού-1999

Έχοντας λοιπόν αναλυτικά την οικονομική κατάσταση του Συλλόγου παρατηρούμε, ότι τη χρονική περίοδο λειτουργίας του δηλαδή το έτος 1998 τα έσοδα του ανήλθαν στα 10.521.430δρχ. όπου προέρχονται από χορηγίες – δωρεές ιδιωτών και συνδρομές μελών. Ενώ τα έξοδα ήταν 9.106.503 δρχ. με πλεόνασμα πρώτου έτους 1.414.927 δρχ.

Επίσης το δεύτερο έτος δραστηριοποιήσεις του, το 1999 έχουμε πλεόνασμα 14.355.061 δρχ.

Περνώντας στους προϋπολογισμούς των δύο τελευταίων ετών δηλαδή 2000 – 2001 παρατηρούμε ότι το 2000 έχουμε υπόλοιπο ταμείου 29.240.603 δρχ., ενώ το 2001 έχουμε μηδενικό υπόλοιπο. Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε τα εξής :

- ❖ Τα έσοδα του Συλλόγου προέρχονται από επιχορηγήσεις – δωρεές ιδιωτών, και συνδρομές μελών ενώ τα έξοδα του είναι κυρίως λειτουργικά.
- ❖ Ο Σύλλογος παρουσιάζει πλεόνασμα σημαντικών ποσών από την πρώτη στιγμή της λειτουργίας τους, αυτό σημαίνει ότι κατάφεραν να τραβήξουν το ενδιαφέρον των πολιτών και του κράτους για την διασφάλιση των δικαιωμάτων τους αγέννητου παιδιού.
- ❖ Τέλος, ο Σύλλογος αν προσπαθήσει να μειώσει τα λειτουργικά του έξοδα θα μπορεί να έχει υπόλοιπο ταμείου και να διαθέσει περισσότερα από ότι μπορεί αυτή τη στιγμή.

9.4. Συνέντευξη προέδρου του Συλλόγου «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».

Για την καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα της εργασίας μας και για να καλύψουμε πλήρως τον τρόπο δράσης του συλλόγου όσον αφορά την προστασία του παιδιού, σας παραθέτουμε τη συνέντευξη που μας παραχώρησε η πρόεδρος του Συλλόγου «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» η κυρία Μεταλληνού.

Ερ. 1 - Φ: *Κυρία Μεταλληνού, πείτε μας λίγα λόγια για το διάλογο;*

Κ.Μ: *Ναι η Ονομασία είναι ο Σύλλογος "Προστασίας Αγέννητου Παιδιού", η Διεύθυνση είναι Ηπείρου 28, ως έτος λειτουργίας του είναι ο Φεβρουάριος του 1998 και το ωράριο λειτουργίας είναι από 9:00 έως 5:00*

- Ερ. 2 - Φ: *Ποιο νομικό καθεστώς διέπει τον φορέα;*
- Κ.Μ: Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα - Μη κυβερνητική Εθελοντική Οργάνωση
- Ερ. 3 - Φ: *Ποιες οι δραστηριότητες του φορέα όσον αφορά την προστασία του αιδιού;*
- Κ.Μ: Οι δραστηριότητες του φορέα όσον αφορά την προστασία του παιδιού είναι:
- ψυχολογική βοήθεια
 - ιατρική - νομική βοήθεια
 - πρακτική βοήθεια (μέσω εθελοντών)
 - υλική - οικονομική ενίσχυση
 - γενικότερα η παροχή πληροφοριών για τα δικαιώμα του παιδιού - μητέρας και για επιδόματα
 - επικοινωνία με άλλους φορείς για διευκόλυνση
 - φιλοξενία των μελλουσών μητέρων σε ξενώνες
 - προγράμματα βαπτίσεων και οικονομική ενίσχυση από πλευράς νονού
- Ερ. 4 - Φ: *Μπορείτε να μας αξιολογήσετε το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων του Συλλόγου;*
- Κ.Μ: Όσον αφορά το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων του συλλόγου μας, είμαστε ικανοποιημένοι σε μεγάλο βαθμό γιατί μέχρι στιγμής αντιπεξέρχονται καλά στους σκοπούς του συλλόγου παρόλα τα προβλήματα που υπάρχουν.
- Ερ. 5 - Φ: *Με βάση τη συνολική δραστηριότητα σας μέχρι σήμερα, κατά πόσο και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του φορέα σας;*
- Κ.Μ: Σύμφωνα με την συνολική δραστηριότητα του συλλόγου μέχρι σήμερα οι στόχοι του έχουν επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό.
- Ερ. 6 - Φ: *Διοργανώνουν κάποιες άλλες εκδηλώσεις;*
- Κ.Μ: Ναι, φυσικά.

Ερ. 7 - Φ: *Αν ναι, ποιες;*

- K.M :
- εκδόσεις βιβλίων
 - αιμοδοσία
 - Χριστουγεννιάτικες - κάρτες
 - Διανομές έντυπου υλικού
 - Διαγωνισμός ζωγραφικής
 - Κατασκηνώσεις
 - Ύπαρξη γραφείου ευρέσεως εργασίας
 - Λειτουργία 2 ραδιοφωνικών εκπομπών
 - έκδοση τηλεκαρτών
 - μετάδοση μηνύματος συλλόγου μέσω T.V. - ράδιο

Ερ. 8 - Φ: *Θα θέλαμε να μας πείτε τι προσωπικό απασχολείται και σε τι αριθμό;*

K.M : *Ο συνολικός αριθμός προσωπικού είναι 4 άτομα όπου έχουμε 2 διοικητικούς υπαλλήλους και 1 άτομο που ανήκει στο επιστημονικό προσωπικό. Όσον αφορά τον αριθμό βοηθητικού προσωπικού είναι 1 άτομο και κάποιος μικρός αριθμός εθελοντών.*

Ερ. 9 - Φ: *Ποιες ειδικότητες απασχολούνται στο σύλλογο για την προστασία του αγέννητου παιδιού;*

K.M : *Οι ειδικότητες που απασχολούνται στο σύλλογο για την προστασία του αγέννητου παιδιού είναι της Κοινωνικής Λειτουργού.*

Ερ. 10 - Φ: *Πως εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του συλλόγου; Από που προέρχονται τα χρήματα και πως διανέμονται (τι διαδικασίες);*

K.M : *Με τις πωλήσεις διάφορων βιβλίων, καρτών , παραμυθιών , με cd, επίσης με τη βοήθεια της εκκλησίας και με δωρεές από διάφορους ιδιώτες.*

Ερ. 11 - Φ: *Πως βλέπεται την μελλοντική πορεία του συλλόγου σας με βάση τον ισολογισμό των 2 τελευταίων ετών και τα στατιστικά στοιχεία των δραστηριοτήτων σας;*

Κ.Μ : Ο σύλλογος αν και λειτουργεί μόνο 3 χρόνια όσον αφορά τη προστασία του αγέννητου παιδιού έχει την οικονομική δυνατότητα να συνεχίσει να κάνει σχέδια για το σύλλογο.

Ερ. 12 - Φ: Ποιο είναι το βασικό κριτήριο επιλογής της υποψήφιας μητέρας

α) προτεραιότητα

β) κλήρωση

γ) τόπος κατοικίας

δ) οικογενειακή κατάσταση

ε) άλλο ;

ζ) ποιο ;

Κ.Μ : Δεν υπάρχει βασικό κριτήριο επιλογής της υποψήφιας μητέρας, αλλά δέχονται οποίες έχουν πραγματική ανάγκη.

Ερ. 13 - Φ: Με τη βοήθεια του συλλόγου σας πόσες συνολικά εκτρώσεις έχουν αποφευχθεί;

Κ.Μ : Συνολικά έχουν αποφευχθεί 600 εκτρώσεις.

Ερ. 14 - Φ: Έχει βοηθήσει ο σύλλογος σας στην αποκατάσταση των γυναικών στο :

α) επαγγελματικό επίπεδο

β)προσωπικό επίπεδο (γάμος - βάπτιση);

Κ.Μ : Ναι, έχει συμβάλλει και στα δυο.

Ερ. 15 - Φ: Υπάρχει κτιριακή υποδομή για την στέγαση των υποψήφιων μητέρων;

Κ.Μ : Δεν υπάρχει κτιριακή υποδομή για τη στέγαση των υποψήφιων μητέρων αλλά φιλοξενούνται από τον Δήμο Αθηναίων, το κέντρο Βρεφών Μητέρα, τον Ξεώνα Γυναικών "Απόστολος Παύλος" στον Χολαργό.

Ερ. 16 - Φ: Υπάρχει συνεργασία με το κράτος στην προσπάθεια σας να προστατέψει το παιδί. Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;

Κ.Μ : Δίδεται ένα επίδομα από το Π.Ι.Κ.Π.Α.. 15.000 ανά μήνα στις άγαμες και άπορες μητέρες, μεγαλύτερο από αυτό που δίνει η Πρόνοια.

Ερ. 17 - Φ: Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε όσον αφορά την προστασία του παιδιού;

Κ.Μ : Οι κύριοι φορείς συνεργασίας για την προστασία του παιδιού, είναι:

- ΠΙΚΠΑΚ
- ΠΡΟΝΟΙΑ
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΑΜΟΓΕΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
- ΣΩΜΑΤΕΙΟ "ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ"
- Η Πανελλήνια Ένωση Φίλων Πολυτέκνων (παρέχει αρκετά σημαντική βοήθεια)
- Αρχιεπισκοπή (κυρίως παρέχει συσσίτιο)
- Μητροπόλεις

Ερ. 18 - Φ: Πιστεύετε ότι έχετε καταφέρει να κεντρίσετε αρκετά το ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του αγέννητου παιδιού, κυρία Μεταλληνού;

Κ.Μ : Πιστεύουμε ότι έχουμε κεντρίσει το ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό όχι τόσο ποσοτικά όσο ποιοτικά.

Ερ. 19 - Φ: Μετά τη γέννηση του παιδιού συνεχίζει ο σύλλογος να επικοινωνεί με τις μητέρες;

Κ.Μ : Ναι, συνεχίζει ο σύλλογος να επικοινωνεί και μετά τη γέννηση του παιδιού.

Φ: Αν ναι, με πιο τρόπο παρέχει βοήθεια;

Κ.Μ. : Παρέχει υλικό όπως πάνες-γάλατα έως ότου το παιδί γίνει 5 ετών. Καθώς επίσης διατίθενται όλες οι υπηρεσίες στην μητέρα έως ότου ανεξαρτητοποιηθεί.

Ερ. 20 - Φ: Προκειμένου για τη σωστή ενημέρωση του κοινού, όσον αφορά τις δραστηριότητες του συλλόγου σας, τι έντυπο υλικό διακινείται;

Κ.Μ : Το έντυπο υλικό που διακινούμε είναι: Αφίσες, Δελτίο Τύπου, Φυλλάδιο (Δραστηριοτήτων).

Ερ. 21 - Φ: *Ο σύλλογος σας προβάλλεται μέσω*

- *Διαφημίσεων*
- *γνωστοποιήσεων*
- *αφισών;*

Κ.Μ : Και από τα 3 αυτά ΜΜΕ καθώς επίσης διοργανώνεται από το Χαμόγελο του Παιδιού μια έκθεση που έχει αφιέρωμα για το παιδί, με σκοπό την προβολή του συλλόγου προστασίας του Αγέννητου Παιδιού.

Ερ. 22 - Φ: *Η προβολή γίνεται μέσα από*

- *τοπικά μέσα ενημέρωσης*
- *εθνικά μέσα ενημέρωσης ;*

Κ.Μ : Η προβολή γινόταν συνήθως από τα τοπικά μέσα ενημέρωσης αλλά λόγω νόμου δεν είναι πλέον εφικτό.

Ερ. 23 - Φ: *Η προβολή γίνεται σε:*

- *εφημερίδες*
- *περιοδικά*
- *Τ.Υ.*
- *Ραδιόφωνο (εκκλησίας)*
- *Άλλο μέσο*

Κ.Μ : Σε όλα αυτά καθώς επίσης και σε φαρμακεία και σε γραφεία ορισμένων γυναικολόγων υπάρχουν έντυπα του συλλόγου.

Ερ. 24 - Φ: *Υπάρχει επικοινωνία με τον υποψήφιο πατέρα;*

Κ.Μ : Ναι, υπάρχει.

Ερ. 25 - Φ: *Συμβάλλει ο σύλλογος στην επικοινωνία μεταξύ των 2 υποψηφίων γονέων;*

Κ.Μ : Ναι, συμβάλλει.

Ερ. 26 - Φ: *Ποιες κατηγορίες γυναικών εξυπηρετεί ο σύλλογος σας*

- *ανύπαντρες μητέρες διαζευγμένες*
- *εγκαταλελειμμένες*
- *και έγγαμες μητέρες;*

Κ.Μ: Όλες αυτές τις κατηγορίες

Ερ. 27 - Φ: *Για να μη σας κουράσουμε άλλο μια τελευταία ερώτηση. Πιστεύετε ότι ο σύλλογος σας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στον χώρο προστασία του παιδιού; οργανώσεις στον χώρο προστασία του παιδιού;*

Κ.Μ: Ναι πιστεύουμε ότι είναι μια από τις σημαντικότερες εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στο χώρο προστασίας του παιδιού, γιατί δεν υπάρχει άλλη Μ.Κ.Ο. για την προστασία του αγέννητου παιδιού.

Έχοντας την παραπάνω συνέντευξη της προέδρου, παρατηρούμε ότι παρότι ο Σύλλογος λειτουργεί μόνο 2 χρόνια και με το λίγο προσωπικό που διαθέτει, έχει καταφέρει να κεντρίσει αρκετά το ενδιαφέρον των πολιτών και των άλλων φορέων.

Σαν σύλλογος είναι ικανοποιημένοι μέχρι τώρα γιατί έχουν βοηθήσει αρκετές υποψήφιες μητέρες, έχουν αποφύγει συνολικά 600 εκτρώσεις και έχουν διαδώσει το μήνυμα ότι το αγέννητο παιδί έχει δικαίωμα να ζήσει.

Τέλος ευελπιστούν ότι στο μέλλον θα επιτύχουν τους στόχους τους δηλαδή να προωθήσουν και άλλο την τεκνοτεχνία, την προστασία του αγέννητου παιδιού και κατόπιν την ίδια την μητέρα.

9.5. Συμπεράσματα έρευνας του Συλλόγου «ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Έχοντας ολοκληρώσει και τη συνέντευξη με την κυρία Μεταλληνού, πρόεδρο του συλλόγου μπορούμε να βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα όπως:

- Ο συγκεκριμένος σύλλογος είναι ο πρώτος που ασχολείται με το αγέννητο παιδί και τη παροχή φροντίδας στην κυοφορούσα μητέρα που τις περισσότερες φορές είναι άπορη ή άγαμη.

- Δεύτερον παρότι ο σύλλογος λειτουργεί από το 1998 έγινε γνωστός σε λίγο μόνο χρονικό διάστημα και αυτό φαίνεται και από τα οικονομικά στοιχεία όπου τα έσοδα από τις δωρεές χρημάτων, χορηγήσεις και δωρεές σε είδη.
- Επίσης, αξιόλογο γεγονός είναι ότι όλοι οι εθελοντές και το προσωπικό μάχονται κατά των εκτρώσεων όπου συνολικά έχουν αποφευχθεί 600 καθώς επίσης ενισχύουν την τεκνοτεχνία μέσω διαφόρων καρτών – σλόγκαν.
- Ακόμη δίνει μεγάλη σημασία και στην αποκατάσταση της μητέρας από άποψη οικονομική, επαγγελματική καθώς επίσης τις υποστηρίζει ιατρικά και ψυχολογικά.
- Αντιστέκεται στους νόμους που αφαιρούν το δικαίωμα για ζωή του αγέννητου παιδιού.

Τέλος ο σύλλογος κατά τη γνώμη μας μπορεί να προχωρήσει και να ολοκληρώσει τα μελλοντικά σχέδια του και τους στόχους γιατί όπως παρατηρούμε αν και βρίσκεται στα πρώτα βήματα της πορείας τους είναι αρκετά επιθυμητός από την κοινωνία καθώς επίσης έχει και την οικονομική δυνατότητα να το κάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

10.1. Γενικά για το σύλλογο UNICEF

Η παιδική ηλικία είναι η εποχή της ελπίδας και των υποσχέσεων, αλλά μπορεί επίσης να είναι εποχή δυστυχίας, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες όπου η μάλιστα της φτώχειας ρίχνει συχνά το δυσβάσταχτο βάρος της επάνω στους νέους.

Η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά (UNICEF), η μοναδική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών που είναι αποκλειστικά αφιερωμένη στα παιδιά, συνεργάζεται με οργανώσεις κυβερνητικές και μη κυβερνητικές (ΜΚΟ) και με άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών για να παράσχει υπηρεσίες, όπως βασική ιατρική περίθαλψη, καλή διατροφή, βασική εκπαίδευση, συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η UNICEF έχει στόχο να μειώσει τις τρομερές επιπτώσεις που η έλλειψη αυτών των υπηρεσιών προκαλεί στους νεότερους πολίτες του πλανήτη μας περισσότερα από 12 εκ. παιδιά του αναπτυσσόμενου κόσμου πεθαίνουν κάθε χρόνο, κυρίως από αιτίες που θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Παρότι απλά μέτρα και θεραπευτικές μέθοδοι με χαμηλό κόστος επιτρέπουν πλέον να σωθεί η ζωή εκατομμυρίων παιδιών, ο σκοπός της UNICEF είναι να ενεργεί στο όνομα των παιδιών με βάση τις ανάγκες τους και δεν κάνει καμιά διάκριση φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής θέσης ή πολιτικής τοποθέτησης. Ο οποίος παρ' όλα αυτά απέχει αρκετά από την ολοκλήρωση του.

Όσον αφορά την ίδρυση της έγινε κατά το έτος 1946 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για να ανταποκριθεί στις επείγουσες ανάγκες των παιδιών την επόμενη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου που έπληξε σοβαρά την Ευρώπη.

Τον Οκτώβριο του 1953 η οργάνωση (που τότε ήταν γνωστή ως Διεθνής Οργάνωση Επείγουσας Βοήθειας για Παιδιά), ενσωματώθηκε μόνιμα στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών και ο ρόλος της επεκτάθηκε για να ανταποκριθεί στις μακροπρόθεσμες ανάγκες των φτωχών παιδιών των αναπτυσσόμενων χωρών. Το όνομα της συμπύχθηκε σε «Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά», αλλά το αρχικό λογότυπο που την εκφράζει ακόμα και σήμερα (UNICEF) διατηρήθηκε.

Από την άλλη πλευρά η Ελληνική Επιτροπή στην Ελλάδα ιδρύθηκε το 1977 όπου σε συνεργασία με την UNICEF προωθεί πρωτοβουλίες άμεσης αντιμετώπισης με ευαισθητοποίηση των πολιτών με ενημέρωση και τηλεμαραθωνίους καθώς επίσης κινητοποιεί όλους τους φορείς ιδιωτικούς και κρατικούς. Επίσης προωθεί την εκπαίδευση των μαθητών με το πρόγραμμα «σχολεία-Υπερασπιστές των Παιδιών».

Τέλος προτείνει πολιτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης με τη δημιουργία «Σχολείων του Δρόμου και προστασίας με βάση την Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού».

10.2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ UNICEF ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η UNICEF σχεδιάζει και εφαρμόζει προγράμματα μαζί με άλλες αναπτυξιακές οργανώσεις του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και σε στενή συνεργασία με τις κυβερνήσεις 149 χωρών και περιοχών. Για τη διεκπεραίωση αυτών των δραστηριοτήτων της προς όφελος των παιδιών και των γυναικών, η οργάνωση κινητοποιεί την υποστήριξη μη κυβερνητικών οργανισμών, κοινοτικών αρχηγών και των άμεσα ενδιαφερόμενων και καταβάλλει κάθε προσπάθεια να τους στρατολογήσει ως ενεργά συμμετέχοντες. Η UNICEF δίνει πρώτη προτεραιότητα στα ακόλουθα προγράμματα.

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ

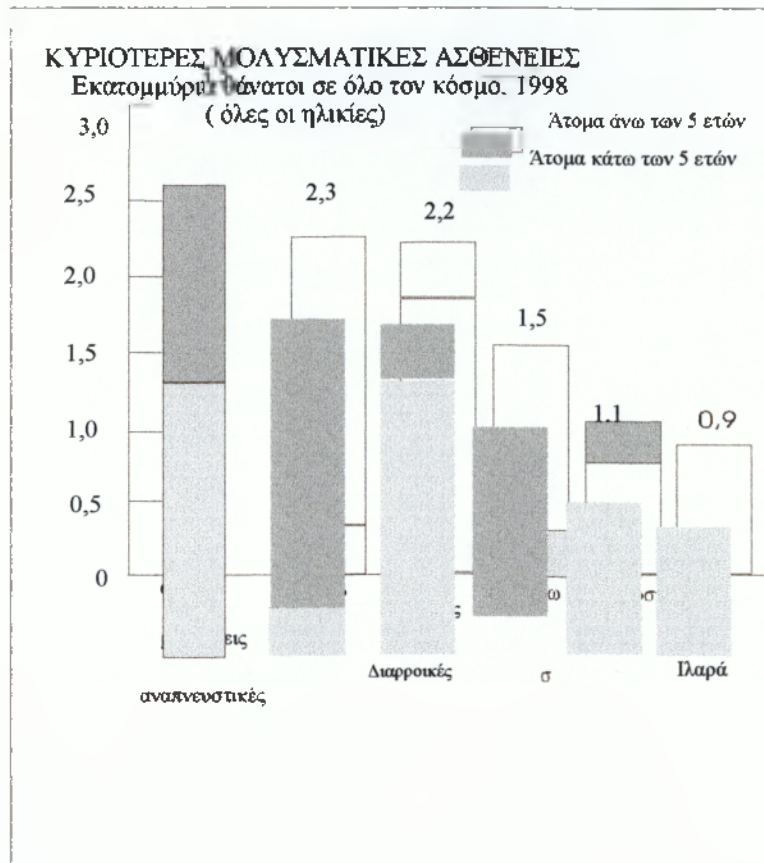
Η UNICEF σε συνεργασία με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) υποστηρίζουν το Πρόγραμμα Εκτεταμένου Εμβολιασμού, που χάρη σ' αυτό σώζονται τρία εκατομμύρια παιδικές ζωές από τις έξι παιδικές ασθένειες – διφθερίτιδα, ιλαρά, πολιομυελίτιδα, τέτανο, φυματίωση και κοκίτη. Τον Οκτώβριο του 1991, οι δυο οργανώσεις ανακοίνωσαν από κοινού την επίτευξη του στόχου της παγκόσμιας ανοσοποίησης σε ποσοστό 80% των παιδιών κάτω του ενός έτους. Οι δύο οργανισμοί συνεχίζουν τις συντονισμένες προσπάθειες τους για αύξηση της ανοσοποιητικής κάλυψης κατά των έξι ασθενειών σε ποσοστό τουλάχιστον 80% σε κάθε χώρα και σε 90% μέχρι το έτος 2000. Η εξάλειψη

του νεογνικού τέτανου και της πολιομυελίτιδας είναι δυο ακόμη στόχοι. Ειδικότερα, όσον αφορά την προσφορά της UNICEF στον εμβολιασμό παρατηρούμε ότι παγκοσμίως δαπανά περίπου το 1/3 τον προϋπολογισμό της σε προμήθειες και το 1/3 του ποσού σε εμβόλια – περίπου 86,4 εκατ. δολάρια του 1998, κάτι που καθιστά τη UNICEF Παγκόσμιο Ηγέτη στην αγορά εμβολίων. Από τα εμβόλια που αγοράστηκαν π.χ. το 1998 περίπου το 29% στάλθηκαν στην Ν. Ασία, ακολουθούμενα από το 16% για την Αφρική και την Αν. Ασία και τον Ειρηνικό. Ακόμα 7% για Μέση Ανατολή, Β. Αφρική, κεντρική και Αν Ευρώπη και τις Βαλτικές χώρες. Τέλος το 1% στάλθηκε σε Αμερική και Καραϊβική ενώ μόνο η Ν. Ασία πήρε το 52% και το 44% των εμβολίων φυματίωσης και πολιομυελίτιδας αντίστοιχα.

Επίσης μια νέα γενιά εμβολίων, ετοιμάζεται να κάνει την εμφάνιση της με εκπληκτικές δυνατότητες, εμβόλια ενάντια σε αυξανόμενο αριθμό ασθενειών. Εμβόλια μιας δόσης που εξαφανίζουν την ανάγκη για επαναληπτικές δόσεις. Εμβόλια που στοχεύουν σε ακόμα μικρότερες ηλικίες παιδιών, για να προστατέψουν σ' αυτή την ευάλωτη ηλικία. Δυο δεκαετίες πριν, μόνο το 5% των παιδιών στις αναπτυσσόμενες χώρες εμβολιάζονται ενάντια στις μεγάλες ασθένειες. Σήμερα, έχουν φθάσει περίπου το 80%, ένα γιγάντιο κατόρθωμα. Η UNICEF αγωνίζεται για να μπορούν όλα τα παιδιά να εμβολιάζονται, γιατί κάθε παιδί που έρχεται στον κόσμο πρέπει να ζήσει, πρέπει να εμβολιασθεί!

ΠΙΝΑΚΑΣ 35 :

Πηγή: World Health Organization, 1999

Το 1991, οι υπεύθυνοι υγείας στο Περού κατέγραψαν αυτό που πίστευαν ότι θα αποδεικνυόταν η τελευταία περίπτωση ενδημικής πολιομυελίτιδας στην περιοχή. Η γρήγορη αύξηση της ανοσοποίησης έχει ορθώσει ένα προστατευτικό τείχος απέναντι στην πολιομυελίτιδα που έχει προσβάλλει αμέτρητα παιδιά τον αιώνα που μόλις διανύσαμε. Η προσπάθεια αποτελούσε την αιχμή του δόρατος για τη UNICEF που συντόνιζε τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να απομονώσουν τον ιό της ασθένειας με Ημέρες Εθνικού Εμβολιασμού και την εγκατάσταση ενός δικτύου διαγνωστικών εργαστηρίων στην περιοχή μαζί με 20.000 τοπικά κέντρα παρακολούθησης. Από τη στιγμή που υπήρξε πολιτική δέσμευση τα αποτελέσματα ήρθαν γρήγορα. Η Βραζιλία, που το 1986 είχε τα δυο τρίτα των 920 περιπτώσεων πολιομυελίτιδας στο δυτικό ημισφαίριο,

εξαφάνισε τον ιό μέσα σε τρία χρόνια ενώ η παγκόσμια κάλυψη ανοσοποίησης ανήλθε από λιγότερο από 5% το 1970 περίπου στο 80% το 1990. Τα προγράμματα της UNICEF ενάντια στην πολιομυελίτιδα έτυχαν το στόχο τους καθώς ο εμβολιασμός έσωσε τόσο το 1997 όσο και το 1998, 450εκατ. παιδιά ενώ η αναλογία των παιδιών του κόσμου που ζουν σε περιοχές μολυσμένες από πολιομυελίτιδα έπεσε από το 90% σε λιγότερο από το 50%. Σύμφωνα τέλος με τη UNICEF και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, η εκστρατεία ενάντια στην ασθένεια, αναμένεται να εξοικονομήσει στις κυβερνήσεις του κόσμου 1,5 δις δολάρια σε εμβόλια, θεραπείες και δαπάνες αποκατάσταση ετησίως. Ακολουθεί πίνακας για την επίδραση της ανοσοποίησης στις κυριότερες ασθένειες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36 :

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΕΞΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ (όλες οι ηλικίες)				
ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ	ΕΤΗΣΙΟΙ ΘΑΝΑΤΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΝΕΒΑΙΝΑΝ ΛΟΓΩ ΜΗ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΘΑΝΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΛΗΦΘΗΣΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΘΑΝΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ %
ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΔΑ (περιπτώσεις αναπηρίας εφ' όρου ζωής)	640.000	550.000	90.000	86
ΔΙΦΘΕΙΡΙΤΙΔΑ	260.000	223.000	37.000	86
ΚΟΚΙΤΗΣ	990.000	630.000	360.000	64
ΙΛΑΡΑ	2.700.000	1.600.000	1.100.000	60
ΤΕΤΑΝΟΣ	1.200.000	700.000	500.000	58
ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ	3.200.000	200.000	3.000.000	6
ΣΥΝΟΛΟ	8.990.000	3.903.000	5.087.000	

ΠΗΓΗ: UNICEF, 1999

Συγκεκριμένα από το 1970, και ιδιαίτερα τα τελευταία 15 χρόνια, η κάλυψη των εμβολιασμών ανήλθε εντυπωσιακά από λιγότερο του 10% σε σχεδόν 75%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 37 :

Επίσης, ποτέ ξανά από την εξάλειψη της ευλογίας πριν 20 χρόνια, δεν έγινε τόσο φανερή η δύναμη του εμβολιασμού, από όσο σήμερα με την φανταστική επιτυχία της 12ετούς εκστρατείας για την εξάλειψη της πολιομυελίτιδας. Τα περιστατικά της πολιομυελίτιδας έπεσαν από περίπου 350.000 το χρόνο το 1988 σε μόνο 7.000 το 1999.

Ακόμα με τις αφοσιωμένες και συνεχείς προσπάθειες της UNICEF, του Διεθνούς Ρόταρυ, και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας όπως και άνω των 10 εκατομμυρίων εθελοντών σε σχεδόν 100 χώρες, 470.000.000 παιδιά κάτω των 5 ετών εμβολιάστηκαν μόνο το 1999.

Επιπλέον μια δέσμευση για δωρεά 750 εκατομμυρίων δολαρίων από το ίδρυμα Bill & Melinda Gates οδήγησε στην ανάπτυξη της Παγκόσμιας Συμμαχίας για την Ανοσοποίηση και τον Εμβολιασμό (GAVI), με αντικειμενικό σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε διαρκείς υπηρεσίες εμβολιασμού, την αύξηση της παραγωγής και χρήσης εμβολίων, την βελτίωση της ποιότητας και των μεθόδων εμβολιασμού και την ενσωμάτωση των εμβολιασμών στα συστήματα υγείας των κρατών και των προσπαθειών για ανάπτυξη.

Παρόλα αυτά η UNICEF είναι από καιρό ο κύριος προμηθευτής εμβολίων στον αναπτυσσόμενο κόσμο και έχει αναλάβει την υποχρέωση να εξασφαλίσει ότι η

χρηματοδότηση των εμβολιασμών είναι διαρκής. Η Πρωτοβουλία Επάρκειας Εμβολίων της UNICEF (Vaccine Independence Initiative) έχει ως στόχο να καθορίζει ώστε οι ώρες που έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώνουν για τα εμβόλια τους (συνολικά ή σε κάποιο ποσοστό), ώστε να ελευθερώνονται πόροι για την αγορά νέων ή υπάρχοντων εμβολίων για τις πολύ φτωχές χώρες. Όσον αφορά την σειρά εμβολίων διφθερίτιδας / κοκίτη/ τέτανου- γνωστή ως DPT, εμβόλια που γίνονται σε 3 δόσεις- για ασθένειες που σκοτώνουν 600.000 παιδιά κάθε χρόνο και επηρεάζουν εκατομμύρια άλλα στον αναπτυσσόμενο κόσμο, είναι ένας αντιπροσωπευτικός δείκτης μέτρησης του ποσοστού κάλυψης εμβολιασμών που έχει η κάθε χώρα.

Ο στόχος κάλυψης εμβολιασμών κατά 90% έως το 2000 έχει επιτευχθεί ή και ξεπεραστεί από 40 χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου (και πολλές του βιομηχανικού), και ο παγκόσμιος μέσος όρος κάλυψης εμβολιασμών είναι τώρα 77%.

Συγκεκριμένα έχουμε :

- ❖ Στη Νότια της Σαχάρας Αφρική μόνο τρεις χώρες έχουν πετύχει το στόχο. Η Γκάμπια (96%), το Μαλάουϊ (96%) και ο Μαυρίκιος (90%).
Με μέσο όρο κάλυψης στην περιοχή αυτή του κόσμου το 48%, μόνο το ένα στα δύο παιδιά προστατεύεται.
- ❖ Η Ανατολική Ασία και ο Ειρηνικός παρουσιάζουν γενικά υψηλή κάλυψη, ενώ η Νότια Ασία με 70% πέφτει πολύ κάτω από το στόχο. Στην Κεντρική Ασία ξεχωρίζει το Αφγανιστάν με μόνο 34%.
- ❖ Από τη Βόρεια και Νότια Αμερική (με μέσο όρο 86%) , χαμηλότερα είναι η Κολομβία (70%), Γουατεμάλα (70%), Νικαράγουα(69%), Βολιβία(41%), Βενεζουέλα (38%) και Αϊτή (22%).
- ❖ Από τις χώρες της Μέσης Ανατολικής και της Βόρειας Αφρικής (με μέσο όρο 84%), χαμηλότερα βρίσκεται το Σουδάν (72%), η Υεμένη (68%) και η Τουρκία (56%).
- ❖ Στην Ευρώπη που έχει και τον υψηλότερο μέσο όρο (94%), χαμηλό ποσοστό έχουν η Ιταλία (70%) και η Ελλάδα (85%- με στοιχεία του 1997).

Επιπλέον η πρωτοβουλία GAVI που αναφέραμε νωρίτερα, έχει θέσει ως στόχο να βοηθήσει ιδιαίτερα εκείνες τις φτωχές χώρες που δεν κατορθώνουν να εμβολιάσουν τα

παιδιά τους, ώστε να επιτύχουν ένα ποσοστό κάλυψης τουλάχιστον 80% σε όλες τις περιοχές, μέχρι το 2005 (DPT3 και ιλαράς).

Παρ'όλα αυτά παρατηρούμε ότι:

- ❖ Υπάρχουν ακόμη 30.000 βρέφη στον αναπτυσσόμενο κόσμο που δεν εμβολιάζονται καθόλου μέσα στο 1^ο έτος της ηλικίας τους.
- ❖ Περισσότερα από 900.000 παιδιά κάτω των 5 ετών κάθε χρόνο, εξακολουθούν να πεθαίνουν από ιλαρά.
- ❖ Η ελονοσία σκοτώνει τουλάχιστον 1.000.000 παιδιά το χρόνο στην Αφρική, τη Βραζιλία και την Ινδία. Ένα εμβόλιο για την ελονοσία είναι εξαιρετικά επείγον.
- ❖ Ο νεογνικός τέτανος σκοτώνει 200.000 παιδιά κάθε χρόνο. Επίσης το 50% όλων των εγκύων γυναικών δεν εμβολιάζονται κατά του μητρικού τέτανου, ο οποίος σκοτώνει 30.000 γυναίκες κάθε χρόνο. Με πρώτη την Ινδία, σε 57 χώρες έχουν αυτό το σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας.
- ❖ Ετησίως πεθαίνουν 370.000 παιδιά από κοκίτη και άλλα 50.000 από φυματίωση.
- ❖ Η διφθερίτιδα έχει επανεμφανισθεί σε περιοχές της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Ακολουθούν συνοπτικά μερικά από τα υποστηριζόμενα από τη UNICEF Προγράμματα εμβολιασμού με στόχο να καταπολεμήσουν ασθένειες που εξακολουθούν να απειλούν την υγεία και την ευημερία των παιδιών.
- ❖ Τον περασμένο χρόνο, τέσσερις μεγάλης κλίμακας Εθνικές Ημέρες Εμβολιασμών, διοργανώθηκαν στην Ινδία, η οποία έχει τον μεγαλύτερο αριθμό κρουσμάτων πολιομυελίτιδας, φθάνοντας σε μία μόνο μέρα σε 147 εκατομμύρια παιδιά, με αποτέλεσμα μια μείωση της τάξης του 40% στις εμφανίσεις κρουσμάτων.
- ❖ Τον Ιούλιο του 1999 , παρά την κλιμάκωση της βίας στο Ανατολικό Τιμόρ, η UNICEF διαπραγματεύτηκε μια « Ανακωχή για τα Παιδιά», η οποία κατέστησε δυνατό να εμβολιαστούν χιλιάδες παιδιά ενάντια σε θανατηφόρες παιδικές ασθένειες .
- ❖ Στο Αφγανιστάν το 1999, μέσω μιας συμφωνίας, εξασφάλισε η πρόσβαση σε υγειονομικούς υπαλλήλους στις βόρειες επαρχίες, για πρώτη φορά μέσα σε ένα χρόνο, επιτρέποντας τον εμβολιασμό 4,4 εκατομμυρίων παιδιών κατά της πολιομυελίτιδας.

- ❖ Στο Ιράκ η UNICEF έχει υποστηρίξει ταχύρυθμες εκστρατείες εμβολιασμού για γυναίκες αναπαραγωγής ηλικίας, φθάνοντας ένα ποσοστό κάλυψης περισσότερο του 70% σε περιοχές υψηλού κινδύνου.

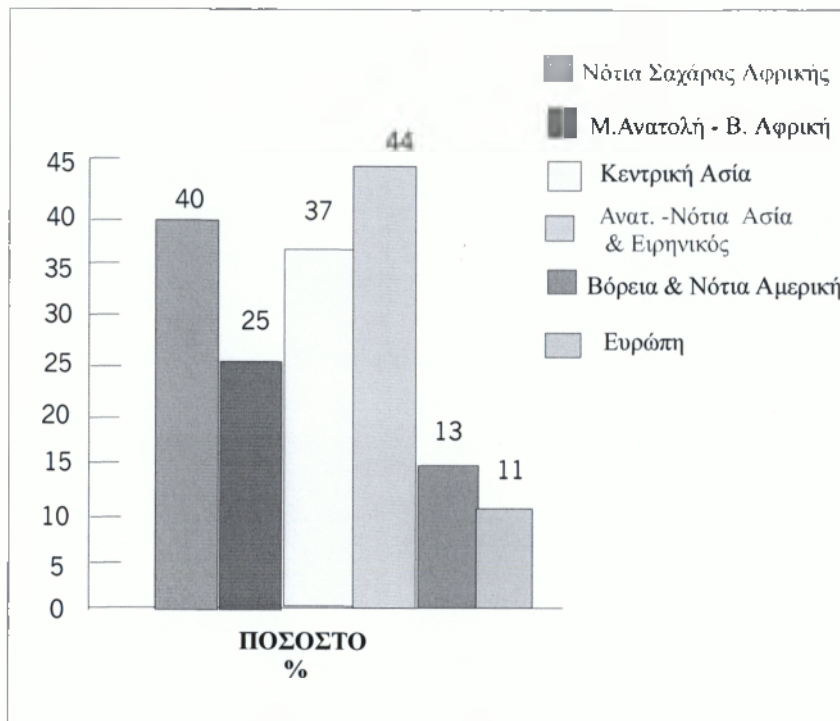
Στη Ζιμπάμπουε , η UNICEF πρόσφατα βοήθησε να πραγματοποιηθούν εκστρατείες σε τρεις βορειότερες περιοχές, ώστε να βελτιώσει την ετοιμότητα απέναντι στον κίτρινο πυρετό και τη μηνιγγίτιδα.

Ας μην ξεχνάμε και τη φτώχεια όπου εξακολουθεί να έχει σε ομηρία τεράστιους πληθυσμούς, αποστερώντας 1,2 δις. ανθρώπους – 600 εκατομμύρια εκ των οποίων κάτω των 5 ετών – από καλή υγεία και παραγωγική ζωή. Για να αλλάξει αυτή η επώδυνη κατάσταση, ο κόσμος πρέπει να αρχίσει από τα παιδιά, εξασφαλίζοντας και στο κάθε ένα από τα 130εκ. που γεννιούνται κάθε χρόνο, το καλύτερο δυνατό ξεκίνημα στη ζωή.

Συγκεκριμένα ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει το μέσο όρο της ανάλυσης της ανάπτυξης μεταξύ παιδιών κάτω των πέντε ετών στις διάφορες περιοχές του κόσμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 38 :

Πηγή : Ετήσια Έκθεση της UNICEF, 2000

Επιπλέον η ανάσχεση της ανάπτυξης δεν συμβαίνει εύκολα. Επέρχεται με το πέρασμα του χρόνου και σημαίνει ότι ένα παιδί έχει υποστεί επώδυνους και εξουθενωτικούς κύκλους ασθeneιών, καταπιεσμένης όρεξης, ανεπαρκούς τροφής και φροντίδας. Πολλά παιδιά δεν επιβιώνουν από τέτοιες κακουχίες. Πολλά από αυτά που τελικά επιβιώνουν κουβαλούν μακροπρόθεσμα ελαττώματα στο διανοητικό τους δυναμικό, όσο και απώλεια αναστήματος.

Επίσης σε έξι χώρες της Ανατολικής και Νότιας Ασίας, τουλάχιστον τα μισά παιδιά είναι θύματα ανάσχεσης της ανάπτυξης τους, όπως και το 40% των παιδιών της Νότιας της Σαχάρας Αφρικής. Ο μέσος όρος ανάσχεσης της ανάπτυξης στα παιδιά κάτω των 5 ετών στον Αναπτυσσόμενο κόσμο είναι 39%. Το σύνολο των παιδιών αυτών είναι 209 εκατομμύρια. Από αυτά τα 144 ζουν στην Ανατολική – Νότια Ασία και Ειρηνικό, τα 40 στη Νότια της Σαχάρας Αφρική, τα 12 στη Μέση Ανατολή και Βόρειο Αφρική, τα 9 στη Βόρειο και Νότια Αμερική και τα 4 στην Κεντρική Ασία.

Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας για τη παιδική φτώχεια διαφορετικού τύπου οικογενειών που επικρατεί στις αναπτυγμένες χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 39 :

ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Επίπεδο φτώχειας

Παιδιών σε :

	Ποσοστό παιδιών σε		
	Μονογονεϊκές Οικογένειες	Μονογονεϊκές οικογένειες	Άλλες οικογ.
	%	%	%
ΤΟΥΡΚΙΑ	0,7	29,2	19,6
ΙΣΠΑΝΙΑ	2,3	31,6	11,8
ΙΤΑΛΙΑ	2,8	22,2	20,4
ΕΛΛΑΔΑ	3,7	24,9	11,8
ΜΕΞΙΚΟ	4,3	27,6	26,1
ΠΟΛΩΝΙΑ	5,6	19,9	15,1
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	5,8	30,4	2,9
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	7,4	10,4	10,3
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	7,4	23,6	6,5
ΓΑΛΛΙΑ	7,7	26,1	6,4
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	8,0	46,4	14,2
ΒΕΛΓΙΟ	8,2	13,5	3,6
ΔΗΜ.ΤΣΕΧΙΑΣ	8,3	30,9	3,6
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	9,8	51,2	6,2
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	11,8	7,1	3,9
ΚΑΝΑΔΑΣ	12,2	51,8	10,4
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	14,1	35,6	8,8
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	15,0	13,1	2,2
ΔΑΝΙΑ	15,2	13,8	3,6
ΗΠΑ	16,6	55,4	15,8
ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	20,0	45,6	13,3
ΣΟΥΗΔΙΑ	21,3	6,7	1,5

Πηγή : Περ. UNICEF, "ΚΟΣΜΟΣ", ΤΕΥΧΟΣ 43, ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ, 2000

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε τα τραγικά ποσοστά παιδικής φτώχειας στις αναπτυγμένες χώρες όπως τη Σουηδία με 21,3% , τις ΗΠΑ με 20,0%, και ακολουθούν οι χώρες που βρίσκονται στο μέσο της κλίμακας με 15% δηλαδή Δανία & Νορβηγία. Με χαμηλότερα ποσοστά κάτω των 10,0% ακολουθούν χώρες όπως Ουγγαρία, Πολωνία, Γαλλία , Λουξεμβούργο, Βέλγιο, Ιρλανδία κá. Η χώρα μας εμφανίζει ποσοστό σχετικής παιδικής φτώχειας 12,3 % το ίδιο με την Ισπανία και βρίσκεται στο μέσο της κλίμακας. Το ποσοστό των παιδιών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας διπλασιάζεται στις μονογονεϊκές οικογένειες (24,9 %) με ποσοστό παιδιών σε μονογονεϊκές οικογένειες 3,7%. Σε σχέση με τις άλλες χώρες η Ελλάδα βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση αν κρίνουμε τις αναπτυγμένες χώρες με τα μεγάλα ποσοστά, αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι χώρες δεν πρέπει να προσπαθήσουν να

μειώσουν κατά πολύ τα ποσοστά της παιδικής φτώχειας με μέτρα που πρέπει να υιοθετήσουν και με εκστρατείες σε συνεργασία με τις Εθελοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Στη συνέχεια αναφέρουμε την δραστηριότητα της UNICEF για το περιβάλλον .

Συγκεκριμένα τα παιδιά έχουν αρχίσει να διεκδικούν τη θέση τους στο κέντρο της συζήτησης όσον αφορά τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Η κατάσταση και η ευημερία τους είναι ο καθρέφτης της προόδου της ανθρωπότητας στις προσπάθειες της να σώσει τον πλανήτη για τις επόμενες γενιές.

Λίγοι το έχουν προσέξει αυτό, κυρίως εξαιτίας της διαμάχης για το περιβάλλον ειδικότερα, και γενικότερα γιατί η ανθρώπινη πρόοδος άλλαξε ριζικά μέσα μόνο σε λίγα χρόνια. Η σκέψη των επιστημόνων και των κυβερνητικών αξιωματούχων είναι πολύ διαφορετική το 1990 απ'ότι ήταν το 1985. Προβλήματα όπως η υπερθέρμανση, η τρύπα στη ζώνη του όζοντος, η όξινη βροχή και η εξαφάνιση των δασών, των φυτών και των ζώων που ζούσαν σ'αυτά, σημαίνουν ότι το περιβάλλον έπαψε πια να ενδιαφέρει μόνον τους περιβαλλοντολόγους, αλλά απασχολεί εξίσου και τους πολιτικούς.

Κάθε προσπάθεια εκλογίκευσης αυτού του ενδιαφέροντος πρέπει να επικεντρώνεται στην ευημερία των μελλοντικών γενιών και να συγκεντρωθεί κατά συνέπεια πάνω στα παιδιά. Η δεκαετία του 1990 έφερε στο φως μια σειρά από ανακοινώσεις, βιβλία, άρθρα, τηλεοπτικά προγράμματα και διαλέξεις για τα παιδιά και το περιβάλλον.

Για να καταλάβουμε αυτή την αλλαγή αντιμετώπισης, πρέπει να κοιτάξουμε πίσω το πρώτο κύμα της αγωνίας για το περιβάλλον, στο τέλος της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970.

Το ενδιαφέρον είχε κινητοποιηθεί κυρίως από τους πλούσιους στις πλούσιες χώρες. Η ριζοσπαστική νεολαία του '60 χρησιμοποίησε την περιβαλλοντική καταστροφή σαν όπλο ενάντια στο Κατεστημένο. Αλλά και οι μεγαλύτεροι που περνούσαν τον ελεύθερο χρόνο του περπατώντας στην εξοχή, βλέποντας τα πουλιά, κυνηγώντας πάπιες, και κάνοντας βαρκάδες παρατήρησαν επίσης ότι η βιομηχανική ανάπτυξη που τους είχε εξασφαλίσει αυτή την άνεση, κατέστρεφε την εξοχή.

Πολλές πρώιμες ανησυχίες ήταν τοπικές: μολυσμένα ποτάμια και λίμνες, βρώμικος αέρας, ασθένειες της πόλης, πουλιά δηλητηριασμένα από εντομοκτόνα. Αλλά καθώς τα συμπτώματα επεκτείνονται, το ενδιαφέρον έγινε εθνικό και μετά παγκόσμιο, η υπερθέρμανση, το πρόβλημα του όζοντος (από τότε....) η όξινη βροχή, τα εκλιπόντα είδη και οι μολυσμένοι ωκεανοί. Πολλές χώρες εφάρμοσαν προγράμματα για καθαρό αέρα και καθαρό νερό. Τα υπουργεία περιβάλλοντος δημιουργήθηκαν σ' όλο τον κόσμο. Το 1972 οι κυβερνήσεις όλου του κόσμου συγκεντρώθηκαν στην Στοκχόλμη για μια από τις πρώτες μεγαλύτερες παγκόσμιες συναντήσεις με έναν μόνον θέμα: ήταν η Συνάντηση των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο περιβάλλον. Το 1972 επίσης, το κλαμπ της Ρώμης δημοσίευσε την καυστική αναφορά Όρια στην Ανάπτυξη, η οποία χρησιμοποιούσε υπολογισμούς κομπιούτερ που αποδείκνυαν ότι η ανθρώπινη πρόοδος σύντομα θα περιοριζόταν από τη μόλυνση και την έλλειψη φυσικών αποθεμάτων.

Και οι φτωχότερες χώρες ήρθαν στην Στοκχόλμη, αλλά δεν πείστηκαν. Ένοιωθαν ότι το περιβάλλον τους ήταν ανέπαφο και η οικονομική τους πρόοδος μηδαμινή. Στο κάτω-κάτω η Βρετανία είχε καταστρέψει όλα της τα δάση και οι ΗΠΑ τα λιβάδια τους για να εγκαταστήσουν κτηνοτροφικές μονάδες. Η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική είχαν μολύνει το νερό και την αέρα τους για να κατασκευάσουν τα προϊόντα που ζητούσαν οι κάτοικοι τους. Υπήρχαν άλλοι που δεν είχαν κάνει παρόμοια «πρόοδο»; Οι αναπτυσσόμενες χώρες ανησυχούσαν ότι τα κράτη που τους βοηθούσαν θα σταματούσαν την ενίσχυση για κατασκευή σταθμών ενέργειας και κτηνοτροφιών, εν ονόματι του περιβάλλοντος. «Δώστε λίγη από τη μόλυνση σας, αρκεί να έχουμε και την βιομηχανία που την προκάλεσε» λένε πως ένα βραζιλιάνος εκπρόσωπος δήλωσε στην Στοκχόλμη – όχι από το βήμα αλλά στους διαδρόμους.

Στον Βορρά η πίεση των ψηφοφόρων, η προσοχή των μέσων ενημέρωσης και οι καμπάνιες των οικολόγων ενθάρρυναν νέους νόμους που έφεραν βελτίωση. Ο αέρας έγινε πιο καθαρός σε πολλές πόλεις. Οι λίμνες και τα ποτάμια καθαρίστηκαν, μερικές χώρες όπως οι ΗΠΑ άρχισαν να αφαιρούν τον μόλυβδο από το πετρέλαιο.

Το 1982 σε λόγους που γιόρταζαν τα δέκα χρόνια από την συνάντηση της Στοκχόλμης, επαινείτο η πρόοδος των βιομηχανικών κρατών στον «καθαρισμό». Και τότε δημιουργήθηκε η εντύπωση ανάμεσα στους απλούς πολίτες ότι το περιβάλλον ελέγχεται. Κι αυτό συνοδεύτηκε από την εξίσου ασαφή αλλά πιο επικίνδυνη εντύπωση

ότι το περιβάλλον θα μπορούσε πάντα να καθαρίζεται, μόλις οι κυβερνήσεις θα ήταν έτοιμες να το κάνουν ή μόλις θα υπήρχε ανάγκη.

Αλλά ακριβώς την ίδια εποχή, δυο νέα προβλήματα εμφανίστηκαν, που παρουσίαζαν μια εικόνα σκοτεινή. Πρώτον, ότι στους περισσότερους λόγους για τα δέκα χρόνια από την συνάντηση της Στοκχόλμης γινόταν λόγος ότι ενώ ο Βορράς είχε κάνει κάποια πρόοδο, το επίκεντρο της περιβαλλοντικής καταστροφής είχε τώρα μετακινηθεί στον νότο, στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Τα τροπικά δάση εξαφανίζονταν κυρίως στην Λατινική Αμερική και στην Ασία, για να μετατραπούν σε μη παραγωγικές και μη κερδοφόρες φάρμες και κτηνοτροφικές μονάδες. Το πλούσιο έδαφος γίνονταν άγονη έρημος εξαιτίας της κακής και υπερβολικής εκμετάλλευσης, κυρίως στην Αφρική. Οι πλημμύρες και η πείνα το '84 και το '86 σ' όλη την Αφρική έδειξαν ότι επρόκειτο για ανθρώπινη κι όχι για περιβαλλοντική τραγωδία. Βαθμιαία, οι πηγές μέσα κι έξω από τις πληγείσες χώρες άρχισαν να συνειδητοποιούν ότι αυτή η καταστροφή εξαφάνιζε τις ελπίδες για οικονομική πρόοδο στον κατεξοχήν αγροτικό νόμο. Είδαν επίσης ότι η γενετική διαφοροποίησης με την υπόσχεση για νέα φάρμακα και είδη, είχε χαθεί μαζί με τα δάση, και η απώλεια αυτή είχε επιπτώσεις για όλον τον κόσμο.

Δεύτερον, τα πλούσια κράτη άρχισαν να ανησυχούν όλο και περισσότερο για διεθνείς απειλές όπως η όξινη βροχή, η υπερθέρμανση και η καταστροφή του όζοντος. Τα επιστημονικά δεδομένα γι' αυτές τις απειλές ήταν πενιχρά στη συνάντηση της Στοκχόλμης. Κι ενώ είχε γίνει κάποια πρόοδος στην αντιμετώπιση της μόλυνσης σε εθνικό επίπεδο το 1982, δεν υπήρχε πραγματική πρόοδος σε διεθνές επίπεδο. Και οι κυβερνήσεις άρχισαν να διαπιστώνουν ότι δε θα μπορούσε να υπάρξει πρόοδος χωρίς παγκόσμια συνεργασία.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Έχοντας κατά νου αυτά τα δεδομένα, τα Ηνωμένα Έθνη στο τέλος του 1983 ίδρυσαν μια ανεξάρτητη επιτροπή. Το πρόγραμμα της ήταν φιλόδοξο. Επρόκειτο – μεταξύ άλλων – να <<προτείνει μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές στρατηγικές για να επιτευχθεί μια στηριζόμενη ανάπτυξη μέχρι το 2000 και κατόπιν>> και << να υποδείξει ότι το ενδιαφέρον για το περιβάλλον μπορούσε να μεταφραστεί σε στενότερη

συνεργασία μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών σε διαφορετικό επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης>> (μεταξύ δηλαδή των Πλουσίων και των Φτωχών).

Τα Ηνωμένα Έθνη πρότειναν έναν μόνο πολιτικό επικεφαλής της νέας Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Η Γκρο Χάρλεμ Μπροντλαντ είχε διατελέσει υπουργός περιβάλλοντος στη Νορβηγία, και μετά έγινε πρωθυπουργός. Συνηθίζει να λέει ότι είναι η μόνη πολιτικός που από το άχαρο και υποτονικό χαρτοφυλάκιο του περιβάλλοντος, κατάφερε να κυβερνήσει μια χώρα, και ότι αυτό της δίνει μια διαίσθηση που δεν έχουν οι περισσότεροι πολιτικοί αρχηγοί. Ακόμα πιο σημαντικό για τους σκοπούς της νέας επιτροπής, είχε χάσει τη θέση του πρωθυπουργού και είχε χρόνο να αφιερώσει στην Επιτροπή.

Το 1986, στο μέσον των εργασιών της Επιτροπής, έγινε και πάλι πρωθυπουργός, γεγονός που προσέδωσε μεγαλύτερο κύρος σ' αυτή και την επιτροπή της, καθώς ταξίδευαν σ' όλο τον κόσμο για να μελετήσουν την κατάσταση. Πρέπει επίσης να σημειωθεί, δεδομένου ότι η αναφορά της επιτροπής της έκανε λόγο για την ευημερία των παιδιών, ότι η Προούντλαντ είχε εκπαιδευτεί ως παιδίατρος και επαγγελματίας στην παιδική δημόσια υγεία.

Αντίθετα με τις προηγούμενες επιτροπές, όπως του Βίλλυ Μπράντ (πρώην καγκελάριου της Δυτικής Γερμανίας) για τα προβλήματα Βορρά – Νότου και του πρωθυπουργού της Σουηδίας Όλαφ Πάλμε για την ασφάλεια και τον αποπλισμό, αυτή η ομάδα διοργάνωνε δημόσιες ακροάσεις στις πέντε ηπείρους, ακούγοντας αγρότες και εργάτες και ηγέτες ομάδων πολιτών, καθώς και επιστήμονες.

Δημοσίευσαν την τελική αναφορά τους στις αρχές του 1987 και την παρουσίασαν στην γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου – την ίδια Δευτέρα που έγινε η μεγάλη πτώση στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, που σημαίνει ότι οι λόγοι των ηγετών των κρατών αυτήν την ημέρα, καλύφθηκαν ελάχιστα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Το ίδιο διάστημα η UNEP παρουσίασε στην γενική συνέλευση μια παρόμοια αναφορά. Περιβαλλοντικές προοπτικές για το έτος 2000 και εξής, που περιείχε παράλληλα συμπεράσματα. Η παγκόσμια επιτροπή, αν και ιδρύθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη δεν υπήγετο στα Ηνωμένα Έθνη. Ήταν ανεξάρτητη και οι απόψεις της έπρεπε να εκφράζουν τα ανεξάρτητα συμπεράσματα των μελών της, όχι απαραίτητα των κυβερνήσεων τους. Παρουσιάζοντας τη δική της αναφορά, η UNEP έδωσε ένα επίσημο

έγγραφο των Ηνωμένων Εθνών το οποίο έπρεπε να έχει επίσημη απάντηση. Υπήρξαν αποφάσεις στο τέλος του 1987 που επαινούσαν και τις δύο αναφορές σαν μια προώθηση του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών ειδικότερα, αλλά και όλων των κυβερνήσεων γενικότερα.

ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΜΕ ΜΕ ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ

Το κοινό μας μέλλον έχει γραφεί με την επιφυλακτική γλώσσα που θα περίμενε κάποιος από μια κοινή αναφορά 22 γραφειοκρατών. Αυτή η επιφυλακτικότητα και η ομοφωνία της, της δίνει τόση δύναμη. Γιατί κρυμμένα στην προσεκτική γλώσσα βρίσκονται συγκλονιστικά συμπεράσματα; Συγκλονιστικά όχι γιατί ήταν καινούρια, αλλά λόγω της φύσης των ανθρώπων που τα διατύπωσαν.

Το πιο εντυπωσιακό από όλα ήταν οι τρόποι με τους οποίους κάνουμε ορισμένα βασικά πράγματα – παράγουμε ενέργεια, καλλιεργούμε τρόφιμα, επεξεργαζόμαστε αγαθά, προστατεύουμε τα άγρια είδη, προσφέρουν ελάχιστη ελπίδα για το μέλλον. Είναι αστήρικτοι : δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να δρούμε έτσι και να ελπίζουμε ότι θα παραδώσουμε έναν ασφαλή και γερό κόσμο στους απογόνους μας. Οι περιβαλλοντολόγοι το λένε επί χρόνια. Στο «Κοινό μας Μέλλον» άτομα με πραγματική δύναμη και αληθινές ευθύνες το λένε και εκείνοι, όλοι μαζί για πρώτη φορά. Η ενέργεια είναι ένα από τα πολλά παραδείγματα. Στις αρχές του 1980 ο πληθυσμός της γης – περίπου πέντε δις- κατανάλωνε ενέργεια ισοδύναμη με την καύση 10 δις τόνων άνθρακα. Η περισσότερη προερχόταν από καύσιμα όπως άνθρακας, πετρέλαιο και αέρια, και – στον Νότο – ξύλο και κάρβουνο. Αυτά τα επίπεδα κατανάλωσης ζεσταίνουν σιγά-σιγά τον πλανήτη, προκαλώντας όξινη βροχή στην Ευρώπη και την Νότια Αμερική και επιταχύνουν την καταστροφή των τροπικών δασών.

Αν η ατομική κατανάλωση ενέργειας παρέμενε σταθερή, τότε ο κόσμος με πληθυσμό 8,2 δις, το έτος 2025 θα χρειαζόταν 14 δις τόνους άνθρακα, πάνω από 4 δις στον Νότο και πάνω από 9 δις στον Βορρά.

Αλλά αυτή η προοπτική βασίζεται σε τωρινά επίπεδα κατανάλωσης που εστιάζονται περισσότερο στον Βορρά. Τι γίνεται με την ανάπτυξη που θα προσφέρει στον Νότο – όπου ζουν τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού – ένα δίκαιο μερίδιο; Αν οι κάτοικοι του Νότου αρχίσουν να καταναλώνουν ενέργεια με τον ίδιο

ρυθμό όπως οι κάτοικοι του βορρά, τότε το 2025 ο κόσμος θα χρειάζεται ενέργεια ισοδύναμη με την καύση 55 δις τόνων άνθρακα. Προφανώς, ούτε η ατμόσφαιρα ούτε οι άνθρωποι θα μπορέσουν να αντέξουν την μόλυνση που θα προκληθεί από μια τέτοια ενεργειακή κατανάλωση. Αυτοί οι πρόχειροι υπολογισμοί οδηγούν στην επιλογή ανάμεσα σε δυο συμπεράσματα ή ο αναπτυσσόμενος κόσμος δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί ποτέ όπως αναμενόταν, δηλαδή φτάνοντας τον Βορρά σε επίπεδα αριθμού αυτοκινήτων, φώτων, εργοστασίων και σταθμών ενέργειας, ή χρειάζονται νέες μορφές παραγωγής ενέργειας.

Έτσι δεν είναι άξιο απορίας το γιατί θέμα που επανέρχεται στις 400 σελίδες της αναφοράς της Επιτροπής είναι η "υποστήριξη" ή η "υποστηριζόμενη ανάπτυξη". Πώς μπορεί να αρχίσει η πραγματική πρόοδος, η πραγματοποίηση των ανθρωπίνων αναγκών και επιθυμιών, με τρόπους υποστήριξης που προσφέρουν στον πλανήτη ένα ελπιδοφόρο μέλλον; Τα μέλη της επιτροπής δεν ήταν ικανοποιημένα με τον όρο "υποστηριζόμενη ανάπτυξη", γιατί φαινόταν να αναφέρεται περισσότερο στον αναπτυσσόμενο κόσμο παρά σε όλον τον κόσμο. Αλλά καθησύχασαν με την ιδέα ότι σε όλες τις χώρες ακόμα και οι πλουσιότερες αναπτύσσονται ακόμα με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Έτσι η "υποστηριζόμενη ανάπτυξη" θα μπορούσε να εκληφθεί σαν "υποστηριζόμενη ανθρώπινη πρόοδος".

ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Παίρνοντας μια γενική, σφαιρική άποψη, και μη θέλοντας να οδηγήσουν στην εθνική απομόνωση, τα μέλη της Επιτροπής καθόρισαν την "υποστηριζόμενη ανάπτυξη" με γενικούς σφαιρικούς όρους: <<Ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να εμποδίζει τις μελλοντικές γενιές να εξυπηρετήσουν τις δικές τους ανάγκες>>.

<< Η υποστηριζόμενη ανάπτυξη>> δεν είναι πολεμική κραυγή. Δεν έχει το σφρίγος άλλων σλόγκαν όπως <<Ελευθερία>>, ή <<Ισότητα>>. Επίσης είναι ασαφής. Τι πραγματικά σημαίνει σε επίπεδο καθημερινών δραστηριοτήτων; Αλλά σε λίγα χρόνια δημιούργησε ενδιαφέρον για το περιβάλλον και έξω από τους <<πράσινους>> κύκλους και έφερε στις συζητήσεις οικονομολόγους, πολιτικούς επιστήμονες, κοινωνιολόγους και βιομηχάνους. Με όλη αυτή την σκέψη γύρω της, η ιδέα της υποστηριζόμενης

ανάπτυξης, έπεισε πολλούς που αρχικά αμφέβαλα ότι το ενδιαφέρον για την ανθρώπινη πρόοδο και το ενδιαφέρον για το περιβάλλον δεν μπορούν να διαχωριστούν.

<<Κατά μία έννοια υπήρξε ανταπόκριση στην υποστηριζόμενη ανάπτυξη πολύ περισσότερη από αυτήν που περίμεναν τα σοφά μέλη της παγκόσμιας επιτροπής>> έγραψε ο καθηγητής Γουίλιαμ Κλάρκ του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ. << Τα άτομα, οι οργανώσεις και ολόκληρα έθνη θεωρούν την ιδέα αυτή σαν την αφετηρία της επανεξέτασης της σχέσης τους με το παγκόσμιο περιβάλλον>>.

Αλλά ο ορισμός της επιτροπής, που βασίζεται στις ανάγκες των ερχόμενων γενεών, παρουσιάζει μια τεράστια και λίγο συζητημένη πρόκληση στην ανθρωπότητα. Τοποθετεί επίσης τα παιδιά στο κέντρο της συζήτησης για το περιβάλλον και την ανάπτυξη.

Μας ζητούν να κατευθύνουμε τις παρούσες υποθέσεις μας λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές γενιές. Αλλά ποτέ ως τώρα δεν είχαμε να κάνουμε κάτι τέτοιο. Παρά τα αρνητικά στοιχεία όπως ο Μαύρος Θάνατος και οι παγκόσμιοι πόλεμοι, υπήρχε πάντα μια συλλογική ανθρώπινη συνείδηση για ευνοϊκή πρόοδο. Οι εξελίξεις στην επιστήμη, την τεχνολογία και την ιατρική θεωρούντο ότι εξασφαλίζουν ένα ασφαλέστερο και ανετότερο κόσμο. Η αισιοδοξία αυτή ήταν πιο έντονη κατά τη διάρκεια της παλινόρθωσης μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Οι υφέσεις θεωρούνταν σαν παροδικές κάμψεις μιας ανοδικής πορείας. Η φροντίδα για τις επόμενες γενιές περιοριζόνταν στην εκπαίδευση και στη σιγουριά ότι τα παιδιά μας θα μπορέσουν να απολαύσουν τους καρπούς της προόδου.

Μόνον σχετικά πρόσφατα, ίσως λόγω των φόβων για παγκόσμια καταστροφή από τα πυρηνικά όπλα, η πίστη στην πρόοδο άρχισε να κλονίζεται από την πλευρά των απλών ανθρώπων. Η επίγνωση της επιδείνωσης της παγκόσμιας φτώχειας και της περιβαλλοντικής καταστροφής έπαιξαν έναν ρόλο. Οι περιπλανώμενοι και οι ποιητές το πρόσεξαν πρώτοι. Ο κοινωνικός κριτικός Λιούις Μάμφορντ έγραψε: “Σήμερα η ιδέα της προόδου αυτής καθαυτής χωρίς σκοπό και όρια μοιάζει με την πιο παρωχημένη ιδέα ενός παρωχημένου αιώνα”. Ο Αργεντινός συγγραφέας Χορχέ Λουίς Μποργκές υποστήριξε : “Έχουμε πάψει να πιστεύουμε στην πρόοδο. Στην οποιαδήποτε πρόοδο”.

Οι παρούσες απειλές στο παγκόσμιο οικοσύστημα έχουν δημιουργήσει φόβους ότι όχι μόνο δεν βαδίζουμε προς έναν ανετότερο κόσμο, αλλά ότι δημιουργούμε έναν επικίνδυνο και απρόβλεπτο κόσμο για τους απογόνους μας. Η ανθρωπότητα ποτέ δεν

είχε αντιμετωπίσει αυτή την προοπτική ως τώρα. Σύμφωνα με το “Κοινό μας Μέλλον”: Όταν άρχισε ο αιώνας ούτε οι ανθρώπινοι αριθμοί, ούτε η τεχνολογία είχαν τη δύναμη να αλλάξουν ριζικά το πλανητικό σύστημα. Στο τέλος του αιώνα, όχι μόνον ο αυξημένος ανθρώπινος αριθμός και οι δραστηριότητες τους είχαν αυτή τη δύναμη, αλλά μεγάλες, αθέλητες αλλαγές συνέβησαν στην ατμόσφαιρα, στο έδαφος, στο νερό, στα φυτά και τα ζώα, και στις μεταξύ τους σχέσεις”.

Έτσι μας λένε ότι καταστρέφουμε τον κόσμο, και ότι το ξέραμε και εμείς και οι προκάτοχοι μας. Έναν κόσμο για τον οποίο οι δραστηριότητες μας ήταν τόσο καλά καθορισμένες, και οι οποίες δημιουργούσαν επικίνδυνες και απρόβλεπτες καταστάσεις, στις οποίες οι παρούσες μας μέθοδοι παραγωγής πλούτου δεν φαίνεται να ευδοκιμούν. Και μας λένε ότι η μόνη λύση, ο μόνος λογικός δρόμος που πρέπει να ακολουθήσουμε, είναι να υποταχθούμε στις ανάγκες των μελλοντικών γενιών. Αν δεν ενδιαφερθούμε για τους μελλοντικούς ανθρώπους, δεν έχουμε λόγο να σταματήσουμε αυτόν τον τρόπο ζωής μας.

Αλλά δεν έχουμε πείρα σε τέτοιου είδους φροντίδα: δεν έχουμε θεσμούς που να αναφέρονται στις μέλλουσες γενιές. Δεν αντιπροσωπεύονται στις αποφάσεις μας. Τα μέλη της επιτροπής, που προέρχονται όλα από τους πρώτους πολιτικούς και οικονομικούς θεσμούς του κόσμου, παραδέχτηκαν ότι ο ταχύς ρυθμός αλλαγών “καταστρέφει τις προσπάθειες των πολιτικών και των οικονομικών θεσμών, που λειτουργούσαν σε έναν διαφορετικό, αποκομμένο κόσμο, να προσαρμοστούν και να συνεργαστούν. Η παραδοχή αυτή οδηγεί επίσης σε μια επιλογή ανάμεσα σε δυο δύσκολα συμπεράσματα: είτε οι πολιτικοί και οικονομικοί θεσμοί της ανθρωπότητας πρέπει να προσαρμόσουν και τη δομή και τις αποφάσεις τους σε μια νέα πραγματικότητα, είτε η ανθρωπότητα θα υποφέρει σκληρά. Οι “Επόμενες Γενιές” είναι μια ασαφής και αφηρημένη έννοια. Ποιος έχει μια ιδέα του κόσμου όπου θα ζουν τα εγγόνια των δισέγγωνων μας. Ή του πως θα ζουν εκεί; Δεν χρειάζεται όμως να κοιτάξουμε τόσο μακριά.

Τα σημερινά παιδιά θα είναι μεσήλικες το 2030. Αυτή είναι η χρόνια που τα διάφορα αέρια του φαινομένου του θερμοκηπίου αναμένεται να έχουν συνέπειες στην ατμόσφαιρα, ίσες με το διπλασιασμό του διοξειδίου του άνθρακα που υπήρχε πριν την βιομηχανική Επανάσταση. Αυτός ο διπλασιασμός αναμένεται να αυξήσει την

θερμοκρασία, να ανεβάσει το επίπεδο της θάλασσας, με αποτέλεσμα να σημειώνονται καταγίδες, πλημμύρες, θύελλες, κυκλώνες και γενικότερη κοινωνική αναστάτωση.

Η ιδέα της υποστηριζόμενης ανάπτυξης φέρνει τα παιδιά στο κέντρο της συζήτησης για το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Οι ανάγκες των σημερινών παιδιών για ένα ασφαλές περιβάλλον δεν έχουν καλυφθεί. Ίσως είναι η πρώτη “γενιά του θερμοκηπίου”. Τα παιδιά τους, τα εγγόνια μας διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο. Τα νεαρά μέλη του είδους *Homo Sapiens* όπως και τα νεαρά μέλη κάθε είδους, είναι τα πιο ευάλωτα σε ξαφνικά σοκ και αλλαγές. Υποφέρουν κυρίως και πάνω απ’ όλα από την περιβαλλοντική κατάρρευση, και η κατάσταση αυτή θα χειροτερεύσει καθώς οι αλλαγές θα επιταχύνονται.

Η παγκόσμια επιτροπή έγραψε: “ Δανειζόμαστε περιβαλλοντικό κεφάλαιο από τις μελλοντικές γενιές χωρίς την πρόθεση ή την προοπτική να τους δώσουμε πίσω. Μπορεί να μας κατηγορήσουν για τις σπατάλες μας, αλλά δε θα μπορέσουν ποτέ να συγκεντρώσουν το χρέος μας σ’ αυτούς. Ενεργούμε έτσι γιατί μπορούμε να ξεφύγουμε: οι μελλοντικές γενιές δεν ψηφίζουν, δεν έχουν πολιτική ή οικονομική δύναμη, δεν μπορούν να αμφισβητήσουν τις αποφάσεις μας. Αλλά τα αποτελέσματα της παρούσας σπατάλης κλείνουν γρήγορα τις προοπτικές για τις επόμενες γενιές. Οι περισσότεροι από αυτούς που παίρνουν σήμερα τις αποφάσεις, θα έχουν πεθάνει πριν ο πλανήτης νοιώσει τις βαριές συνέπειες της συγκέντρωσης οξέων, της υπερθέρμανσης, της καταστροφής του όζοντος, ή της εκτεταμένης ερήμωσης και της εξαφάνισης των ειδών. Οι περισσότεροι όμως από τους σημερινούς νεαρούς ψηφοφόρους θα ζουν τότε”.

Κι όμως δεν είναι η περιβαλλοντική ευημερία των παιδιών, αλλά η γενικότερη ευημερία τους που γίνεται το κριτήριο του κατά πόσον μπορούμε να πετύχουμε υποστηριζόμενη ανάπτυξη.

Με τα σημερινά παιδιά, έχουμε ανάμεσα μας τους πρώτους εκπροσώπους των μελλοντικών γενιών που υπενθυμίζουν την έννοια της υποστηριζόμενης ανάπτυξης. Κάθε δείγμα υποτίμησης τους είναι δείγμα ότι υποτιμούμε το μέλλον μας σαν είδος πάνω στη Γη. Έτσι, κάθε δείγμα ότι δεν ενδιαφερόμαστε για αυτά είναι και δείγμα ότι δεν ενδιαφερόμαστε για το περιβάλλον μας.

Και αυτά τα δείγματα πλεονάζουν. Σε περιόδους οικονομικής δυσκολίας, περιορίζουμε την εκπαίδευση και την φροντίδα της υγείας των φτωχότερων παιδιών. Τα εκμεταλλευόμαστε εμπορικά και σεξουαλικά. Μερικές χώρες τα βάζουν να

πολεμήσουν. Τους επιτρέπουμε να περιφέρονται άστεγα μέσα στις πόλεις μας. Η πιο καταδικαστική απόδειξη ενάντια μας είναι ότι 14 εκατομμύρια παιδιά κάτω των πέντε πεθαίνουν κάθε χρόνο στο Τρίτο κόσμο, θάνατοι που θα μπορούσαν σχετικά εύκολα και φτηνά να αποφευχθούν.

Αν δεν μπορούμε να ενσωματώσουμε τις ανάγκες εκατομμυρίων παιδιών στα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά μας συστήματα, τότε έχουμε λίγες ελπίδες να ικανοποιήσουμε τις δικές μας ανάγκες αλλά και τις ανάγκες των απογόνων μας για υποστηρίζον και υποστηριζόμενο περιβάλλον.

Η βία είναι ένα δυνατό όπλο για πολιτικές αλλαγές, και η βία είναι εύκολη όταν υπάρχει στη μέση παιδικός πόνος. Αλλά η βία δεν έχει μεγάλη ζωή. Η αγάπη είναι πιο ισχυρή και διαρκεί περισσότερο. Κι όμως, όσο και να προσπαθήσουμε είναι δύσκολο να αγαπήσουμε τον πλανήτη και τις μελλοντικές γενιές θεωρητικά. Η αγάπη για τα παιδιά έρχεται πιο φυσικά. Τα παιδιά, καθώς γίνονται το επίκεντρο της συζήτησης για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, μπορούν να ενισχύσουν την απόφαση μας να καταστήσουμε απαραίτητες τις δύσκολες πολιτικές επιλογές ώστε να διατηρήσουμε την ανθρώπινη ζωή πάνω στη Γη.

ΔΙΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Περισσότερα από 900 παιδιά περνούν την ημέρα τους ψάχνοντας ανάμεσα στα σκουπίδια στο Σμόκυ Μάουνταιν, την “χωματερή” όπου η Μανίλα πετά τα σκουπίδια της εδώ και 45 χρόνια. Αυτά τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια πάνω από 5 χρόνων, είναι αξιολύπητοι εργάτες με τον πιο περιθωριακό τρόπο. Είναι αδύνατα, εξασθενημένα, βρώμικα, σκεπασμένα με κουρέλια και γεμάτα πληγές.

Αυτά τα 900 παιδιά, και χιλιάδες άλλα σε παρόμοιους χώρους της Βομβάης, της Λίμα και του Μεξικού, αλλά και αλλού στις μεγαλουπόλεις του κόσμου, προσωποποιούν την σχέση ανάμεσα στην φτώχεια, στην υγεία των φτωχών παιδιών και στην περιβαλλοντική καταστροφή.

Η σχέση αυτή γίνεται πιο εμφανής μέρα με την μέρα. Οι πόλεις της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής μεγαλώνουν με πρωτοφανή ρυθμό. Από 286 εκατομ. το 1950, ο αριθμός των αστυφίλων στον αναπτυσσόμενο κόσμο θα ξεπεράσει τα 2 δις. το 2000. Η πίεση στο περιβάλλον της πόλης είναι οξεία. Σύμφωνα με την

αναφορά Μπούρτλαντ του 1985: << Σε διάστημα 15 χρόνων, ο αναπτυσσόμενος κόσμος θα πρέπει να αυξήσει κατά 5% την ικανότητα του για παραγωγή και διαχείριση της αστικής υποδομής, των υπηρεσιών και των καταλυμάτων για να διατηρήσει απλώς τις υπάρχουσες συνθήκες>>.

“ Με τις οικονομικές συνθήκες του παρόντος, λίγες πόλεις μπορούν να αντεπεξέλθουν. Εξ’ ου και το Σμόκυ Μάουνταιν της Μανίλα, ένα βρώμικο μνημείο αστικής υπερβολής, ύψους 200 μέτρων και έκτασης 20 εκταρίων. Εξ’ ου και η εξάπλωση παντού καλυβιών και άθλιων καταυλισμών, που σε μερικές πόλεις στεγάζουν περισσότερο από τον μισό πληθυσμό. Τα τρία τέταρτα των κατοίκων του Λάγος ζουν σε ένα δωμάτιο, στην Βομβάη και το Πορ-ο-Πρενς, οι οικογένειες μοιράζονται τρώγλες και κοιμούνται με βάρδιες.

Τα ενήλικα μέλη των περισσότερων οικογενειών είναι άνεργα, δεν έχουν μια εξασφαλισμένη ζωή, και κατά συνέπεια δεν μπορούν να αποφύγουν την αθλιότητα. Στα φτωχότερα στρώματα, ένα παιδί στα τέσσερα πεθαίνει πριν γίνει 5 χρόνων, από ασθένειες σχετικές με τον υποσιτισμό και την ανεπαρκή δημόσια υγεία.

Στις πόλεις, μια πυκνοκατοικημένη αλέα κατά μήκος ενός ανοιχτού υπονόμου, δεν είναι καλό περιβάλλον για να μεγαλώσει ένα παιδί. Οι περιβαλλοντικές πιέσεις έχουν επιπτώσεις και στην εξοχή. Η πίεση στην αγροτική γη, οι χαμηλές τιμές των αγροτικών προϊόντων, η διάβρωση και η εξασθένηση του εδάφους από την υπερβολική χρήση, πιέζουν τους μικρούς παραγωγούς σε μια οριακή περιβαλλοντική καταστροφή και σε χαμηλότερα εισοδήματα.

Χωρίς αποτελεσματική συντήρηση, οι καλλιεργήσιμες περιοχές της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής, περιορίζονται δραστικά, σύμφωνα με την Οργάνωση για τα Τρόφιμα και την Καλλιέργεια των Ηνωμένων Εθνών (FAO). Στις άνυδρες περιοχές του κόσμου, περίπου το 30% πάσχει από ερήμωση. Κάθε χρόνο άσχημα προγράμματα ύδρευσης, γεμίζουν με αλάτι πάνω από 1 εκατ. εκτάρια καλλιεργήσιμης γης.

Εκατοντάδες εκατομμύρια αγροτικές οικογένειες αγνοούν αυτές τις στατιστικές. Αλλά ξέρουν τι σημαίνει η συρρίκνωση της περιούσιας, η μείωση της παραγωγής, η πτώση των τιμών, η εξασθένηση του εδάφους: η γη από την οποία εξαρτάται η ζωή και η υγεία τους, τους εγκαταλείπει.

Ο ανδρικός πληθυσμός πηγαίνει στις πόλεις να βρει δουλειά, αφήνοντας το καθημερινό φορτίο της διαχείρισης και της συντήρησης της οικογένειας και του νοικοκυριού στις γυναίκες. Σε μερικές χώρες της Αφρικής, όπως στην Κένυα και την Μποτσουάνα, το ποσοστό των νοικοκυριών που φροντίζουν οι γυναίκες ξεπερνά το 1/3. Οι γυναίκες είναι λιγότερο μορφωμένες και γι' αυτό δεν μπορούν να εξασφαλίσουν δάνεια, μετρητά και διευκολύνσεις όπως οι άνδρες. Η μειονεκτικότητα τους απηχεί στα παιδιά τους.

Οι περιβαλλοντικές πιέσεις επηρεάζουν και άλλους τομείς του νοικοκυριού εκτός από το φαγητό. Τα δέντρα που έδιναν καύσιμα για θέρμανση και μαγείρεμα εξαφανίζονται. Στο Μαλάουι μια γυναίκα μπορεί να περιφέρεται 5 ώρες στο δάσος και να γυρίσει με ένα δεμάτι ξύλα. Τόσα μόνο μπορεί να μεταφέρει από αυτή την απόσταση οπότε αναγκάζεται να κάνει τη διαδρομή κάθε δυο ημέρες.

Το νερό, άλλη ζωτική ανάγκη, παρουσιάζει παρόμοια προβλήματα. Το μισό του αγροτικού πληθυσμού του αναπτυσσόμενου κόσμου, δεν έχει καθαρό νερό για οικιακή χρήση. Έχοντας μια μητέρα να μεταφέρει και την τελευταία σταγόνα από πολύ μακριά, αποφεύγει να κάνει συχνά μπάνιο τα παιδιά της, ή να τα μάθει να πλένουν τα χέρια τους πριν το φαγητό. Η έλλειψη υγιεινής είναι ο κυριότερος λόγος θανάτου των μικρών παιδιών. Τέσσερα εκατομμύρια πεθαίνουν κάθε χρόνο από διάρροια.

Πολλές άλλες ασθένειες μεταδίδονται από έντομα και οργανισμούς που αναπτύσσονται ή ζουν στο νερό. Κάθε χρόνο στην Αφρική η ελονοσία σκοτώνει 1 εκατομμύριο παιδιά ηλικίας κάτω των δύο χρόνων. Η σχιστοσωμίαση πλήττει 200 εκατομμύρια ανθρώπους και η ταινία 10 εκατομμύρια, κρατώντας τα παιδιά μακριά από το σχολείο και τους ενήλικες μακριά από τη δουλειά τους.

Η περιβαλλοντική πίεση δεν συνδέεται λοιπόν μόνον με την φτώχεια, αλλά και με την εξασθένηση της υγείας, που από μόνη της είναι βασικός συντελεστής της φτώχειας της περιβαλλοντικής όξυνσης.

Μπρος σε αυτόν τον τριπλό κίνδυνο, τα παιδιά είναι τα πιο ευάλωτα θύματα. Κάθε μέρα 40.000 παιδιά κάτω των πέντε πεθαίνουν από αιτίες που θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Αν εξεδίδετο πιστοποιητικό θανάτου για κάθε περίπτωση, η αιτία θα ήταν μια από αυτές τις ασθένειες : διάρροια, ελονοσία, παρωτίτιδα, φυματίωση, πνευμονία που

συνδυάζεται συνήθως με κακή διατροφή. Αλλά οι υποφώσκουσες αιτίες είναι διπλή ασθένεια της οικονομικής και περιβαλλοντικής επιδείνωσης, που επηρεάζουν.

Πρώτα ήταν η Πρωτογενής Φροντίδα της Υγείας...τόρα η Πρωτογενής φροντίδα Του Περιβάλλοντος

Μια από τις πραγματικές ιδέες-κλειδιά που ξεχωρίζει από τις συζητήσεις που θα οδηγήσουν στη συνάντηση κορυφής είναι η σύλληψη για την πρωτογενή φροντίδα του περιβάλλοντος (PEC)*

Προσφέρει μια στρατηγική για περιβαλλοντική προστασία βασισμένη στις κοινότητες που καθρεφτίζει πολύ την εμπειρία από τους βασικούς προγραμματισμούς της UNICEF και που θα μπορούσε να γίνει η μεγαλύτερη εστία πρωτοβουλιών για ανθρώπινη ανάπτυξη μετά την συνάντηση κορυφής

Ο όρος PEC που ορίστηκε από την OXFAM και άλλους αναπτυξιακούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς (NGO) σκόπιμα και ορθά αναφέρεται στην σχέση με τη πρωτογενή φροντίδα της υγείας(PHC)**, ιδέα που κατοχυρώθηκε στην Άλμα Άτα το 1979 και από τότε ενσωματώθηκε σε ανανεωτικά προγράμματα υγείας σε όλο τον κόσμο.

Το PEC συνδυάζει το στόχο 'υγεία για όλους' με την πρωταρχική υγεία του περιβάλλοντος. Όπως το PHC επιμένει ότι η ευημερία των ατόμων εξαρτάται κατά πολύ από την ευημερία της κοινότητας τους, έτσι το PEC υποστηρίζει ότι η ευημερία των ανθρώπινων κοινοτήτων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την υγεία του περιβάλλοντος τους.

Το PEC είναι το λογικό 'επόμενο βήμα' στις βασικές ιδέες του PHC.Σαν το PHC τοποθετεί στις κύριες προτεραιότητες την κάλυψη βασικών αναγκών των φτωχών και ευάλωτων πληθυσμών. Υποστηρίζει την αποκέντρωση και την τοπική ευθύνη. Δίνει έμφαση στη διατήρηση της υγείας. Και προωθεί την συμμετοχή και την ενίσχυση των μελών της κοινότητας, κυρίως των γυναικών, ώστε να αποκτήσουν τον έλεγχο της ζωής τους.

Αυτές είναι σημαντικές θεσμικές αξίες της UNICEF των οποίων η ίδια η ταυτότητα έχει συνδεθεί με το όραμα του PHC. Έτσι το PEC ταιριάζει στο παραδοσιακό πλαίσιο αναφοράς της UNICEF.

Το PEC βασίζεται σε συσσωρευμένη εμπειρία χρόνων από τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις και από άλλους που βοηθούν τις κοινότητες να αντιμετωπίσουν τις περιβαλλοντικές πλευρές των προγραμμάτων αγροτικής ή αστικής ανάπτυξης. Τα 'μαθήματα' από αυτές τις εμπειρίες περιλαμβάνουν

1. Η περιβαλλοντική κατάρρευση είναι σημαντική αιτία των παιδικών προβλημάτων

Η μειωμένη αποδοτικότητα της εξασθενημένης γης ενισχύει την φτώχεια, που με την σειρά της απειλεί την διατροφή και την υγεία των παιδιών, και κατά συνέπεια χαρακτηρίζεται σαν πρόβλημα οικονομικής ανάπτυξης και υγείας, αλλά και περιβάλλοντος. Σε μερικές τροπικές περιοχές για παράδειγμα, η αποψίλωση έχει προκαλέσει έξαρση της ελονοσίας, ακόμα και σε περιοχές όπου η ασθένεια ελεγχόταν μόλις μερικά χρόνια πριν.

Σε άλλες περιοχές το ανεξέλεγκτο ψάρεμα ή η υλοτομή, συχνά από ξένους, στέρησαν φτωχές κοινότητες, από παραδοσιακό φαγητό και βασικά αποθέματα. Τα παραδείγματα είναι σχεδόν ατέλειωτα.

Το να αγνοηθεί η σχέση της οικολογικής κατάρρευσης με την φτώχεια, θα ήταν σαν να παραβλέπονταν μερικές από τις πιο ζωτικές ευκαιρίες για αποτελεσματική παρέμβαση.

Περισσότερη προσοχή στους περιβαλλοντικούς παράγοντες θα εξασφάλιζε στην περιοχή Αγαθά όπως υγεία, διατροφή, εκπαίδευση και ακόμα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. Τα περιβαλλοντικά και άλλα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα προσεγγίζονται καλύτερα από κοινού, σαν ενσωματωμένες δραστηριότητες.

Από την στιγμή που η φτώχεια συμβάλει κατά πολύ στην περιβαλλοντική κατάρρευση, το περιβάλλον δεν μπορεί να προστατευθεί αν δεν καλυφθούν οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Αλλά οι διαχωρισμοί υπευθυνότητων μπορούν να αποθαρρύνουν ενσωματωμένες ανθρωποκεντρικές προσεγγίσεις. Για παράδειγμα, η φροντίδα του εδάφους έχει αφεθεί συχνά σε εταιρίες και προγράμματα περιβαλλοντικής ανάπτυξης που αφορούν κυρίως τους άνδρες. Κι όμως εκεί που καλλιεργούν γυναίκες και η οικογένεια ζει από τα προϊόντα τους, τα μέτρα προστασίας του εδάφους μπορεί να

προωθηθούν καλύτερα ως μέρος των διατροφικών προγραμμάτων, βασιζόμενα στο ενδιαφέρον των μαμάδων για την υγεία και την τροφή των παιδιών τους.

Η φροντίδα για τα παιδιά κινητοποιείται για να βοηθήσει στην σωτηρία του περιβάλλοντος και η προστασία του περιβάλλοντος βοηθάει στο να σωθούν τα παιδιά. Μια τέτοια συνεργασία προκύπτει όταν συμπίπτουν οι κοινωνικοί και οι περιβαλλοντικοί στόχοι. Είναι συχνά λογικά να συμπεριλαμβάνονται στο ίδιο πρόγραμμα περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες.

3. Πολλα περιβαλλοντικά προβλήματα που επηρεάζουν τις φτωχές κοινότητες μπορούν να λυθούν μόνον με την κοινοτική δράση.

Η OXFAM τονίζει ότι 'η υποστηριζόμενη ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα αναφέρεται τόσο στην διαδικασία της αλλαγής όσο και στο προϊόν-περιγράφει ένα τρόπο ανάπτυξης που δίνει την δυνατότητα στους ανθρώπους να αναγνωρισθούν οι ανάγκες και τα δικαιώματά τους, να ακουστούν οι φωνές τους και να μοιραστεί η γνώση τους...Η πείρα δείχνει ότι καλά οργανωμένες κοινότητες σε φτωχές περιοχές πέτυχαν να καλύψουν τις ανάγκες τους βελτιώνοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον-συχνά με περιορισμένη μόνον εξωτερική βοήθεια. Και τα κοινοτικά σχέδια κάθε μορφής δείχνουν υψηλά επίπεδα αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας στην χρήση του ανθρώπινου και υλικού δυναμικού'.

4. Η περιβαλλοντική δράση των κοινοτήτων μπορεί να παροτρυνθεί και να ενισχυθεί από προγράμματα εκπαίδευσης και υποστήριξης.

Η μη-τυπική εκπαίδευση για την βοήθεια των κοινοτήτων ώστε να δουν και να λύσουν τα οικονομικά και κοινωνικά τους προβλήματα είναι ο καλύτερος τρόπος για τελειοποίηση της εξάσκησης για την περιβαλλοντική δράση. Οι ενέργειες του PEC μπορούν αποδοτικά να συμπεριληφθούν στις δραστηριότητες κινητοποίησης και εξάσκησης σε τομείς όπως περίθαλψη, υγεία, διατροφή, εκπαίδευση και γενική ανάπτυξη της κοινότητας.

5. Οι γυναίκες είναι ο κρίσιμος κρίκος ανάμεσα στα περιβαλλοντικά και τα κοινωνικά προβλήματα.

Η συμμετοχή τους είναι λοιπόν καθοριστική για την επίλυση και των δυο.

6. Η ανάπτυξη κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων βοηθά την ενδυνάμωση τοπικών κοινοτήτων.

Οι επενδύσεις σε απλές τεχνολογίες ειδικά προσαρμοσμένες στις τοπικές εφαρμογές μπορούν να αποδώσουν τεραστία οφέλη, τόσο για την σταθεροποίηση των περιβαλλοντικών και οικονομικών συνθηκών, όσο και για την ευημερία των παιδιών. Συχνά οι τεχνολογικές αρχές είναι γνωστές στους ανθρώπους, αλλά πρέπει να προσαρμοσθούν στις σύγχρονες συνθήκες. Η εμπειρία της UNICEF από την ανάπτυξη του νερού, της περίθαλψης και του οικονομικού σε καύσιμα μαγειρέματος για παράδειγμα, δείχνει την ανθεκτικότητα αυτού του είδους δουλειάς. Σε πολλές περιοχές πάντως το ισχυρό δυναμικό για παραγωγή προσιτής, αποτελεσματικής και φτηνής τεχνολογίας σπάνια έχει ερευνηθεί.

Σαφώς, το PEC συνδέεται άμεσα με πολλά τρέχοντα προγράμματα και δραστηριότητες της UNICEF, έτσι ώστε είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς πως οι σκοποί της Συνάντησης Κορυφής για τα παιδιά θα μπορούσαν να επιτευχθούν χωρίς αυξημένη προσοχή στους περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Το περιβάλλον γύρω από τα παιδιά πρέπει να βελτιώνεται ώστε να αυξάνονται οι πιθανότητες τους για επιβίωση. Σε πολλές περιοχές, για παράδειγμα, οι πιθανότητες των παιδιών για βασική εκπαίδευση εξαρτώνται άμεσα από την περιβαλλοντική κατάρρευση.

Οι προσπάθειες μιας οικογένειας για επιβίωση, όπως η αναζήτηση νερού ή καυσόξυλων, μακριά από το σπίτι, μπορεί να στερήσουν από τα παιδιά τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν το σχολείο.

Η καταστροφή του περιβάλλοντος μπορεί επίσης να επιδεινώσει την εκμετάλλευση των παιδιών και άλλες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους. Οι μελέτες αποδεικνύουν ότι τα παιδιά του δρόμου, τα παιδιά-πόρνες, τα παιδιά-υπηρέτες και τα παιδιά-εργάτες αυξάνονται από πρόσφυγες που προέρχονται από την φτώχεια και την απελπισία των

οικολογικών κατεστραμμένων αγροτικών περιοχών. Κι ενώ η σχέση της περιβαλλοντικής κατάρρευσης και της παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών μπορεί να μην είναι άμεση, είναι όμως σε αρκετές περιπτώσεις πολύ ισχυρή.

Με την σχεδόν αποκλειστική του επικέντρωση στην κοινοτική δράση, το PEC προφανώς δεν μπορεί να λύσει προβλήματα όπως η τοξική μόλυνση των ποταμών, το καταστροφικό εμπορικό ψάρεμα, η υπερβολική υλοτομή, που χρειάζονται περιφερειακή ή εθνική δράση.

Κι όμως, ακόμα κι αν το PEC δεν είναι ένα πλήρες περιβαλλοντικό πρόγραμμα, εκφράζει φροντίδες, στόχους και μεθόδους ιδιαίτερα συνδεδεμένους με αυτούς τους UNICEF.

Παρέχει τον πρακτικό σκελετό για την παρουσίαση της περιβαλλοντικής σκοπιάς της παιδικής επιβίωσης, ανάπτυξης και προστασίας για επένδυση σε παραδοσιακές υπηρεσίες υγείας της μητέρας και του παιδιού και για την προσέγγιση των βασικών κοινοτικών ενεργειών.

Έτσι η UNICEF βοηθάει σημαντικά στην προώθηση της δράσης του PEC σ'όλο τον κόσμο. Το PEC δίνει στην UNICEF έναν σημαντικό ρόλο στην αυξανόμενη παγκόσμια προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα ανταποκρίνεται στις βασικές ανάγκες των γυναικών και των παιδιών.

Στόχος της UNICEF: Καθαρό Νερό και Υγιεινή για όλους

Αν το νερό σας έρχεται από μια βρύση, δεν συνειδητοποιείτε πόσο πολύτιμο είναι. Αλλά αν πρέπει να περπατήσετε πέντε χιλιόμετρα μέχρι την κοντινότερη πηγή, Μια χειροκίνητη αντλία νερού κοντά στο σπίτι θα έμοιαζε με θαυμαστή επινόηση.

Το καθαρό νερό είναι λόγος επιβίωσης, κάθε μέρα για μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας. Περίπου 1,3 δις άτομα δεν έχουν καν τα καθημερινά 20 λίτρα που έχει καθορίσει η παγκόσμια οργάνωση υγείας. Αντίθετα, η καθημερινή κατά κεφαλήν χρήση νερού στις βιομηχανικές χώρες είναι 1000 λίτρα ημερησίως.

Η διάρροια και άλλες ασθένειες που συνδέονται με την ανεπαρκή παροχή νερού και την ακατάλληλη περίθαλψη, σκοτώνουν ή εξασθενίζουν εκατομμύρια παιδιά κάθε χρόνο. Η ανεύρεση νερού καταναλώνει το ένα τρίτο των θερμίδων που παίρνει μια αγρότισσα ή ένα παιδί και αφήνει λίγο χρόνο για την καλλιέργεια, την προετοιμασία του φαγητού ή το διάβασμα.

Και καθώς τα αποθέματα του νερού έχουν φτάσει στο όριο από την αύξηση του πληθυσμού και την οικονομική ανάπτυξη, την κακή περιβαλλοντική διαχείριση- μόλυνση, αποψίλωση, υπερβολική χρήση αγροτικών χημικών και υπερβολική άντληση νερού-μολύνει ή εξαντλεί τα αποθέματα νερού σε όλον τον κόσμο.

Η UNICEF ανταποκρίνεται σ'αυτά τα αυξανόμενα προβλήματα, βοηθώντας τις αναπτυσσόμενες χώρες να εγκαταστήσουν ελεγχόμενη παροχή νερού και συστηματική περίθαλψη.

Για χρόνια, η UNICEF έχει συνεργαστεί με κυβερνήσεις και κοινότητες για να σχεδιάσει και να εγκαταστήσει κατάλληλα πηγάδια, αντλίες και αποχετεύσεις. Βοηθά επίσης στο να μάθουν οι άνθρωποι για την υγιεινή και τη διαχείριση της γης και του νερού. Αυτά τα προγράμματα είναι μέρος των μακρόχρονων προγραμμάτων της UNICEF ώστε να βελτιωθεί το περιβάλλον επίπεδα κοινοτήτων και νοικοκυριών, εκπληρώνοντας την αποστολή της να καταπολεμήσει την πείνα των παιδιών και την ασθενική υγεία. Η UNICEF υιοθετεί μια καθολική προσέγγιση που συνδέει την προμήθεια νερού, τη σωστή απομάκρυνση των σκουπιδιών, με την φροντίδα της υγείας, την ανοσοποίηση, την παραγωγή φαγητού, την αναδάσωση μικρής κλίμακας και εκπαιδευτικές προσπάθειες.

Η ασχολία της UNICEF με τα προγράμματα ανέρχεται στα 1948,όταν για πρώτη φορά είχε δώσει σωλήνες νερού σε χωριά της Ελλάδας. Για τα επόμενα 20 χρόνια, οι επιχειρήσεις της ήταν μικρής κλίμακας, κυρίως ενημερωτικά προγράμματα, που παρείχαν βοήθεια σε ξηρασία, σε σεισμούς και άλλες επείγουσες περιπτώσεις.

Αυτό άλλαξε το 1960,όταν η Ινδία ζήτησε από την UNICEF βοήθεια ώστε να ανοιχτούν πηγάδια σε 10.000 χωριά που είχαν πληγεί από την ξηρασία δυο χρόνια νωρίτερα. Οι μελέτες της UNICEF έδειξαν ότι αυτό είναι εφικτό με την χρήση νέου εξοπλισμού με πεπιεσμένου αέρα, που θα μπορούσε να ανοίξει πηγάδι σε 8 ώρες, κάτι που προηγουμένως θα μπορούσε να πάρει ένα χρόνο.

Μια δεύτερη τεχνολογική επινόηση την ίδια εποχή, έκανε δυνατή την προσέγγιση αγροτικών χωριών, σε πρωτοφανή κλίμακα. Ήταν η ανάπτυξη χειροκίνητων αντλιών, αρκετά ισχυρών ώστε να εξυπηρετούν ένα ολόκληρο χωριό, και όχι μόνον ένα σπίτι.

Η UNICEF με την ενίσχυση της παγκόσμιας τράπεζας, διάλεξε περιοχές για τη δοκιμαστική χρήση των νέων αντλιών.

Ανταποκρινόμενη στην εκτεταμένη ξηρασία στην περιοχή Σουχέλ της Αφρικής το 1972-73, η UNICEF άρχισε μια μεγάλη διάδοση των προσπαθειών της για παροχή νερού. Επίσης, στις αρχές της δεκαετίας του 1970 η UNICEF βοήθησε την εγκατάσταση προγραμμάτων στο Πακιστάν, στη Σρι Λάνκα, στη Σενεγάλη, το Σουδάν και την Αιθιοπία, καθώς και σε άλλες περιοχές.

Η ζήτηση των υπηρεσιών νερού της UNICEF και το ενδιαφέρον των χωρών-δωρητών της προσπάθειας, εξαπλώθηκε σταθερά. Μέχρι το 1978, η UNICEF αφιέρωνε το 30% του προϋπολογισμού της σε νερό και περίθαλψη, μια 10πλασια αύξηση σε 10 χρόνια. Αυτή η αναλογία μειώθηκε βαθμιαία στο τρέχον 14%, καθώς εκπαιδεύτηκαν ντόπιοι επαγγελματίες με την βοήθεια της UNICEF, και τα εθνικά προγράμματα οργανώθηκαν καλύτερα.

Σήμερα, UNICEF ξοδεύει περίπου 90 εκατομμύρια δολάρια για παροχή νερού και έργα περίθαλψης σε πάνω από 90 χώρες. Αυτό αντιστοιχεί στο 1% από 10 δις. που ξοδεύονται συνολικά σε αυτόν τον τομέα. Η UNICEF συνεργάζεται στενά με μια σειρά άλλων οργανώσεων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένου και του Προγράμματος του ΟΗΕ για την ανάπτυξη (UNDP), Την Παγκόσμια τράπεζα και την WHO.

Ο κύριος ρόλος της UNICEF είναι να δείξει τοπικά την αποτελεσματικότητα της κατάλληλης τεχνολογίας σε συνδυασμό με την εξάσκηση, και να διαδώσει την εφαρμογή της σε εθνικό επίπεδο.

Τυπικά, η ανάμειξη της UNICEF σε προγράμματα νερού και περίθαλψης αρχίζει με μια μελέτη των επιπέδων των ασθενειών και άλλων παραγόντων. Το προσωπικό της UNICEF έρχεται σε επαφή με κυβερνητικό προσωπικό και άλλους ειδικούς ώστε να προγραμματίσουν και να διευρύνουν τις αρχικές προσπάθειες, και να εκτιμήσουν και να ταξινομήσουν τα αποτελέσματα. Οι κυβερνήσεις ενθαρρύνονται να επαναλάβουν τα επιτυχημένα προγράμματα σε ευρύτερη κλίμακα. Η UNICEF βοηθά στην προώθηση της προσπάθειας.

Στην Νιγηρία για παράδειγμα, η UNICEF άρχισε να εφαρμόζει τους πειραματισμούς της στην προμήθεια νερού και στην περίθαλψη σε μικρή κλίμακα το 1982, και επέκτεινε την προσπάθεια το 1984. Το 1987, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση υιοθέτησε ένα εθνικό

πρόγραμμα για το νερό και την περίθαλψη που βασιζόταν στις αρχές που είχε προωθήσει η UNICEF.

Το πρόγραμμα της Ινδίας είναι το μεγαλύτερο του κόσμου, από αυτά που υποστηρίζει η UNICEF και παρέχει νερό και (πιο πρόσφατα) περίθαλψη σε εκατοντάδες χιλιάδες χωριά.

Η προσέγγιση της UNICEF στην περιβαλλοντική εργασία επιμένει επίσης στην κοινωνική κινητοποίηση, ιδιαίτερα των γυναικών. Τα μέλη μιας κοινότητας δεν αντιλαμβάνονται το πρόγραμμα σαν δικό τους, μπορούν να μη θέλουν να συνεργαστούν για την διατήρηση του. Οι κοινότητες πρέπει να ωθούνται από την αρχή στο να θέτουν στόχους, να διαλέγουν τοποθεσίες και να εγκαθιστούν εξοπλισμό, και οι ντόπιοι πρέπει να εξασκούνται στην διαχείριση και την συντήρηση.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ

Η UNICEF προωθεί την κατάλληλη τεχνολογία: συστήματα χαμηλού κόστους που οι κοινότητες μπορούν να χειριστούν και να συντηρήσουν μόνες τους.

Σε ένα αγροτικό χωριό της Αφρικής, για παράδειγμα, μια χειροκίνητη αντλία είναι ο κατάλληλος τρόπος να τραβήξουν νερό από ένα πηγάδι, από την στιγμή που οι ντόπιοι έχουν την απαραίτητη πείρα για να τη συντηρήσουν. Οι μηχανοποιημένες αντλίες απαιτούν είτε ηλεκτρικές παροχές είτε καύσιμα για τις γεννήτριες, όταν παρουσιάζουν βλάβη, οι κοινότητες δεν έχουν συνήθως την ικανότητα ή τα ανταλλακτικά για να τις επισκευάσουν.

Ένα πρόγραμμα εγκατάστασης χειροκίνητων αντλιών ή πηγαδιών σε φτωχές κοινότητες μπορεί να συντηρηθεί γιατί μπορεί να λειτουργήσει με μικρή ή χωρίς εξωτερική βοήθεια. Προγράμματα με υψηλό κόστος συντήρησης καταναλίσκουν γρήγορα τους διαθέσιμους πόρους, αποκλείοντας την επέκταση υπηρεσιών σε κοινότητες που τις έχουν ανάγκη.

Ένα σύστημα χειροκίνητων αντλιών είναι επίσης περιβαλλοντικά υποστηρίξιμη, γιατί προωθεί την ορθολογική και ισορροπημένη χρήση των περιορισμένων αποθεμάτων.

Οι χειροκίνητες αντλίες δύσκολα εξαντλούν τα υπόγεια νερά αφήνοντας μερικές περιοχές χωρίς νερό, ή δημιουργούν προβλήματα με το άχρηστο νερό και τις μολύνσεις που συνδέονται με την υπερβολική άντληση.

Η UNICEF προωθεί την χρήση ανανεωμένων ενεργειακών πηγών, όπου αυτό είναι δυνατόν. Οι αντλίες με ηλιακή ενέργεια είναι πρακτικές στις δύσβατες περιοχές (στο Μαλί, την Μιανμάρ, την Νιγηρία και αλλού) γιατί η ευκολία και ο χαμηλός κόστος χειρισμός τους ισοσκελίζει τα αρχικά επιπλέον έξοδα. Οι αεροκίνητες αντλίες, αν και η συντήρησή τους είναι δυσκολότερη, χρησιμοποιείται στη Σενεγάλη για παράδειγμα.

Οι αντλίες ή άλλος εξοπλισμός δεν χρειάζεται για τα προγράμματα ροής νερού στις βόρειες λοφώδεις περιοχές της Μιανμάρ. Χρησιμοποιούν σωλήνες από πολυαιθυλένιο ώστε να εφοδιάζουν τα χωριά με νερό από πηγές.

Τα διάφορα συστήματα για συλλογή βρόχινου νερού χρησιμοποιούνται με επιτυχία σε πολλές χώρες, ιδιαίτερα στην Ασία. Είναι πιο πολύτιμα σε νησιά και σε άλλες περιοχές όπου τα υπόγεια νερά σπανίζουν ή είναι αλμυρά. Αλλού, γενικά ενισχύουν άλλες πηγές και μειώνουν τον μεγάλο δρόμο προς τις πηγές ή τις λίμνες.

Στην Ταϊλάνδη, μεγάλα δοχεία γεμίζουν με το νερό της βροχής που πέφτει από τις στέγες στην περίοδο των βροχών και εξασφαλίζουν νερό στις ξηρές περιόδους. Στην Βραζιλία, τα νοικοκυριά χρησιμοποιούν το νερό της βροχής όλο τον χρόνο. Στις χώρες της Αφρικής κατασκευάζονται συμπαγείς υποδοχές για την συγκέντρωση του νερού, που μέσα από αμμώδη φίλτρα κατευθύνεται στις δεξαμενές.

Το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων της UNICEF σχετικά με το νερό, είναι αγροτικές. Αλλά η UNICEF υποστηρίζει επίσης αστικά προγράμματα και περιοχές χαμηλών εισοδημάτων, όπως τότε που βοήθησε την προσάρτηση φτωχών καταυλισμών στο υδραυλικό σύστημα της πόλης στην Τεγκουτσιγκάλπα, στην Ονδούρα.

ΥΓΙΕΙΝΗ: ΜΙΑ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ.

Η προώθηση κατάλληλων μεθόδων για την διάθεση των ανθρώπινων αποβλήτων, ένα άλλο κεντρικό θέμα της UNICEF, θέτει μια σοβαρότερη πρόκληση απ'ότι η παροχή νερού.

Το κυριότερο εμπόδιο είναι η έλλειψη ζήτησης. Ο επηρεασμός των ανθρώπων ώστε να υιοθετήσουν πιο υγιεινές πρακτικές και το να πεισθούν οι τοπικές αρχές ότι η περιθάλψη είναι προτεραιότητα, μπορεί να πάρει χρόνια.

Η καλύτερη υγιεινή, μαζί με πιο άφθονο νερό, θα μπορούσαν να μειώσουν δραστικά τα κρούσματα διαρροϊκών ασθενειών. Άμεσα ή έμμεσα, αυτές οι ασθένειες σκοτώνουν

περίπου 4 εκατομμύρια παιδιά κάτω των πέντε, κάθε χρόνο, πάνω από το ένα τέταρτο των θανάτων για αυτή την ηλικία.

Οι τεχνικά κατάλληλες λύσεις-που δεν χρειάζονται ακριβά, μακροπρόθεσμα προγράμματα υποδομής-είναι συγκριτικά απλές. Η UNICEF για παράδειγμα, βοηθά την εκπαίδευση ντόπιων τεχνιτών ώστε να κατασκευάζουν κλειστά αντισταθμιστικά πηγάδια από προκατασκευασμένα υλικά. Ένας ευρύτερα διαδεδομένος τύπος αποχέτευσης, που αναπτύχθηκε στην Ζιμπάμπουε, χρησιμοποιεί έναν κάθετο σωλήνα που απομακρύνει τις οσμές από το πηγάδι. Ένα δίκτυο στην άκρη του σωλήνα εμποδίζει τις μύγες να μπουν.

Οι προσπάθειες διδασκαλίας της σχέσης υγιεινής και υγείας βασίζονται στην μελέτη τοπικών συνηθειών. Πολιτιστικοί και θρησκευτικοί παράγοντες, κυρίως η έμφαση του Ισλάμ στην καθαριότητα και την ιδιωτική ζωή των γυναικών, διευκολύνει πολλές φορές την διαδικασία αλλαγής συμπεριφοράς των ανθρώπων.

Οι στρατηγικές που υποστηρίζονται από την UNICEF χρησιμοποιούν σχολικές εγκυκλίους, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης και άλλες μεθόδους ενημέρωσης των κοινοτήτων. Για να αρχίσει η ζήτηση τουαλετών και αποχετεύσεων, έχουν τοποθετηθεί δείγματα σε σχολεία, κλινικές και αγορές.

Σε σχέση με την παροχή νερού και της υγιεινής, η UNICEF προωθεί την σωστή απομάκρυνση των άχρηστων νερών από τα νοικοκυριά, τις πλατφόρμες πηγαδιών, τα κανάλια άρδευσης και της βαλβίδες. Αυτά προστατεύουν τις πηγές από την μόλυνση λόγω των αντλήσεων και την έντονη αλμυρή γεύση που προκύπτει όταν το στάσιμο νερό εξατμίζεται. Η απομάκρυνση των νερών μειώνει τον αριθμό των κουνουπιών, βοηθώντας στον έλεγχο της ελονοσίας. Εμποδίζει τις υπερεκχειλίσεις και επιτρέπει την απελευθέρωση Γης.

Η UNICEF βοηθά επίσης στην βελτίωση του περιβάλλοντος με πολλούς άλλους τρόπους που επηρεάζουν την ποιότητα και την διαθεσιμότητα του νερού.

Η αποψίλωση σε πολλές περιοχές του κόσμου, μειώνει τις βροχοπτώσεις, εξαντλεί τα υπόγεια ύδατα και αποξηραίνει τις πηγές και τους ποταμούς. Πολλές προσπάθειες υποστηριζόμενες από την UNICEF ενισχύουν αυτή τη διαδικασία. Οι κοινότητες προγραμματίζουν το φύτεμα δέντρων και θάμνων ώστε να σταματήσει η διάβρωση του εδάφους και να παρασχεθούν ξυλά για οικιακά καύσιμα. Προωθούνται επίσης οικονομικές κουζίνες ώστε να μειώνεται η κατανάλωση ξύλων.

Σε πολλές χώρες, η UNICEF υποστηρίζει εκπαιδευτικές δραστηριότητες ώστε να αυξηθεί η περιβαλλοντική ενημέρωση. Αυτές περιλαμβάνουν έκδοση βιβλίων, εκπαίδευση δασκάλων και μύηση των νέων σε πρακτικές διαδικασίες όπως το φύτεμα των δέντρων γύρω από πηγές νερού.

Οι μελέτες καθιστούν σαφές ότι αν είχαν όλοι πρόσβαση στο νερό και την υγιεινή η βρεφική και παιδική θνησιμότητα θα είχε μειωθεί κατά το ήμισυ.

Τέλος με βάση τα περιοδικά της άνοιξης και του φθινοπώρου του 2000 παρατηρούμε τα εξής:

1^{ov}) Η UNICEF και η FIFA (Διεθνής Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου) ένωσαν φέτος τις δυνάμεις τους με σκοπό την προώθηση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η συνεργασία αυτή είχε σαν στόχο την διεθνή ανάπτυξη του ενδιαφέροντος των μέσων μαγικής ενημέρωσης για τα δικαιώματα των παιδιών, για τα οποία η UNICEF εργάζεται εδώ και 54 χρόνια σε περισσότερα από 160 σημεία του πλανήτη. Μαζί, η UNICEF και η FIFA συνεργάστηκαν επίσης για τη δημιουργία μιας σειράς πρακτικών ειδών για μικρούς και μεγάλους, που διατίθενται αποκλειστικά στα καταστήματα της UNICEF.

2^{ov}) Στις 11-14 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε στη Λέρο, το 1^ο Διεθνές Συνέδριο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υπό την αιγίδα Α.Θ.Π.Οικομενικού Πατριάρχη κ.κ.Βαρθολομαίου ο οποίος έστειλε ειδικό μήνυμα συμπαραστάσης. Διοργανώθηκε από τη Νομαρχία Δωδεκανήσου και το Δήμο Λέρου. Συνοδιοργανωτές ήταν η Ελληνική Επιτροπή της UNICEF, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, το Υπ. Εξωτερικών, η Γεν. Γραμματεία Νέας Γενιάς, το Παν/μιο Αιγαίου, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων του Δικαστηρίου Ρόδου και το Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων. Στόχος του συνεδρίου ήταν η προώθηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ιδιαίτερα του Δικαιώματος της Συμμετοχής. Χώρος διεξαγωγής το πανέμορφο πατριαρχικό κέντρο στα Ιεροσόλυμα

3^{ov}) Την ύπαρξη τοπικού γραφείου της UNICEF στην Καλκούτα όπου συνεργάζεται με τοπικές οργανώσεις και παρέχει υποστήριξη στα παιδιά που έχουν βρει καταφύγιο στο σιδηροδρομικό σταθμό. Κοινωνικοί λειτουργοί και δάσκαλοι του δρόμου έχουν συστηματική επαφή με 1.500 παιδιά και σε μια από τις αποβάθρες έχουν δημιουργήσει ένα σχολείο και κάνουν βασικά μαθήματα ανάγνωσης. Οι δάσκαλοι είναι όλοι εθελοντές της UNICEF και οι μαθητές ποτέ απόντες. Τα βασικά μαθήματα περιλαμβάνουν επίσης πρώτες βοήθειες και

συμβουλές για το πώς θα αποφεύγουν τα ναρκωτικά που τους δίνουν οι επιτήδριοι στο σταθμό και τα κυκλώματα της παιδικής πορνείας. Τα βράδια μια πλατφόρμα προστατευμένη από το κρύο και την υγρασία μετατρέπεται σε υπνωτήριο για τα αγόρια ενώ τα κορίτσια κοιμούνται σε ένα ειδικά διαμορφωμένο κτίριο του σταθμού.

- 4^ο) Επίσης στις 26/01/2001 στην περιοχή της Gujarat, την ίδια μέρα του μεγάλου σεισμού η UNICEF ανακοίνωσε τη διάθεση περισσότερων από 700.000 δολαρίων ως άμεση βοήθεια. Μέσα στις πρώτες 48 ώρες ιατροφαρμακευτικό υλικό αξίας 100.000 δολαρίων διατέθηκε για την περίθαλψη τραυματιών ενώ προετοιμάζεται η αποστολή εφοδίων αξίας 600.000 δολαρίων το συντομότερο δυνατόν. Οι πρώτες εκτιμήσεις της UNICEF αποκαλύπτουν ότι σχεδόν 5.000.000 παιδιά κάτω των 14 ετών που ζουν στην πληγείσα περιοχή έχουν υποστεί τις άμεσες και έμμεσες συνέπειες της καταστροφής. Υπολογίζονται μάλιστα μεταξύ 1.500.000 και 2.500.000 τα παιδιά που έχουν πληγεί πιο σοβαρά ενώ για τις επόμενες 12 εβδομάδες το πρόγραμμα βοήθειας της UNICEF ανήλθε στα 12.000.000 δολάρια.

Πρώτη μέριμνα της UNICEF ήταν η φροντίδα των τραυματισμένων και άστεγων παιδιών και η πρόληψη των μεταδιδόμενων ασθενειών. Εξαιτίας των κατεστραμμένων συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης τα παιδιά είναι εκτεθειμένα στη χολέρα, τη δυσεντερία και τη αφυδάτωση. Επίσης τα στοιχεία δείχνουν ότι στην περιοχή του Gujarat, 15.000 σχολεία έχουν καταστραφεί αφήνοντας εκατομμύρια παιδιά χωρίς εκπαιδευτικό σύστημα. Συγκεκριμένα το έργο της UNICEF, ήταν το εξής:

- α) Έστειλε 10.000 σαι επιβίωσης για εκτοπισμένες οικογένειες, 25.000 κουβερτες, 1.000.000 ταμπλέτες καθαρισμού του νερού και 50.000 ειδικές επενδύσεις από πλαστικό για τη δημιουργία προσωρινών καταλυμάτων.
- β) Διένειμε ιατροφαρμακευτικό υλικό αξίας 3.500.000 δολαρίων

- γ) Σχεδιάζει τη δημιουργία τουλάχιστον 350 κέντρων υγείας για εμβολιασμούς και την απαιτούμενη ιατρική παρακολούθηση μικρών παιδιών και εγκύων.
- δ) Εγκατέστησε στις πληγείσες περιοχές – που έχουν πληγεί επίσης από παρατεταμένη ξηρασία 2 ετών , 35 δεξαμενές νερού.
- ε) Εμβολίασε περισσότερα από 14.000 κάτω των 5 ετών κατά της ιλαράς. Στόχος της UNICEF είναι να εμβολιάσει 400.000 παιδιά.
- ζ) Συνολικά 100 ασυνόδευτα παιδιά έχουν εντοπισθεί μέχρι στιγμής στις σεισμόπληκτες περιοχές και οι έρευνες συνεχίζονται.
- 5^{ov}) Η UNICEF τα τελευταία χρόνια υποστηρίζει πολλά προγράμματα για τα δοκιμαζόμενα παιδιά του Ιράκ, τα οποία έχουν επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα. Παρέχει συμπληρώματα διατροφής, πολυβιταμίνες και φάρμακα στα παιδιά και τις αποδυναμωμένες γυναίκες που θηλάζουν. Ελέγχει επίσης την ποιότητα του πόσιμου νερού καθώς και τις συνθήκες υγιεινής στα σχολεία και λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή μεταδιδόμενων ασθενειών. Οι δραστηριότητες της UNICEF για την ανακούφιση και την αποκατάσταση του παιδικού πληθυσμού στο Ιράκ έχουν αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα 790.000 παιδιά έχουν λάβει το απαιτούμενο μαθητικό υλικό για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της εκπαίδευσης ενώ περίπου 300 δημοτικά σχολεία έχουν επισκευασθεί. Περίπου 49.000 παιδιά περνούν από ιατρικό έλεγχο κάθε μήνα και λαμβάνουν τα κατάλληλα φάρμακα για την αντιμετώπιση του υποσιτισμού ενώ γύρω στα 400 ιατρικά κέντρα έχουν εφοδιαστεί με προμήθειες και ιατρικό εξοπλισμό. Συνολικά Ιεκατομμυριο άτομα στις αστικές περιοχές και 290.000 στις αγροτικές περιοχές έχουν δεχθεί τις ευεργετικές συνέπειες της ασφαλούς ύδρευσης και συνθηκών αποχέτευσης. Τέλος, η UNICEF υποστηρίζει προγράμματα προσθετικής μελών και ψυχολογικής υποστήριξης σε ανάπηρα παιδιά.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΙΡΑΚ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ	
Βρεφική θνησιμότητα (σε 1000 ζωντανές γεννήσεις)	103
Θνησιμότητα κάτω των 5 ετών (σε 1000 ζωντανές γεννήσεις)	125
Υποσιτισμένα παιδιά (% μέτρια και σοβαρά)	31
Ελλιποβαρή παιδιά (% μέτρια και σοβαρά)	23
Βρέφη που γεννιούνται ελλιποβαρή (% μέτρια και σοβαρά)	15

Πηγή: Περ. UNICEF, <<ΚΟΣΜΟΣ>>, ΤΕΥΧΟΣ 43, Φθινόπωρο 2000, σελ. 24

6^ο) Τέλος την UNICEF μπορούμε να την αναζητήσουμε στο διαδίκτυο μέσα από τις εξής διευθύνσεις :

- www.eurochild.gia.ac.uk όπου σ' αυτήν την διεύθυνση το Ευρωπαϊκό Κέντρο για το παιδί με έδρα το διάσημο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης δημοσιεύει τις εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κατάσταση των παιδιών.
- www.gn.apc.org/childnewsline μία ιστοσελίδα της UNICEF με προσωπικές ιστορίες των παιδιών από όλο τον κόσμο.
- www.unicef.icdc.org το ερευνητικό κέντρο της UNICEF, το innocent Research Centre με έδρα τη Φλωρεντία ρίχνει φως σε θέματα που αφορούν το παιδί σε παγκόσμιο επίπεδο.
- www.unicef.gr/magazine το περιοδικό της UNICEF εκδίδεται τώρα με ανανεωμένη μορφή και με αύξηση της ύλης από 32 σελίδες σε 64.

* AIDS – ΜΙΑ ΠΙΚΡΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η UNICEF συνεργάζεται στενά με κυβερνήσεις για τον έλεγχο της εξάπλωσης του AIDS μεταξύ των νέων και των ενηλίκων και παρέχει βοήθεια στα ορφανά του AIDS και τις οικογένειες και κοινότητες που έχουν πληγεί από την επιδημία του AIDS. Τα προγράμματα πρόληψης δίνουν βαρύτητα στη δημόσια ενημέρωση και εστιάζονται σε αλληλένδετες παροχές: Νεανική υγεία και ανάπτυξη, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, οικογενειακή και κοινοτική φροντίδα, σχολικές παρεμβάσεις, μαζική πληροφόρηση και κινητοποίηση. Η UNICEF δραστηριοποιείται εντατικά για να

προάγει την πρόληψη του AIDS, τη φροντίδα και τα δικαιώματα των παιδιών που η ζωή τους έχει επηρεαστεί από τον ιό, ή έχουν ασθενήσει τα ίδια, με πρώτη προτεραιότητα τη σχολική επικοινωνία τα παιδιά σε μεγάλο κίνδυνο και τις παρεμβάσεις για την υγεία των νέων. Επίσης, συνεργάζεται με κυβερνήσεις, και διεθνείς ή εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις για να επιτύχει τους στόχους της και να βοηθήσει αποτελεσματικά. Ακόμη ενημερώνει με κάθε διαθέσιμο μέσο στα πλαίσια της παγκόσμιας εκστρατείας της σε περιοχές όπως: Ουγκάντα, Μαζαούι, Κένυα, Τανζανία, Ανατολική & Νότια Αφρική, Αίγυπτο, Σενεγάλη, Γκάνα, Ονδούρας, Καραϊβική και σε όλη την Αν. Ασία.

Επιπλέον παρεμβαίνει όπου υπάρχει αυξημένος κίνδυνος σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών διότι, εκτός από όλα τα άλλα, διατρέχουν άμεσο και υψηλό κίνδυνο μόλυνσης από τον ιό του AIDS, σε Ασία, Ταϊλάνδη, Βιετνάμ, Κίνα, Καμπότζη, Λάος, Ναμίμπια, Ζιμπάμπουε, Γουινέα, Καραϊβική και Λατινική Αμερική.

Υποστηρίζει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με το AIDS με παρεμβάσεις σε χιλιάδες σχολεία στη Νότια της Σαχάρας Αφρική, στη Δυτική Αμερική, καθώς και σε όλη την Ανατολική Ασία. Ακόμη βοηθάει και μεριμνά για τα θύματα της ασθένειας υποστηρίζοντας κέντρα ιατρικής περίθαλψης και σίτισης για τα παιδιά φορείς καθώς και αυτά που ζουν σε οικογένειες με φορείς ή ασθενείς από AIDS σε χώρες όπως η Ρουμανία, κ.α. Παρακολουθεί και μελετάει τις επιπτώσεις της επιδημίας στα παιδιά και προωθεί το κατάλληλο περιβάλλον που θα καλύπτει τις ανάγκες των οικογενειών που πλήττονται από τον ιό και την παροχή πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής υποστήριξης.

Ειδικότερα, όσον αφορά την ενημέρωση, περίθαλψη και συμβουλευτική υποστήριξη της UNICEF κατά του AIDS παρατηρούμε τα εξής: α) Στην Κένυα και Ουγκάντα παρέχει τεχνική υποστήριξη και εκπαίδευση σε εθνικό ραδιοφωνικό πρόγραμμα και εφημερίδα μέσω των οποίων νέοι δίνουν συμβουλές και μηνύματα στους συνομήλικους τους για το AIDS. β) Στη Ναμίμπια το 1997 εφάρμοσε το πρόγραμμα επιμόρφωσης «Τα μέλλον μου – Η επιλογή μου» για νέους 15-18 ετών. γ) Στην Σρι-Λάνκα παραδοσιακοί οδηγοί ταξί στην πρωτεύουσα Κολόμπο εκπαιδεύονται ώστε να μεταφέρουν το μήνυμα του κινδύνου και της πρόληψης από το AIDS στους πελάτες τους, κυρίως όταν η εργασία τους, τους φέρνει σε περιοχές με οίκους ανοχής. δ) Στην Τανζανία, η UNICEF υποστηρίζει 26 ομάδες νέων που έχουν δημιουργήσει

ειδικούς θιάσους οι οποίοι παρουσιάζουν με τρόπο που δεν θίγει τις τοπικές παραδόσεις, το ζήτημα του AIDS. ε) Στην Ταϊλάνδη: Τα κοινοτικά “σχολεία φιλικά προς τα παιδιά” προωθούν την υγεία και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών και νέων που πάσχουν από AIDS. ζ) Στο Βιετνάμ, νέοι εθελοντές, πηγαίνουν σε απομακρυσμένες περιοχές της χώρας και διοργανώνουν εκδήλωση με θέμα την ενημέρωση για το AIDS. η) Στην Ζάμπια, η UNICEF υποστηρίζει κλινικές που παρέχουν ενημέρωση και συμβουλευτική υποστήριξη από ειδικά εκπαιδευόμενους νέους. θ) Τέλος, στην Ζιμπάμπουε η UNICEF υποστηρίζει το Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης για το AIDS με ένα εβδομαδιαίο μάθημα υποχρεωτικό σε όλα τα σχολεία.

Περισσότερες από 65.000 παιδικές ζωές σώθηκαν τα δυο τελευταία χρόνια στο Νεπάλ χάρη τα προγράμματα παροχής βιταμίνης Α της UNICEF, που κατά σημαντικό ποσοστό υποστήριξη και η Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας με τη UNICEF.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Βιταμίνης Α του Νεπάλ ξεκίνησε το 1993 σε 32 επαρχίες της χώρας. Σήμερα έχει καλύψει 69 επαρχίες από τις 75 που προβλέπεται μέχρι το τέλος του 2001. Είχε τρεις βασικούς στόχους:

- Να καθιερώσει δυο φορές ετησίως την παροχή υψηλής δόσης βιταμίνης Α σε κάψουλες, σε παιδιά 6 έως 60 μηνών, στις επαρχίες της χώρας με τους υψηλότερους δείκτες ανεπάρκειας βιταμίνης Α.
- Να διαμορφώσει μια στρατηγική αντιμετώπισης στα υγειονομικά κέντρα για την περίθαλψη των παιδιών με παθήσεις σχετιζόμενες με την ανεπάρκεια της βιταμίνης Α.
- Να βελτιώσει τις διατροφικές συνήθειες των νεαρών παιδιών.

Την διετία 1999-2000 για το πρόγραμμα Βιταμίνης Α διατέθηκαν περισσότερα από 615.000 δολάρια, από τα οποία τα 97.000 ήταν προσφορά των Ελλήνων πολιτών, μέσω της Ελληνικής Επιτροπής Συνεργασίας με τη UNICEF.

Υπολογίζεται ότι από την παρέμβαση, μόνο στη διετία αυτή, σώθηκαν από βέβαιο θάνατο 65.000 παιδιά, ενώ ο συνολικός αριθμός των παιδιών που πήραν κάψουλες βιταμίνης Α μέσα στο 1999 ξεπέρασε τα 2.300.000. Για να συμβεί αυτό προηγήθηκε εκπαίδευση και μελέτες σε διάφορα επίπεδα, σχεδιάστηκε, τυπώθηκε

και διανεμήθηκε ειδικό ενημερωτικό υλικό και βιβλία, έγιναν ακόμα και ραδιοφωνικά μηνύματα.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Βιταμίνης Α του Νεπάλ ήταν εξαιρετικά επιτυχές, ίσως η πιο επιτυχής παρέμβαση υγείας και διατροφής στη χώρα με κάλυψη που ξεπερνά το 95%. Το αποτέλεσμα της επιτυχημένης αυτής πορείας εκτός από τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας, έφερε θεαματική μείωση σε παθήσεις της όρασης όπως η νυκταλωπία (μείωση σχεδόν στο 1/3) και σε άλλες παθήσεις σχετιζόμενες με την ανεπάρκεια βιταμίνης Α.

Το Νεπάλ είναι μια φτωχή χώρα με μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού να ζει σε αγροτικές απομακρυσμένες περιοχές και η βασική του διατροφή, το ρύζι δεν είναι πηγή βιταμίνης Α. Η σωστή διατροφή είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την υγεία και την σωστή ανάπτυξη κάθε παιδιού και η βιταμίνη Α είναι θεμελιώδους σημασία για την υγεία και την σωστή ανάπτυξη κάθε παιδιού και η βιταμίνη Α είναι θεμελιώδους σημασίας για την ανάπτυξη του εγκεφάλου και για το ανοσοποιητικό σύστημα των παιδιών. Η απουσία της από τη διατροφή αυξάνει την βαρύτητα των παιδικών ασθενειών, όπως της ιλαράς και της διάρροιας. Η έρευνα έχει αποδείξει ότι οι παιδικοί θάνατοι αυξάνουν κατά 20% σε πληθυσμούς που πάσχουν από ανεπάρκεια βιταμίνης Α, και που είναι συνηθισμένο σε περίπου 70 χώρες σε όλο τον κόσμο, οι περισσότερες στην Ασία και την Αφρική.

Είναι απαράδεκτο να πεθαίνει κάποιο παιδί ως αποτέλεσμα της έλλειψης βιταμίνης Α, όταν μια κάψουλα ενισχυμένης δόσης της βιταμίνης Α κοστίζει λιγότερο από 8 δραχμές και που όταν παρέχεται δυο φορές το χρόνο προσφέρει επαρκή προστασία σε ένα παιδί.

Αξιόλογη είναι η έρευνα της UNICEF που έγινε για πρώτη φορά στην Ελλάδα με θέμα « Τα παιδιά του Δρόμου στην Ελλάδα». Σύμφωνα με την έρευνα της UNICEF με τη συνεργασία της ΑΛΚΟ διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά του δρόμου στην Ελλάδα είναι κατά μεγάλο μέρος Έλληνες (44,1%), και μάλιστα χριστιανοί ορθόδοξοι (40,4%), δεν πηγαίνουν σχολείο κατά ποσοστό (80%) και όλα έχουν περισσότερες φιλοδοξίες και όνειρα για το μέλλον. Υπολογίζεται επίσης ότι ο τζίρος τους ανέρχεται σε 12 δισεκατομμύρια δραχμές ετησίως, ενώ εντύπωση προκαλούν οι ηλικίες τους (τα

μικρότερα είναι 2 ετών) καθώς και το γεγονός ότι το 29,3% δηλώνει ως “εργοδότη” τους γονείς.

Από τα 955 παιδιά ηλικίας 2-15 ετών στα οποία διενεργήθηκε η έρευνα, το 61% είναι αγόρια, το 10% ηλικίας περίπου έως 5 ετών, 44,1% του συνόλου είναι Έλληνες πολίτες ενώ τα υπόλοιπα παιδιά είναι μετανάστες στη χώρα μας. Ειδικότερα, το 23,6% του συνόλου είναι Έλληνες τσιγγάνοι, το 11,4% Έλληνες μουσουλμάνοι, το 28,1% είναι αλβανικής καταγωγής, 6,05 Σέρβοι, 5,4% Πακιστανοί, 3,4% Κούρδοι και διάφορες άλλες εθνικότητες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 40 :

ΦΥΛΟ - ΗΛΙΚΙΑ		
ΣΥΝΟΛΟ	955	
ΑΓΟΡΙΑ	587	61,5%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	368	38,5%
2-5ετών	92	9,6%
6-9ετών	299	31,3%
10-12ετών	317	33,2%
13-15ετών	240	25,1%
Δεν απάντησαν	7	0,8%

Πηγή : Περ. UNICEF, “ΚΟΣΜΟΣ” ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001

ΠΙΝΑΚΑΣ 41 :

	ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ					
	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΓΟΡΙΑ		ΚΟΡΙΤΣΙΑ	
	Α.π.	%	α.π	%	α.π	%
Έλληνες	87	9,1	46	7,8	41	11,1
Έλληνες Μουσουλμάνοι	109	9,1	46	7,8	41	11,1
Έλληνες Τσιγγάνοι	225	23,6	107	18,2	118	32,1
Αλβανοί	268	28,1	191	32,5	77	20,9
Ιρακινοί	60	6,3	39	6,6	21	5,7
Σέρβοι	57	6,0	34	5,8	23	6,3
Πακιστανοί	52	5,4	47	8,0	5	1,4
Κούρδοι	33	3,5	29	4,9	4	1,1
Μπαγκλαντές	4	0,4	4	0,7	-	-
Ρουμάνοι	13	1,4	12	2,0	1	0,3
Τούρκοι	9	0,9	3	0,5	6	1,6
Βούλγαροι	1	0,2	1	0,1	-	-
Ρώσοι	22	2,3	14	2,4	8	2,2
Άλλο	11	1,2	10	1,7	1	0,3
Δεν απάντησαν	4	0,4	2	0,3	2	0,5

Α.π. : αριθμός περιπτώσεων

Πηγή : Περ. UNICEF, “ΚΟΣΜΟΣ” ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001

Επίσης, 40,4% των παιδιών είναι χριστιανοί ορθόδοξοι, 24% μουσουλμάνοι ενώ το 13,85% δήλωσε πως δεν ξέρει το θρήσκευμά του. Τα παιδιά αυτά δραστηριοποιούνται σε όλο το λεκανοπέδιο, κατοικούν σε υπόγεια, ισόγεια, σκηνές, πρόχειρους καταυλισμούς ακόμα και σε βαγόνια, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα κλπ ενώ το 2% δηλώνουν άστεγα. Είναι από 2 έως 15 ετών, ελληνόπουλα και μετανάστες που αποφέρουν κατά τις συντηρητικότερες εκτιμήσεις περίπου 1 δισεκατομμύριο δραχμές το μήνα στους «εργοδότες» τους. Τα παιδιά δραστηριοποιούνται στις περιοχές που κατοικούν πράγμα που σημαίνει ότι καθημερινά μετακινούνται προς τις περιοχές που τα συνάντησαν οι άνθρωποι που διεξήγαγαν την έρευνα. Ελάχιστα (20%) πηγαίνουν σχολείο, ενώ σημαντικό μέρος αυτών βρίσκεται στην Ελλάδα χωρίς τους γονείς του και δηλώνει άγνοια για το αν η εγκατάστασή τους είναι μόνιμη ή προσωρινή στη χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ		
	ΣΥΝΟΛΟ %	ΑΓΟΡΙΑ %	ΚΟΡΙΤΣΙΑ %
Πήγαινε στη χώρα του -ΟΧΙ τώρα	15,1	19,8	7,6
Πήγαινε στην Ελλάδα -ΟΧΙ τώρα	2,9	2,7	3,3
Πηγαίνει κανονικά	20,4	17,7	24,7
Πηγαίνει σπάνια	13,4	12,8	14,4
Όχι αλλά θέλει να πάει	19,7	19,6	19,8
Δεν θέλει να πάει	21,0	19,1	24,2
Δεν απάντησε	7,4	8,3	6,0

Πηγή : Περ. UNICEF, "ΚΟΣΜΟΣ" ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001

Πολλά παιδιά δηλώνουν ότι «εργοδότης» τους δεν είναι κάποιος από τους γονείς τους, τους επιβάλλονται τιμωρίες αν δεν θελήσουν να πάνε για δουλειά. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλά παιδιά ένιωσαν σαν τιμωρίες εκτός από το ξύλο, το γεγονός ότι δεν τους δίνουν φαγητό να φάνε ή ότι τα απειλούν να τα πάρουν από το μέρος που διαμένουν.

ΠΙΝΑΚΑΣ: 43

<i>“Εργοδότης”</i>			
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ
	%	%	%
Γονέας	79,3	77,0	82,9
Άλλος	8,7	9,4	7,6
Δεν απάντησε	12,0	13,6	9,5

Πηγή : Περ. UNICEF, “ΚΟΣΜΟΣ” ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001

Η πλειοψηφία των παιδιών αυτών δηλώνει ότι βρίσκονται στους δρόμους και “εργάζονται” όλη σχεδόν την ημέρα, αρκετά από αυτά εργάζονται και τη νύχτα και εκτός μικρών εξαιρέσεων έχουν περιορισμένες φιλοδοξίες και όνειρα για το μέλλον τους που προκύπτουν από το αίσθημα ανασφάλειας και φόβου που νιώθουν καθώς και την αίσθηση σε μεγάλο μέρος αυτών ότι βρίσκονται προσωρινά στην Ελλάδα.

Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας η μέση ημερήσια εισπραξη κάθε παιδιού ανέρχεται σε 7-8.000δρχ., το 20% των παιδιών μιλά πολύ λίγο ή καθόλου τα ελληνικά, ένα 20% θέλει αλλά δεν μπορεί να πάει σχολείο, ένα μικρό ποσοστό θέλει να σπουδάσει ενώ ένας αριθμός παιδιών στην ερώτηση “τι θα κάνεις όταν μεγαλώσεις” απάντησε θέλω να έχω φαγητό να τρώω.

ΠΙΝΑΚΑΣ : 44

<i>ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ</i>			
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ
	%	%	%
Πώληση χαρτομάνδηλων	26,8	23,7	31,8
Πώληση λουλουδιών	15,9	11,1	23,6
Καθαρισμός τζαμιών αυτοκινήτων	13,5	18,9	4,9
Πώληση ειδών αυτοκινήτου	2,5	3,7	0,5
Πώληση μικροαντικειμένων	6,3	6,0	6,8
Πώληση φαγώσιμων – εποχιακών	4,2	4,6	3,5
Επαιτεία	20,0	17,9	23,4
Παίζει μουσική ή τραγουδά	5,5	6,6	3,8
Βοηθητικές εργασίες	2,2	3,6	-
Συνοδεία γονέα / αδελφού/ής	1,4	1,4	1,4
Πώληση λαχείων/ξυστό	1,6	2,4	0,3
Άλλο	0,3	0,5	-
Δεν απάντησε	0,1	0,2	-

Πηγή : Περ. UNICEF, “ΚΟΣΜΟΣ” ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001

Αναφορικά με τα παιδιά του δρόμου, αυτά διακρίνονται σε 3 κατηγορίες:

α) Αυτά που αυτοβούλως βρίσκονται στους δρόμους συνήθως περιστασιακά, ένα σημαντικό μέρος από αυτά πηγαίνει στο σχολείο, συνήθως ζουν σε σταθερό οικογενειακό περιβάλλον και σε σταθερό τόπο διαμονής. Τα παιδιά αυτά βρίσκονται στους δρόμους από ακραία φτώχεια, για λόγους επιβίωσης και από ανάγκη να συμπληρωθεί το οικογενειακό εισόδημα. Έχουν όνειρα για το μέλλον, πολλά θέλουν να σπουδάσουν, να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, να μάθουν μια τέχνη και να βρουν μια σταθερή δουλειά.

β) Τα παιδιά που βρίσκονται στους δρόμους από φτώχεια αλλά και από “συνήθεια”. Ζουν σε πρόχειρα καταλύματα, δεν έχουν σταθερό τόπο διαμονής, εργάζονται στους δρόμους ως αποτέλεσμα της αποδοχής ενός ιδιότυπου ενδο-οικογενειακού καταμερισμού εργασίας. Ελάχιστα πηγαίνουν σχολείο, έχουν περιορισμένα όνειρα και φιλοδοξίες για το μέλλον τους και θεωρούν κατά κάποιο τρόπο απόλυτα φυσικό αυτό που κάνουν.

γ) Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα παιδιά που βρίσκονται στους δρόμους από “εκμετάλλευση”. Είναι μικρής ηλικίας, χωρίς σταθερό μέρος διαμονής, ζουν σε καταυλισμούς, εγκαταλελειμμένα σπίτια, αυτοκίνητα, βαγόνια σκηνές, παράγκες κλπ. Δεν πηγαίνουν σχολείο, δεν έχουν όνειρα για το μέλλον, δεν ξέρουν γιατί βρίσκονται στην Ελλάδα ή γιατί κάνουν ό,τι κάνουν. Είναι τα παιδιά που δεν ξέρουν πόσο εισπράττουν την ημέρα από την εργασία τους, παραδίδουν όλες τις εισπράξεις στον “εργοδότη” τους και συχνά τιμωρούνται με βαριές τιμωρίες όταν δεν θέλουν να δουλέψουν ή έχουν μικρές εισπράξεις.

Σημειώσεις :

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των παιδιών που υπήρχαν στους δρόμους κατά την εποχή διεξαγωγής της έρευνας ήταν μικρότερος απ’ότι συνήθως παρατηρούμε. Άρα θα πρέπει να συμπεράνει κανείς ότι είτε είναι περισσότερα αυτά τα παιδιά σε άλλες περιόδους του έτους (π.χ. το καλοκαίρι), είτε το φαινόμενο τείνει να μειωθεί αριθμητικά.

Η ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα διενεργήθηκε από τη εταιρεία ΑΛΚΟ για λογαριασμό της UNICEF. Ήταν ποσοτική και απογραφική και στηρίχτηκε σε προσωπικές συνεντεύξεις 955 παιδιών 2-15 ετών στο λεκανοπέδιο της Αττικής, από τις 17 έως τις 29 Νοεμβρίου 2000.

Εξίσου σημαντικές δραστηριότητες της UNICEF σε τοπικό επίπεδο : είναι η επιτυχημένη συνεργασία που ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2000 με την γνωστή εταιρεία PROCTER & GAMBLE η οποία συσκευάζει το προϊόν FAIRY που διατίθεται στην ελληνική αγορά. Στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας με την πώληση κάθε καθαριστικού FAIRY, η PROCTER & GAMBLE πρόσφερε στη UNICEF 20δρχ. και στα παιδιά της Αφρικής ένα εμβόλιο κατά της φυματίωσης.

Σημαντική δραστηριότητα όπου επιφέρει κέρδος στη UNICEF είναι η πώληση σχολικών ειδών καθώς και κάρτες και είδη δώρων.

Ακόμη το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της UNICEF «Σχολεία Υπερασπιστές των Παιδιών», που έχει στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των μαθητών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Περιλαμβάνει ενημερωτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό, δραστηριότητες για την τάξη, παιχνίδια για τις μικρότερες ηλικίες και αφίσες. Το φετινό πρόγραμμα που γίνεται με την υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας είναι αφιερωμένο στα Παιδιά του Δρόμου.

Ο ραδιομαραθώνιος της UNICEF όπου συντόνισε η Ελληνική Επιτροπή της UNICEF στις 20 Απριλίου 2000 που ήταν αφιερωμένος στα παιδιά που ζουν σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες (όπως παιδιά του Δρόμου που δουλεύουν σκληρά, του πολέμου, που εκπορνεύονται, θύματα φυσικών καταστροφών).

Ακόμη γίνονται διάφορες εκδηλώσεις των φίλων της UNICEF από όλη την Ελλάδα.

Επίσης, προτάσεις της UNICEF για έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό διευκόλυναν όσους θέλουν να γνωρίσουν το έργο της για τα παιδιά.

Η ύπαρξη σελίδας στο Internet με ηλεκτρονική διεύθυνση www.unicef.gr δίνει την δυνατότητα σε οποιονδήποτε χρήστη να ενημερωθεί για τη UNICEF και τα προγράμματά της.

Η UNICEF συνεργάστηκε σε τοπικό επίπεδο κατά τη χρονική διάρκεια (ΑΝΟΙΞΗ-ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2000) με τους εξής φορείς : 8^{ον}) Την Πέμπτη 20 Απριλίου 2000 η Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας με την UNICEF διοργάνωσε Ραδιομαραθώνιο – Αλληλεγγύης που είχε διάρκεια από τις 9.00 – 8.00μ.μ. και ήταν αφιερωμένος στα παιδιά που ζουν σε εξαιρετικά “Δύσκολες Συνθήκες” [όπως τα παιδιά του δρόμου, τα παιδιά που δουλεύουν σκληρά για να επιβιώσουν «τα παιδιά του πολέμου» (όπου η βία τραυματίζει τις παιδικές ψυχές τους), παιδιά που εκπορνεύονται, παιδιά-θύματα φυσικών καταστροφών]. Σ’ αυτήν την μεγάλη προσπάθεια της UNICEF, ραδιοφωνικός κορμός του προγράμματος υπήρξε το Δεύτερο Πρόγραμμα της ΕΡΑ (Ελληνική Ραδιοφωνία) που μαζί με τους Ραδιοσταθμούς ANTENNA, ΣΚΑΙ και Flash εξέπεμψαν από κοινού (9-10π.μ. και 5-6μ.μ.) ενώ δεκάδες άλλοι ραδιοσταθμοί σε όλη την Ελλάδα αναμετέδιδαν μέρος του προγράμματος ή έκαναν ζωντανές συνδέσεις. Στην διάρκεια της ημέρας πολλά γνωστά ονόματα της δημοσιογραφίας και του ραδιοφώνου προέτρεπαν τους ακροατές να κάνουν τις προσφορές στους επικοινωνούντες με τα τηλέφωνα που θα τους έφερναν ολοένα και πιο κοντά στο κοινό τους στόχο. 9^{ον}) Όπως παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές εκδηλώσεις ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες και δραστηριότητες φίλων της UNICEF από όλη την Ελλάδα. Συγκεκριμένα το 3^ο Δημοτικό Σχολείο Πλωμαρίου της Μυτιλήνης, έστειλε στα γραφεία της Ελληνικής Επιτροπής της UNICEF ημερολόγια για το 2000 τα οποία τυπώθηκαν με την βοήθεια της εκπαιδευτικού κας. Σοφίας Σπανού και την υποστήριξη του Δήμου Πλωμαρίου. Επίσης τα εκπαιδευτήρια Κωστέα –Γείτονα στην «ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» φιλοξένησαν μια κινητή έκθεση της UNICEF με φωτογραφίες για την κατάσταση των παιδιών στον κόσμο με στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών ώστε να συνεισφέρουν στην UNICEF για ένα καλύτερο μέλλον των παιδιών του πλανήτη μας. Άλλοι είναι η ΧΑΝ Θεσσαλονίκης που ευαισθητοποίησε το κοινό μέσω παρουσίασης έντυπου και οπτικοαστικού υλικού της UNICEF όσον αφορά τα δικαιώματα και την προστασία των παιδιών. Άλλοι υποστηρικτές υπήρξαν οι νηπιαγωγοί 1^{ον} και 2^{ον} Νηπιαγωγείου Λάρισας που διοργάνωσαν μια εκδήλωση (με ζωγραφιές, τραγούδια και ποιήματα-σκετς που αναφέρονταν στα δικαιώματα του παιδιού). Μια από τις πιο σημαντικές συνεργασίες ήταν εκείνη του Υπουργού Παιδείας και της Ελληνικής Επιτροπής της UNICEF όπου πραγματοποίησαν έναν διαγωνισμό με τίτλο « ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΥΝ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥΣ» με

συμμετοχή σχολείων από όλη τη χώρα, όπου θα βραβεύονταν τα καλύτερα έργα τα οποία παρουσιάστηκαν σε μια έκθεση που διοργάνωσε η UNICEF σε ημερομηνία κοντινή της 20^{ης} Νοεμβρίου, επετείου της υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών. Ακόμη σημαντικοί υποστηρικτές ήταν το 6^ο Δημοτικό Σχολείο Μούδρου στην Λήμνο, το χωριό Παγώνδα στο Ηραιό της Σάμου, το Δημοτικό Σχολείο Δαφνών Ηρακλείου, το 31^ο Δημοτικό Σχολείο ΔΕΛΑΣΑΛ, το γιαούρτι Junior της ΦΑΓΕ και πλήθος νηπιαγωγείων της Κύπρου.

4^{ον}) Μια από τις πιο σημαντικές συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο ήταν αυτή που πραγματοποιήθηκε στις 10 Ιουνίου 2000 από την Ελληνική Επιτροπή της UNICEF σε συνεργασία με την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και την επιμέλεια του περιοδικού στην Πάτρα η έκθεση: «Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικαιώματα τους». Επίσης οι μαθητές της Αμερικανικής Ακαδημίας Λεμεσού μάζεψαν χρήματα για να βοηθήσουν τα παιδιά της Αιθιοπίας και να ενισχύσουν την προσπάθεια της UNICEF. Το ποσό έφτασε στις 100 λίρες. Άλλοι σημαντικοί υποστηρικτές είναι (το 20^ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω, Δημοτικό Σχολείο Σαπών-Εβρος, 9^ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσίνιου, η Ε' Τάξη του Δημοτικού Σχολείου του Σταυός στην Χαλκιδική, 'Δ' τάξη του 17^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αχαρνών, Δημοτικού Σχολείου Θέμελου Πρέβεζας, ΣΤ' τάξη του Δημοτικού Πειραμάτων Αγίου Νικολάου Κρήτης).

Επίσης αξίζει να σημειώσουμε το γεγονός ότι υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ της Ελλάδος με την UNICEF τον Οκτώβριο του 1947 και η βοήθεια προς τη χώρα μας συνεχίστηκε μέχρι και το 1969. Η UNICEF υποστήριζε προγράμματα στην Ελλάδα που κάλυπταν τομείς όπως: (Βασική Ιατρική Περίθαλψη, Δημόσια Υγιεινή, Ανάπηρα Παιδιά) προγράμματα ελέγχου φυματίωσης, προγράμματα ελέγχου σύφιλης, προγράμματα διατροφής παιδιών, παστερίωση γάλακτος, επείγουσα βοήθεια, σεισμοί (1953 μεταφορά υλικού). Η συνολική βοήθεια της UNICEF προς την Ελλάδα μέσα σε αυτά τα 22 χρόνια ανήλθε στο ποσό των 10.751.000 δολαρίων.

Τέλος, η UNICEF πραγματοποίησε έναν ακόμη ραδιομαραθώνιο στις 5 Απριλίου 2001 με στόχο την ανακούφιση των παιδιών της Παλαιστίνης. Η συμμετοχή της ΕΡΑ, του ANTENNA, του ΣΚΑΪ και του FLASH 9,61 μαζί με δεκάδες άλλους ραδιοσταθμούς από όλη την Ελλάδα πέτυχαν να συγκεντρώσουν περισσότερα από 56 εκατομμύρια δρχ., χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι συνεισφορές χιλιάδων πολιτών που πήγαν στις συνεργαζόμενες τράπεζες.

10.3 “Οικονομική Κατάσταση της UNICEF”

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση της UNICEF δυστυχώς παρότι της προσπάθειας που καταβάλαμε δεν μας δόθηκαν, τα απαραίτητα οικονομικά στοιχεία για να τα επεξεργαστούμε λόγω της διατήρησης του απορρήτου από τον σύλλογο.

Παρόλα αυτά εμείς από την πλευρά μας αναζητήσαμε από διάφορα περιοδικά της UNICEF ορισμένα οικονομικά στοιχεία της UNICEF.

Η δουλειά της UNICEF είναι δουλειά χιλιάδων αφιερωμένων ανθρώπων. Αυτός ο «ήσυχος στρατός» περιλαμβάνει όχι μόνο το αμέτρητο προσωπικό τους αλλά ακόμη κυβερνήσεις και αρκετούς οργανισμούς που συνεργάζονται . Αυτή η συνεργασία περιλαμβάνει περισσότερους από 100.000 εθελοντές οι οποίοι δουλεύουν σκληρά για να αυξηθούν τα (χρηματικά) αποθέματα της UNICEF. Αυτό αναφέρεται σε όλους τους υποστηρικτές που δίνουν τόσο γενναιόδωρα ελπίδα στα παιδιά.

Για να καταλάβει κανείς πόσο σημαντικοί είναι οι υποστηρικτές, αρκεί να παρατηρήσουμε στον πρώτο πίνακα τον τρόπο με τον οποίο «πληρώθηκαν» για την δουλειά που πρόσφεραν το 1999. Τα συνολικά έσοδα της UNICEF ανέρχονται στα 745 δολάρια. Από αυτά 61% δόθηκε εθελοντικά από τις κυβερνήσεις, με 36% προερχόμενο από ατομικούς υποστηρικτές και άλλες ιδιωτικές δωρεές και 3% από άλλες πηγές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19 : ΠΗΓΕΣ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ UNICEF ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1999

<u>Πίνακας που δείχνει τον τρόπο αύξησης των εσόδων</u> <u>Τους κατά το έτος 1999</u>	
61%	από κυβερνήσεις
36%	από ιδιωτικό τομέα και δωρητές
3%	από άλλες πηγές
100%	Συνολικά

Πηγή : Πηγή: Ιδία Έρευνα Περ. UNICEF, «keeping+hepromise” 2000, σελ. 9

Από τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι η καλύτερη επένδυση που μπορεί να γίνει στον κόσμο είναι τα παιδιά. Για αυτό θεωρείται ότι τα χρηματικά αποθέματα της UNICEF ξοδεύονται αποτελεσματικά. Το 1999 βοηθήθηκαν παιδιά σε 161 χώρες, περιοχές και μέρη που επωφελούνται σε εθνικό επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

ΤΗΣ UNICEF ΔΑΠΑΝΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ*	1994	1998
α) ΥΓΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	33	30
β) ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ	15	11
γ) ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	8	6
δ) ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	11	13
ε) ΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΙΜΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	13	14
ζ) ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ**	20	24

Πηγή: Περ.<<1999 UNICEF ANNUAL REPORT>>, 1^η Ιανουαρίου έως 31^η Δεκεμβρίου 1998 σελ 8

* Αποκλείει πρόγραμμα υποστήριξης

** Περιλαμβάνει πρόγραμμα δαπανών το οποίο μπορεί άμεσα να αναγνωριστεί σε ειδικούς τομείς. Αυτό το κόστος σχετίζεται με πρόγραμμα σχεδιασμού, ελέγχου, εκτίμησης, στατιστικής, κοινωνικής κινητοποίησης, υπεράσπισης, τεχνική βοήθεια και άλλου είδους υποστήριξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21 : ΕΞΟΔΑ UNICEF - 1999

<u>Πίνακας που δείχνει τον τρόπο που ξοδέψανε τα έσοδα τους το 1999</u>	
33%	Παιδιά και μητρική υγεία
22%	Σχέδιο, υπεράσπιση και δείγμα υποστήριξης **
16%	Μόρφωση και παιδική φροντίδα και ανάπτυξη
14%	Ανάπτυξη της κοινωνίας, προγράμματα γυναικών και παιδιών που χρειάζονται ειδικά μέτρα προστασίας.
9%	Υγιεινή, νερό και περιβαλλοντική υγιεινή
6%	Παιδική διατροφή
100%	Συνολικά

Πηγή: Περ. UNICEF, "keeping the promise", έτος 1999, σελ. 9

** Περιλαμβάνονται προγράμματα δαπανών τα οποία δεν μπορούν άμεσα να αναγνωριστούν σε συγκεκριμένους τομείς. Αυτά τα κόστη σχετίζονται με το πρόγραμμα σχεδιασμού, ελέγχου, υπολογισμού, στατιστικής, κοινωνικής επιστράτευσης, υπεράσπισης, τεχνικής βοήθειας κ.α.

Όσον αφορά τον τρόπο που ξόδεψε η UNICEF τα έσοδα της κατά τα έτη (1994,1998,1999) παρατηρούμε τα εξής:

- α) Η υγεία των παιδιών και της μητέρας παρατηρούμε ότι παρουσιάζει μια αυξομείωση κατά τα έτη 1994-1998 και ίση αύξησης το 1999.
- β) Ενώ για σχέδιο-υπεράσπισης ή δείγμα υποστήριξης έχουμε μείωση κατά 2% το 1999 σε αντίθεση με το 1998.
- γ) Η μόρφωση και παιδική φροντίδα και ανάπτυξη αυξάνεται κλιμακωτά κατά τα έτη 1994 – 1998 – 1999 με τελικό ποσοστό 16%.

- δ) Όπως και στο 'γ' έτσι και εδώ παρουσιάζεται κλιμακωτή αύξηση στα προγράμματα γυναικών και παιδιών κατά τα ίδια έτη με το 'γ' με τελικό ποσοστό 14%.
- ε) Όσον αφορά την υγιεινή περιβάλλοντος και νερού έχουμε το 1998 11% ποσοστό δαπάνης ενώ το 1999 έχουμε 9% κατάφεραν μέσω συντονισμού και προγραμματισμού να τις μειώσουν κατά 2%.
- ζ) Ενώ η παιδική διατροφή παραμένει στα ίδια ποσότητα μεταξύ των ετών 1998-1999 με 6%.

10.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ (και των τριών συλλόγων)

Όσον αφορά τη **UNICEF** στα 55 χρόνια δράση της έχει συμβάλει με τη μοναδική και αναντικατάστατη παρουσία της στην προστασία και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης ενός δισεκατομμυρίου παιδιών από τις επιπτώσεις και τις πληγές που άφησε ο τελευταίος μεγάλος πόλεμος. Η ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης, η ιατροφαρμακευτική φροντίδα για την καταπολέμηση των παιδικών ασθενειών και η καθημερινή της ανθρωπιστική παρουσία και επαγρύπνηση, την ανέδειξε σε παγκόσμια κλίμακα σαν την κορυφαία ανθρωπιστική οργάνωση, καταφύγιο, ασπίδα και φάρο των κατατρεγμένων, των ανυπεράσπιστων, των φτωχών και καταπιεσμένων σε κάθε σημείο της γης.

Η UNICEF εισέρχεται στο νέον αιώνα με ένα μεγάλο ιστορικό φορτίο ευθύνης, δημιουργεί νέες οργανωτικές τομές, κοινωνικά σχέδια δράσης που ευαισθητοποιούν, κινητοποιούν τις πολιτείες όλου του κόσμου ενάντια στην φτώχεια, στην εξαθλίωση, στην υπανάπτυξη, στη διασφάλιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων του παιδιού.

Η εκπαίδευση, η υγεία, η προστασία του παιδιού από την εκμετάλλευση, η ενίσχυση του ρόλου της, αποτελούν κατευθύνσεις, δράσης, κινητοποιήσεις προσφοράς για όσους νοιάζονται και αγωνιούν για ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά όλου του κόσμου. **Η UNICEF στην Ελλάδα**, βρίσκεται στην αφετηρία ενός νέου ξεκινήματος. Υστερα από

25 χρόνια μιας συστηματικής παρουσίας – που η σοβαρότητα και η ευθύνη στη δράση, την ανέδειξαν σαν την κορυφαία κοινωνική οργάνωση της χώρας – αλλάζει μορφή και λειτουργικά μετατρέπεται σε μια άλλη κυβερνητική οργάνωση, απαλλάσσεται από κάθε μορφής κυβερνητική και κρατική εξάρτηση και επιρροή.

Επίσης προσεγγίζει με νέες ιδέες, προτάσεις και μεθόδους τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν τους Έλληνες. Παρεμβαίνει σε επίκαιρα τοπικά και διεθνή προβλήματα.

Τέλος εναντιώνεται κατά την ξеноφοβία, την καταπάτηση των δικαιωμάτων του παιδιού, τις διακρίσεις, την φτώχεια και την παιδική εργασία, ενώ υπέρ στην κοινωνική προστασία και τη πολιτιστική συμμετοχή των παιδιών στην κοινωνία, το σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών και ενισχύει πρωτοβουλίες υψηλού κοινωνικού ενδιαφέροντος.

Όσον αφορά τον σύλλογο «Το Χαμόγελο του Παιδιού», ο οποίος ιδρύθηκε μετά από επιθυμία του μικρού Ανδρέα Γιαννόπουλου, με σκοπό να προσπαθήσει όσον το δυνατό περισσότερο να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών, προσεγγίζει με νέες ιδέες – προτάσεις και μεθόδους τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν τους Έλληνες Πολίτες.

Επίσης μέσα από προσωπική μας επαφή με τον σύλλογο παρατηρούμε ότι όταν υπάρχει πραγματική ανάγκη ευαισθητοποιείται ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν αφορούν παιδιά αλλά ενήλικες. Πρόσφατο ζωντανό παράδειγμα ευαισθητοποίησης του συλλόγου είναι η χρηματική βοήθεια που έδωσε σε μια κυρία μεγάλης ηλικίας η οποία έπασχε από ένα είδος καρκίνου και χρειαζόταν επειγόντως νοσηλεία στο εξωτερικό για να αντιμετωπιστεί καλύτερα η κατάσταση της.

Ευνόητο είναι το γεγονός ότι για να καταφέρει ο σύλλογος να πραγματοποιήσει όλα αυτά καθώς και όσα έχει θέσει ως μελλοντικό του στόχο έχει την συμπαράσταση αρκετών ανθρώπων.

Συγκεκριμένα απαρτίζεται κυρίως από επώνυμα μέλη τα οποία συμβάλλουν έμμεσα στην δικτύωση του συλλόγου και μ' άλλους επώνυμους.

Τέλος, συνεργάζεται με διάφορους φορείς ιδιωτικούς ή και κρατικούς για την επίτευξη των στόχων του και έχει εν μέρει κι όχι ολοκληρωτικά την συμπαράσταση του κράτους. Αξίζει να αναφέρουμε την αμέριστη συμπαράσταση των παιδιών που ανταποκρίνονται άμεσα, σε κάθε ανάγκη του συλλόγου και προσπαθούν επιτυχώς να

επιρεάσουν και τους μεγάλους, ώστε να προσφέρουν σ' αυτό το σπουδαίο κοινωνικό έργο που επιτελεί ο σύλλογος.

Σχετικά με το σύλλογο « Προστασίας Αγέννητου Παιδιού » έχουμε να κάνουμε τις εξής παρατηρήσεις: Ότι διαφοροποιείται από τους άλλους συλλόγους όσον αφορά τον σκοπό ο οποίος είναι η προστασία του αγέννητου παιδιού και την προβολή πνεύματος αποτροπής των εκτρώσεων και των συνεπειών τους, την προώθηση της φιλοτεχνίας και την προστασία της μητέρας, είτε έγγαμης είτε άγαμης. Στα όρια των ενδιαφερόντων του εμπίπτουν τόσο οι γονείς όσο και το κυοφορούμενο βρέφος, από τη στιγμή της σύλληψης του και συνέχεια μετά τη γέννηση του. Όσον αφορά την δραστηριοποίηση του παρατηρούμε ότι είναι αρκετά εκτενής για τα 3 συνολικά χρόνια λειτουργίας του και συγκεκριμένα παρέχουν τα εξής:

1. Μέχρι τώρα έχουν εξυπηρετηθεί από το τηλεφωνικό κέντρο του Συλλόγου 400 μητέρες, από όπου έλαβαν πληροφορίες για τα δικαιώματα τους και γενικότερα ζητήματα που τις αφορούν. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι γυναίκες εξέφρασαν την επιθυμία για τακτική, αλλά μόνο τηλεφωνική επικοινωνία με την κοινωνική λειτουργό του Συλλόγου, για ψυχολογική και συμβουλευτική στήριξη.
2. Ήρθαν σε επαφή με την κοινωνική λειτουργό και τις εθελόντριες κοινωνικής πρόνοιας του Συλλόγου 85 μητέρες και στηρίχθηκαν ψυχολογικά καθ'όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους καθώς και μετά τον τοκετό.
3. Συνολικά 80 μητέρες υποστηρίχθηκαν νομικά σε υποθέσεις τους από τον δικηγόρο του Συλλόγου.
4. Επίσης 60 άπορες μητέρες είχαν δωρεάν ιατρική παρακολούθηση από μαιευτήρες –γυναικολόγους που συνεργάζονται με το Σύλλογο.
5. Επιπλέον σε 9 μητέρες ή στους συζύγους –συντρόφους τους έχει βρεθεί εργασία.
6. Ακόμη, φιλοξενήθηκαν 6 μητέρες από το Σύλλογο σε ξενώνες.
7. Δόθηκε και δίνεται πρακτική βοήθεια σε 80 μητέρες, προερχόμενη από δωρεές εταιρειών και ιδιωτών που ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις του Συλλόγου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος σύλλογος έχει αρκετές ελλείψεις όσον αφορά την εθελοντική προσφορά και την οικονομική ενίσχυση τόσο

από ιδιωτικούς φορείς και ιδιώτες όσο και από κρατικούς φορείς. Συγκεκριμένα οι κρατικοί φορείς δεν συνεργάζονται με τον συγκεκριμένο σύλλογο λόγω της υπάρξεως μιας συγκεκριμένης νομικής διατάξεως που επιτρέπει νομίμως να πραγματοποιούνται οι εκτρώσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Τις πρώτες μορφές οργανωμένης εθελοντικής κάλυψης αναγκών τις συναντάμε στις πρωτοχριστιανικές κοινότητες και στη δράση των Αγίων Αποστόλων. Ως κίνητρο για την κάλυψη των αναγκών ήταν η αγάπη – φιλανθρωπία για τον συνάνθρωπο ανεξάρτητα το φύλο και τη θρησκεία. Τα τελευταία χρόνια η παρουσία του οργανωμένου εθελοντισμού δηλαδή της οργανωμένης παροχής υπηρεσιών δια μέσου εθελοντικής εργασίας γίνεται ολοένα και πιο αισθητή στην ελληνική κοινωνία, λόγω φαινομένων όπως η ανεργία, η προκλητικά άνιση κατανομή πλούτου, η περιθωριοποίηση, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η φτώχεια, η απορρύθμιση κοινωνικών δικαιωμάτων δεν είναι απλά ορατοί κίνδυνοι αλλά αναδύονται σαν κρίσιμα προβλήματα της εποχής μας. Χαρακτηριστικά δείγματα αυτής της εξέλιξης είναι η συνεχής ανάπτυξη εθελοντικών οργανώσεων όπου μέσα από έρευνα φαίνεται να φτάνουν στις 4.500 χιλιάδες σε διεθνές επίπεδο.

Οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι τα περισσότερα στοιχεία για την δράση των Μ.Κ.Ο. βασίζονται στο Volmed – Hellas όπου είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα που έγινε από την κα Στασινοπούλου με σκοπό την καταγραφή των εθελοντικών οργανώσεων και την δράση τους στον ελλαδικό χώρο.

Οι Ε.Μ.Κ.Ο. προπορεύονται του κράτους και της αγοράς στους τομείς της Υγείας, της Πρόνοιας, του Πολιτισμού, της Προστασίας και του Περιβάλλοντος με την υποστήριξη της Εκκλησίας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η χρηματοδότηση τους προκύπτει από επιχορηγήσεις από το κράτος, δωρεές από ιδιώτες και τράπεζες ανάπτυξης και από προγράμματα της ΕΟΚ προκειμένου να ολοκληρώσουν το έργο τους.

Μέσα από την μικρή μας εμπειρία και επαφή με μερικούς Εθελοντικούς Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς στο χώρο της παιδικής προστασίας καταβάλλουν προσπάθειες στην κάλυψη των αναγκών και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.

Ο προβληματισμός των ΕΜΚΟ έγκειται στην συλλογή οικονομικών πόρων και στη περαιτέρω διαφήμιση τους έτσι ώστε να γίνει γνωστό σε όλους μας η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Τέλος, θέλουμε να τονίσουμε ότι το δικό μας έργο περιοριζόταν στη θεωρητική ανάλυση των Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και ειδικότερα στη δράση Συλλόγων που το έργο τους έχει να κάνει με την παιδική προστασία. Παρ' όλα αυτά πρέπει να αναφέρουμε την ανάγκη που υπάρχει στην περαιτέρω έρευνα έτσι ώστε να καλυφθούν όλα τα κενά και τα ερωτήματα για τις ΜΚΟ όπως η σχέση τους με το κράτος, η χρηματοδότηση, ο τρόπος παροχής υπηρεσιών κ.α. παράλληλα είναι σημαντικό να προχωρήσει η θεωρητική εμβάθυνση και να διευρυνθεί το επιστημονικό ενδιαφέρον πέρα από μια εμπειριστική προσέγγιση περιγραφικού χαρακτήρα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Είναι αναμφισβήτητα δραματικά αυτά που συμβαίνουν τόσο στα παιδιά των Ευρωπαϊκών χωρών όσο και του τρίτου κόσμου, καθώς το έργο της **UNICEF** είναι τεράστιο που με titάνιες προσπάθειες καλύπτει μικρό μέρος των αναγκών αυτών.

Έχοντας μια γενικότερη εικόνα της **UNICEF** μέσα από τις δραστηριότητες της τόσο σε διεθνές όσο και σε τοπικό επίπεδο το μόνο που θα μπορούσαμε να προσθέσουμε είναι:

- Περισσότερη συνεργασία με τους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς της Ελλάδας ώστε να καταπολεμήσουν τα αυξημένα ποσοστά παιδικής φτώχειας και τα παιδιά που βρίσκονται στο δρόμο. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία η χώρα μας εμφανίζει ποσοστό σχετικής παιδικής φτώχειας 12,3%, το ίδιο με την Ισπανία και βρίσκεται στο μέσο της κλίμακας. Το ποσοστό των παιδιών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας διπλασιάζεται στις μονογονεϊκές οικογένειες (24,9%) με ποσοστό παιδιών σε μονογονεϊκές οικογένειες 3,7%.
- Να ενισχύσουν το διαφημιστικό υλικό τους και να προβάλλουν την ανάγκη για την καταπολέμηση του ιού του AIDS που απειλεί τον παιδικό πληθυσμό κυρίως στην Αφρική αλλά και σε τμήματα της Ασίας, της Κεντρικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής.
- Η οικονομικής κατάσταση της UNICEF δεν μας έχει δοθεί αλλά από οικονομικά στοιχεία που βρήκαμε μέσα από περιοδικά θα πρέπει να τονίσουμε την ανάγκη που έχει η **UNICEF** για ενίσχυση από τα ίδια τα κράτη των Ευρωπαϊκών χωρών μέσω

επιχορηγήσεων, καθώς και από ιδιώτες, εταιρείες και άλλους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς.

- Η **UNICEF** θα πρέπει να προωθήσει τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού κάνοντας το γύρο του κόσμου από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, ενημερωτικών φυλλαδίων έτσι ώστε να γίνει σε όλους πλέον γνωστό ότι τα παιδιά θα πρέπει να προστατεύονται από τις συνθήκες εκείνες που τα εμποδίζουν να ενηλικιωθούν και να αναπτύξουν ολόκληρο το δυναμικό τους ως ενεργοί και άξιοι πολίτες.
- Να διοργανώνει διεθνείς συναντήσεις με στόχο τη δέσμευση των κυβερνήσεων να προωθούν και να εφαρμόζουν τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
- Τέλος, η **UNICEF** θα πρέπει να συνεχίσει το έργο που έχει αναλάβει συνεργάζοντας με φιλανθρωπικά ιδρύματα και τράπεζες ανάπτυξης που ενισχύουν οικονομικά το Παγκόσμιο Ταμείο καθώς και με τη Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για την καταπολέμηση : του AIDS, παιδική φτώχεια, εμβολιασμό μολυσματικών ασθενειών και παιδιά που βρίσκονται σε δύσκολες συνθήκες.

Όσον αφορά το Χαμόγελο του παιδιού, γνωρίζοντας τις δραστηριότητες του και έχοντας έρθει σε επαφή με τον Πρόεδρο και τους συνεργάτες – λοιπό προσωπικό έχουμε να προτείνουμε :

- Περισσότερη προβολή των δραστηριοτήτων τους μέσω των ΜΜΕ, έτσι ώστε να γίνει γνωστό ακόμη περισσότερο το έργο τους από τους πολίτες.
- Να ασκηθεί εκ μέρους του συλλόγου κάποιο είδος πίεσης προς το κράτος για την ανάλογη επιχορήγηση όχι μόνο χρημάτων αλλά και στεγαστικών κτιρίων προκειμένου να δημιουργηθούν «χώροι φιλοξενίας» για τα παιδιά που έχουν ανάγκη.
- Τα ίδια τα παιδιά να συμβάλλουν στην προώθηση του συλλόγου, μέσα από την δημιουργία καρτών, διαφημιστικών σποτς, κάποιες ραδιοφωνικές – τηλεοπτικές εκπομπές αφιερωμένες στο παιδί.
- Να διοργανώνουν τηλεμαραθώνιο όπου τα έσοδα θα διανεμηθούν για την αγορά τεχνολογικού – ιατρικού εξοπλισμού και στεγαστικών χώρων.

- Να διοργανώνει ημερίδες – σεμινάρια για διάφορες κοινωνικές ομάδες (δημοσιογράφους, εκπαιδευτικούς, γιατρούς, εκπροσώπους κοινωνικής μέριμνας κ.α.) ώστε να ενημερώνονται διαρκώς για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Τέλος, να συμβάλλει σαν σύλλογος στην πρόληψη μέτρων για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας στην Ελλάδα και στην προώθηση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την ενίσχυση της ευημερίας του και την διασφάλιση των δικαιωμάτων του ως έννομος πολίτης.

Τέλος, για το Σύλλογο αγέννητου Παιδιού έχουμε να προτείνουμε :

- Να επεκτείνει τη δράση του και σε άλλα αστικά κέντρα της Ελλάδας, έτσι ώστε να διαφημιστούν περισσότερο οι δραστηριότητες του και οι σκοποί του συλλόγου.
- Έχει την ανάγκη ο σύλλογος από εθελοντικό προσωπικό για να υποστηρίξει τις άγαμες – κυοφορούσες γυναίκες στην προετοιμασία τους να φέρουν στη ζωή το παιδί τους.
- Επίσης ο Σύλλογος θα πρέπει να αποκτήσει μέσω των Δημοσίων Σχέσεων συνεργασία με επαγγελματίες υγείας όπως γιατροί, γυναικολόγοι, παιδίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των υποψηφίων μητέρων.
- Μέσω των ΜΜΕ να γίνει γνωστή η πρόθεση τους για την υπεράσπιση των αγέννητων παιδιών καθώς και να δώσουν συνεντεύξεις που να προτείνουν τις γυναίκες να δώσουν μια δεύτερη ευκαιρία στην εαυτό τους και στο παιδί τους αποφεύγοντας έτσι τις εκτρώσεις και ενισχύοντας την τεκνοτεχνία.
- Τέλος, να συνεργαστεί με άλλους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς που έχουν σχέση με το παιδί πραγματοποιώντας εκστρατείες για την προώθηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και την ενίσχυση των οικονομικών πόρων τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λουκά Τ. Κατσέλη και Θεόδωρος Κ. Πελαγίδης "Για μια Ευρώπη των κοινωνικών δικαιωμάτων", *Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ*, Αθήνα 1998, σελ. 249-264.
- Όλγα Στασινοπούλου, "Ελληνικές Εθελοντικές Οργανώσεις", Ερευνητικά Προγράμματα Volmed-Hellas, Αθήνα 1997.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, "Εκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές μη κυβερνητικές οργανώσεις για την ανάπτυξη (ΜΚΟΑ) στους τομείς που αφορούν τις αναπτυσσόμενες χώρες, "Οικονομικό" Έτος 1997, Βρυξέλλες 1997.
- Μπερδήμος, "Οι Μη-Κυβερνητικοί Διεθνείς Οργανισμοί (ΜΚΔΟ)", *Εκδόσεις Αν. Σάκκουλας*, Διεθνείς Οργανισμοί : Γενική θεωρία, Αθήνα 1989, σελ. 25-28.
- "Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF)" Department of Public Information United Nations, New York 1995, Αθήνα 1998, σελ. 174-177.
- UNICEF, "Η UNICEF απαντά άμεση δράση για να μπει τέλος στην επικίνδυνη παιδική εργασία", Κατάσταση των Παιδιών στον κόσμο 1997.
- Ιωάννου Κ. Παπαγεωργίου "Κοινωνική Έρευνα και Εφαρμογή", *Εκδόσεις Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών*.
- Μελά Σταυρούλα, "Διεθνείς Προστασία του Δικαιώματος της Κοινωνικής Πρόνοιας", σελ. 1-5.
- Εμμανουήλ Ρούκουνας, "Ατομικά και συλλογικά δικαιώματα", Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αθήνα 1995.
- Εμμανουήλ Ρούκουνας, "Γενικά περί ατομικών δικαιωμάτων", Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Τα ατομικά δικαιώματα στον Κυβερνοχώρο, Αθήνα 1995.
- Κ. Ιωάννου, "Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού", *Εκδόσεις : Αντ. Σάκκουλα*, Αθήνα - Κομοτηνή, Τετράδια Διεθνούς Δικαίου 17.
- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., "Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού", Αθήνα 1994.
- Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειακών της 18^{ης} Νοεμβρίου 1999 για την "Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ε.Ε."
- Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, "Κοινωνικός Ανθρωπισμός και Ανθρώπινα Δικαιώματα", *Εκδόσεις : Αντ. Ν. Σάκκουλα*, Αθήνα - Κομοτηνή 1998.
- UNICEF, περ.: "1999 UNICEF Annual Report".
- Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας με UNICEF, "ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΔΩΡΟ ΖΩΗΣ", περ.: ΚΟΣΜΟΣ, ΤΕΥΧΟΣ 41 - ΑΝΟΙΞΗ
- Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας με UNICEF, "ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΙΣ ΠΛΟΥΣΙΕΣ ΧΩΡΕΣ", περ. ΚΟΣΜΟΣ, ΤΕΥΧΟΣ 43 - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2000.
- Ελληνική Επιτροπή Συνεργασίας με UNICEF "ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ", περ.: ΚΟΣΜΟΣ, ΤΕΥΧΟΣ 44, ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2000-2001.
- UNICEF, περ.: "Keeping the promise".
- UNICEF, περ.: "Η UNICEF με μια ματιά".

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Οι οικουμενικές συμφωνίες

Οι μεγάλες συμφωνίες με παγκόσμιο προσανατολισμό, περιθωριακές ακόμη τον 19ο αιώνα, απαιτούν σήμερα τους βασικούς παράγοντες στο Παγκόσμιο Χωρίδι. Από τις πρώτες διεθνείς επιτροπές ως τον ΟΗΕ, ο πολλαπλασιασμός των μεγάλων οργανισμών μορφοει τη θέληση ελεύθερης τρώγας για μια συλλογική διαχείριση και αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων.

1875

• Η Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση (ITU) ιδρύεται ως η πρώτη διεθνής επιτροπή για να ελεγχθεί η εκμετάλλευση των ταχυδρομικών κωδών.

1890

• Με την αναστολή του πρώτου η Ένωση των Σιδηροδρόμων ανέλαβε να διασφαλίσει τη λειτουργία των σιδηροδρόμων.

1896

• Οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες συγκινητήριον 14 χώρες στην Αθήνα.

1910

• Η πρώτη Διεθνής Σύμβαση για τη Διάσωση της Θαλάσσιας Καθιέρωσε έναν παγκόσμιο ναυτικό κώδικα.

1930

• Υπέρι από το κράτος στο Χρυσό το πρώτο Νέας Υόρκης, η Τράπεζα Διεθνών Διασκευασιών διασφάλισε την οικονομική συνεργασία μεταξύ των κρατών.

1945

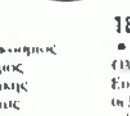
• Στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών θεμελιώθηκε η Οργάνωση Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για να αναπτύξει τη διεθνή συνεργασία και να διασφαλίσει την ειρήνη. Το σύστημα ΟΗΕ περιλαμβάνει ένα σύνολο διεθνών οργανισμών που καλύπτει όλα τα πεδία παγκόσμιου ενδιαφέροντος.

• Ο Οργανισμός Τροφίμων (FAO), οργανισμός της ΟΗΕ για τη τρέφει και τη γεωργία. Έχει στόχο την αντιμετώπιση της πείνας.

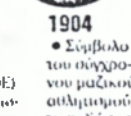
1883

• Η Παγκόσμια Έργονομική Πανεπιστημιακή Επιτροπή προέβλεπε να προσκομίσει τα δικαιώματα των εργαζομένων και των καλλιτεχνών.

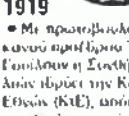
1894

• Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (IOE) θεμελιώθηκε ως η πρώτη διεθνής επιτροπή για να ελεγχθεί η εκμετάλλευση των ολυμπιακών αγώνων.

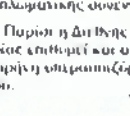
1904

• Σύμβολο του σύγχρονου ολυμπισμού, το ποδόσφαιρο αποκτά ένα διεθνές όργανο, τη FIFA.

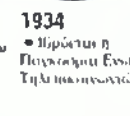
1919

• Με πρωτοβουλία του αμερικανού πρόεδρου Τόμας Γουόρτον θεμελιώθηκε η Κοινωνία των Εθνών (ΚΕΕ), πρόδρομος μόνιμης διπλωματικής συνεργασίας.

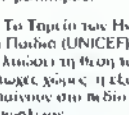
1934

• Ιδρύεται η Παγκόσμια Ένωση Τηλεπικοινωνιών.

1946

• Η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, τις Επιστήμες και τον Πολιτισμό (UNESCO) αφιερώνει στην καταπολέμηση των αναλφάβητων και τον βλατισμό.

• Το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) προσπαθεί να βελτιώσει τη θέση των παιδιών στις φτωχές χώρες, η εκπαίδευση και η άσκηση ζουν στο πεδίο της αλληλεγγύης.

1948

• Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας αγωνίζεται εναντίον επιδημιών και προτρέπει στην υγιεινή διατροφή.

Προς το Παγκόσμιο

Η ανάπτυξη των μη κυβερνητικών οργανισμών

Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ) είναι ιδιωτικές οργανώσεις με παγκόσμιο προσανατολισμό και στόχο τη συμπλήρωση της δράσης των δημόσιων φορέων. Η μεγάλη αύξηση του αριθμού τους δείχνει ότι απέναντι στην παγκοσμιοποίηση των πρακτικών όλο και περισσότεροι πολίτες θέλουν να έχουν ενεργό ρόλο στο Παγκόσμιο Χωρίδι.

άνω των 4.500

Από τους πενήντα πέντε και εννιά εκατομμύρια ΜΚΟ ο Γραφείο Στατιστικής ανέφερε το 1959 και η Ένωση Αμερικανικών Διασκευασιών το 1998.

Περίπου 4.000 ΜΚΟ είναι υπό καθ' ύλην παρατήρησή στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο της ΟΗΕ.

Η επιρροή του ΔΝΤ

Επίσημο σχέδιο Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF) για την ανάπτυξη των χωρών (1951).

Το ΔΝΤ δανείζει χρήματα σε κράτη-μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Περισσότερα από 100 κράτη-μέλη του για παγκόσμια ανάπτυξη που έχει στόχο να βελτιώσει τη ζωή των ανθρώπων των χωρών. Δανείζει χρήματα σε κράτη-μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

64

1950

• Η Παγκόσμια Οργάνωση Μετεωρολογίας ~~παρουσιάζει~~ να διακοπώνει την εμπορική αερίπλοο στον πόλο αριών

• Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), η οποία εξελίσσεται στον ισχυρότερο περιφερειακό οργανισμό

• Η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας θέλει να προωθήσει την ειρηνική εκμετάλλευση της ατομικής ενέργειας και να επιβάλει την εφαρμογή των συνθηκών για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων

1958

• Συνθήκη με την ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών, η Παγκόσμια Οργάνωση Ναυτιλίας (ΙΜΟ) προσπαθεί να καθιερώσει διεθνείς κανόνες και να καταπολεμήσει τη βιολογική

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) περιλαμβάνει τις βιομηχανικές χώρες.

• Η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) ενθαρρύνει τον διάλογο Βόρρα-Νότιο.

1965

• Η μεγάλη αύξηση των τουριστικών τοξιδιών οδηγεί στην ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού

1967

• Ίδρυση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO).

1971

• Η Intelsat καθιερώνει μια διεθνή διαχείριση των τηλεοπτικών δορυφόρων.

1982

• Υπογράφεται από 159 κράτη η Διάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, που καθιερώνει ένα διεθνές ναυτικό δίκαιο

1992

• Στη διάσκεψη κερνήδες για το περιβάλλον στο Rio de Janeiro 175 χώρες υιοθετούν ένα σχέδιο δράσης για την προστασία της βιοποικιλότητας, συνειδητοποίηση της εκμετάλλευσης της φύσης.

1993

• Υπογράφεται από 160 χώρες η Σύμβαση για τα χημικά όπλα

1994

• Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) αντικαθιστά την GATT. Με 132 χώρες ο ΠΟΕ αποτελεί το βασικό πλαίσιο της αμοιβαίας ελευθέρωσης των ανταλλαγών και της προώθησης της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας

1996

• Στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα συμμετείχαν 197 εθνικές αντιπροσωπείες.

1997

• Η διάσκεψη του Κιότο για τις κλιματολογικές μεταβολές υιοθετεί ένα πρόγραμμα μείωσης των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.

1998

• Ίδρύεται στη Ρώμη το Διεθνές Παιδικό Δικαστήριο, το πρώτο του είδους με παγκόσμια δικαιοδίκια.

1999

• Σήμερα 185 χώρες είναι μέλη του ΟΗΕ

- Γενικό και Διαπιστευμένο
- Οικονομικό σύστημα
- Γενικό και Ολοκληρωμένο
- Επιστημονικό και τεχνολογικό

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΕΧΟΥΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΘΕΛΟΥΝ
ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΟΥΝ

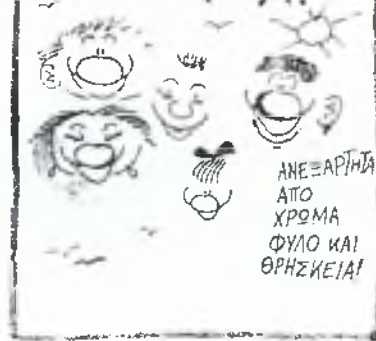
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΘΕΛΟΥΝ
ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΟΥΝ ΚΑΛΑ

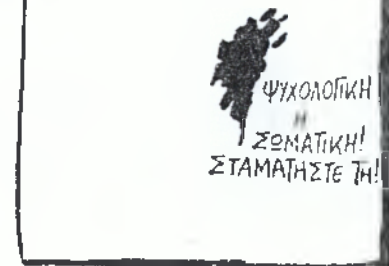
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΔΙΑ
ΜΑΣ!

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΙΣΑ!

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΤΑ ΣΚΟΤΩΝΕΙ
Η ΒΙΑ!

Η ΕΙΡΗΝΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΔΙΚΑΙΩΜΑ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑΝΑΙ ΝΟΜΟΣ

ΞΕΝΙΑΣ 1, 115 27 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 7484184

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1992	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 192
----------------------------	--------------	-----------------------

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ 2101

Κάθαρση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομαι τον ακόλουθο νόμο που ψήφησε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ 1 του Συντάγματος η διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, που υπογράφηκε στη Ν.Υόρκη στις 26 Ιανουαρίου 1990, της οποίας το κείμενο στο πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

Convention relative aux droits de l'enfant

PREAMBULE

Les Etats parties à la présente Convention,

Considérant que, conformément aux principes proclamés dans la Charte des Nations Unies, la reconnaissance de la dignité inhérente à tous les membres de la famille humaine ainsi que l'égalité et le caractère inaliénable de leurs droits sont le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde.

Ayant présent à l'esprit le fait que les peuples des Nations Unies ont, dans la Charte, proclamé à nouveau leur foi dans les droits fondamentaux de l'homme et dans la dignité et la valeur de la personne humaine, et qu'ils ont résolu de favoriser le progrès social et d'instaurer de meilleures conditions de vie dans une liberté plus grande.

Reconnaissant que les Nations Unies, dans la Déclaration universelle des droits de l'homme et dans les Pactes internationaux relatifs aux droits de l'homme, ont proclamé et sont

convenues que chacun peut se prévaloir de tous les droits et de toutes les libertés qui y sont énoncés, sans distinction aucune, notamment de race, de couleur, de sexe, de langue, de religion, d'opinion politique ou de toute autre opinion, d'origine nationale ou sociale, de fortune, de naissance ou de toute autre situation.

Ensemble que, dans la Déclaration universelle des droits de l'homme, les Nations Unies ont proclamé que l'enfant a droit à une aide et à une assistance spéciales.

Convaincus que la famille, unité fondamentale de la société et milieu naturel pour la croissance et le bien-être de tous ses membres, et en particulier des enfants, doit recevoir la protection et l'assistance dont elle a besoin pour pouvoir jouer pleinement son rôle dans la communauté.

Reconnaissant que l'enfant, pour l'épanouissement harmonieux de sa personnalité, doit grandir dans le milieu familial, dans un climat de bonheur, d'amour et de compréhension.

Considérant qu'il importe de préparer pleinement l'enfant à avoir une vie individuelle dans la société, et de l'élever dans l'esprit des idéaux proclamés dans la Charte des Nations Unies, et en particulier dans un esprit de paix, de dignité, de tolérance, de liberté, d'égalité et de solidarité.

Ayant présent à l'esprit que la nécessité d'accorder une protection spéciale à l'enfant a été énoncée dans la Déclaration de Genève de 1924 sur les droits de l'enfant et dans la Déclaration des droits de l'enfant adoptée par l'Assemblée générale le 20 novembre 1959, et qu'elle a été reconnue dans la Déclaration universelle des droits de l'homme, dans le Pacte international relatif aux droits civils et politiques (en particulier aux articles 23 et 24), dans le Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels (en particulier à l'article 10) et dans les statuts et instruments pertinents des institutions spécialisées et des organisations internationales qui se préoccupent du bien-être de l'enfant.

Ayant présent à l'esprit que, comme indiqué dans la Déclaration des droits de l'enfant, "l'enfant, en raison de son manque de maturité physique et intellectuelle, a besoin d'une protection spéciale et de soins spéciaux, notamment d'une protection

ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΙΑ ΤΗΣ Η.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ
ΔΙΑΚΑΙΟΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΤΑΧΤΗΣ

ΑΡΘΡΟ 1

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, θεωρείται παιδί κάθε αν-
θρώπινο ον μικρότερο των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρ-
χεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία.

ΑΡΘΡΟ 2-

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

ΑΡΘΡΟ 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή των άλλων προσώπων που είναι νόμιμα υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ό,τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.

ΑΡΘΡΟ 4

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, παίρνουν τα μέ

τρα αυτά μέσα στα όρια των πόρων που διαθέτουν και όπου είναι αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας

ΑΡΘΡΟ 5

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή κατά περίπτωση τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι επίτροποι ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παράσχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, τον προσανατολισμό και τις κατάλληλες συμβουλές για την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

ΑΡΘΡΟ 6

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μέλη εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

ΑΡΘΡΟ 7

1. Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν για τη θέση σε εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν οι ισχύουσες σ' αυτό το πεδίο διεθνείς συνθήκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ελλείψει αυτών, το παιδί θα ήταν άπατρις.

ΑΡΘΡΟ 8

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για διατήρηση της ταυτότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της ιθαγένειάς του, του ονόματος του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη ανάμιξη.

2. Εάν ένα παιδί στερείται παράνομα ορισμένα ή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητά του, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν.

ΑΡΘΡΟ 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν νοι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τρόπο διαμονής του παιδιού.

2. Σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του παιδιού.

4. Όταν ο χωρισμός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως η κράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου από οποιαδήποτε αιτία, ο οποίος επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δύο γονέων ή του ενός από αυτούς ή του παιδιού το Συμβαλλόμενο Κράτος δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, εάν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το απόν μέλος ή τα απόντα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών θα είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν εξάλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μην επισύρει δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

ΑΡΘΡΟ 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, κάθε αίτηση από ένα παιδί ή από τους γονείς του για την είσοδο σε ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ή την έξοδο από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση αντιμετωπίζεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη με θετικό πνεύμα, ανθρωπισμό και ταχύτητα. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν επιπλέον ώστε η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης να μην επισύρει δυσμενείς συνέπειες για τον αιτούντα ή για τα μέλη της οικογένειάς του.

2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή με τους δύο γονείς του. Για το σκοπό αυτόν και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της χώρας αυτού του ίδιου του Συμβαλλόμενου Κράτους και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εγκατάλειψης οποιασδήποτε χώρας μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

ΑΡΘΡΟ 11

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν μέτρα εναντίον των αθέμιτων μετακινήσεων παιδιών στο εξωτερικό και εναντίον της μη επανόδου τους.

2. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ευνοούν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

ΑΡΘΡΟ 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη εγγυώνται στο παιδί που έχει ικανότητα διάκρισης το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του και με το βαθμό ωριμότητάς του.

2. Για το σκοπό αυτόν θα πρέπει ιδίως να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να ακούγεται σε οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμοδίου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

ΑΡΘΡΟ 13

1. Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών οποιουδήποτε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό μορφή προφορική, γραπτή ή τυπωμένη, ή καλλιτεχνική ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του.

2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:

- α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή
- β) Για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών.

ΑΡΘΡΟ 14

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γνοέων ή, κατά περίπτωση, των νόμιμων εκπροσώπων του παιδιού, να το καθοδηγούν στην άσκηση του παραπάνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.

3. Η ελευθερία της δήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεων του μπορεί να υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημοσίων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

ΑΡΘΡΟ 15

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεται και του να συνέρχεται ειρηνικά.

2. Δεν τίθενται περιορισμοί για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, εκτός από αυτούς που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημοσίων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

ΑΡΘΡΟ 16

1. Κανένα παιδί δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αυθαίρετης ή παράνομης επέμβασης στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.

2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων επεμβάσεων ή προσβολών.

ΑΡΘΡΟ 17

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει

πρόσβαση σε ενημέρωση και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, ιδίως σ' αυτά που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη:

α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29.

β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση πληροφοριών και υλικού αυτού του τύπου, που προέρχονται από διάφορες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές.

γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων

δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτοχθόνων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα.

ε) Ευνοούν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών που να προορίζονται για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτουν την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 18.

ΑΡΘΡΟ 18

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, κατά περίπτωση, στους νόμιμους εκπροσώπους του. Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα.

2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους εκπροσώπους του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του για την ανατροφή του παιδιού, και εξασφαλίζουν τη δημιουργία οργανισμών, ιδρυμάτων και υπηρεσιών επιφορτισμένων να μεριμνούν για την ευημερία των παιδιών.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά των οποίων οι γονείς εργάζονται το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα φύλαξης παιδιών, εφόσον τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

ΑΡΘΡΟ 19

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.

2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν, όπου χρειάζεται αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν την επιμέλεια του καθώς και για άλλες μορφές πρόνοιας και για το χαρακτηρισμό, την αναφορά, την παραπομπή, την ανάκριση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους στις περιπτώσεις κακής μεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και, που χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

ΑΡΘΡΟ 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.

3. Αυτή η επιμέλεια μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή της τοποθέτησης σε μία οικογένεια, της ΚΑΦΑΛΑΗ του ισλαμικού δικαίου, της υιοθεσίας ή σε περίπτωση ανάγκης, της τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίπτωση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην εκπαίδευση του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.

ΑΡΘΡΟ 21

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και / ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκείμενη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και:

α) Μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά

μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των διαθέσιμων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπροσώπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών.

β) Αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μεσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μία υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του.

γ) Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας.

δ) Παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμιγμένα σ' αυτή.

ε) Πρωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετήσεις παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδια όργανα.

ΑΡΘΡΟ 22

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να χαίρει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.

2. Για το σκοπό αυτόν τα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνη-

τικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειάς κάθε παιδιού πρόσφυγα και για να συλλέξουν πληροφορίες αναγκαίες για την επανένωση του παιδιού με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα ούτε κανένα άλλο μέλος της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθεί, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης.

ΑΡΘΡΟ 23

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρεπείά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή, μετά από αίτηση, στα ανάπηρα παιδιά που πληρούν τους απαιτούμενους όρους και σε αυτούς που τα έχουν αναλάβει, μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή αυτών στους οποίους τα έχουν εμπιστευθεί.

3. Εν όψει των ειδικών αναγκών των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, κατόπιν υπολογισμού των οικονομικών πόρων των γονέων τους και αυτών στους οποίους έχουν εμπιστευθεί το παιδί, και σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ανάπηρα παιδιά να έχουν αποκλειστική πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση, στην περίθαλψη, στην αποκατάσταση αναπήρων, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική τους ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους εξέλιξης.

4. Μέσα σε πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προωθούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής περίθαλψης και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της

πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν τις μεθόδους αποκατάστασης αναπήρων και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να επιτραπεί στα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις αρμοδιότητες τους και να διευρύνουν την πείρα τους σε αυτούς τους τομείς. Σ' αυτό το πεδίο λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

ΑΡΘΡΟ 24

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατόν επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης αναπήρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν το ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του παραπάνω δικαιώματος και ιδιαίτερα παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για:

α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα.

β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική αντίληψη και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της στοιχειώδους περίθαλψης.

γ) Να αγωνιστούν κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής και μέσα στα πλαίσια της στοιχειώδους περίθαλψης, με την εφαρμογή – ανάμεσα στα άλλα – της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.

δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό.

ε) Να μπορούν όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, να ενημερώνονται για τα θέματα της υγείας και της διατροφής του παιδιού, για τα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την καθαριότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων και να βρίσκουν υποστήριξη στη χρήση των παραπάνω βασικών γνώσεων.

στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθή-

σουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος που αναγνωρίζεται στο παρόν άρθρο. Εν όψει αυτού, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

ΑΡΘΡΟ 25

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μια περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και κάθε άλλης περιστασης σχετικής με την τοποθέτησή του.

ΑΡΘΡΟ 26

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να επωφελείτε από την κοινωνική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.

2. Τα ωφελήματα, όπου είναι αναγκαία, πρέπει να δίνονται, αφού ληφθούν υπόψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησής του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετιζόμενη με την αίτηση παροχής ωφελημάτων που γίνεται από το παιδί ή για το λογαριασμό του.

ΑΡΘΡΟ 27

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει το παιδί ανήκει κατά κύριο λόγο η ευθύνη της εξασφάλισης, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, των απαραίτητων για την ανάπτυξη του παιδιού συνθηκών ζωής.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υιοθετούν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εφαρμόσουν το δικαίωμα αυτό και προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική βοήθεια και προγράμματα υποστήριξης, κυρίως σε σχέση με τη διατροφή, το ρουχισμό και την κατοικία.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να

εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από τα άλλα πρόσωπα που έχουν την οικονομική ευθύνη γι αυτό, είτε εντός της επικράτειας είτε στο εξωτερικό. Ειδικά στην περίπτωση που το πρόσωπο, το οποίο έχει την οικονομική ευθύνη για το παιδί ζει σε ένα Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

ΑΡΘΡΟ 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν, το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών:

α) Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.

β) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν εκπαίδευσης και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης.

γ) Εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός.

δ) Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί τη σχολική και την επαγγελματική ενημέρωση και τον προσανατολισμό.

ε) Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για τη εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας με τρόπο που να ταιριάζει στην αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, με σκοπό να συμβάλλουν κυρίως στην εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαριθμητισμού στον κόσμο και να διευκολύνουν την πρόσβαση στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Για το σκοπό αυτόν, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

ΑΡΘΡΟ 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

α) Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του.

β) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

γ) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του.

δ) Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικιστικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής.

ε) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.

2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν μπορεί να ερμηνευτεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

ΑΡΘΡΟ 30

Στα Κράτη όπου υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μία από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να ασκεί τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

ΑΡΘΡΟ 31

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παι-

ενθαρρύνουν την προσφορά κατάλληλων και ισων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

ΑΡΘΡΟ 32

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ειδικότερα:

α) Ορίζουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην επαγγελματική απασχόληση.

β) Προβλέπουν μία κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και συνθηκών εργασίας.

γ) Προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 33

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, όπως αυτές προσδιορίζονται στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παραγωγή και την παράνομη διακίνηση αυτών των ουσιών.

ΑΡΘΡΟ 34

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτόν, τα Κράτη, ειδικότερα, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο, για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.

β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες

σεξουαλικές δραστηριότητες.

γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

ΑΡΘΡΟ 35

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή το δουλεμπόριο παιδιών, για οποιονδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

ΑΡΘΡΟ 36

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιονδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

ΑΡΘΡΟ 37

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να απαγγέρονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.

β) Κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να μην αποτελεί παρά ένα έσχατο μέτρο και να είναι της μικρότερης δυνατής χρονικής διάρκειας.

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ειδικότερα, κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού, και έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων.

δ) Τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα για ταχεία πρόσβαση σε νομική ή άλλη κατάλληλη συμπαράσταση, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητούν τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου ή μιας άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και για τη λήψη μιας ταχείας απόφασης πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε αυτά σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, και των οποίων η προστασία επεκτείνεται στα παιδιά.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη, σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών, που θίγονται από την ένοπλη σύρραξη.

ΑΡΘΡΟ 39

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού θύματος: οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή κάθε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύρραξης. Η ανάρρωση αυτή και η επανένταξη γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

ΑΡΘΡΟ 40

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο, ή καταδικασμένο για παράβαση του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα ανθρωπινά δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του καθώς και την ανάγκη για επανένταξη στην κοινωνία και την ανάληψη από το παιδί ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.

2. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις

των διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην καθίσταται ύποπτο, να μην κατηγορείται και να μην καταδικάζεται για παράβαση του ποινικού νόμου λόγω πράξεων ή παραλείψεων, που δεν απαγορεύονται από το εθνικό ή διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθηκαν.

β) Κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον το δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:

i) Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.

ii) Να ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση και απευθείας για τις εναντίον του κατηγορίες ή, κατά περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του και να έχει νομική ή οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη συμπαράσταση για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισής του.

iii) Να κρίνεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μία αρμόδια, ανεξάρτητη, και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μία δίκαιη κατά το νόμο διαδικασία, με την παρουσία ενός ννομικού ή άλλου συμβούλου και την παρουσία των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του, εκτός αν αυτό θεωρηθεί αντίθετο προς το συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του.

iv) Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογήσει την ενοχή του, να υποβάλλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυρες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την παράσταση και την εξέταση μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.

v) Εάν κριθεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και κατά οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο.

vi) Να έχει δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα, σε περίπτωση που δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλάει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

vii) Να αντιμετωπίζεται η ιδιωτική του ζωή με απόλυτο σεβασμό σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να προαγάγουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και θεσμών εφαρμοζόμενων ειδικώς στα παιδιά που είναι ύποπτα, κατηγορούμενα ή καταδικασμένα για παράβαση του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:

α) Τη θέσπιση ενός ελάχιστου ορίου ηλικίας κάτω απ' το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παράβασης του ποινικού νόμου.

β) Την εισαγωγή μέτρων, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και ευκαίιο, για

σύνη, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τηρείται ο απόλυτος σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.

4. Μία σειρά διατάξεων σχετικών κυρίως με την επιμέλεια, την καθοδήγηση και την επιτήρηση, τους συμβούλους, τη δοκιμασία, την τοποθέτηση σε οικογένεια, τα προγράμματα γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και τις άλλες εναλλακτικές δυνατότητες πλην της επιμέλειας, θα εξασφαλίζει στα παιδιά μια μεταχείριση που να εγγυάται την ευημερία τους και που να είναι ανάλογη και με την κατάστασή τους και με την παράβαση.

ΑΡΘΡΟ 41

Καμιά από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγει διατάξεις ευνοικότερες για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και οι οποίες είναι δυνατόν να περιέχονται:

- α) Στη νομοθεσία ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ή
- β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΑΡΘΡΟ 42

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά, τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης με δραστήρια και κατάλληλα μέσα.

ΑΡΘΡΟ 43

1. Με σκοπό την έρευνα της προόδου που έχει συντελεστεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη σε σχέση με την τήρηση των υποχρεώσεων, οι οποίες συμφωνήθηκαν δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, συγκροτείται Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται παρακάτω.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση. Τα μέλη της εκλέγονται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη ανάμεσα στους υπηκόους τους και συμμετέχουν υπό την ατομική τους ιδιότητα, αφού ληφθούν υπόψη η ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και τα κύρια νομικά συστήματα.

3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο προσώπων που υποβάλλουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος έχει τη δυνατότητα να υποδεικνύει έναν υπο-

ψηφίο από τους υπηκόους του.

4. Η διεξαγωγή των πρώτων εκλογών θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης. Στη συνέχεια οι εκλογές θα γίνονται κάθε δύο χρόνια. Τέσσερις τουλάχιστο μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών καλεί γραπτώς τα Συμβαλλόμενα Κράτη να προτείνουν τους υποψηφίους τους εντός δύο μηνών. Στη συνέχεια, ο Γενικός Γραμματέας ετοιμάζει έναν κατάλογο με τα ονόματα όλων των υποψηφίων σε αλφαβητική σειρά, αναφέροντας τα Συμβαλλόμενα Κράτη που έχουν υποδείξει αυτούς και τον υποβάλλει στα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη.

5. Οι εκλογές γίνονται κατά τις συνόδους των Συμβαλλόμενων Κρατών, οι οποίες συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα στην Εδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, κατά τις οποίες η απαρτία σχηματίζεται από τα δύο τρίτα των Συμβαλλομένων Κρατών, εκλέγονται μέλη της Επιτροπής εκείνοι που έλαβαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία από τους παρόντες και ψηφίσαντες εκπροσώπους των Συμβαλλόμενων Κρατών.

6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονική περίοδο τεσσάρων ετών. Είναι επανεκλέξιμα εάν προταθεί εκ νέου η υποψηφιότητά τους. Η θητεία πέντε μελών από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά τη συμπλήρωση δύο ετών. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών επιλέγονται με κλήρο από τον πρόεδρο της συνόδου, αμέσως μετά την πρώτη εκλογή.

7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους της Επιτροπής, ή εάν, για έναν οποιονδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώσει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Συμβαλλόμενο Κράτος, που είχε υποδείξει αυτό το μέλος, διορίζει έναν άλλο εμπειρογνώμονα από τους υπηκόους του, για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.

8. Η Επιτροπή θεσπίζει η ίδια τον εσωτερικό κανονισμό της.

9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μία περίοδο δύο ετών.

10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής συγκαλούνται κανονικά στην Εδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ή σε οποιονδήποτε άλλο κατάλληλο τόπο, που καθορίζεται από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.

Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και τροποποιείται, εάν είναι αναγκαίο, από μία συνέλευση των Κρατών Μελών στην παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση.

11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών διατίθεται, με την έγκριση της Επιτροπής, να διασφαλίσει τη διάθεση της Επιτροπής το απαραίτητο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.

12. Τα μέλη της Επιτροπής που συγκροτήθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης εισπράττουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, απολαβές από τους πόρους του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τους όρους και με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γενική Συνέλευση.

ΑΡΘΡΟ 44

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, καθώς και σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:

α) Εντός των δύο πρώτων ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος.

β) Κατόπιν, κάθε πέντε χρόνια.

2. Οι εκθέσεις που συντάσσονται σε εφαρμογή του παρόντος άρθρου, πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες, εάν υπάρχουν, που εμποδίζουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να τηρήσουν πλήρως τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα Σύμβαση. Πρέπει επίσης να περιέχουν επαρκείς πληροφορίες, για να δώσουν στην Επιτροπή μια ακριβή εικόνα της εφαρμογής της Σύμβασης στην εν λόγω χώρα.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη τα οποία έχουν υποβάλλει στην Επιτροπή μια αρχική πλήρη έκθεση, δεν χρειάζεται να επαναλάβουν στις επόμενες εκθέσεις που υποβάλλουν, σύμφωνα με το εδάφιο β της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη κοινοποιήσει.

4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης.

5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δύο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, εκθέσεις για τις δραστηριότητές της.

6. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο κοινό της χώρας τους.

ΑΡΘΡΟ 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και

για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο το οποίο καλύπτει η Σύμβαση:

α) Οι ειδικοί οργανισμοί, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις ειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλους αρμόδιους οργανισμούς, τους οποίους κρίνει κατάλληλους, να παράσχουν ειδικευμένες γνώμες για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Μπορεί να καλεί τις ειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να της υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς τους.

β) Η Επιτροπή διαβιβάζει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις ειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και στους άλλους αρμόδιους οργανισμούς κάθε έκθεση των Συμβαλλόμενων Κρατών που περιέχει ένα αίτημα ή υποδεικνύει μια ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια, μαζί με τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σχετικά με το παραπάνω αίτημα ή υπόδειξη.

γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γενική Συνέλευση να ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να αναλάβει για λογαριασμό της μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει υποδείξεις και συστάσεις γενικής φύσεως βασισμένες στις πληροφορίες που έχει δεχτεί κατ' εφαρμογήν των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι υποδείξεις αυτές και οι συστάσεις γενικής φύσεως διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος και αναφέρονται στη Γενική Συνέλευση, μαζί με τις παρατηρήσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών μερών, όπου υπάρχουν.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΑΡΘΡΟ 46

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή σε όλα τα Κράτη.

ΑΡΘΡΟ 47

Η παρούσα Σύμβαση υποβάλλεται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 48

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα έγγραφα της προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 49

1. Η παρούσα Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά από την ημερομηνία κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτήν μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

ΑΡΘΡΟ 50

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει μια τροπολογία και να καταθέσει το κείμενό της στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Εν συνεχεία ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει όλα τα σχέδια τροπολογιών στα Συμβαλλόμενα Κράτη ζητώντας τους να του γνωρίζουν εάν επιθυμούν να συκληθεί διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Κρατών, με σκοπό να εξεταστούν και να τεθούν σε ψηφοφορία αυτά τα σχέδια. Εάν, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της διαβίβασης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Συμβαλλόμενων Κρατών κηρυχτεί υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη διάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφισάντων στη διάσκεψη Συμβαλλόμενων Κρατών, υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.

2. Κάθε τροπολογία, που υιοθετήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, αρχίζει να ισχύει όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και γίνει δεκτή με πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλόμενων Κρατών.

3. Όταν μια τροπολογία αρχίσει να ισχύει έχει αναγκαστική ισχύ για τα Συμβαλλόμενα Κράτη που την αποδέχτηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη παραμένουν δεσμευμένα από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροπολογίες που έχουν αποδεχτεί.

ΑΡΘΡΟ 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δεχτεί και θα διαβιβάσει σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που έκαναν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.

2. Δεν επιτρέπεται καμία επιφύλαξη, που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης.

Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση Κράτη. Η γνωστοποίηση παράγει τα αποτελέσματά της από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

ΑΡΘΡΟ 52

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία παράγει τα αποτελέσματά της ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία κατά την οποία η γνωστοποίηση παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

ΑΡΘΡΟ 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

ΑΡΘΡΟ 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσική γλώσσα έχουν την ίδια ισχύ, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Για να πιστοποιηθούν τα παραπάνω οι υπογράφωντες, ειδικά εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, της δε κυρουμένης Σύμβασης από την ολοκλήρωση των προϋποθέσεων που καθορίζονται στο άρθρο 49 αυτής.

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Άρθρο 51.

1) Ο Γεν. Γραμματέας του ΟΗΕ θα λαμβάνει και θα διαβιβάζει σ' όλα τα Κράτη, το κείμενο των επιφυλάξεων που διατύπωσαν τα Κράτη κατά την επικύρωση ή προσχώρηση.

2) Επιφύλαξη αντιτιθέμενη στο σκοπό και στο αντικείμενο της παρούσας Σύμβασης, δεν θα γίνεται δεκτή.

3) Επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε στιγμή με γνωστοποίηση που θα απευθύνεται στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ, που με τη σειρά του θα πληροφορεί όλα τα Κράτη. Τέτοια γνωστοποίηση θα αρχίσει να παράγει τα αποτελέσματά της την ημερομηνία που την παρέλαβε ο Γεν. Γραμματέας.

Άρθρο 52.

Ένα Κράτος-μέρος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ. Η καταγγελία παράγει έννομα αποτελέσματα ένα χρόνο μετά την ημερομηνία λήψης της γνωστοποίησης από το Γεν. Γραμματέα.

Άρθρο 53.

Ο Γεν. Γραμματέας του ΟΗΕ ορίζεται ως ο θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54.

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης από τον οποίο το Αραβικό, Κινέζικο, Αγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικό και Ισπανικό κείμενο θα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ.

Άρθρο 47.

Η παρούσα Σύμβαση θα δοθεί για επικύρωση. Τα όργανα επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γεν. Γραμματέα του Ο.Η.Ε.

Άρθρο 48.

Η παρούσα Σύμβαση θα παραμείνει ανοικτή για προσχώρηση από οποιοδήποτε κράτος. Τα όργανα προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ

Άρθρο 49.

1) Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ μετά 30 ημέρες από την ημέρα κατάθεσης του 20ου οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ.

2) Για κάθε Κράτος που επικυρώνει ή προσχωρεί στη Σύμβαση μετά την κατάθεση του 20ου οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε εφαρμογή την 30η ημέρα μετά την κατάθεση από το Κράτος αυτό του οργάνου επικύρωσης του ή προσχώρησης του.

Άρθρο 50.

Οποιοδήποτε Κράτος-μέρος μπορεί να προτείνει την αναθεώρηση της Σύμβασης καταθέτοντας την πρότασή του στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ. Ο Γεν. Γραμματέας θα διαβιβάσει την πρόταση στα Κράτη-μέρη με αίτημα να του υποδείξουν εάν είναι υπέρ μιας Συνόδου των Κρατών-μερών με σκοπό την εξέταση και ψηφοφορία των προτάσεων. Εφ' όσον, μέσα σε 4 μήνες από την ημερομηνία που εστάλησαν, τουλάχιστον το 1/3 των Κρατών-μερών είναι υπέρ της Συνόδου, ο Γεν. Γραμματέας θα ορίσει τη Σύνοδο υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε. Οποιαδήποτε αναθεώρηση υιοθετηθεί από την πλειοψηφία των παρόντων Κρατών-μερών που ψηφίζουν στη Σύνοδο, θα διαβιβάζεται στη Γεν. Συνέλευση για έγκριση.

2) Αναθεώρηση που υιοθετήθηκε σύμφωνα με τη § 1 του παρόντος άρθρου θα τεθεί σε ισχύ, αφού εγκριθεί από τη Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ και γίνει δεκτή από την πλειοψηφία των 2/3 των Κρατών-μερών.

3) Όταν μια αναθεώρηση τεθεί σε ισχύ, θα δεσμεύει τα Κράτη-μέρη εκείνα που την δέχτηκαν, από τα άλλα Κράτη-μέρη θα δεσμεύονται από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από προγενέστερες αναθεωρήσεις που αποδέχτηκαν.

προσωπούνται στη θεώρηση για την εφαρμογή εκείνων των διατάξεων της παρούσης Σύμβασης που εμπίπτουν στο σκοπό της εντολής τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις Ειδικευμένες Οργανώσεις, το Ταμείο των Η.Ε. για το Παιδί κι άλλα αρμόδια όργανα, εφόσον το θεωρεί απαραίτητο να παράσχουν ειδικές συμβουλές για την εφαρμογή της Σύμβασης σε θέματα που εμπίπτουν στο σκοπό της εντολής τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις Ειδικευμένες Οργανώσεις, το Ταμείο των Ην. Εθνών για το Παιδί, κι άλλα όργανα των Η.Ε. να υποβάλλουν Εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που εμπίπτουν στους σκοπούς των δραστηριοτήτων τους.

- (β) Η Επιτροπή θα διαβιβάζει, εφ' όσον το θεωρεί απαραίτητο, στις Ειδικευμένες Οργανώσεις, το Ταμείο των Η.Ε. για το Παιδί, κι άλλα αρμόδια όργανα, εκθέσεις από κράτη-μέρη που περιέχουν αίτημα ή υποδεικνύουν ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια μαζί με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής και υποδείξεις, εάν υπάρχουν, στις ανώτερες απαιτήσεις ή ενδείξεις.
- (γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γεν. Συνέλευση να ζητήσει από τον Γεν. Γραμματέα να αναλάβει εκ μέρους του μελέτες σε ειδικά θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα του παιδιού.
- (δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει προτάσεις και γενικές συστάσεις βασισμένες σε πληροφορίες που έλαβε σύμφωνα με τα άρθρα 44, και 45 της παρούσας Σύμβασης. Παρόμοιες προτάσεις και γενικές συστάσεις θα μεταβιβάζονται σ' οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο Κράτος - μέρος και θα αναφέρονται στη Γεν. Συνέλευση, μαζί με σχόλια εάν υπάρχουν, από τα Κράτη-μέρη.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 46.

Η παρούσα Σύμβαση θα είναι ανοικτή προς υπογραφή από όλα τα Κράτη-μέρη.

12) Με την έγκριση της Γεν. Συνέλευσης, τα μέλη της Επιτροπής που εγκαθιδρύονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, θα λάβουν την αμοιβή τους από τα αποθέματα του Οργανισμού, με όρους και προϋποθέσεις που θα αποφασίσει η Συνέλευση.

Άρθρο 44.

1) Τα Κράτη-μέρη αναλαμβάνουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή μέσω του Γεν. Γραμματέα του Ο.Η.Ε. εκθέσεις για τα μέτρα που υιοθέτησαν και τα οποία αφορούν τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται σ' αυτήν και στην πρόοδο που έγινε για την απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών:

(α) μέσα σε δύο χρόνια από την θέση σε ισχύ της Σύμβασης για τα Κράτη-μέρη

(β) Από τότε κάθε 5 χρόνια.

2) Οι εκθέσεις που γίνονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο θα υποδεικνύουν τα στοιχεία και τις δυσκολίες - εάν υπάρχουν - που επιδρούν κατά κάποιο βαθμό στην πραγματοποίηση των υποχρεώσεων σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση. Οι εκθέσεις θα περιέχουν ικανοποιητικές πληροφορίες προς την Επιτροπή με σκοπό να αντιληφθεί την εφαρμογή της Σύμβασης στη συγκεκριμένη χώρα.

3) Το Κράτος-μέρος που υπέβαλλε μια κατανοητική έκθεση στην Επιτροπή - η οποία ήταν σύμφωνη με την παρ. 1(β) του παρόντος άρθρου - δε χρειάζεται να επαναλάβει βασικές πληροφορίες που παρείχε προηγουμένως.

4) Η Επιτροπή δύναται να ζητήσει από τα Κράτη-μέρη επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης.

5) Η Επιτροπή θα υποβάλλει στη Γεν. Συνέλευση μέσω του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου, κάθε δύο χρόνια, εκθέσεις για τις δραστηριότητες της.

6) Τα Κράτη-μέρη θα έχουν τις εκθέσεις τους ανοικτές στο ευρύ κοινό της χώρας τους.

Άρθρο 45.

Με σκοπό την επίτευξη της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στα θέματα που καλύπτει η Σύμβαση:

(α) Οι Ειδικευμένες Οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμ. Εθνών για το Παιδί κι άλλα όργανα των Η.Ε. εξουσιοδοτούνται να εκ-

4) Η πρώτη εκλογή για την Επιτροπή θα γίνει όχι αργότερα από 6 μήνες μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσης Σύμβασης και μετά, κάθε δεύτερο χρόνο. Τουλάχιστο 4 μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής, ο Γεν. Γραμματέας του Ο.Η.Ε. θα απευθύνει γράμμα στα Κράτη-μέρη καλώντας τα να υποβάλλουν τους υποψηφίους τους μέσα σε δύο μήνες. Ο Γεν.Γραμματέας θα ετοιμάσει γι' αυτό κατάλογο με αλφαβητική σειρά όλων των υποψηφίων, αναφέροντας τα Κράτη που τους υπέδειξαν και θα την υποβάλλει στα μέρη της παρούσης Σύμβασης.

5. Οι εκλογές θα πραγματοποιηθούν σε συναντήσεις των Κρατών-μερών που θα ορίζονται από το Γεν. Γραμματέα του Ο.Η.Ε. στην έδρα του Οργανισμού.

Στις συναντήσεις αυτές, στις οποίες με τα 2/3 των κρατών θα υπάρχει απαρτία, τα άτομα που εκλέγονται στην Επιτροπή θα είναι αυτά που έχουν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και απόλυτη πλειοψηφία ψήφων των παρόντων αντιπροσώπων των κρατών-μερών που ψηφίζουν.

6) Τα μέλη της Επιτροπής θα εκλεγούν για διάστημα 4 ετών και θα είναι ικανά για επανεκλογή εφ' όσον προταθούν. Η θητεία των 5 μελών που έχουν εκλεγεί στην πρώτη εκλογή θα λήξει στο τέλος της διετούς περιόδου αμέσως μετά την πρώτη εκλογή τα ονόματα των πέντε αυτών μελών θα εκλεγούν με κλήρο από τον Πρόεδρο της συνάντησης.

7) Εάν ένα μέλος της Επιτροπής πεθάνει ή παραιτηθεί ή δηλώσει ότι για οποιοδήποτε άλλο λόγο δεν μπορεί να εκπληρώσει τα καθήκοντά του, τα Κράτη-μέρη που υπέδειξαν τα ονόματα θα διαλέξουν άλλον ειδικό ανάμεσα από τους υπηκόους για να υπηρετήσει το υπόλοιπο της θητείας, με την έγκριση της Επιτροπής.

8) Η Επιτροπή θα υιοθετήσει τον εσωτερικό της κανονισμό.

9) Η Επιτροπή θα εκλέξει τους υπαλλήλους της για 2 χρόνια.

10) Οι συναντήσεις της Επιτροπής θα λαμβάνουν χώρα συνήθως στην έδρα των Η.Ε. ή σ' άλλο μέρος που υποδεικνύεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή θα συνεδριάζει συνήθως 1 φορά το χρόνο. Η διάρκεια των συναντήσεων της Επιτροπής θα καθορίζεται και θα ανανεώνεται -εάν είναι απαραίτητο- από τις συναντήσεις των Κρατών-μερών της Σύμβασης, και θα υπόκειται στην έγκριση της Γεν. Συνέλευσης.

11) Ο Γεν. Γραμματέας του Ο.Η.Ε. θα παράσχει το απαραίτητο προσωπικό και διευκολύνσεις για την αποτελεσματική άσκηση των λειτουργιών της Επιτροπής σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

4) Μια ποικιλία από διατάξεις, όπως, φροντίδα, διαταγές για καθοδήγηση και επίβλεψη, συμβουλές, δοκιμασία, κηδεμονία, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα εκμάθησης κι άλλες δυνατότητες για θεσμική φροντίδα θα παρέχονται για να βεβαιώνουν ότι τα παιδιά τυγχάνουν μεταχείρισης με ένα τρόπο, σύμφωνο με την ευημερία τους και ταυτόχρονα σωστό τόσο για τις περιστάσεις όσον και για το αδίκημα.

Άρθρο 41.

Η παρούσα Σύμβαση δε θα αντιτίθεται σε διατάξεις που είναι πιο καθοριστικές στην πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και που μπορεί να περιέχονται στο:

- (α) Δίκαιο του Κράτους-μέρους ή
- (β) Στο Διεθνές Δίκαιο που ισχύει στο συγκεκριμένο Κράτος.

ΜΕΡΟΣ II

Άρθρο 42.

Τα Κράτη-μέρη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές και τις διατάξεις της Σύμβασης, με κατάλληλα και δραστήρια μέσα, σε ενήλικες και σε παιδιά.

Άρθρο 43.

1) Με σκοπό να εξετάζεται η πρόοδος που γίνεται από τα Κράτη-μέρη στο να πετύχουν την πραγματοποίηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται στη παρούσα Σύμβαση θα δημιουργηθεί μια Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού, που θα φέρει σε πέρας τις λειτουργίες που αναγράφονται παρακάτω.

2) Η Επιτροπή θα αποτελείται από δέκα ειδικούς υψηλής ηθικής και ανεγνωρισμένης ικανότητας στο πεδίο που καλύπτει η Σύμβαση. Τα μέλη της Επιτροπής θα εκλεγούν, από τα Κράτη-μέρη από τους υπηκόους τους και θα υπηρετούν με την προσωπική τους ιδιότητα, λαμβανομένης υπόψη της γεωγραφικής κατανομής καθώς και των κυριότερων νομικών συστημάτων.

3) Τα μέλη της Επιτροπής θα εκλεγούν σε μυστική ψηφοφορία από κατάλογο ατόμων που θα ορίζονται από τα Κράτη-μέρη. Κάθε μέρος θα ονομάζει ένα άτομο από τους υπηκόους του.

(i) ότι θα θεωρείται αθώος μέχρι ότου αποδειχθεί ότι είναι ένοχος,

(ii) θα πληροφορείται σωστά και απ' ευθείας τις κατηγορίες εναντίον του ή της και εάν απαιτείται, μέσω των γονιών του ή της ή του κηδεμόνα και θα έχει νομική ή άλλη αρμόζουσα βοήθεια για την προετοιμασία και παρουσίαση της υπεράσπισης του ή της.

(iii) Το θέμα θα καθορίζεται χωρίς καθυστέρηση, από ανεξάρτητη αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα σε μια αντικειμενική ακρόαση σύμφωνα με το δίκαιο, παρουσία νομικής ή άλλης αρμόζουσας βοήθειας και εκτός κι αν δε θεωρείται ότι γίνεται για το καλλίτερο συμφέρον του παιδιού, ειδικά θα λαμβάνεται υπόψη η ηλικία του ή της, ή η κατάσταση του ή των γονεών ή του κηδεμόνα του ή της.

(iv) Να μην υποχρεούται να μαρτυρήσει ή να ομολογήσει ότι είναι ένοχος· να εξετάσει ή να έχει εξετάσει αντίθετους μάρτυρες και να κατοχυρώσει τη συμμετοχή και εξέταση μαρτύρων από μέρους του ή της, κάτω από συνθήκες ισότητας.

(v) Εάν κριθεί ότι παραβίασε το ποινικό δίκαιο, να έχει τη δυνατότητα την απόφαση αυτή ή άλλα μέτρα που πάρθηκαν σχετικά, να αναθεωρηθούν από ανώτερη, αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα σύμφωνα με το νόμο.

(vi) Να απολαμβάνει δωρεάν της βοήθειας διερμηνέα εάν το παιδί δεν μπορεί να καταλάβει ή να μιλήσει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

(vii) Να απολαμβάνει σεβασμού της προσωπικής του ζωής καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας.

3) Τα Κράτη-μέρη θα φροντίσουν να προάγουν την καθιέρωση νόμων, διαδικασιών, αρχών, και θεσμών, ειδικά εφαρμοζομένων στα παιδιά που θεωρούνται κατηγορούμενοι, ή αναγνωρίζεται ότι έχουν παραβιάσει το ποινικό δίκαιο και ειδικότερα:

(α) Η καθιέρωση μιας ελάχιστης ηλικίας κάτω από την οποία τα παιδιά δεν θα θεωρείται ότι έχουν την δυνατότητα να παραβιάσουν το ποινικό δίκαιο,

(β) όποτε θεωρηθεί σύμφωνα κι επιθυμητό, μέτρα που αφορούν τέτοια παιδιά χωρίς να προσφεύγουν σε νομικές διαδικασίες, αποδεικνύοντας ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου και οι νομικές εγγυήσεις τυγχάνουν πλήρους σεβασμού.

αυτούς που είναι μεγαλύτεροι.

4) Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό κατά τη διάρκεια των ενόπλων συρράξεων, τα Κράτη-Μέλη θα λάβουν όλα τα δυνατά μέτρα για να διασφαλίσουν την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών που απειλούνται από μια τέτοια ένοπλη σύρραξη.

Άρθρο 39.

Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προωθήσουν την ψυχολογική και σωματική ανάκαμψη και την κοινωνική επανένταξη του παιδιού θύματος: από κάθε μορφής αμέλεια, εκμετάλλευση ή κακοποίηση· βασανισμό ή κάθε άλλη μορφή σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύρραξης. Αυτή η ανάκαμψη και η επανένταξη θα λάβουν χώρα σε ένα περιβάλλον που θα ενισχύει την υγεία, τον αυτο-σεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού που κατηγορείται για ή έχει αναγνωριστεί ότι έχει παραβιάσει το ποινικό δίκαιο, να τυγχάνει μεταχείρισης ανάλογης με την προαγωγή από μέρους του παιδιού της έννοιας της αξίας και της αξιοπρέπειας, που ενδυναμώνει το σεβασμό του παιδιού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που λαμβάνει υπόψη του την ηλικία του παιδιού και την επιθυμία για προαγωγή της επανένταξης του παιδιού και τη δυνατότητα να παίζει έναν δημιουργικό ρόλο στην κοινωνία.

2) Για το σκοπό αυτό και λαμβάνονται υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών πράξεων, τα Κράτη-μέρη θα θεβαιώνουν ειδικότερα τα ακόλουθα:

- (α) Κανένα παιδί δε θα κατηγορείται ή δεν θα αναγνωρίζεται ότι έχει παραβιάσει κανόνα του ποινικού δικαίου λόγω πράξεων ή παραλείψεων που δεν απαγορεύονται από το εθνικό ή διεθνές δίκαιο τη στιγμή που διαπράχτηκαν.
- (β) Κάθε παιδί που κατηγορείται ή αναγνωρίζεται ότι έχει παραβιάσει το ποινικό δίκαιο έχει τουλάχιστον τις παρακάτω εγγυήσεις.

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ 1 - ΑΘΗΝΑ 106 72
ΤΗΛ. 30 37 455 FAX 30 33 454

ρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Ούτε θανατική ποινή, ούτε ισόβια κάθειρξη χωρίς τη δυνατότητα αναστολής θα επιβάλλεται για εγκλήματα που διαπράχθηκαν από άτομα κάτω των 18 ετών; .

- (β) Κανένα παιδί δε θα στερείται της ελευθερίας του (της) παράνομα ή αυθαίρετα. Η σύλληψη, η κράτηση ή η φυλάκιση ενός παιδιού θα είναι σύμφωνες με το νόμο και θα χρησιμοποιούνται μόνο σαν έσχατο μέσο και για την μικρότερη χρονική περίοδο.
- (γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία του θα το μεταχειρίζονται με ανθρωπισμό και σεβασμό για τη γηγενή αξιοπρέπεια του ανθρώπου, και με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ατόμων της ηλικίας του (της). Συγκεκριμένα κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα το ξεχωρίζουν από τους ενήλικες εκτός αν θεωρείται ότι για το συμφέρον του παιδιού δε πρέπει να γίνει αυτό και θα έχει το δικαίωμα να διατηρήσει επαφή με την οικογένειά του (της) μέσω αλληλογραφίας και επισκέψεων, εκτός από εξαιρετικές συνθήκες.
- (δ) Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του (της) θα έχει το δικαίωμα σε ταχεία πρόσβαση σε νομική και άλλη κατάλληλη βοήθεια, όπως και το δικαίωμα να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του (της) μπροστά σε δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή, και σε μια ταχεία απόφαση πάνω σε κάθε τέτοια ενέργεια.

Άρθρο 38.

1) Τα Κράτη-μέρη θα αναλάβουν να σεβαστούν και να διασφαλίσουν το σεβασμό για τους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που είναι εφαρμοστέοι σε αυτά σε περίπτωση ενόπλων συρράξεων και που είναι σχετικοί με το παιδί.

2) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα δυνατά μέσα για να διασφαλίσουν τα άτομα που δεν έχουν φθάσει ακόμα στο 15ο έτος της ηλικίας τους να μη λάβουν άμεσα μέρος σε εχθροπραξίες.

3) Τα Κράτη-μέρη θα απέχουν από τη στρατολόγηση κάθε ατόμου, που δεν έχει φθάσει την ηλικία των 15 ετών, στις ένοπλες δυνάμεις. Στη στρατολόγηση ανάμεσα σε αυτά τα άτομα που έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους όμως δεν έχουν φθάσει το 18ο έτος, τα Κράτη-μέρη θα προσπαθήσουν να δώσουν προτεραιότητα σε

- (γ) Θα προβλέψουν κατάλληλες ποινές ή άλλες κυρώσεις για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική επιβολή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33.

Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατέψουν τα παιδιά από την αθέμιτη χρήση των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών όπως ορίζονται στις σχετικές διεθνείς συνθήκες, και να εμποδίσουν την χρησιμοποίηση παιδιών στην αθέμιτη παραγωγή και διακίνηση τέτοιων ουσιών.

Άρθρο 34.

Τα Κράτη-μέρη αναλαμβάνουν να προστατεύσουν το παιδί από όλες τις μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη-μέλη συγκεκριμένα θα λάβουν όλα τα κατάλληλα εθνικά, διμερή και πολυμερή μέτρα ώστε να εμποδίσουν:

- (α) Την προτροπή ή τον εξαναγκασμό του παιδιού να εμπλακεί σε οποιαδήποτε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.
- (β) Την εκμετάλλευση του παιδιού στην πορνεία ή άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες.
- (γ) Την εκμετάλλευση του παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις και υλικό.

Άρθρο 35.

Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα εθνικά, διμερή ή πολυμερή μέτρα για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή την εμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό ή σε οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρο 36.

Τα Κράτη-μέρη θα προστατεύσουν το παιδί από οποιαδήποτε μορφής εκμετάλλευση που είναι επιβλαβής σε οποιαδήποτε μορφή που αφορά την ευημερία του παιδιού.

Άρθρο 37.

Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν ότι:

- (α) Κανένα παιδί δε θα υπόκειται σε βασανιστηρια ή άλλη σκλη-

δεία που παρέχεται σε αυτά τα ιδρύματα να συμμορφώνεται με τα ελάχιστα επίπεδα που έχουν θεσπισθεί από το Κράτος.

Άρθρο 30.

Στα Κράτη στα οποία ζουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή άτομα αυτόχθονα, το παιδί που ανήκει σε μια τέτοια μειονότητα ή που είναι αυτόχθον θα έχει το δικαίωμα, μαζί με άλλα μέλη της ομάδας του (της), να απολαμβάνει τον πολιτισμό του (της), να ομολογεί και να ασκεί τη θρησκεία του (της), να χρησιμοποιεί τη γλώσσα του (της).

Άρθρο 31.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην ανάπαυση και την ξεκούραση, στην ενασχόληση με το παιχνίδι και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του παιδιού και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες.

2) Τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν και θα προωθήσουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και θα ενθαρρύνουν την προϋπόθεση των κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες αναψυχής και ανάπαυσης.

Άρθρο 32.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από το να εκτελεί οποιαδήποτε εργασία η οποία είναι πιθανό να είναι επικίνδυνη ή να επεμβαίνει στην εκπαίδευση του παιδιού, ή να είναι επιβλαβής για την υγεία ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

2) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να διασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για αυτό το σκοπό, και έχοντας υπόψη τις σχετικές προϋποθέσεις άλλων διεθνών οργάνων, τα κράτη-μέρη συγκεκριμένα:

- (α) Θα προβλέψουν ένα ελάχιστο όριο ηλικίας ή ηλικιών για είσοδο στην εργασία.
- (β) Θα προβλέψουν την κατάλληλη ρύθμιση των ωρών και των συνθηκών εργασίας.

2) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η σχολική πειθαρχία θα διοικείται με τρόπο συνεπή με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια του παιδιού και σε συμφωνία με την παρούσα Συνθήκη.

3) Τα Κράτη-μέρη θα προωθήσουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία σε ζητήματα σχετικά με την εκπαίδευση και συγκεκριμένα με σκοπό τη συνεισφορά στην εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφabetισμού σε όλο τον κόσμο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην επιστημονική και την τεχνολογική γνώση και τις μοντέρνες μεθόδους διδασκαλίας.

Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, ειδική φροντίδα θα ληφθεί για τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών.

Άρθρο 29.

1) Τα Κράτη-μέρη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού θα κατευθύνεται προς:

- (α) Την ανάπτυξη της προσωπικότητας, της ιδιοφυΐας και της πνευματικής και σωματικής ικανότητας του παιδιού.
- (β) Την ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- (γ) Την ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την προσωπική του (της) πολιτιστική ταυτότητα, τη γλώσσα και τις αξίες, για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει το παιδί, της χώρας από την οποία αυτός ή αυτή τυχόν κατάγεται, και για τον πολιτισμό που είναι διαφορετικός από το δικό του (της).
- (δ) Την προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή σε μια ελεύθερη κοινωνία, στο πνεύμα της κατανόησης, της ειρήνης, της ανοχής, της ισότητας των φύλων, και της φιλίας ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους, τις εθνικές, κρατικές και θρησκευτικές ομάδες και τα άτομα που έχουν γηγενή καταγωγή.
- (ε) Την ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.

2) Κανένα σημείο του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν θα ερμηνευτεί με τέτοιο τρόπο ώστε να επεμβαίνει στην ελευθερία ατόμων και οργάνων να συστήσουν και να διευθύνουν εκπαιδευτικά ιδρύματα, υποκαίμενα πάντα στην τήρηση των αρχών που τίθενται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και των απαιτήσεων, έτσι ώστε η παι-

σίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής αποκατάστασης, με σκοπό να επιτρέψουν στα Κράτη-μέρη να βελτιώσουν τις ικανότητες και τους στόχους τους και να ευρύνουν την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς. Για το λόγο αυτό, ειδική φροντίδα θα ληφθεί για τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών.

Άρθρο 24.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και διευκολύνσεων για την περίθαλψη της αρρώστειας και της αποκατάστασης της υγείας. Τα Κράτη-μέρη θα αγωνισθούν για να διασφαλίσουν έτσι ώστε κανένα παιδί να μη στερείται του δικαιώματος του (της) πρόσβασης σε τέτοιες υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, αναφερόμενες στην παρούσα Σύμβαση και σε άλλες διεθνείς πράξεις δικαιωμάτων του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού δικαίου στις οποίες τα αναφερόμενα Κράτη είναι Μέρη.

2) Τα Κράτη-μέρη θα επιδιώξουν την πλήρη εφαρμογή αυτού του δικαιώματος και, συγκεκριμένα, θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα:

- (α) Για να περιορίσουν την βρεφική και τη παιδική θνησιμότητα.
- (β) Για να διασφαλίσουν τις προϋποθέσεις της αναγκαίας νοσοκομειακής βοήθειας και ιατρικής φροντίδας σε όλα τα παιδιά με έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας.
- (γ) Για να καταπολεμήσουν τις ασθένειες και τον υποσιτισμό, συμπεριλαμβάνοντας μέσα στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, μέσω, μεταξύ άλλων, της εφαρμογής μιας εύκολα διαθέσιμης τεχνολογίας και μέσω των προϋποθέσεων της επαρκούς θρεπτικής διατροφής και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τη διακινδύνευση από την περιθαντολογική μόλυνση.
- (δ) Για να διασφαλίσουν την κατάλληλη προγεννητική και μετά τη γέννηση ιατρική φροντίδα για τις μητέρες.
- (ε) Για να διασφαλίσουν ότι όλες οι κοινωνικές ομάδες, και συγκεκριμένα οι γονείς και τα παιδιά, θα είναι ενημερωμένοι, θα έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και θα υποστηρίζονται στη χρήση βασικών γνώσεων ιατρικής φροντίδας και διαιτητικής των πλεονεκτημάτων του θηλασμού, της υγιεινής και της απολύμανσης του περιβάλλοντος καθώς και της πρόληψης των ατυχημάτων.
- (στ) Για να αναπτύξουν προληπτική ιατρική φροντίδα, καθοδήγη-

τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα ώστε να εξασφαλίσουν πληροφορίες αναγκαίες για την επανασύνδεση με την οικογένειά του (της).

Σε περιπτώσεις όπου ούτε οι γονείς ή άλλα μέλη της οικογενείας μπορούν να βρεθούν, θα παρασχθεί στο παιδί η ίδια προστασία όπως παρέχεται σε κάθε άλλο παιδί μόνιμα ή προσωρινά στερημένο από το οικογενειακό περιβάλλον του (της), όπως τονίζεται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 23.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν ότι ένα πνευματικά ή φυσικά ανάπηρο παιδί θα χαίρει μια πλήρη και ευπρεπή ζωή, κάτω από συνθήκες που διασφαλίζουν την αξιοπρέπεια, προωθούν την αυτοπεποίθηση και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή του παιδιού στην κοινότητα.

2) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του ανάπηρου παιδιού σε ειδική φροντίδα και θα ενθαρύνουν και διασφαλίσουν την διεύρυνση, ανάλογα με τις υπάρχουσες πηγές, στο δικαιούχο παιδί και στους υπεύθυνους για τη φροντίδα του (της), βοήθειας για την οποία έχει γίνει αίτηση και που είναι κατάλληλη για την κατάσταση του παιδιού και στις συνθήκες ζωής των γονέων ή άλλων που φροντίζουν το παιδί.

3) Αναγνωρίζοντας τις ειδικές ανάγκες του ανάπηρου παιδιού, η επιπλέον βοήθεια σύμφωνα με τη παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου θα παρέχεται δωρεάν, όποτε είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές δυνατότητες των γονέων ή άλλων που φροντίζουν το παιδί, και θα σχεδιάζεται ώστε να διασφαλίζεται ότι το ανάπηρο παιδί έχει αποτελεσματική πρόσβαση σε αυτά και λαμβάνει εκπαίδευση, εκγύμναση, υγειονομική περίθαλψη, υπηρεσίες επανόρθωσης, προετοιμασία για πρόσληψη και ευκαιρίες αναψυχής με τρόπο ο οποίος θα καταλήξει στην επίτευξη για το παιδί της πληρέστερης κοινωνικής ολοκλήρωσης και προσωπικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής ανάπτυξης του (της).

4. Τα Κράτη-μέρη θα προωθούν, μέσα στο πνεύμα της διεθνούς συνεργασίας, την ανταλλαγή της κατάλληλης πληροφόρησης στον τομέα της προληπτικής ιατρικής φροντίδας και της νοσοκομειακής, ψυχολογικής και λειτουργικής μεταχείρισης των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διασποράς και της δυνατότητας πρόσβασης στην πληροφόρηση που αφορά τις μεθόδους επανένταξης, τις υπηρε-

θα είναι επιτρεπτή εφόσον λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση του παιδιού όσον αφορά τους γονείς, τους συγγενείς και τους νόμιμους κηδεμόνες και ότι, εάν είναι απαραίτητο, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα θα έχουν δώσει την επίσημη συγκατάθεσή τους στην υιοθεσία βασιζόμενοι στις απαραίτητες κατά περίπτωση συμβουλές.

- (b) Αναγνωρίσουν ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να ληφθεί υπόψη σαν ένα εναλλακτικό μέσο φροντίδας του παιδιού, εάν το παιδί δε μπορεί να τοποθετηθεί υπό κηδεμονία ή οικογένεια ή δεν μπορεί με κανένα αποδεκτό τρόπο να τύχει φροντίδας στην χώρα της καταγωγής του.
- (g) Διασφαλίσουν ότι το παιδί που αφορά η διακρατική υιοθεσία χαίρει των ίδιων προστατευτικών όρων και προτύπων με αυτά που ισχύουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας.
- (d) Λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, στην διακρατική υιοθεσία, δεν οδηγεί σε άνομο οικονομικό κέρδος αυτών που αναμιγνύονται σε αυτή.
- (e) Προωθήσουν, όπου είναι απαραίτητο, τους σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, και προσπαθήσουν μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, να διασφαλίσουν ότι η τοποθέτηση του παιδιού σε άλλη χώρα θα αναλαμβάνεται από αρμόδιες αρχές ή όργανα.

Άρθρο 22.

1) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι το παιδί που ζητάει καθεστώς πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας, σύμφωνα με το εφαρμοστέο διεθνές ή εσωτερικό δίκαιο και διαδικασία, είτε ασυνόδευτο ή συνοδευόμενο από τους γονείς του (της) ή από οποιοδήποτε άλλο άτομο, θα λάβει την αναγκαία προστασία και ανθρωπιστική βοήθεια απολαμβάνοντας των δικαιωμάτων που περιλαμβάνει η παρούσα Σύμβαση, καθώς κι εκείνων που περιλαμβάνονται σ' άλλες διεθνείς πράξεις δικαιωμάτων του ανθρώπου ή ανθρωπιστικές, στις οποίες τα αναφερόμενα κράτη είναι Μέρη.

2) Γι' αυτό το σκοπό, τα Κράτη-μέρη θα παράσχουν, όπως το κρίνουν κατάλληλα, συνεργασία σε όλες τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών και άλλων αρμοδίων διακρατικών οργανισμών ή μη κυβερνητικών οργανισμών συνεργαζόμενοι με τα Ηνωμένα Έθνη στο να προστατεύσουν και να βοηθήσουν ένα τέτοιο παιδί και στο να εντοπίσουν

κητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να προστατεύσουν το παιδί από όλες τις μορφές φυσικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμό ή κακομεταχείριση, αμέλεια ή πλημελή φροντίδα, κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης, ενόσω βρίσκεται στη φροντίδα του γονέα (ων), του νόμιμου κηδεμόνα (ων) ή οποιουδήποτε άλλου ατόμου που έχει τη φροντίδα του παιδιού.

2) Τέτοια προστατευτικά μέτρα θα πρέπει, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, να συμπεριλαμβάνουν αποτελεσματικές διαδικασίες για την καθιέρωση κοινωνικών προγραμμάτων για να παράσχουν την αναγκαία υποστήριξη στο παιδί και σε αυτούς που έχουν τη φροντίδα του παιδιού, όπως και για άλλες μορφές πρόληψης και αναγνώρισης ταυτότητας, έκθεσης, αναφοράς, έρευνας, περίθαλψης και κατ' εξακολούθηση περιστατικών κακοποίησης παιδιών που περιγράφονται ανωτέρω και, εφόσον κριθεί απαραίτητο για δικαστική επέμβαση.

Άρθρο 20.

1) Το παιδί που έχει στερηθεί προσωρινά ή μόνιμα του οικογενειακού του (της) περιβάλλον, ή για το συμφέρον του οποίου δε μπορεί να επιτραπεί να παραμείνει σε αυτό το περιβάλλον, θα δικαιούται ειδικής προστασίας και βοήθειας από το Κράτος.

2) Τα Κράτη-μέρη θα εξασφαλίσουν σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο εναλλακτική φροντίδα γι' αυτό το παιδί.

3) Αυτή η φροντίδα μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, θέση υπό κηδεμονία, το Kafalah του Ισλαμικού νόμου, υιοθεσία, ή αν είναι απαραίτητο τοποθέτηση σε κατάλληλο ίδρυμα για την φροντίδα των παιδιών. Όταν μελετώνται οι λύσεις, απαραίτητη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην επιθυμία συνέχισης της ανατροφής ενός παιδιού και στο εθνολογικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό και γλωσσικό υπόβαθρο του παιδιού.

Άρθρο 21.

1) Τα Κράτη-μέρη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν το σύστημα της υιοθεσίας θα διασφαλίσουν ότι το συμφέρον του παιδιού θα είναι να το πρωταρχικό μέλημα τους και θα:

(a) Διασφαλίσουν ότι η υιοθεσία ενός παιδιού εγκρίνεται μόνο από αρμόδιες αρχές που καθορίζουν, σε συνδυασμό με το εφαρμοζόμενο δίκαιο και τις διαδικασίες και βασίζονται σε όλες τις σχετικές και αξιόπιστες πληροφορίες, ότι η υιοθεσία

την πληροφόρηση και το υλικό κοινωνικής και πολιτιστικής ωφέλειας στο παιδί και σε συμφωνία με το πνεύμα του άρθρου 29.

- (b) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στην παραγωγή, ανταλλαγή και στη διασπορά τέτοιας πληροφόρησης και υλικού από ποικίλες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές.
- (c) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διασπορά παιδικών βιβλίων.
- (d) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στο να δείχνουν ειδική φροντίδα στις γλωσσικές ανάγκες του παιδιού που ανήκει σε μειονοτικές ομάδες ή που είναι γηγενής.
- (e) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των κατάλλων κανόνων-πλαισίων για την προστασία του παιδιού από πληροφόρηση και υλικό επιβλαβές στην ευημερία του (της), λαμβάνοντας υπόψη τις προϋποθέσεις των άρθρων 13 και 18.

Άρθρο 18.

1) Τα Κράτη-μέρη θα καταβάλουν τις μεγαλύτερες προσπάθειες για να διασφαλίσουν την αναγνώριση της αρχής ότι και οι δύο γονείς έχουν κοινές υποχρεώσεις για την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού. Οι γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, οι νόμιμοι κηδεμόνες, έχουν την πρωταρχική υποχρέωση για την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού. Το συμφέρον του παιδιού θα είναι η βασική τους φροντίδα.

2. Για το σκοπό της διασφάλισης και προώθησης των δικαιωμάτων που τίθενται στην παρούσα Σύμβαση, τα Κράτη-μέρη θα παράσχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και τους νόμιμους κηδεμόνες στην εκτέλεση των υποχρεώσεων τους για την ανατροφή του παιδιού και θα διασφαλίσουν την ανάπτυξη οργανισμών, ιδρυμάτων, και υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών.

3. Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα παιδιά των εργαζομένων γονέων θα έχουν το δικαίωμα να ωφεληθούν από υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και διευκολύνσεις για τις οποίες νομιμοποιούνται.

Άρθρο 19.

1) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά διοι-

2) Τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων και, όπου εφαρμόζεται, των νομίμων κηδεμόνων, στο να κατευθύνουν το παιδί στην άσκηση των δικαιωμάτων του (της) με τρόπο σύμφωνο με τις αναπτυσσόμενες ικανότητες του παιδιού.

3) Η ελευθερία του να δηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τα πιστεύω του θα υπόκειται μόνο σε αυτούς τους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και είναι αναγκαίοι για να προστατευθεί η δημόσια ασφάλεια, η τάξη, η υγεία ή τα χρηστά ήθη, ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των άλλων.

Άρθρο 15.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν στο παιδί τα δικαιώματα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και της ελευθερίας της ειρηνικής συνέλευσης.

2) Κανένας περιορισμός δεν θα επιβληθεί στην άσκηση αυτών των δικαιωμάτων από αυτούς που επιβάλλονται σύμφωνα με το νόμο και οι οποίοι είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία για το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης (*ordre public*), την προστασία της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών ή την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16.

1) Κανένα παιδί δεν θα υπόκειται σε αυθαίρετη ή παράνομη επέμβαση στην ιδιωτική του (της) ζωή, στην οικογένεια, στην οικία ή στην αλληλογραφία, ούτε σε παράνομες επιθέσεις στην τιμή και στην υπόληψή του (της).

2) Το παιδί έχει το δικαίωμα της έννομης προστασίας κατά παρόμοιων επεμβάσεων ή επιθέσεων.

Άρθρο 17.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν το σημαντικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και θα διασφαλίσουν στο παιδί την πρόσβαση στην πληροφόρηση και στο υλικό ποικίλων εθνικών και διεθνών πηγών, ειδικά αυτών που αποβλέπουν στην προώθηση της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του (της) και της φυσικής και πνευματικής υγείας του. Γι' αυτό το σκοπό, τα Κράτη-μέρη θα:

(α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να διασπείρουν

Άρθρο 11.

1) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν μέτρα για να πολεμήσουν την παράνομη μεταφορά και μη επιστροφή των παιδιών στο εξωτερικό.

2) Για αυτόν το σκοπό, τα Κράτη-μέρη θα προωθήσουν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση σε υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12.

1) Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τη δική του (της) γνώμη, το δικαίωμα να εκφράσει αυτές τις απόψεις ελεύθερα για όλα τα ζητήματα που αφορούν το παιδί, στις δε απόψεις του παιδιού θα δίνεται η πρέπουσα βαρύτητα λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας και της ωριμότητας του παιδιού.

2) Γι' αυτόν το σκοπό, θα παρέχεται στο παιδί συγκεκριμένα η δυνατότητα να τυγχάνει ακρόασης σε οποιοσδήποτε δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες που έχουν αντίκτυπο στο παιδί, είτε άμεσα, είτε μέσω αντιπροσώπου είτε κατάλληλου προσώπου, με τρόπο, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του εθνικού δικαίου.

Άρθρο 13.

1) Το παιδί θα έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης· αυτό το δικαίωμα θα συμπεριλαμβάνει την ελευθερία να αναζητήσει, να λάβει και να μεταδώσει πληροφορίες και ιδέες όλων των ειδών, ανεξάρτητα από σύνορα, είτε προφορικά, είτε γραπτά ή τυπωμένα, με τη μορφή της τέχνης, είτε μέσω οποιουδήποτε άλλου μέσου της επιλογής του παιδιού.

2) Η άσκηση αυτού του δικαιώματος μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς, αλλά αυτοί θα είναι μόνον εκείνοι που προβλέπεται από το νόμο και είναι απαραίτητοι:

(α) για την προστασία των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή

(β) για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, ή της δημόσιας τάξης (ordre public), ή της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών.

Άρθρο 14.

1) Τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν το δικαίωμα του παιδιού στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας.

4) Στις περιπτώσεις που αυτός ο χωρισμός είναι συνέπεια ενέργειας που προέρχεται από Κράτος-μέρος, όπως για παράδειγμα η κράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η εκτόπιση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου που προκύπτει από οποιαδήποτε αιτία όταν το άτομο βρίσκεται υπό την κηδεμονία του κράτους) ενός ή και των δύο γονιών ή του παιδιού, αυτό το Κράτος, μετά από αίτηση, θα παράσχει στους γονείς, στο παιδί ή εάν είναι αναγκαίο σε άλλο μέλος της οικογένειας τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την κατάσταση του απόντος μέλους της οικογένειας εκτός εάν οι όροι της πληροφόρησης θα ήταν επιβλαβείς για την ευημερία του παιδιού. Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίζουν επιπλέον ότι η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης δεν θα έχει δυσμενείς συνέπειες για το άτομο (α) που αφορά.

Άρθρο 10.

1) Σε συνδυασμό με την υποχρέωση των Κρατών-μερών σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, αιτήσεις από ένα παιδί ή τους γονείς του(της) να εισέλθει ή να αναχωρήσει από ένα Κράτος-μέρος με σκοπό την επανένωση της οικογένειας θα αντιμετωπίζονται από τα Κράτη-μέρη με τρόπο θετικό, ανθρωπιστικό και ταχύ. Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν επιπλέον ότι η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος δε θα εμπεριέχει δυσμενείς συνέπειες για τους αιτούντες και για τα μέλη της οικογένειάς τους.

2) Ένα παιδί του οποίου οι γονείς κατοικούν σε διαφορετικά Κράτη θα έχει το δικαίωμα να διατηρήσει σε τακτική βάση, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, προσωπικές σχέσεις και άμεση επαφή και με τους δύο γονείς. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού και σε συνδυασμό με την υποχρέωση των Κρατών-μερών σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν το δικαίωμα του παιδιού και των γονεών του (της) να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής τους, και να εισέλθουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εξόδου από οποιαδήποτε χώρα θα υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι απαραίτητοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης (ordre public), της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων και είναι σύμφωνα με τα άλλα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στη παρούσα Σύμβαση.

από την ημέρα αυτή δικαίωμα σε όνομα, το δικαίωμα να αποκτήσει μία ιθαγένεια και όσο αυτό είναι δυνατό, το δικαίωμα να γνωρίζει και να φροντίζεται από τους γονείς του ή της.

2) Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν την εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τα σχετικά διεθνή όργανα στον τομέα αυτό και συγκεκριμένα εκεί που το παιδί θα θεωρούνταν διαφορετικά άπατρις.

Άρθρο 8.

1) Τα Κράτη-μέρη αναλαμβάνουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού να διατηρήσει την ταυτότητά του ή της, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειας, του ονόματος και των οικογενειακών δεσμών όπως αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη επέμβαση.

2) Εάν το παιδί αποστερείται παράνομα από μερικά ή όλα τα στοιχεία της ταυτότητας του ή της, τα Κράτη-μέρη θα παρέχουν την απαραίτητη βοήθεια και προστασία, έχοντας σα στόχο την ταχεία αποκατάσταση της ταυτότητάς του ή της.

Άρθρο 9.

1) Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν ότι ένα παιδί δε θα αποχωρίζεται από τους γονείς του ή της παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν αρμόδιες αρχές που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο καθορίσουν, σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο δίκαιο και τις διαδικασίες, ότι αυτός ο χωρισμός είναι απαραίτητος για το συμφέρον του παιδιού. Αυτός ο καθορισμός μπορεί να είναι απαραίτητος σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπως αυτές που αφορούν κακομεταχείριση ή αμέλεια προς το παιδί από τους γονείς, ή σ' αυτές όπου οι γονείς ζουν χωριστά και πρέπει να αποφασισθεί ο τόπος διαμονής του παιδιού.

2) Σε οποιοσδήποτε διαδικασίες σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στις διαδικασίες και να κάνουν γνωστές τις απόψεις τους.

3) Τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν το δικαίωμα του παιδιού που αποχωρίζεται από ένα ή και από τους δύο γονείς του να διατηρήσει προσωπική επαφή και άμεση επικοινωνία και με τους δύο γονείς του σε τακτική βάση, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του παιδιού.

νόμιμα υπεύθυνοι για αυτόν ή αυτήν και για την επίτευξη αυτού του σκοπού, θα λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

3) Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν ότι οι οργανισμοί, οι υπηρεσίες και τα ιδρύματα που είναι υπεύθυνα για τη φροντίδα ή την προστασία των παιδιών θα συμμορφωθούν με τους καθιερωμένους από τις αρμόδιες αρχές κανόνες, και ειδικά στους τομείς της ασφάλειας, της υγείας, του αριθμού και της καταλληλότητας του προσωπικού τους, όπως και της υπεύθυνης επίβλεψης.

Άρθρο 4.

Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά, και άλλα μέτρα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση. Όσον αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, τα Κράτη-μέρη θα λάβουν τα μέτρα που ανταποκρίνονται στον ανώτατο βαθμό των δυνατοτήτων τους, και εφόσον είναι απαραίτητο, μέσα στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5.

Τα Κράτη-μέρη θα σεβαστούν τις ευθύνες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων ή, όπου εφαρμόζεται, των μελών της ευρύτερης οικογένειας ή της κοινότητας όπως προβλέπεται από τοπικά έθιμα, των νομίμων κηδεμόνων ή άλλων προσώπων νόμιμα υπεύθυνων για το παιδί, στο να παρέχουν, με τρόπο σύμφωνο με τις αναπτυσσόμενες ικανότητες του παιδιού, την κατάλληλη καθοδήγηση και κατεύθυνση στην άσκηση από το παιδί των ανεγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων.

Άρθρο 6.

1) Τα Κράτη-μέρη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει το έμφυτο δικαίωμα της ζωής.

2) Τα Κράτη-μέρη θα διασφαλίσουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7.

1) Το παιδί θα εγγραφεί αμέσως μετά τη γέννησή του και θα έχει

βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε κάθε χώρα, και συγκεκριμένα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Συμμετέχουν δι' αυτούτων:

(β) επε παραρτη-α τας β.β.β.
(ΜΕΚΡΙΕΔΕ)

ΜΕΡΟΣ Ι

Άρθρο 1.

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, παιδί σημαίνει κάθε ανθρώπινο ον μικρότερο της ηλικίας των 18 ετών, εκτός εάν, σύμφωνα με το δίκαιο που εφαρμόζεται στο παιδί, θεωρείται ότι ενηλικιώνεται νωρίτερα.

Άρθρο 2.

1) Τα Κράτη-μέρη θα σέβονται και θα διασφαλίζουν τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην παρούσα Σύμβαση για κάθε παιδί μέσα στα όρια της δικαιοδοσίας τους χωρίς κανενός είδους διάκριση, ανεξάρτητα από τη φυλή του παιδιού ή των γονέων του ή της ή του νόμιμου κηδεμόνα, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία την πολιτική ή άλλη άποψη, την εθνική, την εθνολογική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, την ανικανότητα, την καταγωγή ή άλλη κατάσταση.

2) Τα Κράτη-μέρη θα λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι το παιδί θα προστατευτεί εναντίον όλων των μορφών διάκρισης ή τιμωρίας λόγω του καθεστώτος, των δραστηριοτήτων, των εκφρασμένων απόψεων, ή πιστεύω των γονέων του παιδιού ή των νομίμων κηδεμόνων, ή των μελών της οικογενείας.

Άρθρο 3.

1) Σε όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε αναλαμβάνονται από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας, δικαστήρια, διοικητικές υπηρεσίες ή νομοθετικά όργανα, το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού θα είναι ο κύριος γνώμονας.

2) Τα Κράτη-μέρη θα αναλάβουν να διασφαλίσουν στο παιδί την προστασία και τη φροντίδα που είναι απαραίτητη για την ευημερία του ή της, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του ή της, του νόμιμου κηδεμόνα, ή άλλων ιδιωτών που είναι

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Όλοι ξέρουμε, συζητάμε για
κάτι παιδιά στους δρόμους
που τους λείπει το χαμόγελο.
Τους λείπει το χαμόγελο
γιατί δεν έχουν λεφτά, δεν
έχουν παιχνίδια, δεν έχουν
φαί και μερικά δεν έχουν
καν γονείς. Σκεφτήστε λοιπόν
κι αφήστε τα λόγια ας
ενωθούμε κι ας δώσουμε
ότι μπορούμε στα φτωχά:
αλβανάκια, ασπρά και μαύρα
όλα παιδιά είναι και αξίζουν
ένα χαμόγελο. Αυτός ο σύλλογος
θα λέγεται: ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ. Ελάτε λοιπόν
να βοηθήσουμε αν ενωθούμε
όλοι, θα τα καταφέρουμε.
Ανδρέας Γιαννόπουλος

III. Η ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΝΝΟΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Συνταγματικές διατάξεις

Χαρακτηριστικόν γνώρισμα τῆς σημερινῆς μορφῆς τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ κόσμου, ανεξαρτήτως κοινωνικοῦ καθεστώτος, βαθμοῦ πολιτιστικῆς πρόοδου καὶ οικονομικῆς ἀναπτύξεως, εἶναι ὅτι ἡ γέννησις καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν διέπεται ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ χάρτου, τοῦ «Συντάγματος».¹ Ἐκ τούτου Συντάγματος, ἰδρύονται τὰ ὄργανα τοῦ κράτους, διὰ τῶν ὁποίων ἀσκεῖται ἡ κρατικὴ ἐξουσία, καθορίζονται τὰ πλαίσια τῆς δράσεώς του καὶ χαράσσονται αἱ κατευθυντήριαι γραμμαὶ τῶν πολιτικῶν, οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων αὐτοῦ,² τὰς ὁποίας καλοῦνται νὰ ἐκποιοῦν ὅσον τὰ κρατικὰ ὄργανα, ὅσον καὶ οἱ ἀπλοὶ πολῖται.

Βασικὴ κατευθυντήριος γραμμὴ ἐκάστου πεπολιτισμένου κράτους, ὡς ἐλέγχι,³ εἶναι ἡ προστασία τῆς παιδικῆς ηλικίας. Ἢτις κατὰ πρόωτον ἐκφράζεται εἰς τὰ συνταγματικὰ κείμενα αὐτοῦ.

Οὕτω καὶ εἰς τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἔτος 1968, περιέχονται πλείστα κατευθυντήρια διατάξεις διὰ τὴν παιδικὴν ηλικίαν. αἰτίνας δημιουργεῖν καθήκοντα καὶ ἀντίστοιχα δικαιώματα, ὅσον εἰς τὰ κρατικὰ ὄργανα, ὅσον καὶ τοὺς πολίτας. Συγκεκριμένως:

1) Ἡ οἰκογένεια, θεσμός θεσθεστικῆς, Ἢτις κατὰ γενικὴν ἐπιβολὴν ἀποτελεῖ τὴν πρώτην φροντίδα ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀναπτύσσεται καὶ διαπαιδαγωγεῖται κατὰ βίαν τὸ παιδί,⁴ τελεῖ πλέον ὑπὸ τὴν

προστασίαν τοῦ Κράτους, συμφώνως τῇ παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 26 τοῦ Συντάγματος, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐν αὐτῷ διακηρύσσεται ὅτι αἱ ἀντιμετωπιζούσαι πολυπληθῆ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα πολυτέκνοι οἰκογένειαι, ὡς καὶ τὰ ὄρφανὰ παιδιὰ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, τυγχάνουν τῆς εἰδικῆς μερίμνης τοῦ Κράτους (παρ. 3 ἀρθρ. 26 Συντ.). Οὕτω βάσει τῶν προαναφερθεισῶν συνταγματικῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπολύτως συμφωνοὶ πρὸς τὴν παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 25 τῆς Οἰκονομικῆς Διακηρύξεως τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων,⁵ τὸ Κράτος ὑποχρεοῦται: α) εἰς τὴν λήψιν ὅλων τῶν ἐνδεηγμένων μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ βασικοῦ τούτου θεσμοῦ, π.χ. τήρησιν ἔργων ὑγεινῆς διὰ τὴν τέλεισιν τοῦ γάμου, β) εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀπαραίτητων οἰκονομικῶν, πραγματικῶν καὶ κοινωνικῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκογενείας, ὡς π.χ. παροχὴ οἰκονομικῶν ἐπιδομάτων, δημιουργία παιδικῶν καὶ βρεφικῶν σταθμῶν, κτλ. καὶ, γ) τὴν παροχὴν πάσης φύσεως διευκολύνσεων εἰς τὰς πολυτέκνους οἰκογενείας.⁶

2) Διὰ τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 26 τοῦ Συντάγματος ρητῶς καὶ σαφῶς τονίζεται ὅτι: «Οἱ γονεῖς ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ καθήκον νὰ ἀνατρέφουν καὶ διαπαιδαγωγῶν τὰ τέκνα τῶν, ἐπὶ σκοπῷ βεβηλίας ὅπως ταῦτα καταστῶν χρηστοὶ πολῖται. ἄξιαι συμμετοχῆ τῶν ἐλληνοχριστιανικῶν ἰδεωδῶν.» Τὴν προσπάθειαν αὐτῆν τῶν γονέων ὑπερβαίνει πλέον νὰ

1. Κ. Γεωργοπούλου, Στοιχεῖα Συνταγματικῆς Δικαίου, τόμ. Α', 1968, σ. 166 ἐπ.

2. Γ. Βαβαρέτου, Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, 1968, Ἀθῆναι 1969, σ. 5.

3. Ἀνωτ. παρ. 1, περ. 1.

4. Ἰωάννου Παπαζαχαρίου, «Οἰκογενειακὴ κατάσταση καὶ Ἑλληνοκρατικὴ ἐπιβολὴ περὶ τοῦ φαινομένου τῆς Οἰκογενείας», Ἐπιστ. Ἐπετ. Σχολῆς Νομ. καὶ Οἰκον. Ἐπιστημῶν Παν. Θεσσαλονίκης, τόμ. ΙΔ', σ. 378. Κ. Δημητριάδου, Ἡ Παιδεία καὶ ἡ ἀγωγή τῆς σχολικῆς περιόδου, Πάτρις 1952, σ. 35 ἐπ. Ἀρ. Ἀσπιώτη, Ὁ Ἑλληνας καὶ ἡ Οἰκογένεια, Ἀθῆναι 1952, σ. 15 ἐπ. Γ. Μπαλῆ,

Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἔκδ. Β', 1961 σ. 3. Κ. Γαβρίλα, Ἑλληνολογία, τόμ. Α', ἔκδ. Ε' 1966, σ. 569. Ἰωάννου Δεληγιάννη, Ὁ προγενεὶς ἑλεγχος τῆς υγείας τῶν μελλοντικῶν, Ἐπιστ. Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομ. καὶ Οἰκον. Ἐπιστ. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Χαρμόσων Δημ. Καρανίκης), τόμ. ΙΔ', τεύχος Γ', σ. 653. Βασ. Παπαδάκου, Ἡ Μητέρα καὶ τὸ παιδί της, 1964, σ. 8.

5. Ἀνωτ. παρ. II, περ. ΓΙ.

6. Πλείονα κατωτέρω εἰς παρ. Γ' «Προστασία Οἰκογενείας».

7. Κ. Γαβρίλα, ἐνθ' ἄν., σ. 568.

συνειδητοσύνη και τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον ἀλαμβάνει μέτρα διὰ τὴν ἠθικὴν, πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν ἀνηλίκων». Ἡ ἀξία τῆς κατευθυντήριου ταύτης ἀρχῆς τοῦ Συντάγματος, διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, δύναται δεόντως νὰ ἐκτιμηθῇ μόνον ἐφ' ὅσον λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἰστορικὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἐλεύθερον κόσμον, καὶ ἐφ' ἑτέρου τὸ γεγονός ὅτι οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τῆς σήμερον εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θὰ κληθῶν ἐπι ἀπλῶς νὰ συνεχίσουν τὴν ἐνδοξὴν κληρονομίαν τῆς Χώρας μας, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστήσουν αὐτήν πλέον περιλαμπρὴν.

3) Ἡ ἀνατροφή ὅμως καὶ ἡ ἀγωγή τῶν παιδιῶν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας θὰ ἦτο ἡμιτελής ἀνευ τῆς Παιδείας, ἥτις ἀναλαμβάνει, εἰς κρίσιμον δι' αὐτὰ περιόδον τῆς ἡλικίας των (6-12 ἐτῶν), νὰ ολοκληρώσῃ τὸ ἔργον ταύτης, διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς τῶν ἑλληνοπαίδων καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως αὐτῶν, βάσει τῶν ἀξιῶν τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.¹

Πράγματι εἰς λαὸς μορφωμένον, ἔχον ἐπίγνωσιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεών του, κέκτηται τὴν δυνατότητα νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἰκανότητες αὐτοῦ καὶ νὰ διαμορφώσῃ καλλιετέρας συνθήκας διαβιώσεως καὶ ἀναπτύξεώς του. Ἡ παροχὴ ὅμως τῆς παιδείας, λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς καὶ ἐφ' ἑτέρου τῶν γυῖστῶν δαπανῶν τὰς ὁποίας συνεπάγεται, κατέστη, βάσει παγκοσμίως πλέον υἱοθετηθείσης ἀρχῆς,² ἀποκλειστικὴ ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους.

Ὅπως βάσει τῶν παρ. 1-3 τοῦ ἀρθροῦ 17 τοῦ Συντάγματος:

1. Ἡ παιδεία τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τοῦ Κράτους, παρέχεται δαπάναις αὐτοῦ, σκοπεῖ δὲ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγήν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀξιῶν τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

2. Ὁ προσδιορισμὸς τῶν γενικῶν γραμμῶν τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς παιδείας ἐνεργεῖται, καθ' ἃ ὁ νόμος ὀρίζει, μετὰ γνώμην Ἑθνικοῦ Συμβουλίου Παιδείας.

3. Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ὅλους ὑποχρεωτικὴ. Νόμος ὀρίζει τὰ ἔτη τῆς υποχρεωτικῆς φοιτήσεως, τὰ ὅποια δὲν δύναται νὰ εἶναι ὀλιγώτερα τῶν ἑξ.

Ἡ κατευθυντήριος ἀρχὴ τοῦ ἀρθροῦ 17 τοῦ νέου

Συντάγματος ὑπῆρχε καὶ εἰς τὰ προϊσχύσαντα Συντάγματα,³ πλὴν ὅμως νῦν κατέστη εὐρύτερα καὶ πλέον σαφές. Ἀπὸ πλευρᾶς νομοθεσίας, βάσει τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ Ν.Δ. 4379/1964 «ἅπαντες οἱ ἐν Ἑλλάδι κατοικοῦντες παῖδες Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ τῶν δύο φύλων ὑπόκεινται εἰς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἀπὸ τοῦ θου μέχρι τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας των», ἐνῶ ταυτοχρόνως οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες, οἱ μὴ ἐγγράφοιτες ἐντὸς τῶν νομίμων προθεσμιῶν τοὺς ὑποχρέους πρὸς φοίτησιν εἰς τὰ ἡμερήσια ἢ νυκτερινὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἢ ἀμελοῦντες τῆς τακτικῆς φοιτήσεως τούτων, ὑπόκεινται συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 23 τοῦ Ν. Δ/τος 3094/1954, εἰς χρηματικὰς καὶ ποινικὰς κυρώσεις.

4) Βασικὴ ἀρχὴ τῆς δημοκρατικότητος τοῦ πολιτεύματος τῆς Χώρας μας ἀποτελεῖ ἡ ἀναγνωριζομένη διὰ τοῦ Συντάγματος ἐλευθερία τοῦ Τύπου, ὅστις ἐπιτελεῖ δημοσίαν ἀποστολὴν (ἀρθρ. 14). Ἡ ἐλευθερία αὕτη δὲν ὑπόκειται εἰς περιορισμούς, εἰμὴ μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ὡς εἶναι ἡ τῆς παρ. 13 τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ συντάγματος, καθ' ἣν: «Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῶν διὰ νόμου ἰδιαίτερα κατασταλτικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος ἐκ τῆς ἐπικινδύνου διὰ τὸ ἦθος αὐτῆς φιλολογίας.» Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς συνταγματικῆς ταύτης διατάξεως ἐξεδόθη τὸ Ν.Δ. 346/1969 «περὶ Τύπου», αἱ σχετικαὶ τοῦ ὁποίου διατάξεις περὶ προστασίας τῆς νεότητος θέλουσιν ἐξετασθῆ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ οικεῖον κεφάλαιον.⁴

5) Ἐτέρα συνταγματικὴ κατευθυντήριος διάταξις, ἥτις ἐν τῇ εὐρύτητι αὐτῆς περιλαμβάνει καὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἶναι ἡ τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 27 τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν «τὸ Κράτος μεριμνᾷ διὰ τὴν υγείαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀποκρίσιν στέγης παρὰ τῶν στερουμένων αὐτῆς».⁵

2. Προστασία μητρότητος

Α. Τὸ σύγχρονον κράτος, ἔχον ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἡ βελτιώσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐξαρτᾶται ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς ψυχολογικῆς υγείας τῶν ἐργαζομένων εἰς γάμον ἀτόμων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ μετέπειτα τρόπου καὶ τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως αὐτῶν, λαμβάνει πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον σειράν κοινωνικῶν καὶ νομικῶν μέτρων, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται καὶ ὁ ἐλεγχος τῆς υγείας τῶν μελλονόμενων, ἐπὶ σκοπῷ προλήψεως ἢ καταπολεμήσεως τοῦ «ἐκ-

1. Γ. Κισσάρ, *Ψυχολογία τοῦ Πολιτισμοῦ μας*, Ἀθῆναι 1961, σ. 526 ἐπ.

2. Κ. Δημητροπούλου, ἐνθ' ἄν., σ. 41 ἐπ. Γ. Κισσάρ, ἐνθ' ἄν., σ. 520 ἐπ. Κ. Γαρδίκου, ἐνθ' ἄν., σ. 628 ἐπ. Γ. Δουβαλοπούλου, «Ὁ ρόλος τῆς Παιδείας εἰς τὰς ὑποχρεωτικὰς προστασίας τῆς Παιδικῆς ἡλικίας», δασύτητον ἐκ τῶν Ἀρχαίων Ὑμνῶν, πύργος Ἰωάννου-Δουβερνίου, 1970.

3. Ἀρθρ. 26, παρ. 1, «Ὁμογενετικῆς Διακρίσεως τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων». Ὅρα σχετικῶς παρ. 11, παρ. 11.

4. Ἠλέα Κυριακοπούλου, *Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθῆναι 1960, σ. 134, 185, 224, 374, 585 (ἀρθρ. 11 Σ. 1814, ἀρθρ. 16 Σ. 1864, ἀρθρ. 16 Σ. 1911, ἀρθρ. 23 Σ. 1927, ἀρθρ. 16 Σ. 1952).

5. Ἠλέα Κυριακοπούλου, *Ἑλληνικὸν Συνταγματικὸν Πίνακον*, παραδόσεις 1954, σ. 380.

6. Λουκᾶ Παύλου, *Μελέται Κοινωνικῆς Πολιτικῆς*, Ἀθῆναι 1969, σ. 48, 63.

νείας έχουσας εν ζωῇ πέντε τουλάχιστον τέκνα, ἀ-
γαμος ὢν, ἐπέχει μόνον ὑποχρέωσιν ἐκγυμνάσεως
(ἄρθρ. 16 ν. 3850/58). στ) Εἰς τὰς παραγωγικὰς
σχολὰς μονίμων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν
τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, πέραν τοῦ ἐκάστοτε κα-
θοριζομένου ἀριθμοῦ εἰσακτέων, τὰ τέκνα πολυ-
τέκνων, ὁμοῦ μεθ' ὠρισμένων εἰσέτι κατηγοριῶν
ὑποψηφίων καὶ μέχρι ποσοστοῦ 35% ἐν συνόλῳ,
εἰσάγονται κατὰ σειρὰν ἐπιτυχίας ἐκ τῶν ἐπιλα-
χόντων (ἄρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 582/70). ζ) Ἡ παρο-
χὴ ἐκπτώσεως εἰς τοὺς δι' ἀστικῶν καὶ ὑπεραστι-
κῶν λεωφορείων ταξιδεύοντας πολυτέκνους (ἄρθρ.
4 Α.Ν. 70/67). η) Οἱ πολύτεκνοι προτιμῶνται διὰ
τὴν τοποθέτησίν των εἰς ἐργασίας, μέσω τῶν κατὰ
τόπους γραφείων εὔρεσεως ἐργασίας (ὑπ' ἀριθ.
90211/4959/69 ἀπόφασις Ὑπ. Ἐργασίας: ΦΕΚ
Β'. 664/69).

θ) Ἡ λειτουργία πλείστων ἰδρυμάτων παιδικῆς
προστασίας, ἅτινα ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ υποβοη-
θῆσουν ἀφ' ἐνὸς μὲν τοὺς ἐργαζομένους γονεῖς εἰς
τὸ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ ἐκ τῆς ἀποκτήσεως τέ-
κνων δυσχερείας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ παιδιὰ εἰς τὴν
ὕγιᾶ ψυχολογικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν καὶ δια-
παιδαγωγίαν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην περι-
λαμβάνονται οἱ Παιδικοὶ Σταθμοί, τὰ Ἀγροτικὰ
Νηπιότροφεία, οἱ Βρεφονηπιακοὶ Σταθμοί, αἱ
Παιδικαὶ Ἐξοχαὶ καὶ Κατασκηνώσεις, τὰ Πρεβεν-
τόρια, αἱ Ἀγροτικαὶ Μεταβατικαὶ Οἰκοκυρτικαὶ Σχο-
λαί, κ.ά., ὡς λεπτομερῶς θὰ ἐκτεθῆ κατωτέρω.

Εἰς τὰ ὑπὲρ τῆς οικογενείας μέτρα δέον ὅπως
προσθεθῆ καὶ ἡ ἐξαγγελθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυ-
πουργοῦ ἐπιδότησις, ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1972,
τῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης καὶ ἐφεξῆς γε-
νωμένων τέκνων οικογενείας έχουσας δύο ἐν ζωῇ
τέκνα, ἢ τῶν κατὰ τὴν 31.12.1971 οικογενειῶν
τῶν έχουσῶν τέσσαρα καὶ πλέον τέκνα.

4. Προστασία τῆς υγείας τοῦ παιδιοῦ

Ἡ ψυχολογικὴ ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν
περίοδον τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ηλικίας ἀποτελεῖ τὸν
πρωταρχικὸν παράγοντα τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως
τούτου, διότι ὠρισμένα νοσήματα, εἰς τὰ ὁποῖα
αὕτη ὅλως ἰδιαίτερος εἶναι εὐπρόσβλητος. ἔχουν ὡς
συνέπειαν, καὶ εἰς τὴν εὐνοϊκωτέραν περίπτωσιν,
νὰ καταστήσουν ἀνάπηρον τὸ προσβληθὲν ἄτομον
διὰ τὸν μετέπειτα βίον ἢ νὰ τὸ καταστήσουν φιλά-
σθενον, ὅποτε καὶ πάλιν δημιουργοῦνται πλείστα
ὄσα οἰκογενειακά, κοινωνικά καὶ οικονομικά προ-
βλήματα.

Ἡ προστασία τῆς υγείας τοῦ παιδικοῦ πληθυ-
σμοῦ περιλαμβάνει τὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ὡς
καὶ ἑτέρων Ὄργανισμῶν, Ἰδρυμάτων, Σωματείων,
κτλ., λήψιν διαφόρων προληπτικῶν καὶ κατασταλ-
τικῶν μέτρων. Συγκεκριμένως:

α) Πίεσις ἀποσυγῆν τῶν δυσμενῶν συνεπειῶν τῆς

προσβολῆς ἐκ τῶν λοιμωδῶν νόσων τῆς εὐλογίας,
φυματιώσεως, διφθερίτιδος καὶ πολιομυελίτιδος,
καθιερώθη ὑποχρεωτικὸς κατ' αὐτῶν ἐμβολιασμὸς
τῶν παιδιῶν. Οἱ γονεῖς, ἐπιμεληταί, ἐπίτροποι ἢ
κηδεμόνες, οἱ ὁποῖοι παραμελοῦν τὸ καθήκον τοῦτο,
τιμωροῦνται, κατὰ περίπτωσιν, διὰ προστίμου ἢ
κρατήσεως (ἄρθρ. 19 Α.Ν. 171/36, ἄρθρ. 7 ν.
4053/60, ἄρθρ. 1,8 ν. 1658/1951, ἀπόφασις ΕΙγ/
8835/4.8 64: ΦΕΚ Β' 356/64).

Ἡ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τοῦ ὑποχρεω-
τικοῦ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τῶν προαναφερθεισῶν ἀ-
σθενειῶν εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα ἡ Ἑλλάς νὰ συγκα-
ταλέγεται μεταξὺ τῶν προηγμένων χωρῶν τοῦ κό-
σμου, εἰς ἃς παρατηρεῖται ἀνυπαρξία κρουσμάτων
ἢ ὁ δείκτης τῶν ἐμφανιζομένων περιπτώσεων εἶναι
λίαν χαμηλός.

β) Διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενούντων παιδιῶν
λειτουργοῦν εἰδικὰ παιδιατρικὰ νοσοκομεῖα ἢ
παιδιατρικαὶ κλινικαὶ εἰς Γενικὰ Νοσοκομεῖα, ἐνῶ
ταυτοχρόνως ἡ εἰδικότης τοῦ παιδίατροῦ ἀποτελεῖ
μῖαν ἐκ τῶν πρώτων καθιερωθεισῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Σήμερον ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦν 19 παιδιατρικὰ θε-
ραπευτήρια με σύνολον κλινῶν 2.099, ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς
τῶν παιδίατρων ἀνέρχεται εἰς 893.¹

γ) Εἰς τὸν τομέα τῆς προληπτικῆς προστασίας τῆς
υγείας τοῦ παιδικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας ἰδιαί-
τέρως συμβάλλει τὸ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιχορηγού-
μενον Ἴδρυμα τοῦ ΠΙΚΠΑ, διὰ τῆς λειτουργίας
παιδικῶν πολυκλινικῶν, κινήτων Ιατρικῶν μονά-
δων, κινήτων καὶ μονίμων στοματολογικῶν Ια-
τρείων, συμβουλευτικῶν σταθμῶν βρεφῶν καὶ παι-
δικῶν Ιατρείων (Β.Δ. 170/1960-Β.Δ. 668/1962).²

δ) Διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ὀριστικῆς βλάβης τῆς ὑ-
γείας τῶν μολυνθέντων ὑπὸ τοῦ μικροβίου τῆς φυ-
ματιώσεως παιδιῶν, μὴ ἐχόντων ὁμῶς ἀνοικτὴν φυμα-
τίωσιν, λειτουργοῦν εἰδὶ καὶ ἰδρύματα (Πρεβεντόρια)
ὑπὸ μορφήν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιω-
τικοῦ Δικαίου, τελούντα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν
ἐλεγχον τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.³

5. Ἡ κοινωνικὴ πρόνοια διὰ τὸ παιδί

Ὡς κοινωνικὴ πρόνοια διὰ τὸ παιδί ἐννοοῦμεν
τὸ σύνολον τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα λαμβάνει τὸ Κρά-
τος, αἱ ὀργανωμέναι κοινωνικαὶ ὁμάδες καὶ τὰ καθ'
ἕκαστον ἄτομα, διὰ τὴν δημιουργίαν εὐνοϊκῶν προϋ-
ποθέσεων καὶ συνθηκῶν διὰ τὴν ὁμαλὴν σωματικὴν,

1. Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος ἔτους 1969,
σ. 69. Β. Δεδεμεζῆ, «Ἐκθεσις περὶ τῆς Δημοσίας Ὑγιει-
νῆς ἔτους 1968», Ἀρχεῖα Ὑγιεινῆς, τόμ. 19ος, σ. 173.

2. Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος 1963, σ. 62,70.

3. Ε. Πουλαντζῆ, ἑθ' ἰν., σ. 60. ΒΙΕ Κοινωνικὴ Προ-
στασία ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι 1970, σ. 303 ἐπ. Α. Πάτρα,
«Ἡ Δημοσίη Κοινωνικὴ Διοίκησις ἐν Ἑλλάδι», Ἐπιστ.
Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομ. καὶ Οἰκον. Ἐπιστ. Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης, τόμ. ΙΓ', σ. 994.

4. Πλείονα εἰς παρ. 5, παρ. 3.

ψυχικήν και πνευματικήν ανάπτυξιν αὐτοῦ,¹ με ἀποτελεσματικῶς μὲν τὴν ἰσορροπημένην καὶ λειτουργισμένην ἐνταξίν τούτου εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐμμέσως δὲ τὴν εὐημερίαν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.²

Ἡ προαναφερθεῖσα πρόνοια ἐκδηλοῦται διὰ τῆς λειτουργίας:

1) *Βρεφοκομείων* ἐξ ὧν 4 δημοτικά καὶ 6 ἰδιωτικά, τὰ ὅποια ἀποβλέπουσιν κυρίως εἰς τὴν παροχὴν περιθάλψεως εἰς τὰ ἐξώγαμα καὶ ἐκθετα βρέφη, καὶ τῶν ὑπολοίπων ἢ λειτουργία, ἐλλείψει ἐπαρκῶν πόρων, ὁργανώσεως καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ γυλιάνει σοβαρῶς. Εἰδικῶς διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐξωγάμων παιδιῶν, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1953 λειτουργεῖ εἰς τὴν περιόχην Ἀγίων Ἀναργύρων Ἀττικῆς, κατὰ τρόπον ὑποδειγματικόν, τὸ Κέντρον Βρεφῶν «*Η ΜΗΤΕΡΑ*». Τὸ Κέντρον τοῦτο πλὴν τῆς μερίμνης αὐτοῦ διὰ τὰ βρέφη, τὰ ὅποια στεροῦνται ἐμάλου οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος, παρέχει προστασίαν καὶ εἰς τὴν ἄγκυρον μητέρα. Τόσον κατὰ τὴν πρὸ τοῦ τοκετοῦ περιόδον, ὅσον καὶ μετὰ ταύτην. Ὡσαύτως παρὰ τῶ ὡς εἴρηται Ἰδρυματι λειτουργεῖ καὶ Σχολὴ Βρεφοκόμων «*Ἡ Πριγκίπισσα Σοφία*».³

Τέλος τὰ Δημοτικά Βρεφοκομεία Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν, ὡς καὶ τὸ Κέντρον Βρεφῶν «*Η ΜΗΤΕΡΑ*», διαθέτουσιν εἰδικευμένους κοινωνικοὺς λειτουργοὺς, θεωροῦνται ἀνεργισμένοι ὑπηρεσίαι, αἱ ὅποια δύνανται νὰ διεξαγάγουν κοινωνικὴν ἔρευνα, προκειμένου νὰ γορηγηθῇ βεβλιώσις περὶ τῆς καταληλιότητος τῶν ἐπιθυμούντων νὰ υἱοθετήσουν ἀνηλικίους ἡλικίας μικροτέρας τῶν 18 ἐτῶν, τελούντας ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν (ἄρθρ. 9 Ν. Δ/τος 610/70).

2) *Βρεφονηπιακῶν Σταθμῶν, Ἐθνικῶν Παιδικῶν Σταθμῶν, Ἐθνικῶν Ἀγορικῶν Νηπιοτροφείων καὶ Νηπιαγωγείων.* Ταῦτα συνιστώμενα διὰ Β.Δ/των ἐκδιδομένων προτάσει τῶν Ὑπουργείων Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν εἶναι Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, μέσω δὲ αὐτῶν παρέχεται ἡμερησία περίθαλψις καὶ διαπαιδαγωγῆσι κυρίως εἰς ἄπορα νήπια, ἰδίως ὄρφανὰ (προσχολικὴ ἡλικία), τῶν ὁποίων αἱ μητέρας ἐργάζονται πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν βιοτικῶν τῶν ἀναγκῶν. Τὰ ἐνδιατώμενα νήπια δέον νὰ εἶναι ἡλικίας 3-5 1/2 ἐτῶν. εἰσάγονται δὲ εἰς τοὺς ὡς εἴρηται σταθμοὺς δι' ἀπορρίψεως τῆς Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς αὐτῶν.⁴ Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἰδρυομένων καὶ λειτουργούντων Παιδικῶν Σταθμῶν, κτλ., λειτουργοῦν παρόμοια ἰδρύματα καὶ διάφοροι ὁργανισμοὶ ἢ σω-

ματαῖα ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, τινὰ τῶν ὁποίων, ἐπιχορηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Κράτους.⁵ Ἐσχάτως δὲ εἰς τὸν ζωτικὸν τοῦτον τομέα ἤρχισαν ἐμφανιζόμενα παρόμοια ἰδρύματα ὑπὸ μορφήν καθαρῶς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως.

Σημειωτέον ὅτι ἡ σπουδαιότης ἐκ τῆς ἐπιτυχούς λειτουργίας τῶν ὡς εἴρηται παιδικῶν ἰδρυμάτων, ἀναγνωρίζεται γενικῶς, δι' ὃ καὶ εἰς τὸ πενταετὲς πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας (1968-1972) προβλέπεται ὁ διπλασιασμὸς αὐτῶν.⁶

3) *Πρεβεντορίων.* Πρόκειται περὶ εἰδικῶν ἰδρυμάτων, Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, τὰ ὅποια ἀνεπτύχθησαν μεταπολεμικῶς, ὅτε συνεπέλας τῆς εχθρικῆς κατοχῆς καὶ τοῦ ἐπακολουθήσαντος ἀντεθνικοῦ συμμοριτοπολέμου, ὁ παιδικὸς πληθυσμὸς τῆς Χώρας εἶχεν ἰδιαίτερας ταλαιπωρηθῆ καὶ παρίστατο, ὡς ἐκ τοῦτου, ἀνάγκη λήψεως ὑγεινοδιατητητικῶν μέτρων διὰ τὴν πρόληψιν περαιτέρω δυσμενῶν ἐξελίξεων τῆς υγείας αὐτῶν. Εἰς τὰ Πρεβεντόρια εἰσάγονται ἄπορα παιδιά, προσβληθέντα ὑπὸ τοῦ μικροβίου τῆς φυματιώσεως, μὴ ἔχοντα ὁμως ἀνοικτὴν φυματίωσιν (θετικὴ φυματιαντιδρασις μετ' ἀκτινολογικῶν καὶ κλινικῶν εὐρημάτων, ἀρνητικῶν ὁμως πτυέλων).⁷ Ἡ διάρκεια τῆς διαμονῆς ἐν τῷ Πρεβεντορίῳ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνωτέρα τῶν τεσσάρων μηνῶν, δυναμένη νὰ παραταθῇ εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐπὶ δίμηνον εἰσέτι, ἐν οὐδεμίᾳ ὁμως περιπτώσει δύναται νὰ ὑπερβῇ αὐτὴ τοὺς ἐννέα μῆνας. Σήμερον λειτουργοῦν 8 Πρεβεντόρια, ΝΠΔΔ,⁸ τὰ ὅποια ὁμως, λόγῳ τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀνάδοις γενικῶς τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, παρουσιάζουσι μειωμένην κίνησιν, ὥστε ἐκδηλὸς παρίσταται ἡ ἀνάγκη ἀναδιαρθρώσεως καὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου.⁹

4) *Παιδικῶν Ἐξοχῶν.* Ἐν Ἑλλάδι ὁ θεσμὸς τῶν Παιδικῶν Ἐξοχῶν ἀνεπτύχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ΠΚΚΠΑ κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον καὶ κατέστη ζωτικὴ ἀνάγκη μεταπολεμικῶς, διὰ τοὺς προαναφερθέντας εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον (Πρεβεντόρια) λόγους, ὅτε (1946) καὶ ἐλειτούργησαν ἑκατοντάδες παιδικαὶ ἐξοχαί, εἰς τὰς ὁποίας περιεθάλπησαν χιλιάδες παιδιῶν.¹⁰

Παιδικὰς ἐξοχὰς λειτουργοῦν τὸ Ὑπουργεῖον

5. ΒΕΙ, ἐν' ἄν., σ. 293 ἐπ.

6. Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ, *Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος 1968-1972*, σ. 139.

7. Ν.Δ. 178/1947, ν. 3703/1957, ν. 4255/1956, Β. Δ/τος 19726-9-1956 (ΦΕΚ Α' 213/50, 14/25-8-51) καὶ Ν.Δ. 178/1947, ν. 3703/1957, ν. 4255/1956 (ΦΕΚ Α' 137/58), 325/1969.

8. Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Χανίων, Ρόδου, Μικροκάστρου, Πρόνοια διὰ τὸ Παιδί (Ἀθήναι), ΠΚΚΠΑ.

9. Ἰ. Μαστρογιάννη, ἐν' ἄν., σ. 530. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐν' ἄν., σ. 17. Β.Ε.Π., ἐν' ἄν., σ. 301.

10. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐν' ἄν., σ. 16 ἐπ.

1. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐν' ἄν., σ. 3. Ε. Πουλαντζῆ, ἐν' ἄν., σ. 11.

2. Μελίβητος Καζιχοπούλου, *Ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια ὡς ἐπιστήμη*, Ἀθήναι 1964, σ. 21.

3. Ἰ. Μαστρογιάννη, *Ἡ Θεωρία τῆς Κοινωνικῆς Πρόνοιας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος 1821-1960*, Ἀθήναι 1960, σ. 327 ἐπ. ΒΕΙ, ἐν' ἄν., σ. 291 ἐπ.

4. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐν' ἄν., σ. 21 ἐπ.

Κοινωνικών Υπηρεσιών και οι ύπ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτούμενοι Ὄργανισμοί, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, αἱ Ἱερὰ Μητροπόλεις τῆς Χώρας, διάφοροι Δημόσιοι Ὑπηρεσῖαι, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, Ὄργανώσεις, Ὄργανισμοί, Ἰδρύματα καὶ Σωματεῖα, τὰ ὅποια ἀναλόγως τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τῶν φορέων αὐτῶν παρουσιάζουν διάφορον εἰκόνα λειτουργίας, ὡς πρὸς τὰ μέσα καὶ τὰς παρεχόμενας ἀνέσεις.

Κατὰ νόμον (ν. 749/1948, ν. 1727/51) εἰς μὲν τὰς Παιδικὰς Ἐξοχὰς τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐξουσιοδοτουμένων Ὄργανισμῶν ἔδει νὰ ἀποστέλλωνται παιδιὰ ἄπορα, ἀσθενικά, ἐργαζόμενα ἢ φοιτῶντα εἰς νυκτερινὰς τεχνικὰς σχολὰς ἢ τελοῦντα ὑπὸ τακτικὴν ἰατρικὴν παρακολούθησιν τῶν κρατικῶν πολυιατρείων, εἰς δὲ τὰς τοιαύτας τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀσθενικά παιδιὰ φοιτῶντα εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἀσχέτως κριτηρίου ἀπορίας. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως ἡ βελτίωσις τῶν ὅρων διαβιώσεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν κοινωνικοοικονομικῶν συνθηκῶν εἰς τὴν Χώραν μας (π.χ. ἀνάπτυξις τοῦ θεσμοῦ τῶν οἰκογενειακῶν διακοπῶν) εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα αἱ Παιδικαὶ Ἐξοχαὶ νὰ μεταβάλλουν, ἐκ τῶν πραγμάτων, κατεῦθυσιν καὶ ἀπὸ ὄργανα βελτιώσεως τῆς υγείας τῶν παιδιῶν, νὰ ἐπιδιώκουν πλέον τὴν περιοδικὴν ἀπομάκρυνσιν ὅλων τῶν παιδιῶν γενικῶς ἐκ τοῦ ἀνθυγιεινοῦ καὶ ἀντιπαιδαγωγικοῦ περιβάλλοντος τῶν ἀστικῶν κέντρων καὶ ἰδίᾳ τῶν μεγαλοπόλεων, ἐπὶ σκοπῶ τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν τόνωσιν αὐτῶν, ἐντὸς βεβαίως τῶν πλαισίων τῶν ἐθνικῶν ἐπιδιώξεων.

Ὡς διεθνῶς σήμερον γίνεται δεκτόν, ἡ παιδικὴ ἐξοχὴ ἀποβλέπει ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ τόνωσῃ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς τὸ παιδί, ἀλλὰ ταυτοχρόνως νὰ προετοιμάσῃ τὸν αὐριανὸν πολίτην εἰς τὸν ρόλον αὐτοῦ, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς ἀπολαύσεως τῶν εὐεργετημάτων τῆς ὁμαδικῆς ζωῆς καὶ συνεργασίας ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς καταλλήλου ἐθνικῆς καὶ ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως, ἐνῶ συγχρόνως ὅλον ἐν κατακτῆ ἔδαφος καὶ ὁ θεσμὸς τῶν οἰκογενειακῶν διακοπῶν. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο αἱ Παιδικαὶ Ἐξοχαί, ὡς βασικὸς θεσμὸς Κοινωνικῆς Προνοίας, ἀποβλέπων εἰς τὴν προστασίαν τῆς παιδικῆς υγείας, τελοῦν ὑπὸ μελέτην ἐπὶ σκοπῶ ἀντιδιοργανώσεως αὐτῶν, συμφῶνως πρὸς τὰ σημερινὰ πραγματικὰ δεδομένα.¹

5) Ὁμοιοτροφεῖον. ἔστι ἰδρυμάτων κλειστῆς περιουσίας, ἐνῶ εἰσέρχονται πρὸς αὐτὰ μέχρις ἡλικίας 14 ἐτῶν, ὄρφανὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων ἢ ἐνὸς μόνον ἐξ αὐτῶν (ἄρθρ. 1 ν. 2851/22). Κατ' ἐξίτησιν ἀπιτρέπεται ἡ εἰσαγωγή εἰς ὄρφανοτροφεῖον

φείον παιδιῶν δεομένων ἰδρυματικῆς προστασίας, κατὰ τὴν κρατοῦσαν κοινωνικὴν ἀντίληψιν, κατὰ παρέκκλισιν τῶν περὶ ὄρφανείας διατάξεων καὶ τῶν λοιπῶν προϋποθέσεων οἰκογενειακῆς καταστάσεως τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ μέχρι ποσοστοῦ 30% τοῦ συνόλου τῆς ὄργανικῆς δυνάμεως τούτων (ν. 4051/1960, ἄρθρ. 11 παρ. 3-Ν.Δ. 4525/66, ἄρθρ. 9 παρ. 1).

Τὰ Ὁρφανοτροφεῖα διακρίνονται εἰς Ἐθνικά Ἰδρύματα, ἀποτελοῦντα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, καὶ εἰς Ἰδρύματα Ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, τελοῦντα ἀμφοτέρω ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν ἐλεγχον τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ἐκ τῶν Ἐθνικῶν Ὁρφανοτροφείων διακρίνομεν: α) 4 ἀγροτικὰ ὄρφανοτροφεῖα, β) 13 γενικά ὄρφανοτροφεῖα γ) 6 ἐπαγγελματικὰ ὄρφανοτροφεῖα καὶ δ) 10 ὄρφανοτροφεῖα θηλέων μετ' ἐργαστηρίων.²

Ἀναμφιβόλως ἡ διὰ τῶν Ὁρφανοτροφείων προστασία τῶν ὄρφανῶν, κατὰ τὸ παρελθόν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς κρίσιμους διὰ τὴν Χώραν μας περιόδους, ἀπέδωσε, λαμπρὰ ἀποτελέσματα, διότι χάρις εἰς τὴν συστηματικὴν ταύτην περίθαλψιν ἀποκαταστάθησαν χιλιάδες παιδιὰ, τὰ ὅποια ἄλλως ὄφιστοτο κίνδυνος νὰ ἀποβοῦν ἀντικοινωνικὰ στοιχεῖα. Σήμερον ὁ παλαιὸς τύπος τοῦ ὄρφανοτροφείου (παραιτηθὴν ἐκπαίδευσιν, κυρίως ἐπαγγελματικῆ, ἐντὸς τοῦ Ἰδρυματος) εἶναι ξεπερασμένος, δι' ὃ καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, πολλὰ ἐκ τῶν ὄρφανοτροφείων ἀποστέλλουν τοὺς τροφίμους αὐτῶν εἰς τὰς ἐν τῇ πόλει, ἐνθα ἡ ἔδρα αὐτῶν, σχολὰς (στοιχειώδους ἐκπαίδευσως-γυμνάσιον-τεχνικὰς σχολὰς) ἢ καὶ εἰς ἀνωτάτας σχολὰς, πλὴν ὅμως ἐξικηλοῦσθον νὰ μειοψήσῃ, ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς περαιτέρω κοινωνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν τροφίμων αὐτῶν. Ἐνεκα τούτου τὸ ὅλον θέμα τῆς λειτουργίας τῶν Ὁρφανοτροφείων³ τελεῖ ὑπὸ μελέτην, ἐπὶ σκοπῶ ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ ἀναπτύξεως ἐν γένει τοῦ θεσμοῦ τῆς προστασίας τῶν ἀπροστατευτῶν παιδῶν.⁴

6) Οἰκοτροφεῖον. Πρόκειται περὶ ἰδρυμάτων συνιστωμένων κυρίως ὑπὸ τῶν ἀνὰ τὴν Χώραν Ἱερῶν Μητροπόλεων, τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυματος «Βασιλεὺς Παῦλος» (ἄρθρ. 3 Ν.Δ. 572/70) καὶ διαφόρων φιλανθρωπικῶν ἢ τοπικῶν σωματείων, ἅπανα δέχονται ἄπορα παιδιὰ, τὰ ὅποια φοιτοῦν εἰς τὸ γυμνάσιον ἢ τὰς τεχνικὰς σχολὰς. Διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν τελευταίων τούτων σχολῶν λειτουργεῖ ἰδίᾳ οἰκοτροφεῖα καὶ ὁ Ὄργανισμὸς Ἐργατικῶν Δυναμικῶν.

Τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων λειτουργοῦντα

2. Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος 1969, σ. 78.

3. Καὶ αὕτη αὕτη ἡ ὀνομασία «Ὁρφανοτροφεῖον» κρίνεται ὡς κλισιακὴ, δημιουργοῦσα κομπλεξικὰ βιώματα εἰς τοὺς τροφίμους αὐτῶν.

4. Ἰ. Ἀγγέλη, Ἐνθ' ἄν., σ. 15 ἐκ. ΒΕΙ, Ἐνθ' ἄν., σ. 287 ἐκ.

1. Ἰ. Ἀγγέλη, Ἐνθ' ἄν., σ. 18 ἐκ. Ἰ. Μικτρομάνη, ΠΑΤ 44, σ. 221 ἐκ. ΠΕΙ, σ. 227 ἐκ.

οικοτροφεία, ως επί το πλείστον, επιχορηγούνται κατ' έτος υπό του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών.

7) *Άγροτικών Μεταβατικών Οικοκυρικών Σχολών (ΑΜΟΣ)* (ν. 2470/1940), ενθα γίνονται δεκταί, δωρεάν, ως οικότροφοι ή ήμιοικότροφοι μαθήτριαι τής έκτης τάξεως του Δημοτικού Σχολείου, ηλικίας 13-17 ετών, εις τας οποίας παρέχονται επί τριετίαν στοιχειώδεις γνώσεις υγιεινής, γεωργίας και οικοκυρικής, ούτως ώστε αύται να καταστούν ικαναί να συμβάλουν εις την οικονομικήν ανακούφισιν των οικογενειών των. Ο αριθμός των λειτουργούντων ΑΜΟΣ ανέρχεται εις 57 κρατικές και 10 ιδιωτικής πρωτοβουλίας, ο αριθμός όμως των φοιτουσών μαθητριών, σὺν τῷ χρόνῳ, βαίνει μειούμενος και τουτο, διότι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἀγροτονεανίδων σήμερον εἶναι ἐν πολλοῖς διάφορος τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐθεσπίσθη τὸ πρῶτον ὁ θεσμὸς τῶν Σχολῶν τούτων. Ὡς ἐκ τούτου και ὁ θεσμὸς οὗτος τελεῖ ὑπὸ μελέτην.¹

8) *Λεσχῶν ἐργαζομένων νέων και νεανίδων* λειτουργουσών ὑπὸ Ἰδρυμάτων (Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου) τελούντων ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Υπουργείων Κοινωνικῶν Υπηρεσιῶν, Ἐργασίας και Γεωργίας. Εἰς τὰς λέσχας ταύτας παρέχεται, κατὰ τὰς ἐλευθέρως ὥρας τῶν νέων και τῶν νεανίδων, ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις, ψυχαγωγία, ξένοι γλῶσσαι, στοιχειώδης ἐκπαίδευσις, τροφή, κτλ.

9) *Εἰδικῶν Ἰδρυμάτων*, διὰ τῶν ὁποίων σκοπεῖται ἡ περίθαλψις, ἀποκατάστασις και ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν ἀναπήρων παιδιῶν εἴτε ἐκ γενετῆς, εἴτε συνεπεῖα ἀτυχήματος ἢ ἐκ νόσου προερχομένων, και τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὰς σημερινὰς ἐπιστημονικὰς ἀντιλήψεις και δεδομένα δὲν ἀποτελοῦν πλέον παθητικὰ διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας στοιχεῖα, ἀλλὰ καταλλήλως ἐκπαιδευόμενα δύνανται νὰ ἀποτελέσουν παραγωγικὰ τοιαῦτα. Εἰς τὰ Ἰδρύματα ταῦτα περιλαμβάνονται: Τὸ Παιδικὸν Ὀρθοπαιδικὸν Νοσοκομεῖον Πεντέλης και τὸ Κέντρον Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων Παιδῶν Βούλας, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Προστασίας Ἀναπήρων Παιδῶν, τὸ Δημόσιον Παιδιατρικὸν Νευροψυχιατρικὸν Κέντρον Νταοῦ-Πεντέλης, τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων (πρώην ΚΑΠΑΥ), τὰ Ἰδρύματα και αἱ Σχολαὶ Τυφλῶν και Κωφολάλων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἐπιχορηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Υπουργείου Κοινωνικῶν Υπηρεσιῶν.²

10) *Διαφόρων Ἰδρυμάτων Παιδικῆς Προστασίας*, διὰ τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίζονται παιδικὰ θέματα σωματικῆς και ψυχικῆς υγιείας τοῦ παιδός, ἀπὸ τῆς

ἐποχῆς τῆς κήσεως μέχρι τῆς δευτέρας ἐφηβικῆς ηλικίας, ὡς π.χ. Παιδικῶν Ἐστιῶν ὑπὸ τοῦ ΠΙΚ-ΠΑ, Παιδουπόλεων και Σπιτιῶν τοῦ Παιδιοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Προνοίας (ἄρθρ. 2 Ν.Δ. 572/70), Ἱατροπαιδαγωγικῶν Ἰνστιτούτων, Δικαστηρίων και Ἐταιρειῶν Ἀνηλίκων (περὶ ὧν κατωτέρω), Ἀναμορφωτικῶν και Σωφρονιστικῶν Καταστημάτων, κτλ.³

Ὡσαύτως ἐκδηλώσεις κοινωνικῆς προνοίας ὑπὲρ τοῦ παιδιοῦ ἀποτελοῦν:

α) Ἡ παροχὴ δωρεάν παιδείας, ὡς λεπτομερῶς ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω,⁴ και ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν νέων.⁵ β) Ἡ τοποθέτησις τοῦ ἀπροστατεύτου παιδιοῦ παρὰ οἰκογενεῖα ἰκανῆ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνατροφὴν τούτου. Ἡ τοποθέτησις αὕτη ἐνεργεῖται, κατὰ κανόνα, ὑπὸ τῶν οἰκείων Κέντρων Κοινωνικῆς Πολιτικῆς (μικρὸν ποσοστὸν) τοῦ ΠΙΚΠΑ, τοῦ Κέντρου Βρεφῶν «Η ΜΗΤΕΡΑ» και τῶν Βρεφοκομείων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης και Πατρῶν. γ) Ἡ ἐπιδότησις τῶν ἀπροστατευτῶν παρ' οἰκογενεῖα παιδιῶν τῶν κάτωθι κατηγοριῶν, ηλικίας μέχρι 14 ετών, δυναμένη νὰ αὐξηθῇ μέχρι 16 ετών, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ διατροφή και ἡ ἐν γένει ἐπιμέλεια αὐτῶν δὲν καθίσταται δυνατὴ ὑπὸ τῶν κατὰ νόμον ὑποχρέων (ν. 4051/60 -Β. Δ/τα: 669/61, 923/65, 434/69).

α. Ὀρφανὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων

β. Ὀρφανὰ πατρός

γ. Παιδιά τῶν ὁποίων ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν συντήρησιν λόγῳ: 1) σωματικῆς (σωματικαὶ-κινητικαὶ-αἰσθητικῶν ἀναπηρία) ἢ διανοητικῆς (ψυχικὰ νοσήματα ἢ βαρεῖαι διανοητικαὶ καθυστερήσεις ἐντὸς εἰδικῶν ἰδρυμάτων) ἀνικανότητος, 2) ἀσθενειῶν (ἀποκλειστικῶς: νόσος Χάνσεν, φυματίωσις πνευμόνων και ὁστέων, νόσος Πάρκινσον, ψυχικὰ νοσήματα, καρκίνος και καρδιοπάθειαι καθιστώσαι ἀνάπηρον τὸν πάσχοντα, προεχωρημένη χρονία νεφρίτις, βαρεῖαι διαταραχαὶ ἐνδοκρινῶν ἀδένων, βαρεῖαι νόσοι τοῦ αἵματος, χρόνιον ἀσθμα βαρεῖαι μορφῆς), 3) ἠθικῆς ἀναξιοτήτος, 4) ἐγκαταλείψεως, 5) φυλακίσεως, 6) στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας

δ. Ἐξώγαμα και ἔκθετα

Τὰ δικαιούχα πρόσωπα καθορίζονται, ἐφ' ὅσον συντρέχουν ὡρισμένα οἰκονομικὰ προϋποθέσεις (ἄρθρ. 2 Β.Δ. 434/69), ὑπὸ τῆς παρ' ἐλάττω κέντρῳ Κοινωνικῆς Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς Παιδικῆς Προστασίας, τὸ δὲ μηνιαῖον ἐπίδομα ἀνέρχεται διὰ τὰ παιδιά τὰ διαβιούντα μετὰ τῶν ἰδίων ἢ συγγενικῶν οἰκογενειῶν εἰς διακοσίας πενήτηντα δραχμὰς ἢ ἑκαστὸν ἐπισχόμενον παιδίον, διὰ δὲ τὰ

1. ΒΕΙ, ἐνθ' ἄν., σ. 305. Ἴ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 24. Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος 1969, σ. 78.

2. Ἴ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 25. Ἴ. Μαστρογιάννη, ἐνθ' ἄν., σ. 541 ἐπ.

3. Ἴ. Μαστρογιάννη, ἐνθ' ἄν., σ. 538.

4. Παρ. 1 περ. 3 (Συνταγματικαὶ διατάξεις).

5. Ν. Μπογιανόπου, Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, Ἰνστιτ. 1965.

παιδιά τὰ διαβιούντα μετά ξένων οικογενειῶν ἢ απομεμακρυσμένων συγγενῶν (πέραν τοῦ τρίτου βαθμοῦ ἐκ πλαγίου συγγενῶν). εἰς ἑπτακοσίας δραχμᾶς δ' ἕκαστον ἐνισχυόμενον παιδίον.

Σήμερον (1971) τὰ ἐπιδοτούμενα παιδιά, ἐκ τοῦ κρατικοῦ προγράμματος ἐνισχύσεως ἀπροστατεῦτων παιδιῶν, ἀνέρχονται εἰς 24.940 διατιθεμένης πιστώσεως ἐκ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ποσοῦ ἐκ 6.405.000 δραχμῶν μηνιαίως.¹

Σημειωτέον ὅτι πλὴν τοῦ Κρατικοῦ Προγράμματος ἐνισχύσεως ἀπροστατεῦτων παιδιῶν καὶ αἱ ἀλλοδαπαὶ ὀργανώσεις: α) Περιθάλψεως πολεμοπαθῶν παιδιῶν καὶ β) Ἀμερικανικῆς Συνομοσπονδίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ παιδιοῦ, ἐφαρμόζουν προγράμματα ἐπιδοτήσεως ἀπροστατεῦτων παιδιῶν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη.²

6. Ἡ κοινωνικὴ προστασία τοῦ παιδιοῦ

Ἡ παιδικὴ ψυχὴ, πολὺ ὀρθῶς, παρομοιάζεται πρὸς τὸν εὐπλαστον κηρόν, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται τις νὰ διαπλάσῃ διάφορα σχήματα, καλλιτεχνήματα ἢ τερατουργήματα, διότι τὸ παιδί ἐκτός τοῦ ὅτι κατέχεται ὑπὸ ἀδύλων, ἀνιδιοτελῶν αἰσθημάτων, δὲν ἔχει εἰσέτι τὴν δέουσαν κρίσιν καὶ τὰς ἀναγκαίαις γνώσεις ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς ὠφελιμότητος ὀρισμένων πράξεων ἢ ἐνεργειῶν καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ εὐκόλως ἐπηρεάζεται ἐξ ὅσων ἀκούει καὶ βλέπει. Κατὰ συνέπειαν ἐὰν ἐκ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας τὸ παιδί ἀκούῃ καὶ βλέπῃ ἔργα χρηστά, ἀποκτᾷ ὑγιεῖς βάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς παιδείας, τοῦ ὑγιοῦς οικογενειακοῦ, κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς κρίσεως καὶ τῆς λογικῆς, καθίστανται γρανιτώδεις καὶ ὁ νέος ἄνθρωπος ἀποκτᾷ ὄχι μόνον ἀπαντὰ τὰ ἐχέγγυα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀντιξοότητων τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπάσας τὰς προϋποθέσεις ἵνα καταστῇ χρήσιμος καὶ παραγωγικὸν στοιχεῖον τῆς χώρας τῆς ὁποίας τυγχάνει πολίτης.³

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων σαφῶς προκύπτει ὅτι εἶναι ἀπειρα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα, εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως, δυνατὸν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ψυχικὴν ἰδίαν διάπλασιν τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ ἐκτρέψουν εἰς τὴν ἀντικοινωνικὴν ὁδόν, δι' ἣν καὶ ἡ Πολιτεία, πλὴν τῶν μέχρι τοῦδε ἀναπτυχθέντων μέτρων, λαμβάνει ὠσπύτως καὶ ἕτερα τοιαῦτα, προληπτικὰ ἢ κατασταλτικὰ, τὰ ὁποῖα ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ διαφυλάξουν τὴν παιδικὴν ψυχὴν ἐκ τῶν διαφόρων φθοροποιῶν ἐπιδράσεων.

Μεταξὺ τῶν μέτρων διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ κοινωνικὴ προστασία τοῦ παιδιοῦ περιλαμβάνονται:

Α) Ὁ Τύπος: (βιβλία, περιοδικὰ, ἐφημερίδες, κτλ.). Τὰ ἄσμενα βιβλία καὶ τὰ ρυπαρογραφήματα προκαλοῦν κατὰ κανόνα εἰς τὰ παιδιά ἢ τὰ ἔχοντα μειωμένην ἀντίληψιν ἄτομα, πλημμυρῆ εἰκόνα περὶ τῶν ὁρίων τοῦ θεμιτοῦ καὶ τοῦ ἀθεμιτοῦ, τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῆς παρανομίας. Ἀλλὰ καὶ τὰ κυκλοφοροῦντα ἀστυνομικὰ μυθιστορήματα, ἐν πολλοῖς εἰς λαϊκὰς φυλλάδας, διεγείρουν τὴν φαντασίαν τῶν μικρῶν ἀναγνώστῶν, οἱ ὁποῖοι ταυτίζονται πρὸς τὸ πρόσωπον τῶν περιγραφομένων ἐγκληματιῶν, προσπαθοῦντων νὰ ἐπιτύχουν τὸ τέλειον ἐγκλημα καὶ τῶν ὁποίων τὴν σύλληψιν ἢ ἀστυνομία ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτύχῃ (π.χ. Ἀρσὲν Λουπέν, Φαντομάς, Φεγγαροκέφαλος, κτλ.), ἐνῶ οἱ συγγραφεῖς, ἀγνοοῦντες ἢ ἀκόμη κακοποιοῦντες βαναύσως τὴν πραγματικότητα, παρουσιάζουν αὐτοὺς ὡς ἔχοντας ἀγαθὰς προθέσεις καὶ πραγματοποιοῦντας, διὰ τῶν προϊόντων τῶν ἐγκληματικῶν τῶν πράξεων, διαφόρους ἀγαθοεργίας ἢ φιλοanthρωπικὰς πράξεις.⁴ Ἐπίσης λογοτεχνικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐπίτετα παρουσιάζουν τὴν ζωὴν κατὰ διάφορον τρόπον τῆς πραγματικότητος ἢ τονίζουσιν τὰς ἀθήσεις, τὰς παραδόξους καὶ τὰς ἀλλοκότους πλευρὰς τῆς ζωῆς, διότι αὗται συγχινοῦν τὸ κοινόν.

Ἡ Πολιτεία ἀμυνομένη κατὰ τῆς φθοροποιῶν ἐπιρροῆς τῶν διαφόρων ἐντύπων ἐπὶ τῆς νεολαίας, καὶ μὲν διὰ τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Συντάγματος 1968, ὡς ἐλέγθη,⁵ ἀναγνωρίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Τύπου, ὅστις «ἐπιτελεῖ δημοσίαν ἀποστολήν», πλὴν ὅμως διὰ τῆς παρ. 13 τοῦ αὐτοῦ ἀρθροῦ ἐπιτρέπεται, πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος ἐκ τῆς ἐπικινδύνου διὰ τὸ ἦθος αὐτῆς φιλολογίας, τὴν λήψιν, διὰ νόμου, ἰδιαιτέρων κατασταλτικῶν μέτρων.⁶ Ἐν προκειμένῳ, ὡς «Φιλολογία» δὲν νοοῦνται μόνον τὰ φιλολογικὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ πάσης φύσεως δημοσιεύματα (μυθιστορήματα, διηγήματα, θεατρικὰ ἔργα, ποιήματα, ἄρθρα, σχόλια, ἱστορήματα, χρονογραφήματα, ἔρευναι, εἰδησεογραφίαι, κτλ.).⁷ Πράγματι τὸ ἐπακολουθήσαν Ν.Δ. 346/1969 «περὶ Τύπου» (ΦΕΚ Α' 232/1969) περιλαμβάνει διατάξεις ἀποσκοπούσας εἰς τὴν προστασίαν τῆς νεότητος. Οὕτως: 1) Ἀπαγορεύεται ἡ δημοσίευσις εἰς ἐφημερίδας (ἡμερησίας, περιοδικὰς, περιοδικὰ καὶ δελεῖα, πληροφοριῶν μετ' εἰκόνων ἢ μὴ, περὶ ἀντικοινωνικῆς δράσεως ἀνηλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν, ὡς καὶ περὶ τῶν στοιχείων ταυτότητος αὐτῶν (ἄρθρ. 4,56 Ν.Δ. 346/69). 2) Εἰδικῶς διὰ τὰ ἐντυπα, περιοδικῶς ἢ μὴ ἐκδιδόμενα, τὰ προοριζόμενα, ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ἢ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, κυρίως διὰ παιδὸς ἢ ἐφήβους μὴ συμπληρώσαντας τὸ 18ον ἔ-

1. ΒΕΙ, ἐνθ' ἄν., σ. 283 ἐπ. Ἱ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 16.

2. Ἱδεῖναι εἰς παρ. II (Διεθνεῖς διατάξεις).

3. Κ. Γαρδίκου, Ἐγκληματολογία, τόμ. Α', ἐκδ. Ε' 1966, σ. 628. Α. Κατσούνη, Ἐπιβλαβὴς τύπος καὶ Παιδικὴ Ἐγκληματικότητα, Θεσσαλονίκη 1950, σ. 5 ἐπ.

4. Κ. Γαρδίκου, ἐνθ' ἄν., σ. 384.

5. Ἀνωτ. Κεφ. III, παρ. 1, περ. 4.

6. Ἡλίας Κουσιανοπούλου, Ἐλλήνικόν Συνταγματικὸν Δίκαιον (παράδοσεις), 1954, σ. 380.

7. Γ. Βαβαρέτου, Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος 1968, σ. 26.

τος τῆς ἡλικίας των: α) Ἀπαγορεύεται νὰ περιέχουν κείμενα, εἰκόνας καὶ καταχωρήσεις ἐν γένει, καὶ ὅποια περιγράφουν ἢ παρουσιάζουν κατὰ τρόπον ὁπωσδήποτε εὐνοϊκὸν τὴν ληστείαν, τὸ ψεῦδος, τὴν κλοπὴν, τὴν ὀκνηρίαν, τὴν ἀναδριάν, τὸ μῖσος, τὴν ἀκολασίαν καὶ πᾶσαν πρᾶξιν ἀποδοκιμαζομένην ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τῆς ἠθικῆς, ὡς καὶ τοιαῦτα κείμενα, εἰκόνας καὶ καταχωρήσεις ἐν γένει, δυναμένης νὰ ἐξωθήσουν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν διαφθορὰν τῆς νεότητος, εἰς τὴν ἀμβλυνσιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως αὐτῆς ἢ εἰς τὴν ἀρνήσιν τῶν ἀξιών τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ (ἄρθρ. 74 Ν. Δ. 346/69). β) Οἱ συγγραφεῖς καὶ ἐκδόται, παραβαίνοντες τὰς προαναφερθείσας ἐπιταγὰς τιμωροῦνται ποινικῶς δι' αὐστηρῶν κυρώσεων, διατασσομένης ταυτοχρόνως τῆς κατασφύσεως τοῦ ἐντύπου (ἄρθρ. 75 Ν. Δ. 346/69). γ) Οἱ ἐκδόται καὶ οἱ συγγραφεῖς ὑποχρεοῦνται, ὅπως καταθέσουν δωρεάν, ἅμα τῇ κυκλοφορίᾳ, πέντε ἐντυπα εἰς τὴν Γενικὴν Δ/νσιν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν (ἄρθρ. Ν. Δ. 346/69). δ) Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐξ ἀνωτάτων δημοσίων λειτουργῶν, καθίσταται ἀρμοδίᾳ διὰ τὴν παρακολούθησιν καὶ τὴν ἐλεγχον τῶν προοριζομένων διὰ τὴν νεότητα ἐντύπων (ἄρθρ. 77 Ν. Δ. 346/69).

Ἄν ὅμως τὸ ἐντυπον χαρακτηρίζεται ὡς ἀκατάλληλον δι' ἀνηλικίους, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκλεισθῇ ὅπως ἔχει οἰονδήποτε περιεχόμενον.¹ καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔγκειται ὁ κίνδυνος διὰ τὴν νεολαίαν, δοθέντος ὅτι διὰ τοὺς ἐνήλικας προοριζόμενα ἐντυπα, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχοντι εἰς τὰς περὶ ἀσέμνων διατάξεις καὶ δὲν προσβάλλουν καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶ (ἄρθρ. 54 Ν. Δ. 346/69), κυκλοφοροῦν ἀθρόως καὶ εἰσέρχονται καὶ εἰς τὴν τελευταίαν εἰκίαν τῆς Χώρας (π.χ. ἐφημερίδες)² καὶ ἀναγιγνωσκονται ὑπὸ μικρῶν καὶ μεγάλων ἀτόμων. Ὡς ἐκ τούτου, πλὴν τῆς κρατικῆς μερίμνης, ἐκδηλωθείσης διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ν. Δ. 346/69, ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ ἐνήλικες, διὰ τῆς καταλλήλου διαφωτίσεως, ἀντιληφθοῦν τὰς συνεπείας ἐκ τῆς ἀνεξέλεγκτου εἰσχωγῆς εἰς τὰς οἰκίας των ἐντύπων, ἅτινα δυνατὸν νὰ ἔχουν εθροποιοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τέκνων των ἢ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιτροπευομένων καὶ κηδεμονευομένων.

Β) Μέσα Ψυχαγωγίας. Καίτοι ταῦτα κανονικῶς εἶδει νὰ ἀποτελοῦν μέσον ψυχικῆς ἀναπύσεως τῶν ἀτόμων, εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν κας ἐνεργοῦν, ὡς ἀποδεικνύεται στατιστικῶς, καταστρεπτικῶς ἐπὶ τῆς νεανικῆς ψυχῆς.³ Συγκεκριμένως:

1) Τὰ τυχερὰ παίγνια (τυχερά, τερνικά, μι-

κτά), ἐπιτρέποντα κτῆσιν χρημάτων ἀνευ ἐργασίας τοῦ κερδίζοντος, «προκαλοῦν φυγοπονίαν, ἀνυποληψίαν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ σφαλερὰς ἀντιλήψεις περὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ περὶ τοῦ χρήματος»,⁴ δι' ὅ καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως ἀποβαίνουν καταστρεπτικὰ διὰ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφήβους. Πρὸς προστασίαν τούτων ἀπαγορεύεται: α) ἡ εἰς τὰς λέσχας καὶ τὰς αἰθούσας τυχερῶν καὶ μικτῶν παιγνίων εἰσοδος εἰς τοὺς ἀνηλικίους, τοὺς σπουδαστάς, φοιτητάς, κτλ. (Α.Ν. 258/1936, ἄρθρ. 12), β) ἡ συμμετοχὴ ἀνηλικίων, μὴ ἔχόντων συμπληρωμένον τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, εἰς τὰ ἐντὸς δημοσίων ἐν γένει κέντρων διενεργούμενα τεχνικὰ καὶ μικτὰ παίγνια (ἄρθρ. 6 Ν. Δ. 639/70).

Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω ἀπαγορευτικῶν περιπτώσεων τιμωροῦνται δι' αὐστηρῶν κυρώσεων, ποινικῶν καὶ διοικητικῶν (ἄρθρ. 14 Α.Ν. 258/1936 - ἄρθρ. 6 Ν. Δ. 639/70).⁵

2) Ὁ Κινηματογράφος ἀναμφιβόλως ὑπὸ ὠρισμένης αὐστηρῶς τηρουμένης προϋποθέσεως ἀποτελεῖ ὄργανον μορφώσεως τοῦ κοινῶ καὶ ἀναπτύξεως τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτοῦ συναίσθηματος, ἀλλὰ ταυτοχρόνως, λόγω τοῦ ὑπεισερχομένου ἐμπορικοῦ κινήτρου, δύναται νὰ ἀποβῇ λίαν βλαβερὸς καὶ διὰ τὴν νεολαίαν λίαν καταστρεπτικὸς καὶ τοῦτο, διότι: α) Προσελκύει λίαν ἰσχυρῶς τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφήβους, οἱ ὅποιοι ἐνίοτε γνωρίζουν καλλίτερα τοὺς διαφόρους ἡθοποιούς τοῦ κινηματογράφου παρά τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα τῆς χώρας των, με ἀποτελεσματὴ πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ ἐπιθυμία νὰ ὀδηγῇ τούτους εἰς κλοπὰς καὶ ἀπάτας, διὰ τὴν προσπόρισιν τῶν ἀναγκαιῶν χρημάτων. β) Ἀποτελεῖ κέντρον βλάβης τῆς σωματικῆς, πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς υγείας τῶν παίδων καὶ τῶν ἐφήβων, τῶν ὁποίων ὁ ὀργανισμὸς καταπονεῖται παραμένων ἐπὶ μακρὸν ἐντὸς μεμολισμένης ἀτμοσφαιρᾶς πλήρως παθογόνων μικροβίων, ὑφιστάμενης κόπωσης λόγω τῆς μακρᾶς παραμονῆς, τῆς ἐντάσεως τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ταχύτητος ἐναλλαγῆς τῶν παραστάσεων καὶ παρακολουθῶν σκηνᾶς ἀνατριχιαστικᾶς, κτηνώδεις, βανχυσότητος, κτλ. γ) Ἀποτελεῖ κέντρον διαφθορᾶς, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἐντὸς λαϊκῶν ἰδίᾳ κινηματογράφων συγχάζουν σάτυροι, παιδερασταί, σωματέμποροι, ἀνώμαλοι τύποι, πόρνοι καὶ ἄλλα κακοποιὰ καὶ ἀντικοινωνικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα βεβαίως προβαίνουν εἰς ἀνολόγους πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις. δ) Ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ τροφὴ τὴν ὁποῖαν παρέχει οὗτος δὲν εἶναι ὑγιᾶς καὶ ἠθιστοῦς. Σκηναὶ ὡς: (1) σεξουαλικαὶ διαστροφαί, (2) περιπετειώδη ἐγκλήματα με ἐμφανσιν εἰς τὴν ἡρωοποίησιν τοῦ ἐγκληματοῦ, ὅστις ἐπιτυγχάνει εἰς τὴν πάλιν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀστυνομίας διαφύγαν τὴν σύλληψιν, ἐπευφημούμενος ὑπὸ τῶν νεαρῶν θεατῶν, (3) διαφο-

1. Γεωργίου Βαβαρέτου, ἐνθ' ἄν., σ. 26.

2. Κ. Γαρόλια, ἐνθ' ἄν., σ. 395 ἐπ. Ἑλιστ. Καποδούνη, ἐνθ' ἄν., σ. 12 ἐπ.

3. Γεωργίου Παπαλεξοπούλου, «Ἡ Ἑγγληματικὸς τῶν νέων», περιοδικὸν Θέσεις καὶ Ἰδέαι, τόμ. Β', 1970, σ. 208.

4. Κ. Γαρόλια, ἐνθ' ἄν., σ. 404.

5. Κ. Γαρόλια, ἐνθ' ἄν., σ. 421.

ήξεις χρηματοκιβωτίων, οικιών, καταστημάτων π.χ. ή Γαλλική ταινία «Ριφιφι») και λοιποί τρόποι ακοποίου δράσεως αποτελούν φθοροποιόν τροφήν κατὰ τὸ παιδί, τὸ ὅποιον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ποτελεῖ λίαν μιμητικὸν ὄν, παρασύρεται εἰς ἔργα καὶ πράξεις καταστρεπτικὰς, τόσον δι' αὐτό, ὅσον καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν. (ε) Σκηνοθετεῖ φαντασιώδη πολυτέλειαν, λίαν ἐπιζήμιον δι' ὠρισμένα ἐπιπόλαια καὶ ἄκριτα ἄτομα, τὰ ὅποια οὕτω υποβάλλονται ἐκ τῶν ἐν τῇ ὀθόνη διαδραματιζομένων, μὴ δυνάμενα ἄ διακρίνουν τὴν πραγματικότητα ἀπὸ τὴν σκηνοθεσίαν. Ἡ περίπτωση αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρως καταστρεπτικὴ διὰ τὰς νεάνιδας, διότι φέρει ταύτας πρὸς τὴν πορνείαν, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν πολυτελῶν ἀμφιεσῶν, τῆς ψυχαγωγίας τῶν θεάτρων, τῶν αὐτοκινήτοδρομιῶν καὶ τῶν ἵπποδρομιῶν, τὰ ὅποια θεωροῦν ὡς τὰς μόνας σπουδαίας ἀνάγκας τῆς ζωῆς,¹ (στ) Παρουσιάζει κατὰ τοιοῦτον τρόπον διαστρεβλωμένα ὠρισμένα γεγονότα κοινωνικῆς, πολιτιστικῆς καὶ ἱστορικῆς σημασίας, ὥστε οἱ παῖδες καὶ οἱ ἔφηβοι μὴ ἔχοντες τὰς ἀναγκαίαις γνώσεις καὶ τὴν ἀνάλογον πεῖραν τῆς ζωῆς νὰ σχηματίζουν πεπλανημένας ἀντιλήψεις ἐπὶ βασικῶν θεμάτων. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρονται δύο βασικοὶ τομεῖς τῆς ἱστορίας καὶ τῆς θρησκείας, τὰ θέματα τῶν ὁποίων, ἀναλόγως τῆς εὐσυνειδησίας τῶν σκηνοθετῶν καὶ τῶν παραγωγῶν, παρουσιάζονται ἐνίοτε κατὰ τοιοῦτον τρόπον διαστρεβλωμένα, ὥστε νὰ προκαλεῖται ἢ ἀγανάκτησις καὶ τῶν πλέον συντηρητικῶν ἀτόμων. Ὡς πρὸς τὰ ἱστορικὰ θέματα παραδείγμα ἢ πρὸ ἐτῶν προβληθεῖσα ταινία «Ὁ τρωϊκὸς πόλεμος», ὅπου οἱ Ἕλληνες παρουσιάζοντο ὡς λησταί, ὁ Ἀχιλλεύς ὡς βάρβαρος καὶ ἀγριάνθρωπος,² οἱ δὲ Τρῶες ὡς ἄκακα ἀρνία θύματα τῶν Ἑλλήνων, ἤτοι εἰκόνας τελείως διάφοροι ἀπὸ ὅ,τι περιγράφει ὁ Ὀμηρος, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα καὶ τὸν αἰώνιον πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς ταινίας τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ἀρκεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τις τὰ

πάθη τοῦ Θεσθρόπου διὰ νὰ πεισθῇ πλήρως περὶ τῶν παραποιήσεων καὶ τῶν διαστρεβλώσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ Ἱερὰ Εὐαγγέλια. Οὕτως εἰς ταινίαν τινὰ τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, ὁ Ἰούδας παρουσιάζεται ὡς ἔχων τὰς ἀγαθώτερας προθέσεις, ἀλλὰ τελικῶς ὡς κακότυχον θῦμα τῶν περιστάσεων ὁδηγεῖται εἰς τὴν προδοσίαν.³

Πρὸς ἄρσιν τῶν δυσμενῶν συνεπειῶν ἐπὶ τῆς νεολαίας ἐκ τῆς προβολῆς ἀκατάλληλων ταινιῶν καθιερώθη διὰ τοῦ ν. 4767/1930 «περὶ κινηματογράφων», τὸ σύστημα τοῦ προληπτικοῦ ἐλέγχου τῶν ταινιῶν ἀσκουμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Διοικήσεως (Ἀθῆναι). Ὁ προληπτικὸς ἐλεγχὸς τῶν ταινιῶν δὲν ἀντικεῖται πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς διατάξεις αὐτοῦ (ἄρθρ. 14 Συντ.).⁴ Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ προληπτικοῦ ἐλέγχου, οὐδεμίαν ταινίαν ἐπιτρέπεται ἢ προβολῆ, ἐὰν δὲν ἔτυχε προηγουμένως εἰδικῆς ἀδείας παρεχομένης μετὰ λεπτομερῆ ἐλεγχον εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ὑφισταμένου καὶ δευτέρου βαθμοῦ ἐλέγχου, ἐδρευούσης ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Κράτους (ἄρθρ. 1,2 Α.Ν. 394/1968). Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασίζεται ὑπὲρ χορηγήσεως ἀδείας δημοσίαις προβολῆς τῆς ταινίας ἢ ἀπαγορεύσεως αὐτῆς καθ' ἅπαν τὸ Κράτος ἢ ὠρισμένας περιφέρειαις ἢ περὶ μεταβολῆς ἢ περιοκῆς ὠρισμένων σκηνῶν ἢ διαλόγων ἐὰν αὐταὶ κρίνεται ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς εἰς τὴν νεότητα ἢ τὴν αἰσθητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Τὰ κριτήρια ὅμως ταῦτα εἶναι ὅλως ἀόριστα. Εἰδικώτερον δέον νὰ ἀπαγορευθῶνται αἱ ταινίαι τῶν ὁποίων ἢ προβολῆ προσκρούει εἰς τὸ δίκαιον καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη, ἢ δύνανται νὰ προκαλέσῃ ἐκβανασίωσιν τῶν ἡθῶν ἢ νὰ βλάψῃ τὴν ψυχικὴν υγιάν διὰ σκηνῶν προκαλουσῶν φρίκην. Ἡ τυχὸν ἐπιστημονικὴ, καλλιτεχνικὴ ἢ ἄλλη ἀξία τῆς ταινίας δὲν ἀποκλείει τὸν χαρακτήρα αὐτῆς ὡς ἀσέμνου, ἐπικινδύνου ἢ ἐν γένει ὡς βλαβερῆς.

Αἱ ἐπιτροπαὶ ἐλέγχου τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν χαρακτηρίζουν ταύτας ὡς καταλλήλους ἢ ἀκατάλληλους δι' ἀνηλικούς μὴ συμπληρώσαντας τὸ 13ον ἔτος ἢ συμπληρώσαντας τὸ 13ον ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ 17ον ἔτος. Γενικῶς ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς κινηματογράφους βρεθῶν καὶ νηπίων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 4ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀνεξαρτήτως τοῦ χαρακτήρισμοῦ τῆς προβαλλομένης ταινίας ὡς καταλλήλου ἢ ἀκατάλληλου δι' ἀνηλικούς. Κατ' ἐξαιρέσιν εἰς τοὺς θερινοὺς κινηματογράφους ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος καὶ παιδιῶν ἡλικίας μικροτέρας τῶν 4 ἐτῶν, ἐφ' ὅσον ἡ ταινία κρίνεται ὡς κατάλληλος (ἄρθρ. 1 Ν.Δ. 482/70). Δυστυχῶς ἐν τῇ πράξει παρὰ τὸν συνεχῆ ἀτυνομικὸν ἐλεγχον καὶ τὰς προβλεπομένας αὐστηρὰς κυρώσεις (ἄρθρ.

1. Κ. Γαρδίκας, ἐνθ' ἄν., σ. 370 ἐπ. Τηλεμάχου Φιλιππίδου, Ἡ ἐπίδρασις τοῦ κινηματογράφου ἐπὶ τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ἀνηλικῶν, Θεσσαλονίκη 1952. Ἀδελφότης Θεολόγων «Ἡ Ζωή», Κινηματογράφος καὶ Νεότης, Ἀθῆναι 1953. Ἐμμ. Λαμπραδέου, Ὁ Κινηματογράφος καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία, 1928. Δώρας Παπακωνσταντίνου, «Ἡ σημασία τοῦ κινηματογράφου διὰ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν», περιοδικὸν Παιδί, τευχ. 1 (1930). Ἀρ. Κουτσουμάρη, «Ὁ κινηματογράφος καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τὴν αὐξάνσιν τῆς ἐγκληματικότητος τῶν νέων», περιοδικὸν Παιδί, τ. 22 (1933). Ἰωάννου Παπαζαχαρίου, «Οἱ κίνδυνοι τοῦ κινηματογράφου διὰ τὴν νεότητα», Μελέται ἐκ τοῦ Δικαίου Ἀνηλικῶν, τευχὸς Δ', 1963, σ. 287 ἐπ.

2. Ἀντιθέτως δ' Ὀμηρος παρουσιάζει τὸν Ἀχιλλεὺς ὡς «θεόμορφον» (Ἰλιάς Α 131), «ἀγαθόν», «ἐξπαχλόν καὶ ἐκπαχλύτατον» (Ἰλ. Α 146), «θεῖον», «θεοῖς ἐπισκέλεον» (ὁμοιον πρὸς θεοῦς), «καρτερόθυμον» (γενναϊκόθυμον), «μεγαθύμον» (μεγαλόψυχον): Ἰλ. Ὑ 498) «σπέρθυμον». Ὅρα σχετικῶς: Θεμιστοκλῆς Ἀθηνογενῆ, Ὁ ἀνὴρ πρὸς τοῦ Ὀμήρου, Ἀθῆναι 1969, σ. 138.

3. Παρ. Τζιοβάνη Παπίν, Ἡ ἱστορία τοῦ Χριστοῦ ἐκδ. Μέλισσα, σ. 332 ἐπ.

4. Γ. Βαβαρέτου, ἐνθ' ἄν., σ. 15. Ἡλία Κυριακοπούλου, ἐνθ' ἄν., σ. 376.

2 Ν.Δ. 482/70), αί προαναφερθεῖσαι διατάξεις καταστρατηγούνται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπιχειρηματιῶν.¹

3) Τὸ Θέατρον: Ἐπιβλαβεῖς συνεπειάς διὰ τὴν νεολαίαν, ἀλλὰ εἰς μικρότερον βαθμὸν ἀπὸ ὅ,τι ἐκινηματογράφος, δυνατὸν νὰ ἔγῃ καὶ ἐν θεατρικῶν ἔργων. Ἐν προκειμένῳ παρατηρεῖται ὅτι ὑφίστανται γενικαὶ διατάξεις διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀπὸ σκηνης διδασκαλίας θεατρικῶν ἔργων προσβαλλόντων τὰ δημόσια ἥθη, τῶν ὀπωσδήποτε καθαπτομένων τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, τῶν κρινομένων ἀκαταλόγων ἢ ἐπιβλαβῶν διὰ τὸ κοινὸν καὶ τῶν ἀποβλεπουσῶν εἰς τὸν προπαγανδισμόν κομμουνιστικῶν ἢ ἄλλων ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν. Εἰδικῶς διὰ τοὺς ἀνηλίκους ἡ ἐπιτροπὴ ἐλέγχου τῶν θεατρικῶν ἔργων δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ θεατρικὰ ἔργα ὡς ἀκατάλληλα δι' ἀνηλίκους κάτω τῶν 14 ἐτῶν, ὅποτε ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος αὐτῶν εἰς τὰ θέατρα (Α.Ν. 446/1937). Ἐν τῇ πραγματικότητι αἱ περὶ προληπτικοῦ ἐλέγχου τῶν θεατρικῶν ἔργων διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται ἀπολύτως.²

Γ) Ἡ ἐργασία τοῦ παιδιοῦ, περὶ ἧς κατωτέρω εἰς τὴν ἐβδόμην παράγραφον, περίπτωσιν στ'. «Ἐργατικὴ Νομοθεσία».

7. Τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον καὶ τὸ παιδί

Τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον, ὡς ἐν βασικῶν στοιχείῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ,³ ὅλος ἰδιαιτέρως ἀσχολεῖται μὲ τὰ θέματα, ἅτινα ἀπτόνται τοῦ παιδιοῦ. Συγκεκριμένως:

Α. Ἀστικὸς Κώδιξ: Περιλαμβάνει πλείους διατάξεις προστατευτικὰς τῆς προσωπικότητος καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ παιδιοῦ. Εἰδικώτερον: 1) Τὰ δικαιώματα παντὸς προσώπου ἄρχονται ἀπὸ τῆς κυοφορίας αὐτοῦ (ἄρθρ. 35,36 Α.Κ.).⁴ 2) Κατὰ τὰ ἄρθρα 127-137 περὶ δικαιοπραξιῶν: α) ὁ μὴ συμπληρώσας τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας του εἶναι ἀνίκανος πρὸς δικαιοπραξίαν (Α.Κ. 128), β) οἱ συμπληρώσαντες τὸ 10ον (Α.Κ. 134), τὸ 14ον (Α.Κ. 136), τὸ 18ον (Α.Κ. 129,137) εἶναι ἱκανοὶ ὑπὸ περιορισμοῦ καὶ γ) ὁ συμπληρώσας τὸ 21ον ἔχει πλήρη ἱκανότητα (Α.Κ. 129).⁵ 3) Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τοῦ παιδιοῦ διὰ τῶν ἄρθρων 256 καὶ 258 προβλέπεται ἡ ἀναστολὴ τῆς παραγραφῆς τῶν ἀξιώσεων μεταξὺ γονέων (φυσικῶν, θετῶν) καὶ τέκνων, καὶ ἐπιτρόπων καὶ ἐπιτροπευομένων, διαρκούσης ἀντιστοίχως τῆς ἀνηλικιότητος ἢ τῆς ἐπιτροπείας.⁶

1. Κ. Γαρδίζα, ἐνθ' ἄν., σ. 375 ἐπ.

2. Κ. Γαρδίζα, ἐνθ' ἄν., σ. 382.

3. Νικολάου Πανταζοπούλου, Ἱστορικὴ Εἰσαγωγή εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι 1953, σ. 1. Τοῦ Αἰσίου. Ἡ τῆς ἀλογίας παραδόσεως εἰς τὸν Ἀστικὸν Κώδικα, Ἀθῆναι 1947 σ. 9.

4. Γ. Μπαλῆ, Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, ἐκδ. Ζ', 1955, σ. 34 ἐπ.

5. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 114 ἐπ.

6. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 398.

4) Ἐπὶ προκλήσεως ζημίας, ὁ μὴ συμπληρώσας τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του δὲν εὐθύνεται διὰ ταύτην (Α.Κ. 916). Ἐὰν ὅμως ὁ προζενήσας τὴν ζημίαν συνεπλήρωσε τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅχι ὅμως καὶ τὸ δέκατον τέταρτον, ἐπέχει εὐθύνην, ἐκτός ἂν ἐνήργησεν ἀνευ διακρίσεως (Α.Κ. 917).⁷

5) Ἡ ἠθοποιὸς ἐπίδρασις τοῦ γάμου ἐπὶ τῆς ἐν γένει συμπεριφορᾶς τῶν ἀτόμων εἶναι ἀναμφίβολος, πλὴν ὅμως γάμοι συναπτόμενοι εἰς νεαρὰν ἡλικίαν καὶ ἀνευ ἐπαρκῶν οἰκονομικῶν βάρων, ἀσκοῦν δυσμενῆ ἐπίδρασιν καὶ αὐξάνουν τὴν ἐγκληματικότητα, δι' ὃ καὶ ὁ Ἀστικὸς Κώδιξ ἐρίζει μεγαλύτερα ὅρια ἡλικίας διὰ τοὺς ἀνηλίκους, ἤτοι τὸ 18ον ἔτος διὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὸ 14ον διὰ τὴν γυναῖκα (Α.Κ. 1350), ἐναντι τοῦ 14ου διὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὸ 12ον διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ προϊσχύσαντος Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Διὰ τὴν ἐγκυρον συναψίν γάμου μεταξὺ ἀνηλίκων ἀπαιτεῖται προσέτι νὰ ὑπάρχῃ συναίνεσις τοῦ ἀσκοῦντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν πατρός ἢ μητρός ἢ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐπιτροπείαν ἢ κηδεμονίαν (Α.Κ. 1352).⁸ Σημειωτέον ὅτι κατὰ τοὺς εἰδικούς ἐπὶ τῆς ἐγκληματολογίας ἐπιστήμονας, μέτρον σώφρονος πολιτικῆς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ὅπως τὰ προαναφερθέντα ὅρια ἡλικίας, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συναψίν γάμου μεταξὺ ἀνηλίκων αὐξήθωσιν εἰς περισσότερον καὶ δὴ εἰς ὅριον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἀπαιτῆται ἡ συγκατάθεσις τῶν γονέων.⁹ 6) Ἀύστηρᾶς φύσεως διατάξεις ρυθμίζουν: α) Τὰ τῆς γνησιότητος τοῦ τέκνου, ἧτις τεκμαίρεται κατὰ κανόνα ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον ἐγενήθη ἐκ νομίμου γάμου, οὕτως ὥστε τοῦτο νὰ μὴ εἶναι ἔρμαιον τῶν διχθέσεων ἢ τῶν συμφερόντων τοῦ γεννήτορος (Α.Κ. 1465-1475).¹⁰ β) Τὴν θέσιν τοῦ ἐξωγάμου τέκνου (Α.Κ. 19, 56, 1599, 1600), τὸ ὅποῖον προστατεύεται μὲν ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, δὲν ἐξομοιοῦται ὅμως, διὰ λόγους ἀναφερομένους εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας, πρὸς τὸ γνήσιον τέκνον (Α.Κ. 1539). Εἰδικὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐξωγάμου τέκνου διατάξεις τοῦ Α.Κ. εἶναι αἱ ρυθμιζούσαι τὰ τῆς ἀναγνωρίσεως (Α.Κ. 1530-1567: ἐκουσία, δικαστικὴ, νομιμοποίησις) καὶ τοῦ κληρονομικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος.¹¹ γ) Τὸ δικαίωμα τῆς ἀμοιβαίας διατροφῆς μεταξὺ γονέων-τέκνων (Α.Κ. 1476 - 1492, 1867, 1545 - 1554, 1579)¹² δ) Τὰς σχέσεις γονέων καὶ τέκνων (πατρικὴ ἐξουσία, κατοικία, διατροφή, ὑποχρεώσεις πρὸς προίκισιν, διαχειρίσεις περιουσίας τέκνου).¹³ ε)

7. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 451. Κ. Φουρκιώτη, Ἐνοχικὸν Δίκαιον, ἐκδ. Β', σ. 373.

8. Γ. Μπαλῆ, Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἐκδ. Β', 1961, σ. 24 ἐπ.

9. Κ. Γαρδίζα, ἐνθ' ἄν., σ. 731 ἐπ.

10. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 248 ἐπ.

11. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 322 ἐπ.

12. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 271 ἐπ. Ἱ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 15.

13. Α.Κ. 1493-1529. Γ. Μπαλῆ, ἐνθ' ἄν., σ. 292. Ἱ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 31.

Τὴν ἐπιτροπείαν τῶν ἀνηλίκων (Α.Κ. 1589-1665) καὶ τὴν κηδεμονίαν τῶν χειραφέντων ἀνηλίκων (Α.Κ. 1666-1685), μὲ ἰδίαν μέριμναν ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας αὐτῶν.¹ 7) Διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς υἰοθεσίας ἐπιδιώκεται ὅπως, κατὰ πλᾶσμα δικαίου καὶ κατ' ἀπομίμησιν τῆς φύσεως, δημιουργηθῇ ἡ οἰκογενειακὴ σχέσις γονέων καὶ τέκνου,² ἥ τις ὁμως ἀποβλέπει, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ Νόμου (Α.Κ. 1578, παρ. 1 ἄρθρ. 2 Ν.Δ. 610/1970) εἰς τὸ συμφέρον τοῦ υἰοθετουμένου, δι' ὃ καὶ αἱ προϋποθέσεις, οἱ ὅροι καὶ ἡ διαδικασία ρυθμίζεται διὰ λεπτομερῶν διατάξεων τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος καὶ τοῦ Ν. Δ/τος 610/1970 «περὶ υἰοθεσίας τῶν μέχρις ἡλικίας δέκα ἔκτων ἀνηλίκων».³ Ἐάν ὁμως ὁ υἰοθετούμενος εἶναι ἡλικίας μικροτέρας τῶν 18 ἐτῶν, αἱ προϋποθέσεις, οἱ ὅροι καὶ ἡ διαδικασία διὰ τὴν διενέργειαν τῆς υἰοθεσίας, εἶναι ἐτι περισσότερον αὐστηραί, ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο καὶ εἰδικτῆς κοινωνικῆς ἐρεύνης ὑπὸ ἐξειδικευμένων Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, ρυθμίζονται δὲ δι' ἰδίων διατάξεων (Ν.Δ. 610/1970).⁴ 8) Δὲν δύνανται νὰ συντάξουν διαθήκην, οἰοῦντιότι τούτου (ιδιόγραφον, μυστικὴν, δημοσίαν).⁵ Ὁ συμπληρώσας ὁμως τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀνήλικος δύναται νὰ συντάξῃ ἰδιόγραφον ἢ μυστικὴν διαθήκην. Οἱ προαναφερθέντες περιορισμοὶ ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ προστατεύσουν τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου, ὁ ὁποῖος ἀναμφιβόλως δὲν κέκτηται τὴν ἀπαιτουμένην νοητικὴν ωριμότητα διὰ τὴν σπουδαίαν νομικὴν πράξιν τῆς διαθήκης.⁶

Β. Ἐμπορικὸς Νόμος: Ὁ ἀνήλικος ἀνεξαρτήτως φύλου εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀνίκανος πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων. Κατ' ἐξαιρέσιν ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἄσκησις ἐμπορικῶν πράξεων εἶναι δυνατὴ ὑπὸ τὰς ἐξῆς προϋποθέσεις: α) Νὰ εἶναι χειράφετος κατὰ τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον, ἔχων συμπληρωμένον τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας.⁷ β) Νὰ λάβῃ ἄδειαν πρὸς ἐνέργειαν μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἐμπορικῶν πράξεων. Ἡ

ἄδεια παρέχεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἢ ἐν περιπτώσει θανάτου, νομίμου ἀπαγορεύσεως ἢ ἀπουσίας τούτου, παρὰ τῆς μητρὸς, ἢ ἐν ἐλλείψει τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, δυνάμει διασκέμματος ἐπικεκυρωμένου παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου. γ) Ἡ ἐν τῇ προηγουμένη παραγράφῳ ἄδεια νὰ καταχωρηθῇ καὶ τοιχοκολληθῇ εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου, ἔνθα ὁ ἀνήλικος πρόκειται νὰ ἐνέργησῃ τὰς ἐμπορικὰς πράξεις (ἄρθρ. 3 Ε.Κ.).⁸

Οἱ οὕτω λαμβάνοντες ἄδειαν πρὸς διενέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων ἀνήλικοι: α) Λογίζονται ἐνήλικοι, ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας τὰς παρ' αὐτῶν γειομένας πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἐπιτραπέσις εἰς αὐτοὺς ἐμπορικῆς πράξεως (ἄρθρ. 2,3 Ε.Κ.). β) Δύνανται νὰ υποθηκεύουν τὰ ἀκίνητα κτήματα αὐτῶν. γ) Δύνανται νὰ ἐκποιῶν τὰ ἀκίνητα αὐτῶν, τηρουμένων δ-μας τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1678 Α.Κ. διατυπώσεων, ἤτοι συναίνεσεως τοῦ κηδεμόνος των καὶ ἄδειας τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, προηγουμένης γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (ἄρθρ. 6 Ε.Κ.).⁹ δ) Λογίζονται ἱκανοὶ πρὸς ἀνάληψιν ὑποχρεώσεων ἐκ συναλλαγματικῆς (ἄρθρ. 79 ν. 5325/1932).¹⁰

Γ. Ποινικὸς Κώδιξ: I. Ὅπως ἰδιαιτέρων μέριμναν λαμβάνει ὁ Ποινικὸς Κώδιξ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ, τόσον εἰς τὴν ποινικὴν εὐθύνην τοῦ παιδιοῦ, διὰ τὸ ὅποσον προβλέπεται ἰδία μεταχειρίσις, ἐπὶ σκοπῶ ὅπως ἡ ἐπιβαλλομένη ποινὴ ἢ τὸ σωφρονιστικὸν μέτρον βελτιώσῃ καὶ καταστήσῃ τούτο πάλιν ὑγιὲς μέλος τῆς Κοινωνίας¹¹, ὅσον καὶ εἰς τὸν αὐστηρὸν κολασμὸν τῶν κατ' αὐτοῦ στρεφόμενων ἐγκληματῶν. Οὕτως: 1) Οἱ μέχρι τοῦ βου ἔτους, συμπληρωμένου, παῖδες εἶναι ποινικῶς ἀνεύθυνοι, ὑποκείμενοι εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (ἄρθρ. 1500, 1502, 1524, 1525 ἐπ., 1628 ἐπ.), τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν ὄντων ὑπευθύνων διὰ τὰς πράξεις τούτων (ἄρθρ. 360 Π.Κ.).¹²

8. Κ. Καρβᾶ, Ἐμπορικὸν Δίκαιον τόμ. Α', Θεσσαλονίκη 1947, σ. 146.

9. Γ. Μπαλῆ, ἔνθ' ἄν., σ. 452 ἐπ. Κ. Καρβᾶ, ἔνθ' ἄν., σ. 147. Γ. Κώστα, Λεξικὸν Νομικῆς, τόμ. 1ος, σ. 465, παρ. 46.

10. Κ. Καρβᾶ, ἔνθ' ἄν., σ. 143.

11. Κ. Γαρδῖκα, Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματῶν κατηγορίαι καὶ ἡ μεταχειρίσις αὐτῶν, 1951 σ. 130,137. Τῶς Αὐτοῦ, Σωφρονιστικῆ, ἐκδ. Γ', 1965, σ. 100. Ἰ. Παπαζαχαρίου Μελέται ἐκ τοῦ Δικαίου Ἀνηλίκων. Ἐπὶ τοῦ νέου ποινικοῦ δικαίου Ἀνηλίκων, τεύχος Δ', 1963, σ. 57 ἐπ. Δ. Καρανῖκα, Ἐγχειρίδιον Ποινικοῦ Δικαίου, Γενικὸν Μέρος, 1952, σ. 78 ἐπ.

12. Κ. Γαρδῖκα, Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματῶν κατηγορίαι καὶ ἡ μεταχειρίσις αὐτῶν, 1951 σ. 137. Γ. Μπαλῆ, Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἐκδ. Β', 1961, σ. 303 ἐπ. Ἀγ. Μπαλῆ, Ἡ Ἐπιμέλεια τοῦ προσώπου τοῦ ἀνηλίκου, Ἀθήναι 1966, σ. 410 ἐπ. Δημ. Καρανῖκα, Ἐγχειρίδιον Ποινικοῦ Δικαίου, τόμ. Γ', 1962, σ. 237 ἐπ.

1. Γ. Μπαλῆ, ἔνθ' ἄν., σ. 373 ἐπ., σ. 448 ἐπ. Ἰ. Ἀγγέλη, ἔνθ' ἄν., σ. 32.

2. Γ. Μπαλῆ, ἔνθ' ἄν., σ. 355. Ἀ. Τούση, Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, 1950, σ. 537. Εἰρήνης-Ἐρίκας Νταπῆ, Ἡ λύσις τῆς υἰοθεσίας, 1967, σ. 17.

3. Ἀγνῆς Ρουσοπούλου, Ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ...κατάρτησις τῆς, ἐπιστολὴ εἰς ΝΟΒ., τόμ. 14ος, σ. 270. Γ. Μιχαηλίδου-Νουάρου, Ἐπὶ Δικαίου τῆς υἰοθεσίας καὶ αἱ ἐπιβαλλόμεναι μεταχειρίσεις αὐτοῦ, ΝΟΒ., τόμ. 14ος σ. 1027. Εὐσταθίου Πουλαντζᾶ, ἔνθ' ἄν., σ. 31. Ἐο. Ἀθ. 306/62, ΝΟΒ., τόμ. 11ος σ. 239, Ἐφ. Πατρῶν 198/1963, ΝΟΒ., τόμ. 12ος σ. 215, 9/1964, τόμ. 13ος, σ. 192.

4. Βασ. Νικηποδίου, Τὸ Δίκαιον τῆς υἰοθεσίας ἀνηλίκων, ἐπιπέδου δέκα ἐκτῶ ἐτῶν, Θεσσαλονίκη 1970.

5. Ἐφ. 1519 Α.Κ.

6. Γ. Μπαλῆ, Κληρονομικὸν Δίκαιον, ἐκδ. Δ', 1959, σ. 38.

7. Γ. Μπαλῆ, Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἐκδ. Β', Ἀθήναι 1961, σ. 448 ἐπ. Ἀχιλλέως Μπαλῆ, Ἡ Ἐπιμέλεια τοῦ προσώπου τοῦ ἀνηλίκου, Ἀθήναι 1966, σ. 443 ἐπ.

2) Οί ἀνήλικοι διακρίνονται εἰς παῖδας (7-12 ἐτῶν) καὶ ἐφήβους (13-17 ἐτῶν),¹ ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ μὲν παῖδες τελούντες ἀξιόποιον πρᾶξιν ὑπόκεινται εἰς ἀναμορφωτικὰ ἢ θεραπευτικὰ μέτρα, οἱ δὲ ἐφηβοὶ ὑποβάλλονται εἰς ἀναμορφωτικὰ ἢ θεραπευτικὰ μέτρα (ἄρθρ. 126 Π.Κ.), ἢ ἐὰν τὰ μέτρα ταῦτα λόγῳ τῶν περιστάσεων ὑπὸ τὰς ἁποίας ἐτελέσθη ἡ πρᾶξις καὶ τῆς ὅλης προσωπικότητος τοῦ ἐφήβου δὲν εἶναι ἀρκετὰ νὰ συγκρατήσουν τοῦτον ἀπὸ τὴν μελλοντικὴν τέλει νέων ἐγκλημάτων, τὸ δικαστήριον καταδικάζει αὐτὸν εἰς ποινικὸν σωφρονισμόν (ἄρθρ. 127 Π.Κ.), ὅστις εἶναι κατ' ἐλάχιστον μὲν ὅσον πέντε ἔτη καὶ κατὰ μέγιστον ὅσον εἴκοσι (ἄρθρ. 54 Π.Κ.). Ἐπὶ παισιματικῶν παραβάσεων οἱ ἀνήλικοι ὑποβάλλονται εἰς διάφορα ἀναμορφωτικὰ μέτρα πλὴν τῆς τοποθετήσεως εἰς κατάλληλον κατὰστημα ἀγωγῆς (ἄρθρ. 128 Π.Κ.).²

3) Τὰ ἐπιβαλλόμενα κατὰ τῶν παιδῶν καὶ ἐφήβων ἀναμορφωτικὰ καὶ θεραπευτικὰ μέτρα εἶναι:

α) Ἀναμορφωτικά: (1) ἐπίπληξις ἀνηλίκου, (2) ἡ θέσις τοῦ ἀνηλίκου ὑπὸ τὴν ὑπεύθυνον ἐπιμέλειαν τῶν γονέων, ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων αὐτοῦ. (3) ἡ θέσις τοῦ ἀνηλίκου ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν προστατευτικῶν ἐταιρειῶν ἢ ἰδρυμάτων ἀνηλίκων ἢ εἰδικῶν ἐπιμελητῶν ἀνηλίκων, καὶ (4) ἡ τοποθέτησις τοῦ ἀνηλίκου εἰς κατάλληλον κρατικόν, δημοτικόν, κοινοτικόν ἢ καὶ ἰδιωτικόν κατὰστημα ἀγωγῆς. Τὸ δικαστήριον ὅμως δύναται, κατὰ περίπτωσιν, νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ προσθέτους ὑποχρεώσεις, ἀφορώσας εἰς τὸν τρόπον διαβιώσεως ἢ εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδός (ἄρθρ. 122 Π.Κ.). β) Θεραπευτικά: Ἐὰν ἡ κατάσταση τοῦ ἀνηλίκου, λόγῳ τῆς ψυχροσωματικῆς καταστάσεως αὐτοῦ, ἀπαιτῇ ἰδιαιτέραν μεταχείρισιν καὶ ἰδίαν ἐὰν οὗτος πάσχη ἀπὸ ψυχικὴν νόσον ἢ ἄλλην νοσηρὰν διατάραξιν τῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν ἢ εἶναι τυφλός, κωφάλαλος, ἐπιληπτικός ἢ ἐκδοτος εἰς τὸν πότον, ἢ ἐμφανίζῃ ἀνώμαλον καθυστέρησιν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεώς του, τὸ δικαστήριον, κατόπιν γνωμοδοτήσεως εἰδικοῦ ἰατροῦ, διατάσσει τὴν παραπομπὴν του εἰς θεραπευτικὸν ἢ ἕτερον κατάλληλον κατὰστημα (ἄρθρ. 123 Π.Κ.). Τὰ ἐπιβληθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀναμορφωτικὰ ἢ θεραπευτικὰ μέτρα εἶναι δυνατόν, κατὰ πάντα χρόνον, νὰ ἀντικατασταθοῦν ὑπ' αὐτοῦ δι' ἑτέρων, ἐφ' ὅσον τοῦτο κριθῇ ἀναγκαῖον διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀνηλίκου, ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲ ταῦτα πύουον αὐτοδικαίως ἕκαστῃ συμπληρώσει τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ ἀνηλίκου (ἄρθρ. 124, 125 Π.Κ.).³

4) Οἱ καταδικαζόμενοι εἰς περιορισμὸν ἐντὸς σωφρονιστικοῦ καταστήματος ἐφηβοί, ἐφ' ὅσον ἐπέ-

δειξαν τοῦλάχιστον ἐπὶ ἐξάμηνον καλὴν διαγωγὴν, δύνανται νὰ τύχουν προσωρινῆς ἀπολύσεως, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δι' ὠρισμένον δοκιμαστικὸν χρόνον θὰ ἐπιδείξουν ὡσαύτως καλὴν διαγωγὴν, ἄλλως αὕτη ἀνακαλεῖται καὶ ὁ διανυθεὶς χρόνος ἐν ἐλευθερίᾳ, ἐκτὸς τοῦ σωφρονιστικοῦ καταστήματος, δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ποινῆς (ἄρθρ. 129 Π.Κ.).⁴

5) Εἰδικὴν μεταχείρισιν προβλέπει ὁ Ποινικὸς Κώδικς διὰ τοὺς ἀνηλίκους, οἱ ὁποῖοι κατὰ χρόνον τῆς τελέσεως τῆς πράξεως εἶχον συμπληρωμένον τὸ 17ον, ὄχι ὅμως καὶ τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν ἡλαττωμένην, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 83 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος. Οἱ οὕτω καταδικαζόμενοι ἀνήλικοι κρατοῦνται χωρισμένως ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἐνηλίκους καταδίκους (ἄρθρ. 130, 133 Π.Κ.).

6) Τιμωρεῖται διὰ λίαν αὐστηρῶν ποινῶν, ἐξικνουμένων ἀπὸ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι ἰσοβίου καθείρξεως (ἄρθρ. 340 Π.Κ.), ἡ διάπραξις ὠρισμένων ἀδικημάτων εἰς βᾶρος ἀνηλίκων, ὡς π.χ.: α) ἡ ἐκθεσις (Π.Κ. 306), β) ἡ σωματικὴ βλάβη ἀνηλίκων, κτλ. (Π.Κ. 312), γ) ἡ ἀρπαγὴ ἀνηλίκων (Π.Κ. 324), δ) ἡ ἐκουσία ἀπαγωγὴ, ἐπὶ σκοπῷ γάμου ἢ ἀκολασίας (Π.Κ. 328), ε) ἡ ἀποπλάνησις παιδῶν νεωτέρων τῶν 16 ἐτῶν (Π.Κ. 339), στ) ἡ κατὰχρησις ἀνηλίκων εἰς ἀσέλγειαν (Π.Κ. 342), ζ) ἡ ἀσέλγεια διὰ κατὰχρησεως ἐξουσίας (Π.Κ. 343), η) ἡ αἰμομιξία (Π.Κ. 345), θ) ἡ παρὰ φύσιν ἀσέλγεια (Π.Κ. 347), ι) ἡ μαστροποιία, ἥτοι ἡ προαγωγὴ πρὸς πορνείαν ἢ ἡ ἐξώθησις πρὸς διαφθορὰν ἀνηλίκων προσώπων εἴτε ἡ ὑπόθαλψις ἢ ἡ διευκόλυνσις τῆς πορνείας ἢ διαφθορᾶς αὐτῶν (Π.Κ. 349 - ἄρθρ. 6 Ν.Δ. 4090/1960), ια) ἡ σωματεμπορία (Π.Κ. 351), ιβ) ἡ παραμέλησις τῆς ἐποπτείας ἀνηλίκων (Π.Κ. 360), ιγ) ἡ παραπλάνησις ἀνηλίκων εἰς χρεθὲν (Π.Κ. 403) καὶ ιδ) ἡ χρησιμοποίησις ἢ ἡ ἐξώθησις ἀνηλίκων εἰς ἐπαιτεῖαν ἢ εἰς ἀλητεῖαν, ὡς καὶ ἡ παρεμπόδισις αὐτῶν (Π.Κ. 409).⁵

7) Ἴδιον κατὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐγκλημα ἀποτελεῖ ἡ παιδοκτονία, ἥτοι ἡ ἐκ προθέσεως θανάτωσις ὑπὸ τῆς μητρὸς, κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ μετὰ τὸν τοκετὸν, ἐφ' ὅσον ὅμως ἐξηκολούθει ἡ ἐκ τούτου προκληθεῖσα διατάραξις τοῦ ὁργανισμοῦ, τοῦ τέκνου αὐτῆς, τιμωροῦμενον διὰ καθείρξεως μέχρι δέκα ἐτῶν.⁶ Ἐξ ἴσου ὅμως σοβαρὸν ἐγκλημα εἶναι καὶ τὸ τῆς καταστροφῆς τῆς ζωῆς τοῦ ὑπὸ τῆς ἐγγύου κυοφοροῦμένου (ἀμβλώσις: Π.Κ. 304), τὸ ὁποῖον

1. Ἄρθρ. 121 Π.Κ.

2. Δ. Καρανίκας, Ἐγχειρίδιον Ποινικοῦ Δικαίου, Γενικὸν Μέρος, 1952, σ. 80.

3. Κ. Γαρδίκας, Σωφρονιστικὴ, ἐκδ. Γ', 1965, σ. 701 ἐπ., 712 ἐπ.

4. Κ. Γαρδίκας, ἐνδ. α., σ. 712.

5. Δ. Καρανίκας, Ἐγχειρίδιον Ποινικοῦ Δικαίου, τόμ. Β', σ. 635 ἐπ., τόμ. Γ', σ. 28 ἐπ., 62 ἐπ., 72 ἐπ., 151 ἐπ., 160 ἐπ., 170 ἐπ., 227 ἐπ., 628 ἐπ., 165 ἐπ., 648 ἐπ.

6. Δ. Καρανίκας, ἐνδ' α., τόμ. Β', σ. 610 ἐπ. ἢ Ἀγνώστη, ἐνδ' α., σ. 15.

Εκτός τῆς ποινικῆς αὐτοῦ μορφῆς, δημιουργεῖ πλεῖστα ὅσα κοινωνικά καὶ δημογραφικά προβλήματα καὶ ἐπιφέρει πλείστας καταστροφικὰς συνεπειάς.¹
 3) Ἐπὶ ἀδικημάτων διαπραχθέντων εἰς βάρος ἀνηλίκων καὶ διωκομένων κατ' ἐγκλήσιν, ἂν ὁ παθὼν δὲν ἔχη συμπληρωμένον τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἢ τελῆ ὑπὸ δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν, αὕτη ἀσκειῖται ὑπὸ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου αὐτῶν. Ἐὰν ὁ παθὼν ἔχη συμπληρωμένον τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως ἔχει τόσον ὁ παθὼν ὅσον καὶ ὁ νόμιμος ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 17ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχει μόνον ὁ παθὼν (Π.Κ. 118).

II. Ἐκτός τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος καὶ πλείστοι ἕτεροι νόμοι καθιεροῦν ἰδιώνυμα ποινικὰ ἀδικήματα, διὰ πράξεις ἐνεργουμένας εἴτε ὑπὸ ἀνηλίκων, εἴτε εἰς βάρος αὐτῶν, ἐπὶ σκοπῶ πληρσοτέρας προστασίας τούτων. Συγκεκριμένως: 1) Ἀπαγορεύεται ὁ ἑταιρισμὸς γυναικῶν ἐχόντων ἡλικίαν μικροτέραν τῶν 18 ἐτῶν, τῶν παραβατῶν τιμωρουμένων διὰ φυλακίσεως μέχρι ἐνὸς ἔτους (ἄρθρ. 18 ν. 3310/1955).² 2) Τιμωρεῖται μὲ ποινὴν φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε συντρέχει περίπτωσις βαρυτέρας ἀξιοποίνου πράξεως: α) ἡ ξένον βρέφος θηλάζουσα ἂν καὶ γνωρίζει ἢ ὤφειλεν, ὡς ἐκ τῶν περιστατικῶν νὰ ὑποπτεύεται ὅτι πάσχει ἐξ ἀφροδισίου νόσου. β) ὅστις δίδει πρὸς θηλασμὸν βρέφος εἰς ζήτην γυναικῆ, ἂν καὶ γνωρίζει, ὅτι τὸ βρέφος πάσχει ἐκ συμφιλίδος, γ) ἡ θηλάζουσα ξένον βρέφος, ἢ μὴ ἐφωδιασμένη δι' ἰατρικοῦ πιστοποιητικοῦ βεβαιούσης ὅτι δὲν πάσχει ἐξ ἀφροδισίου νόσου, ἐκδοθέντος δὲ πρὸ ἐνὸς μηνὸς καὶ πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς ὡς τροφῆ καὶ δ) ὅστις προσλαμβάνει τροφὸν πρὸς θηλασμὸν βρέφους χωρὶς προηγουμένως νὰ βεβαιωθῆ ὅτι αὕτη ἔχει ἐφοδιασθῆ διὰ τοῦ κατὰ τὴν προηγούμενην περίπτωσιν πιστοποιητικοῦ (ἄρθρ. 14 περ. γ,δ,ε,στ, Ν.Δ. 4095/1960).³ 3) Οἱ συμπληρώσαντες τὸ 15ον ἔτος, ἀλλὰ ὄχι καὶ τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὑποπίπτοντες εἰς ἀδικήματα, ἅτινα βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ./τος 4000/1959 θεωροῦνται ὡς ἐκδηλώσεις ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς ἢ ἰδιαζούσης θρασυτήτος, τιμωροῦνται διὰ περιορισμοῦ ἐντὸς σωφρονιστικοῦ κατεστήματος (ἄρθρ. 5 Ν.Δ. 4000/1959). 4) Τιμωρεῖται διὰ προσκαίρου καθείρξεως καὶ διὰ χρηματικῆς ποινῆς πενήντα χιλιάδων μέχρι δέκα ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ὅστις εἰσάγει ὁποσδήποτε ναρκωτικὰς οὐσίας ἢ διευκολύνει τὴν εἰσαγωγὴν

αὐτῶν εἰς στρατόπεδα, ἀστυνομικὰ κρατητήρια, σωφρονιστικὰ κατεστήματα, κατεστήματα ἀνηλίκων πάσης κατηγορίας ἢ τόπους ὁμαδικῆς ἐργασίας ἢ διαβιώσεως (ἄρθρ. 3 περ. γ Ν.Δ. 743/70). 5) Ἀνήλικοι ὑπερβάντες τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας των: α) Δράσται τῶν ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ Ν.Δ. 743/70. ἀναφερομένων ἰδιωνύμων ποινικῶν ἀδικημάτων περὶ τὰ ναρκωτικὰ, τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 121-133 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, ὡς ταῦτα εἰδικώτερον ἀναλύονται ἀνωτέρω. β) Καταδικαζόμενοι δι' οἰανδήποτε ἀξιοποίνου πράξιν, ἐφ' ὅσον διαπιστωθῆ ὅτι ποιοῦνται χρῆσιν ναρκωτικῶν, ὑπόκεινται εἰς σωφρονιστικὰ καὶ θεραπευτικὰ μέτρα κατὰ τὰς διατάξεις τῶν παραγράφων 1-4 τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν.Δ. 743/70, ἐπιφυλασσομένων ταυτοχρόνως τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 121-133 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος. 6) Ὡσαύτως αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν.Δ. 743/1970, αἱ προβλέπουσαι ἰδίαν σωφρονιστικὴν καὶ θεραπευτικὴν μεταχείρισιν τῶν καταδικαζομένων τοξικομανῶν, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων τοξικομανῶν (ἄρθρ. 15 Ν.Δ. 743/70). 7) Τέλος ἀλλοδαποὶ ἀνήλικοι καταδικαζόμενοι ἐπὶ παραβάσει τῶν διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 743/70 «περὶ τιμωρίας τῶν παραβατῶν τῶν νόμων περὶ ναρκωτικῶν κτλ.», ἀπελαύνονται ὑποχρεωτικῶς, μετὰ τὴν ἐκτίσιν τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς, ἰσοβίως ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Δ. Ποινικὴ Δικονομία. Οἱ αὐτοὶ λόγοι, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθησαν, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Πολιτεία ἀντιμετωπίζει ἰδιαιτέρως τόσον τὰ ὑπὸ τῶν ἀνηλίκων, ὅσον καὶ τὰ κατ' αὐτῶν διαπραττόμενα ἀδικήματα, ἐπέβλεψεν ὅπως καὶ ὁ τρόπος διώξεως καὶ ἐξακριβώσεως τῶν ὑπὸ τῶν ἀνηλίκων διαπραττομένων ἐγκλημάτων ἐνεργῆται κατὰ τρόπον διάφορον τῆς τῶν ἐνηλίκων. Εἰδικώτερον:

1) Ἡ προανάκρισις καὶ ἡ ἀνάκρισις τοῦ παιδὸς διενεργεῖται ὑπὸ εἰδικοῦ ἀνακριτοῦ (ἄρθρ. 4,7 Κ.Π.Δ), συνεπικουρουμένου ὑπὸ εἰδικῶν ὀργάνων, τῶν ἐπιμελητῶν ἀνηλίκων, οἵτινες ἐρευνοῦν, σὺν τοῖς κληροῖς, τὴν ὑγιεινὴν, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν κατάστασιν, τὸν πρότερον βίον, τὰς οἰκογενειακὰς συνθήκας καὶ τὸ ἐν γένει περιβάλλον τοῦ ἀνηλίκου (ἄρθρ. 239 Κ.Π.Δ.). Ὡσαύτως κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἀνηλίκων ἐρευνᾶται ἐξ ἐπαγγέλματος ὄχι μόνον ἡ ἐνοχῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀθωότης τοῦ κατηγορουμένου, ὡς καὶ παντὸς στοιχείου, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη ἐπιρροὴν διὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.⁴

Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ἡ ἀνάκρισις τῶν ἀνηλίκων ἐγκληματιῶν πρέπει νὰ διενεργῆται ὑπὸ τύπον συνήθους μετ' αὐτοῦ συνομιλίας ἀποσυνομιλήσεως πᾶ-

4. Κ. Γαρδίκου, Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγορίαι καὶ ἡ μεταχείρισις αὐτῶν, 1951, σ. 163. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐγκληματολογία, τόμ. Γ', Σωφρονιστικὴ, ἐκδ. Γ' 1965, σ. 741 ἐπ.

1. Δ. Καρανίκου, ἐνθ' ἂν., τόμ. Β', σ. 615 ἐπ. Γ. Κώνστα, Λεξικὸν Νομικῆς, τόμ. Ι, σ. 353 ἐπ. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἂν., σελ. 15.

2. Κ. Γαρδίκου, Ἐγκληματολογία, τόμ. Α', 1966, σ. 318.

3. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἂν., σ. 15.

σης ενεργείας δυναμένης να βλάβη την ελιξιμένην αυτού ή να προκαλέση εις τούτον ψυχικόν τραύμα.¹

2) Προφυλάξεις ἀνηλίκων δύναται να διαταχθῆ μόνον ἐάν ἡ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθεῖσα πράξις ἐπισύρῃ τὴν ποινὴν τῆς καθείρξεως δέκα ἐτῶν καὶ ἄνω, ἀδιαφόρως τῆς διάρκειας τῶν ἀντ' αὐτῆς ἐπιβαλλομένων μέτρων, ἐκτελεῖται δὲ διὰ μὲν τοὺς μέχρι καὶ τοῦ 15ου ἔτους εἰς Ἀναμορφωτικὸν κατάστημα, διὰ δὲ τοὺς ἄνω τοῦ 15ου εἰς Σωφρονιστικὸν τοιοῦτον καὶ πάντοτε εἰς ἰδιαίτερον τμήμα (ἄρθρ. 2 ν. 3315/55).²

3) Ἐπὶ διαπράξεως ἐγκλήματος ὑπὸ ἐνηλίκων καὶ ἀνηλίκων ταυτοχρόνως, ἡ ποινικὴ δίωξις χωρίζεται ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους, οἱ ὅποιοι δικάζονται ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀνηλίκων. Ὁ χωρισμὸς οὗτος προφυλάσσει τοὺς ἀνηλίκους ἐγκληματίας ἀπὸ τὰς ἐπικινδύνους συνεπειᾶς τοῦ συγχρωτισμοῦ πρὸς ἐνήλικας ἐγκληματίας, ἐνῶ συγχρόνως ἐξασφαλίζει εἰς αὐτοὺς τὰ εἰδικὰ πλεονεκτήματα τῆς ὑπὲρ ἀνηλίκων διαδικασίας. Κατ' ἐξαιρέσειν ἐπὶ πλημμελημάτων, ἀν ὁ εἰσαγγελεὺς ἐπὶ τῆς ἀπ' εὐθείας κλήσεως εἰσαγωγῆς δι' ἡτιολογημένης ἀποφάσεώς του ἢ τὸ δικαστικὸν συμβούλιον ἤθελε κρίνει ὅτι τὸ συμφέρον τῆς δικαιοσύνης ἐπιβάλλει τὸν μὴ χωρισμὸν τῆς δίκης, ἀρμόδιον δικαστήριον δι' ὅλους (ἀνηλίκους καὶ ἐνήλικους) εἶναι τὸ διὰ τὸν ἐκ τῶν συμμετεχόντων ἐπισύροντα τὴν βαρυτέραν ποινὴν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέον νὰ μετέγῃ, ἐάν εἶναι δυνατόν, ὁ παρ' ἐκάστῳ βαθμῷ εἰδικὸς δικαστὴς ἀνηλίκων (ἄρθρ. 130 Κ.Π.Δ.).³

4) Ἡ ἐκδίκασις τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἀνηλίκων ἐνεργεῖται οὐχὶ ὑπὸ τῶν κοινῶν δικαστηρίων ἀλλὰ ὑπὸ εἰδικῶν δικαστηρίων ἀνηλίκων.^{4,5}

Σήμερον, βάσει τῆς ἰσχυοῦσης Ποινικῆς Δικονο-

1. Κ. Γαρδίκια, *Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγορίαι* κτλ., 1951, σ. 173. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ἐγκληματολογία (Σωφρονιστικῆ)*, σ. 751.

2. Κ. Γαρδίκια, *Ἐγκληματολογία (Σωφρονιστικῆ)*, 1965 σ. 754. Τοῦ Αὐτοῦ, *Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγορίαι* κτλ., 1951, σ. 172 ἐπ.

3. Κ. Γαρδίκια, *Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγορίαι* κτλ., 1951, σ. 161. Ἰ. Ζησιάδου, *Ἐγκληματολογία Ποινικῆς Δικονομίας*, τόμ. Α', τεύχος Γ', 1956, σ. 445 ἐπ.

4. Τὰ πρῶτα δικαστήρια ἀνηλίκων ἐνεφανίσθησαν εἰς Βορ. Ἀμερικὴν (Σικάγον), διαδοθέντα ἐν συνεχείᾳ εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, ἐνίοτε ὁμοῦς ὑπὸ διαφόρων μορφῶν. Ἐν Ἑλλάδι ἡ πρώτη κίνησις διὰ τὴν ἰδρυσὶν δικαστηρίων ἀνηλίκων ἤρξατο μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον. Τὸ ἔτος 1931 ἐψηφίσθη ὁ νόμος 5098/31 «περὶ δικαστηρίων ἀνηλίκων», ὅστις ὁμοῦς καίτοι ἀρτιώτατος εἰς περιεχόμενον κατηργήθη, λόγω τῶν συνεχῶν ἀναβολῶν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ἐξεδόθη ὁ Α.Ν. 2135/1939, ὅστις ἐρρυθμίσεν τὰ τῆς ἐκδίκασεως τῶν ὑπὸ τῶν ἀνηλίκων 10-18 ἐτῶν τελομένων ἐγκλημάτων, ἀνευ ὁμοῦς μεταβολῆς τινος τῶν διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ποινικῆς ἐνηλικιότητος.

5. Ὁρα σχετικῶς: Ἄννης Παπαδημητρίου, «Δικαστήρια Ἀνηλίκων», μελέτη εἰς τεύχος Δ' *Μελέται ἐκ τοῦ Δικαίου Ἀνηλίκων*, 1963, τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰ. Παπαχαραξίου, σ. 30 ἐπ. Ἰ. Παπαχαραξίου, *Συμβολὴ εἰς τὴν αναπαράστασιν τῆς κοινωνίας εἰς τὸ ἔργον τῶν δικαστηρίων ἀνηλίκων*, ἐκθ' ἄν., τεύχος Δ', σ. 138 ἐπ.

μίας, ἔχομεν τὰ ἐξῆς δικαστήρια ἀνηλίκων:

α. Τὸ μονομελές: συγκροτούμενον ἐξ ἐνὸς Πρωτοδίκου παρ' ἐκάστῳ Πρωτοδικεῖῳ, προτιμωμένων τῶν ἐχόντων εἰδικὰς γνώσεις καὶ γνωρίζοντων εἰ δυνατόν μίαν τῶν γλωσσῶν ἀγγλικῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς ἢ ἰταλικῆς, τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ τοῦ Γραμματέως (ἄρθρ. 7 Κ.Π.Δ.). Τὸ δικαστήριον τοῦτο δικάζει: 1) ἀνεκκλήτως τὰ παρὰ ἀνηλίκων πραττόμενα ἐγκλήματα, ἐξαιρέσει τῶν ὑπὸ τοῦ Τριμελοῦς Δικαστηρίου ἀνηλίκων δικαζομένων, 2) τὰ ἐν τῇ ἐδρᾷ τοῦ πρωτοδικεῖου πραττόμενα παρ' ἀνηλίκων πταίσματα καὶ 3) τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ πταισματοδικεῖου κατ' ἀνηλίκων (ἄρθρ. 113 Κ.Π.Δ.). Ὡσαύτως τὸ μονομελές δικαστήριον ἀνηλίκων ἐπιβάλλει τὰ κατὰ τῶν ἐγκληματιῶν παιδῶν ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος ἀναμορφωτικὰ ἢ θεραπευτικὰ μέτρα (ἄρθρ. 113 Κ.Π.Δ.).

β. Τὸ τριμελές: συγκροτούμενον ἐξ ἐνὸς Πρωτοδίκου, ὡς ἀνωτέρω καὶ ἐκ δύο Πλημμελειοδικῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, ἐκ τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ τοῦ Γραμματέως. Τοῦ δικαστηρίου προεδρεύει εἰ δυνατόν ὁ δικαστὴς ἀνηλίκων, ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν Πλημμελειοδικῶν δὲν εἶναι ἀρχαιότερος αὐτοῦ. Τὸ τριμελές δικαστήριον ἀνηλίκων δικάζει τὰ παρὰ τῶν ἀνηλίκων πραττόμενα ἐγκλήματα, διὰ τὰ ὅποια ἡ κατὰ τὸν ποινικὸν κώδικα ἐπιβλητέα ποινὴ ἐντὸς σωφρονιστικοῦ καταστήματος εἶναι τοῦλάχιστον πέντε ἐτῶν (ἄρθρ. 7, 113 Κ.Π.Δ.).⁶

γ. Τὸ παρ' Ἐφέταις δικαστήριον ἀνηλίκων: συγκροτούμενον ἐξ ἐνὸς Ἐφέτου δικαστοῦ ἀνηλίκων, ὀριζομένου μεθ' ἐνὸς ἀναπληρωτοῦ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ Συμβουλίου, μετὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης, προτιμωμένου τοῦ ἔχοντος εἰδικὰς γνώσεις καὶ γνωρίζοντος, εἰ δυνατόν, μίαν τῶν γλωσσῶν ἀγγλικῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς ἢ ἰταλικῆς, καὶ ἐτέρων δύο ἐφετῶν, ὀριζομένων ἐκ δικαστῶν ἀνηλίκων ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐφετῶν. Τὸ δικαστήριον προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἐφέτου δικαστοῦ ἀνηλίκων, ἐφ' ὅσον τις ἐκ τῶν δύο ἐτέρων ἐφετῶν δὲν εἶναι ἀρχαιότερος. Τὸ παρ' Ἐφέταις δικαστήριον ἀνηλίκων δικάζει τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν τριμελῶν παρὰ πλημμελειοδικαῖς δικαστηρίων ἀνηλίκων (ἄρθρ. 7, 113 Κ.Π.Δ.).⁷

δ) Ἡ παράστασις ἀνηλίκου εἰς ποινικὴν δίκην, ὡς πολιτικοῦ ἐνάγοντος, ἐνεργεῖται διὰ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (ἄρθρ. 82 Κ.Π.Δ.).⁸

6. Κ. Γαρδίκια, *Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγορίαι* κτλ., 1951, σ. 166.

7. Κ. Γαρδίκια, *Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματιῶν κατηγοριῶν* κτλ., 1951, σ. 169. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ἐγκληματολογία (Σωφρονιστικῆ)*, 1965, σ. 744 ἐπ. Ἰ. Ζησιάδου, *ἐκθ' ἄν.*, τόμ. Α', τεύχος Γ', 1956, σ. 359 ἐπ., 419 ἐπ.

8. Ἀγιλ. Μπαλῆ, *Ἡ Ἐπιμέλεια τοῦ Προσώπου τοῦ Ἀνηλίκου*, 1960, σ. 301 ἐπ. Ἰ. Ζησιάδου, *ἐκθ' ἄν.*, τόμ. Α', τεύχος Α', 1954, σ. 80, 242.

6) Οί μη συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἐξετάζονται ἀνωμοτί, τόσον κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, ὅσον καὶ τὴν κυρίαν διαδικασίαν (ἄρθρ. 221).¹

7) Κατὰ παρέκκλισιν τῆς βασικῆς ἀρχῆς ὅτι εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια ἡ ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως γίνεται δημοσίᾳ: α) Ἀπαγορεύεται ἢ ἐπ' ἀκροατηρίῳ παρουσιά προσώπων μὴ συμπληρωσάντων, κατὰ τὴν ἐλευθέραν κρίσιν τοῦ διευθύνοντος τὴν συζήτησιν, τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν (ἄρθρ. 329 Κ.Π.Δ.).² β) Ἡ συνεδρίασις τῶν δικαστηρίων ἀνηλίκων διεξάγεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης, πλὴν τῶν διαδίκων, τῶν συνηγόντων τῶν καὶ τῶν Ἐπιμελητῶν Ἀνηλίκων, δύναται νὰ παρίστανται οἱ γονεῖς ἢ οἱ κηδεμόνες καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς οἰκείας Ἐταιρείας Προστασίας Ἀνηλίκων (παρ. 1 ἄρθρ. 1 ν. 3315/55). γ) Τὸ δικαστήριον δύναται, κατὰ τὴν ἀκροαματικὴν διαδικασίαν, νὰ διατάξῃ τὴν προσωρινὴν ἀπομάχρυνσιν τοῦ δικαζομένου ἀνηλίκου, ὡσάκις κρίνῃ ὅτι τοῦτο ἐνδείκνυται πρὸς τὸ γενικώτερον συμφέρον τοῦ ἀνηλίκου ἢ ἐὰν ἡ παρουσία αὐτοῦ θὰ ἀπετέλει πρόσκομμα εἰς τὴν εἰλικρινῆ κατάθεσιν μάρτυρος ἢ συνδικαζομένου (παρ. 2 ἄρθρ. 1 ν. 3315/55).³

8) Οἱ ἐγκληματικοὶ ἀνήλικοι εἰσάγονται εἰς ἀναμορφωτικὰ ἢ σωφρονιστικὰ ἢ θεραπευτικὰ ἰδρύματα (ἄρθρ. 122, 126 Π.Κ., ν. 2724/1940) ἢ, ἐφ' ὅσον ἔχουν κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τῆς πράξεως τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν καὶ εἰσάγονται εἰς δίκην μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 17ου ἔτους καὶ ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀναγκαῖος ὁ ποινικὸς αὐτῶν σωφρονισμὸς, εἰς ἰδιαιτέρα τμήματα τῶν φυλακῶν κεχωρισμένως τῶν λοιπῶν ἀνηλίκων καταδίκων, κατὰ τὰ ἀναπτυχθέντα ἀνωτέρω ἐν παρ. Γ' (Ποινικὸς Κώδιξ), περ. 2-5.

9) Δὲν ἀναγράφονται εἰς τὸ ποινικὸν μητρώον τοῦ ἀνηλίκου: α) τὰ κατὰ παιδῶν (7-12) ἐπιβληθέντα ἀναμορφωτικὰ ἢ θεραπευτικὰ μέτρα, β) αἱ ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις οἰοῦντο Ποινικοῦ Δικαστηρίου, αἱ καταδικάζουσαι ἐφηβον ἀπὸ τοῦ 12ου ἕως τοῦ 14ου ἔτους συμπληρωμένου, εἰς περιορισμὸν ἐντὸς σωφρονιστικοῦ καταστήματος (ἄρθρ. 2 Ν.Δ. 3423/1955).

Προκειμένου περὶ περιορισμοῦ ἐντὸς σωφρονιστικοῦ καταστήματος ἐφήβων 15-17 ἐτῶν, τὸ δικαστήριον ἀνηλίκων δύναται μετὰ τὴν λήξιν τούτων, κατὰ πάντα χρόνον, νὰ διατάσῃ ἐπὶ τῇ αἰτίσει τοῦ ἐπιλασσομένου τὴν διαγραφὴν τοῦ περιορισμοῦ ἐκ τοῦ Ποινικοῦ Μητρώου ἐφ' ὅσον βεβαίως κρίνῃ ὅτι

ἡ ἐπιδεικνυομένη ὑπὸ τοῦ αἰτοῦντος διαγωγή παρέχει τὰς ἐγγυήσεις χρηστοῦ ἐν τῷ μέλλοντι βίου. Μὴ ὑποβληθείσης αἰτήσεως διαγραφῆς, ὁ περιορισμὸς διαγράφεται μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς λήξεως, ἐὰν τὸ ἐλάχιστον ὄριον τούτου εἶναι μείζον τῶν πέντε ἐτῶν, μετὰ παρέλευσιν δὲ τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως, ἐὰν τὸ ἐλάχιστον τούτου ὄριον εἶναι ἑλαττον τῶν πέντε ἐτῶν καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι δὲν ἔλαβε γῶραν ἐγγραφή νεωτέρας καταδίκης (ἄρθρ. 1 Ν.Δ. 3423/1955).

10) Ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀναβάλλεται ἐὰν πρόκειται νὰ γίνῃ κατὰ γυναικὸς ἐγκύου, μέχρι τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας μετ' αὐτόν, ἐὰν δὲ θηλάξῃ τὸ βρέφος, ὁ ἐπιτετραμμένος ἢ ὁ ἐποπτεύων τὴν ἐκτέλεσιν Εἰσαγγελεὺς, δι' ἡτιολογημένης ἀποφάσεώς του, δύναται νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς μέχρις ἑξ μηνῶν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ (ἄρθρ. 555 Κ.Π.Δ.).⁴

11) Διὰ τὴν πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ἀνηλίκων ἢ τὴν ὑποβοήθησιν τούτων ἐν περιπτώσει καθ' ἣν διαπράξουν ἐγκλημά τι προβλέπεται: α) Ἡ σύστασις καὶ λειτουργία παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Δικαιοσύνης «Συμβουλίου Συντονιστικοῦ», τοῦ ὁποῖου σκοπὸς εἶναι ὁ συντονισμὸς πάντων τῶν μέσων τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ἀνηλίκων καὶ ἡ συστηματικὴ, βάσει ἐνιαίου προγράμματος, κατεύθυνσις πασῶν τῶν συναφῶν ἐνεργειῶν, τόσον τῶν ἀρμοδίων Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν, ὅσον καὶ τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τεινουσῶν Ὁργανώσεων, Ἐταιρειῶν ἢ Σωματείων. Εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο μετέχουν ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας, διαφόρων Ὑπουργείων καὶ Ὑπηρεσιῶν, Ἰδρυμάτων καὶ Ὁργανώσεων καὶ ἐκ λοιπῶν ἐγκρίτων προσώπων (ν. 2330/1953). β) Ἡ συγκρότησις παρὰ τῷ Δικαστῇ ἀνηλίκων, πρὸς ὑποβοήθησιν τοῦ λίην ζωτικοῦ ἔργου αὐτοῦ, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης «Ὑπηρεσιῶν Ἐπιμελητῶν Ἀνηλίκων». Τὸ λειτουργήμα τοῦ Ἐπιμελητοῦ Ἀνηλίκων εἶναι τιμητικὸν καὶ ἄμισθον (ν. 2793/1954). γ) Ἡ ἐν τῇ ἑδρᾷ ἐκάστου Πρωτοδικείου σύστασις Ἐταιρείας Προστασίας Ἀνηλίκων, ἐχούσης ἰδίαν νομικὴν προσωπικότητα καὶ τελοῦσης ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ ἐλεγχον τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης. Αἱ Ἐταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῶν Δικαστηρίων Ἀνηλίκων: 1) διὰ τῆς διενεργείας κοινωνικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἐρεύνης περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀδικοπραγούντων ἀνηλίκων, 2) διὰ τῆς παροχῆς δικαστικῆς συνδρομῆς εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἀνηλίκους, 3) διὰ τῆς παροχῆς προστασίας καὶ ἐπιβλέψεως τῶν ἀπαλλασσομένων πάσης ποινῆς ἢ τυχόντων ἀναστολῆς ἐκ-

1. Ζησιάδου, ἐνδ' ἀν., τόμ. Α', τεῦχος Δ', 1957, σ. 530.

2. Ζησιάδου, ἐνδ' ἀν., τόμ. Α', τεῦχος Α', 1954, σ. 46.

3. Κ. Γαρόλια, Αἱ εἰδικαὶ τῶν ἐγκληματικῶν κατηγοριῶν κτλ., σ. 176. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἐγκληματολογία (Σωφρονιστικῆ), ἐκδ. Γ' 1965, σ. 755 ἐπ.

4. Ζησιάδου, ἐνδ' ἀν., τόμ. Β', τεῦχος Β', 1959, σ. 612.

τελέσεως τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς ἀνηλίκων, 4) διὰ τῆς διενεργείας κοινωνικῆς καὶ ψυχοβιολογικῆς ἐρεῦνης περὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα τῶν ἐν ἠθικῷ κινδύνῳ διατελούντων ἀνηλίκων (ἄρθρ. 12 Α.Ν. 2724/1940). Ὡσαύτως αἱ Ἑταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων: 1) Καλοῦμεναι γινωματεύουσι περὶ τῆς ὑφ' ὄρον ἀπολύσεως τῶν κακαδικασθέντων ἀνηλίκων καὶ μεριμνοῦσι διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῶν Σωφρονιστικῶν καὶ Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων, συνεργαζόμεναι πρὸς τοῦτο μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ἑταιρειῶν Προστασίας Ἀποφυλακιστέων. 2) Καλοῦμεναι παρέχουσι τὴν συνδρομὴν τῶν διὰ τὴν καλλιτέραν ὀργάνωσιν ἐργασιῶν ἐν τοῖς σωφρονιστικοῖς καὶ ἀναμορφωτικοῖς καταστήμασιν ἀνηλίκων πρὸς ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν (ἄρθρ. 9 ν. 3811/58). 3) Συνεργάζονται, διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν, μεθ' ὧν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν λειτουργουσῶν φιλοanthρωπικῶν ὀργανώσεων καὶ δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν ἰδρυμάτων (ἄρθρ. 10 ν. 3811/58). 4) Ἐφ' ὅσον ἐξασφαλίσουσι τοὺς ἀναγκαίους πόρους, ἰδρύουσι σταθμοὺς διὰ τὴν διαμονὴν ἀνηλίκων μέχρι τῆς τοποθετήσεώς τῶν εἰς ἐργασίαν ἢ τῆς ἀποστολῆς τῶν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐγκαταστάσεώς τῶν (ἄρθρ. 11 ν. 3811/58). 5) Καλοῦμεναι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης, τοῦ Δικαστοῦ ἢ τοῦ Εἰσαγγελέως ἀνηλίκων ἢ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς φυλακῆς, ὡς καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ἐπιθεωρητοῦ, ὑποχρεοῦνται νὰ μεριμνοῦσι διὰ τοὺς ἀνηλίκους τοὺς κρατούμενους εἰς τὰ εἰδικὰ τμήματα τῶν φυλακῶν τῆς περιφερείας τῶν, παρέχουσαι εἰδικὴν θρησκευτικὴν διαπαιδαγωγίαν καὶ ἠθικὴν ἐνίσχυσιν διὰ καταλλήλων ὁμιλιῶν, λατρικὴν περιθαλψίν καὶ πᾶσαν ἄλλην βοήθειαν (ἄρθρ. 8 ν. 3811/58).

Ε. Πολιτικὴ Δικονομία. Κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐνώπιον τῶν τακτικῶν πολιτικῶν δικαστηρίων: α) Δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῆ ὡς διάδικος ὁ μὴ συμπληρώσας τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας του (ἄρθρ. 432 παρ. 2 Κ. Πολ. Δικ.). β) Εἶναι ἀνίκανοι πρὸς ὀρκοδοσίαν οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν (ἄρθρ. 443 Κ. Πολ. Δικ.), ἐνῶ ἐπὶ ἀχειραφέτων ἀνηλίκων ὁ ὀρκος δίδεται ὑπὸ τοῦ ἀσκοῦντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτῶν (ἄρθρ. 444 Κ. Πολ. Δικ.). γ) Δὲν ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κατάρτησιν οἱ τελούντες ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ ὑπὸ ἐπιτροπείαν ἀνήλικοι (ἄρθρ. 1014 παρ. 2 Κ. Πολ. Δικ.).

ΣΤ. Ἐργατικὴ Νομοθεσία. Ἡ μεταβολὴ τῆς οικονομικῆς διαθεώσεως τῆς κοινωνίας καὶ δὴ ἀπὸ τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος, εἴχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθοῦν τοιαῦτα ἀνάγκαι εἰς ἐργατικὰς χεῖρας, ὥστε ἡ χρησιμοποίησις ἀνηλίκων καὶ γυναικῶν ὀσημέρει νὰ αὐξάνη

εἰς ἅπαντα τὰ βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα.¹ Ἡ ἐνασχόλησις ὁμῶς τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἐφήβων εἰς ἐπαγγελματικὴν ἐργασίαν, πλὴν τῶν οικονομικῶν πλεονεκτημάτων παρουσιάζει καὶ πλείστα μειονεκτήματα, διότι οἱ ἐργαζόμενοι ἀνήλικοι: α) ἐνίοτε γίνονται ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως,² β) ὑφίστανται πλείστους ἐμμέσους κινδύνους βλάβης τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ τῶν, ὡς καὶ παρακωλύσεως τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν, μὴ ἐκπαιδευόμενοι λόγῳ τῆς ἐργασίας ἐν σχολείῳ,³ καὶ γ) ὠθοῦνται, περισσότερον τῶν λοιπῶν ἀνηλίκων, εἰς τὴν τέλει εἰς διαφόρων ἐγκλημάτων. Σημειωτέον ὅτι ἰδιαιτέρως φθοροποιὸν ἐπιδρασὶν ἐπὶ τῶν ἀνηλίκων ἀσκεῖ ἡ ἐνασχόλησις αὐτῶν εἰς ὠρισμένα ἐπαγγέλματα, ὡς λ.χ. κομιστοῦ παραγγελιῶν, πωλητοῦ ἀντικειμένων (σιγαρέττων, ἀνθέων, κτλ.), διότι ἡ εἰσοδος εἰς ὑποπτα κέντρα διασκεδάσεων καὶ ὁ συγχρωτισμὸς τούτων μετὰ ἐνηλίκων ἀτόμων πάσης κοινωνικῆς, οικονομικῆς καὶ ἠθικῆς τάξεως, ἐπιδρῶν λίαν ἐπιβλαβῶς εἰς τὰ νεαρὰ αὐτὰ ἄτομα. Συγχρόνως ὁμῶς ἡ δυνατότης διαθέσεως ἐλευθέρως τῶν χρημάτων, ἅτινα οἱ ἀνήλικοι ἀποκερδαίνουν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν (ἄρθρ. 135 Α.Κ.), εἰς περίοδον καθ' ἣν δὲν ἔχουν μορφώσει εἰσέτι στερεὸν χαρακτήρα καὶ δὲν ἀπέκτησαν τὴν δέουσαν πείραν τῆς ζωῆς, ὀδηγεῖ ἐνίοτε τούτους εἰς ἀντικοινωνικὰς πράξεις, τῶν ὁποίων αἱ συνέπειαι, πλεισταίως, ἐπιθέτουσι τὴν σφραγιδα αὐτῶν εἰς ὄλην τὴν διαδρομὴν τοῦ βίου τῶν.⁴

Διὰ τὴν ἀπάλειψιν τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλίκων μειονεκτημάτων καὶ τῆς προστασίας αὐτῶν, λαμβάνονται τόσον διεθνῶς ὅσον καὶ ὑπὸ διαφόρων κρατῶν μέτρα ρυθμίζοντα τὸ ζῶπικόν τοῦτο θέμα.⁵ Συγκεκριμένως τὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλίκων ρυθμίζονται ὡς ἑξῆς:

Α) Διεθνεῖς συνθήκαι: 1) Εἰς τὸ γ' μέρος (τμῆμα Β') τῆς συνθήκης εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν τῆς 28.6.1919 ἀναφέρονται ἐννέα ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ἐφαρμόζωνται κατὰ τὴν ρυθμίσιν τῆς ἐργασίας τῶν παιδῶν, ἐπὶ σκοπῶ συνέχισεως τῆς μορφώσεως καὶ τῆς διασφαλίσεως τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν.⁶ 2) Εἰδικώτερον βάσει διεθνῶν συνθηκῶν: α) Ἀπαγορεύεται εἰς παιδιὰ μὴ συμπληρώσαντα

1. Charles Gide, *Ἀρχαὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας*, ἐκδ. Δ' (μετάφρασις Θεοφ. Παπακωνσταντίνου), Ἀθῆναι 1943, σ. 225.

2. *Ἰ. Ἀγγέλη*, ἐνθ' ἄν., σ. 28.

3. Κ. Γαρδίκια, *Ἐγκληματολογία*, τόμ. Α', ἐκδ. Ε', 1966, σ. 235.

4. Κ. Γαρδίκια, ἐνθ' ἄν., σ. 235.

5. Ἀπὸ πλείους ἐθνικῶν νομοθεσιῶν πρώτη ἡ Ἀγγλικὴ ἐφήρσει νομον, τὸ ἔτος 1890, διὰ τοῦ ὁποῦν καθιερώθησαν αἱ ἀποκλειόμεναι ἐργασίαι καὶ αἱ ὄρια ἀπασχόλησεως τῶν παιδῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκιοῦθησαν τὰ λοιπὰ κράτη (*Ἰ. Ἀγγέλη*, ἐνθ' ἄν., σ. 28).

6. *Ἰ. Ἀγγέλη*, ἐνθ' ἄν., σ. 29. Κ. Γαρδίκια, ἐνθ' ἄν., σ. 236.

15ον έτος τής ηλικίας των να απασχολούνται εις βιομηχανικάς ή εργασίας επί πλοίων, έκτός εάν πρόκειται περί πλοίων εις τα όποια απασχολούνται μόνον μέλη τής αυτής οικογενείας. Κατ' εξαίρεσιν αι έθνικαι νομοθεσίαι δύνανται να επιτρέπουν την ναυτολόγησιν παιδων συμπληρωσάντων το 14ον έτος τής ηλικίας των, εάν ή ως ειρήται απασχόλησις είναι προς ό συμφέρον του παιδιού, λαμβανομένης ύπ' όψιν τής υγείας και τής σωματικής καταστάσεως αυτού, ως και των μελλόντων ή άμεσων πλεονεκτημάτων, ετινα ή σχετικη απασχόλησις δύναται να άποφέρει όττω (άρθρ. 2 Δ. Συμβ. 58/1936 έν Γενεύη).¹

Η καλή υγεία των ναυτολογουμένων εφήβων κάτω των 18 ετών δέον όπως άποδεικνύηται δι' επίσημων ιατρικών πιστοποιητικών, των όποιων ή ισχύς δέν δύναται να υπερβαίη το έτος (άρθρ. 2.3 Δ. Συμβ. 16/1921 έν Γενεύη).² Ειδικώς δια τας ειδικότητας θερμαστού και άνθρακέως επί πλοίων, απαγορεύεται ή χρησιμοποίησις νέων ηλικίας μικροτέρας των 18 ετών. Κατ' εξαίρεσιν, έν περιπτώσει άνάγκης επιτρέπεται ή πρόσληψις ως θερμαστών ή άνθρακέων νέων άνω των 16 ετών, άλλ' έντοιαύτη περιπτώσει άντί του άναγκαιούντος ένός θερμαστού ή άνθρακέως, δέον να προσλαμβάνωνται δύο έκ των άνωτέρω νέων (άρθρ. 2,4 Δ. Συμβ. 15/1921 έν Γενεύη).³

β) Απαγορεύεται εις παιδας μη συμπληρώσαντας το 14ον έτος τής ηλικίας των, ή απασχόλησις ή ή εργασία εις δημοσίας ή ιδιωτικάς γεωργικάς επιχειρήσεις, ειμή μόνον έντός των καθωρισμένων δια την σχολικήν φοίτησιν ώρων, και ύπό την προϋπόθεσιν ότι ή εργασία αύτη δέν θα παρεμποδίξη την τακτικήν σχολικήν φοίτησιν (άρθρ. 1 Δ. Συμβ. 10/1921 έν Γενεύη). γ) Διά την απασχόλησιν εις τα όρυχεια προσώπων ηλικίας κάτω των 21 ετών απαιτείται επισταμένη ιατρική εξέτασις, επαναλαμβανομένη κατά χρονικά διαστήματα μη υπερβαίνοντα το έτος (άρθρ. 2 Δ. Συμβ. 124/1965 έν Γενεύη).

δ) Ανήλικοι κάτω των 15 ετών δέν δύναται να απασχολούνται ή να εργάζωνται εις βιομηχανικάς επιχειρήσεις δημοσίας ή ιδιωτικάς ή εις τα παραρτήματα αύτών, εξαίρεσει των εργασιών εις άσ απασχολούνται μέλη μιας και τής αυτής οικογενείας και τής εργασίας έντός επαγγελματικών σχολών (Δ. Συμβ. 5/1919 έν Ούασινγκτων),⁴ ως άνθεωρήθη ύπό τής Δ. Συμβ. 59/1937 έν Γενεύη).

ε) Απαγορεύεται ή νυκτερινή εργασία (περίοδος 12 ώρων) εις ανήλικους κάτω του 18ου έτους εις βιομηχανικάς επιχειρήσεις, δημοσίας ή ιδιωτικάς. Κατ' εξαίρεσιν προς κάλυψιν ώρισμένων αναγκών μαθητείας ή επαγγελματικής καταρτίσεως ή άπαγορεύεισιν αύτη ισχύει δι' ανήλικους κάτω των 16 ετών και ύπό την προϋπόθεσιν, ότι εις άμφοτέρας τας περιπτώσεις, μεταξύ δύο περιόδων εργασίας, θα επακολουθή άνάπαυσις 13 ώρων (άρθρ. 2,3 Δ. Συμβ. 6/1919 έν Ούασινγκτων),⁵ ως άνθεωρήθη ύπό τής Δ. Συμβ. 90/1948 έν Αγίω Φραγκίσκω).⁶

στ) Η έν άνωτέρω παραγράφους 4 και 5 εργασία επιτρέπεται εις άτομα κάτω των 18 ετών μόνον κατόπιν επίσημου ιατρικής βεβαιώσεως περί τής καλής αύτων υγείας (άρθρ. 2 Δ. Συμβ. 77/1946 έν Μοντρεάλ).

ζ) Απαγορεύεται ή απασχόλησις παιδιών κάτω των 15 ετών εις εργασίας μη ρυθμισθείσας δι' άλλων συμβάσεων (μη βιομηχανικάς εργασίας), έρ' όσον ταύτα υπέχουν άκόμη ύποχρέωσιν στοιχειώδους εκπαιδεύσεως, κατά τας διατάξεις τής Έθνικής αύτων νομοθεσίας. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται εις παιδιά έχοντα συμπληρώσει το 13ον ή το 14ον έτος τής ηλικίας των, ύπό ώρισμένουσ όρους, όπως κατά τας έκτος τής σχολικής φοιτήσεως ώρας απασχολούνται εις ελαφράς εργασίας. Όσαύτως προς έξυπηρέτησιν τής τέχνης, τής επιστήμης ή τής παιδείας, ή έθνική νομοθεσία δύναται να χορηγή άτομικάς άδειας εργασίας, κατ' εξαίρεσιν των άνωτέρω έκτεθέντων, ίνα δύναται να εμφανίζωνται παιδιά εις δημόσια θεάματα έν γένει και να συμμετέχουν ως ήθοποιοι εις λήψεις κινηματογραφικών ταινιών και ύπό την προϋπόθεσιν τής λήψεως αύστηρών μέτρων δια την διαφύλαξιν τής υγείας αύτων και τής μη απασχολήσεώς των πέραν του μεσονυκτίου (άρθρ. 2-5 Δ. Συμβ. 60/1937 έν Γενεύη). Προς τοϋτο τα έχοντα ηλικίαν κάτω των 18 ετών παιδιά δέον όπως υπόκεινται εις δωρεάν επίσημον ιατρικόν έλεγχον προς διαπίστωσιν τής καλής υγείας αύτων, κατά χρονικά διαστήματα μη υπερβαίνοντα το έτος, λαμβανομένων ταυτοχρόνως των κατάλληλων μέτρων δια τον επαναπροσανατολισμόν ή την σωματικήν και επαγγελματικήν αναπροσαρμογήν των παιδιών και των νεαρών προσώπων, δια τα όποια ή ιατρική εξέτασις αποκλύπτει άνικανότητα, άνωμαλίας ή ελλείψεις (άρθρ. 2-7 Δ. Συμβ. 78/1946 έν Μοντρεάλ).

η) Παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών δέον όπως μη απασχολούνται ή εργάζωνται την νύκτα τουλάχιστον

5. Η Σύμβασις αύτη έτέθη έν ισχύι την 13.6.1921, επανερρώθη δε ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 2272ς/1920 (ΦΕΚ Α' 145/1920).

6. Η Σύμβασις αύτη ίσχυσε διεθνώς από 12.6.1951, επικυρώθη δε ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 4215/61 (ΦΕΚ Α' 170/61).

1. Η Σύμβασις αύτη έτέθη έν ισχύι διεθνώς την 11.4.1939 και επικυρώθη ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 4318/1939 (ΦΕΚ Α' 57/63).

2. Η Σύμβασις αύτη έτέθη διεθνώς έν ισχύι την 20.11.1922 και επανερρώθη ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 1674/1930 (ΦΕΚ Α' 156/1930).

3. Η Σύμβασις αύτη έτέθη διεθνώς έν ισχύι την 29.11.1922 και επανερρώθη ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 4505/30 (ΦΕΚ Α' 102/30).

4. Η Σύμβασις αύτη έτέθη έν ισχύι την 13ην Ιουνίου 1921 επανερρώθη δε ύπό τής Έλλάδος δια του ν. 2271/1920 (ΦΕΚ Α' 145/1920).

χιστον επί 14 ώρας, εις ἃς περιλαμβάνεται ὑποχρεωτικῶς καὶ τὸ μεταξύ 8ης ἑσπερινῆς καὶ 8ης πρωινῆς χρονικὸν διάστημα. Ὡσαύτως παῖδια ἄνω τῶν 14 ἐτῶν μὴ ὑπέχοντα ὑποχρέωσιν σχολικῆς φοιτήσεως μὲ πλήρες ὥράριον, ὡς καὶ νεαρά πρόσωπα ἡλικίας κάτω τῶν 18 ἐτῶν, δέον ὅπως μὴ ἀπασχολοῦνται ἢ ἐργάζωνται τὴν νύκτα ἐπὶ χρονικὸν διάστημα 12 συνεχῶν ὡρῶν τοῦλάχιστον, τὸ ὅποιον δέον νὰ περιλαμβάνῃ τὸ μεταξύ 10ης ἑσπερινῆς καὶ 8ης πρωινῆς χρονικὸν διάστημα (ἄρθρ. 2,3 Δ. Συμβ. 79/1946 ἐν Μοντρεάλ).

Β) Ἑλληνικὴ Νομοθεσία. Ἡ Ἑλληνικὴ Νομοθεσία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1912 διὰ τοῦ ν. Δ.Κ.Θ., ἔλαβε τὰ πρῶτα μέτρα πρὸς προστασίαν τῶν ἐργαζομένων ἀνηλίκων καὶ ἐν συνεχείᾳ, διὰ σειρᾶς νεωτέρων νομοθετημάτων, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκύρωσε καὶ κατέστησε νόμους τοῦ Κράτους πολλὰς ἐκ τῶν προαναφερθεισῶν διεθνῶν συμβάσεων (ν. 2271/1920, 2272/1920, 4505/1930, 4674/1930, 4215/1961 καὶ 4318/1963) καὶ ἀφ' ἑτέρου συνεπλήρωσε τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου κοινωνικὴν νομοθεσίαν.¹ Οὕτω πλέον τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς προαναφερθείσας κυρωθείσας συμβάσεις, προσθετέα τὰ ἐξῆς:

1) Ἀπαγορεύεται νὰ χρησιμοποιοῦνται παῖδια μὴ συμπληρώσαντα τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὡς ἐργάται ἢ μαθητευόμενοι, εἰς: α) βιομηχανίας καὶ βιοτεχνικὰ ἐργοστάσια καὶ ἐργαστήρια, β) λατομεῖα, μεταλλεῖα καὶ ὀρυχεῖα παντὸς εἶδους, γ) οἰκοδομικὰς ἢ ἄλλας παρεμφερεῖς ὑπαθρίους ἐργασίας, δ) ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς προσώπων ἢ πραγμάτων διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος, ε) ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρᾶτήρια παντὸς εἶδους, στ) ἐστιατόρια, καφενεῖα, οἰνοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεῖα καὶ τὰ πρὸς ταῦτα ὁμοία καταστήματα, καὶ, ζ) ξενοδογεῖα (ἄρθρ. 1 παρ. 1 ν. ΔΚΘ'/1912, ἄρθρ. 2 ν. 2271/1920). Ἡ προαναφερθεῖσα ἀπαγόρευσις δὲν ἰσχύει εἰς περίπτωσιν χρησιμοποίησεως παιδιῶν ἄνω τῶν 10 ἐτῶν, ὑπὸ τῶν γονέων των ἢ ἐπιτρόπων, εἰς ἐργασίας εἰς τὰς ὁποίας ἀσχολοῦνται μόνον μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς ἢ τοῦ ἐπιτρόπου, ἐξαιρέσει τῶν ἐπικινδύνων ἢ ἐπιβλαβῶν ἐργασιῶν ἢ τῶν γινομένων διὰ μηχανικῆς κινητηρίου δυνάμεως. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἢ χρησιμοποίησις τῶν ὡς εἴρηται παιδῶν δέον νὰ εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ μὴ παρεμποδίζῃ τὴν

κανονικὴν φοίτησιν εἰς τὸ σχολεῖον στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰς τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην (ἄρθρ. 1 παρ. 2 ν. ΔΚΘ/1912).²

2) Νέοι μὴ συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας δὲν δύνανται νὰ ἀπασχολοῦνται πλέον τῶν 8 ὡρῶν ἡμερησίως καὶ 48 καθ' ἑβδομάδα (ν. 2269/1920), ἐνῶ συγχρόνως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμερησίας ἐργασίας δέον νὰ παρέχωνται μία ἢ πλείονες διακοπαὶ ἀναπαύσεως, ὠρισμένης διαρκείας (ἄρθρ. 3 ν. ΔΚΘ/1912).

3) Νέοι μὴ συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των δὲν ἐπιτρέπεται ὅπως ἀπασχολοῦνται εἰς νυκτερινὴν ἐργασίαν (ἄρθρ. 6 ν. ΔΚΘ/1912, ν. 2272/1920, ἄρθρ. 2,3 ν. 4215/1961).

4) Παιδιά μὴ συμπληρώσαντα τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἀπαγορεύεται ὅπως πωλοῦν οἰοδήποτε ἀντικείμενον εἰς τὰς ὁδοὺς, πλατείας ἢ δημοσίους τόπους ἐν γένει ἢ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν (ἄρθρ. 10 ν. ΔΚΘ/1912).

5) Ἀπαγορεύεται εἰς νέους μὴ συμπληρώσαντας τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας των νὰ πωλοῦν εἰς τὰ ἐν παρ. 4 μέρη οἰοδήποτε ἀντικείμενον ἢ νὰ παρέχουν οἰονδήποτε ἐργασίαν μετὰ τὴν 9ην ἑσπερινὴν καὶ πρὸ τῆς πέμπτης πρωινῆς ὥρας (ἄρθρ. 1 ν. ΔΚΘ/1912).

6) Τῶν ἐν παρ. 4 καὶ 5 ἀπαγορεύσεων, ἐξαιροῦνται οἱ ἄρρενες πωληταὶ ἐφημερίδων, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας των (ἄρθρ. 10 ν. ΔΚΘ/1912).

7) Πρόσωπα μὴ συμπληρώσαντα τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας των δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς ὑπὸ στοιχεῖα α-δ ἀναφερομένας ἐν παρ. 1 ἐργασίας καὶ καταστήματα, μὴ ἐφωδιασμένα διὰ πιστοποίησησεως ἰατροῦ βεβαιούσης ὅτι ἔχουν ἐμβολιασθῆ καὶ εἶναι ὑγιῆ καὶ ἱκανὰ πρὸς ἐξέσκησιν τῆς σχετικῆς ἐργασίας, ἀνευ βλάβης τῆς υγείας αὐτῶν ἢ τῆς σωματικῆς των ἀναπτύξεως (ἄρθρ. 14 ν. ΔΚΘ/1912).³

8) Ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις κατ' οἶκον ὡς ὑπηρετῶν, προσώπων μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ μὴ ἐφωδιασμένων διὰ βιβλιαρίων υγείας (ἄρθρ. 2 Α.Ν. 759/1937).

9) Οἱ ἐργαζόμενοι παῖδες, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, δύνανται νὰ διαθέτουν ἐλευθέρως πᾶν ὅ,τι ἀποκερδαίνου ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐργασίας (ἄρθρ. 135 Α.Κ.).⁴

2. Κ. Γαρδίκου, ἐνθ' ἄν., σ. 96.

3. Κ. Γαρδίκου, ἐνθ' ἄν., σ. 238.

4. Γ. Μπιλλῆ, Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, ἐκδ. Ζ', 1955, σ. 117. Ἀγλ. Μπαλῆ, Ἡ Ἐπιμέλεια τοῦ Προσώπου τοῦ Ἀνηλίκου, Ἀθῆναι 1966, σ. 35.

1. Ἰ. Ἀγγέλη, ἐνθ' ἄν., σ. 29. Κ. Γαρδίκου, ἐνθ' ἄν., σ. 236.

**ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ**
Του Συλλόγου με την επωνυμία «ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

ΑΡΘΡΟ 1ο

ΙΔΡΥΣΗ, ΕΠΩΝΥΜΙΑ, ΕΔΡΑ

Ιδρύεται Σύλλογος Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα με την επωνυμία
«ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Εδρα του Συλλόγου ορίζεται ο Δήμος Αθηναίων.

Ο Σύλλογος μπορεί να δημιουργεί παραρτήματα σε οποιοδήποτε σημείο
της Ελλάδας.

ΑΡΘΡΟ 2ο

ΣΚΟΠΟΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Σκοποί του Σωματείου είναι :

α) Η κατοχύρωση, προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και
συμφερόντων των ανήλικων παιδιών, που διαμένουν εντός του Ελλαδικού
χώρου, ανεξαρτήτως υπηκοότητας αυτών (παιδιών).

β) Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας και υποστήριξης, ηθικής,
οικονομικής, ψυχολογικής στα άπορα παιδιά, παιδιά με ειδικές ανάγκες,
παιδιά εθνικών ή θρησκευτικών μειονοτήτων.

γ) Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας σε παιδιά που έχουν σοβαρά
προβλήματα υγείας και χρήζουν ιατρικής περίθαλψης σε Νοσοκομεία του
Εσωτερικού ή του Εξωτερικού.

δ) Η ανάπτυξη του μορφωτικού, βιοτικού και πνευματικού επιπέδου
των παιδιών.

ε) Η διαφώτιση της Κοινής Γνώμης πάνω στα προβλήματα των
παιδιών. Η έκδοση βιβλίων, περιοδικών και γενικότερα παντός εντύπου, η

διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων για την επίλυση των πάσης φύσεως προβλημάτων των παιδιών και την ενημέρωση της κοινής γνώμης.

στ) Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών που χρήζουν κοινωνικής βοήθειας, που υφίστανται οιασδήποτε φύσεως κακοποίηση και εκμετάλλευση από τους γονείς τους και οιασδήποτε τρίτους συγγενείς ή μη.

ζ) Η αγορά ή μίσθωση ακινήτων για την ίδρυση κέντρων αποκατάστασης των παιδιών που έχουν οιασδήποτε φύσεως προβλήματα, στέγασης, μόρφωσης, διατροφής, υγείας και διαβίωσης εν γένει.

η) Η συμβολή στη βελτίωση και ανάπτυξη των πάσης φύσεως ιδρυμάτων αποκατάστασης ανήλικων παιδιών, ορφανών, εγκαταλελειμμένων από τους γονείς τους, παιδιών εισαχθέντων σε αναμορφωτήρια.

θ) Η ενασχόληση και η ζύμωση των μελών του σωματείου με τα προβλήματα, τα δικαιώματα και τις εν γένει ανάγκες των παιδιών και η ανταλλαγή απόψεων σε σχέση συνεργασίας με όλους τους κοινωνικούς φορείς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και η παροχή κάθε δυνατής υποστήριξης στα προβλήματα των παιδιών.

ι) Η συνεργασία με κοινωνικούς, ασφαλιστικούς, επιστημονικούς, πνευματικούς οργανισμούς και οργανώσεις, με τις Εισαγγελίες ανήλικων, την ασφάλεια και την αστυνομία καθώς και οποιοδήποτε δημόσιο φορέα, ίδρυμα, οργανισμό και υπουργείο, με άλλους συλλόγους, ιδρύματα, με ενώσεις ή συνδέσμους ή ομοσπονδίες και γενικά με κάθε φορέα, προκειμένου να επιλυθούν και προωθηθούν οιαδήποτε προβλήματα σχετικά με παιδιά.

κ) Η δημιουργία χώρων φιλοξενίας ανήλικων παιδιών, ανεξαρτήτως ηλικίας και υπηκοότητας που χρήζουν βοήθειας ή που παραδίδονται προς φύλαξη στον Σύλλογο κατόπιν Εισαγγελικής παραγγελίας. Η λειτουργία βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών για άπορα παιδιά εγκαταλελειμμένα και γενικά παιδιά που χρήζουν βοήθειας. Η λειτουργία γραφείων ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και οικογενειών. Η λειτουργία ιατρείων, οδοντιατρείων και φυσικοθεραπευτηρίων, για

προληπτική ιατρική και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, παιδιών άπορων, αλλοδαπών και γενικά ανηλίκων που χρήζουν ιατρικής περίθαλψης. Η λειτουργία χώρου ειδών πρώτης ανάγκης (τροφίμων, φαρμάκων, ειδών ένδυσης κλπ) για παιδιά που έχουν άμεση ανάγκη βοήθειας.

λ) Η δημιουργία και χρήση για την προστασία των ανήλικων παιδιών , κινητών ιατρικών μονάδων για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών, παιδιών με προβλήματα υγείας.

μ) Η ίδρυση σχολών επιμόρφωσης επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης για παιδιά μεγαλύτερων ηλικιών.

ν) Η αγορά ή μίσθωση οχημάτων πάσης φύσεως για την μεταφορά των παιδιών σε σχολεία, νοσοκομεία και γενικά οπουδήποτε κρίνεται απαραίτητο για τις ανάγκες των παιδιών.

ΑΡΘΡΟ 3ο

ΜΕΣΑ

Ο Σύλλογος επιτυγχάνει τους σκοπούς του με κάθε νόμιμο μέσον. Ενδεικτικά αναφέρονται :

α) Η ανάπτυξη κάθε είδους κοινωνικής, μορφωτικής, πολιτιστικής και ψυχαγωγικής δραστηριότητας, εκδηλώσεις αθλητικές και πολιτιστικές, διαλέξεις, σεμινάρια, εκδόσεις ενημερωτικών εντύπων, ψυχαγωγικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, εκδρομές, βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, πάσης φύσεως εκδηλώσεις κλπ.

β) Ο συντονισμός των δραστηριοτήτων του Συλλόγου με διαρκή επαφή και ενασχόληση των μελών του, η διαρκής επαφή με άλλους κοινωνικούς, ασφαλιστικούς φορείς και γενικά υπηρεσίες που ασχολούνται με την προάσπιση και διευθέτηση των πάσης φύσεως προβλημάτων και δικαιωμάτων των παιδιών.

γ) Η πραγματοποίηση διαβημάτων, παραστάσεων, ανακοινώσεων παραπόνων, η υποβολή αναφορών στις αρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες, Εισαγγελίες Ανηλίκων, στις αρμόδιες υπηρεσίες ανηλίκων, στα αρμόδια αστυνομικά τμήματα, για κάθε ζήτημα που αφορά την προάσπιση των

δικαιωμάτων των παιδιών. Η συνεργασία με άλλους Συλλόγους, οργανώσεις, ιδρύματα, κρατικές και δημοτικές αρχές για την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η καταγγελία και η έγκληση στις διοικητικές και δικαστικές αρχές για παραβάσεις της νομοθεσίας, όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών.

δ) Η οργάνωση διαλέξεων, ομιλιών, σεμιναρίων, συνεδρίων, ημερίδων, ερευνητικών προγραμμάτων, συγκεντρώσεων, εορτών, καλλιτεχνικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, καθώς και η συμμετοχή σε κοινοτικά αναπτυξιακά, επιστημονικά και άλλα προγράμματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αναφορικά με την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η διοργάνωση εκδρομών, χορών και άλλων καλλιτεχνικών, αθλητικών, κοινωνικών και πνευματικών εκδηλώσεων, για τη δημιουργία πόρων για τις δραστηριότητες του Συλλόγου.

Η έκδοση ενημερωτικών δελτίων και εντύπων για την εξυπηρέτηση των πιο πάνω σκοπών.

ε) Η δημιουργία χώρων φιλοξενίας παιδιών και χώρων πολλαπλών χρήσεων, στους οποίους θα μπορούν να φιλοξενηθούν ανήλικα παιδιά που χρήζουν βοήθειας για οποιονδήποτε λόγο.

Η λειτουργία γραφείων κοινωνικής υπηρεσίας του Συλλόγου, που απαρτίζεται από Κοινωνικούς Λειτουργούς και συνεργάζεται με φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κρατικούς φορείς, καθώς και με άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου για την ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων των παιδιών.

Η λειτουργία γραφείων ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και οικογενειών με προβλήματα.

Η λειτουργία οδοντιατρείου, ιατρείου, φυσικοθεραπευτηρίου εντός των παραπάνω χώρων. Η λειτουργία χώρου αναψυχής, ο οποίος περιλαμβάνει καλλιτεχνικό - θεατρικό εργαστήριο, χώρο παιχνιδιού, βιβλιοθήκη, αίθουσα πληροφορικής και χώρους εκπαίδευσης.

Η λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών ημερήσιας φροντίδας για παιδιά άπορων οικογενειών.

στ) Η δημιουργία οικογενειών με ανάδοχες μητέρες για αυτόνομη διαβίωση των παιδιών.

Η δημιουργία κινητών μονάδων για τα παιδιά στο δρόμο καθώς και κινητών ιατρικών μονάδων για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών παιδιών που χρήζουν βοήθειας.

ζ) Η λειτουργία γραφείου για την ανεύρεση χαμένων και εγκαταλελειμμένων παιδιών.

η) Για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας και απαιτούνται υψηλά χρηματικά ποσά για την νοσηλεία τους, η δημιουργία ενός τραπεζικού λογαριασμού, με την ένδειξη «λογαριασμός ζωής» όπου θα κατατίθενται από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο χρηματικά ποσά για την περίθαλψη των παραπάνω παιδιών.

θ) Η οργάνωση επισκέψεως στα νοσοκομεία Παιδών και στους χώρους φιλοξενίας των παιδιών από τις ομάδες στήριξης του Συλλόγου, που αποτελείται από παιδοψυχολόγους και παιδιά - μέλη του Συλλόγου και η παροχή βοήθειας στα παιδιά και στις οικογένειές τους καθώς και η ψυχολογική και ηθική υποστήριξη αυτών.

ι) Η οργάνωση αιμοδοσιών από μέλη και φίλους του Συλλόγου, σε συνεργασία με φορείς εθελοντικής αιμοδοσίας και η προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κόσμου για το παραπάνω θέμα.

ΑΡΘΡΟ 4ο

ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΛΩΝ

Ο Σύλλογος αποτελείται από τακτικά και επίτιμα μέλη.

Τακτικά μέλη μπορούν να γίνουν όλοι οι ενήλικες, ανεξάρτητα από το φύλλο, που ενδιαφέρονται άμεσα για την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Προκειμένου να εγγραφεί οιοσδήποτε ως μέλος του Συλλόγου, απαιτείται η προηγούμενη εξάμηνη εθελοντική συμμετοχή του στις εκδηλώσεις και δραστηριότητες του Συλλόγου και η συνδρομή του στην υλοποίηση των σκοπών του Συλλόγου. Μετά την παρέλευση του εξαμήνου, το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου εγκρίνει ανάλογα την εγγραφή ή μη, των υποψηφίων ατόμων ως μελών ή φίλων αντίστοιχα.

Για την εγγραφή του το υποψήφιο μέλος υποβάλλει αίτηση στο Διοικητικό Συμβούλιο η οποία εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο με απόφασή του που λαμβάνεται με την νόμιμη πλειοψηφία λήψεως αποφάσεων. Τηρείται ειδικό μητρώο μελών με αύξοντα αριθμό σύμφωνα με την ημερομηνία εγγραφής όπου αναφέρεται επίσης το επάγγελμα, το έτος γεννήσεως και η διεύθυνση κατοικίας.

Τα τακτικά μέλη έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Επίτιμα μέλη γίνονται μετά από απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως εκείνοι που προσέφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες στο σύλλογο για την ευόδωση του σκοπού του Συλλόγου. Τα επίτιμα μέλη δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, εκλέγειν και εκλέγεσθαι, έχουν όμως δικαίωμα να συμμετέχουν στις συζητήσεις και να εκφέρουν τις απόψεις τους.

Για την εγγραφή μέλους καταβάλλεται δικαίωμα εγγραφής δραχμών πέντε χιλιάδων (5.000). Το Διοικητικό Συμβούλιο με απόφασή του μπορεί να καθορίσει μηνιαία ή ετήσια συνδρομή, η οποία καταβάλλεται υποχρεωτικά από κάθε μέλος. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται με την καταβολή του δικαιώματος εγγραφής και υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις.

ΑΡΘΡΟ 5ο

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

Τα μέλη υποχρεούνται : Να συμμορφώνονται προς το καταστατικό, τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου. 2. Να λαμβάνουν μέρος στις γενικές συνελεύσεις, στις διασκέψεις, στις ψηφοφορίες και στις εκλογές. 3. Τα μέλη οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις του παρόντος, να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Συλλόγου, ανάλογα με τις δυνατότητές τους και σε κάθε περίπτωση να μην αντιστρατεύονται τους σκοπούς του Συλλόγου και να μην έχουν δραστηριότητα που αντικρούεται και δυσφημεί το όνομα και το έργο του Συλλόγου. 4. Να εκπληρώνουν τις χρηματικές τους υποχρεώσεις απέναντι στο Σύλλογο.

ΑΡΘΡΟ 6ο

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΑΠΩΛΕΙΑ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΟΥΣ - ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΜΕΛΟΥΣ

Η ιδιότητα του μέλους χάνεται μετά από έγγραφη παραίτησή του, η οποία παραδίδεται στο Γραμματέα του Συλλόγου και απευθύνεται προς το Διοικητικό Συμβούλιο, υποχρεωμένου του διοικητικού συμβουλίου, να κάνει πάραυτα αποδεκτή. Κατά την αποχώρηση χορηγείται από το Διοικητικό Συμβούλιο στο αποχωρούν μέλος σχετική βεβαίωση υποχρεωτικώς. Το μέλος που αποχωρεί ή παραιτείται δεν έχει κανένα δικαίωμα στην περιουσία του Συλλόγου και ευθύνεται για την καταβολή της εισφοράς του για όσο χρόνο διετελέσε μέλος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την δυνατότητα με αιτιολογημένη απόφασή του, που λαμβάνεται με τη νόμιμη πλειοψηφία να αποβάλει προσωρινά ή μόνιμα οποιοδήποτε μέλος κρίνει αιτιολογημένα ότι δεν συμμορφώνεται με τις δραστηριότητες και τους σκοπούς του Συλλόγου ή ενεργεί για ίδιον όφελος και λογαριασμό.

Όλα τα μέλη έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, εκτός από τα νεοεγγραφόμενα τα οποία αποκτούν το δικαίωμα αυτό μετά από δύο (2) μήνες από την ημερομηνία εγγραφής τους.

ΑΡΘΡΟ 7ο ΑΠΟΒΟΛΗ ΜΕΛΩΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο προτείνει στη Γενική Συνέλευση τη διαγραφή μέλους, η οποία πρόταση πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να αναφέρει τους λόγους. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει περί της διαγραφής οποιουδήποτε μέλους το οποίο :

1. Καθυστερεί την καταβλητέα εισφορά του για διάστημα μεγαλύτερο των δύο χρόνων. Το μέλος που διαγράφεται γι' αυτό το λόγο, έχει δικαίωμα να επανέλθει ελεύθερα εφόσον εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. 2. Δεν πειθαρχεί, δεν συμμορφώνεται και δεν εκτελεί τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και του Διοικητικού Συμβουλίου ή προβαίνει σε ενέργειες αντίθετες με το σκοπό του Συλλόγου ή δυσφημεί με την συμπεριφορά και τις ενέργειές του, το όνομα και την εν γένει δραστηριότητα του Συλλόγου.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο περί αποβολής μέλους με την νόμιμη πλειοψηφία, μπορούν να προσβληθούν από το διαγραφέν μέλος ενώπιον της επόμενης τακτικής Γενικής Συνελεύσεως.

1985 Δ.Σ.Α.
ΑΘΗΝΩΝ

ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Οι πόροι του Συλλόγου διακρίνονται σε τακτικούς και έκτακτους. Τακτικοί είναι το δικαίωμα εγγραφής των μελών και οι εισφορές. Το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται με απόφασή του να αυξομειώνει το ποσό της εγγραφής και της εισφοράς κατόπιν εγκρίσεως της Γενικής Συνελεύσεως. Έκτακτοι πόροι είναι οι τυχόν προσφορές, δωρεές και ευεργεσίες καθώς και οι εισπράξεις από λαχειοφόρες αγορές, από πωλήσεις εντύπων και ημερολογίων και από διοργανώσεις διαφόρων εκδηλώσεων καθώς και τα έσοδα που αποκομίζονται με οιοδήποτε νόμιμο και πρόσφορο μέσον. Είναι επίσης δυνατόν να υπάρχουν έσοδα προερχόμενα από την πρόσφορη διαχείριση της περιουσίας του Συλλόγου. Οι εισπράξεις και τα χρήματα του Συλλόγου κατατίθενται όλα στο Ταμείο του Συλλόγου ή σε λογαριασμό Τραπέζης.

ΑΡΘΡΟ 9ο

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο Σύλλογος διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, που εκλέγεται με μυστική ψηφοφορία, από την Γενική Συνέλευση των μελών που έχουν πλήρη ικανότητα προς δικαιοπραξία και είναι τουλάχιστον δύο (2) μήνες μέλη του συλλόγου.

Ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζεται σε επτά (7). Εκτός από το επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγονται κατά τις αρχαιρεσίες και τρεις (3) αναπληρωματικοί Σύμβουλοι κατά σειρά επιτυχίας, μετά την εκλογή των επτά από το ίδιο ψηφοδέλτιο. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου είναι διετής.

ΑΡΘΡΟ 10ο

ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ. ΚΑΙ Ε.Ε.

Τα μέλη το Διοικητικού Συμβουλίου και της Εξελεγκτικής Επιτροπής δεν μπορούν να είναι συγχρόνως και έμμισθοι υπάλληλοι του Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟ 11ο

ΑΠΟΒΟΛΗ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

Κάθε σύμβουλος που απουσιάζει αδικαιολόγητα από πέντε συνεχείς τακτικές συνεδριάσεις του Δ.Σ., μπορεί με απόφαση αυτού να θεωρηθεί ως παραιτηθείς. Ο παραιτηθείς μπορεί να επανέλθει με αίτησή του στο Δ.Σ. εφ'όσον κενωθεί θέση και εφ'όσον η παραίτησή του δεν οφείλεται σε πειθαρχικό ή ποινικό παράπτωμα. Επίσης ο Πρόεδρος του Δ.Σ. αποβάλλεται με απόφαση αυτού, εάν αρνηθεί σύγκληση του Δ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 17.

ΑΡΘΡΟ 12ο

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ Δ.Σ. - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.

Ενα μήνα πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των τακτικών εκλογών, το Δ.Σ. θεωρεί τη θητεία του ληγμένη και με ανακοίνωσή του καλεί όσους επιθυμούν να εκλεγούν ως μέλη του Δ.Σ. και της Εξελεγκτικής Επιτροπής να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας. Το Δ.Σ. συνέρχεται πέντε (5) ημέρες πριν από τις αρχαιρεσίες και ανακηρύσσει τους υποψηφίους, που υπέβαλαν τη σχετική αίτηση καταρτίζοντας τα σχετικά ψηφοδέλτια. Δεν μπορεί να εκλεγεί κάποιος μέλος του Δ.Σ. αν δεν έχει πριν ανακηρυχθεί υποψήφιος. Το Δ.Σ. λειτουργεί υπηρεσιακώς μέχρι να αναλάβει τα καθήκοντά του το νεοεκλεγέν Δ.Σ.

ΑΡΘΡΟ 13ο

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΥΤΗΣ

Για την διεξαγωγή των εκλογών η Γενική Συνέλευση εκλέγει τριμελή Εφορευτική Επιτροπή η οποία καθορίζει τις λεπτομέρειες της εκλογής, κάνει τη διαλογή και ανακοινώνει τα αποτελέσματα.

ΑΡΘΡΟ 14ο

ΕΚΛΟΓΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κάθε ψηφοφόρος ψηφίζει με σταυρό τους υποψηφίους της προτιμήσεώς του, εκλέγονται δε ως Διοικητικοί Σύμβουλοι οι επτά (7) πρώτοι κατά σειρά επιτυχίας, οι δε επόμενοι τρεις ως αναπληρωματικοί και αντικαθιστούν παραιτούμενα θανόντα ή αποβληθέντα μέλη του Δ.Σ. Ο αριθμός των σταυρών ορίζεται με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

ΑΡΘΡΟ 15ο

ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ

Το νέο εκλεγόμενο Δ.Σ. εντός δεκαημέρου από της εκλογής του και κατά την πρώτη συνεδρίασή του εκλέγει μεταξύ των μελών του το Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα και τον Ταμία.

ΑΡΘΡΟ 16ο

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Για συνεδρίαση απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον τεσσάρων (4) μελών του Δ.Σ.. Αν δεν υπάρχει απαρτία αμέσως, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται με την ίδια απαρτία σε 2 μέρες. Το Δ.Σ. συνεδριάζει τακτικά μία (1) φορά το μήνα και έκτακτα, οσάκις το συγκαλέσει ο

πρόεδρος ή το 1/3 των μελών του. Κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να προτείνει θέματα για συζήτηση. Οι συνεδριάσεις του ΔΣ είναι ανοικτές, εκτός αν αποφασίσει το αντίθετο το ΔΣ μετά από πρόταση οποιουδήποτε μέλους του. Στις συνεδριάσεις έχει το δικαίωμα να παρίσταται οποιοδήποτε μέλος του Συλλόγου, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Δικαίωμα λόγου έχουν τα μέλη των επιτροπών, καθώς και κάθε άλλο μέλος, κατόπιν απόφασης του ΔΣ. Σε περίπτωση που οι παριστάμενοι διαταράσσουν τη συνεδρίαση, ο πρόεδρος μπορεί, κατόπιν απόφασης της απόλυτης πλειοψηφίας των παρόντων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ν' αποβάλλει αυτούς που ενοχλούν.

ΑΡΘΡΟ 17ο

ΑΠΑΡΤΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το ΔΣ αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Οι αποφάσεις παίρνονται με φανερές ψηφοφορίες, εκτός από προσωπικά θέματα, για τα οποία τυχόν ζητηθεί από το 1/3 των παρόντων μελών του ΔΣ μυστική ψηφοφορία. Αποφάσεις, που παίρνονται με απόλυτη πλειοψηφία αναθεωρούνται μόνο με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Αποφάσεις που παίρνονται με ομοφωνία των μελών του ΔΣ, αναθεωρούνται με ομοφωνία των μελών του ΔΣ. Αποφάσεις του ΔΣ, αναθεωρούνται με αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται γράφονται στο βιβλίο πρακτικών και υπογράφονται από τα μέλη.

ΑΡΘΡΟ 18ο

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Η διοίκηση του Συλλόγου ανήκει στο ΔΣ το οποίο κρίνει και αποφασίζει για κάθε ζήτημα, το οποίο εισηγείται ο Πρόεδρος και οιοσδήποτε των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και αφορά το Σύλλογο. Συγκαλεί την τακτική ΓΣ μία φορά το χρόνο και οποτεδήποτε άλλοτε απαιτείται αυτό για το συμφέρον του Συλλόγου. Ενα μήνα πριν από τη λήξη της χρήσεως υποχρεούται να συντάσσει απολογισμό εσόδων και εξόδων της Διοικήσεως και να τον υποβάλλει προς έγκριση στη ΓΣ μαζί με έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής και γενικώς επιλαμβάνεται κάθε θέματος το οποίο προκύπτει.

Για οιαδήποτε εκταμίευση χρημάτων από το Ταμείο του συλλόγου, απαιτείται η προσυπογραφή τουλάχιστον τριών (3) μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΑΡΘΡΟ 19ο

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Ο Πρόεδρος προϊστάται στις εργασίες της ΓΣ και στις συνεδριάσεις του ΔΣ. Διεκπεραιώνει τις υποθέσεις του Συλλόγου μετά από απόφαση

του ΔΣ, καλεί το ΔΣ σε συνεδρίαση, υπογράφει μαζί με τον Γραμματέα τα έγγραφα προς πληρωμή δαπανών και τα πρακτικά των συνεδριάσεων και φροντίζει για την πιστή τήρηση του καταστατικού. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος κωλύεται ή απουσιάζει, αναπληρώνεται από τον Αντιπρόεδρο και σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας και αυτού αναπληρώνεται από τον σύμβουλο που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους. Ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του αντιπροσωπεύει το Σύλλογο ενώπιον οποιασδήποτε αρχής, καθώς και σε περίπτωση που τρίτοι στρέφονται κατά του Συλλόγου δικαστικώς και εξωδίκως.

ΑΡΘΡΟ 20ο

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Τον Πρόεδρο, απόντα ή κωλυόμενο, αναπληρώνει ο Αντιπρόεδρος και τον Αντιπρόεδρο ο πλειοψηφής Σύμβουλος, οι οποίοι εκτελούν όλα τα καθήκοντα του Προέδρου που αναφέρονται στο άρθρο 20.

ΑΡΘΡΟ 21ο

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Ο Γραμματέας φυλά τη σφραγίδα του Συλλόγου και το αρχείο, τηρεί το μητρώο των μελών και το πρωτόκολλο των εγγράφων και συντάσσει τα πρακτικά του ΔΣ και των ΓΣ. Σφραγίζει και προσυπογράφει τα πρακτικά του ΔΣ και της Γενικής Συνελεύσεως, κάθε έγγραφο και τις χρηματικές εντολές.

ΑΡΘΡΟ 22ο

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΑΜΙΑ

Ο Ταμίας τηρεί τα βιβλία που έχουν σχέση με το ταμείο, ενεργεί όλες τις εισπράξεις και τις πληρωμές. Ο ταμίας είναι υποχρεωμένος να τηρεί μπλόκ διπλοτύπων αποδείξεων εισπράξεως, αριθμημένο και θεωρημένο από τον πρόεδρο και τον Γραμματέα. Ο Ταμίας έχει την υποχρέωση να καταθέτει ποσό πέρα από εκατό χιλιάδες δραχμές (100.000) σε υποκατάστημα αναγνωρισμένης Τράπεζας της Ελλάδας, σε λογαριασμό του συλλόγου, συντάσσει τα μηνιαία ισοζύγια εσόδων και εξόδων και τον προϋπολογισμό του έτους τον οποίο θέτει στην έγκριση του ΔΣ. Σε συνεργασία με το ΔΣ υποβάλλει στην Τακτική Γενική Συνέλευση τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό του λήξαντος έτους μετά από προηγούμενο έλεγχο της εξελεγκτικής επιτροπής. Ευθύνεται για την είσπραξη των υποχρεώσεων του Συλλόγου. Ευθύνεται μαζί με τον Πρόεδρο για την διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Συλλόγου και για την οικονομική του κατάσταση γενικά, κρατά δε βιβλίο περιουσιακών στοιχείων.

ΑΡΘΡΟ 23ο

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Οι Σύμβουλοι βοηθούν γενικώς στη διεξαγωγή των εργασιών του Προεδρείου. Το ΔΣ κατανέμει τις αρμοδιότητες των Συμβούλων.

ΑΡΘΡΟ 24ο

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατά την εκλογή του ΔΣ, ήτοι κάθε διετία, εκλέγεται και τριμελής Εξελεγκτική Επιτροπή, της οποίας αποστολή είναι να παρακολουθεί τις εργασίες του ΔΣ, να ελέγχει τα βιβλία του ταμείου και να υποβάλλει στη ΓΣ την έκθεση των εργασιών του ΔΣ και της κινήσεως του ταμείου. Η Ε.Ε. ορίζει προιστάμενο και αναπληρωτή του. Το έργο της επεκτείνεται στην κριτική και τον έλεγχο του έργου του ΔΣ, έχει δε δικαίωμα να συγκαλεί μία Εκτακτη Γενική Συνέλευση ανά έτος και εάν διαπιστώσει παρεκτροπές από το καταστατικό, να θέτει θέμα εμπιστοσύνης προς το ΔΣ. Εάν διαπιστώσει οικονομικές απειθαλίες του ΔΣ, τότε είναι υποχρεωμένη να συγκαλέσει Εκτακτη Γενική Συνέλευση συντάσσοντας έκθεση και ανακοινώνοντας αυτήν προς τα μέλη του Συλλόγου δέκα πέντε (15) ημέρες πριν από την σύγκληση της Γενικής Συνελεύσεως. Επί του ζητήματος εμπιστοσύνης λαμβάνεται απόφαση με σχετική πλειοψηφία.

ΑΡΘΡΟ 25ο

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ - ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

Η ΓΣ είναι το ανώτατο Διοικητικό όργανο του Συλλόγου. Συνέρχεται σε μία τακτική συνεδρίαση κάθε χρόνο για να αποφανθεί επί των πεπραγμένων του ΔΣ και επί του απολογισμού της χρήσεως που έληξε. Τα μέλη καλούνται σε έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις από τον Πρόεδρο ή την Ε.Ε.

ΑΡΘΡΟ 26ο

ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Η ΓΣ συγκαλείται αμέσως από τη Διοίκηση εάν το ζητήσουν εγγράφως το ένα πέμπτο (1/5) των μελών, τα οποία στην αίτησή τους πρέπει να γράφουν τα θέματα προς συζήτηση. Εάν η Διοίκηση δεν συμμορφωθεί, δύναται να εξαναγκασθεί προς τούτο δικαστικώς.

ΑΡΘΡΟ 27ο

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΚΛΗΣΕΩΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Η σύγκληση της Γ.Σ. γνωστοποιείται δέκα πέντε (15) ημέρες πριν από την ημέρα διεξαγωγής της με τοιχοκόλληση στα γραφεία του

Συλλόγου ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο τόπος, η ημέρα και ώρα της συνελεύσεως, τα θέματα προς συζήτηση και εάν η συνέλευση είναι τακτική ή έκτακτη.

ΑΡΘΡΟ 28ο

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Κάθε μέλος που δεν εκπληρώνει τις ταμειακές του υποχρεώσεις, προς το Σύλλογο, δεν δικαιούται να μετάσχει σε τακτική ή έκτακτη Γενική Συνέλευση. Μέλη που καθυστερούν συνδρομές, παίρνουν μέρος στις συνελεύσεις εφ'όσον πριν από την έναρξη της τακτοποιηθούν ταμειακώς.

ΑΡΘΡΟ 29ο

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ - ΑΠΑΡΤΙΑ

Απαρτία υπάρχει όταν είναι παρόντα μέλη που αντιστοιχούν στο 1/3 των ταμειακώς εντάξει μελών. Οι αποφάσεις των ΓΣ λαμβάνονται κατά πλειοψηφία του μισού συν ένα των παρόντων μελών και είναι άκυρες εάν τα παρόντα μέλη δεν συνιστούν απαρτία. Εάν κατά την πρώτη συνέλευση δεν υπάρχει απαρτία, συνέρχεται νέα μετά από οχτώ (8) ημέρες, χωρίς νέα πρόσκληση ισχύουσας της πρόσκλησης της πρώτης συνελεύσεως. Στη συνέλευση αυτή αρκεί η παρουσία του ενός τετάρτου (1/4) των μελών για τον σχηματισμό απαρτίας. Εάν και κατ'αυτή τη δεύτερη συνέλευση δεν υπάρχει απαρτία, συνέρχεται και για Τρίτη φορά πάλι μετά από οκτώ (8) ημέρες κατά την οποία θεωρείται ότι υπάρχει απαρτία οσαδήποτε μέλη και αν είναι παρόντα. Απόφαση για θέμα που δεν αναγράφεται στην πρόσκληση είναι άκυρη.

ΑΡΘΡΟ 30ο

ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΑΠΑΡΤΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Η απαρτία βεβαιώνεται στην αρχή της συνεδριάσεως με το βιβλίο παρουσιών των μελών, στο οποίο αφού αναγραφεί η καλουμένη συνέλευση καταχωρείται το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός μητρώου και η υπογραφή του μέλους, η συνέλευση δε είναι έγκυρη όσα μέλη και αν αποχωρήσουν μετά.

ΑΡΘΡΟ 31ο

ΤΡΟΠΟΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Κάθε ψηφοφορία που αφορά αρχαιρεσίες ή ζητήματα εμπιστοσύνης προς τη Διοίκηση είναι μυστική. Οι υπόλοιπες ψηφοφορίες γίνονται με ανάταση των χεριών εκτός εάν το ένα τέταρτο (1/4) των παρόντων

μελών ζητήσει ψηφοφορία με ονομαστική κλήση ή με ψηφοδέλτια, οπότε εφαρμόζεται ο ζητηθείς τρόπος.

ΑΡΘΡΟ 32ο

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Οι αποφάσεις της Συνελεύσεως καταχωρούνται σε ιδιαίτερο βιβλίο που τηρείται με την επιμέλεια του Γραμματέα του Δ.Σ.

ΑΡΘΡΟ 33ο

Η Γενική Συνέλευση έχει την ανώτερη απαρτία και αποφασίζει για τις υποθέσεις του Συλλόγου. Έχει την εξουσία

1) Να ελέγχει όλες τις εργασίες του Συλλόγου και τη δράση του ΔΣ 2) Να αποφασίζει για την αναγραφή στη ημερήσια διάταξη της Συνέλευσης τα προς απόφαση θέματα, που η Διοίκηση απέφυγε ή δεν σκέφτηκε να αναγράψει 3) Εκλέγει το ΔΣ και την Εξελεγκτική Επιτροπή 4) Να αποφασίζει για κάθε αμφισβητούμενο θέμα καθώς επίσης και για το εάν συγκροτείται ή όχι απαρτία στη ΓΣ.

ΑΡΘΡΟ 34ο

ΔΙΑΛΥΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ - ΤΥΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ

Ο Σύλλογος διαλύεται μετά από απόφαση της ΓΣ που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) των ταμειακώς εντάξει μελών και με απαρτία του 1/2 των μελών σε Συνέλευση που συγκαλείται για αυτό το σκοπό. Επίσης ο Σύλλογος διαλύεται όταν τα μέλη του μειωθούν σε λιγότερα από δέκα (10).

Σε περίπτωση διαλύσεως του Συλλόγου συστήνεται τριμελής επιτροπή η οποία θα απαρτίζεται από τον εκάστοτε Πρόεδρο του Συλλόγου, τον εκάστοτε Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας και τον εκάστοτε Υπουργό Εσωτερικών, οι οποίοι θα αποφασίζουν αιτιολογημένα την διάθεση της περιουσίας του Συλλόγου, σε οποιοδήποτε ίδρυμα, σωματείο, οργανισμό ή αρχή, ιδιωτικού ή δημόσιου φορέα, που έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων των παιδιών.

ΑΡΘΡΟ 35ο

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Όσα δεν προβλέπονται από το παρόν καταστατικό, ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και των Νόμων με απόφαση του ΔΣ, η οποία μπορεί να τροποποιηθεί από τη ΓΣ ή με απόφαση της ΓΣ.

Τροποποίηση του καταστατικού μπορεί να γίνει με απόφαση της ΓΣ.

Προς λήψη της αποφάσεως για τροποποίηση του καταστατικού απαιτείται η παρουσία του μισού του αριθμού των ταμειακώς εντάξει μελών και η πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) αυτού.

ΑΡΘΡΟ 36ο

ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Η σφραγίδα του Συλλόγου είναι στρογγυλή και φέρει την επωνυμία του Συλλόγου.

ΑΡΘΡΟ 37ο

Η πρώτη γενική συνέλευση των μελών του συλλόγου προς εκλογή διοικητικού συμβουλίου και εξελεγκτικής επιτροπής θα συνέλθει το αργότερο εντός εξήντα (60) ημερών μετά την έγκριση του παρόντος καταστατικού από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών και την εγγραφή του στα οικεία βιβλία Σωματείων, για να δοθεί ο χρόνος στην προσωρινή διοικούσα επιτροπή του συλλόγου να συγκαλέσει τη γενική συνέλευση.

ΑΡΘΡΟ 38ο

Το παρόν καταστατικό, που περιέχει τριάντα οκτώ (38) άρθρα, μετά από τις τροποποιήσεις που έγιναν, εγκρίθηκε από την Τακτική Γενική Συνέλευση που έγινε στις 28-11-1999 που συγκλήθηκε και για το σκοπό αυτό και θα ισχύσει, όπως τροποποιήθηκε από την εγγραφή των τροποποιήσεων στα τηρούμενα βιβλία των σωματείων του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Το παρόν καταστατικό αποτελεί τροποποίηση του αρχικού από 3-1-1996 καταστατικού, το οποίο αναγνωρίστηκε και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 1194/1996 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

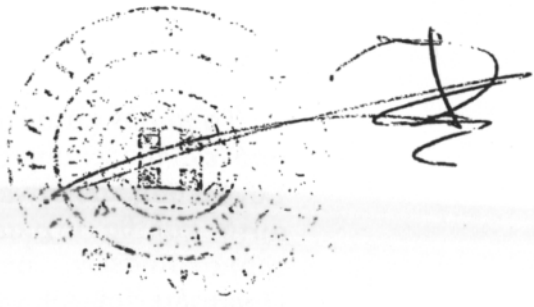
... αντιγραφον εκ του πρωτοτύπου τροποποιημένα με
... σφραγιστικό σφραγισμένου, εγκριθέντος δια της αριθμ. 1144/1990,
... αποφάσεως του Πρωτοδικείου Αθηνών, υπό την
... πρόσθεν επωνυμίαν, αναγνωρισθέντος δια της υπ' αριθμ. 1511/2000
... αποφάσεως του αυτού Δικαστηρίου και καταχωρηθέντος εις την
... οικείαν στήλην του βιβλίου ανεγνωρισμένων σφραγισμένων υπ' αυθ.
... 20483

Αθήνα 27-3-2000
Ο Γραμματέας

...
...
...
Αθήνα 27-3-2000
...
... του Τμήματος

Ακριβές φωτοαντίγραφο
αυτο το έγγραφο που μου
επεδείχθη.
Αθήνα 25/4/2000
Α επικυρωμένος

ΑΘΗΝΑ Γ. Α. Μ. ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΖΑΜΗ 48 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 92 02 07 0 - Α.Μ.Σ. 18/98 ΔΣΑ
ΑΦΜ 42895509 - ΔΟΥ 147 ΚΟΡΙΝΘΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ
«ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Άρθρο 1

Έπωνυμία

Ίδρύεται Σωματείο, μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρα με τὴν ἑπωνυμία
«ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Άρθρο 2

Έδρα τοῦ Σωματείου ὀρίζεται ἡ Ἀθήνα, ὁδὸς Πέτρου Γιαλοῦρου,
ἀριθμὸς 9, θὰ ἰδρυθοῦν δὲ παραρτήματα σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Άρθρο 3

Σκοπὸς

Ὁ Σύλλογος Προστασίας Ἀγέννητου Παιδιοῦ εἶναι μὴ κερδοσκοπικὸς
φορέας, με σκοπὸ τὴν προστασία τοῦ ἀγέννητου παιδιοῦ, με τὴν
καλλιέργεια τοῦ πνεύματος τῆς φιλοτεκνίας καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῶν
ἐκτρώσεων.

Άρθρο 4

Μέσα

Οἱ σκοποὶ αὐτοὶ θὰ πραγματοποιηθοῦν:

α) Μὲ τὴν ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ στήριξη τῆς Πολύτεκνης Οἰκογένειας καὶ,
γενικῶς, τοῦ θεσμοῦ τοῦ Γάμου καὶ τῆς παιδιποίας.

β) Μὲ τὴν ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ στήριξη, τὴν προστασία καὶ τὴν περίθαλψη
τῆς ἀγαμῆς μητέρας.

γ) Μὲ τὴν ἐνημέρωση καὶ εὐαισθητοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς κοινῆς
γνώμης.

δ) Μὲ τὴν ἐρευνα καὶ τὴ διατύπωση προτάσεων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση
προβλημάτων ἐκ τῆς παιδοποίας.

ε) Μὲ τὴ δημιουργία σὲ κάθε Νομὸ τῆς Ἑλλάδος «Κέντρων Στήριξης τῆς
Μητρότητας καὶ τῆς Οἰκογένειας».

στ) Μὲ τὴν ὀργάνωση μεγάλου κύκλου φίλων καὶ συνεργατῶν, οἱ
ὁποιοὶ θὰ προσφέρουν ἐθελοντικῶς στὸ σωματείο ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ βοήθεια
καὶ προσωπικὴ ἐργασία.

ζ) Μὲ τὴ διοργάνωση διαλέξεων, σεμιναρίων, ἐκθέσεων, προβολῶν,
συνεδρίων καὶ συναφῶν ἐκδηλώσεων, πού θὰ λάβουν τὸ χαρακτῆρα
πανεθνικῆς ἐνημέρωσεως.

η) Μὲ τὴν ἐκδοση περιοδικῶν, ἐντύπων καὶ βιβλίων, καθὼς καὶ με
τηλεοπτικὲς καὶ ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές.

θ) Μὲ τὴν καλλιέργεια σχέσεων καὶ ἐπαφῶν με πνευματικὰ ἰδρύματα

καί κρατικούς, ιδιωτικούς ή κοινωνικούς φορείς, πού μπορούν νά συνδράμουν στό έργο του, καθώς και μέ άλλα σωματεία στην Έλλάδα ή τό έξωτερικό μέ παρόμοια δράση.

ι) Μέ τή σύσταση ειδικών επιτροπών και τμημάτων για τή μελέτη ή τήν υλοποίηση των άνωτέρων σκοπών.

ια) Μέ τήν ίδρυση και λειτουργία ξενώνων έμπεριστάτων γονέων, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, καθώς και τή συνεργασία μέ υπάρχοντες ξενώνες και εκκλησιαστικούς σταθμούς και

ιβ) Μέ κάθε άλλο νόμιμο και πρόσφορο μέσο.

Άρθρο 5

Μέλη

Τά μέλη του Σωματείου διακρίνονται σε τακτικά και επίτιμα:

Τακτικό μέλος μπορεί νά γίνει οποιοσδήποτε ένήλικος Έλληνας και Χριστιανός Όρθόδοξος, ανεξαρτήτως φύλου, πού αποδέχεται τούς σκοπούς και τούς στόχους του καταστατικού του Σωματείου, κατόπιν αίτησέως του και συστάσεως δύο ήδη μελών.

Τά τακτικά μέλη υποχρεούνται στην καταβολή ετήσιας συνδρομής πού όρίζεται έκάστοτε μέ απόφαση του Δ.Σ.

Τά τακτικά μέλη ως Έλληνορθόδοξοι δέν μπορούν νά είναι μέλη ή όπαδοί άντορθόδοξων ή αίρετικών και έτερόδοξων ή μασωνικών συλλόγων ή παραθρησκευτικών ομάδων.

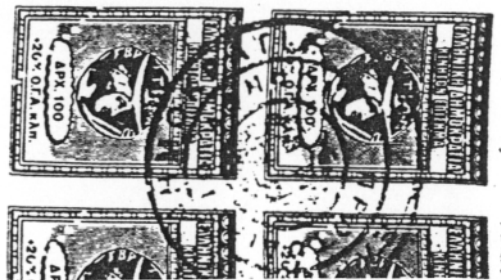
Έπίτιμα μέλη μπορούν νά όνομαστούν μέ απόφαση του Δ.Σ. όσοι έπέδειξαν έξαιρετικό ενδιαφέρον και ζήλο για τό Σωματείο ή πρόσφεραν αξιόλογες υπηρεσίες, καθώς και διακεκριμένες προσωπικότητες των Έλληνορθόδοξων.

Άρθρο 6

Όλα τά τακτικά μέλη έχουν ίσα δικαιώματα. Έχουν δικαίωμα λόγου και ψήφου στις Γενικές Συνελεύσεις, καθώς και τό δικαίωμα του έκλέγειν και εκλεγείν στις άρχαιρεσίες, έφ' όσον είναι ταμειακώς έν τάξει κατά τή συγκεκριμένη Γενική Συνέλευση. Όταν μέλος άδυνατεί λόγω κωλύματος νά παρευρεθεί σε Γ.Σ., μπορεί έγγράφως νά έξουσιοδοτεί άλλο μέλος νά τό εκπροσώπησει μέ όλα τά δικαιώματά του.

Τά μέλη έχουν υποχρέωση νά συντελοούν στην έκπλήρωση των σκοπών του σωματείου και ν' αποφεύγουν κάθε δραστηριότητα πού άντιστρατεύεται τούς σκοπούς του. Έχουν επίσης υποχρέωση νά συμμορφώνονται προς τίς διατάξεις του παρόντος καταστατικού, καθώς και τίς αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και του Δ.Σ.

Τά μέλη έχουν δικαίωμα ν' αποχωρήσουν από τό σωματείο όποτεδήποτε, μέ υποβολή στο Δ.Σ. σχετικής έγγράφου δηλώσεως.

Άρθρο 7

Πειθαρχικές κυρώσεις επιβάλλονται στα μέλη για τούς παρακάτω λόγους:

α) Άν συμπεριφέρονται και ένεργοϋν αντίθετα μέ τούς σκοπούς τού συλλόγου.

β) Άν παραβιάζουν τίς διατάξεις τού καταστατικού και τίς αποφάσεις τής Γ.Σ. και τού Δ.Σ.

γ) Άν δέν έκπληρώνουν τίς ταμιακές τούς υποχρεώσεις για τρία συνεχή χρόνια και

δ) Άν έχουν περιπέσει σέ όποιαδήποτε αξιόποινη πράξη.

Οί πειθαρχικές κυρώσεις πού μπορούν νά επιβληθοϋν στα μέλη είναι:

1. Ή προφορική επίπληξη ένώπιον τού Δ.Σ. ή και ή γραπτή επίπληξη έπειτα από απόφαση τού Δ.Σ.

2. Ή προσωρινή αποβολή μέχρι ένα χρόνο, πού επιβάλλεται μέ απόφαση τού Δ.Σ. και

3. Ή διαγραφή πού επιβάλλεται μέ απόφαση τής Γενικής Συνέλευσης.

Άρθρο 8

Πόροι

Πόροι τού Σωματείου είναι:

α) Τά διακαιώματα έγγραφής τών μελών και οι συνδρομές τούς ή και οι δωρεές τούς.

β) Οί εισπράξεις από έκδηλώσεις τού Σωματείου.

γ) Οί τυχόν Κρατικές, Δημοτικές και Κοινοτικές χορηγίες και δωρεές, καθώς και κληροδοτήματα ή κάθε άλλος πόρος, πού όμως πρέπει νά γίνουν δεκτές μέ απόφαση τού Δ.Σ.

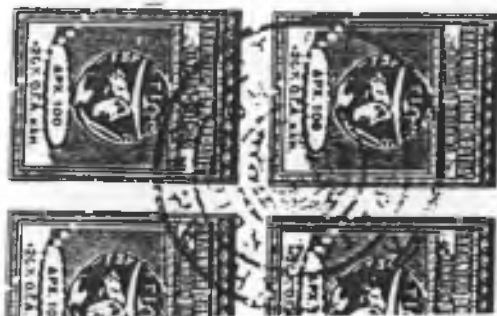
Τό Διοικητικό Συμβούλιο ανακηρύσσει Δωρητές και Εϋεργέτες και Μεγάλους Εϋεργέτες όσους προσφέρουν σημαντικές δωρεές στό Σωματείο και τούς παρέχει τιμητικά διπλώματα.

Άρθρο 9

Γενική Συνέλευση

Ή Γενική Συνέλευση είναι τό ανώτατο όργανο τού σωματείου και απαρτίζεται από τά τακτικά μέλη πού έχουν τακτοποιήσει τίς ταμιακές τούς υποχρεώσεις.

Ή Γενική Συνέλευση μπορεί, μέ απόφαση τού Δ.Σ., νά συνέλθει και έκτός έδρας, σέ όποιαδήποτε πόλη τής χώρας.

Άρθρο 10

Ἡ Γ.Σ. τῶν μελῶν συγκαλεῖται τακτικῶς ἀπὸ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο σὲ κάθε ἡμερολογιακὸ ἔτος καὶ ἐκτάκτως, μετὰ ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. ἢ ἐάν τὸ ζητήσει τὸ ἓνα πέμπτο (1/5) τῶν τακτικῶν μελῶν πού ἔχουν δικαίωμα ψήφου, μέ ἔγγραφη αἴτησή τους, στήν ὁποία ὀρίζονται σαφῶς τὰ θέματα πού πρόκειται νά συζητηθοῦν. Ὁ Πρόεδρος ὑποχρεοῦται, στήν περίπτωση αὐτή, νά συγκαλέσει τή Γ.Σ. ἐντός εἴκοσι ἡμερῶν ἀπό τήν ὀποβολή τῆς αἰτήσεως.

Άρθρο 11

Ἡ σύγκληση τακτικῆς ἢ ἐκτακτῆς Γ.Σ. ἀνακοινώνεται στά μέλη μέ ἔγγραφη πρόσκληση, ἢ ὁποία ὑπογράφεται ἀπὸ τόν Πρόεδρο καί τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα καί ἢ ὁποία καθορίζει σαφῶς τόν τόπο, τήν ἡμέρα καί ὥρα τῆς Γ.Σ. τήν ἡμερήσια διάταξη καί τήν τυχόν ἐπανάληψη τῆς Γ.Σ., ἀν δέν ὀπάρχει ἢ ἀπαιτούμενη ἀπαρτία.

Άρθρο 12

Ἡ Γενική Συνέλευση βρίσκεται σὲ ἀπαρτία ὅταν παρίσταται τὸ ἓνα τρίτο (1/3) τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Σωματείου πού ἔχουν ἐκπληρώσει τίς ταμειακές τούς ὑποχρεώσεις.

Ἐάν δέν ὕπάρξει ἀπαρτία στήν πρώτη Γ.Σ., συγκαλεῖται νέα, μετὰ μία ἐβδομάδα ἀπὸ τήν ἀναβληθεῖσα, στόν ἴδιο τόπο καί χρόνο, μέ τὰ ἴδια θέματα καί χωρὶς νέα πρόσκληση.

Άρθρο 13

Κατὰ τήν ἐτήσια τακτικὴ Γενική Συνέλευση ὑποβάλλονται ἀπὸ τὸ Δ.Σ. γιά συζήτηση καί ἔγκριση:

- α) Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς προηγούμενης διαχειριστικῆς περιόδου.
- β) Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς νέας διαχειριστικῆς περιόδου.
- γ) Ἡ ἔκθεση πεπραγμένων τοῦ Δ.Σ.
- δ) Ἡ ἔκθεση τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀκολουθεῖ συζήτηση ἐπὶ τῶν θεμάτων πού προβλέπει ἢ Ἡμερήσια Διάταξη. Ὑστερα ἢ Γ.Σ. ἀποφασίζει γιά τήν ἔγκριση ἢ μὴ τῆς διαχειρίσεως καί γιά τήν ἀπαλλαγὴ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τίς εὐθύνες του.

Άρθρο 14

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Γ.Σ. λαμβάνονται μέ ἀπόλυτη πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν, οἱ ἀποφάσεις ὁμῶς πού ἀφοροῦν τήν τροποποίηση τοῦ καταστατικοῦ ἢ τή διάλυση τοῦ Σωματείου ἀπαιτοῦν τήν παρουσία τοῦ ἡμίσεως τουλάχιστόν τῶν μελῶν καί τήν πλειοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων (3/4) τῶν παρόντων.

Κάθε απόφαση πού αφορά άρχαιρεσίες και ζητήματα έμπιστοσύνης λαμβάνεται μέ μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο 15

Διοικητικό Συμβούλιο

Τό Σωματείο διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, έκλεγμένο από την τακτική Συνέλευση των τακτικών μελών για τριετή θητεία, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο, δύο Άντιπροέδρους (Α' και Β'), τό Γενικό Γραμματέα, τον Εϊδικό Γραμματέα, τον Ταμία και τον βοηθό Ταμία και τούς δύο Συμβούλους.

Άρθρο 16

Τά έκλεγόμενα από την Γενική Συνέλευση μέλη του Δ.Σ. συνεδριάζουν μέσα σε μία εβδομάδα από την έκλογή τούς και εκλέγουν τό προεδρείο και τά λοιπά μέλη μέ τις άρμοδιότητες τους.

Άρθρο 17

Τό Διοικητικό Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά τουλάχιστον ανά δίμηνο και έκτάκτως όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο από τον Πρόεδρο ή από τέσσερα τουλάχιστον μέλη του, έπειτα από έγγραφη αίτησή τους.

Οι συνεδριάσεις του μπορούν, μέ πρόταση του Προέδρου του, να γίνονται και εκτός της έδρας του, σε οποιαδήποτε πόλη.

Άρθρο 18

Τό Διοικητικό Συμβούλιο εύρσκεται σε άπαρτία όταν είναι παρόντα πέντε (5) τουλάχιστον μέλη του.

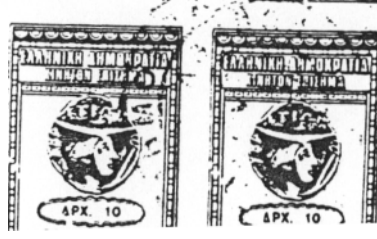
Όταν μέλος του Δ.Σ. άδυνατεί λόγω κωλύματος να παρευρεθεί σε συνεδρίαση του Δ.Σ., μπορεί μέ γραπτή έντολή του να έξουσιοδοτεί άλλο μέλος του Δ.Σ. να τό εκπροσωπήσει.

Οι αποφάσεις του Δ.Σ. παίρνονται μέ πλειοψηφία των παρόντων ή των άντιπροσωπευομένων και σε περίπτωση ίσοψηφίας υπερισχύει ή ψήφος του Προέδρου ή του αναπληρωτή του.

Σε περίπτωση πού συζητούνται θέματα πού άφορούν κάποιο μέλος του Δ.Σ., ή ψηφοφορία είναι μυστική και στην ψηφοφορία αυτή συμμετέχει τό μέλος του Δ.Σ. πού τό θέμα άφορά.

Άρθρο 19

Μέλος του Δ.Σ. πού άπουσιάζει από τέσσερες συνεχείς συνεδριάσεις άδικαιολόγητα, καλείται γραπτώς από τό Προεδρείο να δικαιολογήσει την

απουσία του. Εάν αυτό δεν γίνει εντός είκοσι ημερών, θεωρείται ως παραιτηθέν.

Κάθε μέλος του Δ.Σ. μπορεί να υποβάλλει παραίτηση. Σε περίπτωση αποχώρησης μέλους από το Δ.Σ., τη θέση του καταλαμβάνει το πρώτο αναπληρωματικό μέλος.

Άρθρο 20

Κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να προτείνει προφορικά ή γραπτώς θέματα για συζήτηση.

Άρθρο 21

Πρόεδρος

α) Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί το σωματείο ενώπιον των δικαστικών και διοικητικών αρχών,

β) συγκαλεί και διευθύνει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνελεύσεως,

γ) επικυρώνει με την υπογραφή του τα Πρακτικά των συνεδριάσεων του Δ.Σ. και των Γ.Σ. και υπογράφει κάθε εξερχόμενο έγγραφο, συνυπογράφοντας πάντοτε και το Γενικό Γραμματέα.

δ) υπογράφει μαζί με τον ταμία εντάλματα είσπραξης και πληρωμών και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο.

ε) κηρύσσει την έναρξη και λήξη των συζητήσεων και των συνεδριάσεων του Δ.Σ. και των Γ.Σ.

Άρθρο 22

Οι Α' και Β' Αντιπρόεδροι αναπληρώνουν κατά σειρά τον Πρόεδρο, όταν αυτός κωλύεται ή είναι άπών.

Άρθρο 23

Γενικός Γραμματέας

Ο Γενικός Γραμματέας, εκτός από τα καθήκοντα τα οποία ορίζονται από τα σχετικά άρθρα του Καταστατικού, είναι υποχρωμένος:

α) να βεβαιώνει την απαρτία του Δ.Σ. και των Γ.Σ. στα Πρακτικά, τα οποία επικυρώνει με την υπογραφή του μαζί με τον Πρόεδρο του Δ.Σ.,

β) να τηρεί το αρχείο του σωματείου και το πρωτόκολλο των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, το βιβλίο πρωτοκόλλου αλληλογραφίας και το βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων Γ.Σ. και Δ.Σ.,

γ) να τηρεί το Γενικό Μητρώο των μελών και να κρατεί τη σφραγίδα του

σωματείου,

δ) να διεκπεραιώνει και να υπογράφει με τον Πρόεδρο ή με εξουσιοδότηση του Προέδρου και μόνος, την αλληλογραφία του σωματείου,

ε) να υπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο όλα τα έγγραφα και τα Πρακτικά του Δ.Σ. και των Γ.Σ.

Του Γενικού Γραμματέως κωλυομένου ή απόντος, αναπληρώνει ο Είδικός Γραμματέας.

Άρθρο 24

Ταμίας

α) Ο Ταμίας είναι υπεύθυνος γενικά για τη διαχείριση όλων των περιουσιακών στοιχείων του σωματείου,

β) διενεργεί τις εισπράξεις, εκδίδει διπλότυπες αποδείξεις υπογεγραμμένες από αυτόν και τον Πρόεδρο,

γ) καταχωρεί εντός πενθημέρου τις εισπράξεις και τις πληρωμές στο βιβλίο ταμείου του σωματείου,

δ) καταθέτει μέσα σε πέντε ημέρες σε αναγνωρισμένη Τράπεζα και στο λογαριασμό του σωματείου κάθε εισπραττόμενο ποσό,

ε) υπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο κάθε χρηματικό ένταλμα πληρωμής και εισπραξης, έπιταγές ή συναλλαγματικές και συναλλάσσεται με τις Τράπεζες τό Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τις ΔΟΥ, τά Δημόσια Ταμεία, κλπ,

στ) μπορεί με έντολή του Προέδρου, να δαπανήσει έκτάκτως εξαιτίας κάποιας πιεστικής έκτάκτου ανάγκης και με απόδοση λογαριασμού, ποσά συνολικά ύψους πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών, ενώ είναι υποχρεωμένος κάθε φορά να εξασφαλίσει τη σχετική έγκριση του Δ.Σ. στην πρώτη συνεδρίαση μετά την έκταμείωση,

ζ) πραγματοποιεί αναλήψεις από καταθέσεις του σωματείου,

η) τηρεί τό βιβλίο απογραφής των περιουσιακών στοιχείων του σωματείου και

θ) συντάσσει και εισηγείται τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό των έτησιων οικονομικών χρήσεων.

Άρθρο 25

Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. δύνανται να μετέχουν και υπάλληλοι της Γραμματείας και του Λογιστηρίου, εάν τουτο κρίνεται αναγκαίο από τό Δ.Σ. Μετέχοντες όμως, δέν έχουν δικαίωμα ψήφου.

Άρθρο 26

Έλεγκτική Έπιτροπή

Ο έλεγχος και η έποπτεία της διαχείρισης του Δ.Σ. διενεργείται από τριμελή Έλεγκτική Έπιτροπή, η οποία εκλέγεται από τή Γ.Σ.

Η Έλεγκτική Έπιτροπή έποπτεύει και έλέγχει τίς διαχειριστικές πράξεις του Δ.Σ. και του Ταμεία, επιβλέποντας ίδίως άν αυτές συμφωνούν μέ τίς διατάξεις του Νόμου, του παρόντος καταστατικού και τίς αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης.

Η Έλεγκτική Έπιτροπή έχει δικαίωμα νά έξετάζει τά έγγραφα και τά βιβλία του Σωματείου και νά ζητεί όποτεδήποτε τήν επίδειξη του περιεχομένου του ταμείου. Συντάσσει κάθε χρόνο Έκθεση Διαχείρισεως του Δ.Σ. και τήν ύποβάλλει στή Γ.Σ. Κατά τήν πρώτη μετά τήν έκλογή της συνεδρίαση η Έλεγκτική Έπιτροπή εκλέγει τόν Πρόεδρό της, ό όποιος διευθύνει και τίς έργασίες της.

Άρθρο 27

Άρχαιρεσίες

Οί άρχαιρεσίες του σωματείου για τήν ανάδειξη τών μελών του Δ.Σ. και της έλεγκτικής έπιτροπής, διενεργούνται ανά τριετία, κάθε τρίτη έτήσια τακτική Γ.Σ. μέ μυστική ψηφοφορία. Για τή διεξαγωγή τών άρχαιρεσιών μεριμνά 3μελής Έφορευτική Έπιτροπή, πού εκλέγεται μέ ανάταση χειρών από τή Γενική Συνέλευση. Η έπιτροπή συντάσσει πρακτικό για τίς έκλογές, τό όποίο καταχωρείται στά πρακτικά της Γ.Σ. και ύπογράφεται από τά μέλη της Έφορευτικής Έπιτροπής και τόν Πρόεδρο της Γ.Σ. Τά μέλη της Έφορευτικής Έπιτροπής δέν μπορούν νά είναι ύποψήφια για τό Δ.Σ. και τήν Έλεγκτική Έπιτροπή.

Άρθρο 28

Τά τακικά μέλη του σωματείου πού έπιθυμούν νά θέσουν ύ ποψηφιότητα για τό Δ.Σ. και τήν Έλεγκτική Έπιτροπή, όφείλουν νά τό γνωστοποιήσουν μέ έγγραφη αίτησή τους δύο (2) τουλάχιστον ήμέρες πρίν τήν ήμερομηνία τών άρχαιρεσιών.

Οί ύποψήφιοι τίθενται μέ αλφαθητική σειρά σέ ένιαίο ψηφοδέλτιο μέ φροντίδα του Δ.Σ. Στο ψηφοδέλτιο προτάσσονται οι ύποψήφιοι για τό Δ.Σ. και ακολουθούν οι ύποψήφιοι για τήν Έλεγκτική Έπιτροπή.

Μετά τό πέρας της ψηφοφορίας συντάσσεται πρακτικό, όπου αναγράφεται ό αριθμός όσων έψηφισαν και οι ψήφοι πού έλαθε ό κάθε ύποψήφιος. Σε περίπτωση ίσοψηφίας γίνεται κλήρωση από τήν Έφορευτική Έπιτροπή.

Έκλέγονται οι έννέα πρώτοι κατά σειρά έπιτυχίας για τό Δ.Σ. ως τακτικά μέλη και οι έπόμενοι ως αναπληρωματικοί. Επίσης εκλέγονται οι

τρεις πρώτοι κατά σειρά από τους υποψηφίους για την Έλεγκτική Έπιτροπή και οι επόμενοι ως αναπληρωματικά μέλη της.

Άρθρο 29

Έπιτροπές

Τό Διοικητικό Συμβούλιο δύναται νά συνιστά ειδικές έπιτροπές, μόνιμες ή προσωρινές, για την εφαρμογή των αποφάσεων του και την έκπληρωση των σκοπών του σωματείου, καθορίζοντας ταυτόχρονα τά δικαιώματα και τίς αρμοδιότητες κάθε μιās, καθώς και τό χρόνο λειτουργίας τους.

Άρθρο 30

Περιουσία

Τό σωματείο αποκτά κινητά και ακίνητα σημαντικής αξίας από επαχθή αίτια πάντοτε μετά από έγκριση τής Γενικής Συνέλευσης.

Τυχόν αποκτώμενη ακίνητη περιουσία μπορεί νέ έκποιείται από τό Δ.Σ. για την καλύτερη έξυπηρέτηση των σκοπών του σωματείου, μετά από έγκριτική απόφαση τής Γ.Σ.

Άρθρο 31

Διάλυση του Σωματείου

Τό σωματείο διαλύεται εφ' όσον:

- α) Παραμείνουν λιγώτερα από δέκα τακτικά μέλη, ή
- β) τό απόφασίσει ή Γ.Σ. , παρουσία του ήμίσεως τουλάχιστον των μελών και μέ πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) των παρόντων.

Άρθρο 32

Μόλις αποφασιστεί ή διάλυση του σωματείου, αυτό τίθεται σε έκκαθάριση και ύφίσταται μόνο για τό σκοπό αυτό. Κάθε έγγραφο πρέπει νά αναφέρει ότι τό σωματείο τελεί υπό έκκαθάριση.

Ός έκκαθαριστές εκλέγονται από τή Γ.Σ., πού συνέρχονται ειδικά γι' αυτό τό σκοπό, τρία άτομα από τά μέλη του σωματείου, τά όποια ύποχρεούνται νά προβοϋν στην έκκαθάριση τής περιουσίας εντός τής προθεσμίας πού όρίζεται από την Έποπτεύουσα Αρχή.

Τό ένεργητικό τής περιουσίας πού απομένει μετά την έκκαθάριση περιέχεται στην Έερά Μονή του Παρακλητου στον Όρωπό Όττικής, ή όποια ύποχρεούται νά τό διαθέσει για φιλανθρωπικά έργα, κυρίως έντυπα πού διανέμονται δωρεάν.

Άρθρο 33

Σφραγίδα

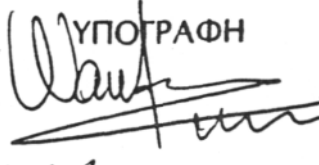
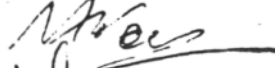
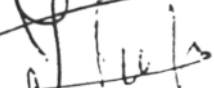

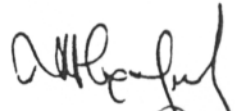
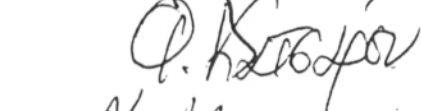

Η σφραγίδα του σωματείου φέρει την επωνυμία του Σωματείου και το έτος ίδρύσεώς του (1998) και στο κέντρο ένα πτηνό σε γραμμικό σχήμα.

Άρθρο 34

Τό Σωματείο τελεί υπό την προστασία των Αγίων Νηπίων της Βηθλεέμ την μνήμη των οποίων εορτάζει πανηγυρικά την 29η Δεκεμβρίου ή την πρώτη επόμενη Κυριακή.

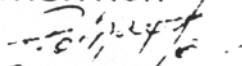
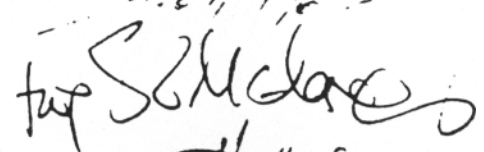
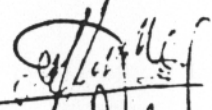

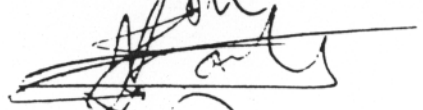

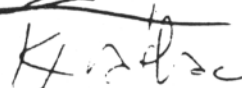

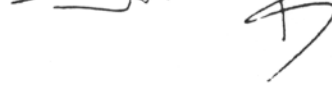
Ότιδήποτε δέν προβλέπεται από τό παρόν καταστατικό, σχετικά μέ τή λειτουργία του σωματείου, ρυθμίζεται από την υπάρχουσα Νομοθεσία.

Τό παρόν καταστατικό αποτελείται από τριάντα τέσσερα (34) άρθρα και έγκρίθηκε από τά παρακάτω ιδρυτικά μέλη:

- Αθήνα 2 Δεκεμβρίου 1998
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1) Ιωάννης Ναυπηγίας	
2) Μαρία Ναυσταύτη	
3) Γεώργιος Νικηφόρος	
4) Νικόλαος Ντασιώσης	
5) Γεώργιος Αντωνίου	
6) Σοφία Σοφία	
7) Ζωζάνη Στεφάνου	
8) Αλεξάνδρος Αθανάσιος	
9) Πάρις Κασάφου	
10) Κωνσταντίνος Μαρρόνις	

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

11)	Δωρ. Πέτρος	
12)	Θ. Γεώργιος Μελαχρινός	
13)	Ανδρέας Παναγιώτης	
14)	Βασίλειος Βασιλείου Μεταξάς	
15)	Θεολόγιος Χρύσος	
16)	Ψαρράς Κωνσταντίνος	
17)	Μίδης Νικόλαος	
18)	Μάκης Τεωφύλιος	
19)	Κωνσταντίνος Χαλέβας	
20)	Μαρία Δομνίτσου	
21)	Παναγιώτης Κωνσταντίνος	
22)	Νικόλαος ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. ΗΛΙΚΙΑ: 16-22

23-30

31-40

2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

α) άγαμη

β) έγγαμη

γ) διαζευγμένη

δ) εγκαταλειμμένη

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

α) άπορη

β) άστεγη

B. ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ

1. Με ποιους τρόπους βοήθησε εσένα και την οικογένεια σου ο σύλλογος:

α) ιατρικά

β) φαρμακευτικά

γ) οικονομικά

δ) ψυχολογικά

ε) με άλλον τρόπο

ποιον ;

2.Υπάρχει δυνατότητα παροχής από την πλευρά του συλλόγου κοινωνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών;

.....

3.Κατά πόσο θεωρείται την συμπαράσταση της εκκλησίας σημαντική για το έργο του συλλόγου;

.....

Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

1.Πώς μάθατε για αυτόν τον σύλλογο:

α) μέσω των διαφημίσεων στα Μ.Μ.Ε.

β) μέσω φιλικών προσώπων

γ) με δική σας ενασχόληση στο θέμα

δ) με άλλον τρόπο

ε) ποιον;

2.Πότε έγινε η πρώτη επαφή με τον σύλλογο προστασίας αγέννητου παιδιού; ...

.....

3.Πώς σε υποδέχονται κάθε φορά που πηγαίνεις στο σύλλογο;

.....

Δ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΗΤΕΡΩΝ

1.Ποια η αντιμετώπιση του συλλόγου και των φίλων σου προς εσένα; Πώς σε βοήθησαν;

.....

2.Διατηρείτε φιλίες με τις υπόλοιπες υποψήφιες μητέρες μέσα από τον σύλλογο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ε. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Τι πιστεύεις ότι σε βοήθησε να ξεπεράσεις το πρόβλημά σου γρηγορότερα από τις υπόλοιπες υποψήφιες μητέρες μέσα από το σύλλογο;

.....
.....

2. Είστε ικανοποιημένος από τις υπηρεσίες του συλλόγου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, τι της θεωρείται:

α) άριστες

β) πολύ καλές

γ) μέτριες

δ) καλές

ε) ελλειπείς

Αν όχι που νομίζετε ότι έχει ελλείψεις;

.....

3. Ύστερα από αυτήν την συνεργασία σας με τον σύλλογο θα συνεχίσετε την επαφή ως εθελόντρια;

4. Είχατε σκεφτεί να κάνετε έκτρωση στο παρελθόν;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι για πιο λόγο;

.....

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΟΡΕΑ

UNICEF

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. Ονομασία Συλλόγου.....
2. Διεύθυνση.....
3. Έτος Ίδρυσης.....
4. Νομική Μορφή.....
5. Ωράριο λειτουργίας από..... έως.....

B. ΣΚΟΠΟΙ ΦΟΡΕΑ

1. Ποιοι οι σκοποί του φορέα;.....
2. Ποιες είναι οι δραστηριότητες σας όσον αφορά την προστασία του παιδιού;.....
3. Πραγματοποιείτε και άλλες δραστηριότητες εκτός από την προστασία του παιδιού;.....
4. Αξιολογείτε το μέγεθος ,την σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων σας;.....
5. Με βάση την συνολική δραστηριότητα σας μέχρι σήμερα ,κατά πόσο και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του φορέα σας;.....
6. Διοργανώνονται κάποιες άλλες εκδηλώσεις;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι ποιες;.....

Γ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ/ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

1. Ποιες είναι οι πληρούμενες θέσεις του προσωπικού του φορέα;

- συνολικός αριθμός προσωπικού
- αριθμός διοικητικού προσωπικού
- αριθμός επιστημονικού προσωπικού
- αριθμός βοηθητικού προσωπικού

2.α) Ποιες ειδικότητες απασχολούνται στο φορέα σας για την προστασία του παιδιού;β)
Και ποιες από τις παραπάνω ειδικότητες προσφέρονται σε μεγαλύτερο βαθμό
εθελοντικά;.....

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Πώς εξασφαλίζετε η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του φορέα. Από πού προέρχονται τα χρήματα και πώς διανέμονται (τι διαδικασίες);Είναι επαρκείς η χρηματοδότηση αυτή;
2. Πώς βλέπετε τη μελλοντική πορεία του φορέα σας σύμφωνα με την μέχρι τώρα εξέλιξη του και με βάση τα στατιστικά στοιχεία των δραστηριοτήτων σας;.....
3. Με βάση τα έσοδα σας, σε ποιους τομείς κατανέμονται προκειμένου να παρέχετε βοήθεια;.....
4. Θεωρείτε ότι υπάρχουν ελλείψεις στον φορέα που θα θέλατε μελλοντικά να τις καλύψετε; Αν ναι, ποιες είναι αυτές;.....

Ε. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

1. Υπάρχει συνεργασία με το κράτος στην προσπάθεια σας να προστατέψετε το παιδί. Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;.....
2. Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του παιδιού;.....
3. Νομίζετε ότι η UNICEF ικανοποιείται από τον τρόπο λειτουργίας της Ελληνικής Επιτροπής ;.....

Ζ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ / ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

1. Πιστεύετε ότι έχετε καταφέρει να κεντρίσετε αρκετά το ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του παιδιού;.....
2. Προκειμένου για την σωστή ενημέρωση του κοινού, όσον αφορά τις δραστηριότητες του φορέα σας τι έντυπο υλικό διακινείτε;.....

3. Ο φορέας σας προβάλλεται μέσω:

- διαφημίσεων
- γνωστοποιήσεων
- αφισών

✓
✓
✓

4. Η προβολή γίνεται μέσα από :

- τοπικά μέσα ενημέρωσης
- εθνικά μέσα ενημέρωσης

✓
✓

5. Η προβολή γίνεται σε:

- εφημερίδες
- περιοδικά
- τηλεόραση
- ραδιόφωνο
- άλλο μέσο, ποιο;

Η. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Θεωρείται ότι ο φορέας σας αποτελεί μια από τις πιο σημαντικότερες εθελοντικές μη- κυβερνητικές οργανώσεις στο χώρο προστασίας του παιδιού;.....

2. Πιστεύετε ότι η προστασία του παιδιού είναι κοινωνικό αγαθό και κατά συνέπεια πρέπει να προσφέρεται στους χρήστες δωρεάν ή θα πρέπει να συμμετέχουν στο κόστος;.....

3. Με αφορμή τον τελευταίο τηλεμαραθώνιο, νομίζετε ότι η αγάπη του κόσμου ήταν αρκετή ώστε να ικανοποιήσετε τις ανάγκες σας;.....

4. Νομίζετε ότι οι εθελοντικοί μη -κυβερνητικοί οργανισμοί καλύπτουν πλήρως εκείνες τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου που δεν έχει τη δυνατότητα να καλύψει το κράτος ; Αν όχι, υπάρχει κάποιο σχέδιο δράσεως προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος αυτών;.....

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΖΗΤΑΜΕ ΤΑ ΕΞΗΣ : 1) ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ 2 ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ.

2) ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

3) ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

4) ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

5) ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ --- 6) ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΧΡΗΣΤΩΝ.

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 1
ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. Ονομασία Συλλόγου
2. Διεύθυνση *Ποσειδών 28*
3. Έτος ίδρυσης *1983*
4. Νομική μορφή .. *Μη κερδοσκοπική*
5. Ωράριο λειτουργίας από *9:00*

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. Ποιο νομικό καθεστώς διέπει το σύλλογο; *Μη κερδοσκοπική*
2. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του συλλόγου όσον αφορά την προστασία του παιδιού;
3. Αξιολογείστε το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων του συλλόγου; **ΝΑΙ**
4. Με βάση την συνολική δραστηριότητα σας μέχρι σήμερα, κατά πόσο και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του συλλόγου σας; *απολύτως*
5. Διοργανώνονται κάποιες άλλες εκδηλώσεις; *ΝΑΙ*

Γ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ / ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

1. Ποιες είναι οι πληρούμενες θέσεις του προσωπικού του συλλόγου;
 - συνολικός αριθμός προσωπικού **[4]**

- αριθμός διοικητικού προσωπικού 2
- αριθμός επιστημονικού προσωπικού 1
- αριθμός βοηθητικού προσωπικού 1 + υπεύθυνος

2. Ποιες ειδικότητες απασχολούνται στο σύλλογο για την προστασία του αγέννητου παιδιού; *Κοινωνική - Νοσηρική*

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Πώς εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του συλλόγου; Από πού προέρχονται τα χρήματα και πώς διανέμονται (τι διαδικασίες);

Από δωρεές και εισφορές των μελών

2. Πώς βλέπετε την μελλοντική πορεία του συλλόγου σας με βάση τον ισολογισμό των 2 τελευταίων ετών και τα στατιστικά στοιχεία των δραστηριοτήτων σας; *Πολύ καλά*

Ε. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Ποιο είναι το βασικό κριτήριο επιλογής της υποψήφιας μητέρας.

- α) προτεραιότητα
- β) κλήρωση
- γ) τόπος κατοικίας
- δ) οικογενειακή κατάσταση
- ε) άλλο;
- ζ) ποιο; *Προτεραιότητα*

2. Με τη βοήθεια του συλλόγου σας πόσες συνολικά εκτρώσεις έχουν αποφευχθεί; *3*

3. Έχει βοηθήσει ο σύλλογός σας στην αποκατάσταση των γυναικών στα:

- α) επαγγελματικό επίπεδο

β)προσωπικό επίπεδο (γάμος – βάπτιση)

Z. ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

1.Υπάρχει κτιριακή υποδομή για την στέγαση των υποψηφίων μητέρων;

H. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

1.Υπάρχει συνεργασία με το κράτος στην προσπάθεια σας να προστατέψει το παιδί. Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις: ...

2.Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε όσον αφορά την προστασία του παιδιού; ...

Θ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ / ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1.Πιστεύετε ότι έχετε καταφέρει να κεντρίσετε αρκετά το ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του αγέννητου παιδιού, ...

2.Μετά τη γέννηση του παιδιού συνεχίζει ο σύλλογος να επικοινωνεί με τις μητέρες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι με ποιο τρόπο παρέχει βοήθεια; ..

3.Προκειμένου για την σωστή ενημέρωση του κοινού, όσον αφορά τις δραστηριότητες του συλλόγου σας τι έντυπο υλικό διακινείται;

4.Ο Σύλλογος σας προβάλλεται μέσω:

- διαφημίσεων
- γνωστοποιήσεων
- αφισών

5. Η προβολή γίνεται μέσα από:

- τοπικά μέσα ενημέρωσης
- εθνικά μέσα ενημέρωσης

6. Η προβολή γίνεται σε:

- εφημερίδες
- περιοδικά
- T.V.
- ραδιόφωνο (επιμελούμενο)
- άλλο μέσο
- ποιο;

I. ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ / ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΣΥΛΛΟΓΟ

1. Υπάρχει επικοινωνία με τον υποψήφιο πατέρα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Συμβάλλει ο Σύλλογος στην επικοινωνία μεταξύ των 2 υποψηφίων γονέων;

ΝΑΙ ΟΧΙ

K. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1. Ποιες κατηγορίες γυναικών εξυπηρετεί ο σύλλογός σας;

α) ανύπαντρες μητέρες

β) διαζευγμένες

γ) εγκαταλειμμένες

δ) και άλλες μητέρες

A. ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Πιστεύετε ότι ο σύλλογός σας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στον χώρο προστασίας του παιδιού;

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 1
ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. Ονομασία Συλλόγου
2. Διεύθυνση
3. Έτος Ίδρυσης
4. Νομική μορφή
5. Ωράριο λειτουργίας από έως

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. Ποιο νομικό καθεστώς διέπει το σύλλογο;.....

.....

2. Ποιες είναι οι δραστηριότητες του συλλόγου όσον αφορά την προστασία του παιδιού;

.....

3. Αξιολογείστε το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων του συλλόγου;

.....

4. Με βάση την συνολική δραστηριότητα σας μέχρι σήμερα, κατά πόσο και σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι του συλλόγου σας;

.....

5. Διοργανώνονται κάποιες άλλες εκδηλώσεις;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, ποιες;

6. Η δραστηριότητά σας περιορίζεται σε τοπικό επίπεδο ή αναφέρεται και σε διεθνές;

ΝΑΙ ή ΟΧΙ

Αν ΝΑΙ με ποιο κριτήριο στέλνεται τα παιδιά στο εξωτερικό;.....

.....

Γ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ / ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

1. Ποιες είναι οι πληρούμενες θέσεις του προσωπικού του συλλόγου;

Συνολικός αριθμός προσωπικού

Αριθμός διοικητικού προσωπικού

Αριθμός επιστημονικού προσωπικού

Αριθμός βοηθητικού προσωπικού

2. Ποιες ειδικότητες απασχολούνται στο σύλλογο για την προστασία του παιδιού;

.....

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Πως εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του συλλόγου; Από πού προέρχονται τα χρήματα και πώς διανέμονται (τι διαδικασίες;).

.....

.....

2. Ο σύλλογος σας κάνει επενδύσεις / αγορές νέων – σύγχρονων :

α) ιατρικών οργάνων

β) ιατρικές κινήσεις – μονάδες

γ) άλλες ποιες;

3. Πώς βλέπετε την μελλοντική πορεία του συλλόγου σας με βάση τον ισολογισμό των 2 τελευταίων ετών και τα στατικά στοιχεία των δραστηριοτήτων σας;

.....

.....

Ε. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Ποιο είναι το βασικό κριτήριο επιλογής των παιδιών;

- α) προτεραιότητα
- β) κλήρωση
- γ) τόπος κατοικίας
- δ) οικογενειακή κατάσταση
- ε) άλλο;
- ζ) ποιο;

Z. ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

1. Υπάρχει κτιριακή υποδομή για την στέγαση των παιδιών;

H. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

1. Υπάρχει συνεργασία με το κράτος στην προσπάθεια σας να προστατέψετε το παιδί. Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;

.....

2. Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς με τους οποίους συνεργάζεστε όσον αφορά την προστασία του παιδιού;

.....

Θ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ / ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. Πιστεύετε ότι έχετε καταφέρει να κεντρίσετε αρκετά τον ενδιαφέρον των πολιτών όσον αφορά τον εθελοντισμό για την προστασία του παιδιού;

2. Προκειμένου για την σωστή ενημέρωση του κοινού, όσον αφορά τις δραστηριότητες του συλλόγου σας τι έντυπο υλικό διακινείται;

.....

3.Ο Σύλλογος σας προβάλλεται μέσω:

- Διαφημίσεων
- Γνωστοποιήσεων (π.χ. εκδηλώσεων)
- Αφισών

4.Η προβολή γίνεται μέσα από:

- Τοπικά μέσα ενημέρωσης
- Εθνικά μέσα ενημέρωσης

5.Η προβολή γίνεται σε:

- Εφημερίδες
- Περιοδικά
- T.V.
- Ραδιόφωνο
- άλλο μέσο
- ποιο

I. ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ / ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΣΥΛΛΟΓΟ

1.Υπάρχει επικοινωνία με τους γονείς;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι πως γίνεται;

- Με προσωπικές συζητήσεις γονέων εκπροσώπων του συλλόγου;
- Με ανοιχτές συζητήσεις;
- Διοργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια;
- Υπάρχουν ενημερωτικά σημειώματα;
- Διοργανώνονται εκδηλώσεις;

K. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1.Ποιες κατηγορίες παιδιών εξυπηρετεί ο σύλλογός σας;

- α) εύπορα
- β) άπορα
- γ) άστεγα
- δ) εγκαταλελειμμένα
- ε) άτομα με ειδικές ανάγκες
- ζ) παιδιά με άλλα προβλήματα

2. Υπάρχουν στο σύλλογό σας παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι σε τι αριθμό είναι;

- οι ανύπαντρες μητέρες
- οι διαζευγμένες μητέρες
- ο πατέρας έχει πεθάνει
- ο πατέρας είναι έγκλειστος σε ίδρυμα / φυλακή
- ο πατέρας είναι κηδεμόνας

Α. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Θεωρείτε ότι η προστασία του παιδιού είναι κοινωνικό αγαθό και κατά συνέπεια πρέπει να προσφέρεται δωρεάν στους χρήστες ή θα πρέπει να συμμετέχουν στο κόστος;

.....

2. Πιστεύεται ότι ο σύλλογος σας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στον χώρο προστασίας του παιδιού; .

.....

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2
ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΟΥ
«ΧΑΜΟΓΕΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

A. ΓΕΝΙΚΑ

1. Φύλο Α ⊕

2. ΗΛΙΚΙΑ

9-12

13-15

16-18

3. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ:

α) πυρηνική οικογένεια (ύπαρξη 2 γονέων)

β) μονογονεϊκή οικογένεια

γ) ορφανό από μητέρα

δ) ορφανό από πατέρα

4. Οικονομική κατάσταση του παιδιού:

α) εύπορο

β) άπορο

γ) άστεγο

δ) εγκαταλειμμένο

B. ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Με ποιους τρόπους βοήθησε εσένα και την οικογένειά σου ο σύλλογος:

α) ιατρικά

β) φαρμακευτικά

γ) οικονομικά

δ) ψυχολογικά

ε) με άλλον τρόπο

2.Υπάρχει δυνατότητα παροχής κοινωνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών από την πλευρά του συλλόγου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

3.Είστε άτομο με ειδικές ανάγκες;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, τι είδους βοήθεια σου παρέχει ο σύλλογος;

Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

1.Είσαι μέλος του συλλόγου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν όχι θα 'θελες να γίνεις;

2.Αφού γράφτηκες στο σύλλογο με ποιο τρόπο συμμετέχεις;

3.Συμμετέχειται σε ομάδες εργασίας παιδιών του συλλόγου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, σε ποιες;

α) ομάδα στήριξης επικοινωνίας

β) ομάδα οικολογίας

γ) ομάδα εκδρομών

δ) ομάδα πληροφορικής

ε) ομάδα αθλητισμού

ζ) ομάδα καλλιτεχνικών

Δ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ / ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

1.Πώς μάθατε γι' αυτόν τον σύλλογο:

- μέσω των διαφημίσεων στα ΜΜΕ

- μέσω φιλικών προσώπων

- με δική σας ενασχόληση με το θέμα
- με άλλον τρόπο
- ποιόν

2. Πότε έγινε η πρώτη σου επαφή με το Χαμόγελο του Παιδιού;

.....

3. Ποιο ήταν το περιστατικό το οποίο σε έφερε πιο κοντά στο σύλλογο;

.....

4. Πώς σε υποδέχονται κάθε φορά που πηγαίνεις στο σύλλογο;

.....

Ε. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Πώς σου φάνηκε ο Ανδρέας με τον τρόπο που πλησίασε και ευαισθητοποίησε τόσο πολύ κόσμο;

.....

2. Ποια η αντιμετώπιση των παιδιών του συλλόγου και των φίλων σου προς εσένα; Πώς σε βοήθησαν;

.....

3. Τι είναι αυτό που θυμάσαι από τα παιδιά του συλλόγου και σε κάνει να γελάς;

.....

4. Υπάρχει κάποιο μυστικό επικοινωνίας μαζί τους;

.....

5. Κάνε μια ευχή για όλα τα παιδιά

.....

Ζ. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Τι πιστεύεις ότι σε βοήθησε να ξεπεράσεις το πρόβλημά σου γρηγορότερα από ότι τα άλλα παιδιά;

.....

2.Είστε ικανοποιημένος από τις υπηρεσίες του συλλόγου:

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι τι τις θεωρείτε;

Άριστες Καλές Πολύ καλές Μέτριες Ελλιπείς

3.Τι σημαίνει για σένα ο σύλλογος;

.....

Επωνυμία: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΓΕΛΗΤΩΝ ΠΑΙΔ 002 Α.Φ.Μ. 09 019 1080 003
 Σκοπός: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΓΓΕΛΗΤΩΝ ΠΑΙΔΙΟΥ... Αρ. Τηλ. 8819-397...
 Πόλη ή Χωριό: ΑΘΗΝΑ... Οδός: Π.Ε.Τ.Ρ. ΓΙΑΛΟΥΡΩ... Αριθ. 9... ΤΑΧΥΚΩΔ. 11363.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β		ΕΣΟΔΑ
1. Εκμίσθωση ακινήτων		004 Δρχ.
2. Κινητές αξίες		
α. Μερίσματα	Δρχ.	005
β. Τόκοι	"	006
γ.
3. Διαφημίσεις		007
4. Συνδρομές		008 ... 25.000 ..
5. Χορηγίες		009 10.368.510
6. Επιδοτήσεις Δημοσίου		010
7. Λοιπά Έσοδα		011 ... 127.920.
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ:		012 10.521.430

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.		ΕΞΟΔΑ
1. Ενοίκια	013	Δρχ. 0
2. Μισθοί	014	" 263.160.
3. Εργοδοτικές Εισφορές	015	" 75.137
4. Αμοιβές τρίτων	016	"
5. Φόροι, Τέλη, Χαρ/μου κ.λ.π.	017	"
6. Ανέγερση ακινήτων	018	"
7. Δαπάνες ακινήτων	019	"
8. Για την πραγματοποίηση του σκοπού	020	" 1.090.000
... ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΣΟΔΩΝ	021	" 7.678.206
ΣΥΝΟΛΟ	022	9.106.503

16/7 199... 5 ΦΕΒ. 1999... 199... 5 ΦΕΒ. 1999... 199.

Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ
 Ο ΔΗΛΩΝ (νόμιμος εκπρόσωπος)
 Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Επώνυμο: ΠΑΠΑΧΑΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
 Όνομα: Αθηνά Τριωφ
 Δ.Α.Τ.: Αθηνών

Επώνυμο: ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΒΔΙΩΤΗΣ
 Όνομα: ΛΟΓΙΣΤΗΣ Α. ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ
 Δ.Α.Τ.: Αθηνών

ΑΡΧΗΓΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
 ΑΡΧΗΓΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
 ΑΡΧΗΓΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

1999

Επωνυμία: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΞΕΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Α.Φ.Μ. 090191080
Σκοπός: ΠΡΟΞΕΤΑΣΙΑ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Αρ. Τηλ. 8819394
Πόλη ή Χωριό: ΑΘΗΝΑ Οδός: Πετρ. Γιαζοπούρου Αριθ. 9 ΤΑΧΥΚΩΔ. 11363

ΠΙΝΑΚΑΣ Β

ΕΣΟΔΑ

1. Εκμίσθωση ακινήτων	004	—	Δρχ.
2. Κινητές αξίες			
α. Μερίσματα	005	—	Δρχ.
β. Τόκοι	006	216.266	
γ.		—	
		216.266	
3. Δισφημίσεις	007	—	
4. Συνδρομές	008	44.000	
5. Χορηγίες	009	31.716.304	
6. Επιδοτήσεις Δημοσίου	010	—	
7. Λοιπά Έσοδα	011	3.858.921	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ:	012	35835.491	

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.

ΕΞΟΔΑ

1. Ενοίκια	013	—	Δρχ.
2. Μισθοί	014	3.553.034	
3. Εργοδοτικές Εισφορές	015	1.230.600	
4. Αμοιβές τρίτων	016	—	
5. Φόροι, Τέλη, Χαρ/μου κ.λ.π.	017	—	
6. Ανέγερση ακινήτων	018	—	
7. Δαπάνες ακινήτων	019	—	
8. Για την πραγματοποίηση του σκοπού	020	16.416.296	
9.	021	—	
ΣΥΝΟΛΟ	022	21.199.930	

10/4 2000
Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ

8/3/ 2000
Ο ΔΗΛΩΝ (Ο Νόμιμος Εκπρόσωπος)

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Επώνυμο: Μεταμηνού
Όνομα: Βαρούσα
Α.Φ.Μ. 069346105

Επώνυμο:
Όνομα:
Α.Φ.Μ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΛΩΝ

ΚΩΔ.	Όνομα του Όργανου	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΦΩΝ.	ΗΛΕΚΤΡΩΝ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
M.26	Άγιος Βασίλειος	Βηλαρά 3 10437 Αθήνα	Ζαμπανιώτης Πίλιος	6143931	6124855 5233046	Άπορα παιδιά
M.11	Άγιος Ιωάννης ο ελεήμων	Κίτσου Τζαβέλλα 71305 Ηράκλειο Κοΐτης	Γραμματικάκης		081-258045 081-281434	Παροχή βοήθειας σε πάσχοντες
Φ.41	Αλληλεγγύη των Λαών	Λέκκα 3-5 10563 Αθήνα	Αλεξανδράκη Βίλλυ	3235333	3250535	Βελτίωση επιπέδου ζωής
M.13	Αμμωνή	Κέας 16 15235 Χαλάνδρι	Μπέλλου 0932-190054	9632549 6823177απον	9631441 9605413	Τυφλά άτομα με πρόσθετες ειδικές ανάγκες
M.23	Αντικαπνιστικός Σύλλογος Πάτρας	Πατρέως 8-10 26221 Πάτρα	Σαμοθραϊκής Ανδρέας Μουζακιώτης Αλέξης	061-623290	061-623290 061-222095	Ενημ. για τις συνέπειες του καπνίσματος
Φ.33	Άρτος - Δράση	Φυλής 68 10434 Αθήνα (Πλατεία Βικτωρίας)	Παπαγεωργίου Λάζαρος 0944-344450	8810721	8810822 8810066-8810069	Παροχή υλικής & ηθικής προστασίας
M.3	Εθελοντική Ομάδα Διάσωσης Θεσσ/κης	Αθανασίου Διάκου 1 16777 Ελληνικό	Κούστας Ν. Σκορδέλης Κ.	031-227659	0944-561595	Βοήθεια σε έκτακτες & ηθικές ανάγκες
M.25	Ελλ. Εταιρ.Οξώδους Σκληρούσεως	Τιμοθέου 99-101 16231 Βύρωνας	Λάμπρου Μαριάννα	7660989 7651474	7600289 0972-082279	Συσπείρωση των ενδιαφερόμενων
M.31	Ελλ.Λέσχη Βιβλίου	Α.Τσόχα 3 11521 Αθήνα	Ροζάκης	6463263	6463888	Διάδοση & προβολή του βιβλίου
Φ.40	Ελλ.Κοινωνία 2000	Παιωνίου 26 10440 Αθήνα	Η Μεταξότος	8818627	8823026 0944-310084	Διαχείριση δημόσιου γρήματος
M.Γ	Ελλ. Σύλλογος Αναδόγων Οικογεν.	Λινιάνος 8 10434 Αθήνα	Νασίκα Ρόζο	8218710	8218701-8218180 0932-443928	Ανεύρεση Αναδόχων Οικογενειών
M.17	Ελλ χιονοδρ. σύλλ. σιέζης Γρεβενών	Παπαδιαμάντη 9 41221 Λάρισα	Τσίβου Μαίρη	041-535785	0937-096363	Ανάπτυξη χιονοδρομίας
M.38	Ελληνοπαναμαϊκή Ένωση	Καλλέργη 273 18546 Πειραιάς	Καρίκας Γεώργιος	4630462 7467576 - 7	4630462 0944-629947	Φιλία & συνεργασία Ελλιν & Παναμ.λαού
M.14	Ελπίδα	Νάκου 4 11743 Αθήνα	Αντζελ Μ	8118112	9245090 8118109	Υποστηρίξη φορέων του ιού του AIDS

M.4	Πανελληνιος συνδεσμος Δωρητών Σώματος	Ηλείας / 15234 Χαλάνδρι	Κελλαρης Βασιλης		6823853 0977-668776	Δωρητες σώματος
M.21	Πανελληνιος σύλλογος Λαρυγγεκτομηθέντων	Σαχτούρη 103 ^Α 18537 Πειραιάς	Μιχαηλίδης	4535343	4186341	Κοινωνική επανένταξη
M.5	Πνοή	Μιχαλακοπούλου 159 11527 Αθήνα	Νικολαΐδης Γιάννης	7486803 0945-491259	7486801-2 3605506	Εντατική θεραπεία παιδιού
M.30	Πολιτιστική Ένωση Ελληνίδων	Υψηλάντου 31 10675 Αθήνα	Μπόμπου Λέλα 0974-716993	7214095 8035152	7214095	Εκπολιτισμός
M.2	Πρόταση	Αγ.Γεωργίου 104 26225 Πάτρα	Πασσάς Β	061-623290	061-623290	Ποιότητα ζωής
M.22	Σύλλογος Τυφλόκωφων παιδιών Μάτσα 093-8000605/6440689	Δοιράνης & Αθηνάς 17 17673 Καλλιθέα	Ζαφείρη Φρόσω 097-4713104	9415271 9733925(&τηλ.)	8950883	Αλληλοβοήθεια παιδ,γονέων,κηδεμ
M.18	Σύλλογος Πνευματικής ανάπτυξης Ελληνίδων		Κοντράρου Ελένη		639656 630308	Καλλιέργεια Ελληνίδων
M.39	Σύνδεσμος Ελληνίδων	Ακαδημίας 52 10679 Αθ. Βασ Πύρρου 4 14671 Ν.Ερυθραία	Γαρυφαλλιά Μ. Σκούληκα Ηρώ	0944-716422 0932-760410 9025023 fax 8071598	3617726 3610610 6203803 3613261	Εξύψωση επιπέδου γυναίκας
Φ.29	Σύνδεσμος Φιλίας Εθνών	Α. Αλεξάνδρας 170 11521 Αθήνα	Λεονταρίδου Ευαγγελία	8040760	6421421 6398640	Σύσφιξη σχέσεων των λαών
M.12	Σωματείο Πνευμ.,Πολ & Κοινωνικής κίνησης Βορείων Προαστείων	Αυλίδος 16 15127 Μελίτσια	Λεονταρίδου Ευαγγελία	8040760 3632316	6131593 3613261εργ. 8040760 οικ.	Δημιουργία & ανάπτυξη δραστηριοτήτων
M.32	Φάρος Τυφλών	Αθηνάς 17 17273 Καλλιθέα	Γερουλάνου Ζωή 0932-414189	9415271	9415222 9825788 9825655	Αποκατάσταση & Επανένταξη στη Κοινωνία
M.6	Φίλοι Κοινωνικής Παιδιατρικής	Μεσογειών 24 11527 Αθήνα	Βλάχου Γιολάντα	7799646	7798677 093-2454377	Βοήθεια σε παιδιά με χρον. Νοσήματα
M.28	Φίλοι των αστέγων	Ζαν Μωρέας 78 15231 Χαλάνδρι	Γουμπακέρη Νίκη	3616729	9222521 8218306 7244870	Συμπαράσταση αστέγων
Φ.42	Σύλλογος «Φυλλωσιά»	Θεοκριτου 10 15351 Κάντζα Παλλήνης	Ιωάννου Κούλα	6831483	6658030 094-425625	Φίλοι ιδρύμ.προστ. Απροσάρμ. παιδων «Η Θεοτόκος»
M.43	Εταιρεία Αυτοάνοσων Συστηματικών Ασθενειών	Φιγαλείας 28 11147 Γαλάτσι	Σταθοπούλου Ρένα	2927663	7714889	

M.34	Εταιρεία Συλλογικής Υποστήριξης κατά του AIDS	Ταχ. Θυρίδα 10814 54110 Θεσ/νίκη	Κρισσές Βασίλης	031-993272	031-993271 0944-565730	Ενημ. & διαφ. του ευρύτερου κοιν. συνόλου
M.39	Πανελλήνιος Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Υπουργ. Υγείας και Πρόνοιας «Ηλίας Πολίτης»	Αριστοτέλους 17 10433 Αθήνα	Γραμμένος Σπύρος	5247061 5201929	5232821 5249010	Εθελ. Αιμοδ. Υπ. Υγείας- Πρόνοιας
M.8	Θεραπευτική Ιππασία Ελλάδος	Μεσσηνίας 55 11527 Αθήνα	Καρουζάκη Δήμητρ 0944-582046	7488566	7488566 7629838	Ανάπηρα παιδιά
M.20	Ίδρυμα Τζένη Καρέζη	Κορινθίας 27 11526 Αμπελ/ποι	Καζάκος Κώστας	7488437 (7717359)	7486450 fax 7247126	Ανακούφιση ασθενών από καρκίνο & AIDS
M.27	Ινστιτούτο Φιλανθρωπίας	Μενεκράτους 15 11627 Αθήνα	Βαρβιάς Κων/νος	9016144	9016050 0944-730910	Ανάδειξη φιλανθρωπίας σε ανθρωπιστική επιστήμη
M.15	Κέντρο Ζωής	Αντιμάχου 7 11527 Αθήνα	Μπόμπου Λέλα 0974-716993	7240425	7233848 7214033	Συμπαράσταση σε άτομα με AIDS
M.10	Κύκλος της Πάτμου	Σκουφά 5-7 10673 Αθήνα	Νικολαΐδης Γιάννης	3622718 3618006	3636092	Διατήρηση & προαγωγή πνευματικότητας
M.37	Κέντρο Τέχνης & Ψυχοθεραπείας	Σιθωνίας 17 11522 Αμπελ/ποι	Αναγνωστοπούλου Νιζέτα	6453314	6437224 6746539 οικ.	Θεραπεία μέσω τέχνης
M.38	Μηχανικοί του κόσμου	Παιωνίου 26 10440 Αθήνα	Μεταξάτος Παναγ.	8818627	8251767 0944-310084	Επιστήμη των μηχανικών σε πληγείσες περιοχές
M.7	Οικολ. σύλλ. Κ.Διμηνίου & προστασία Κορινθιακού Κόλπου	Κάτω Διμηνιό Κορινθίας 20200	Κελλάρης Βασίλης 0742-22414	6440310	6440300 0977-668776	Προστασία περιβάλλοντος
M.16	Όμιλος Φίλων του Δάσους	Ταχ.θυρίδα 5145 14510 Κηφισιά	Περγιάλης Λ.	6220293 097-7338693	6220231	Ακεραιότητα δασών
M.24	Ονήσιμος	Ασκληπιού 60 ^Α & Σ.Πατριάρχου 8 10680 Αθήνα	Παπασαραντόπουλος Γιάννης	3630865	3622017 3645305	Συμπαράσταση κρατουμένων
M.9	Ορίζοντες	Βεραντζέρου 14 10432 Αθήνα	Περουλάκης Νίκος	5231121	5231663 5231121	Βοήθεια σε παιδιά νοσηλεύόμενα στο Θ.Σκαρामαγκά
M.19	Πανελλήνια Ένωση Πρόληψης Εγκλήματος	Αμυντά 16 11635 Αθήνα	Νικοδότης Γ.	3255188	7235768	Κατά της εγκληματικότητας

	Γενεθιαία Πολιτιστική Χορευτική & Πολιτιστική Ένωση	16561 Γλυφάδα	Λένα			πολιτιστικών Εκδηλώσεων στην Ελλάδα & το εξωτερικό
Φ.45	Σύλλογος «ΑΝΕΛΙΞΗ»	Ποσειδώνος 55 20300 Λουτράκι	Ευδοκίμου Ουρανία	0744-65780	8253756-9 0744-67183γρ 0744-64567οικ	Η μέσω προληπτικής Δράσεων προαγωγή της ψυχικής & σωματικής υγείας
	Σωματείο Πολιτιστική & Περιβαλλοντική Λέσχη «Οι Φίλοι της Λίμνης Κρεμαστών»	Νεοπτολέμου 72 16232 Βύρωνας	Ζαραβέλης Φώτης		7626797	
	Σωματείο Ανθρώπινης Συμπράστασης και βοήθειας(κοιν.στήριξη)	Λ.Σουνίου 52 Μαύρο Λιθάρι 18013 Ανάβυσσος	Τσιακάλου Αναστασία	0291- 54920	0291-54074 0944-411377	
	Σύλλογος «Κέντρο Ερευνών Ρίζες»	Αινιάνος 8 10434 Αθήνα	Θεοδωρακοπούλου Μαίρη	7645034	0945-414493	
Μ.46	Νέοι Εθελοντές Αιμοδότες	Βούλγαρη 169 18534 Πειραιάς	Παπαδημητριάδης Δημήτρης	4102551	0944-440005 4112550	Αιμοληψία σε σταθμούς της γραμμής Αθ-Εβρου